

**T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

**İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ATATÜRK
KİTAPLIĞI OSMAN ERGİN YAZMALARI OE_YZ_0352
ARŞİV NUMARASI İLE KAYITLI
İLAHİLER MECMUASI
(İNCELEME-METİN-NESRE ÇEVİRİ-TIPKIBASIM)**

ESRA BULDUK

DOKTORA TEZİ

**DANIŞMAN:
PROF. DR. FATİH BAŞPINAR**

KONYA-2024

**T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

**İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ATATÜRK
KİTAPLIĞI OSMAN ERGİN YAZMALARI OE_YZ_0352
ARŞİV NUMARASI İLE KAYITLI
İLAHİLER MECMUASI
(İNCELEME-METİN-NESRE ÇEVİRİ-TIPKIBASIM)**

ESRA BULDUK

DOKTORA TEZİ

**DANIŞMAN:
PROF. DR. FATİH BAŞPINAR**

KONYA-2024

TEZ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Esra BULDUK
	Numarası	20810701017
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Türk Dili ve Edebiyatı
	Programı	Doktora
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Fatih BAŞPINAR
	Tezin Adı	İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Osman Ergin Yazmaları OE_Yz_0352 Arşiv Numarası ile Kayıtlı İlahiler Mecmuası (İnceleme-Metin-Nesre Çeviri-Tıpkıbasım)

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Osman Ergin Yazmaları OE_Yz_0352 Arşiv Numarası ile Kayıtlı İlahiler Mecmuası (İnceleme-Metin-Nesre Çeviri-Tıpkıbasım) başlıklı bu çalışma .../.../.... tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

Sıra No	Danışman ve Üyeler		
	Unvanı	Adı ve Soyadı	İmza
1			
2			
3			
4			
5			

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı	Esra BULDUK		
	Numarası	20810701017		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Türk Dili ve Edebiyatı		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans		
		Doktora	X	
Tezin Adı	İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Osman Ergin Yazmaları OE_Yz_0352 Arşiv Numarası ile Kayıtlı İlahiler Mecmuası (İnceleme- Metin-Nesre Çeviri-Tıpkıbasım)			

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

**Öğrencinin Adı Soyadı
İmzası**

Öğrencinin	Adı Soyadı	Esra BULDUK		
	Numarası	20810701017		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Türk Dili ve Edebiyatı		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans		
		Doktora	X	
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Fatih BAŞPINAR		
	Tezin Adı	İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Osman Ergin Yazmaları OE_Yz_0352 Arşiv Numarası ile Kayıtlı İlahiler Mecmuası (İnceleme-Metin-Nesre Çeviri-Tıpkıbasım)		

ÖZET

Klasik Türk Edebiyatı adı verilen dönem, Türk edebiyatının en uzun soluklu dönemidir. Başlangıcı Kutadgu Bilig'in yazıldığı tarih kabul edildiğinde bu dönem dokuz asır sürmüştür. Bu dönemde pek çok edebî eser oluşturulmuştur. Bunlardan biri de mecmualardır. Mecmualar bir veya birden fazla mürettip tarafından oluşturulan, edebiyat, tarih, coğrafya, tıp vs. gibi alanlardan çeşitli bilgiler ihtiva eden metinlerin bulunduğu eserlerdir. Mecmualar Osmanlı toplum yapısına ışık tutmaları, içerisinde bulundukları bilgiler, toplumda beğenilen, ön plana çıkan şairlerin tespiti açısından değerlidirler. Bizim de tez konusu olarak seçtiğimiz *İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Osman Ergin Yazmaları OE_Yz_0352 Arşiv Numarası ile Kayıtlı İlahiler Mecmuası* isimli mecmua 131 varaktan müteşekkildir. İçerisinde çeşitli şairlerin şiirleriyle birlikte makam ve bestekâr isimlerini bulundurması bakımından değerlidir. Çalışmanın amacı Arap harfli metinleri ihtiva eden *İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Osman Ergin Yazmaları OE_Yz_0352 Arşiv Numarası ile Kayıtlı İlahiler Mecmuası*'nı Latin harflerine çevirmek, akabinde mecmuanın içinde yer alan şiirleri nesre aktarmak, bu çalışmaları yaparken de elde ettiğimiz bilgileri inceleme kısmında sunmaktır. Bu çalışmayla, konuyla ilgili önceki yapılan ve daha sonra yapılacak olan çalışmalara katkı sağlamak amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İlahî, Mecmua, Klasik Türk Edebiyatı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Osman Ergin Yazmaları, Bestekâr.

Author's	Name and Surname	Esra BULDUK		
	Student Number	20810701017		
	Department	Turkish Language and Literature		
	Study Programme	Master's Degree (M.A.)		
		Doctoral Degree (Ph.D.)	X	
	Supervisor	Prof. Dr. Fatih BAŞPINAR		
Title of the Thesis/Dissertation	Hymns Magazine Which is Registered with the Archive Number OE_Yz_0352 of Istanbul Metropolitan Municipality Atatürk Library Osman Ergin Manuscripts Collection (examination-text-prose translation-facsimile)			

ABSTRACT

The period called Classical Turkish Literature is the longest period of Turkish literature. Considering the date when Kutadgu Bilig was written, this period lasted nine centuries.

Many literary works were created during this period. Magazines are types of texts containing various information from fields such as literature, history, geography, medicine, etc., created by one or more writers. Magazines are valuable in terms of shedding light on the Ottoman social structure, the information they contain, and the identification of poets who are admired and prominent in society. The magazine named *Hymns Magazine Registered in Istanbul Metropolitan Municipality Atatürk Library Osman Ergin Manuscripts Archive Number OE_Yz_0352*, which we chose as the subject of our thesis, consists of 131 pages. It is valuable because it contains the names of maqams and composers, in conjunction with the poems of various poets. The aim of the study is to translate the magazine named Hymns Magazine, which contains texts in Arabic letters, registered in the *Istanbul Metropolitan Municipality Atatürk Library Osman Ergin Manuscripts Archive Number OE_Yz_0352*, into Latin letters and then to transfer it to prose, and to examine the information we obtained while doing these studies to present in the section. This study aims to contribute to previous and next studies on the topics.

Keywords: Hymns, Magazine, Classical Turkish literature, Istanbul Metropolitan Municipality Atatürk Library Osman Ergin Manuscripts, composer.

İÇİNDEKİLER

TEZ KABUL FORMU	İİ
BİLİMSEL ETİK SAYFASI.....	İİİ
ÖZET	İV
ABSTRACT.....	V
İÇİNDEKİLER	VI
KISALTMALAR	Vİİİ
TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ.....	İX
ÖN SÖZ	Xİ
GİRİŞ	1
I. BÖLÜM: İNCELEME.....	3
I.1. OE_Yz_0352 Arşiv Numarası ile Kayıtlı İlahiler Mecmuası'nın Şekil İncelemesi	3
I.1.1. Mecmuanın Tanıtılması	3
I.1.2. Mecmuada Yer Alan Şiirlerin Nazım Şekilleri.....	4
I.1.3. Mecmuada Yer Alan Şiirlerin Vezinleri	9
I.2. Muhteva İncelemesi.....	14
I.2.1. Mecmuada Şiiri Bulunan Şairler ve Kısa Biyografileri.....	14
I.2.1.1. Mecmuada Şiiri Bulunan Şairler	14
I.2.2. Mecmuada Besteleri Bulunan Bestekârlar	50
I.2.2.1. Mecmuada Besteleri Bulunan Bestekârların Kısa Biyografileri	54
I.2.3. Mecmuada Bulunan Makamlar	62
I.2.3.1. Mecmuada Yer Alan Makamlarla İlgili Bilgiler	67
I.2.4. Mecmuada Yer Alan Şiirlerin Nazım Türleri	82
I.2.5. Mecmuadaki Şiirlerde Yer Alan Ayetler	83
I.2.6. Mecmuadaki Şiirlerde Yer Alan Hadisler	90
I.2.7. Mecmuadaki Şiirlerde Yer Alan Arapça İfadeler.....	91
I.2.8. Mecmuadaki Şiirlerde Yer Alan Deyimler	94
I.2.9. Mecmuadaki Şiirlerde Adı Geçen Peygamberler	107
I.2.10. Mecmuadaki Şiirlerde Adı Geçen Dinî ve Menkıbevi Şahsiyetler	113
I.2.11. Mecmuadaki Şiirlerde Adı Geçen Tarikatlar	119

I.2.12. Mecmuadaki Şiirlerde Adı Geçen Melekler ve Dinî Mekânlar	120
I.2.13. Mecmuadaki Şiirlerde Adı Geçen Ülke/Yer İsimleri	122
II. BÖLÜM: METİN VE NESRE ÇEVİRİ	126
II.1. Metin Kurulurken İzlenen Yöntem	126
II.1.1. Metnin Düzeniyle İlgili Hususlar	126
II.1.2. Metnin Vezniyle İlgili Hususlar	127
II.1.3. Metnin İmlasıyla İlgili Hususlar	128
II.1.4. Şiirlerin İlk Harflerine Göre Dizini	130
II.1.5. Şiirlerin Mecmuadaki Sıralarına Göre Dizini	154
II.2. Metin ve Çeviri	178
SONUÇ	727
KAYNAKÇA	729
TIPKIBASIM	753

KISALTMALAR

- bk. : Bakınız
b. : Beyit
C. : Cilt
d. : Doğum Tarihi
D. : Divan
g. : Gazel
Haz. : Hazırlayan
Hz. : Hazret-i
k. : Kaside
kt. : Kıt'a
M. : Mecmua
mt. : Matla
mus. : Musammat
n. : Nazm
ö. : Ölüm Tarihi
r. : Rubai
s. : Sayfa
ş.: Şiir Numarası
t. : Tarih
tc. : Tercî-i bend
TDK : Türk Dil Kurumu
TDV : Türkiye Diyanet Vakfı
TEİS : Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü
TTK : Türk Tarih Kurumu
vd. : Ve diğerleri
vb. : Ve benzeri

TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ

ا a, ā, e, i, u, ü

ء ‘

آ a, ā

ب b, p

پ p

ت t

ث ṭ

ج c, ç

چ ç

ح ḥ

خ ḫ

د d

ذ ḏ

ر r

ز z

ژ j

س s

ش ṣ

ص ṣ

ض ḍ, ḏ

ط ṭ

ظ ḏ

ع ‘

غ ğ

ف f

ق q

ك k, g, ŋ

ل l

م m

ن n

و v, o, ō, ö, u, ū, ü,

ه h, a, e, i

ي y, ı, ı̇, ı̄

ÖN SÖZ

Klasik Türk edebiyatı dönemi, Türk edebiyatının en uzun soluklu devresidir. Bu dönemde pek çok eser üretilmiştir. Mecmualar da bu dönemde oluşturulan türlerden biridir. Mecmualar bir veya birden fazla mürettip tarafından oluşturulan, edebiyat, tarih, coğrafya, tıp vs. gibi konulardan oluşan metinleri içerisinde bulunduran eserlerdir. Nesir, nazım ya da nesir ve nazım karışık bir şekilde oluşturulabilirler. Mecmuanın mürettibi mecmuanın içeriğini çeşitli kaynaklardan veya sözlü olarak derlemiş olabilir.

Mecmualarla ilgili günümüzde doktora, yüksek lisans tezi veya makale vs. olmak üzere pek çok çalışma yapılmaktadır. Bu çalışmalardan biri de MESTAP projesidir. Bu proje sayesinde mecmua çalışmaları dijital ortamla entegre hale getirilmiş ve klasik Türk edebiyatı sahasında çalışanlar için kaynak durumuna gelmiştir.

Biz de tezimizde *İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Osman Ergin Yazmaları OE_Yz_0352 Arşiv Numarası ile Kayıtlı İlahiler Mecmuası* isimli Arap harfli Türkçe metni Latin harflerine aktarıp akabinde çevirdiğimiz metnin nesre aktarımını yaptık. Nesre çevirisini de tamamladıktan sonra tezin inceleme kısmını hazırladık. Çalışmanın amacı, Arap harfli mecmuayı günümüz Türkçesine aktarmak ve nesre çevirisini yapmaktır.

Tezin konusu olan İlahiler Mecmuası isimli Arap harfli Türkçe yazma eser 131 varaktır. Her bir varakta iki sütun ve her bir sütunda en fazla 18 satır bulunmaktadır. Satır sayıları diğer sayfalarda muhteliftir. Eseri günümüz harflerine aktarırken eserde farklı makamlarda ve farklı şairlere ait 522 şiirin olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Bu ilahîlerin bazılarında kırmızı mürekkeple kaydedilmiş bestekâr bilgileri de tespit edilmiştir. Tezin nesre çeviri çalışması hazırlanırken mecmuada yer alan ilahîlerde yer alan ayetlerin, Türkçe çevirilerine yer verilmiş ve bu ayetlerin kaynakları gösterilmiştir. Mecmuanın metninde peygamberlerin, tarikat önderlerinin, Mansur ve Hızır gibi dinî şahsiyetlerin, tarikatların ve tasavvufî terimlerin yoğun olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

Çalışmanın inceleme ve metin olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. İnceleme bölümünde mecmuadaki şiirlerin, şairleri, bestekarları ve makamlarıyla ilgili bilgiler bulunmaktadır. Ayrıca bu bölümde mecmuada yer alan şiirlerin şairleri, bestekârları vs. ilgili tablolar da hazırlanmıştır. Çalışmanın ikinci bölümünde ise mecmuanın metninin Latin harflerine aktarılmış ve nesre çevrilmiş hâlleri bulunmaktadır.

Son olarak çalışmayı hazırlarken TİK toplantıları esnasında beni yönlendiren ve eksikleri giderme noktasında bana yön gösteren TİK üyeleri Prof. Dr. Mehmet GÜRBÜZ ve Dr. Öğr. Üyesi Erol ÇÖM hocalarıma, ayrıca çalışmanın başından sonuna kadar benden yardımlarını esirgemeyen danışmanım Prof. Dr. Fatih BAŞPINAR'a teşekkürlerimi sunarım.

GİRİŞ

Mecmualar bir veya birden fazla mürettip tarafından oluşturulan ve içerisinde farklı konular ihtiva eden eserlerdir. Mecmualarla ilgili geleneğin belirlediği bir tertip biçimi yoktur. Nazım, nesir ya da nazım nesir karışık halde tertip edilebilirler. Edebî, dinî, tarihî vs. gibi çeşitli konuları içlerinde barındırabilirler (Uzun, 2003).

Mecmuaların tertip amaçları da farklılık göstermektedir. Kişisel kullanım amaçlı hazırlanan mecmualar olduğu gibi farklı grupların ihtiyaçlarını giderecek bilgileri içerisinde bulunduran mecmualar da mevcuttur (Gürbüz, 2013:73).

Edebî amaçla tertip edilen mecmualar içerisinde farklı şairlerin şiirlerini bulundurmaları, bazen divan tertip etmeyen şairlerin şiirlerini ihtiva etmeleri, kimi zaman şairlerin biyografileri hakkında bilgi barındırmaları açısından ayrıca kıymetlidirler (Gürbüz, 2011:11).

Bazı mecmualar sadece belirli bir konuyu kapsayan metinlerden tertip edilmiş olabilirler. İlahi mecmuaları da bu tanıma uymaktadır.

Tasavvufî temalı şiirlerin tamamına ilk başta ilahi ismi verilmiştir. Daha sonra ilahi nazım türü belirli nitelikler kazanmaya başlamıştır. İlahî Bestelenmiş tasavvufî konulu şiir anlamıyla ilk kez Evliya Çelebi'nin eserinde geçmiştir (Uzun, 2000).

İlahi nazım türü hem hece hem de aruz vezniyle yazılabilir. İlahilerde çoğunlukla yalın bir anlatım vardır. Didaktik amaçlı kaleme alınmış ilahilerin yanı sıra tasavvufî öğelerin ağır bastığı ilahiler de mevcuttur (Uzun, 2000).

İlahi nazım türü farklı tekkelerde de çeşitli isimlerle de anılmıştır. İlahiye Mevleviler âyin, Bektaşiler nefes, Gülşeniler tapuğ, Halvetiler durak diğer tarikatlar da cumhur ismini vermişlerdir (Dilçin, 2017:344)

Tezin konusu olan mecmua edebi bir değer taşımanın yanı sıra içerisinde makam ve bestekâr isimlerini bulundurması sebebiyle Türk musikisi içinde bir değer ihtiva etmektedir. Bu bakımdan kütüphane kayıtlarında *İlahi Mecmuası* olarak isimlendirilse de, aslında *güfte mecmuası* olarak da adlandırılabilir.

600 kûsur yıllık bir ömre sahip Osmanlı İmparatorluğu'nda devletin gelişimine bağlı olarak bilime ve sanata çok fazla kıymet verilmiştir. Sanatın şubelerinden biri olan musiki için de durum bu şekildedir. Osmanlı musikisi geçmişten gelen mirası devralarak 16. yüzyıldan bugüne kadar pek çok büyük bestekâr yetiştirmiştir. Ancak Osmanlı musikisinin zirvede olduğu dönem 18. ve 19. asırlardır (Tanrıkörur, 2019:33). Osmanlı musikisi zamanla kendisine has bir karakter oluşturmuş, musiki; mehterhane, mevlevîhane, enderun, mûsikî esnafı loncaları ve özel meşkhaneler gibi mekânlarda icra edilmiştir (Tanrıkörur, 2019:22).

Osmanlı musikisi ile edebiyatı arasında da çok ciddi bir bağ mevcuttur. Usûl-vezin ilişkisi bunun en belirgin örneğidir (Tanrıkörur, 2019:85-86).

Güfte mecmuaları kütüphanelerde *kaside mecmuası*, *ilahi mecmuası*, *şarkı mecmuası* vs. gibi farklı isimlerle kayıtlı olabilir. Bu mecmualarda; çoğunlukla bestekâr, bazen güftekâr, makam ve usûl hakkında bilgiler mevcuttur. Dini karakterde olabilecekleri gibi lâ-dini bir karaktere de sahip olabilirler. Güfte mecmualarında diğer mecmualar da olduğu gibi divanı bulunmayan şairlerin şiirlerine de rastlanılabilir. Bu açıdan ayrıca kıymetlidirler (Alvan-Alvan, 2019: 433-434).

Türkan Alvan ve Hakan Alvan güfte mecmualarının ilk defa görülme tarihleri ve önemli güfte mecmuaları ile ilgili şu bilgileri vermişlerdir:

Bilinen en eski el yazma güfte mecmuası XV. yy'da II. Murad döneminde yazılmıştır. Dinî güfte mecmuaları arasında Mustakîmzâde mecmuası adıyla tanınan el yazması mecmua; lâ-dinî güfte mecmuaları arasında ise el yazması Hekimbaşı Abdülaziz Efendi Mecmuası sayılabilir. Matbu güfte mecmualarına ise Müezzinbaşı Mehmed Haşim Bey'in Musikî Mecmuası (İstnabul 1269, 1280) ile Ahmed Avni Konuk'un Hânende (İstanbul, 1317) adlı eseri ve Hasan Tahsin'in Güldeste-i Musikîsi (İstanbul, 1317) adlı eseri örnek verilebilir (Alvan-Alvan, 2019: 433-434).

I. BÖLÜM: İNCELEME

I.1. OE_Yz_0352 Arşiv Numarası ile Kayıtlı İlahiler Mecmuası'nın Şekil İncelemesi

I.1.1. Mecmuanın Tanıtılması

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Osman Ergin Yazmaları OE_Yz_0352 Arşiv Numarası ile Kayıtlı İlahiler Mecmuası isimli Arap harfli yazma eser 131 varaktır. Mecmuanın sayfaları saman sarısıdır. Eserin sayfa numaraları sayfaların üst tarafının ortasında Hint rakamlarıyla gösterilmektedir. Ayrıca varak numaraları Arap rakamlarıyla (1,2,3,...) sonradan mecmuanın sol üst köşesine yazılmıştır. Yazmada tek boş sayfa 18a'dır. Her bir varakta iki sütun ve her bir sütunda ortalama en çok 18 satır bulunmaktadır. Mecmuanın diğer sayfalarında bu sayı muhtelifdir. Satırların yazılış yönü değişkendir. Mıstar yoktur. Eserin varaklarında cetvel de bulunmamaktadır. Mecmua harekesiz rika hattıyla kaleme alınmıştır. Şiirler siyah mürekkeple yazılmıştır. Mecmua ebrulu bir karton kapakla kaplanmıştır. Sırt kısmı, kapağın üstü ve bazı sayfalarının yıprandığı ve yer yer yırtılan bölgelerin olduğu görülmektedir.

Mecmuanın zahriye sayfasında ve başka sayfalarda fevaid, icazet, istinsah, vakıf kaydı ve mührü vs. gibi açılıcı bir kayıt bulunmamaktadır. Temellük kaydına da rastlanılmamaktadır. Eserde sadece İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı'na ait bir kaşe bulunmaktadır. Bu kaşe bazı varaklarda da görülmektedir (1a, 28b, 31a, 61b, 76a, 99b, 117a, 131b). Bunun yanı sıra mecmuanın 1a sayfasında Yunus Emre'yle ilgili bir haşiye/der-kenar yazısı mevcuttur: "*Yūnus Emrem Halvetiyyeden şeyh Tapduk nām 'azīzūñ dervīşlerinden olup gülşen-i tevḥīd 842 tārīhinde şehir-i sakarya kurbunda vefāt eylemişlerdir.*" Yukarıda sıralanan sebeplerden dolayı mecmuanın kim tarafından neden tertip edildiği bilinmemektedir. Aynı zamanda bir kayıt bulunmadığı için mecmuanın kullanım amacı da belirgin değildir. Ancak mecmuanın tamamının dinî şiirlerden oluşmasından hareketle tekkelerde ve dinî toplantılarda okunmak için tertip edildiği düşünülebilir. Bunun yanı sıra kişisel kullanım amacıyla da tertip edilmiş olabilir.

Mecmuanın tertip tarihi ile ilgili de bir bilgi mevcut değildir. Ancak eserde 492 numaralı şiirin bestekârı olarak Üsküdarlı Ali Efendi gösterilmiştir. Üsküdarlı Ali Efendi 1885 tarihinde doğmuştur. Bu bilgilerden hareketle mecmuanın yirminci yüzyılın başlarında tertip edilmiş olması kuvvetle muhtemeldir.

Eserde farklı şairlere ait dinî/tasavvufî konulu 522 şiir bulunmaktadır. Şairlerin mahlaslarının üst tarafında kırmızı bir çizgi vardır ve bu şekilde şairlerin mahlasları belirtilmiştir. Bu şiirlerin çoğunda bestekâr isimleriyle birlikte musikîde kullanılan makamlar da kırmızı mürekkeple şiirlerin üst tarafında başlık şeklinde yazılmıştır. Mecmuada yer alan şiirlerin tamamı dinî niteliktedir. Mecmua elif-ba sırasına göre tertip edilmiştir.

I.1.2. Mecmuada Yer Alan Şiirlerin Nazım Şekilleri

Mecmuada nazım şekilleri yazılışları itibariyle belli değildir. Kafiye ve redif harflerinden hareketle nazım şekilleri tarafımızdan oluşturulmuştur.

Mecmuada toplam 333 gazel, 3 kaside, 8 kıta, 8 muhammes, 162 murabba, 2 müseddes, 1 tahmis, 1 terci-i bend nazım şekliyle yazılmış şiir bulunmaktadır. Mecmuadaki şiirlerin 5 tanesinin nazım şekli tespit edilememiştir. Aşağıdaki tabloda kullanılan nazım şekilleri, kullanıldıkları şiir sayısı ve şiir numaraları bir tablo ile gösterilmiştir.

Bu nazım şekillerinin beyit sayılarıyla ilgili şu bilgiler verilebilir: Mecmuada 3 kaside bulunmaktadır. Şiir numarası, 15 olan kaside 6 beyit, 9 olan kaside 9 beyit, 1 olan kaside ise 12 beyittir. 3 kaside de na't nazım şekli ile Hz. Muhammed için yazılmıştır.

Mecmuada 2 müseddes bulunmaktadır. Şiir numaraları 209 ve 439 olan bu iki müseddes 5 bentten müteşekkildir. Mecmuada 1 tahmis bulunmaktadır. Şiir numarası 274 olan bu tahmis 2 bentten oluşmaktadır. Mecmuada 1 terci-i bend bulunmaktadır. Şiir numarası 46 olan bu terci-i bend 3 bentten oluşmaktadır.

Mecmuada 8 muhammes bulunmaktadır. Şiir numarası 4 olan, muhammes 4 bentten, şiir numaraları 12, 37, 90, 121, 190, 208, 228 olan muhammesler ise 7 bentten müteşekkildir.

Mecmuada 133 gazel bulunmaktadır. Mecmuada gazel sayısı fazla olduğu için gazellerin beyit sayılar, şiir numaraları, şiir sayıları aşağıda bir tablo şeklinde gösterilmiştir.

Mecmuada Yer Alan Gazellerin Beyit Sayıları	Şiir Numaraları	Şiir Sayısı
2	178	1
3	36, 122, 281, 343, 344, 510	6
4	30, 32, 33, 35, 44, 47, 50, 110, 111, 130, 140, 147, 172, 174, 183, 187, 204, 210, 218, 231, 253, 256, 259, 282, 317, 319, 326, 333, 354, 356, 376, 386, 408, 421, 424, 444, 445, 468, 469, 472, 475, 479, 502, 503, 520	45
5	2, 4, 18, 39, 52, 55, 57, 58, 59, 82, 83, 91, 92, 93, 94, 96, 98, 101, 105, 106, 114, 115, 116, 126, 132, 142, 143, 146, 148, 149, 150, 154, 156, 166, 180, 181, 185, 188, 191, 194, 199, 205, 211, 212, 213, 219, 229, 237, 244, 246, 260, 261, 262, 267, 270, 275, 283, 284, 292, 294, 299, 304, 305, 309, 313, 314, 316, 348, 353, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 372, 374, 377, 378, 380, 383, 384, 385, 390, 392, 400, 404, 411, 413, 416, 428, 432, 433, 441, 442, 443, 448, 450, 451, 459, 460, 466, 471, 476, 478, 488, 500, 514, 515, 519, 521	116
6	6, 10, 24, 34, 41, 53, 73, 74, 77, 78, 85, 95, 99, 108, 120, 123, 131, 133, 134, 137, 139, 141, 144, 152, 160, 161, 164, 175, 184, 186, 195, 207, 216, 230, 238, 241, 243, 252, 254, 264, 265, 266, 280, 289, 303, 320, 323, 334, 339, 347, 395, 409, 418, 422, 423, 429, 430, 437, 446, 453, 455, 482, 489, 491, 493, 498, 499, 501, 507, 511, 513, 516, 517, 518	74
7	3, 25, 28, 31, 45, 56, 69, 75, 84, 97, 113, 138, 155, 165, 189, 192, 200, 206, 217, 220, 221, 226, 236, 245, 249, 263, 271, 273, 298, 310, 318, 321, 337, 345, 350, 410, 412, 414, 420, 438, 449, 452, 487, 522	44

8	63, 112, 118, 129, 135, 173, 177, 440, 467	9
9	23, 29, 54, 117, 124, 480	6
10	40, 109, 182	3
11	48, 100	2
13	66	1
15	209, 279, 439	3
16	64	1
18	16	1

Mecmuada 8 kıta bulunmaktadır. Bu kıtaların beyit sayılar, şiir numaraları, şiir sayıları aşağıda bir tablo şeklinde gösterilmiştir.

Mecmuada Yer Alan Kıtaların Beyit Sayıları	Şiir Numaraları	Şiir Sayıları
2	387	1
4	379	1
5	136, 151, 176, 403	4
6	51, 163	2

Mecmuada 162 murabba bulunmaktadır. Şiir numarası 397 olan murabbanın sadece bir bentinin yarısı mecmuada mevcuttur. 247 numaralı şiir ise mecmuada murabba şeklinde olsa dahi Mustafa Tatcı'nın, *Dîvân-ı İlâhiyât* isimli eserinde muhammes şeklindedir.

Mecmuada Yer Alan Murabbaların Bentten Sayıları	Şiir Numaraları	Şiir Sayıları
2	162, 391	2
3	7, 8, 19, 27, 60, 62, 72, 86, 232, 234, 248, 286, 287, 302, 307, 308, 470, 324, 330, 335,	28

	338, 352, 405, 435, 436, 437, 494, 504	
4	13, 14, 17, 38, 65, 71, 80, 102, 153, 159, 170, 193, 201, 224, 233, 242, 258, 276, 288, 295, 300, 312, 336, 355, 381, 394, 398, 399, 402, 406, 417, 425, 431, 454, 474, 485, 492, 496, 509	39
5	5, 20, 26, 43, 49, 61, 67, 68, 70, 76, 81, 87, 88, 89, 104, 107, 119, 127, 128, 145, 157, 158, 167, 168, 169, 223, 235, 240, 250, 251, 255, 268, 269, 272, 293, 297, 301, 306, 315, 327, 340, 349, 351, 382, 393, 396, 401, 407, 415, 419, 434, 456, 458, 461, 465, 481, 483, 497, 506, 508	60
6	21, 79, 197, 225, 239, 277, 296, 325, 389, 426, 457, 462, 463, 477, 505	15
7	103, 222, 227, 311, 373, 427, 473, 512	8
8	171, 388, 484	3
9	125	1
39	22	1

Genel olarak nazım şekillerinin dağılımı aşağıdaki tabloda görülmektedir:

Nazım Şekilleri	Şiir No	Şiir Sayısı
Gazel	2, 3, 4, 6, 10, 16, 18, 23, 24, 25, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 39, 40, 41, 44, 45, 47, 48, 50, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 63, 64, 66, 69, 73, 74, 75, 77, 78, 82, 83, 84, 85, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 105, 106, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 120, 122, 123, 124, 126, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 146, 147, 148, 149, 150, 152, 153, 154, 155, 156, 160, 161, 164, 165, 166, 172, 173, 174, 175, 177, 178, 180, 181, 182, 183, 184,	333

	185, 186, 187, 188, 189, 191, 192, 194, 195, 196, 199, 200, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 210, 211, 212, 213, 214, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 226, 229, 230, 231, 236, 237, 238, 241, 243, 244, 245, 246, 249, 252, 253, 254, 256, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 270, 271, 273, 275, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 289, 290, 292, 294, 298, 299, 303, 304, 305, 309, 310, 313, 314, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 326, 328, 329, 331, 332, 333, 334, 337, 339, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 350, 353, 354, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 374, 375, 376, 377, 378, 380, 383, 384, 385, 386, 390, 392, 395, 400, 404, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 416, 418, 420, 421, 422, 423, 424, 428, 429, 430, 432, 433, 437, 438, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 455, 459, 460, 466, 467, 468, 469, 471, 472, 475, 476, 478, 479, 480, 482, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 493, 495, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 507, 510, 511, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522	
Kaside	1, 9, 15	3
Kıta	51, 136, 151, 163, 176, 379, 387, 403	8
Muhammes	12, 37, 90, 121, 190, 208, 228, 257	8
Murabba	5, 7, 8, 13, 14, 17, 19, 20, 21, 22, 26, 27, 38, 42, 43, 49, 60, 61, 62, 65, 67, 68, 70, 71, 72, 76, 79, 80, 81, 86, 87, 88, 89, 102, 103, 104, 107, 119, 125, 127, 128, 145, 153, 157, 158, 159, 162, 167, 168, 169, 170, 171, 176, 179, 193, 197, 201, 222, 223, 224, 225, 227, 232, 233, 234, 235, 239, 240, 242, 248, 250, 251, 255, 258, 268, 269, 272, 276, 277, 285, 286, 287, 288, 293, 295, 297, 296, 300, 301, 302, 306, 307, 308, 311, 312, 315, 324, 325, 327, 330, 335, 336, 338, 340, 349, 351, 352, 355, 373, 381, 382, 388, 389, 391, 393, 394, 396, 397, 398, 399, 401, 402, 405, 406, 407, 415, 417, 419, 425, 426, 427, 431, 434, 435, 436, 447, 454, 457, 456, 458, 461, 462, 463, 464, 465, 470, 473, 474, 477, 481, 483, 484, 485, 492, 494, 496, 497, 504, 505, 506, 508, 509, 512	162
Murabba/Muhammes	247	1

Müseddes	209, 439	2
Tahmis	274	1
Terci-i bend	46	1
Belirlenemedi	11, 198, 215, 291	4

I.1.3. Mecmuada Yer Alan Şiirlerin Vezinleri

Mecmuada hem aruz vezniyle hem de hece ölçüsüyle yazılmış şiirler bulunmaktadır. 1 şiirin vezni ise tespit edilememiştir.

Hece Ölçüsü

Mecmuada en fazla kullanılan hece vezni 11'li ve 16'lı hece ölçüsüdür. 28'er şiirde bu vezinler kullanılmıştır. İkinci sırada ise 27 şiirde kullanılan *14'lü hece ölçüsü* gelmektedir. Bunlardan sonra en çok kullanılan hece ölçüsü kalıpları *8'li hece ölçüsü*, *7'li hece ölçüsü*, *10'lu hece ölçüsü* ve *5'li hece ölçüsü*'dür. *13'lü hece ölçüsü*, *15'li hece ölçüsü* ve *6'lı hece ölçüsü* ise sadece 1 şiirde kullanılmıştır. Aşağıdaki tabloda kullanılan vezinler, çoktan aza doğru olmak üzere kullanıldıkları şiir sayısı ve şiir numaraları gösterilmiştir.

Vezin-Hece Ölçüsü	Şiir Numarası	Şiir Sayısı
11'li hece ölçüsü	60, 61, 62, 71, 86, 88, 157, 248, 251, 272, 276, 295, 296, 297, 318, 381, 399, 403, 416, 419, 431, 463, 464, 483, 492, 496, 509, 520	28
16'lı hece ölçüsü	2, 96, 118, 130, 178, 184, 192, 195, 196, 220, 225, 238, 239, 246, 256, 267, 309, 343, 409, 414, 425, 444, 457, 469, 487, 505, 510, 512	28
14'lü hece ölçüsü	4, 29, 39, 48, 49, 57, 74, 113, 136, 145, 151, 152, 172, 182, 210, 213, 214, 237, 252, 261, 270, 281, 408, 437, 467, 478, 499	27
8'li hece ölçüsü	5, 37, 72, 89, 159, 179, 197, 224, 255, 308, 327, 336, 349, 389, 407, 454, 462, 474, 484, 516	20
7'li hece ölçüsü	22, 70, 169, 247, 258, 269, 351, 373, 388, 458, 461, 477, 497	13
10'lu hece ölçüsü	155, 198, 263, 292, 395, 446, 490, 507, 522	8

5'li hece ölçüsü	121, 158, 277, 293, 311, 398, 427	7
13'lü hece ölçüsü	352	1
15'li hece ölçüsü	283	1
6'lı hece ölçüsü	81	1

Aruz Ölçüsü

Mecmuada yer alan şiirlerde en fazla kullanılan aruz kalıbı *Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün* veznidir. 128 şiirde bu vezin kullanılmıştır. Diğer vezinlerin kullanım sıklığı ise şu şekildedir:

Hezec Bahri

1. Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün: 73 kez.

(+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -)

2. Mefā' ilün mefā' ilün fe' ülün: 44 kez.

(+ - - - / + - - - / + - -)

3. Mef' ülü mefā' ilün mef' ülü mefā' ilün: 20 kez.

(- - + / + - - - / - - + / + - - -)

4. Mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün: 15 kez.

(- - + / + - - + / + - - + / + - -)

5. Mefā' ilün mefā' ilün: 11 kez.

(+ - - - / + - - -)

6. Mef' ülü mefā' ilün: 5 kez.

(- - + / + - - -)

Recez Bahri

1. Müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün: 23 kez.

(- - + - / - - + - / - - + - / - - + -)

2. Müstef'îlün müstef'îlün: 13 kez.

(- - + - / - - + -)

3. Müstef'îlâtün müstef'îlâtün: 4 kez.

(- - + - - / - - + - -)

4. Müstef'îlâtün: 1 kez

(- - + - -)

Remel Bahri

1. Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün: 128 kez.

(- + - - / - + - - / - + - - / - + -)

2. Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün: 31 kez.

(- + - - / - + - - / - + -)

3. Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün: 6 kez.

(+ + - - / + + - - / + + - - / + + -)

Münserih Bahri

1. Müfte'ilün fâ'ilün müfte'ilün fâ'ilün: 4 kez.

(- + + - / - + - / - + + - / - + -)

2. Müfte'ilün fâ'ilün: 2 kez.

(- + + - / - + -)

3. Müfte'ilâtün müfte'ilâtün: 1 kez.

(- + + - / - + + -)

Muzârî Bahri

1. Me'ûlû fâ'ilâtün me'ûlû fâ'ilâtün: 1 kez.

(- - + / - + - - / - - + / - + - -)

2. Me'ûlû fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün: 1 kez.

(- - + / - + - + / + - - + / - + -)

Hafif Bahri

1. Fe‘ilātün mefā‘îlün fe‘ilün: 2 kez.

(+ + - - / + - - - / + + -)

Basît Bahri

1. Müstef‘ilün fâ‘ilün müstef‘ilün fâ‘ilün: 1 kez

(- - + - / - + - / - - + - / - + -)

Yukarıda yer alan vezinlerin hangi şiirlerde kullanıldığı aşağıdaki tabloda görülebilir:

Aruz Bahirleri ve Vezinler	Şiir Sayısı	Şiir Numarası
Hezec Bahri		
Mefā‘îlün mefā‘îlün mefā‘îlün mefā‘îlün	73	16, 24, 52, 53, 64, 84, 95, 99, 105, 108, 126, 129, 132, 135, 146, 165, 174, 186, 188, 204, 219, 266, 280, 282, 289, 298, 302, 303, 316, 317, 337, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 383, 384, 385, 386, 387, 391, 404, 410, 411, 422, 449, 455, 459, 486, 491, 495, 511, 513
Mefā‘îlün mefā‘îlün fe‘ülün	44	13, 38, 42, 43, 50, 54, 59, 63, 66, 92, 94, 109, 114, 137, 140, 161, 175, 183, 235, 262, 265, 286, 312, 335, 345, 346, 355, 396, 397, 402, 405, 406, 417, 423, 434, 436, 452, 475, 481, 482, 506, 508, 514, 517
Mef‘ülü mefā‘îlün mef‘ülü mefā‘îlün	20	6, 156, 199, 202, 209, 211, 221, 275, 319, 320, 326, 390, 412, 413, 420, 421, 430, 435, 439, 518
Mef‘ülü mefā‘îlü mefā‘îlü fe‘ülün	15	10, 73, 78, 115, 138, 154, 200, 244, 290, 323, 333, 438, 445, 447, 493

Mefā'ilūn mefā'ilūn	11	67, 76, 102, 103, 167, 171, 382, 394, 415, 426, 465
Mef'ulū mefā'ilūn	5	87, 222, 340, 393, 401
Recez Bahri		
Müstef'ilūn müstef'ilūn müstef'ilūn müstef'ilūn	23	18, 25, 47, 91, 97, 98, 120, 131, 148, 149, 168, 177, 205, 249, 260, 278, 331, 392, 400, 424, 433, 443, 488
Müstef'ilūn müstef'ilūn	13	12, 17, 20, 21, 68, 79, 215, 240, 268, 306, 325, 456, 473
Müstef'ilātūn müstef'ilātūn	4	46, 107, 264, 332
Müstef'ilātūn	1	176
Remel Bahri		
Fā'ilātūn fā'ilātūn fā'ilātūn fā'ilūn	128	1, 3, 8, 9, 23, 26, 27, 28, 30, 32, 33, 34, 35, 40, 41, 44, 45, 51, 55, 56, 65, 69, 75, 77, 80, 82, 83, 93, 101, 106, 110, 112, 116, 117, 122, 123, 134, 139, 141, 142, 143, 144, 147, 150, 160, 162, 163, 164, 166, 173, 180, 181, 185, 189, 191, 194, 203, 207, 212, 216, 217, 218, 226, 229, 231, 232, 233, 241, 243, 245, 253, 254, 257, 271, 274, 279, 284, 287, 291, 294, 299, 304, 305, 307, 310, 313, 314, 321, 322, 324, 328, 329, 330, 338, 341, 344, 347, 348, 350, 353, 354, 418, 429, 432, 440, 441, 442, 448, 450, 451, 460, 466, 468, 470, 471, 472, 476, 479, 480, 485, 489, 494, 498, 500, 502, 504, 519, 521
Fā'ilātūn fā'ilātūn fā'ilūn	31	7, 14, 19, 31, 58, 85, 90, 119, 127, 128, 170, 187, 190, 193, 201, 208, 223, 227, 228, 230, 234, 236, 242, 273, 285, 288, 300, 301, 315, 334, 342
Fe'ilātūn fe'ilātūn fe'ilātūn fe'ilūn	7	111, 133, 206, 259, 501, 503, 515
Münserih Bahri		
Müfte'ilūn fā'ilūn müfte'ilūn fā'ilūn	4	15, 36, 100, 153
Müfte'ilūn fā'ilūn	2	104, 125,

Müfte'îlâtün müfte'îlâtün	1	250
Muzârî Bahri		
Mef'ûlü fâ'ilâtün mef'ûlü fâ'ilâtün	1	339
Mef'ûlü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün	1	259
Hafif Bahri		
Fe'îlâtün mefâ'ilün fe'ilün	2	428, 453
Basît Bahri		
Müstef'ilün fâ'ilün müstef'ilün fâ'ilün	1	124
Belirlenemedi.	1	11

I.2. Muhteva İncelemesi

I.2.1. Mecmuada Şiiri Bulunan Şairler ve Kısa Biyografileri

I.2.1.1. Mecmuada Şiiri Bulunan Şairler

Mecmuada kimliği belirlenmiş 123 farklı şaire ve kimliği belirlenememiş 13 farklı şaire ait toplamda 522 şiir bulunmaktadır. Mecmuada yer alan 7, 11, 17, 179, 391, 397, 522 numaralı şiirlerde ise şairlerin mahlaslarına rastlanılmamıştır. Ancak araştırmalarımız neticesinde 11 numaralı şiirin Zâkirî'ye, 17 numaralı şiirin Yûnus Emre'ye, 179 numaralı şiirin Âşık Kuloğlu'na, 391 numaralı şiirin Şeyh Muslihiddin Mustafa Nutkî Efendi'ye, 522 numaralı şiirin Yûnus Emre'ye ait olduğu tespit edilmiştir. 17 numaralı şiir bazı kaynaklarda Yûnus Emre'ye ait olarak gösterilmiş olsa bile Mustafa Tatcı'nın *Dîvânı İlahîyât* isimli eserinde bu şiir mevcut değildir.

En fazla şiiri bulunan şair Niyâzî-i Mısrî'dir. Niyâzî'nin mecmuada toplam 74 adet şiiri bulunmaktadır. Ayrıca yapılan araştırmalar neticesinde 186 numaralı şiirde Mahvî mahlası bulunsa bile bu şiirin de Niyâzî'ye ait olduğu tespit edilmiştir. Niyâzî'den sonra en fazla şiiri bulunan şairler şunlardır: Eşrefoğlu Rûmî (25), Aziz Mahmud Hüdâyî (22), Abdülahad Nûrî (20), Hasan Sezâyî-i Gülşenî (19), Seyyid Nizamoğlu (13), Yûnus Emre (13). Aşağıda mecmuada şiirleri bulunan şairlerin mahlasları, kimlikleri, şiir sayıları ve bu şiirlerin numaralarının bulunduğu bir tablo bulunmaktadır.

Şairlerin Mahlasları (Kimlikleri)	Şiirlerin Numaraları	Şiir Sayısı

‘Abdū’l-ḥay (Abdülhay)	202	1
‘Abdürrahīm-i Tırsī (Tırsī, Abdurrahim)	192,246	2
‘Adlī (Adlī, Şeyh Hasan Abdullah Efendi)	181,316,329(?),392,485	5
‘Āşık Yûnus (Āşık Yûnus)	2,86,239	3
‘Āşık Yûnus (Belirlenemedi)	210	1
‘Āşık Yûnus (Yûnus Emre)	292,346	2
‘Azîz/‘Azîzî (Azîzî)	213,415,461	3
‘İtrî (İtrî, Buhûrî-zâde Mustafa)	203	1
‘İzze’d-dîn/‘İzzî (İzzî, Eşref-zâde İzzeddîn Ahmed Efendi)	164,330,451,507	4
Âdem (Âdem Dede)	336	1
Aḥmedî (Belirlenemedi)	460	1
Akşemseddîn (Akşemseddin, Şemseddin Bayramî)	280	1
Bayram (Hacı Bayram-ı Velî)	250	1
Bî-çâre (Bîçâre)	471	1
Câhidî (Câhidî, Ahmed)	504	1
Cemâlî (Cemâl-i Halvetî)	55(?)	1
Cemâlî (Cemâlî)	332	1
Cemâlî Ḥalvetî (Cemâlî, Şeyh Seyyid Mehmed Cemâleddin Efendi)	161	1
Cemâlî Ḥalvetî (Belirlenemedi)	350,472	
Cismî (Cismî, Şeyh İsmâil Cismî Efendi)	446	1
Dedem Yûnus (Āşık Yûnus)	88	1
Dervîş ‘Osmân (Derviş Osman)	253,486	2

Dervîş Abdullāh (Abdî, Himmet-zâde Şeyh Abdullah)	315	1
Dervîş Abdullāh (Abdussamed, Himmet-zâde Şeyh Abdussamed Efendi b. Şeyh Abdullah Efendi b. Himmet Efendi)	338	1
Dervîş Aḥmed (Sâlik, Dervîş Ahmed Sâlik Efendi)	286,300	2
Dervîş Himmet (Himmet/Abdî, Şeyh Himmet Efendi)	121, 327, 492	3
Dervîş Mūsā (Dervîş Mûsâ)	61	1
Dervîş Yûnus (Âşık Yûnus)	60, 75, 89, 113, 238, 248, 249, 272, 281, 462, 478, 512	12
Dervîş Yûnus (Belirlenemedi)	62, 255, 256, 474, 483, 484, 509, 510	8
Dervîş Yûnus (Yûnus Emre)	152, 499	2
Emîr Sultân (Emîr Sultân, Şemseddîn, Muhammed bin Alî, Şeyh Seyyid Muhammed Buhârî, Emîr Buhârî)	251	1
Eşref (Eşref-i Sâni, Şeyh Seyyid Mehmed?)	351	1
Eşref/Eşref[oğlu] Rûmî/Eşrefoğlu/Eşrefoğlu Rûmî (Eşrefoğlu Rûmî)	93, 94, 98, 111, 120, 130, 141, 150, 160, 178, 183, 184, 216, 220, 245, 267, 298, 403, 416, 423, 418, 452, 487, 511, 513	25
Fâ'iz (Fâiz, Mustafâ, Börekçi-zâde)	459	1
Faḥrî (Fahrî, Mehmed)	92, 366, 424, 433	4
Faṣîḥ (Fasîh, Ahmed Fasîh Dede)	132	1
Fazlî (Belirlenemedi)	501	1
Fenâyî (Belirlenemedi)	147	1
Fenâyî (Fenâyî, Cennet Mehmed Efendi)	180, 495	2
Fenâyî (Fenâyî/ Halvetî, Şeyh Mehmed Fenâyî Efendi)	407	1
Fethî (Belirlenemedi)	10, 79, 269, 270, 277, 324, 436	7

Fethî (Fethî, Bolbolcu- zâde/Bübülcü-zâde Şeyh Abdülkerîm Efendi)	38	1
Feyzî (Belirlenemedi.)	8, 77, 78, 102, 382	5
Feyzî (Feyzullâh Efendi, Vahyî- zâde Mehmed)	53, 134	2
Fu'âdî (Fuâdî, Ömer)	347	1
Hâcî Bayram (Hacı Bayram-ı Velî)	409	1
Hâfız (Sütçü-zâde Mehmed)	361	1
Ġafûrî (Gafûrî, Şeyh Mahmud Gafûrî Efendi)	101, 191, 287, 355, 494	5
Hakîkî (Hakîkî, Ağa-zâde Mehmed Dede)	475	1
Hakîkî (Belirlenemedi)	33, 35, 57, 187, 231, 317	6
Hamdî (Hamdî, Şeyh Seyyid Ahmed Hamdî Efendi)	516	1
Hasan (Hasan/Ümmî Sinan-zâde, Şeyh Hasan Efendi)	81	1
Hasibî (Habîbî, Şeyh Seyyid Habîbî İsmail Efendi)	31	1
Hilmî (Yusuf-zâde Abdullah Efendi)	325	1
Hilmî (Hilmî, Yusûf-zâde Abdullâh)	307	1
Hilmî (Belirlenemedi)	15	1
Hulvî (Hulvî, Şeyh Cemâleddîn Mahmûd Hulvî Efendi)	301	1
Hüdâyî (Azîz Mahmûd Hüdâyî)	368, 373	2
Halîlî (Halîlî, Halîl İbrâhim)	123	1
Hayâlî (Hayâlî-i Gülşenî)	517	1
Himmet/ Himmetî (Himmet/Abdî, Şeyh Himmet Efendi)	76, 144, 169, 170, 174, 261, 417, 520	8
Hüdâyî (Belirlenemedi)	352	1
Hulûş (Hulûş, Enfi/Burnaz Hasan Ağa)	519	1

Hüdâyî (Azîz Mahmûd Hüdâyî)	12, 21, 54, 58, 67, 68, 80, 168, 171, 215, 234, 311, 314, 340, 348, 426, 434, 447, 456, 508	20
İkbâlî (Meftûnî/İkbâlî, Sultan II. Mustafa)	470	1
Kaygusuz (Kaygusuz Abdâl)	96	1
Kemâl (Kemal Ümmî)	252	1
Kenzî (Kenzî, Ayaşlı Kenzî, Kenzî-i Rumî, Hasan)	122, 323, 356, 379, 380, 381, 387, 469	8
Kerîmüddîn (Kerîmüddîn, Şeyh Seyyid Kerîmüddîn Efendi)	199	1
Kuloğlu (Âşık Kuloğlu)	26	1
Lâ-yi mekân (Lâmekânî, Hüseyin)	438	1
Lutfî (Lütfî, Lütfullâh, Hoca-zâde)	166, 374	2
Ma'nevî (Ma'nevî, Mustafa Manevî)	27, 353	2
Maḥvî (Îsâ Mahvî, Sukûkî-zâde, Şeyh Îsâ Mahvî Efendi)	13, 20, 43, 46, 65(?), 103, 107(?), 129, 142, 146(?), 163(?), 190, 226, 232(?), 264, 291(?)306(?), 312, 365, 378(?), 393, 396, 401	23
Maḥvî (Niyâzî-i Mısırî)	186	1
Merkez (Merkezî, Şeyh Mûsâ Muslihiddîn Efendi)	157	1
Mevlânâ/Mollâ (Mevlânâ Celâleddin Rûmî)	420, 421, 455	3
Mısr/Mısrî/Mısrî/Niyâzî/Niyâzî, Mısrî (Niyâzî-i Mısırî)	3, 4, 16, 23, 25, 28, 45, 48, 56, 66, 69, 74, 85, 97, 105, 112, 115, 116, 117, 124, 127, 128, 131, 135, 136, 138, 151, 155, 173, 176, 177, 189, 200, 205, 206, 208, 221, 227, 228, 229, 230, 236, 243, 244, 257, 263, 271, 273, 279, 289, 290, 310, 320, 322, 328, 341, 375, 337, 412, 422, 437, 439, 440, 441, 442, 443, 448, 480, 488, 489, 490, 491, 498, 500	73
Muḥibbî (Muḥibbî)	185	1
Muhyî (Mehmed Muhyiddin, Bezci-zâde)	18, 126, 143	3

Muhyî (Belirlenemedi)	319, 468	2
Murâd (Murâd/Murâdî, Sultân III. Murâd)	297	1
Müderris (Müderris, Yahya Efendi, Beşiktaşlı Şeyh Yahya Efendi)	354	1
Mürîdoğlu (Aczî/Mürîd-zâde Aczî Ağa)	465	1
Nâ'ilî (Nâ'ilî-i Kadîm, Mustafa)	370	1
Naḥîfî (Nahîfî, Süleyman)	49, 357	2
Naḫşî (Nakşî, İbrahim Efendi)	34, 41, 104, 125, 133, 153, 233, 242, 363	9
Naḫşî (Nakşî Ali Akkirmânî)	84, 95, 110, 450	4
Naḫşî (Şeyh Nakşî Mustafa Dede Efendi?)	429	1
Naḫşî (Belirlenemedi)	476	1
Naşūhî (Nasuhî, Mehmed Efendi)	30, 148, 193, 335	4
Nazîf (Nazîf, Hacı Mü'min-zâde Seyyid Abdullah Efendi)	385	1
Nazîm (Yahya Nazım Efendi)	1, 40, 358, 386	4
Nazmî (Nazmî, Şeyh Mehmed Nazmî)	73	1
Nazmî (Belirlenemedi)	266	1
Necîb (Necîb, Sultan Ahmed-i Sâlis b. Sultan IV. Mehmed)	288, 384	2
Nizâmî (Nazîfeddin/Nazîf, Şeyh Mehmed Nizâmî Nazîfeddin Efendi)	219	1
Nizâmî (Şemsî, Seyyîd Mehmed Şemseddîn Efendi)	235	1
Nûrî (Nûrî, Abdülâhad)	6, 14, 137, 167, 194, 201, 209, 222, 240, 268, 275, 334, 345, 402, 410, 428, 446, 454, 481, 506	20
Nûrî (Nûrî, Nureddin-zâde Şeyh Muslihiddîn Mustafa)	83	1
Pîrî (Belirlenemedi)	37	1

Recâyî (Recâî, Mehmed Şâkir)	405	1
Rızâ (Rızâ, Neccâr-zâde Şeyh Rızâ)	108, 302	2
Rûhî (Rûhî, Bağdatlı)	22	1
Rûşenî (Rûşenî, Dede Ömer)	339, 515	2
Sa'îdâ (Refî/Sa'îd, Kâtib-zâde Mehmed Refî Efendi)	51, 52	2
Şâdık (Üftâde-zâde, Kutb İbrahim Sadık Efendi)	72	1
Şahvî (Sahvî, Sâlih Mehmed Efendi (Îsâ-zâde))	299, 383(?), 482(?), 514	4
Tâlib (Tâlib, Divitçi-zâde Şeyh Mehmed Tâlib Efendi)	145, 427	2
Tâlib (Belirlenemedi)	295	1
Selîm (Selîm, Kavsara-zâde Mehmed)	211, 241	2
Seyfî/Seyfullâh/Seyyid Nizâmoğlu/Seyyid Seyfî/ Seyyid Seyfullâh (Seyyid Nizamoğlu)	59, 106, 154, 159, 195, 212, 218, 260, 296, 303, 414, 444, 473	13
Seyyid 'Abdü'sşamed (Abdussamed, Himmet-zâde Şeyh Abdussamed Efendi b. Şeyh Abdullah Efendi b. Himmet Efendi)	304	1
Seyyid Kerîm (Belirlenemedi)	342	1
Seyyid Muḥammed Ḥalvetî (Cemâl-i Halavetî?)	149	1
Seyyid Şeref (Seyyid Şeref/Şerefeddîn, Eşref-zâde Şeyh Seyyid Mehmed Şerefeddin Efendi)	162, 175, 406	3
Sezâyî (Hasan Sezâyî-i Gülşenî)	24, 32, 50, 63, 90, 99, 114, 140, 204, 217, 282, 285, 305, 333, 364, 413, 430, 479, 502	19
Şıdkî (Sıdkî, Abdullah Sıdkî Efendi)	503	1
Sırrî (Sırrî, Eşref-zâde Şeyh Abdülkadir Sırrî Efendi)	432	1
Sinân/Sinân Ümmî (Ümmî Sinan, İbrahim)	225, 237, 313	3
Sinân Ümmî (Ümmî Sinân Halvetî)	283, 318	2

Süleymān (Süleyman, Şeyh Süleyman Efendi)	44, 47, 362, 395, 497	5
Sünbül/Sünbülî (Sünbül, Şeyh Yusuf Sünbül Sinan Efendi)	109, 265, 343, 344	4
Şekûrî (Şekûrî, Şeyh Abdüşşekûr Mûsâ Efendi)	19	1
Şemsî (Şemsî, Şemseddîn Sivasî)	91, 156(?), 165, 390, 404, 445, 493, 518	8
Şemsî (Şemsî, Sivasî-zâde Şems Ahmed Efendi?)	321	1
Şems-i Tebrîz/Şems-i Tebrîzî (Şems-i Tebrîzî)	411, 521	2
Şerîfî (Şerîfî, Tekirdağlı)	367	1
Şeyh Cemâlî (Cemâlî, Şeyh Seyyid Mehmed Cemâleddin Efendi)	207	1
Şeyh Hasan (Hasan/Ümmî Sinan-zâde, Şeyh Hasan Efendi)	454	1
Şeyh İlyās (Çâresiz, Şeyh İlyas, Sakızlı İlyas Efendi)	431	1
Şeyh Mehmed (Hafid Saçlı İbrahim Efendi-zâde, Şeyh Saçlı İbrahim Efendi)	449	1
Şeyhî (Şeyhî, Abdülmecîd Sivasî)	197	1
Üftâde (Mehmed Muhyiddin, Üftâde)	5, 82, 188, 294	4
Vaḥy (Belirlenemedi)	435	1
Vaḥyi (Hace Vahyî?)	278	1
Vaḥyî (Vahyî, Şeyh Mehmed Efendi)	42(?), 359, 360, 369, 371	5
Vâlî (Nefes-zâde Seyyid Abdurrahman Vâlî Efendi)	223	1
Vehbi (Vehbî Osman Çelebi?)	284	1
Vehhâb Ümmî (Vâhib Ümmî Halvetî)	196	1
Veled (Sultan Veled)	100	1
Vesîm (Belirlenemedi)	377	1
Ya'kûb (Şeyh Yakub Efendi)	394	1

Yaḥyā (Yahyâ, Şeyh Yahya Efendi?)	139	1
Yazıcıoğlu (Yazıcıoğlu Mehmed Efendi/Şeyh Mehmed Efendi)	64	1
Yûnus (Yûnus Emre)	29, 39, 87, 118, 172, 182, 326, 467	8
Yûnus (Âşık Yûnus)	70, 119, 224, 247, 276, 293, 389, 398, 399, 425, 457, 458, 464, 477, 505	15
Yûnus (Belirlenemedi)	71, 158, 214, 258, 308, 388, 408, 419	8
Yûnus Emrem (Âşık Yûnus)	198, 349, 463	3
Yûnus Emrem (Yûnus Emre)	254	1
Yûnus Emrem (Belirlenemedi)	262	1
Zâkirî (Şa'ban Dede)	36(?), 309	2
Zekâyî (Zekâ'î, Şeyh Mustafa Efendi)	376	1

I.2.1.2. Mecmuada Şiiri Bulunan Şairlerin Kısa Biyografileri

Bu biyografik bilgilere ağırlıklı olarak *Ahmet Yesevi Üniversitesi Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü* ve *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* isimli sitelerden ve şairlerin üzerinde çalışılmış divanlarından ulaşılmıştır.

Abdî, Himmet-zâde, Şeyh Abdullâh Efendi

1640 yılında İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Vaizlik görevinde bulunmuştur. Ayrıca hattat ve musikişinas olarak da bilinir. Himmet-zâde, Abdullah, Derviş Abdullah mahlaslarını kullanmıştır. En çok kullandığı mahlas ise Abdî'dir. Bayramiyye tarikatına mensuptur. Sade bir dili vardır. Devrinde konuşulan Türkçe ile şiirler kaleme almıştır. 1710 yılında ölmüştür.

Eserlerinden bazıları şunlardır: *Dîvân*, *Na't-ı Şerîf*, *Kasîde-i İlmiye Şerhi*, *Gencîne-i İ'câz*, *Dîvân-ı Lugaz* (Bayram, 2013), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/abdi-himmetzade>).

Abdussamed, Himmet-zâde Şeyh Abdussamed Efendi b. Şeyh Abdullah Efendi b. Himmet Efendi

Doğum yeri ve tarihi bilinmemektedir. Şeyhlik vazifesinde bulunmuştur. Bayramiyye tarikatının Himmetiye kolunun kurucusudur. Hicaz makamında bestelenmiş bir bestesi mevcuttur. 1737-38 senesinde ölmüştür (Kesik, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/abdussamed-himmetzade-seyh-abdussamed>).

Abdülhay

Abdülhay Celvetî eserlerinde bazen Abdülhay bazen de Abdî mahlasını kullanmıştır. Edirne’de dünyaya gelmiştir. Doğum tarihi bilinmemektedir. Babası Celvetiyye tarikatının şeyhlerinden Saçlı İbrahim Efendi’dir. Babasının yanında yetişmiş ve iyi bir tasavvuf eğitimi almıştır. Vaizlik görevinde bulunmuştur. 1705 yılında ölmüştür.

Eserleri: *Fethü’l-Beyan li-Husuli’n-Nasri ve’l-Fethi ve’l-Eman, Tefsir-i Ba’z-ı Süver-i Kur’aniyye, Hacı Bayram-ı Velî’nin “Çalabım bir şâr yaratmış iki cihân arasında” mısraı ile başlayan şiirinin şerhi, Manzum Kaside-i Bürde Tercümesi* (Ünal, 2013), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/abdi-abdulhay>).

Aczî, Mürid-zâde Aczî Ağa

Asıl ismi Mustafa’dır. 1805 tarihinde Ederemit’te dünyaya gelmiştir. Mutasavvıf bir şairdir. Didaktik gazelleri kaleme almıştır. Sade bir dille şiirle yazmıştır. Şiirlerinde atasözlerine ve deyimlere çok sık yer vermiştir. 215 şiirinde aruz vezni 24 şiirinde ise hece vezni kullanmıştır. Nahiye müdürlüğü yapmıştır. Divan’ı vardır. 1866 yılında ölmüştür (Duymaz, 2013), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/aczi-muridzade-aczi-aga>).

Âdem Dede

1591-92 tarihinde dünyaya gelmiştir. Doğum yeri ile ilgili çeşitli fikirler mevcuttur. Şeyhlik vazifesinde bulunmuştur. Mevlevî şeyhlerindendir. Cömerliğiyle şöhret bulmuştur. Şiirlerinde Âdem mahlasını kullanmıştır. Farsça ve Türkçe şiirleri mevcuttur. 1632 tarihinde ölmüştür (Eren, 2013), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/adem-dede>).

Adlî, Şeyh Hasan Adlullah Efendi

Adı Hasan'dır. İştib kasabasında doğmuştur. Doğum tarihi bilinmemektedir. 1617 senesinde ölmüştür. Eserleri olduğuna dair bilgiler vardır ancak bunlara ulaşılamamıştır (Kılıç, 2014) (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/adli-seyh-hasan-adlullah-efendi>).

Afvî, Yakub

1678 tarihinde doğmuştur. Vaizlik yapmıştır. 1736-37 senesinde ölmüştür. Eserlerinden bazıları şunlardır: *Mesâbîh Şerhi Mefâtiḥ, El-Vesîletü'l-Uzmâ li-Hazreti'n-Nebiyü'l-Müctebâ, Neticetü't-Tefâsîr* (Ünal, 2013), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/afvi-yakub>).

Ahmedî/ Kaygusuz, Sârbân Ahmed

Doğum tarihi bilinmemektedir. Hayrabolu'da dünyaya gelmiştir. Şeyhlik yapmıştır. Sade bir dili vardır. 1545-1546 tarihinde ölmüştür.

Eserleri: *Divan, Mektûbât* (Gönel-Er, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ahmedi-kaygusuz-sarban-ahmed>).

Akşemseddin, Şemseddin Mehmed

1390 tarihinde dünyaya gelmiştir. Doğum yeri Şam'dır. Asıl adı Mehmed Şemseddin'dir. Müderrislik yapmıştır. 1459 tarihinde vefat etmiştir.

Eserleri: *Risaletü'n Nûriyye, Def'u Metaini's- Sufiyye, Makamât-ı Evliya, addetü'l-Hayat, Hall-i Müşkilât, Telhis-i Def-i Matâ'in, Risale-i Zikrullah, Risale-i Şerh-i Ahvâl-i Hâcî Bayram-ı Velî, Nasihatname-i Akşemseddin* (Karaca, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/akşemseddin-semseddin-mehmed>).

Âşık Yûnus

Tatçı, Yûnus Emre ile karıştırılan diğer Yûnus mahlaslı şairlerin künyelerini incelemiş ve konuyla ilgili şu bilgileri vermiştir: *Yukarıda künyelerini verdiğimiz bu diğer kaynaklardan derlediğimiz şiirler, kanâatimizce Âşık Yûnus ve diğer Yûnuslar'a aittir. Biz bu malzemeyi, kendi aralarında tekrar bir tasnife tabi tutmadık. Böyle bir tasnif, pek çok hatayı da beraberinde getireceği gibi buna bir imkân da yoktur.*

Gayemiz Yûnus Emre araştırmalarını tamamlayan şiirleri toplu olarak vermek, edebiyat tarihimizin bu mühim kaynaklarının kaybolup gitmesini önlemektir. Metne aldığımız şiirlere daha sonra yeni birçok şiirin ilave edileceği de bir gerçektir (Tatcı, 2012:646).

Azîz Mahmûd Hüdâyî

Tatcı ve Yıldız, Azîz Mahmûd Hüdâyî'nin hayatı hakkında şu bilgileri vermiştir: *Celvetî tarîkinin kurucusu olan Azîz Mahmûd Hüdâyî, Fazlullah b. Mahmûd'un oğludur. 1541 senesinde Şereflikoçhisar'da doğdu. Burada ilk tahsiline başladı. Bilgisini arttırmak için İstanbul'a gitti ve Küçük Ayasofya Medresesinde tahsiline devam etti. Çok zeki olup bir defâ okuduğunu zihninde tutar, tekrar kitaba bakmaya gerek duymazdı. Hocalarından Nazırzâde Ramazan Efendi, ona özel bir ilgi gösterdi. Tefsîr, hadîs, fıkıh ve fen bilimleri okudu (Tatcı-Yıldız, 2015:1).*

Tatcı ve Yıldız, Hüdâyî'nin yaptığı görevler ile ilgili şu bilgileri aktarmıştır: *Mahmûd Hüdâyî, otuz üç yaşlarındayken hocası Nâzır-zâde ile birlikte Bursa'ya geldi. Üç sene Ferhâdiye Medresesinde müderrislik yaptı. Hocasının vefâtı ile Bursa Kâdılığına getirildi. Kâdılık yaptığı zamanlarda bir gece rüyâsında bazı tanıdığı kişilerin Cehennem ateşinde yandığını gördü. Bu korkunç rüyânın verdiği dehşet ve üzüntü içindeki günlerde, bir hanım kendisine boşanma davası getirdi. Bu davadan sonra Hüdâyî, 1580 senesinde Bursa kâdılığını bıraktı, bütün varını dağıtıp Bursalı Mehmed Üftade'ye bağlanarak tasavvuf yolunu seçti (Tatcı-Yıldız, 2015:1-2).*

Tatcı ve Yıldız, Hüdâyî'nin aile hayatı ve vefatı ile ilgili şu bilgileri vermiştir: *Kanûnî'nin kızı Mihrimâh Sultan'dan torunu Ayşe Sultan (ö.1598) ile de evlendiği rivayet edilen Azîz Mahmûd Hüdâyî'nin, altısı kız olmak üzere, on bir çocuğu oldu. Nesli, kızları Ümmügülsüm (ö. 1641), Zeyneb (ö. 1642) ve Fatma Zehrâ (ö. 1675) vasıtasıyla devam etmiştir.*

Azîz Mahmûd Hüdâyî, 1628 senesinde vefat etmiştir. Türbesi Üsküdar'daki dergâhındadır (Tatcı-Yıldız, 2015:3).

Tatcı ve Yıldız, Hüdâyî'nin edebî kişiliği ile ilgili şu bilgileri okura sunmuştur: *“Azîz Mahmûd Hüdâyî'nin Yûnus Emre üslubuyla yazmış olduğu ilâhîler, muhtemelen vefatından sonra müretteb veya gayr-ı müretteb dîvânlarda toplanmıştır.*

Aruz ve hecenin birlikte kullanıldığı; gazel, koşma, kıt'a ve müfredâtdan oluşan bu şiirler umumiyetle “İlâhî” formunda kaleme almıştır (Tatçı-Yıldız, 2015:31).

Pek çok eseri bulunan Hüdâyî'nin eserlerinin bazıları şunlardır: *Vâkıât (et-Tirü'l-mesbûk el-müştemilü mâ-cerâ mine't-tâifi fi-esnâi's-sülûk)*, *Nefâisü'l-mecâlis*, *Câmi'u'l-fezâ'il ve kâmi'u'r-rezâ'il*; *Dîvân*, *Necâtü'l-garîk fi'l-cem'i ve't-tefrik*, *Tarîkat-nâme*, *Mektubât*, *Nesâih* ve *Mevâiz*, *Mi'râciye* (Eren, 2015), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hudayi-aziz-mahmud>).

Azîzî

16. yüzyılda yaşadığı bilinmektedir. Hayatı hakkında fazla bilgi yoktur. Halvetî şeyhlerindendir. İlahileri arasında bestelenenler de mevcuttur (Çakır, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/azizi>).

Bîçâre

1600 tarihinde doğmuştur. Üsküdar'da doğduğu düşünülmektedir. Asıl adı Abdullah b. Şaban'dır. İlk başta Abdî mahlasını daha sonra Bîçâre mahlasını kullanmıştır. Zamanının tanınmış musikişinasları arasındadır. Tasavvufî şiirler kaleme almıştır. Celvetî tarikatına mensuptur. Vaizlik yapmıştır. Divan'ı vardır. 1657 tarihinde vefat etmiştir (Ünal, 2013), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/bicare>).

Câhidî, Ahmed

Asıl adı Ahmed mahlası Câhidî'dir. Doğum tarihi bilinmemektedir. Doğum yeri Edirne'dir. Cömert ve kişilik sahibi bir insandır. 1659 tarihinde vefat etmiştir.

Eserleri: *Divan*, *Kitâbu'n-Nasîha*, *Tevhid-i Zât* (Aydın, 2013), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/cahidi-ahmed>).

Cemâlî, Şeyh Seyyid Mehmed Cemâleddin Efendi

Edirne'de dünyaya gelmiştir. Doğum tarihi belli değildir. Eğitimin Edirne'de tamamlamıştır. Harâmî Ahmed Paşa zaviyesinde şeyhlik yapmıştır. 1750-51 yılında ölmüştür. Bilinen tek eseri *Dîvân*'ıdır (Kesik, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/cemali-seyh-seyyid-mehmed-cemaleddin>).

Cemâl-i Halvetî

Doğum yeri Amasya yahut Aksaray olarak bilinen şairin doğum tarihi bilinmemektedir. Asıl adı Muhammed'dir. Önceleri ilimle ilgilenirken zamanla tasavvufa yönelmiştir. Halvetî tarikatına mensuptur. Şeyhlik vazifesiyle gittiği Amasya'da Şehzade II. Beyazıd'la tanışmış ve aralarında bir samimiyet gelişmiştir. Sade bir dili vardır. Eserlerinin büyük bir kısmını Arapça olarak kaleme almıştır. Otuzda fazla eser yazdığı bilinmektedir. Şiirlerinde tasavvufî konuları işlemiştir. Didaktik tarzda mesneviler yazmıştır. *Risâletü'l-İslâmiyye* ve *Tercüme-i Risâle-i Etvâr-ı Seb'a* isimli Türkçe mensur eserleri vardır. *Cevâhirü'l-kulûb*, *Beyân-ı Çeng-nâme*, *Risâle-i Teşrîhiyye*, *Risâle-i Fakriyye*, *Risâle-i Sûfîyye* başlıklarıyla yazılan mesnevileri bir mecmuada toplanmıştır. 1497 tarihinde vefat ettiği düşünülmektedir (Alptekin Sarioğlu-Konur, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/cemali-halveti>, 2014).

Cismî, Şeyh İsmâil Cismî Efendi

Doğum tarihi bilinmemektedir. Oğlanlar Tekkesi'nde şeyhlik yapmıştır. 1694 tarihinde vefat etmiştir (Eke, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/cismi-seyh-ismail-cismi-efendi>).

Çâresiz, Şeyh İlyas, Sakızlı İlyas Efendi

1592-93 senesinde Karaman'a bağlı Erikli'de doğmuştur. Asıl adı İlyas'tır. Halvetiyye tarikatına mensuptur. Kabasakal Tekkesi'nde şeyhlik vazifesinde bulunmuştur. 1706-07 senesinde ölmüştür. Eserleriyle ilgili malumat bulunmamaktadır (Atik Gürbüz, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/caresiz-seyh-ilyas-sakizli-ilyas>).

Derviş Mûsâ

Doğum tarihi bilinmemektedir. Şair, bestekâr ve neyzendir. Bestelerini genellikle kendi şiirlerinin güfteleriyle yapmıştır. Neyzenbaşılığı görevini yapmıştır. İstanbulludur. Hem aruz hem de hece vezniyle şiir yazmıştır. Divanı olup olmadığı bilinmemektedir. 1727-28 tarihinde vefat etmiştir (Aksoyak, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/dervis-musa>).

Derviş Osman

Gülşeni Tarikatı'na mensup olan şair Kayseri'de doğmuştur. Doğum tarihi bilinmemektedir. Şeyhlik yapmıştır. 1684 yılında vefat etmiştir. *Divançe*'si vardır (Köksal, 2013), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/dervis-osman>).

Emîr Sultân, Şemseddîn, Muhammed bin Alî, Şeyh Seyyid Muhammed Buhârî, Emîr Buhârî

1368-69 senesinde doğduğu düşünülmektedir. Adı Muhammed bin Alî'dir. Yıldırım Bâyezid'in kızı ile evlenmiştir. Şeyhlik yapmıştır. Bursa'da 1429-30 senesinde ölmüştür. Eserin olup olmadığına dair bilgi bulunmamaktadır. (Eliacık, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/emir-sultan-semseddin-muhammed>).

Eşref-i Sâni, Şeyh Seyyid Mehmed

1635'li yıllarda doğmuştur. Doğum yeri İznik'tir. 1698'de vefat etmiştir. Divan'ı olduğu bilinmemektedir. Ancak eser bulunamamıştır (Ekinci, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/esrefi-sani-seyh-seyyid-mehmed>).

Eşrefoğlu Rûmî

Asıl adı Abdullah'tır. İznik'te 1353 tarihinde doğmuştur. Medrese eğitimi görmüştür. On bir sene Hacı Bayram-ı Veli'nin dergâhında hizmette bulunmuştur. Hacı Bayram-ı Veli'nin kızı Hayrunnisa Hanım ile evlenmiştir. Manisa, İznik, Ankara ve Hama'da bulunmuştur. 1649 yılında vefat etmiştir. Hem hece hem de aruz vezniyle şiirler kaleme almıştır. Türkçenin gelişiminde önemli bir rol oynamıştır.

Eserleri: *Divân*, *Müzekki'n-Nüfûs*, *Tarikat-nâme* (Güneş, 2015), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/esrefoglu-abdullah>).

Fahrî, Mehmed

Doğum tarihi bilinmemektedir. Şeyhlik yapmıştır. 1735 tarihinde ölmüştür. Sade bir dili vardır. *Divançe*'si mevcuttur (Aslan, 2013), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fahri-mehmed>).

Fâiz, Mustafâ, Börekçi-zâde

Edirne’de doğmuştur. Doğum tarihi bilinmemektedir. Asıl adı Mustafa’dır. İyi bir eğitim almıştır. Müderrislik yapmıştır. 1717-18 tarihinde vefat etmiştir. *Divan*’ı vardır (Aksoyak, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/faiz-mustafa-borekcizade>).

Fasîh, Ahmed Fasîh Dede

Doğum tarihi bilinmemektedir. İstanbul’da doğmuştur. Asıl adı Ahmed’dır. Katiplik görevinde bulunmuştur. Mevlevî tarikatına mensuptur. 1699 tarihinde ölmüştür.

Eserlerinden bazıları şunlardır: *Divan, Farsça Dîvânçe, Münşeât, Münâzara-i Gül ü Mül* (Ünal, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fasih-ahmed-fasih-dede>).

Fazlî, Şeyh Seyyid Fazlullah Fazlî Efendi

Doğum tarihi bilinmemektedir. Şeyhlik vazifesinde bulunmuştur. 1676 senesinde ölmüştür (Tuğluk, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fazli-seyh-seyyid-fazlullah-fazli>).

Fenâyî, Cennet Mehmed Efendi

1574 tarihinde doğduğu düşünülmektedir. Tophane’de dünyaya gelmiştir. Katiplik yapmıştır. 1664 tarihinde vefat etmiştir.

Eserleri: *Divan, Tecelliyât, Talikat, Bihiştîyâ fî’l- Ma’ârif el- İlâhiyâ* (Aydın, 2013), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fenayi-cennet-mehmed-efendi>).

Fenâyî/ Halvetî, Şeyh Mehmed Fenâyî Efendi

Doğum tarihi bilinmemektedir. Hayatı ile ilgili detaylı bilgiler mevcut değildir. 1692 senesinde ölmüştür. *Mecelle-i Fenâyî ve Risâle fî’ d-Duhân* isimli iki eseri olduğu bilinmektedir (Aydın, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fenayi-halveti-seyh-mehmed-fenayi>).

Fethî, Bolbolcu-zâde/Bübülcü-zâde Şeyh Abdülkerîm Efendi

İstanbul'da doğmuştur. İlahileri başarılı bulunmuştur. 1694/95/96 tarihinde vefat etmiştir (Aksoyak, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fethi-bolbolcuzade-seyh-abdulkerim>).

Feyzullâh Efendi, Vahyî-zâde Mehmed

Doğum ve ölüm yılı bilinmemektedir. *Dîvân, Mev'iza, Mesâ'ir* isimli eserleri mevcuttur (Aksoyak, 2013), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/feyzullah-efendi-vahyizade-mehmed>).

Fuâdî, Ömer

1559 tarihinde Kastamonu'da doğduğu bilinmektedir. Şeyhlik vazifesinde bulunmuştur. Sade bir dili vardır. 1636 senesinde vefat etmiştir. Otuza yakın eseri bulunmaktadır.

Eserlerinden bazıları şunlardır: *Menâkıb-ı Şeyh Şa'bân-ı Veli, Türbenâme, Bülbüliyye, Risâle-i Hâbiyye* (Yazar, 2013), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fuadi-omer>).

Gafûrî, Şeyh Mahmud Gafûrî Efendi

Gelibolu'da doğdu. Asıl adı Mahmud'dur. Gençliğinde İstanbul'a gelip öğrenim gördü. Müderrisen Üsküdar Şeyh Mahmud Hüdayî Tekkesi şeyhi Cennet Efendi'ye intisap ederek Celvetî olmuştur. Şeyhinin ölümü üzerine Hüdayî Tekkesi şeyhi olmuş ve aynı zamanda Sultan Mehmed Han Camii'nde cuma şeyhi iken 1078/1667-68 yılında vefat etmiştir. Kabri, Hüdayî Tekkesi yakınlarında Halil Paşa Türbesi haziresindedir (Aksoyak, 2013), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/gafuri-seyh-mahmud-gafuri-efendi>).

Habîbî, Şeyh Seyyid Habîbî İsmail Efendi

Doğum yeri ve tarihi ile ilgili bilgi bulunmamaktadır. 1679-1680 yılında ölmüştür. *Dârü'r-Rahmân, Şehbâ-yı Kudsiyye, Tuhfetü'l-Berere, Hırz-ı Cân* isimli eserleri bulunmaktadır (Kesik, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/habibi-seyh-seyyid-habibi-ismail>).

Hacı Bayram-ı Velî

Asıl adı Numan'dır. Ankara'nın Solfasol köyünde doğmuştur. Doğum tarihi ile ilgili bilgilerin kesinliği yoktur. İlk eğitimini kendi köyünde almıştır. Müderrislik yapmıştır. Müderrislik vazifesinden ayrılıp tasavvufa yönelmiştir. Mutasavvıf ve hikmet sahibi bir zattır. Bayramî tarikatının yayılmasında önemli bir rol oynamış ve mürid yetiştirmiştir. Farsça bilmesine rağmen şiirlerini Türkçe kaleme almıştır. Ölüm tarihi ile ilgili de kesin bilgiler bulunmamaktadır (Turan, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/haci-bayrami-veli>).

Hâfız

İstanbul'da doğmuştur. Babası Südcüzade İsa Efendi'dir. Asıl ismiyle ilgili net bir bilgi yoktur. Kaynaklara göre adı Ali veya Abdülatif olabilir. 1687-88 tarihinde vefat etmiştir. *Divan*'ı olduğu söylene de bugüne kadar esere ulaşılammıştır (Erdemir, 1999:192).

Hamdî, Şeyh Seyyid Ahmed Hamdî Efendi

Doğum tarihi bilinmemektedir. Şeyhlik yapmıştır. Eseri olup olmadığı bilinmemektedir. 1638 tarihinde ölmüştür (Aydın, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hamdi-seyh-seyyid-ahmed-hamdi-efendi>).

Hakîkî, Ağa-zâde Mehmed Dede

Gelibolu'da dünyaya gelmiştir. Doğum tarihi bilinmemektedir. Şeyhlik yapmıştır. 1652 senesinde ölmüştür. *Divan*'ı olmadığı düşünülmektedir. Şah u Kenizek Kıssası Talikatı isimli eseri vardır (Duru, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hakiki-agazade-mehmed-dede>).

Hakkı, Bursalı İsmail Hakkı Bursevî

1652-53 tarihinde doğmuştur. Doğum yeri Bulgaristan'ın Aydos kasabasıdır. Şeyhlik yapmıştır. 1725 tarihinde ölmüştür. Yüzden fazla eseri vardır.

Eserlerinden bazıları şunlardır: *Nuhbetü'l-letâif*, *Mecâlisü'l-va'z ve't-tezkîr*, *Şerhu Mukaddimeti'l-Cezerî*, *Şerhu Risâle fî Âdâbi'l-münâzara li-Taşköprî-zâde*, *Şerhu'l-Hadîsi'l-erbaîn*, *Şerhu'l-Fıkhi'l-Keydânî*, *Mecâlisü'l-müntehabe*, *Kitâbu'l-Furûk*, *Mecmûatü âyâtî'l-müntehabe (a)*, *Mecmûatü't-tefâsîr*, *Makâlât-ı İsmâil Hakkî*,

Dîvân-ı İsmâil Hakkî veya Fütûhât-ı Burûsevîyye (Eke, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hakki-bursali-ismail-hakki-bursevi>).

Hakkî, Erzurumlu İbrahim Hakkî

1703 tarihinde dünyaya gelmiştir. Doğum yeri Erzurum'un Hasankale ilçesidir. İmamlık vazifesinde bulunmuştur. 1780 tarihinde vefat etmiştir.

Eserleri: *Dîvân (Îlâhi-nâme)*, *Ma'rifetnâme*, *İrfâniye*, *İnsâniye*, *Mecmû'atu'l-Me'ânî* (Ceviz, 2015), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hakki-erzurumlu-ibrahim-hakki>).

Halîfî, Halîl İbrâhim

Doğum yeri Diyarbakır'dır. 1407-8 tarihinde doğmuştur. İznik'te kendi kurduğu zâviyede şeyhlik yapmıştır. 1485 yılında İznik'te vefat etmiştir. *Fürkat-nâme* ve *Dîvân* isimli eserleri vardır (Akçay, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/halili-halil-ibrahim>).

Hasan Sezâyî-i Gülşenî

1669 senesinde Mora yarımadasının Gördüs kasabasında doğmuştur. Asıl adı Hasan'dır. Mahlası Niyâzî-i Mısırî tarafından verilmiştir. Mora'nın Venedikliler tarafından işgalinin ardından İstanbul'a oradan Edirne'ye geçmiştir. Edirne'de Mukabele Kalemünde çalışmıştır. Gülşenî şeyhi Mehmed Sırrî Efendi'ye bağlanmıştır. Şeyhinin vefatından sonra seyrüsülûkünü La'li Mehmed Fenâî'nin yanında tamamlamıştır. 1738 yılında ölmüştür (Konur, 2009), (bk. <https://islamansiklopedisi.org.tr/sezai-yi-gulseni>).

Sanatı hakkında Özuygun şunları söylemiştir: *Hasan Sezâyî'nin şiirleri dönemin şartları göz önünde bulundurulduğunda, büyük çoğunluğunun sade şiirler olduğu görülecektir. Kasîdelerde dil biraz daha ağırdır. Şiirlerinde ikili tertiplere çok fazla yer vermiştir. Bunun yanında az da olsa üçlü, dörtlü ve beşli tamlamalardan kurulu şiirleri de vardır. Sezâyî, mutasavvîf şâir olduğu için tasavvuf, şiirlerinde mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır. Eğer tasavvufî anlam gözardı edilirse Sezâyî'nin şiirleri tam olarak anlaşılmaz. Sezâyî şiirlerinde iktibasların yanında Arapça ibarelere de yer vermiştir* (Özuygun, 2019:40).

Eserleri: *Divan, Mektûbât-ı Sezâî, Şerh-i Gazel-i Niyâzî-i Mısırî* (Konur, 2009), (bk. <https://islamansiklopedisi.org.tr/sezai-yi-gulseni>).

Hasan/Ümmî Sinan-zâde, Şeyh Hasan Efendi

Nerede ve ne zaman doğduğu ile ilgili bilgiye ulaşılammıştır. Ümmî Sinan tekkesi'nin şeyhliğini yapmıştır. *Meclis-i Sinânî* isimli eseri önemlidir. 1677-78 senesinde ölmüştür (Aksoyak, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hasan-ummi-sinanzade-seyh-hasan>).

Hayâlî-i Gülşenî

1485 tarihinde dünyaya gelmiştir. Doğum yeri Tebriz'dir. Şeyhlik yapmıştır. 1569 tarihinde ölmüştür.

Eserleri: *Divan, Mevlid-i Nebî(?)* (Macit, 2015), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hayalii-gulseni>).

Hilmî, Yusûf-zâde Abdullâh

1655-1656 tarihinde doğmuştur. Müderrislik görevinde bulunmuştur. 1754 senesinde İstanbul'da vefat etmiştir. Pek çok eseri vardır.

Eserlerinden bazıları şunlardır: *Dîvân, Necâhu'l-kârî li Sahîhi'l-Buhârî, Hâşîye 'alâ Hâşîyeti Hasan ez-Zibârî 'alâ Şerhi'l-Îsâm, El-Î'tilâf fî vucûhi'l-ihtilâf* (Gürsoy, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hilmi-yusufzade-abdullah>).

Himmet/Abdî, Şeyh Himmet Efendi

Doğum tarihi bilinmemektedir. Bolu'ya bağlı Gice köyünde dünyaya gelmiştir. Şeyhlik ve vaizlik yapmıştır. 1683 tarihinde ölmüştür. *Dîvânçe'si* ve *Âdâb-ı Hurde-i Tarikat* isimli eserleri mevcuttur (Aksoyak, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/himmet-abdi-seyh-himmet-efendi>).

Hulûs, Enfi/Burnaz Hasan Ağa

1670-71 dünyaya geldiği düşünülmektedir. Başhanendelik görevinde bulunmuştur. 1728-29 tarihinde vefat etmiştir (Aksoyak, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hulus-enfi-burnaz-hasan-aga>).

Hulvî, Şeyh Cemâleddîn Mahmûd Hulvî Efendi

1574-75 senesinde İstanbul Şehremini’de dünyaya gelmiştir. Vaizlik yapmıştır. 1653-54 senesinde vefat etmiştir.

Eserleri: *Câm-ı Dil-nüvâz*, *Hamse*, *Lemezât-ı Hulviyye el-Lemehât-ı Ulviyye* (Yıldız, 2015), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hulvi-seyh-cemaleddin-mahmud-hulvi>).

Hüdâyî, Ahî-zâde Hüseyin Efendi

İstanbul’da 1572 tarihinde dünyaya gelmiştir. Müderrislik yapmıştır. 1633-34 tarihinde öldürülmüştür (Aksoyak, 2015), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hudayi-ahizade-huseyin-efendi>).

Itrî, Buhûrî-zâde Mustafa

1633 yılında İstanbul’da doğmuştur. Asıl adı Mustafa’dır. Dünyevî konulu gazellerinin yanı sıra ilahileri de mevcuttur. Sarayda kâtiplik yapmıştır. Bestekâr kişiliğiyle de bilinir. Dünyevî konulu gazellerinin yanı sıra ilahileri de mevcuttur. 1711 yılında vefat etmiştir. *Dîvân*’ı ve *Mecmû’a-i Güfte* isimli eserleri mevcuttur (Uslu, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/itri-buhurizade-mustafa>).

Îsâ Mahvî, Sukûkî-zâde, Şeyh Îsâ Mahvî Efendi

1637/1638 tarihinde Sarıkadılar köyünde doğmuştur. Medrese eğitimi almıştır. Dini ve tasavvufî konulu öğretici şiirler yazmıştır. Şiirlerinden bazıları bestelenmiştir. İsa Mahvî’nin *Divan*, *Müfîdü’l-Î’râb* ve *Fezâilü’ş-Şuhûr ve’l-Eyyâm* isimli eserleri bulunmaktadır. Hac yolculuğu esnasında Şam’da 1715 yılında vefat etmiştir (Birgören, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/isa-mahvi-sukukizade-seyh-isa-mahvi>).

İzzî, Eşref-zâde İzzeddîn Ahmed Efendi

1672-73 tarihinde doğmuştur. Doğum yeri Bursa’nın Varak köyüdür. Şeyhlik vazifesinde bulunmuştur. 1740 tarihinde vefat etmiştir.

Eserleri: *Enîsü'l-Cinân, Müşevviku'l-Uşşâk, Mev'iza, Metâli'u'l-meserrât bicilâ'i Delâ'il'l-Hayrât, Dîvân* (Aksoyak, 2015), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/izzi-esrefzade-izzeddin-ahmed-efendi>).

Kemâl Ümmî, İsmâ'il

Adı İsmail'dir. Nereli olduğuna, doğum ve ölüm tarihlerine ait net bir bilgi bulunmamaktadır. Didaktik bir tarzı vardır. Hem hece hem de aruzla şiirler yazmıştır.

Eserleri: *Dîvân, Kırk Armağan, Hikâye-i Hazîre-i Kuds, Risâle-i Vefât, Risâle-i Îmân, Ahlâk Risâlesi* (Kesik-Sarıççek, 2013), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kemal-ummi-ismail>).

Kenzî, Ayaşlı Kenzî, Kenzî-i Rumî, Hasan

1607 tarihinde dünyaya gelmiştir. Doğum yeri ile ilgili çeşitli bilgiler mevcuttur. Vaizlik yapmıştır. 1680 tarihinde ölmüştür. *Divançe*'si vardır (Demir, 2015), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kenzi-ayasli-kenzi-kenzii-rumi>).

Kerîmüddîn, Şeyh Seyyid Kerîmüddîn Efendi

Doğum tarihi ve yeri belli değildir. Yümnî Hasan Efendi'nin oğludur. Koca Mustafa Paşa Tekkesi'nde şeyh iken 1051/1641-1642'de vefat etti. Şeyh Adlî Hasan Efendi'nin türbesinde medfundur. İlahileri vardır (Kesik, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kerimuddin-seyh-seyyid-kerimuddin>).

Kul Nesîmî, Ali

Doğum ve ölüm tarihi bilinmemektedir. 17. yüzyılda yaşadığı tahmin edilir. Tasavvufi şiirler yazmıştır. Bunun yanı sıra öğretici ve aşk konulu şiirleri de mevcuttur. Şiirlerinde ağırlıklı olarak aruz vezni kullanmıştır. Sade bir dili vardır (Pehlivan, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kul-nesimi-ali>).

Lâmekânî, Hüseyin

Asıl adı Hüseyin'dir. Doğum tarihi bilinmemektedir. Doğum yeri ilgili çeşitli bilgiler mevcuttur. Medrese eğitimi almıştır. Şeyhlik vazifesinde bulunmuştur. 1601 tarihinde vefat etmiştir.

Eserlerin bazıları şunlardır: *Dîvân, Vahdetnâme, Esrârname Tercümesi, Risâle-i Etvâr-ı Seb'a* (Tuğluk, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/lamekani-huseyin>).

Lütfî, Lütfullâh, Hoca-zâde

1643 tarihinde dünyaya gelmiştir. Müderrislik ve kadılık yapmıştır. Ölüm tarihi ile ilgili farklı bilgiler bulunmaktadır (Aksoyak, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/lutfi-lutfullah-hocazade>).

Ma'nevî, Mustafa Manevî

Doğum tarihi ve yeri hakkında kesinlik yoktur. Şeyhlik vazifesinde bulunmuştur. 1702 tarihinde ölmüştür.

Eserleri: *Cevâhiru'l- 'Akâid (Lübbü'l- 'Akâid), Dîvân-ı Ma'nevî* (Mermer, 2013), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/manevi-mustafa-manevi>).

Meftûnî/İkbâlî, Sultan II. Mustafa

1664 tarihinde doğmuştur. IV. Mehmed'in oğludur. Şair padişahlardandır. Bunun yanı sıra müzisyen ve hattattır. 1703 tarihinde vefat etmiştir (Güzel, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/meftuni-ikbaliii-mustafa>).

Mehmed Muhyiddin, Bezcizâde

Doğum tarihi bilinmemektedir. Konya'da dünyaya gelmiştir. Hatiplik ve vaizlik yapmıştır. 1611 tarihinde vefat etmiştir. *Divan*'ı mevcuttur (Aksoy, 2003), (bk. <https://islamansiklopedisi.org.tr/mehmed-muhyiddin-bezcizade>).

Mehmed Muhyiddin, Üftâde

1490 yılında Bursa'da doğmuştur. Tekke şairidir. Farsça bilmektedir. *Divan*'ı ve *Hutbe Mecmuası* isimli eserleri vardır. 1581 yılında vefat etmiştir (Karaca, 2013), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/uftade-mehmed-muhyiddin>).

Merkezî, Şeyh Mûsâ Merkez Muslihiddîn Efendi

Denizli'de dünyaya gelmiştir. Doğum tarihi bilinmemektedir. Şeyhlik yapmıştır. 1551-52 tarihinde ölmüştür (Aksoyak, 2015), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/merkezi-seyh-musa-merkez-muslihiddin>).

Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî, Muhammed Celâleddîn, Hudâvendigâr

1207 yılında doğmuştur. Doğum yeri Belh olarak kabul edilir. Asıl adı Muhammed Celâleddîn'dir. Gevher Hatun ile evlenmiştir. Sultan Veled bu evlilikten meydana gelmiştir. Şems'le olan dostluğu ile de anılır. Mesnevî isimli eseri önemlidir. 1273 tarihinde ölmüştür

Eserleri: *Mesnevî, Dîvân-ı Kebîr, Rubâîler, Fîhi Mâfîh, Mecâlis-i Seb'a, Mektûbât* (Avşar, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/mevlana-celaleddini-rumi-muhammed>).

Muhibbî

1494 tarihinde doğmuştur. Doğum yeri Trabzon'dur. Adı Süleyman'dır. 1520 tarihinde tahta çıkmıştır. Kırk altı sene tahtta kalmıştır. Pek çok dil bilmektedir. 1566 tarihinde ölmüştür. *Divan*'ı mevcuttur (Durmaz, 2013), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/muhibbi>).

Murâd/Murâdî, Sultân III. Murâd

1546 yılında Manisa'da dünyaya gelmiştir. İyi bir eğitim almıştır. 28 yaşındayken tahta çıkmış ve 20 yıl padişahlık yapmıştır. 1595 yılında vefat etmiştir. *Divan*'ı mevcuttur (İsen, 2015), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/murad-muradi-sultan-iii-murad>).

Müderriş, Yahya Efendi, Beşiktaşlı Şeyh Yahya Efendi

Trabzon'da 1495 tarihinde dünyaya gelmiştir. Müderrişlik yapmıştır. Bir divançe oluşturmaya yetecek sayıda şiirleri mevcuttur. 1571 tarihinde ölmüştür (Çakır, 2015), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/muderris-yahya-efendi-besiktasli>).

Nahîfî, Süleyman

1665-66 tarihinde doğduğu düşünülmektedir. İstanbul'da dünyaya gelmiştir. İsmi Süleyman'dır. Mevlevilik tarikatına bağlanmıştır. Çeşitli memurluk görevlerinde bulunmuştur. 1738 tarihinde vefat etmiştir.

Eserlerinden bazıları şunlardır: *Dîvân, Tercüme-i Mesnevî-i Şerîf, Mevlidü'n-Nebî, Hicretü'n-Nebî (Hicret-nâme)* (Karavelioğlu, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nahifi-suleyman>).

Nâ'ilî-i Kadîm, Mustafa

Doğum tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Bu konuyla ilgili çeşitli bilgiler mevcuttur. Kendisine has bir üslubu vardır. Sebk-i Hindî akımından etkilenmiştir. 1666 senesinde ölmüştür (Şenödeyici, 2015), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nailii-kadim-mustafa>).

Nakşî, Ali

Doğum tarihi bilinmemektedir. Divriği'de doğmuştur. Şeyhlik yapmıştır. Hem hece hem de aruz vezniyle şiirler kaleme almıştır. Şiirlerinde samimi bir dil kullanmıştır. 1655 tarihinde ölmüştür.

Eserleri: *Divan, Aynü'l-Hayât, Manzûme-i Gavriyye, Esrarnâme* (Atik, 2015), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/naksi-ali>).

Nakşî, İbrahim Efendi

1641-42 tarihinde doğmuştur. Vaizlik yapmıştır. 1702-03 tarihinde ölmüştür. *Dîvân* ve *Îlâhiyyât* isimli eserleri mevcuttur (Efe, 2020), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ibrahim-efendi>).

Nakşî, Şeyh Nakşî Mustafa Dede Efendi

Doğum tarihi bilinmemektedir. Doğum yeri Edirne'dir. Şeyhlik vazifesinde bulunmuştur. 1853-54 tarihinde vefat etmiştir.

Eserleri: *Dîvân-ı Nakşî, Rubâiyyât, Şedd-i Arabân(Şetarabân) Âyini* (Selçuk, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/naksi-seyh-naksi-mustafa-dede-efendi>).

Nasuhî, Mehmed Efendi

1648'de İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Arapça ve Farsça bilmektedir. 1717'de İstanbul'da vefat etmiştir. *Tefsir-i Şerîf, Risaletü'r-Rüşdiye, Risaletü'l-Fahriye, Risaletü'l-Velediye, Şuabu'l-İman, Şerh-i Gazel-i Misrî-i Niyazî, Mecmuatü'l-Ehâdis,*

Divan-ı İlahiyat isimli eserleri olduğu bilinmektedir (Baki, 2015), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nasuhi-mehmed-efendi>).

Nasuhî, Mehmed Efendi

1648’de İstanbul’da dünyaya gelmiştir. Eyüp Camii’nde vaizlik yapmıştır. Arapça ve Farsça bilmektedir.

Eserleri: *Tefsir-i Şerif, Risaletü’r-Rüşdiye, Risaletü’l-Fahriye, Risaletü’l-Velediye, Şuabu’l-İman, Şerh-i Gazel-i Misrî-i Niyazî, Mecmuatü’l-Ehâdis, Divan-ı İlahiyat* (Baki, 2015), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nasuhi-mehmed-efendi>).

Nazîf, Hacı Mü’min-zâde Seyyid Abdullah Efendi

Doğum tarihi bilinmemektedir. Bursalıdır. Medrese eğitimi görmüş ve müderrislik yapmıştır. Vefat tarihi ile ilgili değişik bilgiler mevcuttur. Eserleri ile ilgili bilgi bulunmamaktadır (Ekinci, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nazif-haci-muminzade-seyyid-abdullah>).

Nazîfeddîn/Nazîf, Şeyh Mehmed Nizâmî Nazîfeddin Efendi

Hayatı hakkında fazla malumat yoktur. Şah Sultan Tekkesi’nde şeyhlik yapmıştır. 1722-23 yılında ölmüştür (Kesik, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nazifeddin-seyh-mehmed-nizami-nazifeddin>).

Nazmî, Şeyh Mehmed Nazmî

1622’de İstanbul’da doğmuştur. Arapça ve Farsça bilmektedir. Yavaşça Mehmed Ağa Tekkesine şeyhlik yapmıştır. 1701’de İstanbul’da vefat etmiştir.

Eserleri: *Dîvân, Mi’yâr-ı Tarîkat-ı İlâhî, Mev’iza-i Mücâhede, Sırr-ı Ma’nevî, Hediyetü’l-İhvân* (Bektaş, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nazmi-seyh-mehmed-nazmi>).

Necîb, Sultan Ahmed-i Sâlis b. Sultan IV. Mehmed

1673’te doğmuştur. Sultan şairlerdendir. Sanata değer veren bir padişaktır. *Dîvân’ı* mevcuttur. 1736 tarihinde vefat etmiştir (Kesik, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/necib-sultan-ahmedi-salis-sultan>).

Niyâzî-i Mısırî

Asıl adı Muhammed/Mehmed olan Niyâzî, 1618 yılında Malatya'da dünyaya gelmiştir. Babası Nakşibendi tarikatı mensubudur. Niyâzî ise Halveti şeyhi Hüseyin Efendi'ye bağlanır ve ondan ders alır. Şeyhinin Malatya'dan ayrılmasının ardından o da Malatya'dan ayrılır ve sırasıyla Diyarbakır, Mardin, Kerbela, Bağdat ve Mısır'a gider. Mısır'da gördüğü bir rüyadan sonra Mısır'dan ayrılarak Arabistan ve Anadolu'nun çeşitli yerlerine gider. 1646'da İstanbul'a gelir ondan sonra Mısırî lakabıyla anılmaya başlar. İstanbul'dan Bursa'ya Bursa'dan sonra Uşak'a geçer. Ümmî Sinân'ın talebesi şeyh Mehmed'in yanında kalır. Daha sonra Elmalı'ya gider ve Ümmî Sinân'a bağlanır. Şeyhinin ölümünden sonra 1072'de Bursa'ya gelir. Kısa sürede şöhreti her yere yayılır. Saray tarafından Edirne'ye davet edilir. Bazı sözlerinin beğenilmemesi üzerine Rodos'a sürgün edilir. Dokuz ay sürgünde kaldıktan sonra tekrar Bursa'ya dönmüştür. Fikirleri dolayısıyla Limni adasına sürülür ve burada yaklaşık 15 yıl kalır.

Sürgün dönüşü Bursa'ya gelir. Sultan II. Ahmed'in Avusturya seferine katılmak isteyince tekrar Limni'ye sürgün edilir ve 1694 yılında burada vefat eder. Ölümü üzerine pe çok tarih düşürülmüştür.

Ağırlıklı olarak dini ve tasavvufi konulu şiirler yazmıştır. Şiirlerinde hem aruz hem de hece vezni kullanmıştır. Şiirlerinde Niyâzî ve Mısırî mahlaslarına rastlanılmaktadır. Sade bir dili ve anlatımı vardır. Atasözlerine, deyimlere, ayetlere ve hadislerle yer vermiştir. Sadece Türkçe değil Arapça eserler de kaleme almıştır.

Eserleri: *Dîvân-ı İlâhiyât*, *Mecmûa-i Kelimât-ı Kudsiyye*, *Mecmûa-i Şeyh Mısırî Efendi*, *Risâle-i Es'ile* ve *Ecvibe-i Mutasavvifâne*, *Ta'birâtü'l-Vâkı'at*, *Risâle-i Hasaneyn*, *Risâle-i Vahdet-i Vücûd*, *Risâle-i Hızriyye*, *Risâle-i Eşrâtü's-Sâ'at*, *Risâle-i Arşîyye*, *Risale-i Tevhîd*, *Risâle fi-Deverân-ı Sûfiyye*, *Şerh-i Esmâu'l-Hüsna*, *Şerh-i Nutk-ı Yûnus Emre*; *Mevâ'idü'l-İrfân* ve *Avâ'idü'l-İhsân*, *Tesbi'-i Kasîde-i Bür'e*, *Ed-Devretü'l-Arşîyye*, *Mecâlis* (Kavruk, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/niyazii-misri>).

Nûrî, Abdülahad

Adı Abdülahad mahlası ise Nûrî'dir. 1595 yılında Sivas'ta dünyaya gelmiştir. Sivas'ta başladığı eğitimini İstanbul'da tamamlamıştır. Mehmed Ağa Tekkesi'nin şeyhliğini yapar. İstanbul'da 1651 yılında ölmüştür. Akıcı bir dili ve sade bir anlatım tarzı vardır. Şiirlerinin bir kısmı bestelenmiştir.

Otuzdan fazla eseri bulunmaktadır. Eserlerinin bir kısmı şunlardır: *Divan, Risâletün fî-Deverâni's-Sûfiyye, Terceme-i Te'dibü'l-Mütemerridîn, Er-Risâletü's-Semâ'iyetü'l-Mülzimetü li'l-Münkirîn* (Akkaya, 2015), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nuri-abdulahad>).

Nûrî, Nureddin-zâde Şeyh Muslihiddîn Mustafa

Nûrî, Nureddin-zâde Şeyh Muslihiddin Mustafa Efendi'dir. Küçük Ayasofya tekyesi şeyhi olan Nûrî, Filibe'de doğdu ve 1573'de İstanbul'da vefat etti. "Hayrî'l-amel" vefatına düşülen tarihtir (Kılıç, 2013), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nuri-nureddinzade-seyh-muslihiddin>).

Nutkî, Şeyh Muslihiddin Mustafa Nutkî Efendi

Doğum tarihi bilinmemektedir. Şeyhlik vazifesinde bulunmuştur. 1688 tarihinde ölmüştür (Çakır, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nutki-seyh-muslihiddin-mustafa>).

Recâ'î, Mehmed Şâkir

1804 tarihinde Sütölçe'de dünyaya gelmiştir. Vakanüvislik ve katiplik yapmıştır. 1874 tarihinde vefat etmiştir (Aksoyak, 2015), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/recai-mehmed-sakir>).

Refî/Sa'îd, Kâtib-zâde Mehmed Refî Efendi

Saîd ve Refî mahlaslarıyla şiirler yazmıştır. Müderrislik ve kadılık görevlerinde bulunmuştur. Şairliğinin yanı sıra hattattır. *Kitâbü fî't-Tıbb, Risâle-i İllet-i Sadriye, Risâle fî Evcâ'i'l-Mefâsıl, Risâle-i İllet-i Mesane, Risalei Panzehr-i Anber, Risale fî Zafü'l-bah ve Mevaniü'l-cebel* tıpla ilgili eserleridir. *Hayât-âbâd, Bah-nâme* isimli eserleri de mevcuttur. İstanbul'da 1769 tarihinde vefat etmiştir (Aksoyak, 2015), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/refi-said-katibzade-mehmed-refi>).

Rızâ, Neccâr-zâde Şeyh Rızâ

1679-80 tarihinde dünyaya gelmiştir. Doğum yeri ile ilgili çeşitli bilgiler mevcuttur. Hocalık yapmıştır. 1746 tarihinde ölmüştür.

Eserleri: *Dîvân, Er-Risâle fî Beyânî'l-İ'tikad ve'l-Amel ve'l-Ahlâk, Terceme-i Muhtasarı'l-Velâyet, Hilye-i Hâce Bahâeddin Şâh-ı Nakşibend, Hacınâme, Risâle-i Tarîkat-ı Nakşibendiyye* (Özdemir, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/riza-necccarzade-seyh-riza>).

Rûhî, Bağdatlı

1534-1535'te Bağdat'ta doğmuştur. Sade ve akıcı bir dili vardır. Lirik tarzda şiirler yazmıştır. Bilinen tek eseri mürettep bir şekilde hazırlanan *Türkçe divanıdır*. 1605-1606'da Şam'da vefat etmiştir (Öztoprak, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ruhi-bagdatli>).

Rûşenî, Dede Ömer

Doğum tarihi ile ilgili değişik bilgiler mevcuttur. Halveti tarikatına mensuptur. 1487 tarihinde Tebriz'de vefat etmiştir.

Eserleri: *Divan, Çobannânme, Miskinliknâme, Neynâme, Kalemnâme* (Baş, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ruseni-dede-omer>).

Sahvî, Sâlih Mehmed Efendi (Îsâ-zâde)

1682 yılında dünyaya gelmiştir. Medrese eğitimi almıştır. 1759-60 senesinde ölmüştür. Eserleri hakkında bilgi bulunmamaktadır (Ekinci, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sahvi-salih-mehmed-efendi-isazade>).

Sâlik, Derviş Ahmed Sâlik Efendi

16. yüzyıl şairidir. Doğum tarihi bilinmemektedir. Kadirî tarikatına intisap etmiştir. Benânî Tekkesi'nde şeyhlik vazifesinde bulunmuştur. 1593'ten sonra vefat etmiştir (Yılmaz, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/salik-dervis-ahmed-salik-efendi>).

Selîm, Kavsara-zâde Mehmed

1661'de İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Müderrislik, nişancılık ve kadılık yapmıştır. 1725-26 yılında vefat etmiştir. *Dîvân* sahibidir (Kaplan, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/selim-kavsarazade-mehmed>).

Seyyid Seyfî / Seyyid Nizamoğlu, Şeyh Seyyid Seyfullah Kasım b. Şeyh Seyyid Nizameddin Efendi

İstanbul'da doğmuştur ancak doğum tarihi bilinmemektedir. Asıl Seyyid Seyfullâh Kâsım'dır. Ümmî Sinan'dan eğitim almıştır. Silivrikapı Emirler Tekkesi'nde irşad faaliyetinde bulunmuştur. Seyfî ve Nizamoğlu mahlaslarını kullanmıştır. Üretken bir şairdir. Sade bir dili ve samimi bir anlatım tarzı vardır. Dini ve tasavvufî konulu şiirler kaleme almıştır. 1601 yılında İstanbul'da vefat etmiştir.

Eserleri: *Mi'râcû'l-mü'minîn, Câmi'ü'l-ma'ârif, Şeref-i Siyâdet, Ma'denü'l-ma'ârif, Esrârü'l-ârifîn, Seyr-i Sülûk, Dîvân, Câmi'ü'l-ma'ârif (Mensur), Tâc-nâme, Miftâh-ı Vahdet-i Vücûd* (Çakır-Öztürk, 2013), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/seyyid-seyfi-seyyid-nizamoglu-seyh>).

Seyyid Şeref/Şerefeddîn, Eşref-zâde Şeyh Seyyid Mehmed Şerefeddin Efendi

1669-70 tarihinde doğmuştur. Doğum yeri Bursa'dır. Şeyhlik vazifesinde bulunmuştur. 1733 tarihinde vefat etmiştir. Eserleriyle ilgili bilgi bulunmamaktadır (Kesik, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/seyyid-seref-serefeddin-esrefzade>).

Sıdkî, Abdullah Sıdkî Efendi

Doğum tarihi bilinmemektedir. İsmi Abdullah'tır. Kadılık yapmıştır. 1748-49 tarihinde vefat etmiştir (Akçara, 2015), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sidki-abdullah-sidki-efendi>).

Sırrî, Eşref-zâde Şeyh Abdülkadir Sırrî Efendi

Doğum tarihi bilinmemektedir. Şeyhlik vazifesinde bulunmuştur. 1766-67 tarihinde ölmüştür (Akçara, 2015), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sirri-esrefzade-seyh-abdulkadir>).

Süleyman, Şeyh Süleyman Efendi

1646-1647 tarihinde İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Şeyhlik vazifesinde bulunmuştur. 1703 tarihinde vefat etmiştir (Gönel, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/suleyman-seyh-suleyman-efendi>).

Sünbül, Şeyh Yusuf Sünbül Sinan Efendi

Doğum tarihi bilinmemektedir. Merzifon'da doğmuştur. Sünbül lakabı Cemâl-i Halvetî tarafından verilmiştir. Cemâl-i Halvetî'nin kızı Safiye Hatun ile evlenmiştir. 1529 yılında vefat etmiştir.

Eserleri: *Risâletü't-tahkikiyye*, *Risâle Der Hakk-ı Zikr ü Devrân*, *Risâletü etvâri's-seb'a*, *Tarikatnâme*, *Risâle fî deverâni's-sûfiyye* (Ördek, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sunbul-seyh-yusuf-sunbul-sinan>).

Şaban Dede

Nereli olduğu ve doğum tarihi belli değildir. 17. yüzyılda yaşamış bir tekke şairidir. Musikişinas kimliğiyle de tanınır. Celvetî tarikatına bağlıdır. Zakirbaşılık yapmıştır. 1650 senesinde İstanbul'da ölmüştür (Çakır, 2015), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/saban-dede>).

Şekûrî, Şeyh Abdüşşekûr Mûsâ Efendi

Doğum tarihi bilinmemektedir. İstanbulludur. Asıl adı Musa'dır. Şeyhlik vazifesinde bulunmuştur. 1678 tarihinde vefat etmiştir (Kesik, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sekuri-seyh-abdussekur-musa-efendi>).

Şems-i Tebrîzî

1186 yıllarında doğmuştur. Doğum yeri Tebriz'dir. Asıl adı Muhammed'dir. Mevlânâ'nın dostudur. 1247 tarihinde vefat etmiştir (Ceyhan, 2010), (bk. <https://islamansiklopedisi.org.tr/sems-i-tebrizi>).

Şeyhî, Abdülmecîd Sivasî

1563 yılında Zile'de dünyaya gelmiştir. Fıkıh, tefsir, hadis öğrenimi görmüştür. 1639 yılında vefat etmiştir. Pek çok eseri mevcuttur.

Eserlerinin bazıları şunlardır: *Dîvân-ı İlâhiyyât/Dîvânçe, Mesnevî Şerhi, Şerh-i Cezîre-i Mesnevî* (Erdoğan, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/seyyi-abdulgacid-sivasi>).

Şemsî, Seyyîd Mehmed Şemseddîn Efendi

Doğum yeri kayseridir. Adı Mehmed Şemseddîn'dir. Peygamber soyundan gelmektedir. Kadirî tarikatına mensuptur. Şeyhlik vazifesinde bulunmuştur. İstanbul'da 1812-1813 tarihinde vefat etmiştir. Divan'ı mevcuttur (Atik Gürbüz, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/semsi-seyyid-mehmed-semseddin-efendi>).

Şemsî, Sivasî-zâde Şems Ahmed Efendi

Doğum tarihi bilinmemektedir. İstanbul'da doğmuştur. Müderrislik vazifesinde bulunmuştur. İstanbul'da 1717 tarihinde ölmüştür (Erdoğan, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/semsi-sivasizade-sems-ahmed-efendi>).

Şemsî, Şemseddîn Sivasî

1520 tarihinde dünyaya gelmiştir. Doğum yeri Tokat'ın Zil'e kasabasıdır. Halveti tarikatına mensuptur. Şeyhlik vazifesinde bulunmuştur. 1597 tarihinde ölmüştür.

Eserlerinden bazıları şunlardır: *Dîvân, Süleymâniyye, İbret-nümâ, Mevlid* (Akkaya, 2015), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/semsi-semseddin-sivasi>).

Şerifî, Tekirdağlı

Doğum tarihi bilinmemektedir. Tekirdağ'da dünyaya gelmiştir. 1863/64 tarihinde Medine'de ölmüştür (Çakır, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/serifi-tekirdagli>).

Tâlib, Divitçi-zâde Şeyh Mehmed Tâlib Efendi

Üsküdar'da doğmuştur. Müderrislik yapmıştır. 1685-86 yılında ölmüştür. Divanı mevcuttur.

Eserleri: *Mecâlis, Ta'bir-nâme, Divân-ı İlâhiyât, Gülşen-i Esrâr* (Kaplan, 2013), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/talib-divitcizade-seyh-mehmed-talib>).

Tırsî, Abdurrahim

İznik'in Tırse köyünde dünyaya gelmiştir. Doğum tarihi belli değildir. Şeyhi Eşrefoğlu Rûmî'dir ve Rûmî'nin kızı Züleyhâ Hanım'la evlenmiştir. Ölüm tarihi ile ilgili farklı bilgiler mevcuttur. *Divan*'ı bulunmaktadır (Turan, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/tirsi-abdurrahim>).

Üftâde-zâde, Kutb İbrahim Sadık Efendi

1581-1582 yılında Bursa'da doğduğu tahmin edilmektedir. Bursa'da Üftâde Tekkesi şeyhliği yapmıştır. 1678'de vefat etmiştir (Aksoyak, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/uftadezade-kutb-ibrahim-sadik-efendi>).

Ümmî Sinan, İbrahim

17. yüzyılda yaşamıştır. Doğum tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Niyâzî-i Mısırî'nin hocasıdır. 1658 yılında ölmüştür. *Risale-i Şerife-i İstanbulî Ümmî Sinan* ve *Divan*'ı olmak üzere iki eseri vardır (Kuzay Demir, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ummi-sinan-ibrahim>).

Ümmî Sinan, Yusuf

Doğum tarihi bilinmemektedir. Antalya'nın Elmalı'da dünyaya gelmiştir. 1657 tarihinde vefat etmiştir. *Kutbü'l-meânî* ve *Divân* isimli eserleri vardır (Pehlivan, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ummi-sinan-yusuf>).

Vâhib Ümmî, Abdülvahhap

Doğum tarihi bilinmemektedir. Antalya'nın Elmalı kasabasında doğmuştur. 1595 tarihinde vefat etmiştir. *Divanı* vardır (Erdoğan, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/vahib-ummi-abdulvahhap>).

Vahyî

Hâce Vahyî İbrail’de doğmuştur. Doğum tarihi bilinmemektedir. Hocalık yapmıştır. 1817-18 tarihinde ölmüştür (Aksoyak, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/vahyi-mdbir>).

Vahyî, Şeyh Mehmed Efendi

1660 yılında İstanbul’da doğmuştur. İyi bir öğrenim görmüştür. Süslü bir dili vardır. Şairin bilinen tek eseri *Dîvân*’ıdır. 1718 yılında vefat etmiştir (Kesik, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/vahyi-seyh-mehmed-efendi>).

Vâlî, Nefes-zâde Seyyid Abdurrahman Vâlî Efendi

Ankaralıdır. Doğum tarihi bilinmemektedir. 17. yüzyılda yaşamıştır. Müderrislik görevinde bulunmuştur. Ölüm tarihi ile ilgili farklı bilgiler bulunmaktadır. *Divan*’ı mevcuttur (Koncu, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/vali-nefeszade-seyyid-abdurrahman>).

Vehbi Osman Çelebi

Doğum tarihi bilinmemektedir. İstanbul Galata’da dünyaya gelmiştir. İyi bir musiki hocasıdır. 1680 tarihinde vefat etmiştir (Özcan, 2012), (bk. <https://islamansiklopedisi.org.tr/vehbi-osman-celebi>).

Yahya Nazım Efendi

İstanbul’da doğmuştur. Ancak doğum tarihi net olarak bilinmemektedir. Arapça ve Farsça bilmektedir. 1727 tarihinde Edirne’de vefat etmiştir (Gümüş, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nazim-yahya-celebi>).

Yahyâ, Şeyh Yahya Efendi

1644’te İstanbul’da doğmuştur. Mehmed Paşa Camii’nin vaizliğini yapmıştır. 1698’de vefat etmiştir (Aslan, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/yahya-seyh-yahya-efendi>).

Yazıcıoğlu Mehmed Efendi, Şeyh Mehmed Efendi

Doğum tarihi ve yeri ile ilgili kesin bilgi yoktur. Arapça ve Farsça bilmektedir. Sade bir dili vardır. Atasözleri ve deyimlere eserlerinde yer vermektedir. 1451 yılında vefat etmiştir.

Eserleri: *Megâribü’z-Zamân, Şerh-i Füsûsü’l-Hikem: El-Müntehâ Ale’l-Füsûs, Muhammediyye* (Gökçe, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/yazicioglu-mehmed-efendi-seyh-mehmed>).

Yunus Emre

Yûnus Emre’nin nerede ve ne zaman doğduğu ile ilgili kesin bilgiler yoktur. Tatcı bu konuyla ilgili şunları söylemiştir.

Yûnus Emre’nin nerede doğduğu, tahsil görüp görmediği, nereleri dolaştığı, geçimini neyle temin ettiği konularında elde kesin bilgi yoktur. Bunların yanında, bağlı olduğu tarikatı, mürşidi ve mürşidinin kimliği kesin olarak bilinmediği gibi, aile hayatı, çoluk çocuğunun var olup olmadığı konuları da bilinmemektedir (Tatcı, 2012:5)

Tatcı, Yûnus Emre’nin kendi eserleri ve çeşitli yazma eserlerden hareketle doğum tarihi ile ilgili şunları söylemiştir: *Bu belgelerden anlaşılacağı üzere, Yûnus Emre, H.720/M.1240-1 tarihinde doğmuş, 82 yıllık bir ömürden sonra H. 720/M. 1320-1 tarihinde vefat etmiştir. Bu belgenin doğru olduğunu gösteren bazı delilleri Yûnus’un kendi eserinde bulmak mümkündür. Yûnus Emre, dîvânında çağdaşları olan Mevlânâ, Ahmed Fakîh, Seydi Balım ve Geyikli Baba’dan söz ederek yaşadığı dönemle ilgili ipuçları verir. Bütün bunların yanında bazı beyitlerinde “Yağmacı Tatar”lardan bahsetmesi, Yûnus’un yaşadığı zamanı dile getirmesi açısından önemli belgelerdir* (Tatcı, 2012:4)

Tatcı, Yûnus’un evliliği ve aile hayatı ile ilgili şunları söylemiştir: *Yukarıdaki sıraladığımız bilgiler ışığında, Yûnus Emre’nin evlendiği ve bu evlilikten bir iki çocuğu olduğu söylenebilir. Bu netice, esasen Hz. Peygamber’in sünnetine ve İslâm tasavvufunun rûhuna da uygundur. Ancak, Yûnus tekke hayatıyla birlikte bu evliliği nasıl yürütmüştür, çocuklarının geçimini neyle temin etmiştir, gibi sorular, elimizdeki bilgilerle cevaplanması mümkün olmayan sorulardır* (Tatcı, 2012:8)

Tatcı araştırmaları neticesinde, Yûnus'un mürşitlik hayatı ile ilgili de şu bilgileri vermiştir: *Yûnus, kanâatimizce Tapduk'un ocağında yetişen bir sûfî olmakla birlikte, kendisi doğrudan irşadla görevli bir mürşid değildir. Fakat bu hüküm, onun sadece bir postnişîn olmadığını belirtmek içindir. Yoksa, Yûnus Emre İlahîleriyle gezdiği her mekânda "Baba Tapduk manâsını saçmış" bir erendir.*

Buraya kadar verdiğimiz bilgilerden anlaşılacağı gibi, Yûnus'un tarîkati ve mürşidi hususunda kaynaklar ve araştırmalar yetersiz kalmaktadır.

Bu konuda şimdilik, denebilir ki, Yûnus Emre, Mevlânâ'ya zihnen bağlıdır. Fakat onun Mevlevî olaup olmadığı belli değildir. Bektaşî an'anesine göre Hacı Bektaş'a bağlı olan Tapduk, Yûnus'u yetiştiren bir mürşid-i kâmindir. Ancak, onun kimliği ve mensûbiyeti de tam olarak aydınlatılmamıştır. Görüldüğü üzere, Tapduk Emre ve onu yetiştiren silsile hakkında ciddi bir tetkike ihtiyaç vardır (Tatcı, 2012:22-23)

Tatcı Yûnus'un Türkçesiyle ilgili şunları söylemiştir: *Onun asıl farkı, Türkçeye getirdiği değişik ses ve kelimelere yüklediği orijinal manâlardır. O, sade bir dile derin mânalar yüklemesini bilmiştir. şiirlerinde hakim olan üslûp, konuşma üslûbudur. Bu hususiyet ilâhîlerin asırlarca dilden dile yaşayarak günümüze gelmesinin gerçek sebebidir.*

Şairimizin dili konusunda söylenebilecek önemli hususlardan birisi de, Dîvân'ı incelendiğinde görüleceğe üzere, onun az da olsa âyet ve hadîslerden iktibâslarda bulunmasıdır. Fakat asıl önemlisi Dîvân'ın hemen her şiirinde o, bu âyetlerin adeta Türkçe meâlini verir gibidir.

Yûnus Emre, ayrıca, kullandığı dil, üslûp ve mücerred unsurlarıyla kendinden sonra gelişen Halk ve Dîvân şiirini hazırlayan kişi olmuştur.

Nihayet, Türkçe, Yûnus Emre'nin kalemiyle zafere ulaşmış, en güzel şeklini almıştır. Yûnus, bütün edebiyat tarihimiz içinde Türkçenin edebî bir dil hâline gelmesinde en büyük, en mühim merhalelerden birisi ve belki de birincisidir. Onun dili, kısaca, İslâmî Türk medeniyetini ve inanç değerlerini bütün derinlikleriyle aksettirmektedir (Tatcı, 2012:70).

Yûnus Emre'nin *Risâletü'n-nushiyye* ve *Dîvân*'ı olmak üzere iki tane eseri mevcuttur.

Zekâ'î, Şeyh Mustafa Efendi

Doğum tarihi belli değildir. Üsküdarlı olduğu bilinmektedir. Şeyhlik vazifesinde bulunmuştur. *Divan* sahibidir. 1812-1813 tarihinde ölmüştür (Öztekin, 2014), (bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/zekai-seyh-mustafa-efendi>).

I.2.2. Mecmuada Besteleri Bulunan Bestekârlar

Mecmuada 61 farklı bestekâr ismine rastlanılmıştır. Bunlardan 12 tanesi hakkında bilgi bulunamamış, kimlikleri tespit edilememiştir. 49 bestekârın ise kimlikleri tespit edilebilmiştir. Mecmuada 330 şiirin bestekârı ise belirtilmemiştir. Mecmuada en fazla beste sahibi kişi *Ali Şîruganî*'dir. Mecmuada 29 bestesi bulunmaktadır. *Çâlâkzâde Mustafa Efendi*'nin 26, *Ahmed Vefki Efendi*'nin 9, *Şikârîzâde Ahmed Efendi*'nin 6 bestesi bulunmaktadır. Aşağıdaki tabloda bestekârların kimlikleri bestelerinin sayısı ve bu bestelerin numaraları gösterilmiştir.

Bestekâr	Şiir No	Şiir Sayısı
Himmet-zâde (Abdi, Himmet-zâde)	315	1
‘Anber Muştafâ Ağa (Mustafa Anber Ağa)	200	1
‘Îzze’ d-dîn Efendi	452	1
... ,zâde	343	1
Haftanî Memiş (Memiş Ağa)	196	1
A‘mâ Şâdık Efendi (Mehmed Sâdık Efendi)	317, 354	2
Ahmed Çelebi Zâkir Nâzım	197	1
Âhenî (Âhenî Mehmed Çelebi)	422	1
Akbaba İmâmı (Mehmed Zaîfî Efendi)	326, 402	2
Baħrî Hüseyin	470	1

Buḥūrī-zāde (İtrî Efendi, Buhûrîzāde)	14, 55, 344, 356	4
Cihāngirî (Ahmed Dede (Cihangirli))	350	1
Çālāk Dervîş Aḥmed/Çālāk Şeyḥ Aḥmed (Ahmed Efendi, Çâlāk)	201, 221, 516	3
Çālāk-zāde (Mustafa Efendi, Çâlākzāde)	237, 268, 272, 279, 300, 304, 305, 342, 389, 398, 421, 433, 438, 439, 448, 449, 450, 455, 463, 465, 478, 483, 505, 509, 518, 400	26
Dede (Belirlenemedi.)	2, 3, 186, 190, 195, 202, 206, 226, 236, 266, 270, 290, 291, 314, 328, 339, 340, 341, 404, 436, 443, 453, 486	23
Dede/‘Alî Dede (Ali Şîruganî)	5, 177, 205, 242, 243, 271, 273, 316, 321, 337, 357, 361, 365, 391, 394, 407, 427, 432, 437, 467, 468, 480, 487, 488, 499, 500, 508, 520	28
Dede (Dervîş Sadâyî)	313	1
Dede Merdek (Ali Dede (Kara, “Merdek Dedem”))	181, 392	2
Dervîş ‘Abdî (Dervîş Abdi, Kefeli)	511	1
Diyârbekrî Çelebi	345	1
Dragman Zâkirî/Dragman Zâkirî Aḥmed Efendi/Dragman Zâkirî/Dragmanî Zâkirî/ Şeyḥ Aḥmed Zâkir Dragmanî/Zâkir Dragmanî/Zâkir-i Dragman/Zâkir-i Dragmanî/Zâkirî Dragmanî/...Aḥmed Efendi (Ahmed Vefki Efendi)	13, 243, 299, 306, 312, 359, 369, 371, 377, 383, 393, 396, 401, 410, 411, 482, 514, 519	18
Eşref-zāde Luṭfullāh	513	1
Hâcî Ramazân (Ramazan Efendi (Hacı))	292	1
Hâfız el-kāḏî (Tespit edilemedi.)	335	1
Hâfız Post (Hâfız Post)	1, 233, 310, 368, 370	
Hâfız Niznâm (Yûsuf Çelebi, Niznâm)	338	1

Ḥammāmī-zāde (İsmâil Dede Efendi, Hamâmîzāde)	215, 218, 376	3
Ḥasan Ağa/Ḥasan Efendi (Hasan Ağa, Enfi)	303, 430, 477	3
Ḥasan Efendi-zāde (Âhî Çelebi, Hasanefendizāde)	193	1
Ḡonca-zāde (Tespit edilemedi.)	363, 429	2
Hüseyn Efendi (Hüseyin Efendi (Murâd Paşa Câmi Müezzini))	379	1
Ḥaṭîb (Hasan Efendi, Zâkiri)	11, 222	2
Himmet-zāde ‘Abdullāh Efendi (Abdi, Himmetzāde)	327	1
İmām-ı Et Yemez (Tespit edilemedi.)	199	1
Ḳaraoğlu (Mustafa Efendi, Karaoğlu)	403	1
Ḳaymak-zāde (Tespit edilemedi.)	415	1
Ḳazzāz Emîr/Ḳazzāz Ḥasan (Hasan Çelebi, Kazzâz)	265, 280	1
Kenzî Efendi (Hasan Kenzî)	493	1
Ḳudûm-zen ‘Alî Dede	364	1
Ḳumral Ḥâfız (Hâfız Kumral)	12, 373	2
Ḳuşcı-zāde (Halil Efendi (Kuşcu-zāde))	263	1
Küçük İmām/Küçük Mü’ezzîn (Mehmed Efendi, Küçük İmam)	286, 489	2
Muḥammediyyeci Muştafâ Efendi (Mustafa Efendi (Muhammediyye’ci))	434	1
Mü’ezzîn Murâd Paşa (Hüseyin Efendi (Murâd Paşa Câmi Müezzini))	323	1
Mü’ezzîn,i Şehriyârî Emîr ‘Abdullāh	413	1
Na’lbūrî-zāde (Mehmed Efendi (Kalburî-zāde/Na’lburi-zāde/Kalburcu-zāde/Bursalı Celvetî Zâkiri Hacı Mehmed Emin Efendi))	187	1
Na’lçe (Mehmed Efendi (Nâ’lçe))	189	1

Na'ıçe-zāde (Ali Dede (Nâ'li-zāde))	367	1
Nikābī 'Ömer Ağa/Nikābī 'Ömer Çelebi (Ömer Efendi (Nikabî))	331, 481	2
Receb Çelebi/Receb Efendi (Receb Çelebi, Çömlekçizāde)	355, 506	2
Şahhâf Hâfız (Hâfız Efendi (Sahhâf))	180	1
Tâlib Brusevî (Tâlib Efendi)	412, 498	2
Şâlih-zāde Edirnevî (Salih-zāde (Edirneli Kadı))	285	1
Seyyid Hüseyn Brusevî	451	1
Siyâhî (Mehmed Efendi (Siyâhî))	360, 385	2
Tosun-zādde (Abdullah Efendi, Tosunzāde)	419, 274, 288, 307, 459, 471	6
Sultân Selîm-i Şâlis (Sultân III. Selîm)	185, 358, 386	3
Südcî-zāde (Halil Efendi (Kuşcu-zāde))	417	1
Şikârî-zāde (Ahmed Efendi, Şikârîzāde)	179, 277, 399, 475, 496, 521	6
Ümmî Sinân Hâfızî	208	1
Üsküdarî 'Alî/Üsküdarî 'Alî Çelebî (Üsküdarlı Ali Efendi)	492, 515	2
Ya'kûb,zāde (Mehmed Efendi, Yâkubzāde), Mü'ezzîn Hüseyn	249	1
Dede	264	1
Ümmî Sinân-zāde	454	1
Belirtilmemiş	4, 6, 7, 8, 9, 10, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111,	330

	112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 178, 182, 183, 184, 188, 191, 192, 194, 198, 203, 204, 207, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 216, 217, 219, 220, 223, 224, 225, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 234, 235, 238, 239, 240, 241, 244, 245, 246, 247, 248, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 267, 269, 275, 276, 278, 281, 282, 283, 284, 287, 289, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 301, 302, 308, 309, 311, 318, 319, 320, 322, 324, 325, 329, 330, 332, 333, 334, 336, 346, 347, 348, 349, 351, 352, 353, 362, 366, 372, 374, 375, 378, 380, 381, 382, 384, 387, 388, 390, 395, 397, 405, 406, 408, 409, 414, 416, 418, 420, 423, 424, 425, 426, 428, 431, 435, 440, 441, 442, 444, 445, 446, 447, 456, 457, 458, 460, 461, 462, 464, 466, 469, 472, 473, 474, 476, 479, 484, 485, 490, 491, 494, 495, 497, 501, 502, 503, 504, 507, 510, 512, 517, 522	

I.2.2.1. Mecmuada Besteleri Bulunan Bestekârların Kısa Biyografileri

Abdi, Himmetzâde

1640 tarihinde dünyaya gelmiştir. Doğum yeri İstanbul'dur. Himmet Efendi'nin oğludur. Vaizlik ve şeyhlik görevinde bulunmuştur. Hat eğitimi de almıştır. 1710 tarihinde vefat etmiştir.

Eserleri: Divan, *Gencîne-i İ'câz*, Dîvân-ı Lugaz (Özcan, 1988).

Abdullah Efendi, Tosunzâde

Doğum yeri İstanbul'dur. Doğum tarihi hakkında bilinmemektedir. Enderun'da musiki ile ilgili bilgi almıştır. III. Ahmed'in hânendeleri arasına girmiştir. Devrinin tanınmış bestekârlarındandır. İki yüzün üstünde eser bestelediği bilinmektedir. 1715 tarihinde vefat etmiştir (Özcan, 1988).

Abdüllatif Efendi, Sütçüzâde

Sütçüzâde Îsâ Efendi'nin (ö. 1037/1627) oğludur. Safâyî, *Tezkire*'sinde adının Ali olduğunu söyler. Hayatını tekke ve zaviyelerde geçirmiştir. Halvetilik tarikatına mensuptur. 1688'de vefat etmiştir. Tassavvufî konulu şiirler kaleme almıştır. Kendi şiirlerine yaptığı bestelerle ün kazanmıştır. Divanı olduğu bilinmekle beraber bu divana ulaşamamıştır (Özcan, 1988).

Âhenî Mehmed Çelebi

Hayatı ve eğitimi hakkında fazla bilgi yoktur. Katiplik vazifesinde bulunmuştur. Bestekâr ve hattattır. 1700 tarihinde vefat etmiştir (Özcan, 1988).

Âhî Çelebi, Hasanefendizâde

Doğum yeri İstanbul'dur. Kadı Hasan Efendi'nin oğludur. 1718 tarihinde vefat etmiştir. Yirminin üzerinde bestesi olduğu bilinmekle beraber bunların hepsine ulaşamamaktadır (Özcan, 1988).

Ahmed Dede (Cihangirli)

Doğum yeri ve tarihi ile ilgili bilgi bulunamamıştır. 17. yüzyılda yaşamıştır. Mevlevidir (Öztuna I. Cilt, 1990:32).

Ahmed Efendi, Çâlâk

Hayatıyla ilgili fazla bilgi bulunmamaktadır. Şeyhlik yapmıştır. 1711 tarihinde vefat etmiştir. Lakabı 'çaylak'tır. Eserleri hakkında bilgi bulunmamaktadır (Özcan, 1989).

Ahmed Efendi, Şikârîzâde

Lakabı Şikârîzâde'dir. Hayatıyal ilgili fazla bilgi bulunmamaktadır. Sünbûliyye tarikatına mensuptur. Zakirbaşılık ve şeyhlik vazifesinde bulundu. 1831 tarihinde vefat etmiştir. *Der Beyân-ı Ahvâl-i Medîne-i Münevvere* ve *Tayyibetü'l-ezkâr* isimli eserleri mevcuttur (Özcan, 1989).

Ahmed Vefki Efendi

Drağman müezzini ve Drağman zâkiri lakapları ile tanınır. Doğum yeri İstanbul'dur. Şeyhlik, zakirbaşılık ve müezzinlik vazifelerinde bulunmuştur. 1748 tarihinde vefat etmiştir. (Özcan, 1989).

Ali Dede (Kara, “Merdek Dedem”)

Doğum yeri ve tarihi ile ilgili bilgi bulunamamıştır. 17. yüzyılda yaşamıştır (Öztuna I. Cilt, 1990:46).

Ali Dede (Nâ'îf-zâde)

Doğum yeri ve tarihi ile ilgili bilgi bulunamamıştır. Mevlevidir. Bazı mecmualarda Nâilce-zâde adıyla rastlanılmıştır (Öztuna I. Cilt, 1990:46).

Ali Şîruganî

Doğum yeri İstanbul'dur. Doğum tarihi bilinmemektedir. Hulvî Tekkesi'nde şeyhlik vazifesinde bulunmuştur. 1714 tarihinde vefat etmiştir. 600'ün üzerinde dini ve 100'ün üzerinde din dışı bestesi bulunmaktadır. (Özcan, 1989).

Derviş Abdi, Kefeli

Adı Abdullah b. Ali'dir. Kefeli'dir. Aslen Kefeli olup adı Abdullah b. Ali'dir. Gülşeniyîye tarikatına mensuptur. Zâkirbaşılık görevinde bulunmuştur. 1695 tarihinde ölmüştür (Özcan, 1994).

Derviş Sadâyî

Doğum yeri İstanbul'dur. Gülşeniyîye tarikatına mensuptur. 1655 yılında ölmüştür (Özcan, 1994).

Fahreddin Dede (Neyzen Şeyh Hüseyn, “Fahrî”)

1854 tarihinde doğmuştur. Doğum yeri İstanbul’dur. Çeşitli dergahlarda şeyhlik yapmıştır. İyi bir musiki eğitimi görmüştür. Mevlevi tarikatına mensuptur. 1911 tarihinde ölmüştür.

Eserleri: Silsilename, Divan, Mecmua, Risâle-i Sipeh-sâlâr be-menâkıb-ı Hudâvendigâr(tercüme) (Öztuna I. Cilt, 1990:279-281).

Hâfız Efendi (Sahhâf)

Doğum ve ölüm tarihi hakkında bilgi bulunamıştır. 19. yüzyılda yaşamıştır (Öztuna I. Cilt, 1990:317).

Hâfız Kumral

Adı Mehmed’dir. Doğum yeri İstanbul’dur. Celvetiyye tarikatına mensuptur. Zâkirbaşılık ve hanendelik yapmıştır. 1621 tarihinde vefat ettiği söylene de bu bilgiyle ilgili bir kesinlik yoktur. Bestelediği eserlerin çoğu Aziz Mahmud Hüdâyî’ye aittir (Özcan, 1997).

Hâfız Post

Doğum yeri İstanbul’dur. Adı Mehmed’dir. Çok kıllı olmasından dolayı *Post* lakabını almıştır. Zamanının en ünlü mûsikîşinasları arasındadır. IV. Mehmed ile I. Selim Giray Han ve pek çok devlet adamının iltifatını kazanmıştır. Kâğıt eminliği ve Dîvân-ı Hümayun’da Hâcegânlık vazifelerinde bulunmuştur. Hânende, tamburî, hattat ve şair olarak da tanınmıştır. Daha çok Halvetiyye tarikatına mensup şairlerin şiirlerini bestelediği için bu tarikata mensup olduğu düşünülmüştür. 1000’den fazla bestesi mevcuttur. İtrî ve Ali Şîruganî onun talebesidir. Vefat tarihi ile ilgili çeşitli bilgiler mevcuttur. Binden fazla bestesi mevcuttur (Özcan, 1997).

Halil Efendi (Kuşcu-zâde)

Doğum ve ölüm tarihi hakkında bilgi bulunamıştır. 18. yüzyılda yaşamıştır (Öztuna I. Cilt, 1990:322).

Hâlis Efendi (Zâkirbaşı Kadirî Hâfız Hüseyin)

Doğum tarihi bilinmemektedir. Doğum yeri İstanbul'dur. Şeyhlik ve mümeyyizlik yapmıştır. Zakirbaşı olarak şöhret kazanmıştır. Hafız Hasan Efendi hocasıdır (Öztuna I. Cilt, 1990:323).

Hasan Ağa, Enfi

Doğum yeri İstanbul'dur. 1660'larda doğduğu söylenmektedir. Enfi ve Burnaz lakaplarıyla bilinir. Serhânendelik vazifesinde bulunmuştur. Ölüm tarihi ile ilgili değişik bilgiler mevcuttur. Üç yüzün üzerinde bestesi olduğu tahmin edilmektedir (Özcan, 1997).

Hasan Çelebi, Kazzâz

Doğum yeri İstanbul'dur. Mesleği ipekçilikdir. 1720 tarihinde vefat etmiştir. Hiçbir eserinin notası günümüze ulaşamamıştır (Özcan, 1997).

Hasan Efendi, Zâkirî

Doğum yeri Foça'dır. Hatiplik yapmıştır. Halvetiyye tarikatına mensuptur. Vefat tarihi ile ilgili çeşitli bilgiler mevcuttur (Özcan, 1997).

Hasan Kenzî

Doğum yeri ile ilgili değişik bilgiler mevcuttur. Çoğu kaynak doğduğu yeri Ayaş olarak göstermiştir. Zâviyedârlık vazifesinde bulunmuştur. 1714 tarihinde vefat etmiştir. Şair ve bestekârdır (Okumuş, 1997).

Hüseyin Efendi (Murâd Paşa Câmî Müezzini)

Hayatı hakkında bilgi bulunamamıştır. Şeyh Ahmed Vefkî talebesidir (Öztuna I. Cilt, 1990:358).

Itrî Efendi, Buhûrîzâde

Doğum yeri İstanbul'dur. Doğum tarihi bilinmemektedir. Mûsiki hocalığı ve hânendelik yapmıştır. Ölüm tarihi ile ilgili değişik bilgiler mevcuttur (Özcan, 1999).

İlhâmî, III. Selim

1761 tarihinde doğmuştur. Şair ve bestekâr bir padişaktır. Divanı mevcuttur. İlhâmî mahlasını kullanmıştır. 1808 tarihinde vefat etmiştir (Durmuş, 2015).

İsmâil Dede Efendi, Hamâmîzâde

1778 tarihinde doğmuştur. Doğum yeri İstanbul'dur. Kurban bayramının ilk günü doğduğu için İsmail adı verilmiştir. Babasının hamamını işlettiği için ise *Hamâmîzâde* lakabı verilmiştir. İlk mûsikî eğitimini Anadolu Kesedarı Uncuzâde Mehmed Emin Efendi'den almıştır. Abdülbâki Nâsır Dede'den ney üflemeyi öğrenmiştir. III. Selim'in takdirini kazanmıştır. II. Mahmud devrinde de sarayla olan münasebeti artarak devam etmiştir. Abdülmecid devrinde Batı müziğinin etkisinin artmasında rahatsız olan İsmail Dede rahatsızlığını "Artık bu oyunun tadı kaçtı" sözleriyle özetlemiştir. Dinî eserler bestelediği gibi çeşitli formlarda din dışı eserlerde bestelemiştir. Dinî bestlerinde ağırbaşlı ve akıcı bir üslubu vardır. Eserleri arasında Mevlevî ayinilerinin özel bir yeri vardır. Mevlevîyye tarikatına intisap etmiştir. Hânendelik, hocalık ve müezzinbaşılık vazifesinde bulunmuştur. 1846 tarihinde vefat etmiştir. 500'ün üzerinde eser bestelemiştir. Bestelerinin bir kısmı günümüze kadar ulaşmıştır (Özcan, 2001).

Karaoğlan (Sirâc-zâde Edirneli Hânende)

Hayatı hakkında bilgi bulunamamıştır. Hânendelik yapmıştır. Evliya Çelebi'nin arkadaşıdır. Asıl adı bilinmemektedir (Öztuna I. Cilt, 1990:430).

Mahmûd Çelebi (Diyâr-ı Bekrî)

Hayatı hakkında bilgi bulunamamıştır. 17. yüzyılda yaşamıştır. Doğum yeri Diyarbakır'dır. Hânendedir. Otuz kadar bestesi mevcuttur (Öztuna II. Cilt, 1990:10).

Mehmed Efendi (Kalburî-zâde/Na'lburi-zâde/Kalburcu-zâde/Bursalı Celvetî Zâkiri Hacı Mehmed Emin Efendi)

Hayatı hakkında fazla bilgi bulunamamıştır. Doğum yeri Bursa'dır. Celvetî tekkesinde zakirlik yapmıştır. Dini eserler bestelemiştir (Öztuna II. Cilt, 1990:38-39).

Mehmed Efendi, Küçük İmam

Doğum yeri İstanbul'dur. Hânendelik ve na'athanlık yapmıştır. Ölüm tarihi ile ilgili değişik bilgiler mevcuttur. 1674 tarihinde vefat etmiştir. Beş yüzün üzerinde bestesi vardır (Özcan, 2003).

Mehmed Efendi (Nâ'îce)

17. yüzyılda yaşamıştır. Vezir Damat Musahip Mustafa Paşa'nın mektupçusudur. Üç yüz kadar bestesi vardır (Öztuna II. Cilt, 1990:40).

Mehmed Efendi (Siyâhî)

18. yüzyılda yaşamıştır. Dini besteleriyle ün kazanmıştır. Zencî ve Eyüp Cami'sinde müezzinlik yapmıştır (Öztuna II. Cilt, 1990:40).

Mehmed Efendi, Yâkubzâde

Doğum yeri Bursa'dır. Şeyhlik yapmıştır. 1666 senesinde vefat etmiştir. Şiirlerini 'Bîçâre' mahlasıyla kaleme almıştır (Özcan, 2003).

Mehmed Sâdık Efendi

Doğum yeri İstanbul'dur. Enderun'da vazifede bulunmuştur. vefat tarihi ile ilgili çeşitli kayıtlar mevcuttur (Aksoy, 2003).

Mehmed Zaîfî Efendi

Doğum yeri İstanbul'dur. İmamlık ve muallimlik vazifesinde bulunmuştur. Celvetî tarikatına mensuptur. Akbaba İmamı lakabıyla da bilinir. 1703 tarihinde vefat etmiştir (Aksoy, 2003).

Memiş Ağa

Doğum yeri İstanbul'dur. Doğum ve ölüm tarihi bilinmemektedir. Mîrî kaftancısı olduğunda dolayı Kâftânî Memiş Ağa denmiştir. Musiki eğitimi almıştır (Yücecişik, 1990:245-246).

Mustafa Anber Ağâ

Doğum yeri İstanbul'dur. Sarayda meşk hocalığı vazifesinde bulunmuştur. Ayrıca kâtip ve muallimlik de yapmıştır. Ölüm tarihi ile ilgili kesinlik yoktur (Özcan, 2020).

Mustafa Efendi, Çâlâkzâde

Hayatı hakkında fazla bilgi bulunmamaktadır. Çâlâk Tekkesi'nde şeyhlik yapmıştır. Bayramîye tarikatına mensuptur. Güzel bir sesi vardır. Dinî besteleriyle ön plana çıkmıştır. Ali Şiruganî'den sonra en çok ilahi besteleyen bestekârdır. 1757 senesinde ölmüştür (Özcan, 2020).

Mustafa Efendi, Karaoğlan

Doğum yeri Bursa'dır. Müezzinbaşılık ve zâkirbaşılık vazifesinde bulunmuştur (Aksoy, 2020).

Mustafa Efendi (Muhammediyyeci)

18. asırda yaşamıştır. Muhammediyye okuyucusudur. Dini eserler bestelemiştir (Öztuna II. Cilt, 1990:78).

Ömer Efendi (Nikabî)

Hayatı hakkında fazla bilgi bulunamamıştır. 17. yüzyılda yaşamıştır. Abdulahad Nûrî'nin dervişi olabilir (Öztuna II. Cilt, 1990:177).

Ramazan Efendi (Hacı)

Hayatı hakkında bilgi bulunamamıştır. 18. yüzyılda yaşamıştır (Öztuna II. Cilt, 1990:212).

Receb Çelebi, Çömlekçizâde

Doğum yeri İstanbul'dur. Çömlekçilik işiyle meşgul olmuştur. Enderun'da başhânendelik vazifesinde bulunmuştur. Ölümüyle ilgili farklı bilgiler mevcuttur. Bin civarından bestesi olduğu bilinmektedir etmiştir (Aksoy, 2007).

Salih-zâde (Edirneli Kadı)

Hayatı hakkında bilgi bulunamamıştır. Asıl adı bilinmemektedir. Zakirbaşılık yapmıştır (Öztuna II. Cilt, 1990:259).

Tâlib Efendi

Doğum yeri Bursa'dır. Asıl ismi Mehmed'dir. Çeşitli medreselerde görev yapmıştır. 1706 tarihinde ölmüştür (Özcan, 2010).

Üsküdarlı Ali Efendi

Doğum tarihi 1885'tir. Doğum yeri Üsküdar'dır. İsmi Ali Sadettin'dir. Çeşitli mememurluk vazifelerinde bulunmuştur. 1976 tarihinde vefat etmiştir (Sarı, 2012).

Yûsuf Çelebi, Niznâm

Doğum yeri İstanbul'dur. Doğum ve ölüm tarihi bilinmemektedir. Ömrünün bir bölümünü köle olarak geçirmiştir. Güzel sesiyle tanınmaya başlanmıştır. Sultan Selim Camii'nde na'than olarak vazifede bulunmuştur. Dinî ve lâ-dinî besteleri mevcuttur (Özcan, 2013).

I.2.3. Mecmuada Bulunan Makamlar

Çalıştığımız İlahiler Mecmuası isimli yazma eserde her şiirin üstünde kırmızı mürekkeple makam isimleri de belirtilmiştir. Bu sebeple giriş niteliğinde burada makamlarla ilgili bilgi vermek istiyoruz. Tanrıkörur makam kelimesini şu şekilde tanımlamıştır: *Belli aralık düzenlerine göre teşkil edilmiş olan müzik dizlerinin, keyfî değil, kalıplaşmış ezgi dolaşım (=seyir) tiplerine göre kullanılmasından doğan kurallar bütünü* (Tanrıkörur, 2019:140).

Fatih Salgar ise makam kelimesi ile ilgili şunları söylemiştir: *Makam: Bir dizide durak, güçlü, seyir, asma karar, genişleme gibi temel konuların, belirli kurallar dâhilinde nağmelerle işlenmesidir, diyebilir. Esasen her makamı bir şahsiyet olarak kabul etmek gerekir. İşin özü, bestekârın kullanmış olduğu makamın kişiliğini yansıtacak özellikleri kendi hür anlayışı içinde verebilmesidir* (Salgar, 2017:35).

Mecmuada 'Acem, 'Arabân, 'Arazbâr, 'Arazbâr-Zemzeme, 'Aşîrân, 'Irâk, 'Uşşâk, 'Uzzâl, Baba Tâhir, Beste-nigâr, Beyâtî, Büselik, Çârgâh, Dil-keş, Dügâh,

Evc, Ğazāl, Ğazel, Gerdāniyye, Hicāz, Hişār, Hüseynî, Hümāyün, Hüzẓām, İşfahān, Kürdî, Māhūr, Mātem, Māye, Muḥālif, Muḥālif-i ‘Irāk, Muḥayyer, Muḥayyer-Büselik, Muḥayyer-Sünbüle, Müste‘ār, Nev, Nevā, Nevā-yı ‘Uşşāk, Nevruz, Nevruz-ı ‘Acem, Neyyir, Nikrîz, Nişābūr, Nişābürek, Nühüft, Pençgāh, Pesendide, Rāḥatü’l-ervāḥ, Rāst, Rehāvî, Şabā, Şabā-zemzeme, Segāh, Sünbüle, Şehnāz, Şevk-i ẓarab, Teşbîh, Zîrefkend, Zîrgüle(Zirgüle) olmak üzere 61 makam ismine rastlanılmıştır. 19 şiirde ise makam belirtilmemiştir. En çok rastlanılan makam Hüseynî makamıdır. Bu makam mecmuada 49 kez geçmiştir. Acem (27), arazbâr (14), ırāk (21), uşşāk (39), beyâtî (34), evc (30), hicāz (13), mâhur (20), ısfahân (13), muhayyer (21), nevâ (19), râst (12), sabâ (20) ve segâh (11) makamları da mecmuada hatırı sayılır miktarda bulunmaktadır.

Mecmuada adı geçen Tâhir ve Baba Tâhir makamları aynı makamlardır.

Makam ismi yerine bazı şiirlerin üstünde *diger*, *ilâhî*, *mâtem*, *kaside* gibi notlar da mevcuttur (bkz. 16, 22, 64, 238 numaralı şiirler). Bazı şiirlerde ise iki makam ismi birlikte kaydedilmiştir (bkz. 216 numaralı şiir). Aşağıdaki tabloda konuyla ilgili daha detaylı bilgiler bulunmaktadır.

Makam	Şiir Numaraları	Şiir Sayısı
‘Acem	14, 48, 50, 99, 100, 101, 162, 163, 184, 227, 230, 259, 309, 310, 311, 368, 369, 409, 410, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 504	26
‘Arabân	245, 447	2
‘Arazbâr	102, 103, 164, 204, 221, 344, 370, 411, 412, 413, 475, 476, 477, 478	14
‘Arazbâr-Zemzeme	185	1
‘Aşîrân	122, 211, 273, 274, 327, 374, 500	7
Baba Tâhir	51, 59, 60, 104, 105, 106, 107, 108, 165, 166, 232, 260, 261, 303, 304, 306, 479	17

Beste-nigār	31, 45, 173, 174, 334, 381, 440	7
Beyātī	71, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 183, 197, 198, 224, 252, 253, 254, 296, 361, 362, 363, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 455, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464	34
Būselik	58, 120, 121, 210, 265, 326, 427, 428, 498 499	10
Çārgāh	114, 115, 268, 318, 348, 349, 418, 484	8
Baba Ṭāhir	3, 15	2
Dil-keş	146	1
Dügāh	17, 109, 312, 345	4
Evc	32, 33, 34, 38, 68, 69, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 176, 191, 219, 220, 236, 237, 337, 338, 339, 382, 384, 443, 519, 520	29
Evc-Gerdāniyye	383	1
Ġazāl	55	1
Ġazel	128, 187, 354, 508, 509	5
Gerdāniyye	129, 130, 377	3
Ḥicāz	21, 62, 63, 124, 125, 126, 127, 213, 234, 430, 505, 506, 507	13
Ḥişār	19, 20, 41, 123, 169, 233, 429	7
Ḥüseynī	54, 116, 117, 118, 119, 168, 186, 207, 208, 209, 263, 264, 269, 270, 271, 272, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 350, 351, 352, 353, 371, 372, 373, 419, 420, 422, 423, 424, 425, 442, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497	49

Hümāyūn	212	1
Hüzzām	159, 446	2
‘Irāk	27, 28, 29, 52, 73, 139, 140, 141, 172, 216, 217, 228, 301, 379, 438, 441, 513, 514, 515, 516, 521	21
Işfahān	192, 246, 247, 248, 280, 282, 283, 284, 359, 450, 451, 452, 501	13
Kürdī	18, 375, 421, 502, 503, 504	6
Māhūr	79, 80, 81, 82, 158, 177, 178, 193, 194, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 340, 341, 360, 385	20
Māye	142, 380	2
Muḥālif	53, 188	2
Muḥālif-i ‘Irāk	235	1
Muḥayyer	23, 24, 25, 26, 134, 135, 136, 137, 138, 330, 331, 332, 355, 378, 416, 434, 435, 436, 437, 444, 512	21
Muḥayyer-Büselik	171	1
Muḥayyer-Sünbüle	49	1
Müste‘ār	37, 147, 336	3
Nev	83	1
Nevā	46, 181, 182, 195, 196, 243, 250, 251, 293, 294, 295, 342, 393, 394, 453, 454, 456, 460	18
Nevā-‘Acem	249	1
Nevā-yı ‘Uşşāk	92, 308, 408	3
Nevrüz	98, 226, 307	3
Nevrüz-‘Acem	468	1

Neyyir	218	1
Nikrîz	4, 5, 244, 223	4
Niṣābūr	285, 78	2
Niṣābürek	76, 77	2
Nühüft	97, 203, 367	3
Pençgāh	75, 243, 279, 392	4
Pesendīde	358	1
Rāḥatü'l-ervāḥ	67, 165, 175, 335, 518	5
Rāst	1, 222, 239, 240, 276, 277, 281, 356, 357, 388, 389, 448	12
Rehāvī	2, 3, 74, 180, 241, 242, 278, 390, 391, 449	10
Şabā	167, 205, 206, 231, 262, 266, 267, 313, 314, 315, 316, 347, 414, 415, 416, 417, 480, 481, 482, 483	20
Şabā-zemzeme	317	1
Ṭāhir (Baba Tāhir)	305	1
Segāh	30, 36, 66, 143, 144, 145, 189, 190, 439, 445, 517	11
Sünbüle	65, 132, 133, 170, 432, 433, 511	7
Şehnāz	214, 215, 229, 329, 376, 431, 510	7
Şevk-i ıtarab	386	1
Teşbîh	11	1
‘Uşşāk	13, 47, 70, 72, 91, 93, 94, 95, 96, 160, 161, 179, 199, 200, 201, 202, 216, 225, 255, 256, 257, 258, 298, 299, 300, 302, 343, 364, 365, 366, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 465, 466, 467	39

‘Uzzāl	328	1
Zîrefkend	131	1
Zîrgüle(Zirgüle)	157	1
Belirtilmemiş.	6, 7, 8, 9, 10, 12, 35, 39, 40, 42, 43, 56, 57, 112, 275, 297, 333, 395, 522	19

I.2.3.1. Mecmuada Yer Alan Makamlarla İlgili Bilgiler

Acem

(عجم) i. (< Ar. ‘acem) 1. Mûsikîmizde acem perdesi üzerindeki çargâh beşlisiyle beyâtî makâmının birleşmesinden meydana gelen ve dügâh (la) perdesinde karar kılan birleşik makam: Ebedî hasret ve yolculuk, nevânın veya rastın veya acemin daha hafif veya sâdece değişik bir perdesinde yeniden başlıyordu (Ahmet H. Tanpınar). 2. Mûsikîmizde tiz sekizlideki “fa” sesinin adı, acem perdesi (<https://lugatim.com/s/ACEM>, 2024).

Türk musikisinde Birleşik bir makamdır. Kim tarafından terkip edildiği bilinmemektedir. Dört yüzyıldır kullanıldığı tahmin edilmektedir. Durağı dügâh perdesidir (Tanrıkorur, 1988).

Arabân

(عربان) i. (Fars. ‘arbâne “def, dâire, zilli pullu mazhar”dan ‘arabân) Mûsikîmizde zengûle makâmının nevâ perdesindeki şeddi olan makam (<https://lugatim.com/s/ARABAN>, 2024).

Musikide şed makamdır. Gaziantep’te bir çayırın adıdır (Öztuna, 2000:13).

Arazbar

(عرضبار – عزربار) i. (< ‘arazbār–‘arazbār) **mus.** Mûsikîmizin nevâ perdesi (re) üzerindeki beyâtî makâmı dizisi, çargâh (do) üzerindeki rast beşlisi ve uşşak dörtlüsünden meydana gelen en eski makamlarından biri (<https://lugatim.com/s/arazbar>, 2024).

Musikimizdeki en eski makamlardan biridir. Birleşik bir makamdır (Öztuna, 2000:18-19).

Arazbar-Zemzeme

Eski birleşik bir makamdır. Beş asır boyunca kullanılmıştır (Öztuna, 2000:19).

Aşîrân

(عشیران) i. (Ar. – Fars. [?]) ‘aşîrân) Mûsikîmizde hüseyinî aşîran makâmının ve perdesinin (mi) kısaltılmış şekli (<https://lugatim.com/s/a%C5%9Firan>, 2024).

Bayatî

Eski birleşik bir makamdır. Musikide çok kullanılmıştır. Adını Oğuzlar’ın bayat boyunda almıştır (Öztuna, 2000:34-35).

İ. (Oğuzlar’ın Bayat boyunun adından) Mûsikîmizin dügâh (la) perdesinde karar kılan, en eski, en işlek basit makamlarından biri, uşşak makâmının inici çıkıcı şekli: Beyâtîyi, sultânîyegâhı, nühüftü, mâhûru tercih ederdi (Ahmet H. Tanpınar) (<https://lugatim.com/s/BEY%C3%82T%C3%8E>, 2024).

Bestenigâr

Mürekkep bir makamdır. Musikide en eski makamlardan biridir. Hüzünlü konuların işlenişine uygundur (Öztuna, 2000:41).

(بيسته نگار) i. (Fars. beste-nigâr) Mûsikîmizde sabâ makâmı ile ırakta segâh dörtlüsünün birleşmesinden meydana gelen ve irak perdesinde karar kılan birleşik makam: Güzel sesli müezzinler ve ilâhîcilerin de iştirâkiyle sabâdan, bestenigârdan, hicaz ve acem aşîrandan ilâhîler okunur (Sâmiha Ayverdi) (<https://lugatim.com/s/bestenigar>, 2024).

Baba Tâhir

birl. i. Mûsikîmizde daha sonra kısaltılmış şekliyle Tâhir olarak kullanılan makâmın asıl adı [1010’da Hemedan’da ölen İran’lı mutasavvıf şâir Baba Tâhir

tarafından düzenlendiği için bu adla anılmıştır] (<https://lugatim.com/s/babatahir>, 2024).

Bestenigâr

(بسته نگار) i. (Fars. beste-nigâr) Mûsikîmizde sabâ makâmı ile ırakta segâh dörtlüsünün birleşmesinden meydana gelen ve ırak perdesinde karar kılan birleşik makam: Güzel sesli müezzinler ve ilâhîcilerin de iştirâkiyle sabâdan, bestenigârdan, hicaz ve acem aşîrandan ilâhîler okunur (Sâmiha Ayverdi) (<https://lugatim.com/s/bestenigar>, 2024).

Beyâtî

i. (Oğuzlar'ın Bayat boyunun adından) Mûsikîmizin dügâh (la) perdesinde karar kılan, en eski, en işlek basit makamlarından biri, uşşak makâmının inici çıkıcı şekli: Beyâtîyi, sultânîyegâhı, nühüftü, mâhûru tercih ederdi (Ahmet H. Tanpınar) (<https://lugatim.com/s/beyati>, 2024).

Bûselik

(بوسلیك) i. (Fars. bûselik) [IX. yüzyılda yaşayan İran şâirlerinden Ebûselik'in adından]

1. Mûsikîmizde bûselik beşlisiyle hüseynîde hicaz dörtlüsü veya kürdî dörtlüsünün birleşmesinden meydana gelen ve dügâh (la) perdesinde karar kılan basit makam: Güzel çengîler aldı destine sâz / Makâm-ı bûselikten verdi âvâz (Yahyâ Bey).
2. Mûsikîmizde orta sekizlideki “si” sesinin adı, bûselik perdesi. o **Bûselik beşlisi**: Basit makam terkîbinde kullanılan altı beşliden biri. **Bûselik dörtlüsü**: Basit makam terkîbinde kullanılan altı dörtlüden biri (<https://lugatim.com/s/buselik>, 2024).

Basit bir makamdır. Ebû-selik isminin bozulmuş şeklidir (Öztuna, 2000:48-49).

Çârgâh

(چارگاه) i. (Fars. çârgâh) **mus**.

1. Türk mûsikîsinde çârgâh beşlisiyle çârgâh dörtlüsünün birleşmesinden meydana

gelen ve kaba çargâh perdesinde karar kılan basit makam. [Eski eserlerimizde çargâh makâmı sabâ geçkili olup çargâh perdesinde karar kılmaktaydı]: Acem perdesinden düğâha, kürdîye, rasta, çargâha, gerdâniyeye, sabâyâ, nevâyâ geçiyor (Ahmet H. Tanpınar).

2. Tiz sekizlideki do sesinin adı, çargâh perdesi (<https://lugatim.com/s/%C3%A7argah>, 2024).

Basit bir makamdır. Türkler arasında çok sevilen ve kullanılan bir makamdır. Doğada bulunan sekiz sestten oluşmaktadır. Bestekâra bir özgürlük verir (Öztuna, 2000:60-63).

Dilkeş-Hâverân(Dilkeş)

(دلکش)stf. (Fars. dil “gönül” ve keş “çeken” ile dil-keş)

i. **mus.** Dilkeşhâveran makâmının kısaltılmış adı (<https://lugatim.com/s/dilke%C5%9F>, 2024).

Eski ve mürekkep bir makamdır. Eski metinlerde zilkeş ve zîrkeş-hâverân olarak geçmektedir (Öztuna, 2000:95-96).

Düğâh

(دوگاه – دگاه) i. (Fars. dugâh)

1. Mûsikîmizde sabâ makâmı ile zengûle dizisinden birkaç sesin birleşmesiyle meydana gelen ve düğâh perdesinde karar kılan birleşik makam: Çıkar makâm-ı düğâha nevâ-yı şehvettir / Dem-i kebûtere benzer terâneniz vardır (Recâizâde M. Ekrem). Acem perdesinden düğâha, kürdîye, rasta, çargâha, gerdâniyeye, sabâyâ, nevâyâ geçiyor (Ahmet H. Tanpınar).

2. Mûsikîmizde orta sekizlide “la” sesinin adı, düğâh perdesi (<https://lugatim.com/s/d%C3%BCgah>, 2024).

Eski ve mürekkep bir makamdır. Osmanlı’nın ilk dönemlerinde şimdiki uşşâk makamına düğâh denilmiştir (Öztuna, 2000:103-104).

Eviç

(اوچ) i. (Ar. evc “doruk”tan) Mûsikîmizde irak makâmının inci şekli olan bir birleşik makam: Konakta Arap halayıklara yeniden temizlik yaptırdılar, yemek pişti.

Bize, paşanın huzûrunda eviç faslını okuyacaksınız dediler (Fahri Celâl) (<https://lugatim.com/s/EV%C4%B0%C3%87>, 2024).

Mürekkep bir makamdır. Musikinin en güzel terkiplerinden biridir. Rumeli Türküleri'nde çok fazla kullanılmıştır (Öztuna, 2000:113).

Evc-Gerdâniyye

Türk musikisinde neredeyse iki asırdır kullanılmaya mürekkep bir makamdır. Evc makamına Gerdaniyye makamının eklenmesiyle oluşturulmuştur (Öztuna, 2000:114).

Gazel/Gazal

(غزل) i. (Ar. ğazel “kadınlarla âşıkâne konuşma”)

mus. Güftesi aynı isimdeki nazım şeklinden alınan, yalnız başına veya sazla birlikte irticâlen, türlü makamları dolaşmak sûretiyle bir kişi tarafından okunan, sesle taksim şeklindeki mûsikî parçası: Onun için bir yaz gecesini dolduran bir gazel, belki mûsikîden ayrı denecek kadar husûsî şekilde güzel bir şeydi (Ahmet H. Tanpınar) (<https://lugatim.com/s/gazel>, 2024).

Mürekkep bir makamdır. Musikide 6-7 yüzyıl boyunca kullanılmıştır (Öztuna, 2000:127).

Gerdâniye

(گردانیّه) i. (Fars. gerden > gerdân'dan nispet eki -iyye ile gerdâniyye)

1. Mûsikîmizde rast ve hüseyinî makamlarının birleşmesinden meydana gelen ve düğâh perdesinde karar kılan bir birleşik makam: Acem perdesinden düğâha, kürdiye, rasta, çargâha, gerdâniyye, sabâya, nevâya geçiyor (Ahmet H. Tanpınar).
2. Mûsikîmizde tiz sekizlideki sol sesinin adı: “Gerdâniye perdesi.” (<https://lugatim.com/s/gerdaniye>, 2024).

Mürekkep bir makamdır. Hamasi ve milli bir yapısı bulunmaktadır (Öztuna, 2000:131).

Hicaz

(حجاز) i. (Hicāz adından)

1. Mûsikîmizde hicaz dörtlüsü ve rast beşlisinin birleşmesinden meydana gelen ve düğâh perdesinde karar kılan, çok yaygın basit makamlardan biri: Güzel sesli müezzinler ve ilâhîcilerin de iştirâkiyle sabâdan, bestenigârdan, hicaz ve acem aşîrandan ilâhîler okunur (Sâmiha Ayverdi).
2. Mûsikîmizde tiz sekizlideki “do” notasına bakiye diyezi konularak gösterilen sese verilen isim, hicaz perdesi (<https://lugatim.com/s/hicaz>, 2024).

Eski ve basit bir makamdır (Öztuna, 2000:148-149).

Hisar

(حصار) i. (Ar. hîşār’dan)

1. Mûsikîmizde beş buçuk asırlık bir birleşik makam.
2. Mûsikîmizde tiz sekizlide bakiye diyezli “re” sesinin adı, hisar perdesi (<https://lugatim.com/s/hisar>, 2024).

Eski ve mürekkep bir makamdır (Öztuna, 2000:154).

Hümâyun

(همایون) i. (Fars. humāyūn’dan) Mûsikîmizin düğâh (la) perdesinde karar kılan en eski basit makamlarından biri (<https://lugatim.com/s/H%C3%BCmayun>, 2024).

Devletli, bahtiyarlı anlamlarına gelir. Eski ve basit bir makamdır (Öztuna, 2000:157).

Hüseynî

(حسینی) i. (Ar. huseyn “küçük güzel” ve nispet eki -i ile hüseyni’dan)

1. Mûsikîmizin geçmişi altı asır öncesine dayanan en eski basit makamlarından biri: Buyur mutrıb nevâ kılsın hüseyinî / Kadeh sunsun büt-i ayyâr elinden (Ahmed-i Dâî). Şevk ile hüseyinîden edip derd ile âgâz / Olursa revâ âşıkı bûlbûl gibi nâlân (Nef’î). Halim yüzü hüseyinîden henüz kanatlanmış bir nağmeye benzerdi (Ahmet H. Tanpınar).

2. *Mûsikîmizde tiz sekizlideki “mi” sesinin adı, nevâ ve acem perdesi arasındaki ses, hüseyinî perdesi* (<https://lugatim.com/s/h%C3%BCseyini>, 2024).

Eski ve basit bir makamdır. Eskiden beri musikide başka isimlerle kullanılmıştır. Türk halk musikisinde en çok kullanılan makamdır (Öztuna, 2000:157).

Hüseyinî-Aşîran (Hüseyinî)

Eski ve mürekkep bir makamdır. *Aşîrân* ve *vech-i hüseyinî* isimleriyle de kullanılmıştır (Öztuna, 2000:158).

Hüzzam

(هزّام) i. (*Fars. huzzām* [?]) *Mûsikîmizin, hüzzam beşlisiyle segâh dörtlüsünden meydana gelen, inici ve çıkıcı seyir tâkip edip segâh perdesinde karar kılan en eski birleşik makamlarından biri: Hüzzamdan bestelenmiş olan bu latif ilâhînin güftesi şöyledir (Ahmet Râsim). Başladım çalmaya, usûl düyekti, hava hüzzam (Fahri Celâl)* (<https://lugatim.com/s/h%C3%BCzzam>, 2024).

Hüzün bildiren mürekkep bir makamdır (Öztuna, 2000:160-161).

Irak

(عراق) i. (‘*Îrāk* yer adından)

1. *Mûsikîmizin altı yedi asırlık birleşik makamlarından biri.*
2. *Mûsikîmizde orta sekizlide acem aşîran ve hüseyinî aşîran perdeleri arasında yer alan, portenin birinci aralığında bakıye diyezi konarak gösterilen fa sesi, ırak perdesi* (<https://lugatim.com/s/%C4%B1rak>, 2024).

Mürekkep bir makamdır. Tarihte var olmuş bir ülkenin adıdır. Son zamanlarda daha çok kullanılmıştır (Öztuna, 2000:163-164).

Isfahan

(اصفهان) i. (*İşfahân* şehrinin adından) *Mûsikîmizin, XIII. yüzyılda meydana getirilen en eski birleşik makamlarından biri* (<https://lugatim.com/s/ISFAHAN>, 2024).

Eski ve mürekkep bir makamdır (Öztuna, 2000:165).

Kürdî

(کردی) i. (Ar. kurdi)

1. Mûsikîmizde kürdî dörtlüsüyle bûselik beşlisinden meydana gelen ve bu beşli ile düğâhta karar kılan basit makamlardan biri.
2. Orta sekizlide bûselik (si) perdesine konan mücennep bemolü ile gösterilen bûselikten beş koma daha pest olan düğâh ve bûselik arasındaki ses, kürdî perdesi (<https://lugatim.com/s/k%C3%BCrdi>, 2024).

Basit bir makamdır. Eski metinlerde bugünkü bayati makamına kürdî denilmektedir (Öztuna, 2000:211).

Mâhur

(ماهور) i. (Fars. mähūr)

1. **mus.** İnici bir seyir tâkip eden, çargâh makâmının rast perdesi üzerindeki şeddi olan en eski makamlardan biri: Cedvel-i Sîm'in kenârından bu âvâzın Kemâl / Koptu bir fevâre-i zerrin gibi mâhûrdan (Yahyâ Kemal). Ben Tevfîk Bey'i hatta bir kere de dinledim. Bize "Mâhur Beste"yi okudu (Ahmet H. Tanpınar).
2. Mûsikîmizde tiz sekizlideki küçük mücennep diyezli "fa" sesinin adı, mâhur perdesi (<https://lugatim.com/s/mahur>, 2024).

Şed makamdır. 6,5 asırlık bir makam olduğu tahmin edilmektedir. Hindistan'da bir şehrin adıdır (Öztuna, 2000:221-222).

Mâye

(مایه) i. (Fars. māye) Mûsikîmizde uşşak ve segâhın birleşmesinden meydana gelmiş birleşik makam [Mûsikîmizde mâye ile mâye-bûselik, mâye-büzürg, mâye-hicaz, mâye-hüseynî, mâye-ıraq, mâye-ısfahan, mâye-i atîk, mâye-i kebir, mâye-kevser, mâye-kûçek, mâye-nevâ, mâye-rast, mâye-rehâvî, mâye-uşşak, mâye-zengûle gibi örnekleri günümüze kadar gelememiş pek çok birleşik makam yapılmıştır] (<https://lugatim.com/s/maye>, 2024).

Mürekkep bir makamdır. Yedi asırdan fazla kullanılmıştır (Öztuna, 2000:243-244).

Muhalif

Mürekkep bir makamdır. Beş buçuk asırdan beri kullanılmıştır (Öztuna, 2000:267).

Muhayyer

(مخير) i. (Ar. muḥayyer'den)

1. Mûsikîmizde hüseyinî beşlisinin tizi ve uşşak dörtlüsünden meydana gelen, inici bir seyir tâkip edip düğâh perdesinde (la) karar kılan, en eski ve en çok kullanılan basit makamlardan biri: Çeker âvâze tîz eder perde / Hoş ser-âgâz eder muhayyerde (Şeyhî).

2. Mûsikîmizde tiz sekizlideki “la” sesi, muhayyer perdesi (<https://lugatim.com/s/muhayyer>, 2024). Basit bir makamdır. En az yedi buçuk asır kullanılmıştır. Coşkun ve biraz içli bir yapısı bulunmaktadır (Öztuna, 2000:268-269).

Muhayyer-Buselik

birl. i. Mûsikîmizde muhayyer makâmının seyrine bûselik beşlisi ve dizisinin eklenmesiyle oluşturulan bir birleşik makam (<https://lugatim.com/s/MUHAYYERB%C3%9BSEL%C4%B0K>, 2024).

Mürekkep bir makamdır. Yaklaşık dört buçuk asırlıktır (Öztuna, 2000:269).

Muhayyer-Sünbüle

birl. i. Mûsikîmizde muhayyer makâmının seyrine acem aşîran ve sabâ dizilerinin eklenmesiyle oluşturulan bir birleşik makam: Beste kıldım sâz-ı efkârı o zülfü sünbüle / Oldu Gâlib perde-i âhım muhayyer sünbüle (Şeyh Gâlib) (<https://lugatim.com/s/MUHAYYERS%C3%9CNCB%C3%9CLE>, 2024).

Eski ve mürekkep bir makamdır (Öztuna, 2000:270).

Müstear

(مستعار) i. (Ar. muste‘âr'dan) Mûsikîmizde segâh makâmına çok benzeyen, müstear dörtlüsü denilen segâh perdesi üzerindeki uşşak dörtlüsü kullanıldığı için segâhtan ayrılan, segâh perdesinde karar kılan, iki buçuk - üç asırlık bir birleşik makam (<https://lugatim.com/s/m%C3%BCstear>, 2024).

Eğreti anlamına gelmektedir. Mürekkep bir makamdır (Öztuna, 2000:285).

Nevâ

(نوا) i. (Fars. *nevā* “nağme, âhenk”ten)

1. Mûsikîmizde uşşak dörtlüsüne rast beşlisi ilâvesiyle meydana gelen basit makam [Nevâ ile yapılan birçok birleşik makam vardır: Nevâ-bûselik, Nevâ-hüseyinî, Nevâ-kürdî vb.]: Çok zaman dinledim Nevâ-kâr'ı / Bir terennüm ki hem geniş, hem şuh / Dağılırken nevânın esrârı / Başlıyor şark ufuklarında vuzuh (Yahyâ Kemal). Acem perdesinden düğâha, kürdîye, rasta, çargâha, gerdâniyeye, sabâya, nevâyâ geçiyor (Ahmet H. Tanpınar).
2. Mûsikîmizde tiz sekizlideki “re” sesinin adı, nevâ perdesi (<https://lugatim.com/s/neva>, 2024).

Eski ve basit bir makamdır. Yedi buçuk asırdır kullanılmaktadır. Eskiden daha çok rağbet edilen bir makamdır. Halk musikisinde seyrek görülür (Öztuna, 2000:292-293).

Nevâ-Acem

Üç buçuk asırlık mürekkep bir makamdır. Günümüze gelmiş örneği bulunmamaktadır (Öztuna, 2000:293).

Nevâ-yı Uşşâk

Nevâ ve uşşâk makamlarının terkibinden oluşmuş mürekkep bir makamdır. Günümüze gelmiş örneği bulunmamaktadır (Öztuna, 2000:295).

Nevrûz

(نوروز) i. (Fars. *nev-rûz* “yeni gün”den) **mus.** Mûsikîmizin en eski makamlarından biri: “Nevruz-bûselik.” “Nevruz-sabâ.” “Nevruz-nevâ.” “Nevruz-uşşak.” “Nevruz-rast.” (<https://lugatim.com/s/nevruz>, 2024).

Eski bir makamdır. İranlıların bayram gününe verilen bir isimdir (Öztuna, 2000:296).

Nevrûz-Acem

Beş buçuk asırlık bir makamdır. Günümüze gelmiş üç örneği bulunmaktadır. (Öztuna, 2000:297).

Nikriz

(نیکریز) i. (Fars. nikriz) Mûsikîmizin yedi asırlık en eski birleşik makamlarından biri (<https://lugatim.com/s/nikriz>, 2024).

Eski ve mürekkep bir makamdır. Günümüzde İran’da bulunan bir şehrin adıdır. Esrarlı bir hüzün duygusu barındırır (Öztuna, 2000:302).

Nişâbur

(نیشابور – نیشابور) i. (Fars. nişâbûr – nişâbûr) Mûsikîmizin en eski birleşik makamlarından biri (<https://lugatim.com/s/ni%C5%9Fabur>, 2024).

Mürekkep bir makamdır. Horasan’da bir şehrin adıdır (Öztuna, 2000:311-312).

Nişâburek

(نیشابورک) i. (Fars. nişâbûr’dan küçültme ekiyle nişâbürek) Mûsikîmizde en az üç asırlık bir şed makam (<https://lugatim.com/s/ni%C5%9Faburek>, 2024).

Şed bir makamdır. Küçük Nişâbûr olarak da isimlendirilir (Öztuna, 2000:312-313).

Nühüft

(نهفت) i. (Fars. nuhuft “gizli”den) Mûsikîmizde yegâh makâmına aşîran (mi) perdesine nakledilmiş bir uşşak dörtlüsü ilâvesiyle elde edilen, en az altı buçuk asırlık bir birleşik makam: Uşşak usûlüyle nühüft etti nevâsın / Gördü ki çıkış vermedi zîr ü bem-i hasret (Nedim). Haftada iki gün usûl ve saz muallimleri gelirdi... Biz hepimiz diz çöküp halka olarak nühüft, dilkeşhâveran faslının devr-i kebirleriyle ağır bestelerinden, şarkılarından geçer, hoca hanımdan da Kur’ân-ı Kerim okurduk (Fahri Celâl) (<https://lugatim.com/s/n%C3%BCh%C3%BCft>, 2024). Mürekkep bir makamdır. Altı buçuk asırdır kullanılmıştır (Öztuna, 2000:330).

Pençgâh

(پنچگاه) i. (Fars. *penc* > *penç* “beş” ve yer bildiren -gâh ekiyle *penç-gâh*) Mûsikîmizde rast ve beyâtî dizilerinden meydana gelen birleşik makam (<https://lugatim.com/s/pen%C3%A7gah>, 2024).

Mürekkep bir makamdır. Son dönemlerde rağbet gösterilmemiştir (Öztuna, 2000:350-351).

Pesendîde

(پسنديده) i. (Fars. *pesendide* “beğenilmiş”ten) Mûsikîmizde Sultan III. Selim tarafından tertip edilmiş bir birleşik makam (<https://lugatim.com/s/pesendide>, 2024).

Râhatülervah

Ruhların rahatı anlamına gelir. Mürekkep bir makamdır (Öztuna, 2000:376).

Râst

(راست) i. (Fars. *râst*) **mus.**

1. Mûsikîmizde rast beşlisi ve rast dörtlüsünün birleşmesinden meydana gelen, rast (sol) perdesinde karar kılan en eski ve basit makamlardan biri: “İtrî’nin rast na’tı.”
2. Mûsikîmizde orta sekizlideki irak ve düğâh perdeleri arasında yer alan, portede ikinci çizgide gösterilen “sol” sesinin adı, rast perdesi (<https://lugatim.com/s/rast>, 2024).

Eski ve basit makamdır. Zarif bir ihtişam belirtir (Öztuna, 2000:378-379).

Rehâvî

(رهاوی) i. (Rehā – Ruhā “Urfa şehri” > Rehāvi – Ruhāvi “Urfa’ya âit olan”dan Rehāvi)

1. Mûsikîmizin birleşik makamlarından biri: Rehâvî makâmından üç defa tekbir getirdi (Safiye Erol).
2. Bir çeşit küçük çalgı (<https://lugatim.com/s/rehavi>, 2024).

Eski ve mürekkep bir makamdır (Öztuna, 2000:382-383).

Sabâ

(صبا) i. (Ar. şabā) Mûsikîmizde çargâh perdesindeki zirgüleli hicaz dizisiyle sabâ dörtlüsünün birleşmesinden meydana gelen, dügâh (la) perdesinde karar kılan birleşik makam: Acem perdesinden dügâha, kürdîye, rasta, çargâha, gerdâniyeye, sabâyâ, nevâyâ geçiyor (Ahmet H. Tanpınar). Güzel sesli müezzinler ve ilâhîcilerin de iştirâkiyle sabâdan, bestenigârdan, hicaz ve acem aşîrandan ilâhîler okunur (Sâmiha Ayverdi) (<https://lugatim.com/s/saba>, 2024).

Mürekkep makamıdır. Eskiden çok kullanılan bir makamıdır. Hüzün ve elem ifade eder (Öztuna, 2000:397).

Sabâ-Zemzeme

birl. i. Mûsikîmizde sabâ makâmı ile kürdî dörtlüsünün birleşmesinden meydana gelen, dügâh (la) perdesinde karar kılan birleşik makam, sabâ kürdî (<https://lugatim.com/s/sabazemzem>, 2024).

Mürekkep makamlardan biridir. 16. yüzyıldan beri kullanılmaktadır (Öztuna, 2000:398-399).

Segâh

(سگاه) i. (Fars. segāh)

1. Mûsikîmizde segâh beşlisiyle hicaz dörtlüsünün birleşmesinden meydana gelen ve segâh perdesinde karar kılan en eski ve beğenilerek kullanılan bir birleşik makam.
2. Mûsikîmizde orta sekizlide koma bemollü “si” sesi, segâh perdesi (<https://lugatim.com/s/segah>, 2024).

Eski ve mürekkep bir makamıdır. Hüzün duygusu ifade eder (Öztuna, 2000:408-409).

Sünbüle

(سنبله) i. (Ar. sunbule)

1. Mûsikîmizde beş-altı asırlık eski bir birleşik makam [XIX. yüzyıldan itibaren bâzı küçük farklarla muhayyer sünbüle adıyla anılmıştır].
2. Mûsikîmizde muhayyer ve tiz segâh arasında yer alan ve tiz sekizlideki “la” notası

önüne bakiye diyezi konularak gösterilen ses, sünbüle perdesi
(<https://lugatim.com/s/s%C3%BCnb%C3%BCle>, 2024).

Mürekkep makamlardan biridir. Muhayyer-sünbüle makamının 19. yüzyıldan önce kullanılan ismidir (Öztuna, 2000:437).

Şehnaz

(شهناز) i. (Fars. *şehnāz*)

1. *Mûsikîmizin en eski birleşik makamlarından biri: Mutribâ sâzın dil-i uşşâka demsâz eyledin / Geh hicâz ettin makâmı gâh şehnâz eyledin (Neccarzâde'den). Sâz-ı fakrın başkadır pest ü bülend-i nâlesi / Vızlamak za'fîyle mânend-i mekes şehnâzıdır (Şeyh Gâlib).*

2. *Mûsikîmizde gerdâniye (sol) ve muhayyer (la) perdeleri arasındaki ses*
(<https://lugatim.com/s/%C5%9Fehnaz>, 2024).

Mürekkep makamdır. Eski bir makamdır ve eskiden daha çok kullanılmıştır (Öztuna, 2000:451).

Şevkutarab

(شوق و طرب) i. (Ar. *şevk* “şiddetli istek, arzu”, u “ve”, *tarab* “sevinç, coşkunluk” ile *şevk u tarab*’dan) *Mûsikîmizin en eski birleşik makamlarından biri*
(<https://lugatim.com/s/%C5%9EEVKUTARAB>, 2024).

Mürekkep makamlardan biridir. III. Selâm tarafından icat edilmiştir (Öztuna, 2000:456).

Tâhir (Baba Tâhir)

(طاهر) i. (Baba Tâhir adından) **mus.** *Mûsikîmizde nevâ makâmının inici şekli olup ses dizisi uşşak dörtlüsü ve rast beşlisinden meydana gelen, uşşak dörtlüsü ile düğâh perdesinde karar kılan ve önceleri Baba Tâhir denilen en eski basit makamlardan biri* (<https://lugatim.com/s/tahir>, 2024).

Eski ve basit bir makamdır. Son zamanlarda seyrek kullanılmıştır (Öztuna, 2000:462).

Uşşâk

(عشاق) i. (Ar. ‘uşşâk “âşıklar”dan) Mûsikîmizde uşşak dörtlüsüne bûselik beşlisi ilâvesiyle meydana gelen ve dügâh (la) perdesinde karar kılan basit makam: Osman Bey’in uşşak makâmından bir peşrevi vardır (Burhan Felek) (<https://lugatim.com/s/u%C5%9F%C5%9Fak>, 2024).

Eski ve basit makamdır. Çok kullanılmıştır. Tasavvufi duyguların ifadesinde bu makamdan faydalanılmıştır (Öztuna, 2000:538).

Uzzâl

[l ince] (عزال) i. (Ar. ‘uzzâl’dan) Mûsikîmizde hicaz beşlisine uşşak dörtlüsü ilâvesiyle meydana gelen, hicaz makâmına çok yakın ve dügâh (la) perdesinde karar kılan basit makam (<https://lugatim.com/s/uzzal>, 2024).

Basit makamdır (Öztuna, 2000:541-542).

Zîrefkend

(زير افكند) i. (Fars. zirefkend “döşek”ten) **mus.** Mûsikîmizin en eski birleşik makamlarından biri (<https://lugatim.com/s/zirefkend>, 2024). Eski ve mürekkep makamdır. Hüzün veren bir yapısı vardır (Öztuna, 2000:580-581).

Zengule/zirgüle

(زنگوله – زنگله) i. (Fars. zengûle – zengule “çingirak, def pulu”ndan) **mus.**
1. Mûsikîmizde zengûleli hicaz da denilen bir basit makam [Son zamanlarda zirgüle de denilmektedir].
2. Rast ve dügâh perdeleri arasında rasttan beş koma daha tiz, dügâhtan dört koma daha pest olan ve rasta küçük mücennep diyezi veya dügâha bakıye bemolü konarak gösterilen ses, zengûle perdesi (<https://lugatim.com/s/zengule>, 2024).

Zengûle makamının bir adıdır (Öztuna, 2000:581). Zengûle eski ve basit makamdır. Kasvet ve melankoli duygusu verir (Öztuna, 2000:576).

I.2.4. Mecmuada Yer Alan Şiirlerin Nazım Türleri

Mecmuada bulunan şiirlerin devriye, şathiye, ilahi, na't, hicviye, münacat, medhiye, mersiye, nutuk ve tevhid gibi nazım türlerinden oluştuğu tespit edilmiştir. En çok kullanılan nazım türü ilahidir. İlahiden sonra en çok kullanılan nazım türü na'ttır. Mecmuada 323 tane şiirin ilahi, 104 şiirin na't, 47 şiirin münacât ve 20 şiirin tevhid olduğu tespit edilmiştir. 2 şiirin ise türü belirlenememiştir. Nazım türlerinden de anlaşılacağı üzere mecmuadaki şiirlerin tamamı dini/tasavvufi konuları ihtiva etmektedir. Aşağıdaki tabloda mecmuadaki şiirlerin nazım türleri, şiir sayıları ve numaralarıyla ilgili bilgiler yer almaktadır.

Nazım Türleri	Şiir No	Şiir Sayısı
Devriye	440	1
Hicviye	82, 143, 147, 172, 209, 210	6
İlahi	2, 3, 4, 5, 16, 21, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 32, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 56, 57, 58, 67, 68, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 80, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 97, 98, 100, 101, 103, 104, 105, 106, 107, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 120, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 130, 132, 134, 135, 136, 138, 139, 141, 142, 144, 146, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 156, 157, 158, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 180, 181, 183, 184, 185, 186, 187, 189, 190, 191, 192, 194, 198, 199, 200, 202, 204, 205, 206, 208, 211, 213, 216, 218, 220, 221, 224, 225, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 242, 244, 245, 247, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 258, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 275, 276, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 287, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 304, 305, 308, 310, 311, 313, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 331, 332, 333, 334, 337, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 388, 391, 392, 393, 395, 397, 398, 403, 404, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 415, 416, 418, 419, 420, 421, 422, 424, 425, 426, 427, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 437, 438, 439, 441, 442, 443, 445, 446, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 460,	323

	462, 469, 475, 478, 480, 482, 485, 486, 487, 489, 490, 491, 492, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 501, 502, 503, 504, 507, 509, 510, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 520, 522	
İlahi/Hicviye	131, 399	2
İlahi/Medhiye	466	1
İlahi/Münacât	39	1
Medhiye	89, 96, 246, 300, 301, 463	6
Mersiye	64, 212, 285, 347	4
Münacât	6, 10, 13, 19, 20, 31, 36, 37, 38, 42, 43, 52, 55, 69, 79, 81, 121, 188, 195, 219, 222, 248, 277, 288, 306, 307, 309, 335, 336, 338, 390, 394, 396, 401, 402, 405, 417, 423, 435, 436, 444, 470, 471, 473, 484, 505, 506	47
Na't	1, 7, 8, 9, 14, 15, 17, 18, 22, 27, 30, 33, 34, 35, 40, 41, 50, 51, 53, 54, 59, 60, 61, 62, 63, 65, 66, 70, 71, 99, 102, 108, 140, 159, 179, 182, 193, 197, 203, 214, 223, 226, 233, 241, 243, 257, 274, 286, 299, 302, 312, 315, 330, 339, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 389, 400, 459, 461, 464, 465, 468, 474, 476, 477, 479, 481, 483, 493, 500, 511, 519, 521	104
Nutuk	145, 196	2
Şathiyye	155, 414, 467	3
Tevhid	12, 78, 118, 119, 129, 133, 137, 201, 207, 215, 217, 256, 303, 314, 322, 428, 447, 488, 508, 472	20
Tespit edilemedi	11, 259	2

1.2.5. Mecmuadaki Şiirlerde Yer Alan Ayetler

Mecmuadaki şiirlerde yer alan ayetler tespit edilmiş ve anlamları *Diyanet İşleri Başkanlığı Kur'an-ı Kerim* '<https://kuran.diyanet.gov.tr/>' sitesinden faydalanılarak aşağıda verilmiştir. Ayrıca ayetlerin geçtiği şiir numaraları ve kaç kez kullanıldıkları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Allāhü yef'alü mā yeşāü: Zekeriyâ ise şöyle dedi: “Rabbim! Bana ihtiyarlık gelip çattığı, üstelik karım da kısır olduğu halde benim nasıl oğlum olabilir?” Buyurdu ki: “İşte böyle; **Allah dilediğini yapar.**” (Âl-i İmrân 3/40)

‘Alleme’l-esmā: Ve Âdem’e **bütün isimleri** öğretti. Sonra bunları meleklerle gösterip “Sözünüzde doğru iseniz şunların isimlerini bana söyleyin” dedi. (Bakara 2/31)

Elhamdülillah: Hamd, Âlemlerin Rabbi, Rahmân, Rahîm, hesap ve ceza gününün (ahiret gününün) maliki **Allah'a mahsustur.** (Fâtiha 1/2-4)

Er-rızku ‘alallāh: Yeryüzünde kımlıdayan hiçbir canlı yoktur ki **rızkı Allah’ın üzerine** olmasın. Allah onların halen bulunduğu yeri de emanet olarak konulacağı yeri de bilir; hepsi apaçık kitapta vardır. (Hûd 11/6)

Estağfirullāh: Sonra insanların dalga dalga ilerlediği yerden siz de ilerleyin. **Allah’tan bağışlanmanızı dileyin.** Kuşkusuz Allah çok bağışlayandır, çok merhametlidir. (Bakara 2/199)

Estağfirullāh: Allah’tan mağfiret dile. Şüphesiz Allah çok yarlıgayıcı, ziyadesiyle esirgeyicidir. (Nisâ 4/106)

Estağfirullāhe’l-Ğafūr: Kim bir kötülük yapar veya nefesine zulmeder de sonra **Allah’tan mağfiret dilerse,** Allah’ı çok yarlıgayıcı ve esirgeyici bulacaktır. (Nisâ 4/110)

Ev ednā: Öyle ki, iki yay kadar **hatta daha yakın** oldu. (Necm 53/9)

Fağfir lenā zünūbenā: Rabbimiz! Doğrusu biz ‘Rabbimize inanın!’ diyerek, imana çağıran bir davetçiyi işitip iman ettik. Rabbimiz! **Günahlarımızı bağışla,** kötülüklerimizi sil ve bize iyilerin ölümünü nasip et. (Âl-i İmrân 3/193)

Fahla‘ na‘leyk: “İyi bil ki ben, evet yalnız ben senin rabbim; artık **pabuçlarını çıkar,** çünkü şu anda kutsal vadide, Tuvâ’dasın. (Tâhâ 20/12)

Fekâne kâbe kavseyni ev ednā: Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu. (Necm 53/9)

Fezkurūnī: Artık siz beni anın ki ben de sizi anayım. Bana şükredin, bana nankörlük etmeyin! (Bakara 2/152)

Firrū ilallāh: (Peygamber şöyle dedi:) “**Şu halde Allah’a sığın.** Şüphesiz ben sizin için O’nun tarafından apaçık bir uyarıcıyım. (Zâriyât 51/50)

Ĥamdü lillāh: Onlara, “Gökleri ve yeri kim yarattı?” diye soracak olsan, mutlaka “Allah” diyeceklerdir. De ki: “**Bütün övgüler Allah’a mahsustur**”; ama onların çoğu bilmez. (Lokmân 31/25)

İhdinā: Bizi dosdoğru yola **ilet;** (Fâtiha 1/6)

İrci’î: (Ey elçi!) Onlara **dön;** iyi bilsinler ki asla karşı koyamayacakları ordularla üzerlerine gelir, muhakkak surette onları yenilmiş ve küçük düşürülmüş olarak oradan çıkarırız!” (Neml 27/37)

İrci’î: Sen O’ndan hoşnut, O da senden hoşnut olarak rabbine **dön.** (Fecr 89/28)

Kābe kavseyni ev ednā: Öyle ki, **iki yay kadar hatta daha yakın** oldu. (Necm 53/9)

Kālū belî: Rabbin Âdemoğulları’ndan -onların sırtlarından- zürriyetlerini alıp bunları kendileri hakkındaki şu sözleşmeye şahit tutmuştu: Ben sizin rabbiniz değil miyim? “**Elbette öyle!** Tanıklık ederiz” dediler. Böyle yaptık ki kıyamet gününde, “Bizim bundan haberimiz yoktu” demeyesiniz; (A'râf 7/172)

Kāne Yekūnu: Demek aramızdaki beyinsiz, Allah hakkında ipe sapa gelmez şeyler **söylüyormuş.** (Cin 72/4)

Kerremnā benî ādem: Andolsun biz **Âdemoğluna şan, şeref ve nimetler verdik;** onları karada ve denizde taşıdık, kendilerine güzel güzel rızıklar verdik ve onları yarattıklarımızın çoğundan üstün kıldık. (İsrâ17/70)

Kul hüvāllāh: De ki: “O, Allah’tır, tektir. (İhlâs 112/1)

Külle ġadātin ve ‘aşı: Rablerinin rızâsını isteyerek **sabah akşam** O’na yalvaranları kovma! Onların hesaplarından sana sorumluluk yoktur, senin hesabından

da onlara sorumluluk yoktur ki onları yanından uzaklaştırıp da zalimlerden olasın. (En'âm 6/52)

Külle ġadātin ve ‘aşı: Rızâsını dileyerek **sabah akşam** rablerine dua edenlerle olmak için elinden gelen çabayı göster. Dünya hayatının çekiciliğine meylederek gözlerini onlardan çevirme! Bizi anmaktan kalbini gafil kıldığımız, kötü arzularına uymuş ve işi gücü aşırılık olan kimseye boyun eğme! (Kehf 18/28)

Külle yevmin hū: Göklerde ve yerde bulunanların hepsi O’ndan ister (O’na muhtaçtır). **O her an yaratma halindedir.** (Rahmân 55/29)

Lā havfun ‘aleyhim: Bilesiniz ki **Allah dostlarına asla korku yoktur;** onlar üzüntü de çekmeyecekler. (Yûnus 10/62)

Lā ilāhe illallah: Ne zaman onlara, “**Allah’tan başka tanrı yoktur**” denilse küstahlık edip kibre kapılırlar. (Sâffât 37/35)

Lā takneṭū: De ki (Allah şöyle buyuruyor): “Ey kendi aleyhlerine olarak günahta haddi aşan kullarım! **Allah’ın rahmetinden ümit kesmeyin.** Allah (dilerse) bütün günahları bağışlar; doğrusu O çok bağışlayıcı, çok merhametlidir.” (Zümer 39/53)

Le-‘amrük: (Ey resulüm!) **Hayatına yemin olsun ki** onlar, sarhoş (sersem) halleriyle saçmalayıp duruyorlardı. (Hicr15/72)

Ledünnî: erken, kullarımızdan birini buldular ki ona katımızdan bir rahmet vermiş ve ona **nezdimizden bir ilim** öğretmiştik. (Kehf 18/65)

Len tenālū’l-birra ḥattā tunfiḳū: **Allah yolunda sevdiğiniz şeylerden harcamadıkça iyiliğe asla eremezsiniz.** Ne harcarsanız Allah onu hakkıyla bilir. (Âl-i İmrân 3/92)

Len terānî: Mûsâ, tayin ettiğimiz vakitte (Tûr’a) gelip de rabbi onunla konuştuğunda o, “Rabbim! Bana görün; sana bakayım” dedi. Rabbi, “**Sen beni asla göremezsin.** Fakat şu dağa bak; eğer o yerinde durabilirse sen de beni görebilirsin” buyurdu. Rabbi o dağa tecelli edince onu paramparça etti; Mûsâ da bayılıp düştü. Kendine gelince dedi ki: “Seni noksan sıfatlardan tenzih ederim, sana tövbe ettim; ben inananların ilkiyim.” (A'râf 7/143)

Mā evḥā: Böylece Allah, kuluna **vahyini** ilette. (Necm 53/10)

Mâ-zâga: Göz ne kaydı ne de hedefinden **şaştı**. (Necm 53/17)

Mā zâga'l-başar: Göz ne kaydı ne de hedefinden **şaştı**. (Necm 53/17)

Men kâne fi'd-dünyā: Her kim Allah'ın ona (peygamberine) **dünyada** da âhirette de asla yardım etmeyeceğini düşünüyorsa, bir çaresini bulup göğe uzansın da (ona yapılan yardımı) kessin, sonra baksın, bulduğu çare öfkelenildiği şeyi ortadan kaldıracak mı? (Hac 22/15)

Rabbenā fağfir lenā: Rabbimiz! Doğrusu biz 'Rabbimize inanın!' diyerek, imana çağıran bir davetçiyi işitip iman ettik. **Rabbimiz! Günahlarımızı bağışla**, kötülüklerimizi sil ve bize iyilerin ölümünü nasip et. (Âl-i İmrân 3/193)

Raḥmeten li'l-âlemîn: Ve seni ancak **âlemlere rahmet** olarak gönderdik. (Enbiya 21/107)

Saḳāhüm Rabbühüm: Oradakilerin üzerlerinde yeşil renkli, ince ve kalın ipek elbiseler vardır; gümüş bileziklerle süslenmişlerdir, **Rableri onlara tertemiz bir içecek verir**; (İnsân 76/21)

Şemme vechullāh: Doğu da Allah'ındır batı da. Nereye dönerseniz **Allah'ın zâtı oradadır**. Şüphesiz Allah (zât ve sıfatlarında) sınırsızdır, her şeyi bilmektedir. (Bakara 2/115)

Sübḥāne'illezî esrā: Bir gece, kendisine bazı âyetlerimizi gösterelim diye kulunu Mescid-i Harâm'dan çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ'ya götüren **Allah eksikliklerden münezzehtir**. O, gerçekten her şeyi işitmekte ve görmektedir. (İsrâ 17/1)

Tüblā: O gün bütün sırlar **ortaya dökülecek**; artık insanın ne bir gücü vardır ne de yardımcısı. (Târık 86/9-10)

Ve'l-leyl: Yemin olsun, bürüyüp örttüğünde **geceye**; (Leyl 92/1)

Yehdillāhu li-men yeşā: Allah göklerin ve yerin nûrudur. Onun nûrunun misali, içinde kandil bulunan bir kandilliktir. Kandil bir cam içindedir, cam inciye andıran bir yıldızdır; (bu kandil) doğuya da batıya da ait olmayan, yağı neredeyse ateş

dokunmasa bile ışık veren mübarek bir zeytin ağacından yakılır. Nûr üstüne nûr. **Allah nûruna dilediğini kavuşturur.** Allah insanlar için misaller veriyor, Allah her şeyi hakkıyla bilmektedir. (Nûr 24/35)

Ayetler	Ayetlerin Geçtiği Şiirlerin Numaraları	Ayetlerin Geçtiği Şiir Sayısı
Allāhü yefʿalü mā yeşāü (Âl-i İmrân 3/40)	21	1
ʿAllemeʾl-esmā (Bakara 2/31)	23, 173, 289, 432	4
Elhamdülillah (Fâtiha 1/2-4)	406	1
Er-rızku ʿalallāh (Hûd 11/6)	445	1
Estağfirullāh (Bakara 2/199; Nisâ 4/106)	79, 396, 414, 417	4
Estağfirullāheʾl-Ġafûr (Nisâ 4/110)	79	1
Ev ednā (Necm 53/9)	1, 30, 57, 359, 495	5
Fağfir lenā zünūbenā (Âl-i İmrân 3/193)	37	1
Fahlaʿ naʿleyk (Tâhâ 20/12)	339	1
Fekāne kâbe kavseyni ev ednā (Necm 53/9)	54	1
Fezkurünî (Bakara 2/152)	403	1
Firrū illallah (Zâriyât 51/50)	80, 232, 426	3
Ĥamdü lillāh (Lokmân 31/25)	27, 41, 144, 163, 270, 315, 329, 406, 460	9
İhdinā (Fâtiha 1/6)	31	1
İrciʿî (Neml 27/37; Fecr 89/28)	431	1
Kâbe kavseyn (Necm 53/9)	108, 353, 355, 383, 495, 511	6
Kâbe kavseyni ev ednā (Necm 53/9)	3, 28, 66, 257, 459	5
Kālū belî (A'râf 7/172)	86, 98	2

Kāne Yekūnu (Cin 72/4)	154	1
Kerremnā benī ādem (İsrâ 17/70)	313	1
Ḳul hüvāllāh (İhlâs 112/1)	189	1
Külle ġadātin ve ‘aṣī (En'âm 6/52; Kehf 18/28)	515	1
Külle yevmen hū (Rahmân 55/29)	112	1
Lā ḥavfun ‘aleyhim (Yûnus 10/62)	452	1
Lā ilāhe illallah (Sâffât 37/35)	119, 388	2
Lā taḫnaṭū (Zümer 39/53)	118	1
Le-‘amrük (Hicr15/72)	108, 362	2
Ledünnī (Kehf 18/65)	104, 143, 154, 175	4
Len tenālū’l-birra ḥattā tunfiḳū (Âl-i İmrân 3/92)	181	1
Len terānī (A'râf 7/143)	442	1
Mā evḫā (Necm 53/10)	1, 3	2
Mâ-zâga (Necm 53/17)	7	1
Mā zâga’l-başar (Necm 53/17)	494, 498	2
Men kāne fi’d-dünyā (Hac 22/15)	139	1
Rabbenā fağfir lenā (Âl-i İmrân 3/193)	19	1
Raḫmeten li’l-‘ālemîn (Enbiya 21/107)	8, 27, 233, 299	4
Saḳāhüm Rabbühüm (İnsân 76/21)	45, 84	2
Şemme vechullāh (Bakara 2/115)	135, 228, 446	3
Sübḫāne’llezī esrā (İsrâ 17/1)	373	1
Tüblā (Târik 86/9,10)	440	1

Ve'l-leyl (Leyl 92/1)	1, 66	2
Yehdillāhu li-men yeşā (Nûr 24/35)	118	1

I.2.6. Mecmuadaki Şiirlerde Yer Alan Hadisler

Mecmuadaki şiirlerde yer alan hadisler tespit edilmiş ve bu hadislerin anlamları *Mehmet Yılmaz'ın, Edebiyatımızda İslamî kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)* isimli eserinden faydalanılarak aşağıda verilmiştir. Ayrıca bu hadislerin geçtiği şiirler ve kaç kere kullanıldıkları da bu başlığın sonunda yer alan tabloda gösterilmiştir.

Fakru fahrî (El-fakru fahrî ve bihî eftahîrû): Yoksulluk benim övüncümdür, ben onunla övünürüm (Yılmaz, 1992:49).

Kenz-i lâ-yefnâ (Kenzün lâ-yefnâ (kenz-i lâ-yefnâ)): (Kanâ'at), tükenmez bir hazine dir (Yılmaz, 1992:91).

Küntü kenz: Ben (gizli) bir hazineydim (Yılmaz, 1992:98).

Lâ-yefnâ (Lâ-yefnâ): Yok olmaz, ölmez (Yılmaz, 1992:108).

Levlâk (Lev-lâke lev-lâk le-mâ-halaktü'l-eflâk): Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım (Yılmaz, 1992:113).

Lî ma'allâh (Lî ma'a'llâh): Benim Allah ile... (Yılmaz, 1992:115).

Men 'aref (Men arefe nefsehû fekad arefe rabbehû): Kendini bilen Rabb'ini bilir (Yılmaz, 1992:122).

Men ra'ânî (Men ra'ânî): “Kim beni uykuda/rüyada görürse, beni görmüş demektir; zira şeytan benim misalime giremez (kendini benim gibi gösteremez) (Yılmaz, 2019:17).

Mûtû kable en temûtû (Mûtû kable en-temûtû): Ölmeden önce ölünüz (Yılmaz, 1992:128).

Mecmuadaki Şiirlerde Yer Alan Hadisler	Mecmuadaki Şiirlerde Yer Alan Hadislerin Şiir Numaraları	Mecmuadaki Şiirlerde Yer Alan Hadislerin Sayısı

Fakru fahrî (El-fakru fahrî ve bihî eftahîrî)	56, 250, 500	3
Kenz-i lâ-yefnâ (Kenzün lâ-yefnâ (kenz-i lâ-yefnâ))	23	1
Küntü kenz	27, 112, 135, 236, 271, 283, 341, 375	8
Lâ-yefnâ (Lâ-yefnâ)	23	1
Lî ma'allâh (Lî ma'a'llâh)	1, 27, 108, 114, 284, 353, 481	7
Men 'aref (Men arefe nefsehû fekad arefe rabbehû)	112, 147, 227, 432	4
Men ra'ânî	99	1
Mûtû kable en temûtû (Mûtû kable en-temûtû)	321	1

I.2.7. Mecmuadaki Şiirlerde Yer Alan Arapça İfadeler

Mecmuadaki şiirlerde yer alan Arapça ifadeler tespit edilmiş ve bu ifadelerin anlamları *Mehmet Yılmaz'ın, Edebiyatımızda İslamî kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)* ve *Ethem Cebecioğlunun, Tasavvufî Terimler ve Deyimler Sözlüğü* başta olmak üzere çeşitli kaynaklardan faydalanılarak aşağıda verilmiştir.

Cem'-i cem'ü'l-cem': Cem'in en üst derecesi olan cem'ü'l-cem', bütün varlık ve yaratıkları Hak ile göstererek birinin varlığı diğerine engel olmadan kesrette vahdeti, vahdette kesreti müşahade etmektir (Yılmaz, 1993).

Bel[Bil] ki seddeyn iki kaşı İskender ortasındadır

Cem'-i cem'ü'l-cem' ile fetḥ oldu ebvâb-ı Hudâ (23/8)

Dahîlek (Dahîlek): Sana sığınırım. (<http://lugatim.com/s/dahilek>, 2023).

Sen ol sulṭân-ı kevneynsin bu mücrim çâkerûn Kenzî

Huzûr-ı ravzaña geldi *dahîlek* yâ Resûlallâh (387/2)

Ehlen ve sehlen (Ehlen ve sehlen): Hoş geldin, merhaba, nasılsın? (<http://lugatim.com/s/ehlenvesehlen>, 2023).

Ey enbiyâlar serveri

Ey aşhâblar rehberi

Ey ins ü cān peygamberi

Ehlen ve sehlen merhabā (17/I-II-III-IV)

Ene'l-Hak (Ene'l- Hak): Ben Hakk'ım (Cebecioğlu, 1997:248).

Rumûz-ı enbiyâyı vâkıf-ı esrâr olandan şor

Ene'l-Hak sırrını cāndan geçüp ber-dâr olandan şor (105/1)¹

Erhamü'r-râhimîn (Erhamü'r-râhimîn): Esirgeyenlerin en esirgeyeni (Allah) (Yılmaz, 1992:43).

Qulına anasından eşfağdur

Erhamü'r-râhimîn olan Allāh (428/2)

Haşşallāhu bihā (Hassallāhu bihâ): Allah onu seçti.

Efdāl-i halk-ı Hudā

Haşşallāhu bihā

Eyle şalâtı aña

Şalli ve sellim 'aleyh (22/XXXIX)

Iğfir lenā yā ze'l-'atā (Iğfir lenâ yâ ze'l-'atâ): Ey cömertlik sahibi, bizi bağışla!

Cümle işüm 'ayn-ı haṭā

Iğfir lenā yā ze'l-'atā

Tübtü ileyk ürcü'l-hüdā

Iğfir lenā yā ze'l-'atā (20/I-II-III-IV-V)

Lebbeyk (Lebbeyk Allāhümme lebbeyk): Allah'ım emret, emrine hâzırım (Yılmaz, 1992:109).

Çağrışup *lebbeyk* deriz yâ Rabbenâ fermân senüñ

¹ Benzer örnekler için bk. 120/5, 137/4, 164/6, 298/1, 310/4, 321/5, 323/4, 326/2, 522/5.

İsteyü geldik kapuña luṭfla iḥsān senüñ

Cānumuz olsun viṣālüñ ‘īdine ḳurbān senüñ

Ḳara ṭonlı Ka‘betullāh merḥabā yā merḥabā (26/II)²

Min aḥad-‘lem yezelī’ (Min aḥad ‘lem yezelī’): Çok inanılan, zeval bulmaz
(<https://www.luggat.com/lem-yezeli/1/1>, 2023).

Cümle ‘ālem kapuña yalvarı geldi ey ḥabīb

Hep ḳabūl oldu dilekler *men aḥad lem yezelī* (468/3)

Mevṣūḳ[un] bihi (Mevsûk[un] bihi): Çok güvenilen, inanılır.

Şafḥa-ı zahrında[dur] ḥatm-i risālet ḥātemi

Zāt-ı mevṣūḳ[un] bihi bes oldu ḥatmü’l-mürselīn (299/2)

Na‘leyn (Na'leyn): İki ayakkabı (Yılmaz, 1992:130).

Mūsāya dindi faḥla‘ na‘leyn yir yüzinde

Dindi saña semāda ‘arş üstüne ḳo *na‘leyn* (339/5)

Neccinā mimmā neḥāf (Neccinâ mimmâ nehâf): Korktuklarımızdan ve korkmadıklarımızdan **bize kurtuluş ver** (Sarıkaya, 2012:140).

Bağlayup ‘Arafāt üzre cümle ḥüccāc ile şaf

Dilümüzde yā İlāhī *neccinā mimmā neḥāf*

Dökeyin göz yaşlarını idelüm seni ṭavāf

Siyah ṭonlı Ka‘betullāh merḥabā yā merḥabā (26/III)

Şalli ve sellim ‘aleyh (Salli ve sellim ‘aleyh): Allah’ın salatu ve selamı onun üzerine olsun.

Tāc-ı ser-i enbiyā

Piṣrev-i evliyā

Seyyidinā Muṣṭafā

² Benzer örnekler için bk. 267/4, 274/II, 512/II.

Şalli ve sellim ‘aleyh (22/I- XXXIX)

Şefî‘u’l-müznibinā (Şefî‘u’l-müznibinâ): Günahkârların şefaathçisi!

Şefî‘u’l-müznibinā rûz-ı rüstâhîz olduĢda

‘Uşât-ı ümmet-i merhûmeñüz luĢf idüp imdâd it (53/3)

I.2.8. Mecmuadaki Şiirlerde Yer Alan Deyimler

Mecmuadaki şiirlerde yer alan deyimler tespit edilmiş ve bu deyimlerin anlamları *Türk Dil Kurumu Sözlükleri*, <https://sozluk.gov.tr/> sitesinden ve *Ömer Asım Aksoy’un, Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü II Deyimler Sözlüğü* isimli eserinden faydalanılarak aşağıda verilmiştir.

Aklını almak: Güzelliği ile büyülemek (Aksoy, 1984:456).

Halk-ı ‘âlem âşinâdur sen ‘aceb bigânesin

Zînet-i şem‘-i cihâna dem-be-dem pervânesin

Hubb-ı dünyâ ‘akluñ almış baş açuĢ dîvânesin

Şerbet-i firrû ilallâhdan içüp uşlana gel (232/II)

Aman bulmak: Kurtulmak.

Âsitân-ı ravzaña her kim ide vaz‘-i cebîn

Ol amân buluban olur kâm-yâb u kâm-bîn

Dermendem bî-kesim kapuñda pür-âh u enîn

Yâ Resûlallâh amân yâ faĢr-ı ‘âlem el-amân (330/I)

Aradan çıkmak: Kendini bir sorunun, bir davanın dışında tutmak.

‘Âşık Yûnusun budur maĢşûdı

Ala yârini çıĢa aradan (292/5)³

³ Benzer örnekler için bk. 294/4, 438/3.

Aşka düşmek: Âşık olmak.

Bilmeyenler derdini dermānı bilmezler nedür

Düşmeyenler ‘aşkına ‘irfānı bilmezler nedür (147/1)

Avuç (el) açmak: Dilenmek (Aksoy, 1984:489).

‘Âkıbet varuñı ma‘mūr isterseñ şūfiyā

Zıkr-i Mevlā nūrı ile qalbūñ eyle pür-ziyā

Cidd ü sa‘y it Ka‘be-i vaşla iriş gel Maḥviyā

Yüz sürüp dergāh-ı Hakkā el açup iḥsāna gel (232/III)

Ayak basmak: Bir yere varmak, ulaşmak.

Ṭoğdı ol şadr-ı risālet başdı ‘arş üzre qadem

Şaldı ol [nūr-ı] nübüvvet pertevin fevka’l-ümem (243/1)

Ayrı düşmek: Birbirinden uzakta kalmak.

Şol zamān kim ben ol dostdan ayru düşdüm oldum ırak

Hasret ü derd ü āh-ile çok ağladum kıldum firāk (184/1)⁴

Bağrını delmek: Çok dokunmak, içine işlemek.

Ey şanem nolduñ cāna qaşduñ var

Bağrını deldüñ kana qaşduñ var (155/1)

Baş koymak: Bir şey uğruna ölümü göze almak.

Sālikūñ mürşidine ḥizmeti şāhāne gerek

İşigine kıya başuñı diye şāhā ne gerek (206/1)

Başa gelmek: Kötü bir durumla karşı karşıya kalmak.

Gülme şakın sen aña eyü degüldür saña

Âdem neye gülerse başa gelegen olur (152/2)

⁴ Benzer örnekler için bk. 252/II, 255/V.

(Birinin) Başına gelmek: Beklenmedik, şaşırtıcı bir olay veya durumla karşılaşmak.

Ḳazādur başuma geldi beni senden cüdā kıldı

Diyār-ı gurbete şaldı ‘aceb ḥāldür sorarum yok (186/3)

Başını vermek: Kendini feda etmek.

Bağın Seyyid Seyfullāhuñ ḥāline

Cān u başın virdi Allāh yolına

Şağın inanmayın dünyā mālına

Ḥağğı isteyenler tevḥīd eylesün (296/VI)

Birbirine girmek: Karışmak. *Mec.* Kavga etmek, dövüşmek.

Zülfî sevdāsıyla ‘ālem birbirine girdiler

Va‘de-i bezm-i vişāle kim irer vāşıl nedür (116/3)

Boyun eğmek: İsteyerek veya istemeyerek uymak, katlanmak.

Ben kim olam seni sevem yā yoluña cānum virem

Sevenleri göricegiz ben de bir boyun eyici (487/2)

Can bulmak: Dirilmek, canlanmak.

Ravzaña çün yüz süren bulur amān

El-amān ey faḥr-ı ‘ālem el-amān

Her gelen dil-ḥaste bulur tāze cān

El-amān ey faḥr-ı ‘ālem el-amān (315/I)⁵

Can kurban (Can feda): Çok beğendiğim bu kişi, şey ya da davranış uğruna kendimi feda etsem değer (Aksoy, 1984:562).

Zıll-i zālil-i Ḥudā

Mihr-i münīr-i Ḥudā

⁵ Benzer örnek için bk. 148/2.

Yolına cānlar fedā

Şalli ve sellim ‘aleyh (22/XXX)⁶

Can vermek: Ölmek.

Dir bu Hakkî kıl tecellî çün nefes āhir ola

Kim cemālin göricek cān virmek āsāndur bana (33/4)⁷

Cana kıymak: Öldürmek.

Bugün ol ‘īd-i ekberdür gelür meydāna ‘āşıklar

Giyerler cāme-i gül-gün kıyarlar cāna ‘āşıklar (95/1)⁸

Candan geçmek: Ölmek.

Rumūz-ı enbiyāyı vākıf-ı esrār olandan şor

Ene’l-Hak sırrını cāndan geçüp ber-dār olandan şor (105/1)⁹

Canına kıymak: Kendini öldürmek.

Hakkā iremez kimse atlas u libās-ile

Öz kendi eli ile cānına kıyan gelsün (319/3)¹⁰

Ciğer kebab olmak: Büyük bir acıya uğramak, yüreği yanmak.

Ciger ‘aşkla kebāb olsun

Vücūd mülki harāb olsun

Yıkasın hep türāb olsun

Göñül vīrānelik ister (103/IV)¹¹

Defteri dürülmek: Ölmek. Öldürülmek.

Şunuldı nāmesi yārūñ dürüldi defteri varūñ

⁶ Benzer örnekler için bk. 37/5, 426/I.

⁷ Benzer örnekler için bk. 162/II, 200/3, 346/1.

⁸ Benzer örnekler için bk. 165/5, 488/3, 522/1.

⁹ Benzer örnekler için bk. 162/II, 210/I, 291/II, 328/1.

¹⁰ Benzer örnekler için bk. 487/5, 488/3.

¹¹ Benzer örnek için bk. 469/2.

Ƙırıldı şîşesi ‘āruñ bu yolda ihtiyārum yoƙ (186/5)

(Biri, birine) Deli divane olmak: Aşırı derecede ilgi göstermek.

Sevdā-yi ruh-i leylī şod hāşil-i mā haylī

Mecnūn gibi vāveylī oldum deli divane (420/4)

Derde (derdine) derman olmak: Soruna çözüm bulmak, sıkıntıyı geçirmeye çare göstermek.

Esīr-i derd ü mihnet eyledüm dirsın ebed çünkim

Nedür yine gōñül derdine dermān olduĝuñ cānā (24/5)¹²

(Birin) Diline düşmek: Yermek veya alay etmek amacıyla birinin kötü veya yanlış davranışını sürekli söylemek.

Yolcı gider iline ƙarlar yağmış yolına

Düşdüm hāƙuñ diline ‘aceb derdüm var benüm (252/4)¹³

Dünya başına dar olmak (gelmek): Çok sıkılmak, büyük bir çaresizlik içinde kalmak, krş. “Dünya başına yıkılmak”, “Dünya gözüne zindan olmak” (Aksoy, 1984:616).

Ey dilber-i rühānī al ƙoma işbu cānı

Sevdāña düşeliden baña dünyā ƙar olur (124/8)¹⁴

(Bir işten) El yıkamak: İlgisini kesmek.

Yaƙdı yandurdu seni ‘aşƙuñ odı

Nālişüñ ‘uşşāƙı hayretde ƙodı

Göz yaşuñ kim gördi senden el yudı

Söyle ‘āşık bā‘iş-i āhuñ nedür

Derd ile ‘azm itdigüñ rāhuñ nedür (90/III)

¹² Benzer örnek için bk. 207/2, 269/III.

¹³ Benzer örnek için bk. 416/1.

¹⁴ Benzer örnek için bk. 513/4.

(Bir şey) Elden gitmek: Bir şeyi yitirmek, o şeyden yoksun kalmak.

Baş açup zār eyledüm ben bir seherde nāgehān

Eyledi Hādī hidāyet gitdi elden ihtiyār (144/2)

Ele almak: Herhangi bir şeyi iş edinmek.

Al ele çevgān-ı zikri hem süvār ol nevsüne

Çapagör tevḥīd topunı çünki meydānuñdadur (112/5)

El çekmek: Vazgeçmek.

Yüzümü yire sürüp zārī kılp āh eyledüm

El çeküp dergāh-ı Hākka didüm ey Perverdigār (144/3)¹⁵

El vermek: Yardım etmek.

Bulmadum yolu āşiyān-ı vaḥdete

Ḥayret el virdi baḳup bu keşrete

İrmedüm ben bezm-i ḥāşş-ı vuşlata

Yā ğıyāşe 'l-müstagīşīn el-amān (288/III)¹⁶

Elinden tutmak: İlerlemesine yardım etmek (Aksoy, 1984:634).

Çek cihāndan elüñi

Hākka döndür yönüñi

Tut Eşrefüñ elini

Hū Hū diyelüm yā Hū (351/V)

Eşiğine yüz sürmek: Bir dilekte bulunmak için bir kişiye yalvarmaya gitmek.

Varam yüz sürem şeyḥ işigine

Bir hırka giyem yüz biñ pareden (292/4)¹⁷

¹⁵ Benzer örnek için bk. 162/II, 232/I, 287/I-II-III, 424/2.

¹⁶ Benzer örnekler için bk. 393/IV, 518/1-2-3-4-5-6.

¹⁷ Benzer örnek için bk. 379/4.

Eteğini tutmak: Bağlanmak.

Nitdi bu Yûnus nitdi

Bir doğru yola gitdi

Şeyhüñ etegin tutdı

Allâh görelüm nişler (87/V)

Fark etmek: Bir şeyin var olduğunu anlamak, sezmek. (Aksoy, 1984:652).

Hadd-i zâtında Eḥadden Aḥmedi fark eyleyen

Mîm-i zâtuñdur senüñ fark itdi ism-i a‘zamı (519/4)

Feryat etmek: Yüksek sesle haykırmak.

Qarâr itme Sa‘îdâ Gülşenî bülbüllerindensin

Dem-â-dem na‘t-ı pāk-i Muştafâda tırma feryâd it (52/5)¹⁸

Gark olmak: Gömülmek, batmak.

Taşdı rahmet deryâsı

Ġark oldu cümle ‘âşî

Dört kitābuñ ma‘nâsı

Lā ilāhe illallah (388/1)¹⁹

(Bir şeyi) Gizli tutmak: Başkalarına duyurmamak, saklamak.

Gizli tut cânında vuşlat sırrını

Sırrı setr itmez mi Settâr isteyen (334/3)

Gönül bağlamak: Severek bağlanmak, içten sevmek, âşık olmak.

Hâlıkını isteyen nâ-ḥalef olmuş degül

Halka gönül bağlayan soñra peşimân olur (100/9)

¹⁸ Benzer örnekler için bk. 53/6, 430/2.

¹⁹ Benzer örnekler için bk. 389/I, 434/V.

Gönül vermek: Bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek, eğinmek, meyletmek. Düşkün olmak.

Gönül virme Hüdāyī kā'ināta

Geçüp fānīden ir bākī hayāta

Şafā bul ġarķ olup envār-ı Zāta

Yüri bülbül yüri dost illerine (434/V)²⁰

Göz yaşı dökmek: Ağlamak (Aksoy, 1984:693).

Āşık Yūnus ider āhı

Göz yaşı döker günāhı

[Hakķa] ‘āşıkam billāhi

Anuñ-içün iñilerem (239/VI)²¹

Göze görünmemek: Değersiz olmak.

Görinmez gözüme dār-ı fenānuñ bağ u bostānı

Senüñ vechüñi görmek gül-‘izārūm yā Resūlallāh (380/3)²²

Gün doğmak: Sabahleyin güneş ufkun arkasında çıkıp görünmek. (Aksoy, 1984:696).

Ķābe kavseyini ev ednā üç yüz ellidür bilüñ

Toğdı gün mağribden açdı zūlmeti Sūbhān baña (3/3)

Haber almak: Kendisine haber ulaşmak (Aksoy, 1984:701).

Ey gönül gel ağlama zārī zārī iñileme

Pīrden aldum ħaberi ol bī-nişān sendedür (136/1)²³

Haber vermek: Bildirmek, haber ulaştırmak.

²⁰ Benzer örnek için bk. 439/I.

²¹ Benzer örnekler için bk. 26/III, 149/2.

²² Benzer örnekler için bk. 251/II.

²³ Benzer örnekler için bk. 132/3, 170/4, 311/VII, 334/6, 492/I.

Ey ʔarīkat erenleri

Dost yolunuñ rehberleri

Ṭālibleruñ serverleri

Dostdan haber viruñ bana (5/I)²⁴

Hâli harap olmak: Bitkin, perişan olmak, kötü duruma düşmek.

Gönlinde çü Nūrīnuñ maḥfīdūr ezel kenzi

Derdüñle ḥarāb olmuş virāneyem ey Mevlā (6/6)²⁵

Hayran olmak (kalmak): Çok beğenmek.

Baḥr içinde kaṭreyem baḥr oldu ḥayrān baña

Ferş içinde zerreyem ‘arş oldu seyrān baña (4/1)²⁶

(Birini, bir şeyi) Hor görmek: Bir kimseye değersiz gözle bakmak.

Degme bir dervīş faḳīre ḥor görüp kılma nazar

Ḳalbinuñ her gūşesinde ‘arş-ı Raḥmān gizlūdūr (150/2)

Hüküm sürmek: Kişi erkini yürütür olmak. Bir şeyin güçlü varlığı sürüp gitmek (Aksoy, 1984:726).

Evliyāya egri bakma kevn ü mekān elindedür

Mülke ḥükmi süren oldur iki cihān elindedür (96/1)

İcat etmek: Yaratmak.

Sensin bizi icād iden

Ṭoğrı yola irşād iden

İḥsānuña mu‘tād iden

Yā Rabbenā yā Rabbenā

²⁴ Benzer örnekler için bk. 5/II-III-IV-V, 118/8, 128/I, 261/5, 279/2, 289/1-2-3-4-5-6, 418/6, 431/I.

²⁵ Benzer örnekler için bk. 52/2, 103/IV, 275/3, 356/4, 361/3, 429/2.

²⁶ Benzer örnekler için bk. 4/1, 100/2, 125/I, 153/I, 174/3, 269/IV, 318/1, 395/3-5, 398/I, 420/5, 429/2, 450/1, 480/2, 494/I, 505/II.

Luṭf u kerem iḥsān senüñ (215/II)²⁷

İşini bitirmek (Birinin): Yapılması kendisinden beklenen işi sona erdirmek.
(Aksoy, 1984:748).

Sevdāya uğratduñ ġarīb başumı

Akıtduñ çeşmümden kanlı yaşumı

Allāh bitürürmiş kuluñ işini

Ağladursa Mevlā yine güldürür (88/IV)

Kan ağlamak: Büyük bir üzüntü içinde bulunmak.

Çünkü Seyyid Seyfī dūr olduñ vişāl-i yārdan

Ağlasun kan ağlasun bu çeşm-i giryānuñ senüñ (218/4)²⁸

Kendini bulmak: Kişilik kazanmak.

Vuşlatda olan ḥayretde kalan

‘Aqlın viremez kendin bulamaz (176/2)

Kulak tutmak: Dinlemek, işitmek istemek.

Hālet ile baña bir ‘aşq yöneldi

Allāh dirler bir meclise uğradum

Tutuñ kulaḫ naḫl eyleyeyüm size

Allāh dirler bir meclise uğradum (272/I)

(Bir şeye) Kul olmak: Aşırı derecede bağlanmak, boyun eğmek.

Şalāt-ı ehli ḫurbuñ kıblesidür şemme vechullāh

O veche ḫul olanlar ṭā‘at-ı nokşānı neylerler (135/7)²⁹

Kul kurban (köle) olmak: Bir kimseye karşı büyük bir saygı ve bağlılıkla fedakârlık yapmaya hazır olmak (Aksoy, 1984:795).

²⁷ Benzer örnek için bk. 314/1.

²⁸ Benzer örnekler için bk. 127/III, 285/III, 293/V.

²⁹ Benzer örnekler için bk. 23/4, 58/5, 67/I, 80/III, 145/V, 188/4, 189/6, 261/5, 334/2, 417/I, 512/VII.

Hep mülâzım kulluğında bu cihānuñ şehleri

Pādişāhlar kapusunda kul olan sultāna bak (189/6)

Kurban olayım: Canım feda olsun. Yalvarırım (Aksay, 1984:796).

Çağrışup lebbeyk derüz yā Rabbenā fermān senüñ

İsteyü geldük kapuña luṭfla iḥsān senüñ

Cānumuz olsun vişālüñ ‘īdine kurbān senüñ

Ḳara ṭonlı Ka‘betullāh merḥabā yā merḥabā (26/II)³⁰

Mat olmak: Bir tartışma sonunda veya benzeri bir durumda yenik düşmek.

Māt oldu o şehler kim vaşfını gönül özler

Vaşfını murād itseñ şerḥ eyleyemez sözler

Hāk oldu o sīm tenler şu oldu siyeh gözler

Ḳanı o kalem kaşlar kanı o güler yüzler

Bilmem saña bu dünyā bākī mi kalur şanduñ

Bu meclis-i fānīde sākī mi kalur şanduñ (209/IV)³¹

Sararıp solmak: Giderek daha çok solmak. *Mec.* Sağlığı bozulmak.

Gör beni noldum şararup şoldum

Vaşluñ umarken hicrāna kaşduñ var (155/3)³²

Sevdaya Düşmek: Âşık olmak, sevmek.

Dir Kemāl coşdum yine sevdāya düşdüm yine

Yandum tūtişdum yine ‘aceb derdüm var benüm (252/6)³³

Sürme çekmek: Gözleri sürme ile boyamak.

Ayağınuñ tozını sürme çeker gözine

³⁰ Benzer örnekler için bk. 60/I, 246/1, 257, I-II-III-IV.

³¹ Benzer örnek için bk. 439/III.

³² Benzer örnek için bk. 423/5.

³³ Benzer örnekler için bk. 321/7, 323/5, 327/I, 513/4.

Nesne görür gözi-kim vālih ü ḥayrān olur (100/2)

Şeref vermek: Onurlandırmak, şereflendirmek.

Sırr-ı ḡaybū'l-ḡayba irdi leyle-i mi'rācda

‘Arş u eflāka şeref viridi mübārek maḡdemi (476/4)

Şifa vermek: İyi etmek, sağlığına kavuşturmak.

Seyyid Nizāmoḡlı meded

Luṭfuña hīç yokdur ‘aded

Dile şifā vir dile derd

Tek bulayum Mevlām seni (473/VII)

Toprak olmak: Ölmek.

Ṭopraqdan yaradılduñ yine ṭopraqdur yirüñ

Ṭopraq olan kişiler neyler bu ‘alāmeti (499/4)

Ümit kesmek: Umut kesmek.

Güneh-kāram deyü Muḥyī ümīduñ kesme Allāhdan

Muḥammed Muşṭafā gibi şefā‘at-ḡ‘āhumuz vardur (126/5)³⁴

Var olmak: Sağ olmak, yaşamak.

Kim ki kendin yok iderse Mışriyā

Yokluḡun tā ḡāyetinde var olur (85/6)³⁵

Yele vermek: Savurup telef etmek, boşuna harcamak (Aksoy, 1984:940).

Pādişāh ‘aşr iseñ de irişür bir gün ecel

Yile virür māl u mülki ḡul ḡalāyık ne ki var (83/4)

Yok etmek: Ortadan kaldırmak, ifna etmek, izale etmek. *Mec.* Varlığına son vermek.

³⁴ Benzer örnekler için bk. 120/V, 221/2.

³⁵ Benzer örnekler için bk. 105/3, 205/2, 291/I, 328/4.

Kim ki kendin yok iderse Mışriyā

Yokluğun tā gāyetinde var olur (85/6)³⁶

Yok olmak: Ortadan kalkmak, kaybolmak. *Mec.* Varlığı sona ermek.

Gehī ahru gehī lufu kemālin bilmek isterse

Fenā-ender-fenāda yok olup hem var olandan or (105/3)³⁷

Yol amak: *Mec.* Bir olayın sebebi olmak. *Mec.* Davranılarıyla başkalarına örnek olmak.

H ulauzsuz ular mı uar

Mürid kiiye torı yol aar

Müridsüz kii alurmuş nāār

Var bir müride or niye geldü (198/III)

Yol almak: Yolda ilerlemek.

ıar erbāb-ı tevdü maām-ı ‘ara enfāı

Nefes utan yol almıdur niün tevide gelmezsin (317/3)

Yüz sürmek: Büyük sevgi, saygı gösterilen birinin katına ıkarken eiine, ayaına... doru-yüzünü yere sürercesine eilmek (Aksoy, 1984:958).

Merabā redd itme Seyyid Seyf bendedür senü

Yüz sürer dergāhına her dem arībān merabā (9/9)³⁸

(Bir eye) Yüz tutmak: Yönelmek.

arībem derdmendem b-kesem dergāha yüz ıtdum

Meded ad el-meded eyle imāye yā Resūlallāh (360/4)

Zahmet ekmek: Güçlkle karşılamak, sıkıntıya katlanmak.

³⁶ Benzer örnek için bk. 375/6.

³⁷ Benzer örnekler için bk. 129/7, 205/2, 267/1, 290/7, 402/IV, 490/4.

³⁸ Benzer örnekler için bk. 41/2, 52/3, 100/11, 232/III, 292/4, 309/5, 312/I, 315/I, 360/1, 379/4, 389/III, 406/III, 497/II.

Çekdim bu cihân içre hezâr miñnet ü zañmet

Ol pîr-i Hudâ mürşid-i kāmili bulunca (438/6)

Ziyan olmak: Boşuna harcanmak, zarar görmek.

Ey başuñña vir ögün Allāhı iste bugün

Uşlı sözidür işit bunda ne ziyān olur (100/10)

I.2.9. Mecmuadaki Şiirlerde Adı Geçen Peygamberler

Hiz. Muhammed şiirlerde en çok adı geçen peygamberdir. Şefaatçi olması, ailesi, arkadaşları, kâinatın yaratılmasının sebebi oluşu yönünden şiirlere konu olmuştur.

Hiz. Âdem mecmuada yer alan şiirlerde Allah'ın ona isimleri öğretmesi, cennetten çıkışı hadiseleriyle yer almıştır ve Hiz. Muhammed'i övmek maksadıyla onunla kıyaslanmıştır. Circis Hak yolunda ölmesiyle; Eyyûb peygamber sabrı ve dert çekmesiyle; Yunus peygamber balık tarafından yutulması kıssasıyla; İbrahim peygamber ateşe atılma kıssasıyla, İsa peygamber göğe yükselmesiyle yer almıştır. Ayrıca Hiz. Muhammed'i övmek maksadıyla onunla ikisi arasında karşılaştırma yapılmıştır.

Hiz. İsmail kurban edilmesi kıssasıyla; Musa peygamber Tur dağında Allah'la görüşmesiyle; Nuh peygamber Nuh tufanı ile; Süleyman peygamber kuş dilini bilmesi, tahtı ve Belkîs şah ile olan kıssasıyla şiirlerde yer almıştır.

Yakup peygamber oğlu Yusuf peygamberden ayrılığı bunun neticesinde acı, gam ve keder çekerek ağlaması ve gözlerinin görmemesi hadisesiyle; Yusuf peygamber kuyuya atılması, Züleyha ile olan münasebeti ve babası Hiz. Yakup ile ayrılığı, Mısır'a sultan oluşu kıssalarıyla şiirlere konu olmuştur.

Hiz. Âdem

Yaratılan ilk insan ve insanoğlunun atasıdır. Hiz. Âdem'in yaratılışıyla ilgili Kur'an'da ve Tevrat'ta çeşitli bilgiler mevcuttur. Tevrat'ta ilk insanın yaratılışıyla ilgili bilgiler iki farklı hikâyede nakledilmiştir. Birinci hikâyede, “*insan yaratılışın*

altıncı gününde, diğer bütün varlıklardan sonra Tanrı'ya benzer bir surette, ilk defa erkek ve dişi olarak yaratılmıştır (bk. Tekvîn, 1/1-2/4^a)". İkinci hikâyeye göre önce erkeğin daha sonra onun kaburga kemiğinden kadının yaratıldığı anlatılır (bk. Tekvîn, 2/4^a-25). İlk insan bizzat Tanrı tarafından yerin toprağından (adamah) yapılmış, daha sonra burnuna hayat nefesi üflenerek canlı bir varlık olmuştur (bk. Tekvîn, 2/7).

Kur'an-ı Kerîm'e göre Âdem'in yaratılışı şu şekildedir: Allah ilk insanı topraktan yaratmış daha sonra ona *ol* dedi ve *oluverdi*.

Allah meleklerden Hz. Âdem'e secde etmesini istemiş bütün melekler de bu emre itaat etmiştir. İblis ise kendisinin ateşten, onun ise topraktan yaratıldığı gerekçesiyle ondan üstün olduğunu söylemiş ve bu emre uymamıştır. Şeytan bu emre uymadığı için lanetlenerek kovulmuştur. Şeytan bunun üzerine Allah'tan kıyamete kadar düşmanı olduğu Âdem soyunu doğru yoldan ayırmak için mühlet istemiştir.

Hız. Âdem ve Havvâ cennette yaşarlarken Havva Şeytan tarafından kandırılarak yasaklı ağacın meyvesinden yemiş ve Âdem'i de yemesi için teşvik etmiştir. İkisinin de yasaklı ağacın meyvesini yemesi üzerine cennetten çıkarılmışlardır. Cennetten çıkarıldıktan sonra dünya yaşamları başlamıştır. İnsanoğlunun soyu ikisinden meydana gelmiştir. Bu sebeple insanoğlunun atası olarak kabul edilirler.

Allah Âdem'e isimleri öğretmiş ve onu üstün kılmıştır (Bolay, 1998).

Circîs

Hayatı hakkında Kur'an'da bilgi bulunmamaktadır. Çeşitli kaynaklardaki bilgilere göre Circîs Filistinlidir. Hız. İsa'dan sonra yaşamış ve Hristiyanlığı benimsemiştir. Ticaretle uğraşmış ve her yılın sonunda kazancını ihtiyaç sahiplerine dağıtmıştır. Kendisi gibi inanan arkadaşlarıyla birlikte Musul'a gider. Dönemin Musul kralını kendi inancına davet eder. Kral bunu reddeder. Circîs ve arkadaşlarını cezalandırır. Kralın emirleri gereği üç defa öldürölmesine rağmen Allah'ın bir hikmeti olarak Circîs tekrar dirilmiştir. Allah'a dua etmesi üzerine dördüncü kez öldürölldüğünde Allah onu yanına almıştır. Ona zulmedenlere de bir felaket yollamıştır (Tümer, 1993).

Hız. Eyyûb

Ahd-i Atik'e göre Hz. Eyyûb çocukları ve mal varlığı olan saygın bir şahsiyettir. Şeytan onu sınamak için izin ister. Allah şeytana izin verir. Bunun üzerine Şeytan Eyyûb'un çocuklarını öldürür ve malını elinden alır. Eyyûb gene de Allah'a isyan etmez. Şeytan bu sefer de onun canını yakmak için izin ister. Onun o zaman isyan edeceğini söyler. Allah ona bunun için de müsaade eder. Şeytan Eyyûb'a canı üzerinden çok sayıda sıkıntı vermesine rağmen o isyan etmez. Allah onun bu tavrı neticesinde eski mal varlığını ve sağlığını ona geri verir. Eyyûb'un tekrar çocukları da olur. O başına gelen bu olaylar ve bu olaylar karşısındaki sabrıyla metinlere konu olan bir peygamber olmuştur (Harman,1995).

Hız. İbrahim

Babil imparatoru Nemrut'un veziri Azer'in oğludur. Hz. İbrahim Babil'de putları yıkan peygamber olarak kıssalara konu olmuştur. Putları kırdığı için Nemrut İbrahim'i ateşe atmak ister. Bunun üzerine büyük bir ateş yakılır ve İbrahim bu ateşe atılır. Allah'ın emriyle ateş onu yakmaz. Ateşin içinde bir pınar çıkar ve etrafı yeşillik olur. Ayrıca Hz. İbrahim oğlu İsmail ile birlikte Kâbe'yi bina etmesiyle de bilinir (Levend, 2015: 112-113).

Hız. İsmail

Hız. İbrahim'in oğludur. Hz. İbrahim Allah'tan bir erkek çocuk ister ve onu Allah için kurban edeceğini söyler. Allah'ta ona bir erkek çocuk verir. Çocuk büyür fakat Hz. İbrahim verdiği sözü unuttur. Bir gece rüyasında bu söz ona hatırlatılır. İbrahim'de İsmail'i alarak bir dağa çıkar, İsmail'i kurban etmek için bıçağı boynuna bastırır fakat bıçak İsmail'i kesmez. Allah o sırada Cebrail ile bir koç gönderir ve İsmail yerine o koç kurban edilir (Levend, 2015: 113).

Hız. İsa

Hız. Meryem'in oğludur. Babası olmadan dünyaya gelmiştir. Kendi halkını doğru yola davet etmiştir. Ancak Benî İsrail kavmi onu öldürmek istemiştir. Allah'ın emriyle göğe yükselmiştir (Levend, 2015: 126).

Nefesiyle ölüleri dirilttiğine de inanılır.

H.z. Muhammed Mustafa (S.A.V)

20 Nisan 571 Pazartesi günü Mekke’de dünyaya gelmiştir. Babasının adı Abdullah’tır. Annesini adı Âmine’dir. Süt annesinin adı ise Halîme’dir. H.z. Muhammed dört veya beş yaşına kadar süt annesi ile kalmıştır. H.z. Muhammed’in annesi o altı yaşındayken vefat etti. Babası o doğmadan evvel vefat eden H.z. Muhammed’e annesinin ölümünden sonra sekiz yaşına kadar dedesi Abdülmuttalib bakmıştır. Dedesinden sonra ise amcası Ebû Tâlib onun bakımını üstlenmiş ve onu çocuklarından daha çok sevmiş ve üstün tutmuştur. H.z. Muhammed’in amcası Ebû Tâlib’e yardım maksadıyla on yaşlarında iken onun veya başkalarının koyunlarını götüğü bilinmektedir. Ayrıca kumaş ve tahıl ticareti yapan amcası Ebû Tâlib’e bu konularda da yardımcı olmuştur. Bu dönemde çeşitli yerlere ticari amaçlarla seyahatte bulunmuştur. Temiz bir hayat yaşayan H.z. Muhammed’e mertliği ve merhameti nedeniyle *Muhammedü’l-emîn* unvanı verilmiştir.

H.z. Muhammed, ticaretle uğraşan bir kadın olan Hatice bint Huveylid ile tanışmış onun ticaret yapmasına yardımcı olmuş ve akabinde onunla evlenmiştir. H.z. Muhammed’in evliliğinden kırk yaşına kadar olan hayatı hakkında fazla bilgi bulunmamaktadır. Putlara tapınmayan H.z. Muhammed, Hira dağındaki mağarada sık sık inzivaya çekilmiştir. İlk vahiy de 610 yılında bu mağarada indirilmiştir. Peygamber tebliğ görevini yerine getirmeye başlayınca eski inançlarını devam ettirmek isteyen Mekkelilerle sorunlar yaşamış ve 622 tarihinde Mekke’den Medine’ye kendisine inanlarla birlikte hicret etmiştir. Peygamber İslam dinini tebliğ etmeye Medine’de de devam etmiştir. Bunun neticesinde de halkın büyük kısmı Müslüman olmuştur.

Kureyşlilerle Müslümanlar arasında Bedir savaşı gerçekleşmiş bu savaşı Müslümanlar kazanmıştır. Kureyşlilerin Müslümanlara karşı son saldırısı Hendek Savaşı diye anılmıştır. Bu savaşta da Kureyşliler galip gelemeyip Mekke’ye dönmüşlerdir. 630 tarihinde peygamberin bir orduyla beraber Mekke’ye seferi neticesinde Kureyşliler de Müslüman olmuşlar ve İslam dininin Hicaz bölgesinde yayılmasının önündeki engel kalkmıştır. H.z. Muhammed ömrünün sonuna kadar İslam dinini tebliğ vazifesini sürdürmüş ve 8 Haziran 632 tarihinde vefat etmiştir (Fayda, 2020).

Peygamber hayatı boyunca çeşitli evlilikler yapmış ve bu evliliklerden çocukları dünyaya gelmiştir. Ancak çocuklarından sadece Hz. Fatıma'dan torunları olmuş, diğer çocukları çeşitli sebeplerle hayatlarını kaybetmişlerdir.

Hız. Musa

Mısır'da dünyaya gelmiştir. Firavun II. Ramses, nüfusu kontrol etmek amacıyla İsrailoğulları'nda doğan erkek çocukları öldürtme kararı almıştır. Bu karardan korumak maksadıyla annesi Hz. Musa'yı bir sandık içinde nehre bırakır. Firavunun ailesi Musa'yı nehirden almıştır. Musa Firavunun sarayında büyümüştür. Daha sonra saraydan ayrılmıştır (Yiğit, 389-407).

Musa Şuayp peygamberin yanında on sene koyun göttükten sonra tekrar Mısır'a dönmüştür. Tur dağında Allah ile konuşmuştur. Firavun onu ve ona inananları öldürmek istemiş. Bunun üzerine Musa ona inananlarla birlikte Mısır'dan ayrılmış, Firavun ve adamları onları takip etmiştir. Musa onlardan kurtulmak için karşılarına çıkan Kızıldeniz'in suyunu parçalara bölmüş, inanlarla birlikte karşı tarafa geçmiştir. Firavun Kızıldeniz'de boğularak ölmüştür (Yiğit, 2019: 389-492).

Hız. Nuh

Nuh Allah'ın peygamberlerinden biridir. Nuh'un peygamber olarak gönderildiği kavim çok asiydi. Allah da onları cezalandırmak için bir tufan yolladı. Nuh'a da bu tufandan önce bir gemi yapmasını ve her cins hayvandan bir çift bu gemiye almasını söyledi. Nuh da bu emri yerine getirdi. Tufanda Nuh'un kavmi helak oldu. Nihayet tufan sona erdiğinde Nuh ve onun gemisinde bulunanlar kurtuldu. İblisin de bu gemiye hileyle girdiği anlatılmaktadır (Levend, 2015: 111).

Hız. Süleyman

Babası Davut peygamberdir. Hem padişah hem de peygamberdir. İnsanlar, cinler, yılanlar, karıncalar, rüzgâr onun hükmüne tabi olmuştur. Kibrit-i ahmerden olan bir yüzüğü vardır. Bundan dolayı bütün vahşi hayvanlar ve kuşlar onun emri altındadırlar. Belkıs ve hüthüt kıssasıyla meşhurdur. Belkıs iman getirip Hz. Süleyman'ın zevcesi olmuştur (Levend, 2015: 121-124).

Hız. Yunus

Asurluların başkenti Ninova şehrine M.Ö. 860-784 yılları arasında peygamber olarak gönderilmiştir. Kırk yaşında peygamber olup Ninova halkını davete başlamıştır. Ancak kavmi uzun bir süre onun davetini kabul etmemiştir. Bu durumdan çok sıkılan Yunus peygamber üç gün sonra onların üzerine büyük bir azabın geleceğini haber verdi. Hicrete izin verilmediği hâlde onlardan ayrıldı. Limana gidip bir gemiye bindi. Gemide çok sayıda insan olduğu için gemi batma tehlikesi geçirdi. Bunun üzerine gemidekiler bir kura çekti. Kurada onun ismi çıktı ve o gemiden atıldı. Denizde onu bir balık yuttu. Yunus peygamber bunun üzerine Allah'tan af diledi ve affedilerek balığın karnından kurtuldu.

Ninova halkı Yunus peygamberin ayrılığı sebebiyle çok üzüldü. Gelecek olan azabın alametlerini görüp af dileyip iman ettiler (Yiğit, 2019: 549-558).

Hız. Yusuf

Hız. Yakup peygamberin oğludur. Yakub'un diğer eşlerinde olan çocukları Yusuf'un erkek kardeşleri onu kıskançlık sebebiyle bir kuyuya atmışlardır. Babalarına da onun bir kurt tarafından yendiğini söylemişlerdir. Yusuf'u kuyudan bir kervandakiler kurtarmış ve onu Mısır'a götürüp köle olarak satmışlardır. Yusuf'u Mısır Aziz'i satın almıştır. Mısır Aziz'inin eşi Züleyha Yusuf'a bir komplo kurmuş, onunla birlikte olmak istemiştir. Yusuf bunu istememiş ve bu komplodan kurtulmuştur. Ancak bu komplo sonucu ona iftira edilmiş ve zindana atılmıştır. Yusuf zindandan firavunun rüyasını yorumlayarak kurtulmuştur. Mısır'ı yedi yıl sürecek kıtlıktan kurtarmış, yeni Mısır Aziz'i olmuş ve kralı ve Mısır halkını tek Allah inancına davet etmiştir. Bütün bunlardan sonra babası ve ailesini de Mısır'a getirtmiş ve uzun yıllar süren bu ayrılık son bulmuştur (Yiğit, 2019: 299-357).

Hız. Yakub

Hız. İshak'ın oğlu, Yusuf peygamberin babasıdır. Dört hanımı ve on iki oğlu vardır. Oğlu Yusuf tarafından Mısır'a çağırıldıktan yirmi dört sene sonra 147 yaşındayken vefat etmiştir (Yiğit, 299-304). Yusuf peygamberden ayrı kaldığı yıllarda ağlaya ağlaya Yusuf'un hasretiyle gözlerini kaybetmiştir (Levend, 2015: 299-357).

Peygamber İsimleri	Geçtikleri Şiir Numaraları	Şiir Sayıları
Hız. Âdem	23, 56, 116, 289, 368, 388, 519	8
Hız. Cîrcîs	249, 473, 522	3
Hız. Eyyûb	82, 210, 221, 249, 254, 444, 493	7
Hız. İbrâhîm	29, 249, 473	3
Hız. İsmâîl	3, 249	2
Hız. İsâ	3, 51, 115, 116, 249, 271, 273, 289, 337, 437, 522	11
Hız. Muhammed Mustafa	7, 8, 9, 11, 14, 15, 18, 22, 23, 27, 28, 29, 30, 31, 35, 50, 52, 59, 60, 61, 62, 63, 66, 70, 71, 73, 89, 102, 108, 126, 140, 143, 159, 174, 179, 182, 207, 212, 214, 231, 238, 243, 248, 249, 257, 258, 272, 285, 286, 302, 306, 309, 347, 374, 389, 399, 458, 461, 464, 465, 474, 477, 483, 493, 499, 508, 511, 512, 521	69
Hız. Mûsâ	28, 29, 192, 206, 249, 254, 289, 339, 473, 495	10
Hız. Nûh	192, 473	2
Hız. Süleymân	29, 100, 135, 171, 192, 207, 395, 410, 472, 488, 491	11
Hız. Yakûb	192, 221, 254, 290, 326, 444, 473, 491, 493	9
Hız. Yûnus	473	1
Hız. Yûsuf	22, 69, 143, 161, 192, 221, 254, 290, 326, 444, 450, 468, 472, 473, 491, 493	16

I.2.10. Mecmuadaki Şiirlerde Adı Geçen Dinî ve Menkıbevi Şahsiyetler

Hız. Ali

Babası Hız. Muhammed'in amcası Ebû Tâlib'dir. Hız. Muhammed'e ilk inananlardandır. Hız. Muhammed'in kızı Fâtımâ ile evlenmiştir. Hız. Hasan ve Hüseyin'in babasıdır. Hız. Muhammed'e vahiy katipliği yapmıştır. Dört büyük

halifeden biridir. Sabah namazı esnasında zehirli bir hançerle yaralanmış akabinde de vefat etmiştir (Fığlalı,1998).

Belkîs

Belkîs ve Süleyman peygamber hikâyesinin pek çok farklı varyantı bulunmaktadır. Bu anlatıların birinde Belkîs, Süleyman peygamberi görmek ve onun gerçek bir peygamber olup olmadığını anlamak için Kudüs'e gelir. Sorduğu sorulara doğru cevaplar alması neticesinde Müslüman olur. Bir başka varyantta ise anlatının sonunda Belkîs Müslüman olup Süleyman peygamberle evlenir (Yücetürk, 1992).

Hiz. Ebû Bekir

Mekke döneminde İslâmiyet'i kabul etmiştir. Servetini Allah yolunda harcamıştır. Hiz. Muhammed'in vefatından sonra halife olmuştur. İslâmiyet'i ilk kabul eden kişi olup olmadığı konusunda çeşitli düşüncüler vardır. Hiz. Muhammed'e Medine'ye hicret esnasında arkadaşlık etmiştir. Halifeliği döneminde İslâmiyet'i yaymak amacıyla seferler düzenlemiştir. 63 yaşındayken 634 tarihinde vefat etmiştir (Fayda, 1994).

Hiz. Fâtıma

605 tarihinde doğmuştur. Doğum yeri Mekke'dir. Hiz. Muhammed'in kızıdır. Hiz. Ali ile evlenmiştir. Hiz. Hasan ve Hüseyin'in annesidir. Hiz. Fâtıma, Hiz. Muhammed'in ölümünden beş buçuk ay sonra 632 tarihinde vefat etmiştir (Kandemir, 1995).

Ferhat ile Şirin

Nizâmî-i Gencevî'nin Hüsrev ü Şirin'inden çıkmış ve müstakil bir mesnevi konusu hâline gelmiş aşk hikâyesidir. Bu mesnevi halk edebiyatında da sıkça işlenmiştir. Hikâyeye göre: Horasan'ın bir şehrinin hükümdarı olan Mehmene Bânû kız kardeşi Şirin'e bir köşk yaptırır ve bu köşkün süslenme işini nakkaş Behzad ile onun oğlu Ferhad'a verir. Ferhad ve Şirin birbirlerini görür görmez âşık olurlar. Hikâyenin gelişme bölümünde bu âşıkların önüne pek çok engel çıkar. Ferhat'ın Şirin için dağları delmesi de bu engellerden biridir. Hikâyenin sonunda bir dadının aldatması neticesinde ikisi de ölür (Albayrak, 1995).

Hız. Hasan

Hız. Muhammed'in torunudur. 625 tarihinde Medine'de doğmuştur. Hız. Ali ve Fâtım'nın büyük oğludur. Hız. Ali şehit edildiğinde halifelğe getirilmiştir. Müslüman kanı dökülmemesi için Muavi'ye ile anlaşarak Medine'ye gitmiştir. Burada eşlerinden biri tarafından zehirlenerek öldürülmüştür (Fığlalı, 1997).

Hız. Havva

Hız. Adem'in eşidir. Yaratılan ilk kadındır. Hız. Adem'in kaburga kemiğinden yaratılmıştır. Hız. Adem'le birlikte cennette yaşarken şeytan tarafından kandırılmış ve yasaklı ağacın meyvesini yemiştir. Hız. Adem'e de bu meyveyi yedirir. Bunun üzerine ikisi de cennetten kovulurlar. Adem'in ölümünden bir yıl sonra vefat etmiştir (Harman, 1997).

Hız. Hızır

Kur'an'da adı geçmemekle birlikte Kehf suresi ile ilişkilendirilmiştir. Hız. Musa ile çıktığı bir yolculuğun anlatıldığı kıssa meşhurdur. Hız. Musa bir yolculuk esnasında Allah'ın salih bir kuluyla karşılaşır. Musa o kulun sahip olduğu ilmi kendisine de öğretmesini ister. Bunun üzerine bir yolculuğa çıkarlar. Hız. Hızır, Hız. Musa ile çıkacakları yolculuk esnasında başlarına gelecek olaylarla ilgili soru sormaması gerektiği noktasında anlaşır. Hızır önce bindikleri gemide bir delik açar, akabinde bir çocuğu öldürür, daha sonra vardıkları bir kasabada bir duvarı tamir eder. Hız. Musa her seferinde ona bu davranışının sebebini sorar. Hız. Hızır ilk iki soruda anlaşmalarını hatırlatır ve yolculuğa devam ederler. Ancak üçüncü olayda soru sorması üzerine yollarının ayrılması gerektiğini söyler, yaptıklarının hikmetini ona açıklar ve ayrılırlar.

Hız. Hızır'ın peygamber mi, veli mi, melek mi olduğu konusunda farklı fikirler mevcuttur (Çelebi 1998).

Hız. Hüseyin

10 Ocak 626 tarihinde doğmuştur. Doğum yeri Medine'dir. Hız. Fâtımâ ve Ali'nin oğludur. Hız. Muhammed'in torunudur. Yezid tarafından Kerbelâ'da şehit edilmiştir (Fığlalı, 1998).

Leyla ile Mecnun

Doğu edebiyatında çokça konu edinilmiş bir hikâyenin kahramanlarıdır. Hikâyeye konu olan Mecnun karakterinin 689 civarında öldüğü tahmin edilmektedir. Asıl adının Kays b. Mülevvah el-Âmirî olduğu kabul edilir. Kays şairdir. Mecnun ismi ona Leyla'ya olan aşkıdan dolayı aklını kaybettiği için verilmiştir. Hikâyelerde Mecnun'un amcasının kızı olan Leyla'ya aşkı konu edinilmiştir. Mecnun Leyla'ya kavuşamamanın verdiği acıyla çöllere düşmüştür. Leyla ise başka biriyle evlendirilmiş, Mecnun'a olan aşkı sebebiyle bu durumu kabullenememiş ve ölmüştür (Durmuş, 2003).

İbrahim İbn Edhem

Horasan'ın Belh şehrinde doğmuştur. Genç yaşında zühd yoluna girmeyi tercih etmiştir. Zengin ve itibarlı bir ailenin çocuğu olduğuna dair kanıtlar vardır. Kendisiyle ilgili birçok kıssa mevcuttur. Hz. Hızır'ın kendisine İsm-i azam'ı öğrettiği bu kıssalar arasındadır. Hayattayken şöhreti yayılmıştır. Sohbet meclisinde dostlarına nasihatlerde bulunmuştur. Geceleri tefekkürle vakit geçirip gündüzleri ise oruç tutmakla meşgul olmuştur (Öngören, 2000).

Lokmân

Kur'an'da kendisine hikmet verildiği bildirilmiştir. Peygamber olup olmadığı tartışmalıdır. Uzun bir hayat sürdüğü bilinmektedir. Hz. Davud veya Hz. İsa ile Hz. Muhammed dönemleri arasında yaşadığı öne sürülmüştür. Birçok kıssaya konu olmuştur. İlim, üstün kavrama yeteneği, isabetli söz söyleme ve davranışta bulunma gibi marifetlerinin yanı sıra derin bir din bilgisi de mevcuttur. Diğer en büyük özelliği ise şifalı bitkileri bilmesi ve iyi bir şifacı olmasıdır (Harman, 2003).

Mansûr/Hallâc-ı Mansûr

İran'ın Fars eyaletinde bulunan Tûr'da doğmuştur. Doğum tarihi 858'dir. Tasavvufî sözleri, özellikle *Ene'l-Hak "Ben Hakk'ım"*, sözü yanlış anlaşılmış ve idamına hükmedilmiştir. 922 tarihinde Bağdat'ta kırbaçlanıp elleri ve ayakları kesildikten sonra başı da kesilerek idam edildi. Daha sonra gövdesi yakılıp külleri nehre savruldu (Uludağ 1997).

Hız. Meryem

Hız. İsa'nın annesidir. Zengin bir ailenin çocuğudur. Üç yaşında mabede götürülen Meryem bakirelik yemini eder. Gece ve gündüz Allah'ı zikir ile meşgul olur. Kendisinden çok büyük olan Yusuf isimli zatla bir kendi isteği dışında nişanlanır. Nişanlıyken Cebrâil ona babasız bir çocuk doğuracağı müjdesini verir. Yusuf'a da bu durum rüyasında bildirilir. Yusuf çocuk doğana kadar Meryem'e el sürmez. Bu hamilelikten Hız. İsa meydana gelir. Meryem'in nasıl ve ne zaman öldüğü konusunda bir netlik yoktur (Harman, 2004).

Mevlânâ

Mevlânâ ile ilgili bilgiler tezin inceleme kısmında *Mecmuada Adı Geçen Şairler* başlığı altında verilmiştir.

Molla Kasım

1230'da dünyaya gelmiştir. Arapça ve Farsça bilmektedir. Şairdir. Sufi bir dünya görüşüne sahiptir. 1325 tarihinde vefat etmiştir (Erdoğan, 2015).

Hız. Osman

Fil vakasından 6 yıl sonra doğmuştur. Doğum yeri Tâif'dir. Müslüman olan ilk on kişiden biridir. Hız. Ömer'den sonra halife olmuştur. Halifeliği sırasında fetihler yapmıştır. Halifeliğini kabul etmeyen asiler tarafından evinde Kur'an okurken 17 Haziran 656'da öldürülmüştür (Yiğit, 2007).

Hız. Ömer

Doğum tarihi ile ilgili çeşitli görüşler mevcuttur. Mekke'de doğmuştur. Kız kardeşi ve onun kocası Kur'an okuduğu esnada onların evlerine gitmiştir. O sırada Müslüman olmadığı için sinirlenip Kur'an'ın kendisine verilmesini istemiştir. Onlar bunu reddedince kız kardeşi ve eniştesini dövmüştür. Kardeşine Kur'an'ı öğretten Habbâb'ı yanına çağırarak, Habbâb da bir cesaret örneği göstererek durumu kabul etmiştir. Ömer bu tavırdan etkilenip Müslüman olmuştur. Müslüman olduktan sonra İslâmiyet'e çok fazla katkıda bulunmuştur. Hız. Ebu Bekir'den sonra halife olmuş, İslâm adına seferler düzenlemiştir. Adaletiyle tanınır. Ebû Lü'lüe tarafından hançerle yaralanmış ve bu olaydan üç gün sonra 644 tarihinde vefat etmiştir (Fayda, 2007).

Veysel Karanî

Adı Üveys el-Karanî'dir. Yemenlidir. Deve çobanlığı yaparak ve hurma çekirdekleri toplayıp satarak geçimini sürdürmüştür. Medine'ye giderek Hz. Muhammed'i görmek için annesinden izin istemiştir. Annesi de kısa bir süre zarfında gidip gelmesi için ona izin vermiştir. Bu izin üzerine Hz. Muhammed'i ziyarete gelmiş ancak peygamberi evde bulamayıp üzgün bir şekilde geri dönmüştür. Hz. Muhammed'in ona hırkasını hediye olarak gönderdiği bilinmektedir.

Uhud Savaşı'nda Hz. Muhammed'in bir dişinin kırılması üzerine onun da bir dişini veya bütün dişlerini kırdığı rivayet edilir (Tosun, 2013).

Züleyha/Zeliha

Mısır azizinin karısıdır. Hz. Yusuf ile olan münasebetiyle bilinir. *Mecmuada Adı Geçen Peygamber, Yusuf* maddesi başlığı altında bu münasebet anlatılmıştır. Bu münasebet neticesinde Müslüman olup Allah'ın emriyle onunla evlenmiştir.

Dinî ve Menkıbevî Şahsiyetler	Geçtikleri Şiir Numaraları	Şiir Sayıları
Alî	71, 86, 89, 238, 257, 272, 347, 381, 464	9
Belkîs	192	1
Ebu Bekir	9, 238, 257, 272, 464	5
Fatmâ	89	1
Ferhat	25, 67, 124, 314, 413	5
Hasan	22, 64, 71, 89, 257, 381, 464	7
Havvâ	116, 289	2
Hızır	22, 23, 28, 104, 206, 217, 225, 236, 254, 289, 317, 364, 391, 432	14
Hüseyin	9, 22, 64, 71, 89, 212, 257, 285, 347, 381, 464	11
İbrâhîm İbn Edhem	85, 124, 408	3

İskender	23, 236	2
Leyla/Leylî	67, 124, 133, 156, 180, 187, 204, 263, 264, 323, 365, 420, 484	13
Lokmân	74, 122, 135, 263, 264, 371, 450	7
Osman	9, 22, 238, 257, 272, 464	6
Ömer	9, 238, 257, 272, 464	5
Mansûr	98, 120, 123, 124, 137, 195, 196, 296, 298, 321, 323, 326, 346, 395, 522.	15
Mecnun	25, 67, 124, 156, 204, 241, 263, 264, 323, 327, 365, 413, 420, 484	14
Meryem	116, 273, 289	3
Mevlânâ	145	1
Molla Kasım	113	1
Şîrin	67	1
Veysel Karanî	463	1
Zelîhâ	192, 290	2

I.2.11. Mecmuadaki Şiirlerde Adı Geçen Tarikatlar

Eşrefî Tarikatı/Eşrefiyye

Kadiriyye tarikatının bir koludur. Osmanlı döneminde Anadolu’da Eşrefoğlu Abdullah Rûmî tarafından kurulmuştur. Rûmî’nin kurduğu ilk tarikat İznik’te ikincisi Bursa’dadır.

Eşrefî dergâhında genellikle Perşembe yatsı namazından sonra zikir yapılırdı. Osmanlı dönemindeki en canlı tarikatlardan biridir. Bu tarikatta da diğer tarikatlar da olduğu gibi taç ve hırka giyilirdi (Kara, 1995).

Kâdirî Tarikatı/Kadiriyye

Kuruluşu Abdülkadir Geylânî’nin yaşadığı döneme kadar gider. En yaygın tarikattır. Kadiriyye’yi Anadolu’ya Eşrefoğlu Rûmî getirmiştir. Arap kökenli

kollarının aksine Türkiye’deki kollarda tarikat sembolizmine önem verilmiştir. Bu tarikatta her vakit namazından sonra çeşitli dualar okunarak ibadet yerine getirilir (Azamat, 2001).

Sinânî Tarikatı/ Sinâniyye

Tarikatın kurucusu İbrahim Ümmî Sinân’dır. Ümmî Sinân’ın Bursalı olduğu tahmin edilmektedir. Tarikat 15. yüzyılın ortalarında Balkanlar’da da yayılmıştır. Ümmî Sinân 300 kadar halife yetiştirmiştir (Bilgin, 2009).

Sünbülî Tarikatı/Sünbülüyye

Sünbül Sinân’ın, Cemâl-i Halvetî’nin yerine geçerek irşada başlamasıyla Sünbülüyye tarikatının kuruluş süreci başlamıştır. Koca Mustafa Paşa Külliyesi bu tarikatın İstanbul’ki ilk Halvetî tekkesi olması bakımından önemlidir. Sünbül Sinân pek çok halife yetiştirmiştir. Onun ölümünden sonra Merkez Efendi (ö.1552) postnişin olmuştur. Tarikat Merkez Efendi döneminde İstanbul ve Anadolu’da yayılmıştır (Yücer, 2010).

Tarikatlar	Geçtikleri Şiir Numaraları	Şiir Sayıları
Eşrefî	162	1
Kâdirî	47, 451, 497	3
Sinânî	407	1
Sünbülî	424, 433, 485	3

I.2.12. Mecmuadaki Şiirlerde Adı Geçen Melekler ve Dinî Mekânlar

Azrâil

Dört büyük melekten biridir. Görevi can almaktır (Kılavuz, 1991).

Cebrâil/Cibrîl

Dört büyük melekten biridir. Allah’ın emirlerini peygamberler ve meleklerle ulaştırmakla görevli vahiy meleğidir (Yavuz-Ünal, 1993).

Rıdvan

Cennetin muhafızı olarak kabul edilen melektir.³⁹

Cennet

“Bitki ve ağaçları ile toprağı örten bahçe” anlamına gelir. Müminlerin gideceğine inanılan ebedî saadet yeridir. Eşsiz içerisinde nimetleri ihtiva eder (Şahin, 1993).

Cehennem

İnkâr edenlerin ve günahkarların öldükten sonra ahirette cezalandırılacaklarını inanılan yerdir (Harman, 1993).

Mecmuadaki Şiirlerde Adı Geçen Melekler ve Dinî Mekânlar	Şiir Numaraları	Şiir Sayıları
Azrail	39, 297	2
Cebrail	63, 64, 170, 182, 249, 299, 350, 369, 453, 521	10
Rıdvan	46, 117, 160, 161, 163	5
Cennet/Cennât/Cinân/İrem/Firdevs/Uçmak	7, 16, 19, 40, 46, 58, 61, 107, 111, 112, 113, 117, 119, 123, 125, 133, 135, 157, 160, 161, 163, 167, 171, 180, 182, 201, 204, 212, 223, 227, 229, 233, 245, 249, 268, 278, 283, 309, 315, 349, 355, 360, 366, 371, 374, 379, 388, 389, 392, 418, 441, 447, 459, 470, 476, 484, 489, 502, 505	59
Cehennem/Cahîm/Tamu/Nâr/Dûzah	16, 39, 85, 117, 119, 204, 223, 227, 283, 470, 496	11

³⁹ Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/ridvan>, (ET: 06.05.2024).

I.2.13. Mecmuadaki Şiirlerde Adı Geçen Ülke/Yer İsimleri

Acem

Acem kelimesi ilk İslâmî fetihler sırasında İranlılar için kullanılmıştır. Selçuklulardan itibaren İsfahan, Hamedan ve Tahran arasında kalan Merkezî İran için Irak-Acem, Irak olarak bilinen Mezopotamya içinde Irak-Arap denilmiştir. Bu kelime daha sonraki dönemlerde İran'ın bütünü için kullanılmıştır (Karaismailoğlu, 1988).

Buhara

Zerefşân ırmağının aşağı havzasındaki büyük vahada bulunur, bugün Özbekistan Cumhuriyeti'nin sınırları içindedir. Tarihte pek çok Türk devletinin kontrolünde bulunmuştur (Şeşen, 1992).

Kâbe

Küp şeklinde nesne demektir. Mekke'dedir. Hz. İbrâhim ve İsmâil tarafından inşa edilmiştir. Müslümanların kutsal mekânıdır (Ünal, 2001).

Kafdağı

Kafdağı'nın gerçekte var olup olmadığı tartışmalıdır. Kur'an'da da bu dağ geçmektedir. Kafdağı'nın arkasındaki bölgede meleklerle dolu olduğu başka bir âlemin bulunduğu rivayet edilmektedir. Kafdağı motifi Attâr'ın Mantıku't-tayr isimli alegorik eserinde de geçmektedir (Demirci, 2001).

Kenan

Fenike olarak da bilinir. Günümüzde Lübnan, Suriye, Ürdün ve İsrail'in Levant Bölgesi'nde yer alan antik bir yerdir (Joshua J Mark, 2018).⁴⁰

Kerbelâ

Bağdat'ın yaklaşık 100 km. güneybatısında yer alır. Hz. Hüseyin ve ailesinin 10 ekim 680 tarihinde Emevîler'ce şehit edildikleri yerdir (Öz, 2022).

⁴⁰ World History Encyclopedia, <https://www.worldhistory.org/trans/tr/1-162/kenan--bolgesi/>, (ET: 04.05.2024).

Medine

Arap yarımadasının batısında Hicaz bölgesinde bulunan yerin adıdır. Kızıldeniz kıyısına yaklaşık 130 km. uzaklıkta Mekke'nin 350 km. kadar kuzeyindedir (Bozkurt- Küçükaşcı, 2003).

Mekke

Arap yarımadasının kuzeyinde Batımekke adı verilen bir vadi üzerinde kurulmuş yerin adıdır. Kâbe'yi içinde bulundurması bakımından önemlidir (Bozkurt-Küçükaşcı, 2003).

Mısır

Batıda Libya, güneyde Sudan, kuzeydoğuda İsrail, kuzeyden Akdeniz ve doğudan Kızıldeniz'le çevrili olan yerin adıdır (Doğaner, 2004).

Minâ

Mekke ile Müzdelife arasında Mescid-i Harâm'ın 7 km. kuzeydoğusunda ve Harem sınırları içinde bulunan yerdir. Şeytan taşlama, kurban kesme gibi hac ibadetleri burada yapılır (Şener, 2020).

Rûm

Rûmî tabiri Anadolu yanında Osmanlı anlamına da gelir. Osmanlılar'da Rûm kelimesi hem coğrafi bir isim hem de o coğrafyada yaşayanları nitelemek için kullanılmıştır (Avcı, 2008).

Semer kant

Şehir ilk olarak Soğd nehrinin güney kıyısında yüksek bir mevkie kurulmuştur. Tarihte pek çok devletin kontrolüne geçmiştir. Bugün Özbekistan sınırları içinde yer almaktadır (Aydınlı, 2009).

Sıfahan/İsfahan

İran'ın dördüncü büyük şehridir. Zâyenderûd nehrinin sol sahilinde ve Yahûdiye'ye yaklaşık 2 mil mesafesindeki eski Gaba/Gay, Gey şehrinin yerinde kurulmuştur. Tarihte meyvelerinin bolluğu ve ucuzluğuyla bilinir. Geçmişte pek çok devletin kontrolü altına girmiştir (Özgüdenli, 2000).

Şam

Tarihî bir şehirdir. Günümüzde Suriye'nin başkentidir. Dımışk adıyla da bilinir. Eskiden bütün Suriye bölgesini tanımlamak için kullanılırdır (Tomar, 2010).

Tûr-i Sînâ

Hz. Musa'ya Tevrat'ın verildiği dağın adıdır. Sina dağı olarak da bilinir. Sina çölündedir (Sinanoğlu, 2009).

Yemen

Arap yarımadasının güneybatısında yer alan bir ülkedir. Kızıldeniz'e ve Hint Okyanusu'nun Aden körfezine kıyısı bulunmaktadır (Kurt, 2013).

Yer İsimleri	Geçtikleri Numaraları	Şiir	Şiir Sayıları
Acem	259, 463		2
Buhârâ	495		1
Ka'be/Kabetullah	26, 48, 106, 123, 126, 232, 260, 321, 358, 404, 441, 462, 463, 465, 489, 499, 512, 514		18
Kâf	4, 29, 70, 110, 175, 192, 259, 290, 374, 458, 467		11
Kenân	143, 161, 192, 210, 221, 289, 326, 391, 450		9
Kerbelâ	89, 207, 212, 257, 285, 347		6
Medîne	274, 512		2
Mekke	123, 274		2
Mısır	22, 143, 161, 207, 210, 271, 289, 450, 472, 491		10
Mînâ	462, 512		2

Rûm	184, 462, 463	3
Semerkand	495	1
Sıfâhân	34	11
Şâm	184	1
Tûr Dağı	192, 203, 254, 473, 495	5
Yemen	301, 463	2

II. BÖLÜM: METİN VE NESRE ÇEVİRİ

II.1. Metin Kurulurken İzlenen Yöntem

II.1.1. Metnin Düzeniyle İlgili Hususlar

1. OE_Yz_0352 Arşiv Numarası ile Kayıtlı İlahiler Mecmuası isimli eser ilk olarak Arap harflerinden Latin harflerine aktarılmıştır.
2. Metindeki şiirlerin sıra numarası kalın yazı tipiyle gösterilmiştir.
3. Mecmuadaki şiirlerin bulunduğu sayfa numaraları, dipnotta, şiir numarasının yanında koyu şekilde gösterilmiştir: **1. 1b.**
4. Şiirlerin makamları ve bestekarların isimleri sıra numarasının altına koyu şekilde yazılmıştır.
5. Şiirden hemen önce, makam ve bestekar isimlerinin altına vezinler italik yazı tipi ile yazılmıştır.
6. Mecmuada şiirleri bulunan şairlerin divanları çalışılmışsa bu çalışmalar, ayrı ayrı her şiirde; çalışmanın adı, yazarın soyadı, çalışma tarihi, sayfa numaraları ve şiir numaraları ile dipnot olarak gösterilmiştir.
7. Mecmuada şiirleri bulunan şairlerin divanları üzerine yapılan çalışmalardan hareketle mecmua metninde eksik olan kısımlar tamamlanmış, okuma hataları giderilmeye çalışılmıştır. Metne eklenen kısımlar köşeli parantez ile gösterilmiştir.
8. Mecmuada şiirleri bulunan şairlerin divanları üzerine yapılan çalışmalardan hareketle beyit ve bent sayılarında karşılaştırılma yapılmış, bunlar dipnot olarak verilen kaynakçaların sonuna eklenmiştir.
9. Orijinal metinde çeşitli sebeplerle eksik kalan şiirler ulaşılabilen kaynaklardan faydalanılarak tamamlanmaya çalışılmıştır. Bunlar köşeli parantezle metin içerisinde gösterilmiştir. Sadece eksik olan kısımlar değil nesre çeviri yapılırken anlam bakımından doğru olmadığı düşünülen kısımlar da kaynaklardan faydalanılarak doğru olabilecek şekilleri köşeli parantezle metne eklenmiştir.
10. Latin harflerine çevrilen metnin nesre aktarılmış, nesre aktarılan kısım, hazır şiir şablonlarında yer alan dipnot bölümünde verilmiştir.

11. Nesre çeviri yapılırken zorunda kalmadıkça bir beyit bir cümle olacak şekilde çevrilmeye, terimler muhafaza edilmeye çalışılmıştır. Çoğunlukla kurallı cümleler kurulmaya gayret edilmiş ancak az sayıda da olsa devrik cümleyle çeviriler de yapılmıştır. *Ki* bağlacıyla bağlanan cümleleri, daha anlaşılır hale getirilmek amacıyla *ki* bağlacı kaldırılarak düzenli cümleler kurulmaya çalışılmıştır. Bu yapılırken de cümlelerdeki anlamı korumak amacıyla gerekli durumlarda, *ki* bağlacının cümlelerdeki anlamını karşılayacak kelimeler eklenmiştir.

12. Manayı verecek şekilde nispeten serbest bir çeviri yapılmak istenmiş, metni anlamaya ve anlatmaya yönelik bir çeviri yapılmaya çalışılmıştır. Bu minvalde cümlelerin öğelerinde eksiklik var ise metne küçük eklemeler yapılmıştır.

13. Nesre çeviri yapılırken mahlasların imlası korunmuştur.

14. Nesre çeviri yapılırken noktalama işaretleri açısından sade, kaos içerisinde olmayan cümleler kurulmaya olabildiğince dikkat edilmiştir.

15. Şiirlerdeki besteye ait kısımlar normal parantez ile gösterilmiştir: 268, 470 nolu şiirler.

16. Şiirlerdeki Allah'ın sıfatları muhafaza edilmiştir.

17. Mecmuada bulunan Arapça ve Farsça şiirlerin de nesre çevirisi tarafımızca yapılmıştır. Sadece 58 numaralı Farsça Türkçe karışık gazelin çevirisi Musa Yıldız'ın, *Aziz Mahmut Hüdayi'nin Arapça ve Farsça Manzumeleri* isimli bildirisinden yapılmış ve bu bildirinin detaylı bilgileri kaynakça kısmında verilmiştir. Ayrıca 420 numaralı Farsça Türkçe karışık gazelin çevirisi Blogger.com sitesinden yapılmış ve sitenin bu sayfası kaynakça kısmında erişim adresiyle birlikte kaynak olarak gösterilmiştir.

II.1.2. Metnin Vezniyle İlgili Hususlar

1. Vezin gereği bazı kelimelerin okunuşu farklılık göstermiştir: *Hak/Hakk, kad/ kadd* vs.

2. Vezin gereği bazı yerlerde ulama yapılmıştır: 86. şiirin bütün bentlerinde geçen *bell'olur* ifadesi bu duruma örnek olarak gösterilebilir.

II.1.3. Metnin İmlasıyla İlgili Hususlar

1. Metin kurulurken mecmuadaki şairlerin yaşadığı dönemin ses özellikleri göz önünde bulundurulmuştur.

2. Mecmuada harf düzeyinde bazı yazım yanlışları bulunmaktadır. Bu yanlışlar düzeltilerek çeviri yazıya aktarılmış herhangi bir işaretle gösterilmemiştir.

3. Özel isimlerdeki ekler ayrılmamıştır: *‘İsāya, Nūrīnūñ* vs.

4. İkinci tekil şahıs eki *kef* harfî (ك) ile ilgi hâli ekinin *nun* harfî (ن) birbirine çok sık karıştığı tespit edilmiş ve bunlar düzeltilerek çeviri yazıya aktarılmıştır: *Gülün, Derūnuñdan, ekremisin, Kemāl-i nuşretūñ* vs.

5. H, h ve ħ (ه, ح, خ) harflerinin birbirinin yerine kullanıldığı görülmüş, bunlar düzeltilerek çeviri yazıya aktarılmıştır: *Ezhār, ħayrān, ħayāl* vs.

6. Atıf vâvı yazılmayan ancak anlam gereği atıf vâvının bulunması gereken yerlerde atıf vâvları köşeli parantez [U/vU] içinde metne eklenmiştir: *Irmağ [u] gölden.*

7. İle edat/ bağlacı eski yazıda kelimeye bitişik yazılmış ise kelimeye tire (-) ile bitştirilerek, ayrı yazılmışsa orijinal hâli korunarak yazılmıştır: *Dost ile, gül ile, şıdk-ile, ihlās-ile* vs.

8. İçin edatı orijinal metinde kelimeye bitişik yazılmışsa çeviri yazıda bu durum tire (-) ile gösterilmiştir: *Seniñ-çün, celālüm-çün, anuñ-içün* vs.

9. Mecmuanın metninin günümüz imlasına yaklaştığı da görülmüştür. 59 numaralı şiirinin 1. beytinde ve 222 numaralı şiirin II. bendinde kelime eski yazıda *derd* şeklinde yazılmalıydı bunun yerine *dert* şeklinde yazılmıştır.

10. Osmanlı Türkçesinde Farsça yapılı tamlamalarda kelime sessiz harfle bitiyorsa tamlama yapılmak için herhangi bir harf veya işaret kullanılmaz. Ancak mecmuanın mürettibi bazı Farsça yapılı tamlamalarda tamlamayı belirtmek için *yâ-yı izafet* (ع) kullanmıştır. 95. şiirin 1. beytinde yer alan *‘îd-i ekberdür* tamlaması bu duruma örnek gösterilebilir.

11. Farsça ve Arapça eklerde ön ekler kelimedden ayrı, son ekler ise bitişik yazılmıştır: *Dermend*, *bî-hemtā*, *nā-çār* vs.

II.1.4. Şiirlerin İlk Harflerine Göre Dizini

Şiirin İlk Mısrası	Şiir Numarası
A gönül neylersin sen bu cihānı	475
A şeyhüm senüñ yoluña kırbān olayum gideyüm	246
‘Aceb bu benüm cānum āzād ola mı yā Rab	39
‘Aceb hayrān oldum ‘aşka uyaldan	318
‘Aceb midür deli olmak	457
Aç gözüñ dildāra bak ref ^o oldu vechinden niķāb	45
Aç gözüñ ğafletten uyan	72
Açıldı çün bezm-i elest	456
Açıldı şevķle meydān ‘āşık-ı merdāneler gelsün	316
Āfitāb-ı şubḥ-ı mā evḥā Ḥabīb-i Kibriyā	1
Ağlayu kapuña geldük ey Ḥabīb-i Müctebā	65
Aḥvāl-i serencāmum bu sâ‘ate irince	437
Alduñ mı gönül ḥüsniye yektā ḥaberin sen	290
Alduñ mı şafā ile muşaffā ḥaberin sen	323
‘Ālemler müştāk saña	70
‘Ālemler nūra ğarķ oldu	389
A‘lem-i cem‘u‘l-verā seyyidinā Muşţafā	15
Allāh diyelüm dā‘im	87
Allāh emrin tūtalum	247
Añdum yine ol bezmi mestānelik el virdi	518

‘Arabda seyyidü’l-ķavme duķıl itdükde bir ‘āşī	387
Arayı arayı bulsam izüñi	464
‘Āriflere esrār-ı Hudādan ķaberüm var	138
‘Arz it cemālün göreym ey mäh-ı tībān Muşţafā	18
‘Arz-ı dīdār eyledükce şāhid-i gülzār-ı Hū	348
Āsitān-ı ravzaña her kim ide vaż‘-i cebīn	330
‘Āşıkları ķandān iden	407
‘Āşıķuñ gitmez dilinden hīç bu hūy u hāy-ı ‘aşķ	185
‘Āşıķuñ oldu dili meşvā-yı Hū	342
Āşinā-yı ‘aşķ olandan āh u zār eksük degül	229
Āşinā-yı ‘aşķ olsun derd ile āh isteyen	329
‘Aşķ bāzırgānı sermāye cānı	522
‘Aşķ cür‘asın şundi baña içdüm oldum mestānesi	510
‘Aşķ-ı Hāķ her kimün ola yāri	453
‘Aşķ-ı ma‘şūkı idelden ihtiyār	234
‘Aşķıla ‘āşıķ gül-‘izār oldu	507
‘Aşķile iki cihānda şāh olan gelsün berü	344
‘Aşķile nūş eyleyen bezm-i ezel peymānesin	304
‘Aşķuñ aldı benden beni	484
‘Aşķuñ dādı göñlümde	461
‘Aşķuñ ile şevķuñla	497
‘Aşķuñ kime yār olur dā’im işi zār olur	124

‘Aşkuñ meyine ben ına geldüm	263
‘Aşkuñ meyine ındum nolduñ a gönül nolduñ	213
‘Aşkuñ odı cigerümi yaına geldi yaına gider	130
‘Aşkuña cânım bendedür bende	446
‘Aşkuñla cihân beste	222
‘Aşkuñla yak kül it beni	473
Ayurma beni senden Yaradan	292
Bâğ-ı cemâle çün irem	268
Bâğ-ı dilde menzil almış ‘aşk-ı Hâk	190
Bağr-ı ‘aşk içre bulan dürr-i ‘Aden	301
Bağr-ı tevḥīdde bulan dürr-i yetīm	300
Bağrumdaki biten başlar	159
Bağr içinde kaçreyem bağr oldu ḫayrân baña	4
Bakup cemâl-i yâre çağıruram dost dost	48
Baña cânân gerek şol cân gerekmez	161
Baña mir’ât-ı mezâhirde ne ḫâlât oldu	503
Behey bülbül nedür feryād	67
Behey kardaş Hâkı bulam mı dırsın	419
Ben bir sevdāya düşdüm	327
Ben bu ‘aşka düşeli	458
Ben dertliyem derdüm vardur yâ ben nice dönmiyeyüm	260
Ben dervişem diyene bir ün idesüm gelür	113

Ben dost hevāsına düşdüm ğayrı hevā neme gerek	220
Ben dost ile dost olmışam kimseler dost olmaz baña	2
Ben ol dürr-i me‘anīyem ki şıǵmam heft deryāya	391
Ben şanurdum ‘ālem içre hīç baña yār qalmadı	448
Benem ol ‘aşq bahresi deñizler hayrān baña	29
Benem zārī kılan ol yāre qarşu	346
Benüm bu özge hālüm cümle halka yādigār oldu	449
Bırakdum ‘aşkuñ ile nām u ‘ārum yā Resūlallāh	365
Bi-ḥamdillāh direm Allāh alup aqlumı fikrullāh	411
Bildüñ mi bunı böyle	351
Bilmem nideyüm	293
Bilmeyenler derdini dermānı bilmezler nedür	147
Bilürse vech-i cānānı bu cism ü cānı neylerler	135
Bir ‘aşq-ı pāk iḥsān ide	68
Bir ben degül seni seven cümle ‘ālemdür sevici	487
Bir dürr-i yetimem kim görmedi beni ‘ummān	326
Bir er arardum ḥāldaşdan olsun	332
Bir ğarībem [ġarībsin] şu cihānda gülme gülme ağla göñül	238
Bir gice Muḥammede Çalab gönderdi Burāk	182
Bir gice yaturken ben ğaflet ile	62
Bir ismi Muştafā bir ismi Aḥmed	61
Bir naẓar kıl ḥālūme āsān ola cümle sübül	233

Bir seherde zāhir oldı nūr-ı şems ü āfitāb	44
Bir yüze dūş oldı gözüm yüz biñ gezer dīvānesi	488
Biz ol ‘uşşāk-ı ser-bāzuz bize ‘aql ıssı yār olmaz	165
Bu ‘ālemde dil-i şeydālaruz biz	175
Bu cān teşne vişāl-i ḥazretüñe	405
Bu göñlüm şehrini seyrān iderken	403
Bu gülşende hezār-ı bī-nevāyam yā Resūlallāh	357
Bu nice dertdür ki düşdi cāna dermān istemez	160
Budur derdüm cüdā düşdüm ilümden	13
Bugün bize vefālarla	465
Bugün meydān-ı ‘aşk içre ki yāre āşināyuz biz	174
Bugün ol ‘īd-i ekberdür gelür meydāna ‘aşıklar	95
Bugün Ya‘küb-ı ḳalbe Yūsuf-ı cāndan ḥaber geldi	491
Bula[n] özüñi gören yüzüñi	176
Bulmaḳ dilerseñ dā’im sa‘ādet	107
Bulmayan cān Yūsufin Ken‘ānı bilmez ḳandadur	143
Bulmaz bu derdüñ ḳāresin bī-ḳāre göñlüm neylesün	331
Buyruḳ senüñ fermān senüñ	215
Bülbül niçün [böyle] feryād idersüñ	509
Bülbül-i gülzār-ı ‘aşḳam āşiyāñ olmaz baña	32
Bülbül-i nālān olup	49
Bülbül-i şūrīdeyem gülden naşībüm var benüm	253

Cāhidū fillāhı yā ehle'ş-şalāh	58
Cām-ı 'aşkı nüş idüp ser-mest ü hayrân ol yûri	494
Cân bu ilden göçmeden cānânı bulmazsa ne güç	56
Cân u dil şehrin ezelden eyledi yağmā-yı 'aşk	180
Cāna cefā kıl yā vefā senden hem o hoş hem bu hoş	178
Cānân görinür baña cānā neye bakşam	244
Cānân ilinüñ güllerinüñ bağı göründi	493
Cāndan 'āşık oldum vech-i gülüñe	381
Cānum kurbān olsun senüñ yoluña	60
Cānumı 'üryān idüp şaldum bu 'aşk deryāsına	418
Cefā vü renc ü miñnetdür adı 'aşk	183
Cemāli nūrını Mevlā kamuya eylemiş izhār	129
Cemālūñ 'āleme mihr-i münevver yā Resūlallāh	383
Cemālūñ gösterüp güldür dil-i maḥzūnları şād it	52
Cemālūñ gülşen-i feyz ü 'atādur yā Resūlallāh	367
Cemālūñ nūrına nisbet güneş bī-nūr u bī-ferdür	99
Cemālūñ nūrının 'āşıklarına	402
Cemālūñ şem'ine Mevlā	103
Cemī'-i dertlere dermān Muḥammed	59
Cemī'-i enbīyālardan Muḥammed cümleñüñ şāhı	511
Cemī'-i enbiyānuñ efḍalisin yā Resūlallāh	377
Cihānuñ nūrına nisbet cihāna şems degül zerre	404

Cümle hüccâc ile giydük yine ihrâm u ‘abâ	26
Cümle işüm ‘ayn-ı haṭâ	20
Cümlenüñ maḥbûbı sensin ey ḥabīb-i ezeli	468
Çalabum bir şâr yâratmış iki cihân arasında	409
Çıkđum erik dalına anda yidüm üzümü	467
Çü kânum lâ-mekândur bî-mekânam bu mekân içre	410
Çün bahâr irüp şecerler sebz ü revnâk-gîr olur	101
Çün saña gönîlüm mübtelâ düşdi	490
Çün teferrüc eyleyüp bağdum cihânuñ yüzine	504
Çünki yandı ‘aşk odı kül olmağdur murâdum	261
Dâr-ı ḥasretdür bu dünyâ ağla dâ’im zâr zâr	83
Dehr-i dūna dil viren ‘âkıl degül dîvânedür	106
Deldi bağrum bülbül-i bî-çâre nâlânuñ senüñ	218
Derd ehli libâsını ‘aşk-ıla giyen gelsün	319
Derd-i Ḥaḫa tâlib ol dermâna irem dirseñ	221
Derdle ne gezersin ağlayup şu yirde	88
Dermendem mücrimem dermâna geldüm yâ Resûl	226
Derdümüñ dermânı sensin yâ Muḥammed Muşṭafâ	30
Derdüñi bir it gönîlde vech-i cânân bir olur	122
Dermân arardum derdüme derdüm baña dermân imiş	177
Derūnum âteş-i ‘aşkuñla yandur yâ Resûlallâh	364
Derūnum zâtuñı ister meded it yâ Resûlallâh	378

Derūnuñ maḥzen-i rāz-ı Ḥudādur yā Resūlallāh	363
Dervīş olan ‘aşıḳ gerek yolında hem şādık gerek	205
Dervīş olan kişiler deli olağan olur	152
Dervīş olan kişinin sözleri ‘umrān olur	74
Deryā gibi cūş itdün	269
Deryā-yı ‘aşḳa dūr-dāne geldüm	264
Dest-i ‘aşḳ-ile dem-ā-dem yaḳalar çāk eylerüz	164
Devr idüp geldüm cihāna yine bir devrān ola	440
Devrān odur kim devrini devr-i felek bilmez ola	443
Dil ḥānesi mir’āt-ı Ḥaḳ sırr-ı Cemālullāhı gör	148
Dil ü cān hīç ḳarār itmez	394
Dil-i ma‘den-i sīm ü zer-i esrār-ı Ḥudādur	78
Dimedüm mi dimedüm mi behey ḳardaş dimedüm mi	469
Dir idüm gül yüzüne olsa gülün gözi ḳaşı	515
Diyār-ı dār-ı dünyāda Ḥudāyā bākī vārum yok	186
Dolap niçün iñilersin	239
Ḍutsañ nazar her zerreye Ḥurşid-i raḥşān gizlidür	149
Dün ü gün yalvaruram ben efendüm	248
Dürc-i ma‘cün-ı ḥaḳīḳat ḥalka-i tevḥiddür	77
Düşdi cāna ‘āḳıbet sevdā-yı ‘aşḳ	187
Düşdüm yine bir derde	169
Düşelden derdüne yokdur ḳarārüm yā Resūlallāh	380

Düşeli bu ‘aşkuñ cānum iline	416
Düşüp ıtlāka terk iden kıyūdı	514
Ehl-i derdūñ derdine dermān iken tekrār-ı Hū	354
Elā ey gevher-i kān-ı risālet	54
Elā ey mürşid-i ‘ālem haber vir ‘ilm-i Mevlādan	289
Elḥamdülillāh ol māh-ı rahmet	46
Erenlerūñ şöḥbeti ele giresi degül	237
Eşer ‘aşkuñ yili esḥāra karşı	345
Esmā-yı İlāhiyyede bī-ḥad hünerüm var	115
Estağfirullāhe’l-‘azīm mürāyīnūñ işlerine	414
Evliyādan sır şorana toḳuz dürlü nişān gerek	196
Evliyānuñ kelāmı söylenmesün kıalsun mı	478
Evliyānuñ nazarında yanmayınca durulur mı	516
Evliyāya egri bakma kevn ü mekān elindedür	96
Ey ‘aşık-ı dildāde gel nūş idelüm bāde	413
Ey Allāhum beni senden ayırma	423
Ey beni ‘aşḳ āteşine yanduran	201
Ey bu göñlüm şehrini biñ ḳahrla vīrān iden	322
Ey bu göñlüm şehrini biñ luṭfla ābād iden	314
Ey bübül-i nālede gül vaşlını ḥāhende	430
Ey bülbül-i şeydā yine efgāna mı geldūñ	200
Ey cemāl-i Ḥaḳa ṭālib	415

Ey cemālũñ matla‘-ı hırşĩd-i iķbāl ü kerem	241
Ey cenāb-ı hāzret-i Hāķķũñ habĩb-i ekremi	476
Ey arķı-ı dũn netdũm saña hĩ virmedũñ rāhat baña	25
Ey derdlũlerũñ derdine dermān iden Allāh	447
Ey dervĩşler ey ķardaşlar	255
Ey dil zen-i dũnyānuñ ũn āline aldandũñ	209
Ey enbiyālar serveri	17
Ey ġāfil uyan ġafletden uyan	198
Ey ġāfil uyan rıķlet-i nāġāhı unutma	445
Ey ġarĩb bũlbũl diyāruñ ķandadur	128
Ey ġũñũl bir derde dũş kim anda dermān gizlidũr	150
Ey ġũñũl dillerde sen efsāne olduñ bilmedũñ	194
Ey ġũñũl gel aġlama zārĩ zārĩ iñileme	136
Ey ġũñũl gel Hāķķa giden rāhı bul	228
Ey ġũñũl havf u hayā it hāzret-i Allāhdan	324
Ey ġũñũl mecnũn kimdũr zāhirā ‘āķil nedũr	116
Ey ġurũh-ı enbiyā vũ evliyānuñ ekremi	519
Ey Hũdādan luķf u iķsān isteyen	223
Ey ķavĩ vũ metĩn olan Allāh	428
Ey kerem ıssı Hũdā bize olup reh-nũmā	36
Ey ki hezār-āferĩn bu nice sulķān olur	100
Ey nefsi-ı şũm inşāf idũp dimedũñ yā Hũ	352

Ey Rabb-i Raḥmān	277
Ey şanem nolduñ cāna kaşduñ var	155
Ey tarīkat erenleri	5
Ey tarīkat erleri vey ḥaḳīkat pīrleri	151
Ey şūfī bizüm şoḥbetümüz cāna şafādur	145
Ey şeh zen-i dünyānuñ gel āline aldanma	439
Ey şehīd-i Kerbelāya ağlayan	285
Eyā rehber olan rāh-ı vişāle	286
Eyā sen şanma kim senden bu güftārı dehān söyler	84
Eylerüz her laḫẓada yüz biñ ḫaṭā	19
Eyleyen ‘uşşākı şeydā dā’imā	193
Eyyūbam mübtelāyam derde dermān isterem	254
Ez-cān u dil peygāmbere ‘āşık iseñ şallū ‘aleyh	400
Ezelden ‘aşk odına yana geldüm	265
Ezelden ‘aşkıla ben yana geldüm	262
Ezelden enbiyānuñ aḳdemisin yā Resūlallāh	362
Faḫr-ı ‘ālem maḫrem-i rāz olduğı şebdür bu şeb	40
Felek gerdişlerinden işlerin bitmişlerin gönder	132
Feth olunca Ḥaḳdan yana yolumuz	295
Feyz-yāb oldu dil ü cān nefḫa-i cānāneden	284
Ġaflet ile bir ḫāl yöneldi baña	483
Ġaflet ile Ḥaḳkı buldum diyenler	86

Ġafletde olan gönlüm	393
Gāh gāh kendüme gelürem gāh gāh yavı kılinuram	267
Ġanī Mevlām naşīb itse	512
Gel ‘ālem-i ma‘nāya mi‘rāc idegör mi‘rāc	57
Gel berü ey gönlümün şahnında seyrān eyleyen	294
Gel ey sālīk diyem bir söz ki haḫdur	109
Gel gönlü mey-ḫānesinde ḫurma bezm-i keşreti	502
Gel gönlü terk-i sivā it nice bir ṭül-i emel	232
Gel ḫaber vireyüm ḫaber şorarsañ	431
Gel meclis-i ‘uşşāḫa tā ref‘ ola aḫzānuñ	199
Gel vücūduñ perdesin ḫaldur cemāl-i yāri gör	139
Geldi sa‘ādetle yine	240
Gele ey ‘āşīḫ gele gel	425
Gelmişem vaḫdet ilinden ‘aşḫıla cihāna ben	313
Gelün behey ḫardaşlar gelün bu dervīşlige	408
Genc-i ‘aşḫı isteriseñ dil-i vīrānda ara	432
Ger şorarsañ intisāb-ı zātuñuz kimdür deyü	162
Gerçek ‘āşīḫlara şalā dinildi	251
Gicelerde uyanıḫsın	454
Gir semā‘a zıkr ile gel yana yana Hū diyü	341
Girāndur çeşm-i dilde ḫ‘āb-ı ḫaflet yā Resūlallāh	386
Gönlüm alanuñ sözini dā’im diñleyesüm gelür	120

Gönlüm İlahî derdünü	306
Gönlümi şām u seher ‘aşkuñla hayrān eyle dost	55
Gönlümün zevkini ben hicr ile nālān itdüm	270
Göñül āyīnesi olsun mücellā	38
Göñül bīgānelerle āşinādur yā Resūlallāh	370
Göñül dostuñ cemāl āyīnesidür	94
Göñül olsun nevalüñle muṭayyeb	42
Göñül yüz sürmek ister ḥāk-i pāye yā Resūlallāh	360
Göñülde aḥker-i mihr-i Resūlullāhı îḳād it	53
Göñüller ārzūmend-i vişālūñ yā Resūlallāh	369
Göreliden yüzüñi ‘aql u şu‘ūrum tārūmār oldı	379
Göreliden yüzüni yārūñ belā baña şikār oldı	513
Göster cemālūñ şem‘ini yansun oda pervāneler	91
Gözinden ehl-i inkāruñ nihān-ender-nihānsın sen	303
Gözlerini noldı bīdār eyledüñ	208
Gözüm nūrı faḥr-ı cihān	179
Gül midür bülbul midür şol zār u efgān eyleyen	279
Gülşen-i vaḥdetde dā’im rüz u şebdil bülbuli	485
Güneh-kāram yüzüm ḳara	382
Güzer eyle fenādan bul beḳāyı	397
Ḥabībisin cenāb-ı Kibriyānuñ yā Resūlallāh	366
Ḥabībullāh cihāna cān degül mi	481

Habs için geldi gelür ıtlāk için fermān baña	3
Hadden aşdı iştiyākūñ	197
Hak lutfına mazhar olan Sünbüliler dirler bize	424
Hak yarattı ‘ālemi ‘aşkına Muḥammedūñ	214
Hakdan gayrı sevgili küllī yalandur yalan	281
Hakķı seven ‘āşıkıların eglencesi tevḥīd olur	97
Hakkuñ cemālin gözliyen	325
Hālet ile baña bir ‘aşk yöneldi	272
Halk içre bir āyīneyüm herkes bakar bir ān görür	131
Ḥamdü lillāh bir makām-ı ‘ālīde kıldum karar	144
Ḥamdü lillāh kim tulu‘ itdi yine şemsü’z-ziyā	27
Ḥamdü lillāh sāye şaldı ni‘met-i şehir-i şıyām	163
Ḥasret-i dergāh-ı fahr-i ‘ālem ile dem-be-dem	274
Ḥatm-i cem‘i’l-mürselīnūñ fahridür fakr u fenā	28
Ḥazret-i Hakķuñ Ḥabībi sevgili bir dānesi	479
Hemişe bülbülüñ gülşende feryādı muḥabbetdür	146
Her kaçan añarsam seni kararum qalmaz Allāhum	256
Her nefesde bir tecellī-i Ḥudā ister gönül	231
Her neye baksa gözüm [gözün] bil sırr-ı Sübhān andadur	117
Her şāhib-i tāt u külāh	37
Ḥudāyā keşti-i cürm içre kaldum	396
Ḥurşīd-i ruḥuñla dil beñzer gibi püryāna	421

İbn-i vâktem ben ebu'l-vâkt olmazam	273
İçmeyen la'ûñ şarābın merd-i meydān olmadı	450
İdelüm cevlan	398
İden rāh-ı muḥabetde tekāpū	355
İdüp 'āşıqlara in'ām-ı küllī	506
İki kaşuñ arasında çekdi ḥaṭṭ-ı istivā	23
İlāhī bende bī-ḥad oldı 'iṣyān	43
İlāhī neylesün nitsün	167
İlāhī yārī kıl baña ki senden ğayrı yārüm yok	188
İlāhī zulmet-i cürm ile tıldum	417
İlhām ile dün gice	477
'İlim baḥr u vücūd aşdāf anuñ dūr-dānesiyem ben	337
İñile ey dertlü gönül iñile	127
İñilerem ben dün ü gün derdi olan iñiler	75
İsm-i sultān virdüñ mi var	224
İster-iseñ bulasın cānānı sen	227
İsteyen būy-ı vişālī bir gül-i bī-ḥārdan	287
İsteyen yārin	311
İşbu gönülüm ḥālını bilmez cihānda var olan	291
İtdüklerime yā İlāh	79
İy gönül var kim bu derdden sen ḥaber-dār olmaduñ	216
İy seyyid-i dü-'ālem vey 'ārif-i Ḥudā-bīn	339

Kaçan-kim maḳdem-i pākūñle ‘ālem muḥterem oldı	459
Kākül-i faḥr-i cihān naḥl-i gülistāndur baña	34
Qalbūñi bāğ-ı cinān it ravza-i tevḥīd ile	441
Qalmışuz deryā-yı ğaflet içre bī-tāb u tüvān	307
Qandadur cehl-ile zulmet nefis-i şu‘bānuñdadur	112
Qanı bizden evvel gelen velīler	157
Qapuña geldiler ümmet Muḥammed	63
Qararum qalmadı cānā görelden sen dil-ārāyı	495
Qarīn-i bezm-i erbāb-ı hevāyam yā Resūlallāh	361
Qatre-i ‘aşq-ı Hudā bir baḥr-i bī-pāyāndur	134
Kerīmā ‘ālī dergāha hemān iḥsānuña geldük	219
Qılalum ‘aşq-ı İlāhīde şafa	242
Qıldan incedür kılıcdan keskin ol řāhuñ yolu	500
Kim göre dīdārını	153
Kim ki ‘aşquñ dārına ber-dār olur	85
Kim ki cān virmez bu yolda pes niçün cānān diler	141
Kim ki cāndan geçmez ise diñ bize yār olmasun	328
Kimde ki ‘aşq-ı İlāhī nāle vü efġān ola	429
Qo yaqsun küllī cismüm nār-ı hicrān	235
Qorqdum kıyāmet güninden	474
Qudūmuñ raḥmeti zevq u şafādur yā Resūlallāh	368
Quldān saña lāyık nola	12

Kūy-ı ‘aşkuñ baña bir kūh-ı tecellī görünür	133
Levh-i dilde okıyan ‘ilm-i İlāhiden sebak	181
Luṭf eyleyüp bir kez nazār	168
Maḥbūb-ı Hudā zāt-ı şeref-bār-ı Muḥammed	73
Māhest ne-mī dānem ḥurşid-i ruḥet yā ne	420
Maḥdem-i zāt-ı şerīfī raḥmeten li’l-‘ālemīn	299
Maḥsadı ‘āşıklarun	125
Maṭla’-ı nūr-ı İlāhīdür yüzün yā Muṣṭafā	35
Mecnūn olalı gönlüm Leylā haberin söyler	156
Mecnūn-ı Hudā olanı zencīre çekerler	154
Mefātīḥü’l-hudā oldı hilālün yā Resūlallāh	356
Melekler ḥāzır olmışdur niçün tevḥīde gelmezsin	317
Menzili ‘āşıklarun	104
Merḥabā ey nesl-i pāk-i nūr-ı Yezdān merḥabā	9
Mest-i ‘aşkuz şabrumuz yok sīnemüz çāk eylerüz	166
Mevlām gözüm yaşı akar sel olur	296
Mevlām senün cehennemün odına	496
Mevlām vir ‘aşkuñı baña ḥayrānuñ olayum senün	195
Milk-i beḳādan gelmişem fānī cihānı neylerem	249
Muḥammed ma’den-i şıdk u şafādur	140
Muḥammed tırdı gelince yirinden	71
Muḥammeddür cemāl-i Ḥaḳka mir’āt	50

Murğ-ı dil pervâz urup uçmak diler	170
Musahhar emrüne hep cümle eşyâ	508
Mü'minün kalbini yuyup arıdan	119
Münâdiler nidâ eyler	426
Naqqâşumuz bizi ezel bî-levn ü renk yazup durur	98
Nazaruñ pāk ise alduñ nazarı	520
Nedür bu kaçrelerde âb-ı hayvân olduğıñ cānā	24
Nefse uyup rāh-ı Hākdan taşra çıkmak yol midur	80
Nice bir besleyesin sen bu kıadd ü kıāmeti	499
Nice bir uyursın uyanmaz mısın	399
Nicesi fāriğ olam ben nāle-i her-gāhdan	338
Nideyüm şabr idebilsem dil ü cān oda yanar	111
Niyāz-ı 'arz-ı hācāta ulu dergāhumuz vardur	126
Noldı bu gönlüm noldı bu gönlüm	250
Noldı saña ayā göñül 'acāyib derde muğraduñ	192
Nolduñ ağılarsuñ göñül sen bî-bedel yārūñ mi var	82
Nūr-ı fahr-ı 'āleme bir zerre olmaz āfitāb	41
Nūş eyledüm şahbā-yı 'aşk mest eyledi envār-ı zāt	47
O kim 'aşkuñla pür-derd ü elemdür yā Resūlallāh	359
Okınsun dergehüñde 'arz-ı hālüm yā Resūlallāh	385
Ol benem ki vākıf-ı esrār-ı 'ilm-i ādemüm	271
Ol cihānuñ fahrinūñ sırrına kıurbān olayum	257

Olmayacak senden ‘atā	21
Olursa devletüm hem-dem kılursa ʔālī‘üm yāri	455
Oñulmadı yaralar ‘aceb derdüm var benüm	252
‘Ömr bāğçesinüñ güli şolmadan	276
Pādişāhā ‘aşkuñı hem-hāne kıl	230
Pāk eyle gönül çeşmesini tā ʔurulınca	438
Pertev-i cānān kime irdiyse hayrān eyledi	472
Pīr öñünde okıyan bī-ḥarf ‘aşkuñ nāmesin	305
Rabbūnden olur iḥsān ey dil niye maḥzūnsuñ	202
Ravzaña çün yüz süren bulur amān	315
Rāzıyam derdine yārūñ ben şikāyet itmezem	245
Recā-yı lūḫfuña geldük kapuña	312
Reh-i ‘aşkuñda bī-şabr u şekībem yā Resūlallāh	358
Resūl-i Kādir-i muṭlaḫ	102
Rivāyetde gelür bir gün Resūlullāh olup dil-şād	64
Ruḫuñ gülzār-ı firdevs-i ezeldür yā Resūlallāh	371
Ruḫuñdan zerredür mihr-i dıraḫşān yā Resūlallāh	384
Rūmdan çıkdum yüridüm	462
Rumūz-ı enbiyāyı vāḫıf-ı esrār olandan şor	105
Şadr-ı cem‘u’l-mürselīn	373
Şafḫa-i şadrında dā’im ‘āşkuñ efkārı Hū	350
Şaḫn-ı cānum içre dā’im devr ider devvār-ı Hū	353

Sālikūñ mürşidine hizmet-i şāhāne gerek	206
Sarāy-ı lī-ma‘allāhi göñüldür	114
Sāyesi düşmez yire bir boyca naḥl-i Tūrsuñ	203
Semā‘da sırr-ı tevḥīd oldu ızhār	92
Sen cānuñdan geçmeden cānān ārzū kılarısuñ	210
Sende toğmıışdur Muḥammed Muştafā	14
Sensin bize bizden yakın görünmezsın ḥicāb nedür	118
Senüñ ‘aşkuñla ey cānān cihān oldu baña zindān	282
Sevdādan[Sivādan] ḳalbini pāk it	76
Sevdāñile dil mülkin vīrāneye döndürdüñ	211
Sevdā-yı ḥayālūñle dīvāneyem ey Mevlā	6
Sevdā-yı sivādan geç	340
Sevdüm seni hep varum yağmādur alan alsun	320
Seyrümde bir şehre vardum	225
Seyyid evlād-ı ādem şāfi‘-i rüz-ı cezā	8
Sırr-ı tevḥīd ile sırrum āşinālık eyledi	466
Sīneñ içre bedr olan māhuñ nedür	90
Şūfiyem ḥalk içinde tesbīḥ elümden gitmez	172
Sübḥāne’l-melikü’l-Mevlā yā Mevlā	11
Şāh Hüseyñüñ fırḳatiyle ağlayan gelsün berü	347
Şāh-ı iḳlīm-i velāyetdür gürüh-ı Ḳādirī	451
Şeh-i ḥalvet-sarāyı lī-ma‘allāhī Muḥammeddür	108

Şehīdlerüñ ser-çeşmesi	89
Şermsār itme Hudāyā rüz-ı maḥşerde beni	470
Şevk-ıla devr itse ne var peymāne-i tevḥīd olan	278
Şifā-yı derd-i dildür āsitānuñ yā Resūlallāh	374
Şol cennetüñ ırmaqları	349
Şol zamān kim ben ol dostdan ayru düşdüm oldum ırak	184
Şu dil keşret ile büt-hāne oldı	482
Şu‘ā‘-ı şem‘-i bezm-ārā-yı ‘uşşākā şafāsın sen	302
Şular kim dost elinden içdi cāmı	452
Tā dil virelden sünbüle Sünbülīler dirler bize	433
Tā ezelden biz bu ‘aşk içinde rüsvā olmışuz	173
Tā ezelden sen benümle ‘ahd ü peymān eyledüñ	207
Tāc-ı ser-i enbiyā	22
Tahtgāh itdi vücūdum şehrini sultān-ı ‘aşk	191
Tālib-i Ḥaḳḳuñ devāsız derddürür sermāyesi	498
Taşdı rahmet deryası	388
Tecellī şevk-i dīdāruñ beni mest eyledi ḥayrān	298
Tecellī-i cemāl ister	171
Tende cānum cānda cānānumdur Allāh Hū diyen	310
Tennūr-ı dile od yakup āh-ı şererümden	333
Tevḥīd hoşca nesnolur	258
Toğdı ol şadr-ı risālet başdı ‘arş üzre ḳadem	243

Toprakda yatacak teni	308
Ṭulū‘ itdi dile şems-i ḥaḳīḳat	406
Urūmda ‘Acemde ‘āşık olduğum	463
‘Usretleri teysīr idici Ḥazret-i Mevlā	10
Uyan behey gāfil ḥ‘āb-ı gāfletden	492
Uyan ey gözlerüm gāfletden uyan	297
Uyan gāfletden ey nā’im Ḥaḳa yalvar şehirlerde	422
Uyan gözüñ aç tırma yalvar güzel Allāha	412
Vaḳt-i şehirde	121
Varını virmez mi bir yār isteyen	334
Varlığıñ maḥv eyleyüp meydāna gel	236
Varımı ben dosta virdüm ḥānümānum ḳalmadı	460
Vāşıl olmaz Ḥaḳḳa kimse cümleden dūr olmadan	321
Vire mi derd-i şanem derdüme dermān vire mi	501
Virüp ‘aşkuñ vücūdun [vücūdum] ḳaṭresi deryāya döndürdüñ	204
Vişālūñle idüp i‘zāz u ikrām	335
Vücūdum dārını ma‘mūr iden yār	137
Vücūduñ ‘āleme luṭf-ı Ḥudādur yā Resūlallāh	372
Vücūduñ maẓhar-ı sırr-ı ezeldür yā Resūlallāh	376
Yā İlāhī bilmezem bu bendeki sevdā nedür	110
Yā İlāhī düşdigüm yirde ḳoma ḳaldur beni	471
Yā İlāhī ḳıl bize luṭf u ‘aṭā	31

Yā mecma‘a’l-mecālis yā menba‘a’l-kerem	259
Yā Rab beni mesrūr it esrār-ı cemālūñle	435
Yā Rabbi ‘aşkuñ vir baña Hū diyeyüm döne döne	444
Yā Rabbi ‘izzetūñ haqqı	336
Yā Rabbi cennet evine	505
Yā Rabbi dilerem	81
Yā Rabbi kerem eyle	401
Yā Rabbi lisānumda ezkārumı ‘aşk eyle	390
Yā Rabbi maḥşer yirine ne yüz ile varayum ben	309
Yā Resūlallāh bize gör netdi ‘āşī ümmetūñ	212
Yā Resūlallāh cemālūñ hoş gülistāndur baña	33
Yā Resūlallāh ḥabīb-i ḥālīk-i yektā tuyī	521
Yā Resūlallāh kevneyne vücūduñ āfitāb	51
Yā Resūlallāh nām-ı pāk ile	7
Yandı gönülde māsivā çün nār-ı zıkrullāh ile	392
Yandığumçün ‘aşk odına rāḥatum Hūdur hemān	283
Yandum kül oldum	427
Yandum yakıldum ben nār-ı ‘aşka	395
Yanmağdan uşanmazam pervāne miyem bilmem	275
Yārini yarın görendür kim bugün yārın görür	123
Yine dil na‘tuñı söyler Muḥammed	66
Yine dostdan haber geldi gel hey gönül şimden-gerü	343

Yiter ma‘mûre olduñ bir zamān vîrāne ol göñlüm	266
Yiter olduñ fenā bāğında nālān	434
Yiter yandum firākuñ āteşine	436
Yitürdüm özümü şöyle ki hālî	517
Yüce sultānum	158
Yüregüme dost derdi urdı dürlü yāreler	93
Zāhidā şüret gözetme içerü gel cāna baķ	189
Zāt-ı Hāķda maḥrem-i ‘irfān olan añlar bizi	480
Zerre-i ‘aşķuñ İlāhî her kimüñ göñlinde var	142
Zerreler zāhir mi olur āfitābı olmasa	442
Zihî cān-kim münevverdür bugün nūr-ı tecellādan	280
Zihî kenz-i ḥafî k’andan gelür her vār olur peydā	16
Zikrūñ ile olmışam raṭbū’l-lisān	288
Żiyālar virdi nūr ile dil ü cāna seḥer zikri	486
Zuhūr-ı kā’inātuñ ma‘denisin yā Resûlallāh	375
Zulmet-i hicrūñle bîdār olmışam yā Rab meded	69
Zühdüñi ķo ‘aşķa düş ehl-i cinān itsüñ seni	489
Zülfüñ içre vechüñi cānā ķü pinhān eyledüñ	217

II.1.5. Şiirlerin Mecmuadaki Sıralarına Göre Dizini

Şiir Numarası	Şiirin İlk Mısrası	Şairi
1	Āfitāb-ı şubḥ-ı mā evḥā Ḥabīb-i Kibriyā	Naẓīm
2	Ben dost ile dost olmuşam kimseler dost olmaz baña	‘Āşık Yūnus
3	Ḥabs içün geldi gelür ıtlāk içün fermān baña	Mısrī
4	Baḥr içinde kaçreyem baḥr oldu ḥayrān baña	Niyāzī
5	Ey ṭarīkat erenleri	Üftāde
6	Sevdā-yı ḥayālūñle dīvāneyem ey Mevlā	Nūrī
7	Yā Resūlallāh nām-ı pāk ile	Ḥakḳī
8	Seyyid evlād-ı ādem şāfi‘-i rūz-ı cezā	Feyzī
9	Merḥabā ey nesl-i pāk-i nūr-ı Yezdān merḥabā	Seyyid Seyfī
10	‘Usretleri teysīr idici Ḥazret-i Mevlā	Fethī
11	Sübḥāne’l-melikū’l-Mevlā yā Mevlā	Zākirī
12	Ḳuldan saña lāyık nola	Hüdāyī
13	Budur derdüm cüdā düşdüm ilümden	Maḥvī
14	Sende toğmışdur Muḥammed Muştafā	Nūrī
15	A‘lem-i cem‘u’l-verā seyyidinā Muştafā	Ḥilmī
16	Zihī kenz-i ḥafī k’andan gelür her vār olur peydā	Niyāzī
17	Ey enbiyālar serveri	Yūnus Emre
18	‘Arz it cemālūñ göreyüm ey māh-ı tābān Muştafā	Muḥyī
19	Eylerüz her laḫzada yüz biñ ḫaṭā	Şekūrī
20	Cümle işüm ‘ayn-ı ḫaṭā	Maḥvī

21	Olmayıncağ senden ‘aṭā	Hüdāyī
22	Tāc-ı ser-i enbiyā	Rūhī
23	İki kaşuñ arasında çekdi ḥaṭṭ-ı istivā	Mısrī
24	Nedür bu kaṭrelerde āb-ı ḥayvān olduğıñ cānā	Sezāyī
25	Ey çarḥ-ı dūn netdüm saña hīç virmedüñ rāḥat baña	Niyāzī
26	Cümle ḥuccāc ile giydük yine iḥrām u ‘abā	Ḳuloğlu
27	Ḥamdü lillāh kim ṭulū‘ itdi yine şemsü’z-ziyā	Ma‘nevī
28	Ḥatm-i cem‘i’l-mürselīnūñ faḥridür faḫr u fenā	Mısrī
29	Benem ol ‘aşḳ baḥresi deñizler ḥayrān baña	Yūnus
30	Derdümüñ dermānı sensin yā Muḥammed Muṣṭafā	Naşūhī
31	Yā İlāhī kıl bize luṭf u ‘aṭā	Ḥasībī
32	Bülbül-i gülzār-ı ‘aşḳam āşiyāñ olmaz baña	Sezāyī
33	Yā Resūlallāh cemālūñ hoş gülistāndur baña	Ḥaḳḳī
34	Kākül-i faḫr-i cihān naḥl-i gülistāndur baña	Naḳşī
35	Maṭla‘-ı nūr-ı İlāhīdür yüzüñ yā Muṣṭafā	Ḥaḳḳī
36	Ey kerem ıssı Ḥudā bize olup reh-nümā	Zākirī
37	Her şāḥib-i tāc u külāh	Pirī
38	Göñül āyīnesi olsun mücellā	Fethī
39	‘Aceb bu benüm cānum āzād ola mı yā Rab	Yūnus
40	Faḫr-ı ‘ālem maḥrem-i rāz olduğı şebdür bu şeb	Naẓīm
41	Nūr-ı faḫr-ı ‘āleme bir zerre olmaz āfitāb	Naḳşī
42	Göñül olsuñ nevālūñle muṭayyeb	Vaḥyī

43	İlāhī bende bī-ḥad oldı ‘işyān	Maḥvī
44	Bir seḥerde zāhir oldı nūr-ı şems ü āfitāb	Süleymān
45	Aç gözün dildāra baḳ ref‘ oldı vechinden niḳāb	Niyāzī
46	Elḥamdülillāh ol māh-ı raḥmet	Maḥvī
47	Nūş eyledüm şahbā-yı ‘aşḳ mest eyledi envār-ı zāt	Süleymān
48	Baḳup cemāl-i yāre çağıruram dost dost	Niyāzī
49	Bülbül-i nālān olup	Naḥfī
50	Muḥammeddür cemāl-i Ḥaḳḳa mir’āt	Sezāyī
51	Yā Resūlallāh kevneyne vücūduñ āfitāb	Sa‘īdā
52	Cemālūñ gösterüp güldür dil-i maḥzūnları şād it	Sa‘īdā
53	Göñülde aḳker-i mihr-i Resūlullāhı îḳād it	Feyzī
54	Elā ey gevher-i kân-ı risālet	Hüdāyī
55	Göñlümi şām u seḥer ‘aşḳuñla ḥayrān eyle dost	Cemālī
56	Cān bu ilden göçmeden cānānı bulmazsa ne güç	Niyāzī
57	Gel ‘ālem-i ma’nāya mi’rāc ideḡor mi’rāc	Ḥaḳḳī
58	Cāhidū fillāhı yā ehle’ş-şalāḥ	Hüdāyī
59	Cemī’-i dertlere dermān Muḥammed	Seyyid Nizāmoğlu
60	Cānum ḳurbān olsun senūñ yoluña	Dervīş Yūnus
61	Bir ismi Muşṭafā bir ismi Aḥmed	Dervīş Mūsā
62	Bir gice yaturken ben ḡaflet ile	Dervīş Yūnus
63	Ḳapuña geldiler ümmet Muḥammed	Sezāyī
64	Rivāyetde gelür bir gün Resūlullāh olup dil-şād	Yazıcıoğlu

65	Ağlayu kapuña geldük ey Ḥabīb-i Müctebā	Maḥvī
66	Yine dil na‘tuñı söyler Muḥammed	Niyāzī
67	Behey bülbul nedür feryād	Hüdāyī
68	Bir ‘aşk-ı pāk ihsān ide	Hüdāyī
69	Zulmet-i hicrūñle bīdār olmışam yā Rab meded	Niyāzī
70	‘Alemler müştāk saña	Yūnus
71	Muḥammed tırdı gelince yirinden	Yūnus
72	Aç gözün ğafletten uyan	Şadık
73	Maḥbūb-ı Ḥudā zāt-ı şeref-bār-ı Muḥammed	Nazmī
74	Derviş olan kişinün sözleri ‘umrān olur	Niyāzī
75	İñilerem ben dün ü gün derdi olan iñiler	Derviş Yūnus
76	Sevdādan[Sivādan] ḳalbini pāk it	Himmet
77	Dürc-i ma‘cün-ı ḥaḳīḳat ḥalka-i tevḥīddür	Feyzī
78	Dil-i ma‘den-i sīm ü zer-i esrār-ı Ḥudādur	Feyzī
79	İtdüklerime yā İlāh	Fethī
80	Nefse uyup rāh-ı Ḥaḳdan taşra çıḳmaḳ yol mıdur	Hüdāyī
81	Yā Rabbi dilerem	Ḥasan
82	Nolduñ aḳlarsuñ gönül sen bī-bedel yārūñ mi var	Üftāde
83	Dār-ı ḥasretdür bu dünyā ağla dā’im zār zār	Nūrī
84	Eyā sen şanma kim senden bu güftarı dehān söyler	Naḳşī
85	Kim ki ‘aşkuñ dārına ber-dār olur	Mısrī
86	Ġaflet ile Ḥaḳḳı buldum diyenler	‘Aşık Yūnus

87	Allāh diyelüm dā'im	Yūnus
88	Derdle ne gezersin ağlayup şu yirde	Dedem Yūnus
89	Şehīdlerüñ ser-çeşmesi	Dervīş Yūnus
90	Sīneñ içre bedr olan māhuñ nedür	Sezāyī
91	Göster cemālūñ şem'ini yansun oda pervāneler	Şemsī
92	Semā'da sırr-ı tevḥīd oldı ızḥār	Faḥrī
93	Yüregüme dost derdi urdı dürlü yāreler	Eşrefoğlu Rūmī
94	Göñül dostuñ cemāl āyīnesidür	Eşrefoğlu Rūmī
95	Bugün ol 'īd-i ekberdür gelür meydāna 'āşıklar	Naḳşī
96	Evliyāya egri bakma kevn ü mekân elindedür	Ḳaygusuz
97	Ḥaḳkı seven 'āşıklarūñ eglencesi tevḥīd olur	Mısrī
98	Naḳḳāşumuz bizi ezel bī-levn ü renk yazup durur	Eşrefoğlu Rūmī
99	Cemālūñ nūrına nisbet güneş bī-nūr u bī-ferdür	Sezāyī
100	Ey ki hezār-āferīn bu nice sultān olur	Veled
101	Çün bahār irüp şecerler sebz ü revnāḳ-gīr olur	Ġafūrī
102	Resūl-i Ḳādir-i muṭlaḳ	Feyzī
103	Cemālūñ şem'ine Mevlā	Maḥvī
104	Menzili 'āşıklarūñ	Naḳşī
105	Rumūz-ı enbiyāyı vāḳıf-ı esrār olandan şor	Niyāzī
106	Dehr-i dūna dil viren 'āḳil degül dīvānedür	Seyyid Seyfī
107	Bulmaḳ dilerseñ dā'im sa'ādet	Maḥvī
108	Şeh-i ḥalvet-sarāyı lī-ma'allāhī Muḥammeddür	Rızā

109	Gel ey sâlik diyem bir söz ki haḳdur	Sünbülî
110	Yâ İlâhî bilmezem bu bendeki sevdâ nedür	Naḳşî
111	Nideyüm şabr idebilsem dil ü cân oda yanar	Eşrefoğlu Rûmî
112	Ḳandadur cehl-ile zûlmet nefis-i şu‘bânuñdadur	Mısrî
113	Ben dervîşem diyene bir ün idesüm gelür	Dervîş Yûnus
114	Sarây-ı lî-ma‘allâhi gönüldür	Sezâyî
115	Esmâ-yı İlâhiyyede bî-ḥad hünerüm var	Mısrî
116	Ey gönül mecnûn kimdür zâhirâ ‘âḳil nedür	Mısrî
117	Her neye baksa gözüm [gözün] bil sırr-ı Sübhân andadur	Niyâzî
118	Sensin bize bizden yakın görünmezsın hicâb nedür	Yûnus
119	Mü’minün kalbini yuyup arıdan	Yûnus
120	Gönüm alanuñ sözini dâ’im dinleyesüm gelür	Eşrefoğlu Rûmî
121	Vaḳt-i seḫerde	Dervîş Himmet
122	Derdüñi bir it gönülde vech-i cânân bir olur	Kenzi
123	Yârini yarın görendür kim bugün yârin görür	Ḥalîlî
124	‘Aşḳuñ kime yâr olur dâ’im işi zâr olur	Niyâzî
125	Maḳşadı ‘âşıḳlaruñ	Naḳşî
126	Niyâz-ı ‘arz-ı ḥacâta ulu dergâhumuz vardur	Muḫyî
127	İñile ey dertlü gönül iñile	Niyâzî
128	Ey ğarîb bûlbûl diyârüñ ḳandadur	Niyâzî
129	Cemâli nûrını Mevlâ kamuya eylemiş izhâr	Maḫvî
130	‘Aşḳuñ odı cigerümi yaḳa geldi yaḳa gider	Eşrefoğlu

131	Halk içre bir âyîneyüm herkes bakar bir ân görür	Mısrî
132	Felek gerdişlerinden işlerin bitmişlerin gönder	Faṣīḥ
133	Kūy-ı ‘aşkuñ baña bir kūh-ı tecellî görünür	Naḳṣî
134	Ḳatre-i ‘aşḳ-ı Ḥudā bir baḥr-i bî-pâyāndur	Feyzî
135	Bilürse vech-i cānānı bu cism ü cānı neylerler	Niyāzî
136	Ey gönül gel ağlama zārî zārî inileme	Niyāzî
137	Vücūdum dārını ma‘mūr iden yār	Nūrî
138	‘Āriflere esrār-ı Ḥudādan ḥaberüm var	Niyāzî
139	Gel vücūduñ perdesin ḳaldur cemāl-i yārî gör	Yahyā
140	Muḥammed ma‘den-i şıdḳ u şafādur	Sezāyî
141	Kim ki cān virmez bu yolda pes niçün cānān diler	Eşrefoğlu Rūmî
142	Zerre-i ‘aşkuñ İlāhî her kimüñ gönlinde var	Maḥvî
143	Bulmayan cān Yūsufın Ken‘ānı bilmez ḳandadur	Muḥyî
144	Ḥamdü lillāh bir makām-ı ‘ālîde ḳıldum ḳarār	Himmet
145	Ey şūfî bizüm şoḥbetümüz cāna şafādur	Tālib
146	Hemîşe bülbulüñ gülşende feryādı muḥabbetdür	Maḥvî
147	Bilmeyenler derdini dermānı bilmezler nedür	Fenāyî
148	Dil ḥānesi mir’āt-ı Ḥaḳ sırr-ı Cemālullāhı gör	Naşūḥî
149	Ḍutsañ nazar her zerreye Ḥurşîd-i rahşān gizlidür	Seyyid Muḥammed Ḥalvetî
150	Ey gönül bir derde düş kim anda dermān gizlidür	Eşrefoğlu Rūmî
151	Ey tarîḳat erleri vey ḥaḳîḳat pîrleri	Niyāzî
152	Dervîş olan kişiler deli olağan olur	Dervîş Yūnus

153	Kim göre dīdārını	Naḳṣī
154	Mecnūn-ı Ḥudā olanı zencīre çekerler	Seyfī
155	Ey şanem nolduñ cāna ḳaşduñ var	Niyāzī
156	Mecnūn olalı göñlüm Leylā haberin söyler	Şemsī
157	Ḳanı bizden evvel gelen velīler	Merkez
158	Yüce sulṭānum	Yūnus
159	Bağrumdaki biten başlar	Seyfullāh
160	Bu nice dertdür ki düşdi cāna dermān istemez	Eşrefoğlu Rūmī
161	Baṅa cānān gerek şol cān gerekmez	Cemālī Ḥalvetī
162	Ger şorarsañ intisāb-ı zātuñuz kimdür deyü	Seyyid Şeref
163	Ḥamdü lillāh sāye şaldı ni‘met-i şehr-i şıyām	Maḥvī
164	Dest-i ‘aşḳ-ile dem-ā-dem yaḳalar çāk eylerüz	‘İzzī
165	Biz ol ‘uşşāk-ı ser-bāzuz bize ‘aḳl ıssı yār olmaz	Şemsī
166	Mest-i ‘aşḳuz şabrumuz yok sīnemüz çāk eylerüz	Luṭfī
167	İlāhī neylesün nitsün	Nūrī
168	Luṭf eyleyüp bir kez naḳar	Hüdāyī
169	Düşdüm yine bir derde	Himmet
170	Murg-ı dil pervāz urup uçmak diler	Himmet
171	Tecellī-i cemāl ister	Hüdāyī
172	Şūfiyem ḥalḳ içinde tesbīḥ elümden gitmez	Yūnus
173	Tā ezelden biz bu ‘aşḳ içinde rüsvā olmuşuz	Mısrī
174	Bugün meydān-ı ‘aşḳ içre ki yāre āşināyuz biz	Himmet

175	Bu ‘ālemde dil-i şeydālaruz biz	Seyyid Şeref
176	Bula[n] özüñi gören yüzüñi	Mısrî
177	Dermān arardum derdüme derdüm baña dermān imiş	Niyāzî
178	Cāna cefā kı l yā vefā senden hem o hoş hem bu hoş	Eşrefoğlu
179	Gözüm nūrı faḥr-ı cihān	‘Āşık Kuloğlu
180	Cān u dil şehrin ezelden eyledi yağmā-yı ‘aşk	Fenāyî
181	Levh-i dilde okıyan ‘ilm-i İllāhiden sebak	‘Adlî
182	Bir gice Muhammede Çalab gönderdi Burāk	Yūnus
183	Cefā vü renc ü miḥnetdür adı ‘aşk	Eşrefoğlu Rūmî
184	Şol zamān kim ben ol dostdan ayru düşdüm oldum ırak	Eşrefoğlu Rūmî
185	‘Āşıkuñ gitmez dilinden hîç bu hūy u hāy-ı ‘aşk	Muḥibbî
186	Diyār-ı dār-ı dünyāda Hudāyā bākî vārum yok	Maḥvî
187	Düşdi cāna ‘ākıbet sevdā-yı ‘aşk	Hakkî
188	İllāhî yārî kı l baña ki senden gayrı yārüm yok	Üftāde
189	Zāhidā şüret gözetme içerü gel cāna bak	Niyāzî
190	Bāğ-ı dilde menzil almış ‘aşk-ı Hāk	Maḥvî
191	Tahtgāh itdi vücūdum şehrin sulṭān-ı ‘aşk	Ġafūrî
192	Noldı saña ayā gönül ‘acāyib derde muğraduñ	‘Abdürrahîm-i Tırsî
193	Eyleyen ‘uşşākı şeydā dā’imā	Naşūhî
194	Ey gönül dillerde sen efsāne olduñ bilmeduñ	Nūrî
195	Mevlām vir ‘aşkuñı baña ḥayrānuñ olayum senüñ	Seyyid Nizāmoğlu
196	Evliyādan sır şorana toḳuz dürlü nişān gerek	Vehhāb Ümmî

197	Hadden aşdı iştıyâkuñ	Şeyhî
198	Ey gâfil uyan ğafletden uyan	Yûnus Emrem
199	Gel meclis-i ‘uşşâka tâ ref’ ola aḥzânuñ	Kerîmüddîn
200	Ey bülbül-i şeydâ yine efġâna mı geldüñ	Niyâzî
201	Ey beni ‘aşk âteşine yanduran	Nürî
202	Rabbüñden olur iḥsân ey dil niye maḥzûnsuñ	‘Abdül ḥay
203	Sâyesi düşmez yire bir boyca naḥl-i Ṭûrsuñ	‘İtrî
204	Virüp ‘aşkuñ vücûdun [vücûdum] kaṭresi deryâya döndürdüñ	Sezâyî
205	Dervîş olan ‘âşık gerek yolında hem şâdık gerek	Mısrî
206	Sâliküñ mürşidine ḥizmeti şâhâne gerek	Niyâzî
207	Tâ ezelden sen benümle ‘ahd ü peymân eyledüñ	Cemâlî
208	Gözlerini noldı bîdâr eyledüñ	Niyâzî
209	Ey dil zen-i dünyânuñ çün âline aldandüñ	Nürî
210	Sen cânuñdan geçmeden cânân ârzü kılarısuñ	‘Âşık Yûnus
211	Sevdâñile dil mülkin vîrâneye döndürdüñ	Selîmî
212	Yâ Resûlallâh bize gör netdi ‘âşî ümmetüñ	Seyfî
213	‘Aşkuñ meyine kandum nolduñ a gönül nolduñ	‘Azîzî
214	Hâk yaratdı ‘âlemi ‘aşkına Muḥammedüñ	Yûnus
215	Buyruk senüñ fermân senüñ	Hüdâyî
216	İy gönül var kim bu derdden sen ḥaber-dâr olmaduñ	Eşrefoğlu Rûmî
217	Zülfüñ içre vechüñi cânâ çü pinhân eyledüñ	Sezâyî
218	Deldi bağrum bülbül-i bî-çâre nālânuñ senüñ	Seyyid Seyfî

219	Kerīmā ‘ālī dergāha hemān ihsānuña geldük	Nizāmī
220	Ben dost hevāsına düşdüm gayrı hevā neme gerek	Eşrefoğlu Rūmī
221	Derd-i Hāka tālīb ol dermāna irem dirseñ	Mısrī
222	‘Aşkuñla cihān beste	Nūrī
223	Ey Hudādan luṭf u ihsān isteyen	Vālī
224	İsm-i sultān virdüñ mi var	Yūnus
225	Seyrümde bir şehre vardum	Sinān Ümmī
226	Dermendem mücrimem dermāna geldüm yā Resūl	Maḥvī
227	İster-iseñ bulasın cānānı sen	Niyāzī
228	Ey gönül gel Hākka giden rāhı bul	Niyāzī
229	Āşinā-yı ‘aşk olandan āh u zār eksük degül	Mısrī
230	Pādişāhā ‘aşkuñı hem-ḥāne kıl	Niyāzī
231	Her nefesde bir tecellī-i Hudā ister gönül	Hākķī
232	Gel gönül terk-i sivā it nice bir tül-i emel	Maḥvī
233	Bir nazar kıl ḥālūme āsān ola cümle sübül	Naķşī
234	‘Aşķ-ı ma‘şūkı idelden iḥtiyār	Hüdāyī
235	Qo yaqsun küllī cismüm nār-ı hicrān	Nizāmī
236	Varlıguñ maḥv eyleyüp meydāna gel	Niyāzī
237	Erenlerüñ şöḥbeti ele giresi degül	Sinān
238	Bir ġarībem [ġarībsin] şu cihānda gülme gülme ağla gönül	Dervīş Yūnus
239	Dolap niçün iñilersin	‘Āşık Yūnus
240	Geldi sa‘ādetle yine	Nūrī

241	Ey cemālũñ matla‘-ı hırşĩd-i iķbāl ü kerem	Selĩm
242	Ķılalum ‘aşķ-ı Ĭlāhĩde şafā	Naķşĩ
243	Ĥoĝdı ol şadr-ı risālet başdı ‘arş üzre ķadem	Niyāzĩ
244	Cānān görünür baña cānā neye baķsam	Niyāzĩ
245	Rāzıyam derdine yārũñ ben şikāyet itmezem	Eşref[oĝlı] Rũmĩ
246	A şeyhũm senũñ yoluña ķurbān olayum gideyũm	Abdũ’r-raķĩm Tĩrsĩ
247	Allāh emrin ħtatum	Yũnus
248	Dũn ü gũn yalvaruram ben efendũm	Dervĩş Yũnus
249	Milk-i beķādan gelmişem fānĩ cihānı neylerem	Dervĩş Yũnus
250	Noldı bu gũnlũm noldı bu gũnlũm	Bayram
251	Gerçek ‘aşıķlara şalā dinildi	Emĩr Sulţān
252	Oñulmadı yaralar ‘aceb derdũm var benũm	Kemāl
253	Bũlbũl-i şũrĩdeyem gũlden naşĩbũm var benũm	Dervĩş ‘Oşmān
254	Eyyũbam mũbtelāyam derde dermān isterem	Yũnus Emrem
255	Ey dervĩşler ey ķardaşlar	Dervĩş Yũnus
256	Her kaçan añarsam seni ķarārũm ķalmaz Allāhum	Dervĩş Yũnus
257	Ol cihānuñ faħrinũñ sırrına ķurbān olayum	Niyāzĩ
258	Tevħĩd hoşca nesnolur	Yũnus
259	Yā mecma‘a’l-mecālis yā menba‘a’l-kerem	
260	Ben dertliyem derdũm vardur yā ben nice dũnmiyeyũm	Seyyid Nizāmoglı
261	Çũnki yandı ‘aşķ odi kũl olmaķdur murādum	Himmetĩ
262	Ezelden ‘aşķıla ben yana geldũm	Yũnus Emrem

263	‘Aşkuñ meyine ben kana geldüm	Niyāzī
264	Deryā-yı ‘aşka dūr-dāne geldüm	Maḥvī
265	Ezelden ‘aşk odına yana geldüm	Sünbülī
266	Yiter ma‘müre olduñ bir zamān vīrāne ol göñlüm	Nazmī
267	Gāh gāh kendüme gelürem gāh gāh yavı kılınuram	Eşrefoğlu Rūmī
268	Bāğ-ı cemāle çün irem	Nūrī
269	Deryā gibi cūş itdün	Fethī
270	Göñlümüñ zevkını ben hiçr ile nālān itdüm	Fethī
271	Ol benem ki vākıf-ı esrār-ı ‘ilm-i ādemüm	Mısrī
272	Hālet ile baña bir ‘aşk yöneldi	Dervīş Yūnus
273	İbn-i vaktem ben ebu’l-vaḳt olmazam	Mısrī
274	Ḥasret-i dergāh-ı faḥr-i ‘ālem ile dem-be-dem	
275	Yanmaḳdan uşanmazam pervāne miyem bilmem	Nūrī
276	‘Ömr bāğçesinüñ güli şolmadan	Yūnus
277	Ey Rabb-i Raḥmān	Fethī
278	Şevḳ-ıla devr itse ne var peymāne-i tevḥīd olan	Vaḥyī
279	Gül midür bülbul midür şol zār u efgān eyleyen	Niyāzī
280	Zihī cān-kim münevverdür bugün nūr-ı tecellādan	Akşemseddīn
281	Ḥaḳdan gayrı sevgili küllī yalandur yalan	Dervīş Yūnus
282	Senüñ ‘aşkuñla ey cānān cihān oldu baña zindān	Sezāyī
283	Yandıgumçün ‘aşk odına rāḥatum Hūdūr hemān	Sinān Ümmī
284	Feyz-yāb oldu dil ü cān nefḥa-i cānāneden	Vehbī

285	Ey şehīd-i Kerbelāya ağlayan	Sezāyī
286	Eyā rehber olan rāh-ı vişāle	Dervīş Aḥmed
287	İsteyen būy-ı vişālī bir gül-i bī-ḥārdan	Ġafūrī
288	Zikrūñ ile olmuşam raṭbū'l-lisān	Necīb
289	Elā ey mürşid-i 'ālem ḥaber vir 'ilm-i Mevlādan	Mısrī
290	Alduñ mı gōñül ḥüsñile yektā ḥaberin sen	Mısrī
291	İşbu gōñlüm ḥālını bilmez cihānda var olan	Maḥvī
292	Ayurma beni senden Yaradan	'Āşık Yūnus
293	Bilmem nideyüm	Yūnus
294	Gel berü ey gōñlümün ṣaḥnında seyrān eyleyen	Üftāde
295	Feth olunca Ḥaḫdan yana yolumuz	Ṭalib
296	Mevlām gözüm yaşı aḫar sel olur	Seyyid Seyfullāh
297	Uyan ey gözlerüm ḡafletden uyan	Murād
298	Tecellī şevḫ-i dīdāruñ beni mest eyledi ḥayrān	Eşrefoğlu
299	Maḫdem-i zāt-ı şerifi raḫmeten li'l-'ālemīn	Şaḥvī
300	Baḫr-ı tevḥīdde bulan dürr-i yetīm	Dervīş Aḥmed
301	Baḫr-ı 'aşḫ içre bulan dürr-i 'Aden	Ḥulvī
302	Şu'ā'-ı şem'-i bezm-ārā-yı 'uşşākā şafāsın sen	Rızāyī
303	Gözinden ehl-i inkāruñ nihān-ender-nihānsın sen	Seyyid Nizāmoğlu
304	'Aşḫile nūş eyleyen bezm-i ezel peymānesin	Seyyid 'Abdü's-şamed
305	Pīr öñünde okıyan bī-ḥarf 'aşḫuñ nāmesin	Sezāyī
306	Gōñlüm İlāhī derdüñi	Maḥvī

307	Çalmışuz deryâ-yı ğaflet içre bî-tâb u tüvân	Hiłmî
308	Toprakda yatacak teni	Yûnus
309	Yâ Rabbi maḥşer yirine ne yüz ile varayum ben	Zâkirî
310	Tende cānum cānda cānānumdur Allāh Hû diyen	Niyâzî
311	İsteyen yârin	Hüdâyî
312	Recâ-yı luṭfuña geldük kapuña	Mahvî
313	Gelmişem vaḥdet ilinden ‘aşkıla cihāna ben	Sinânî
314	Ey bu gönüm şehrini biñ luṭfla ābād iden	Hüdâyî
315	Ravzaña çün yüz süren bulur amân	Dervîş Abdullāh
316	Açıldı şevkle meydân ‘aşık-ı merdāneler gelsün	‘Adlî
317	Melekler ḥâzır olmışdur niçün tevḥîde gelmezsın	Ḥaḳḳî
318	‘Aceb ḥayrân oldum ‘aşka uyaldan	Sinân Ümmî
319	Derd ehli libāsını ‘aşk-ıla giyen gelsün	Muḥyî
320	Sevdüm seni hep varum yağmādur alan alsun	Mısrî
321	Vāşıl olmaz Ḥaḳḳa kimse cümleden dūr olmadan	Şemsî
322	Ey bu gönüm şehrini biñ ḳahrıla vîrân iden	Mısrî
323	Alduñ mı şafâ ile muşaffâ ḥaberin sen	Kenzî
324	Ey gönül ḥavf u ḥayâ it ḥazret-i Allāhdan	Fethî
325	Ḥakkuñ cemālin gözliyen	Hiłmî
326	Bir dürr-i yetimem kim görmedi beni ‘ummân	Yûnus
327	Ben bir sevdāya düşdüm	Dervîş Himmet
328	Kim ki cāndan geçmez ise diñ bize yâr olmasun	Niyâzî

329	Āşinā-yı ‘aşk olsun derd ile āh isteyen	‘Adlī
330	Āsitān-ı ravzaña her kim ide vaz’-i cebīn	‘İzze’ d-dīn
331	Bulmaz bu derdūñ çāresin bī-çāre gön lüm neylesün	Nūrī
332	Bir er arardum hāldaşdan olsun	Cemālī
333	Tennūr-ı dile od yakup āh-ı şererümden	Sezāyī
334	Varını virmez mi bir yār isteyen	Nūrī
335	Vişālūñle idüp i‘zāz u ikrām	Naşūhī
336	Yā Rabbi ‘izzetūñ haqqı	Ādem
337	‘İlim baħr u vücūd aşdāf anuñ dūr-dānesiyem ben	Mışrī
338	Nicesi fāriğ olam ben nāle-i her-gāhdan	Dervīş Abdullāh
339	İy seyyid-i dü-‘ālem vey ‘ārif-i Hudā-bīn	Rūşenī
340	Sevdā-yı sivādan geç	Hüdāyī
341	Gir semā‘a zıkr ile gel yana yana Hū diyü	Niyāzī
342	‘Āşıkuñ oldı dili meşvā-yı Hū	Seyyid Kerīm
343	Yine dostdan haber geldi gel hey gön lüm şimden-gerü	Sünbül
344	‘Aşķile iki cihānda şāh olan gelsün berü	Sünbülī
345	Eşer ‘aşķuñ yili eşhāra karşı	Nūrī
346	Benem zārī kılan ol yāre karşı	‘Āşık Yūnus
347	Şāh Hüseynūñ fırķatiyle ağlayan gelsün berü	Fu’ādī
348	‘Arz-ı dīdār eyledükce şāhid-i gülzār-ı Hū	Hüdāyī
349	Şol cennetūñ ırmaķları	Yūnus Emrem
350	Şafha-i şadrında dā’im ‘āşıkuñ efķarı Hū	Cemālī Halvetī

351	Bildüñ mi bunı böyle	Eşref
352	Ey nefis-i şüm inşâf idüp dimedüñ yâ Hû	Hüdâyî
353	Şaḥn-ı cānum içre dâ'im devr ider devvâr-ı Hû	Ma'nevî
354	Ehl-i derdüñ derdine dermân iken tekrâr-ı Hû	Müderris
355	İden rāh-ı muḥabetde tekāpū	Ġafūrî
356	Mefâtîḥü'l-hüdâ oldı hilālüñ yâ Resûlallāh	Kenzî
357	Bu gülşende hezâr-ı bî-nevāyam yâ Resûlallāh	Naḥîfî
358	Reh-i 'aşkuñda bî-şabr u şekîbem yâ Resûlallāh	Naẓîm
359	O kim 'aşkuñla pür-derd ü elemdür yâ Resûlallāh	Vahyî
360	Göñül yüz sürmek ister ḥāk-i pāye yâ Resûlallāh	Vahyî
361	Ḳarîn-i bezm-i erbāb-ı hevāyam yâ Resûlallāh	Ḥāfız
362	Ezelden enbiyānuñ aḳdemisin yâ Resûlallāh	Süleymān
363	Derūnuñ maḥzen-i rāz-ı Ḥudādur yâ Resûlallāh	Naḳşî
364	Derūnum āteş-i 'aşkuñla yandur yâ Resûlallāh	Sezāyî
365	Bırakdum 'aşkuñ ile nām u 'ārum yâ Resûlallāh	Maḥvî
366	Ḥabîbîsin cenāb-ı Kibriyānuñ yâ Resûlallāh	Faḥrî
367	Cemālüñ gülşen-i feyz ü 'aṭādur yâ Resûlallāh	Şerîfî
368	Ḳudūmuñ raḥmeti zevḳ u şafādur yâ Resûlallāh	Hüdâyî
369	Göñüller ârzūmend-i vişālüñ yâ Resûlallāh	Vahyî
370	Göñül bîgānelerle âşinādur yâ Resûlallāh	Nā'ilî
371	Ruḥuñ gülzār-ı firdevs-i ezeldür yâ Resûlallāh	Vahyî
372	Vücūduñ 'āleme luṭf-ı Ḥudādur yâ Resûlallāh	'Abdū'l-ḥay

373	Şadr-ı cem‘u’l-mürselîn	Hüdâyî
374	Şifâ-yı derd-i dildür âsitânuñ yâ Resûlallâh	Luţfî
375	Zuhûr-ı kâ’inâtuñ ma‘denisin yâ Resûlallâh	Niyâzî
376	Vücûduñ maẓhar-ı sırr-ı ezeldür yâ Resûlallâh	Zekâyî
377	Cemî‘-i enbiyânuñ efđalisin yâ Resûlallâh	Vesîm
378	Derûnum zâtuñı ister meded it yâ Resûlallâh	Maḥvî
379	Görelde yüzüñi ‘aql u şu‘ûrum târumâr oldı	Kenzî
380	Düşelden derdüñe yokdur qarârum yâ Resûlallâh	Kenzî
381	Cândan ‘âşık oldum vech-i gülüñe	Kenzî
382	Güneh-kâram yüzüm kara	Feyzî
383	Cemâlüñ ‘âleme mihr-i münevver yâ Resûlallâh	Şahvî
384	Ruḥuñdan zerredür mihr-i dirahşân yâ Resûlallâh	Necîb
385	Oķınsun dergehüñde ‘arz-ı ḥâlüm yâ Resûlallâh	Naẓîf
386	Girândur çeşm-i dilde ḥ‘âb-ı gâflet yâ Resûlallâh	Naẓîm
387	‘Arabda seyyidü’l-kavme duḥûl itdükde bir ‘âşî	Kenzî
388	Taşdı rahmet deryâsı	Yûnus
389	‘Âlemler nûra ğarķ oldı	Yûnus
390	Yâ Rabbi lisânumda ezķarumı ‘aşķ eyle	Şemsî
391	Ben ol dürr-i me‘anîyem ki şığmam heft deryâya	Şeyh Muslihiddin Mustafa Nutkî Efendi
392	Yandı gönülde mâsivâ çün nâr-ı zikrullâh ile	‘Adlî
393	Ġafletde olan gönüm	Maḥvî

394	Dil ü cân hîç karar itmez	Ya'kûb
395	Yandum yakıldum ben nâr-ı 'aşka	Süleymân
396	Hudâyâ keşti-i cürm içre kaldum	Maḥvî
397	Güzer eyle fenâdan bul bekâyı	
398	İdelüm cevlan	Yûnus
399	Nice bir uyursın uyanmaz mısın	Yûnus
400	Ez-cân u dil peygambere 'âşık iseñ şallû 'aleyh	Faḥrî
401	Yâ Rabbi kerem eyle	Maḥvî
402	Cemâlün nûrınun 'âşıklarına	Nûrî
403	Bu gönlüm şehrini seyrân iderken	Eşref
404	Cihânun nûrına nisbet cihâna şems degül zerre	Şemsî
405	Bu cân teşne vişâl-i ḥazretüne	Recâyî
406	Ṭulû' itdi dile şems-i ḥaḳîkat	Seyyid Şeref
407	'Âşıkları ḥandân iden	Fenâyî
408	Gelün behey kardaşlar gelün bu dervîşlige	Yûnus
409	Çalabum bir şâr yâratmış iki cihân arasında	Hâcî Bayrâm
410	Çü kânum lâ-mekândur bî-mekânam bu mekân içre	Nûrî
411	Bi-ḥamdillâh direm Allâh alup aqlumı fîkrullâh	Şems-i Tebrîz
412	Uyan gözüñ aç tırma yalvar güzel Allâha	Niyâzî
413	Ey 'âşık-ı dildâde gel nûş idelüm bâde	Sezâyî
414	Estağfirullâhe'l-'azîm mürâyînün işlerine	Seyyid Nizâmoğlu
415	Ey cemâl-i Ḥaḳa ṭalib	'Azîzî

416	Düşeli bu ‘aşkuñ cānum iline	Eşrefoğlu Rūmī
417	İlāhī zulmet-i cürm ile taldum	Himmetī
418	Cānumı ‘üryān idüp şaldum bu ‘aşk deryāsına	Eşrefoğlu Rūmī
419	Behey qardaş Haka bulam mı dırsın	Yūnus
420	Māhest ne-mī dānem hırşid-i ruhet yā ne	Mollā
421	Hırşid-i ruhuñla dil beñzer gibi pūryāna	Mollā
422	Uyan ğafletden ey nā’im Haka yalvar şehirlerde	Niyāzī
423	Ey Allāhum beni senden ayırma	Eşrefoğlu
424	Hak lutfına mazhar olan Sünbülīler dirler bize	Fahrī
425	Gele ey ‘aşıq gele gel	Yūnus
426	Münādīler nidā eyler	Hüdāyī
427	Yandum kül oldum	Ṭalib
428	Ey kavī vü metīn olan Allāh	Nūrī
429	Kimde ki ‘aşk-i İlāhī nāle vü efgān ola	Naqşī
430	Ey bübül-i nālede gül vaşlını hūāhende	Sezāyī
431	Gel haber vireyüm haber şorarsañ	Şeyh İlyās
432	Genc-i ‘aşkı isteriseñ dil-i vīrānda ara	Sırrī
433	Tā dil virelden sünbüle Sünbülīler dirler bize	Fahrī
434	Yiter olduñ fenā bāğında nālān	Hüdāyī
435	Yā Rab beni mesrūr it esrār-ı cemālūñle	Vahyī
436	Yiter yandum firākuñ āteşine	Fethī
437	Ahvāl-i serencāmum bu sā’ate irince	Mısrī

438	Pāk eyle gönül çeşmesini tā turlınca	Lā-yi mekân
439	Ey şeh zen-i dünyānuñ gel āline aldanma	Mısrî
440	Devr idüp geldüm cihāna yine bir devrân ola	Niyāzî
441	Qalbūñi bāğ-ı cinān it ravza-i tevḥîd ile	Niyāzî
442	Zerreler zāhir mi olur āfitābı olmasa	Niyāzî
443	Devrân odur kim devrini devr-i felek bilmez ola	Mısrî
444	Yā Rabbi ‘aşkuñ vir baña Hū diyeyüm döne döne	Seyyid Nizāmoğlu
445	Ey ġāfil uyan rıḥlet-i nāğāhı unutma	Şemsî
446	‘Aşkuña cānum bendedür bende	Nürî
447	Ey derdlülerüñ derdine dermān iden Allāh	Hüdāyî
448	Ben şanurdum ‘ālem içre hîç baña yār kalmadı	Niyāzî
449	Benüm bu özge ḥālüm cümle ḥalka yādigār oldu	Şeyḥ Mehmed
450	İçmeyen la‘lūñ şarābın merd-i meydān olmadı	Naḳşî
451	Şāh-ı iklîm-i velāyetdür gürūh-ı Qādirî	‘İzzî
452	Şular kim dost elinden içdi cāmı	Eşrefoğlu Rūmî
453	‘Aşḳ-ı Ḥaḳ her kimüñ ola yāri	Nürî
454	Gicelerde uyanıksın	Şeyḥ Ḥasan
455	Olursa devletüm hem-dem kılursa ṭālî‘üm yāri	Mevlānā
456	Açıldı çün bezm-i elest	Hüdāyî
457	‘Aceb midür deli olmak	Yūnus
458	Ben bu ‘aşḳa düşeli	Yūnus
459	Qaçan-kim maḳdem-i pākūñle ‘ālem muḥterem oldu	Fā’iz

460	Varumı ben dosta virdüm hânümānum almadı	Ahmedī
461	‘Aşkuñ dādı gōñlümde	‘Azīz
462	Rūmdan ıkđum yūridüm	Dervīş Yūnus
463	Urūmda ‘Acemde ‘āşık olduğum	Yūnus Emrem
464	Arayı arayı bulsam izüñi	Yūnus
465	Bugün bize vefālarla	Mürīdođlı
466	Sırr-ı tevḥīd ile sırrum āşınālık eyledi	Cismī
467	ıkđum erik dalına anda yidüm üzümi	Yūnus
468	Cümlenüñ maḥbūbı sensin ey ḥabīb-i ezeli	Muḥyi
469	Dimedüm mi dimedüm mi behey ardaş dimedüm mi	Kenzi
470	Şermsār itme Ḥudāyā rüz-ı maḥşerde beni	İqbālī
471	Yā İlāhī düşdigüm yirde oma aldur beni	Bī-are
472	Pertev-i cānān kime irdiyse ḥayrān eyledi	Cemālī Ḥalvetī
473	‘Aşkuñla yaq kül it beni	Seyyid Nizāmođlı
474	orđdum kıyāmet güninden	Dervīş Yūnus
475	A gōñül neylersin sen bu cihānı	Ḥaıı
476	Ey cenāb-ı ḥazret-i Ḥakuñ ḥabīb-i ekremi	Naqşī
477	İlhām ile dün gice	Yūnus
478	Evliyānuñ kelāmı söylenmesün alsun mı	Dervīş Yūnus
479	Ḥazret-i Ḥakuñ Ḥabibi sevgili bir dānesi	Sezāyī
480	Zāt-ı Ḥada maḥrem-i ‘irfān olan añlar bizi	Niyāzī Mışrī
481	Ḥabībullah cihāna cān degül mi	Nūrī

482	Şu dil keşret ile büt-hâne oldu	Şahvî
483	Ġaflet ile bir hâl yöneldi baña	Dervîş Yûnus
484	‘Aşkuñ aldı benden beni	Dervîş Yûnus
485	Gülşen-i vahdetde dâ’im rûz u şebdil bülbülü	‘Adlî
486	Žiyâlar virdi nûr ile dil ü cāna seher zikri	Dervîş ‘Osmân
487	Bir ben degül seni seven cümle ‘âlemdür sevice	Eşrefoğlu Rûmî
488	Bir yüze düş oldu gözüm yüz biñ gezer dîvānesi	Mısrî
489	Zühdüñi ko ‘aşka düş ehl-i cinān itsün seni	Niyāzî
490	Çün saña göñlüm mübtelâ düşdi	Niyāzî
491	Bugün Ya‘kûb-ı kalbe Yûsuf-ı cāndan haber geldi	Mısrî
492	Uyan behey ġafil h̃‘āb-ı ġafletden	Dervîş Himmet
493	Cānān ilinüñ güllerinüñ bāğı göründi	Şemsî
494	Cām-ı ‘aşkı nûş idüp ser-mest ü hayrān ol yûri	Ġafûrî
495	Qararum qalmadı cānā görelden sen dil-ārāyı	Fenāyî
496	Mevlām senüñ cehennemüñ odına	Yûnus
497	‘Aşkuñ ile şevkuñla	Süleymân
498	Ṭālib-i Ḥaqquñ devāsız derddürür sermāyesi	Mısrî
499	Nice bir besleyesin sen bu qadd ü qāmeti	Dervîş Yûnus
500	Qıldan incedür qılıcdan keskin ol şāhuñ yolu	Mısrî
501	Vire mi derd-i şanem derdüme dermān vire mi	Fazlî
502	Gel göñül mey-hānesinde qurma bezm-i keşreti	Sezāyî
503	Baña mir’āt-ı mezāhirde ne hālāt oldu	Şıdkî

504	Çün teferrüc eyleyüp baḡdum cihānuñ yüzine	Cāhidī
505	Yā Rabbi cennet evine	Yūnus
506	İdüp ‘āşıklara in‘ām-ı küllī	Nūrī
507	‘Aşkıla ‘āşık gül-‘izār oldu	‘İzzī
508	Musahḡhar emrüne hep cümle eşyā	Hüdāyī
509	Bülbül niçün [böyle] feryād idersün	Dervīş Yūnus
510	‘Aşk cür‘asın şundı baña içdüm oldum mestānesi	Dervīş Yūnus
511	Cemī‘-i enbiyālardan Muḡammed cümleñ şāhı	Eşrefoğlu Rūmī
512	Ġanī Mevlām naşīb itse	Dervīş Yūnus
513	Göreliden yüzüni yārün belā baña şikār oldu	Eşrefoğlu Rūmī
514	Düşüp ıtlāḡa terk iden kıuyūdı	Şahvī
515	Dir idüm gül yüzüne olsa gülün gözi kaçsı	Rūşenī
516	Evliyānuñ naḡarında yanmayınca durulur mı	Ḥamdī
517	Yitürdüm özümi şöyle ki ḡālī	Ḥayālī
518	Añdum yine ol bezmi mestānelik el virdi	Şemsī
519	Ey gürüh-ı enbiyā vü evliyānuñ ekremi	Hulūş
520	Naḡaruñ pāk ise alduñ naḡarı	Himmet
521	Yā Resūlallāh ḡabīb-i ḡālīḡ-i yektā tuyī	Şems-i Tebrīzī
522	‘Aşk bāzırgānı sermāye cānı	Yūnus Emre

II.2. Metin ve Çeviri

1.

Râst, Beste-i Hâfız Post

Fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilün

1. Āfitāb-ı şubḥ-ı *mā evḥā* Ḥabīb-i Kibriyā
Māhitāb-ı şām-ı *ev ednā* Ḥabīb-i Kibriyā

Cevher-i kül tāb-ı sūz-ı mihrinūñ pervānesi
Şem‘-i bezm-i *leyletü ‘l-isrā* Ḥabīb-i Kibriyā
3. ‘Aql-ı evvel kayd-bend-i ‘aşkınuñ dīvānesi
Nāzenīn-i Ḥazret-i Mevlā Ḥabīb-i Kibriyā

Ve ‘d-duḥā vaşf-ı güli *ve ‘l-leyl-i* şerḥ-i sünbülü
Bāğ-ı Yâsin ravza-i Tâhā Ḥabīb-i Kibriyā
5. Bülbul-i *levlāk* zāt-i *lī ma ‘allāh* lānesi
Bezm-i ḳurbe tūṭī-i gūyā Ḥabīb-i Kibriyā

Şıdk u ‘adl ü ḥilm ü ‘ilm-i[ilmi] zātına mazḥar idüp
Virdi çār erkāna fer ḥaḳḳā Ḥabīb-i Kibriyā

¹. **1b.** Yahya Nazīm Divanı, ş. 4. (Çakır, 2018:172-174) Divanda 25 beyit.

¹ Allah’ın sevgilisi Muhammed, *mā evḥā* “Böylece Allah, kuluna **vahyini** iletti.” (Necm 53/10) ayetinin sabahının güneşi, *ev ednā* “Öyle ki, iki yay kadar **hatta daha yakın** oldu.” (Necm 53/9) ayetinin akşamının dolunaydır.

² Allah’ın sevgilisi Muhammed, her şeyin cevheri, güneşin ateşinin ışığının pervanesi, İsrâ gecesinin meclisinin mumudur.

³ Allah’ın sevgilisi Muhammed, çok akıllı aşk bağının divanesi, Allah’ın üstüne titreyerek yetiştirdiğidir.

⁴ Allah’ın sevgilisi Muhammed, *ve ‘d-duḥā* suresinin vasf edilen gülü, *ve ‘l-leyl* “**yemin olsun**, bürüyüp örttüğünde **geceye**,” (Leyl 92/1) suresinin şerh edilen sünbülü; Yâsin suresinin bağı, Tâhâ suresinin bahçesidir.

⁵ Allah’ın sevgilisi Muhammed, *levlāk* “**Sen olmasaydın** felekleri (kâinatı) yaratmazdım.” (Yılmaz, 1992:113) hadisinin bülbulü, *lī ma ‘allāh* “Benim Allah ile...” (Yılmaz, 1992:115) hadisi zatının evi; yakınlık meclisinin söyleyen kuşudur.

⁶ Allah’ın sevgilisi Muhammed; doğruluğu, adaleti, huy yumuşaklığını, kendi ilmine mazhar edip dört tarafa doğruluk şerefi verdi.

7. Çār-ı yār-ı bā-şafādur hem-dem-i kâşānesi
Şāhibü'l-mi'rāc-ı Mevlānā Ḥabīb-i Kibriyā

Ebrū-yı iqbālünün māh-ı felek ḥasretkeşi
Bedr-i tābān-ı cihān-ārā Ḥabīb-i Kibriyā
9. Gīsū-yı iclālinün mihr-i münevver şānesi
Neyyir-i rahşān-ı bī-hemtā Ḥabīb-i Kibriyā

Bezm-gāh-ı sāğar-ı 'aşkı dil-i şūrīdegān
[Neş'e-bahş-ı 'āşık-ı şeydā Ḥabīb-i Kibriyā]
11. Mest-i ser-germ-i ma'āşīdür bugün şeydā **Nazīm**
Eyleye şefkat meger ferdā Ḥabīb-i Kibriyā

Umaram ma'zūr ola evzā'-ı küstāhānesi
Bağma noğşān-ı **Nazīme** yā Ḥabīb-i Kibriyā

2.
Rehāvī, Beste-i [...] Efendi
16'lı hece ölçüsü

1. Ben dost ile dost olmuşam kimseler dost olmaz baña
Münkirler bakup gülüşür selām dahı virmez baña

Ben dost ile dost olayum cānumı kurbān vireyüm
Ölmezden evvel öleyüm dünyā bākī kalmaz baña

⁷ Mirac'ın sahibi, efendimiz Allah'ın sevgilisi Muhammed, onun yuvasının, canciğer arkadaşları, huzur ile dört sevgili arkadaşdır (dört halifedir).

⁸ Allah'ın sevgilisi Muhammed, cihanı süsleyen parlak aydır; göğün ayı, onun talihinin kaşının hasret çekenidir.

⁹ Allah'ın sevgilisi Muhammed, benzersiz parlak nurludur; aydınlık güneş, onun saçının ikramının tarağıdır.

¹⁰ Allah'ın sevgilisi Muhammed, divane âşkın neşe verenidir; perişan gönül, aşkın kadehinin meclis yeridir.

¹¹ Bugün divane Nazīm, günahın kızgın sarhoşudur ancak yarın Allah'ın sevgilisi Muhammed, ona şefkat etsin.

¹² Ey Allah'ın sevgilisi Muhammed! Nazīm'in eksikliğine bakma, umarım onun arsızlığı mazur olur.

^{2.} **1b.** Yunus Emre: Dîvân-ı İlâhîyât, ş.1. (Tatçı, 2012: 649 'Âşık Yunus')

¹ Ben dost ile dost olmuşum, bana (başka) kimseler dost olmaz. İnkâr edenler bakıp gülüşür, (onlar) bana selam dahi vermez.

² Ben dost ile dost olayım, canımı kurban vereyim, ölmeden evvel öleyim, bana dünya ebediyen kalmaz.

3. Ben bir ‘âşık bî-çāreyem başdan ayağa yāreyem
 Bir ‘akılsuz dīvāneyem‘aqlum da yār olmaz baña
- Şanmanuz beni deliyem dost bāğçesi bülbüliyem
 Tañrınıñ ednā kuliyam kimse bahā şaymaz baña
5. ‘**Âşık Yûnus** ben nicidem fānī cihānı ney idem
 Yana yana dosta gidem perde hicāb olmaz bana

3.
Rehāvī, Beste-i Baba Tāhir
Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Habs için geldi gelür ıtlāk için fermān baña
 Evveli kahr āhiri ihsān ider sulṭān baña
- Erba‘īnüm çün tamām oldu dahı on gün geçer
 Hātm olur menzil merātib cān olur cānān baña
3. *Kābe kavseyni ev ednā* üç yüz ellidür bilün
 Toğdı gün mağribden açdı zulmeti Sübhān baña
- Geldi Hāk bāṭıl firār itdi tolaşdı mağribe
 Zāhir oldu gizli sırlar virdi Hāk burhān baña
5. Oldı İsmā‘īl gibi teslīm-i Hāk itdi hemīn
 İki biñ yüz dahı yetmiş beşde bir kurbān baña

³ Ben bir çaresiz âşığım, baştan ayağa yaralıyım, bir akılsız divaneyim, aklım da bana dost olmaz.

⁴ Beni deli sanmayın, dost bahçesi bülbulüyüm, tanrının alçak kuluyum, kimse bana kıymet vermez.

⁵ Âşık Yûnus ben nasıl edeyim? Fani cihanı ne edeyim? Yana yana dosta gideyim, bana perde, utanma olmaz.

^{3.} **1b-2a.** Niyâzî-i Mısırî Dîvânı, ş.5. (Erdoğan, 2019:136)

¹ Bana hapis için ferman geldi, serbest bırakılmam için de gelir. Sultan önce beni kahr eder, sonra (bana) iyilik eder.

² Erbainim tamamlandı, hatta üstünden on gün geçti. Menzil ve mertebeler tamamlandı. Canan bana can oldu.

³ *Kābe kavseyni ev ednā* “Öyle ki, **iki yay kadar hatta daha yakın** oldu.” (Necm 53/9) üç yüz ellidir bilin! Güneş batıdan doğdu; Sübhan bana karanlığı açtı.

⁴ Hak geldi, batıl kaçtı, batıya gitti. Gizli sırlar açığa çıktı, Allah bana delil verdi.

⁵ İsmail gibi teslim oldum, Allah iki bin yüz yetmiş beşte bana bir kurban verdi.

Añladum ben zebh-i ‘uzma bir işāretdür bu қоç
Hem beşāretdür gele bahşı ile mihmān baña

7. Halk-ı ‘ālem didiler ‘İsāya **Mısrī** bir zamān
Dağı bundan özge *mā evhā* didi Qur‘ān baña

4.

Nikrīz, Beste-i Dede

14’lü hece ölçüsü

1. Bağı içinde kaçreyem bağı oldu hayrān baña
Ferş içinde zerreyem ‘arş oldu seyrān baña
- Dost görindi çün ‘ayān kalmadı bir şey nihān
Tūfān olursa cihān bir kaçre tūfān baña
3. Şüretde nem var benüm sīrettedür ma‘denüm
Kopsa kıyāmet bugün gelmez perīşān baña
- Kāf-ı dil ‘ankāsıyam sırruñ āşināsıyam
Endişeler haşıyam ad oldu insān baña
5. **Niyāzī**nün dilinden Yūnus durur söyleyen
Herkes için [cān] gerek Yūnusdan cān baña

⁶ Bu қоçun büyük bir kurbana işāret olduğunu anladım. Bu misafirin kısmetiyle geldiğine dair bir müjdedir.

⁷ Bütün halk İsa’ya Mısrī dediler. Daha bundan başka Qur’an bana *mā evhā* “Böylece Allah, kuluna **vahyini** iletti.” (Necm 53/10) dedi.

^{4.} **2a-2b.** Niyāzī-i Mısrī Dīvānı, ş.9. (Erdoğan, 2019:141)

¹ Deniz içinde bir damlayım deniz bana hayran oldu. Yeryüzünde zerreyim, arşta gezerim.

² Dost apaçık görününce, hiçbir şey gizli kalmadı. Bütün dünya tufan olursa bile bana bir damla görünür.

³ Görünürde neyim var? Benim asıl cevherim huyumdadır. Kıyamet dahi kopsa bugün bana perişanlık gelmez.

⁴ Gönül Kaf’ının Ankasıyım, sırrın aşinasıyım. Düşünce bana özgüdür, bana insan dendi.

⁵ Niyāzī’nin dilinden söyleyen Yūnus’tur. Herkes için can gerek, bana can Yūnus’tandır.

5.
Nikrîz, Beste-i Dede

8'li hece ölçüsü

I

1. Ey tarîkat erenleri
Dost yolunuñ rehberleri
3. Tâliblerüñ serverleri
Dostdan haber virüñ baña

II

1. Düşdi yüregüme firāk
Dostumdan olmuşam ırak
3. İdemezsem her dem[hergiz] yerağ
Dostdan haber virüñ baña

III

1. Hicrân içinde kalmışam
Derd ü ğam-ile tolmışam
3. Çok ‘arşalara talmışam
Dostdan haber virüñ baña

5. **2b.** Üftâde Divanı (İncelem-Metin), ş. 42. (İlhan, 2020:100-101)

I

- 1 Ey tarikat erenleri,
2 Dost yolunun rehberleri,
3 İsteyenlerin önderleri,
4 Bana dosttan haber verin!

II

- 1 Yüreğime ayrılık düştü,
2 Dostumdan ayrı olmuşum,
3 Asla silah edemezsem,
4 Bana dosttan haber verin!

III

- 1 Ayrılık içinde kalmışım,
2 Dert ve gam ile dolmuşum,
3 Çok arsalara dalmışım,
4 Bana dosttan haber verin!

IV

1. Varup vişālũñe irem
Anda cemālũñi görem
3. Şıdķ-ile yolını bulam
Dostdan ħaber virũñ baña

V

1. Miskĩn faķĩr Ūftādeyi
İçi taşı [pür] yāreyi
3. Terk itmege[itmeñüz] bĩ-çāreyi
Dostdan ħaber virũñ baña

6.

Mef'ũlü mefā'ĩlũn mef'ũlü mefā'ĩlũn

1. Sevdā-yı ħayālũñle dīvāneyem ey Mevlā
Luťf eyle vişālũñle uşlanayam ey Mevlā

‘Aşķ ateşine cānum yanmaķda bulur lezzet
Çũn şem‘-i cemālũñe pervāneyem ey Mevlā
3. Gõnlũm ķadeķi tũlmış çũn bāde-i ‘aşķuñla
Başumda degũl ‘aķlum mestāneyem ey Mevlā

IV

- 1 Varıp, kavuşayım,
2 Orada güzelliğini görüyüm,
3 Hakikat ile yolunu bulayım,
4 Bana dosttan haber verin!

V

- 1 Çaresiz, fakir Ūftāde'yi,
2 İçi dışı yara doluyu,
3 Çaresizi terk etmeyin,
4 Bana dosttan haber verin!

6. **2b-3a. Makam ve bestekār bilgisi bulunmamaktadır.** Abdūlahad Nũri ve Divanı İnceleme ve Tenkitli Metin ş. 5. (Akkaya, 2003:229)

- 1 Ey Mevla! Hayalinin sevdasıyla divaneyim; iyilik et! Sana kavuşmayla akkılanayım.
- 2 Ey Mevla! Canım, aşķ ateşine yanmakta lezzet bulur; çünkü ben yüzünün mumuna pervaneyim.
- 3 Ey Mevla! Aklım başımda değil, sarhoş gibiyim; çünkü gönlümün kadehi aşķının şarabıyla dolmuş.

Varlık geleli senden kalmadı eşer benden
Fark itmez olup kendüm bilmem neyim ey Mevlā

5. Envār-ı cemālūñle dile zulmeti gitmez
İnan celālūñle o yanayam ey Mevlā

Göñlinde ü **Nūr**inūñ maḥfīdūr ezel kenzi
Derdūñle ḥarāb olmuş virāneyem ey Mevlā

7.

Fā ‘ilātūñ fā ‘ilātūñ fā ‘ilūñ

I

1. Yā Resūlallāh nām-ı pāk ile
Muṣṭafāsın Muṣṭafāsın Muṣṭafā
3. Çeşm-i *mā-zāḡu dil-i derrāk* ile
Müctebāsın müctebāsın müctebā

II

1. Cismūñe şer‘-i şerīf oldu ḡidā
Rūḡına sırr-ı laṭīf oldu fedā
3. Uydı saña cümle[ten] bay u gedā
Muḡtedāsın muḡtedāsın muḡtedā

⁴ Ey Mevla! Senden varlık geleli, benden eser kalmadı; kendimi farketmez olup ne olduğumu bilmem.

⁵ Ey Mevla! Yüzünün nurlarıyla gönle karanlık gitmez; inan(?) celalinle bırak yanayım.

⁶ Ey Mevla! Çünkü Nūrî’nin gönlünde ezel hazinesi saklıdır; ben senin derdinle harap olmuş viraneyim.

⁷ **3a. Makam ve bestekâr bilgisi bulunmamaktadır.**

I

- 1 Ey Allah’ın peygamberi! Temiz isminle,
2 Mustafa’sın, Mustafa’sın, Mustafa.
3 Şu keskin göz ve anlayışlı gönül ile,
4 Seçilmişsin, seçilmişsin, seçilmiş.

II

- 1 Bedenine mübarek şeriat gıda oldu.
2 Ruhuna güzel sır feda oldu.
3 Efendi ve köle herkes sana uydu.
4 Uyulansın, uyulansın, uyulan.

III

1. Eyleyüp handân çün bāğ-ı irem
Hakkîyı kılduñ gamuñla muhterem
3. Va‘düñe şadıkısuñ ey kân-ı kerem
Pür-vefâsın pür-vefâsın pür-vefâ

8.

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

I

1. Seyyid-i evlâd-ı âdem şâfi‘-i rûz-ı cezâ
‘İllet-i gâ‘iyye-i mecmû‘-ı ‘âlem Muştafâ
3. Vaşf-ı şânuñda didi *levlâke levlâke* Hudâ
‘İllet-i gâ‘iyye-i mecmû‘-ı ‘âlem Muştafâ

II

1. Ey şehinşâh-ı gûruh-ı enbiyâ vü mürselîn
Na‘t-ı pâkinde didi Hakk *rahmeten li‘l-‘âlemîn*
3. İsm-i pâki ism-i Hakk ile olan dâ‘im qarîn
‘İllet-i gâ‘iyye-i mecmû‘-ı ‘âlem Muştafâ

III

1. Çünkü cennet bağını şenlendirip,
2. Hakkî’yı gamınla hürmetlendirdin.
3. Ey asalet madeni! Sözüne sadıksın,
4. Çok vefalısın, çok vefalısın, çok vefalı.
8. **3a. Makam ve bestekâr bilgisi bulunmamaktadır.**

I

1. Ceza gününün şefaati edeni, ademoğlunun efendisi,
2. Âlemin birikmiş hastalıklarının sonu Mustafa.
3. Hudâ şanının vasfında *levlâke levlâke* “**Sen olmasaydın** felekleri (kâinatı) yaratmazdım.”
(Yılmaz, 1992:113) dedi.
4. Âlemin birikmiş hastalıklarının sonu Mustafa.

II

1. Ey peygamberlerin ve gönderilmişler topluluğunun şahı!
2. Hak temiz vasfında *rahmeten li‘l-‘âlemîn* “Ve seni ancak **âlemlere rahmet** olarak gönderdik”.
(Enbiya 21/107) dedi.
3. Temiz ismi Hakk’ın ismiyle daima yakın olan,
4. Âlemin birikmiş hastalıklarının sonu Mustafa.

III

1. ‘Arşa maḥsūd olıcaḵ pāpūs-ı ednā çākerüñ
Olmasın mı **Feyzî**-i kemter senüñ ḥāk-i derüñ
3. Didiler ḥaḵḵında ‘ālem Ḥazret-i Peygāmbereñ
‘İllet-i ḡā’iyye-i mecmū‘-ı ‘ālem Muṣṭafā

9.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Merḥabā ey nesl-i pāk-i nūr-ı Yezdān merḥabā
Merḥabā ey cāmi‘-i āyāt-ı Qur‘ān merḥabā

Merḥabā olan Ebūbekr ü ‘Ömer nūrı ile
Berḵ urur yüzinde şāhum nūr-ı ‘Oṣmān merḥabā
3. Merḥabā ey zübde-i nūr-ı Muḥammed Muṣṭafā
Merḥabā evlād-ı Ḥaydar şāh-ı merdān merḥabā

Merḥabā [ey] Ḥüsn-i ḥulḵı rızādur çü senüñ
Merḥabā ceddüñ Ḥüseyn şāh-ı şehīdān merḥabā
5. Merḥabā Zeynü’l-‘ibād [u] Bākır u Ca‘ferdeki
Sende zāhir oldı ol ādāb u erkān merḥabā

Merḥabā Mūsā-yı Kāzım ‘Alī Mūsā’er-Rızā
Sırrına mazḥar olan sulṭān-ı ‘irfān merḥabā

III

-
- ¹ Senin alçak olan, ayak öpen kölen dahi âlemde kıskanılan olucak,
 - ² Aciz Feyzî senin kapının toprağı olmasın mı?
 - ³ Âlem peygamber hazretinin hakkında dediler:
 - ⁴ Âlemin birikmiş hastalıklarının sonu Mustafa.
 - ^{9.} **3b. Makam ve bestekâr bilgisi bulunmamaktadır.** Seyyid Nizmoğlu Divanı, ş.2. (Özdemir, 1996:31-32)
 - ¹ Merhaba, ey Allah’ın nurunun temiz nesli; merhaba, ey Kur’an ayetlerini toplayan, bir araya getiren!
 - ² Merhaba, Ebubekir ve Ömer’in nuru ile olan(olsun); merhaba, Osman’ın nuru yüzünde parlayan şahım.
 - ³ Merhaba, ey Muhammed Mustafa’nın nurunun neticesi; merhaba, Haydar’ın evladı, yiğitlerin şahı.
 - ⁴ Merhaba, hoş huyun güzeldir çünkü senin ceddin şehitlerin şahı Hüseyin’dir.
 - ⁵ Merhaba, Zeynülibad Bakır ve Cafer’deki o terbiye sende göründü.
 - ⁶ Merhaba, Kazım’ın Musa’sı Ali Musae’r-rıza sırrına sahip olan irfan sultanı.

7. Merhabā olan Taķī vü hem Naķī yā ‘Askerī
Bunların ķā’im-maķāmı pīr-i pīrān merhabā
- Merhabā şāhum Muhammed Mehdīden evvel gelen
Mürde diller ķıldıñ ihyā cāna cānān merhabā
9. Merhabā redd itme **Seyyid Seyfī** bendeñdür senüñ
Yüz sürer dergāhuña her dem ġarībān merhabā

10.

Mef‘ülü mefā ‘ilü mefā ‘ilü fe ‘ülün

1. ‘Usretleri teysīr idici Hāzret-i Mevlā
Zulmetleri tenvīr idici Hāzret-i Mevlā
- Dāreyn sa‘ādet dilerem senden efendüm
Mü’mīnleri tebşīr idici Hāzret-i Mevlā
3. Kūrtar beni bu zālīm olan nefsüñ elinden
A‘dāları tedmīr idici Hāzret-i Mevlā
- Cevāb ile ben kurtulayam nefis ü hevādan
Dil milketini ta‘mīr idici Hāzret-i Mevlā
5. Vuşlatla şeref-yāb ide mi rūḥ-ı ġarībī
‘İzzetleri taķdīr idici Hāzret-i Mevlā
- Erbāb-ı ḥaķīkatden ider çün seni **Fethī**
Sāliklerin pīr idici Hāzret-i Mevlā

⁷ Merhaba, Taki ve hem de Naki ya da Askeri olsun; bunların makamı ebedî olan irfan sultanı!
⁸ Merhaba, Muhammed Mehdi'den önce gelen şahım; merhaba, katı yürekliyi diriltene cana sevgilim.

⁹ Merhaba, Seyyid Seyfî senin kulundur, sen onu reddetme! O gariban her zaman senin dergâhına yüz sürer.

¹⁰ **3b-4a. Makam ve bestekâr bilgisi bulunmamaktadır.**

¹ Zorlukları kolaylaştıran Mevla hazretleri; karanlıkları aydınlatan Mevla hazretleri.

² İnananları müjdeleyen Mevla hazretleri, efendim, senden her iki dünyada da saadet dilerim.

³ Düşmanları mahveden Mevla hazretleri, beni zalim olan bu nefsin elinden kurtar.

⁴ Gönül ülkesini tamir eden Mevla hazretleri, cevap(?) eyle beni nefis ve isteklerimden kurtulayım.

⁵ Üstünlükleri taktir eden Mevla hazretleri, kimsesiz ruhumu kavuşmayla şeref bulan eder mi?

⁶ Fethî, çünkü kendi yolunda gidenleri pir eden Mevla hazretleri seni hakikat sahiplerinden eder.

11.
Teşbîh, Beste-i Hâfîz

I

1. *Sübḥāne 'l-melikü 'l-Mevlā yā Mevlā*
Ente 'l-kerîmü 'l- Mevlā
3. *Sübḥāne 'l-melikü 'l-ā 'la yā a 'lā*
Ente 'l- 'aliyyü 'l-a 'lā

II

1. *Leke 'l-izzü ve 'l- 'alā leke 'l-lutfü ve 'l- 'atā*
Ültuf binā v'a 'fu 'annā ve 'hşūtnā
3. *Yā Allāh Allāh taḥte livā 'i 'l-Muştafā*

12.
Beste-i Kumral Hâfîz

Müstef'ilün müstef'ilün

I

1. *Ḳuldan saña lâyıḳ nola*
'Âşık seni ḳanda bula
3. *Sende meger iḥsân ola*
Yā Rabbenā yā Rabbenā
5. *Senden kerem senden 'atā*

11. 4a.

I

- 1 Ey Melik ve Mevla olan Allah, sen Sübhan'sın.
2 Sen Kerim'sin, Mevla'sın.
3 Ey Melik ve pek yüce olan Allah, sen Sübhan'sın.
4 Sen yücelerden yücesin.

II

- 1 İzzet ve yücelik senindir, lütuf ve ihsan senindir,
2 Bize lütfet, bizi affet, bizi haşret...
3 Ey Allah'ım! Mustafa'nın sancağı altında.
12. **4a.** Azîz Mahmûd Hüdâyî Dîvân-ı İlâhiyât, ş.27. (Tatçı-Yıldız, 2015:62)

I

- 1 Kul sana layık nasıl olur?
2 Âşık seni nerede bulur?
3 Meğer sende bağışlanma olur,
4 Ey Rabbi'imiz, ey Rabb'imiz!
5 Şeref senden bağışlanma senden.

II

1. *Ey lā-yezel ü lem-yezel*
Kanı saña lāyık ‘āmel
3. ‘Abdüñ işi sehv ü zelel
Yā Rabbenā yā Rabbenā
5. Senden kerem senden ‘aṭā

III

1. Şuğrā senüñ kübrā senüñ
Evlā senüñ uḥrā senüñ
3. Dünyā senüñ ‘ukbā senüñ
Yā Rabbenā yā Rabbenā
5. Senden kerem senden ‘aṭā

IV

1. Nefse bizi ısmarlama
Çignetme derd ile ğama
3. İrgür [bizi] yolda kıoma
Yā Rabbenā yā Rabbenā
5. Senden kerem senden ‘aṭā

II

-
- 1 Ey ebedî ve bakî olan!
 - 2 Sana layık iş nerede?
 - 3 Hata ve eksiklik kulun işidir,
 - 4 Ey Rabbi’imiz, ey Rabb’imiz!
 - 5 Şeref senden bağışlanma senden.

III

- 1 Küçük senin büyük senin,
- 2 Baş senin son senin,
- 3 Dünya senin ahiret senin,
- 4 Ey Rabbi’imiz, ey Rabb’imiz!
- 5 Şeref senden bağışlama senden.

IV

- 1 Bizi nefse verme,
- 2 Gam ile derde çignetme,
- 3 Bizi yolda bırakma ulaştır,
- 4 Ey Rabbi’imiz, ey Rabb’imiz!
- 5 Şeref senden bağışlama senden.

V

1. Koma **Hüdâyî**yi ğarîb
Vaşluñ aña eyle naşîb
3. Yessir murādî yā Mucîb
Yā Rabbenā yā Rabbenā
5. Senden kerem senden ‘aṭā

13.

‘Uşşāk, Beste-i Drağmānī Aḥmed Efendi

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün fe ‘ülün

I

1. Budur derdüm cüdā düşdüm ilümden
Ġarîbem ‘âcizem luṭf eyle Mevlā
3. Devā olmaz baña ğayrın elinden
Ġarîbem ‘âcizem luṭf eyle Mevlā

II

1. Düşüp zindân-ı ḥabse bu faķîrûñ
Esîr-i nefis olup ḳaldı ḥaķîrûñ
3. Meded ḳıl zerre-i faẓl-ı keşîrûñ
Ġarîbem ‘âcizem luṭf eyle Mevlā

V

- 1 Hüdâyî’yi kimsesiz bırakma,
2 Ona kavuşmanı nasip et.
3 Ey Mucîb! İstenileni kolaylaştır.
4 Ey Rabbi’imiz, ey Rabb’imiz!
5 Şeref senden bağışlama senden.
13. **4a-4b.**

I

- 1 Derdim budur: İlimden ayrı düştüm,
2 Kimsesizim, acizim Mevla iyilik et!
3 Bana başkasının elinden deva olmaz,
4 Kimsesizim, acizim Mevla iyilik et!

II

- 1 Bu fakirin, hapis zindanına düşüp,
2 Kıymetsizin, nefsin esiri olup kaldı,
3 Çok cömertliğinin bir zerresiyle yardım et,
4 Kimsesizim, acizim Mevla iyilik et!

III

1. ‘Anāşır muḳteżāsından necāt vir
Ḥulūş üzre ‘ibādetde şebāt vir
3. Z̤elīl itme dil ü cāna ḥayāt vir
Ġarībem ‘ācizem luṭf eyle Mevlā

IV

1. Yıkılmış **Mahvî** kuluñ eyle ma‘mūr
Vişālūñ şu‘lesiyle eyle pür-nūr
3. Ulaşdur maṭlabına eyle mesrūr
Ġarībem ‘ācizem luṭf eyle Mevlā

14.

Der Makām-ı ‘Acem, Beste-i Buḥūrî-zāde

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

I

1. Sende toğmışdur Muḥammed Muştafā
Merḥabā ey māh-ı mevlūd merḥabā
3. Sende olmuşdur bu ‘ālem pür-şafā
Merḥabā ey māh-ı mevlūd merḥabā

III

1. Unsurların lazım gelenlerinden kurtuluş ver,
2. Saf ibadetle kararlılık ver,
3. Yanıltma, gönle ve cana dirilik ver,
4. Kimsesizim, acizim Mevla iyilik et!

IV

1. Mahvî kulun yıkılmış, imar et,
2. Kavuşmanın aleviyle dolu nurlu et,
3. İsteğine ulaştır, sevinçli et,
4. Kimsesizim, acizim Mevla iyilik et!

14. **4b-5a.** Abdülahad Nûri ve Divanı İnceleme ve Tenkitli Metin, ş. 13.(Akkaya, 2003:236)
Divanda 6 bent.

I

1. Muhammed Mustafa sende doğmuştur,
2. Ey doğduğu ay merhaba!
3. Bu âlem sende safa dolu olmuştur,
4. Ey doğduğu ay merhaba!

II

1. Sende geldi ol şefâ‘at menba‘ı
Sende zâhirdür o nûruñ maṭla‘ı
3. Sensin elṭâf-ı Hudanuñ mecma‘ı
Merḥabâ ey mâh-ı mevlûd merḥabâ

III

1. Her kaçan-kim sende mevlûd okınur
Şanasın ‘uṣṣakâ ol-gün ‘îd olur
3. Hîç gönüllerde kasaved mi kalur
Merḥabâ ey mâh-ı mevlûd merḥabâ

IV

1. Ol ḥabîbi ki Hudâsı medḥ ide
Kim bilür qadrini anuñ dünyâda
3. Anı vaṣṣâf olmaya[olmada] **Nûrî** nide
Merḥabâ ey mâh-ı mevlûd merḥabâ

II

- 1 O şefaat kaynağı sende geldi,
2 O nurun doğduğu yer sende görünür,
3 Allah’ın iyiliklerinin kaynağı sensin,
4 Ey doğduğu ay merhaba!

III

- 1 Sende her ne zaman mevlûd okunur,
2 Sanırsın âşıklara o gün bayram olur,
3 Gönüllerde hiç katılık kalır mı?
4 Ey doğduğu ay merhaba!

IV

- 1 O sevgili Allah’ını övsün,
2 Onun kıymetini dünyada kim bilir?
3 Onu övmeyeni Nûrî ne eder?
4 Ey doğduğu ay merhaba!

15.

Der Makam-ı Baba Tâhir, Beste-i Enfi Hüseyin Ağa

Müfte 'ilün fâ 'ilün müfte 'ilün fâ 'ilün

1. *A 'lem-i cem 'u 'l-verā seyyidünā Muṣṭafā*
Şāfi 'i rüz-ı cezā seyyidünā Muṣṭafā
Secde koned rüzī Haḡ tā ki şefā 'at koned
Ummet-i merhūmenā seyyidünā Muṣṭafā
3. *Men netūvanem ki tā medḡ-ı turā mī konem*
Yā senedu 'l-enbiyā seyyidünā Muṣṭafā
Mefḡar-i her du cihān muḡtedā-yi ins u cān
Ma 'den-i şıdk u şafā seyyidünā Muṣṭafā
5. *Gerçi ki uftādeem līk turā i 'timād*
Kerdem eyā muctebā seyyidünā Muṣṭafā
*Bende-i **Hilmī** faḡīr ḡ 'āhed ez-tū meded*
Ey ki merā reh-numā seyyidünā Muṣṭafā

15.

5a.

1 Bütün varlıkların en bilgilisi efendimiz Mustafa, mahşer gününde şefaatchi efendimiz Mustafa.
 2 Efendimiz Mustafa, merhamete muhtaç ümmete şefaath etmek için bir gün Hakk'a secde eder.
 3 Ey peygamberlerin dayanağı efendimiz Mustafa! Seni methetmeye benim gücüm yetmez.
 4 İki dünyanın da övücü, insanların ve cinlerin kendisine uyduğu, sadakat ve temizlik madeni efendimiz Mustafa.

5 Ey seçilmiş efendimiz Mustafa! Gerçi düşmüşüm fakat sana itimat ettim.

6 Ey hana rehber olan efendimiz Mustafa! Fakir, kul Hilmî, senden yardım ister.

16. Diger

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Zihî kenz-i hafî k’andan gelür her var olur peydâ
Gehî zûlmet zühûr eyler gehî envâr olur peydâ

Ne sihri [sihr-i] bü’l-‘acebdür kim bu yüzden görünür ağıyâr
O yüzden gayrı yok tehnâ [tenhâ] gelür dildâr olur peydâ
3. Ne servetdür kim bir kimse zühûr itse bu ‘âlemlere
Kimi ikrâr ider anı kimi inkâr olur peydâ

Bu sırdandır [sırdur] ki iki kimse nâzar itse bu ekvâne
Biri ancak görür anı biri deyyâr olur peydâ
5. Cemâli zâhir olsa tîz celâli yakalar [anı]
Şanursın bir gül açılma yanında hâr olur peydâ

Dil-i ‘âşık celâl içre cemâlini görür dâ’im
Bir hâristânun içinde aña gülzâr olur peydâ
7. Zihî deryâ-yı vahdet kim gelmez [kesilmez] hergiz emvâcı
Bu keşret ‘âlemi andan toğup nâ-çâr olur peydâ

Taşındur [taşınur] günde yüz biñ cân ‘adem ‘iklîmine her dem
Gelür yüz biñ dahı andan bulur i‘mâr olur peydâ

^{16.} **5a-5b-6a.** Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.2.(Erdoğan, 2019:131) Divanda 17 beyit.

¹ O, ne hoş gizli hazinedir, var olan her şey ondan ortaya çıkar; bazen karanlık zuhur eder, bazen nurlar ortaya çıkar.

² Ne acayip sihirdir, bu yüzden yaratılmışlar görünür; o yüzden başkası yok, tek başına gelir, sevgili ortaya çıkar(?)

³ Nasıl bir servettir, bir kimse bu kâinata görünse kimi onu kabul eder, kimi inkâr eder.

⁴ Bu sırdandır, bu kâinata iki kişi baksa onlardan ancak biri onu görür, biri zahit görünür.

⁵ Cemali görünse de onu tez celali yakalar, sanırsın bir gül açılma yanında diken ortaya çıkar.

⁶ Âşığın gönlü daima celal içinde cemalini görür. Bir dikenliğin içinde ona gül bahçesi görünür.

⁷ Ne güzel vahdet denizi ki dalgaları asla kesilmez. Bu kesret âlemi (dünya/kâinat) ondan doğup çaresiz ortaya çıkar.

⁸ Günde yüz bin can yokluk ülkesine her an taşınır. Yüz bin can daha ondan sonra gelir, dünya gene mamur olur, ortaya çıkar.

9. O yüzden görinen a‘yân döner şem‘-i cemālinden
Feleklerde görüp anı döner edvār olur peydā
- Taşuñ için [içe] hayālâtı içüñ taşa zühūrâtı
 Birinden ol birine tuhfeler her bār olur peydā
11. O devriyle gelüpdür enbiyā mürsel merātibce
Gehī mü‘min zühūr eyler gehī küffār olur peydā
- Tecellī eyler gibi ol sarāy-ı sırr-ı ahfāda
 Bu şüret ‘ālemi içre şatı bāzār olur peydā
13. Anuñ zātına gāyet şun‘una hergiz niḥāyet yok
Anuñçün her bir ismden [isminden] gelür bir kār olur peydā
- Tecellī eyler ol dā‘im celālūñe cemālinden
 Birinüñ ḥāşılı cennet birinden nār olur peydā
15. Velī ‘arīf celāl içre cemālını görür dā‘im
Bu ḥāristānuñ içinde aña gülzār olur peydā
- İçi ‘ummān-ı vahdetdür yüzi şahrā-yı keşretdür
 Yüzin gören görür ağıyār içinde yār olur peydā
17. Alan lezzeti birlikden ḥalāş olur ikilikden
Niyāzī kıanda kim bak hemān dīdār olur peydā

⁹ O yüzden görünen varlıklar açıkça onun güzellik mumunun etrafında döner; felekler onu görüp döner, böylece devirler ortaya çıkar.

¹⁰ Dışın içe hayalleri, için dışa görünüşü, birinden öbürüne armağanlar her zaman ortaya çıkar.

¹¹ O devr ile mertebe mertebe peygamberler gelmiş, bazen inanan görünür bazen kâfirler ortaya çıkar.

¹² O en gizli sırrın sarayında tecelli ettikçe, bu görüntü âlemi için pazar kurulur.

¹³ Onun zatına sınır, sanatına hiç son yok, onun için onun her bir isminden gelen bir iş/bir fiil ortaya çıkar.

¹⁴ O daima celaline cemalinden tecelli eder, birinin neticesi cennettir, birinden cehennem ortaya çıkar.

¹⁵ Aslında Allah’ın dostu ârif, sürekli celal içindeki cemalini görür. Bu dikenliğin içinde ona gül bahçesi görünür.

¹⁶ İçi vahdet denizi, dışı kesret çölüdür, dışını gören başkalarını görür fakat içinde sevgili görünür.

¹⁷ Ey Niyāzī! Birliği tadan ikilikten kurtulur, nereye bakarsan bak, hemen O’nun tecellisi ortaya çıkar.

Görür ol kenz-i mahfiden nice zâhir olur peydâ
Bilür her nağş-ı şüretten nice esrâr olur peydâ

17.

Dügâh

Müstef'îlün müstef'îlün

I

1. Ey enbiyâlar serveri
Ey aşfiyâlar rehberi
3. Ey ins ü cân peygamberi
Ehlen ve sehlen merhabâ

II

1. *Allâhu ekber şānuhū*
Sübḥānuhū şultānuhū
3. *Ḳad cā'enā burhānehū*
Ehlen ve sehlen merhabâ

III

1. Sensin şefa'ât ma'deni
Sensin hidāyet menba'ı
3. Ḳıl lutfuña mazḥar beni
Ehlen ve sehlen merhabâ

¹⁸ O gizli hazineden varlıkların nasıl ortaya çıktığını görür, görünen her nakıştan, nasıl sırların ortaya çıktığını bilir.

¹⁷ 6a. Bazı kaynaklarda bu şiir Yûnus Emre'ye ait olarak gösterilmiş. Fakat divanda bu şiir mevcut değil.

I

- 1 Ey peygamberlerin önderi,
2 Ey dostların rehberi,
3 Ey insan ve cin topluluğunun peygamberi,
4 Hoş geldiniz, sefa geldiniz, merhaba!

II

- 1 Allah'ın şanı ne yücedir,
2 O Sübhan sultandır.
3 Bize delil ve rehber geldi,
4 Hoş geldiniz, sefa geldiniz, merhaba!

III

- 1 Şefaât kaynağı sensin,
2 Doğruluk kaynağı sensin,
3 İyiliğinle beni şereflendir,
4 Hoş geldiniz, sefa geldiniz, merhaba!

1. ‘Asker nefsi fenā eyler
Budur seyf-i Hudā
3. Sensin şefa‘āt-i ma‘deni
Sensin hidāyet menba‘ı

18. Kürdî

Müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün

1. ‘Arz it cemālūñ göreyüm ey mäh-ı tábân Muştafā
Ref‘ it niķāb-ı rūyuñı şems-i dıraşşān Muştafā

İren saña irdi Hakk’a ‘aşk zencirin boyna taķa
Nā-ħaķ[Tā Hakk] cemālūñe baka ey nūr-ı cānān Muştafā
3. Hakkın sen olduñ [mazharı sensin ķamunuñ rehberi]
Seni seven olur deli cümleden ĩķān Muştafā

Senūñle oldu āfitāb gönderdi Hakk saña kitāb
‘Āşıklara feth oldu bāb ey derde dermān Muştafā
5. Medħ eylemek seni muħāl meddāħuñ oldu Zü’l-celāl
Muhyî ķuluña ķıl visāl ey Hakkķa mihmān Muştafā

¹ Askeir nefsi askeri kötü eder,
² Budur Allah’ın kılıcı,
³ Şefaāt kaynağı sensin,
⁴ Doğruluk kaynağı sensin.

^{18.} **6a.** Bezcizāde Mehmed Muhyiddîn Efendi ve Dîvânı. (Mutlu, 2008:109) Divanda 5 beyit.

¹ Ey parlak ay Mustafa! Takdim et, yüzünü görüyüm. Parıldayan güneş Mustafa! Yüzünün perdesini kaldır.

² Ey sevgilinin nuru Mustafa! Sana ulaşan Allah’a ulaştı. O Hakk’ın yüzüne bakana kadar aşk zencirini boynuna taksın.

³ Ey her şeyi en sağlam bilen Mustafa! Hakk’ın sen mazharı oldun, herkesin rehberi sensin, seni seven deli olur.

⁴ Ey derde derman Mustafa! Güneş seninle oldu, Hak sana kitap gönderdi, âşıklara kapı açıldı.

⁵ Ey Hakk’a misafir Mustafa! Seni övmek imkânsız, öven hiddet sahibi oldu. Muhyî kulunu kavuştur.

19. Hışār

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

I

1. Eylerüz her laḥẓada yüz biñ ḥaṭā
Rabbenā yā Rabbenā fa ‘ğfir lenā
3. Raḥmetüñ ki derd ü ‘iṣyāna devā
Rabbenā yā Rabbenā fa ‘ğfir lenā

II

1. Luṭfı çok iḥsānı çok Perverdigār
Ḳullara eyler ‘aṭā-yı bī-şümār
3. Yoksa faẓl u vüçüduña māni mi var
Rabbenā yā Rabbenā fa ‘ğfir lenā

19. 6a-6b.

I

- ¹ Her anda yüz bin hata ederiz,
- ² Ey Rabb’imiz! *Rabbenā fağfir lenā* “Rabbimiz! Doğrusu biz ‘Rabbinize inanın!’ diyerek, imana çağırان bir davetçiyi işitip iman ettik. **Rabbimiz! Günahlarımızı bağışla**, kötülüklerimizi sil ve bize iyilerin ölümünü nasip et.” (Âl-i İmrân 3/193)
- ³ Senin rahmetin dert ve isyanadır,
- ⁴ Ey Rabb’imiz! *Rabbenā fağfir lenā* “Rabbimiz! Doğrusu biz ‘Rabbinize inanın!’ diyerek, imana çağırان bir davetçiyi işitip iman ettik. **Rabbimiz! Günahlarımızı bağışla**, kötülüklerimizi sil ve bize iyilerin ölümünü nasip et.” (Âl-i İmrân 3/193)

II

- ¹ İyiliğın çok, bağışlaman çok Allah’ım,
- ² Kullarına sayısız iḥsan eder,
- ³ Yoksa cömertliğine ve varlığına engel mi var?
- ⁴ Ey Rabb’imiz! *Rabbenā fağfir lenā* “Rabbimiz! Doğrusu biz ‘Rabbinize inanın!’ diyerek, imana çağırان bir davetçiyi işitip iman ettik. **Rabbimiz! Günahlarımızı bağışla**, kötülüklerimizi sil ve bize iyilerin ölümünü nasip et.” (Âl-i İmrân 3/193)

III

1. Ey **Şekûrî** fazl-ı Mevlāya ṭayan
Tā ki cennet ola rūḥa āşiyān
3. Böyle söyle görmeyem dirseñ ziyān
Rabbenā yā Rabbenā fa'ğfir lenā

20.

Hişār*Müstef'ilün müstef'ilün*

I

1. Cümle işüm 'ayn-ı ḥaṭā
Iğfir lenā yā ze'l- 'aṭā
3. Tübtü ileyk ercū 'l-hüdā
Iğfir lenā yā ze'l- 'aṭā

II

1. Uydum hevāma her zamān
İtdüm günāhı küll-i ān
3. Geldüm kapuña el-emān
Iğfir lenā yā ze'l- 'aṭā

III

- 1 Ey Şekûrî, Mevlâ'nın cömertliğine güven!
- 2 Cennet (senin) ruhuna ev olana kadar.
- 3 Zarar görmeyim dersen böyle söyle:
- 4 Ey Rabb'imiz! *Rabbenā fağfir lenā* “Rabbimiz! Doğrusu biz ‘Rabbinize inanın!’ diyerek, imana çağırان bir davetçiyi işitip iman ettik. **Rabbimiz! Günahlarımızı bağışla**, kötülüklerimizi sil ve bize iyilerin ölümünü nasip et.” (Âl-i İmrân 3/193)

20. **6b.**

I

- 1 Bütün işim hatanın kendisi,
- 2 Ey cömertlik sahibi, bizi bağışla!
- 3 Sana tövbe ettim, hidayet istiyorum,
- 4 Ey cömertlik sahibi, bizi bağışla!

II

- 1 Her zaman nefsin isteğine uydum,
- 2 Zamanın çoğunda günah işledim,
- 3 İmdat! Kapına geldim,
- 4 Ey cömertlik sahibi, bizi bağışla!

III

1. Bir kıatre-i baır-ı kerem
İrgür baña kııl muhterem
3. Zenbüm kamu olsun ‘adem
Iğfir lenā yā ze’l- ‘aṭā

IV

1. Fikrüm kamu tül-i emel
‘İlmüm dahi cümle cedel
3. İhlāş-ıla yok bir ‘amel
Iğfir lenā yā ze’l- ‘aṭā

V

1. Kesme ümîdüñ bî-gümân
Çokdur bu cürmüñ hemân
3. **Mahvî** degül zāhir nihân
Iğfir lenā yā ze’l- ‘aṭā

III

- 1 Bir şeref denizinin damlası,
2 Kıymetli et! bana ulaştır,
3 Günahım tamamen yok olsun,
4 Ey cömertlik sahibi, bizi bağışla!

IV

- 1 Düşüncem hep isteklerimin çokluğudur,
2 Bilgim dahi hep kavga,
3 Sevgiyle bir işim yok,
4 Ey cömertlik sahibi, bizi bağışla!

V

- 1 Şüphesiz ümidini kesme!
2 Daima bu günahım çoktur,
3 Mahvî açık, gizli değil,
4 Ey cömertlik sahibi, bizi bağışla!

21.
Ḥicāz

Müstef‘ilün müstef‘ilün

I

1. Olmayınca senden ‘atā
 2. Ḳul neylesün yā Rabbenā
 3. Dā’im işi sehv ü ḥatā
 4. Ḳul neylesün yā Rabbenā

II

1. İster seni cān bülbüli
 2. Lākin irişmez ‘aql eli
 3. Ger açıvırmezsen yolu
 4. Ḳul neylesün yā Rabbenā

III

1. Kim ğamda kim rāḥatdadur
 2. ‘Ālim buña ḥayrettedür
 3. Hep ḳabza-i ḳudrettedür
 4. Ḳul neylesün yā Rabbenā

²¹. **6b.** Azîz Mahmûd Hüdâyî Dîvân-ı İlâhiyât, ş.75. (Tatcı-Yıldız, 2015:107-108) Divanda 7 bent.

I

- 1 Senden bağışlama olmayınca,
 2 Ey Allah’ım! Kul ne yapsın?
 3 Daima işi yanlış ve hata,
 4 Ey Allah’ım! Kul ne yapsın?

II

- 1 Can bülbulü seni ister,
 2 Ancak aklının eli ulaşmaz,
 3 Eğer yolu açmazsan,
 4 Ey Allah’ım! Kul ne yapsın?

III

- 1 Kimi dertte kimi rahattadır.
 2 Bu durumu bilen şaşırır,
 3 Bütün güç senin elindedir,
 4 Ey Allah’ım! Kul ne yapsın?

IV

1. Hâk añlamak merd işidür
Şıgmaz ‘aql nerd işidür
3. Çün şāni‘ u ferd işidür
Kul neylesün yā Rabbenā

V

1. Kim ki ezel didi belā
Andan ırağ oldı belā
3. *Allāhü yef‘alü mā yeşā’ü*
Kul neylesün yā Rabbenā

VI

1. Uçsa kafesden ‘andelīb
Koma **Hüdāyî**’yi ğarīb
3. İt gülşen-i vaşluñ naşīb
Kul neylesün yā Rabbenā

IV

- 1 Allah’ı anlamak insan işidir,
2 Akla sığmaz tavla işidir,
3 Çünkü yaratan ve eşi benzeri olmayanın işidir,
4 Ey Allah’ım! Kul ne yapsın?

V

- 1 Kim ezelde evet dedi,
2 Ondan sıkıntı uzak oldu,
3 *Allāhü yef‘alü mā yeşā’ü* “Zekeriyyâ ise şöyle dedi: “Rabbim! Bana ihtiyarlık gelip çattığı,
üstelik karım da kısır olduğu halde benim nasıl oğlum olabilir?” Buyurdu ki: “İşte böyle; **Allah**
dilediğini yapar.”” (Âl-i İmrân 3/40)
4 Ey Allah’ım! Kul ne yapsın?

VI

- 1 Bülbül kafesten uçsa,
2 Hüdâî’yi kimsesiz bırakma,
3 Kavuşmanın gül bahçesini nasip et!
4 Ey Allah’ım! Kul ne yapsın?

22.
İlahî

7'li hece ölçüsü

I

1. Tâc-ı ser-i enbiyâ
Pîşrev-i evliyâ
3. Seyyidünâ Muştafâ
Şalli ve sellim 'aleyh

II

1. Şâh-ı Kureyşî-neseb
'Âlim-i ümmî-laķab
3. Hâzret-i maħbûb-ı Rab
Şalli ve sellim 'aleyh

III

1. Gevher-i 'âlî-nijâd
Merci'-i ħalk-ı bilâd
3. 'Avn ü melâz-ı 'ibâd
Şalli ve sellim 'aleyh

22. 7a-7b-8a.

I

- 1 Peygamberlerin başının tacı,
- 2 Velilerin önde gideni,
- 3 Seyyidinâ Mustafa,
- 4 Allah'ın salatu ve selamı onun üzerine olsun.

II

- 1 Kureyş sülalesinin şahı,
- 2 Lakabı, yazı yazmasını bilmeyen bilgin,
- 3 Allah'ın sevgilisi,
- 4 Allah'ın salatu ve selamı onun üzerine olsun.

III

- 1 Şerefli soyun cevheri,
- 2 Beldeler halkının merkezi,
- 3 Kulların sığınılacak yeri ve yardımcısı,
- 4 Allah'ın salatu ve selamı onun üzerine olsun.

IV

1. H̱ayl-i rus̱ul ẖātemi
Sırr-ı ezel ‘ālemi
3. Muṭṭalibī Hāṣimī
Şalli ve sellim ‘aleyh

V

1. Mīve-i naḥl-i vefā
Ma‘den-i şıdḵ u şafā
3. Menba‘-ı cūd u seḥā
Şalli ve sellim ‘aleyh

VI

1. Nūr-ı ‘uyūn-ı kerem
Nūr-ı ğuşūn-ı kerem
3. Nūr-ı fūnūn-ı kerem
Şalli ve sellim ‘aleyh

IV

-
- 1 Peygamberler topluluğunun sonuncusu,
 - 2 Ezel sırrının her şeyi,
 - 3 Muttalib’e ve Haşim’e ait olan,
 - 4 Allah’ın salatu ve selamı onun üzerine olsun.

V

- 1 Vefa ağacının meyvesi,
- 2 Doğruluğun ve temizliğin kaynağı,
- 3 Cömertlik ve el açıklığının kaynağı,
- 4 Allah’ın salatu ve selamı onun üzerine olsun.

VI

- 1 İzzet kaynağının nuru,
- 2 İzzet filizlerinin nuru,
- 3 İzzet ilimlerinin nuru,
- 4 Allah’ın salatu ve selamı onun üzerine olsun.

VII

1. Serv-i hırām-ı harem
Şadr-ı kirām-ı kerem
3. Emn ü selām-ı selem
Şalli ve sellim ‘aleyh

VIII

1. Bülbul-i büstān-ı kuds
Verd-i gülistān-ı kuds
3. Murğ-ı hoş-elhān-ı kuds
Şalli ve sellim ‘aleyh

IX

1. Nāṭık-ı şıdk u şavāb
Kāşif-i ümmü’l-kitāb
3. Şāhib-i faşlü’l hitāb
Şalli ve sellim ‘aleyh

VII

-
- 1 Haremin salınan servisi
 - 2 İzzet şerefliilerinin başkanı,
 - 3 Ayıplardan uzak olanların selameti ve korkusuzu,
 - 4 Allah’ın salatu ve selamı onun üzerine olsun.

VIII

- 1 Mübareklik bahçesinin bülbulü,
- 2 Mübarek gül bahçesinin gülü,
- 3 Mübarek, hoş ezgilerin kuşu,
- 4 Allah’ın salatu ve selamı onun üzerine olsun.

IX

- 1 Hakikati ve doğruluğu söyleyen,
- 2 Esas kitabın açıklayanı,
- 3 Ayrılma hitabının sahibi,
- 4 Allah’ın salatu ve selamı onun üzerine olsun.

X

1. Menba‘ı dūrr-i ‘aṭā
Aşl-ı vücūd-ı şehā
3. Şāh-ı cünūd-ı vefā
Şalli ve sellim ‘aleyh

XI

1. Mülk-i dile ḥānumuz
‘Āleme sulṭānumuz
3. Mürde dile cānumuz
Şalli ve sellim ‘aleyh

XII

1. Şubḥı cemāl-i şabīḥ
Vechi cemīl-i melīḥ
3. Kulları Hızır u Mesīḥ
Şalli ve sellim ‘aleyh

X

-
- 1 İyilik incisinin kaynağı,
 - 2 Cömertlik varlığının aslı,
 - 3 Vefa ordusunun şahı,
 - 4 Allah’ın salatu ve selamı onun üzerine olsun.

XI

- 1 Gönül ülkesine hanımız,
- 2 Kâinata sultanımız,
- 3 Gönlü ölmüşe canımız,
- 4 Allah’ın salatu ve selamı onun üzerine olsun.

XII

- 1 Güzel yüzünün sabahı,
- 2 Şirin güzel çehrelî,
- 3 Hızır ve Mesih kulları,
- 4 Allah’ın salatu ve selamı onun üzerine olsun.

XIII

1. Yūsuf-ı Mısr-ı cemāl
Meh yüzi kaşı hilāl
3. Menba‘-ı āb-ı zülāl
Şalli ve sellim ‘aleyh

XIV

1. Mīve-i büstān-ı luṭf
Lü’lü-yi ‘ummān-ı luṭf
3. Baḥr-ı kerem-kān-ı luṭf
Şalli ve sellim ‘aleyh

XV

1. Mālik-i ḥulḳ-ı ‘azīm
Şāri‘-i ḳavl-i kerīm
3. Merd-i reh-i müstaḳīm
Şalli ve sellim ‘aleyh

XIII

-
- 1 Güzel Mısır’ın Yusuf’u,
 - 2 Yüzü ay kaşı ay olan,
 - 3 Tatlı suyun kaynağı,
 - 4 Allah’ın salatu ve selamı onun üzerine olsun.

XIV

- 1 Güzellik bahçesinin meyvesi,
- 2 Güzellik denizinin incisi,
- 3 Güzellik, şeref kaynağının denizi,
- 4 Allah’ın salatu ve selamı onun üzerine olsun.

XV

- 1 Yüce ahlaka sahip,
- 2 Faydalı sözleri ortaya koyan,
- 3 Doğru yolun insanı,
- 4 Allah’ın salatu ve selamı onun üzerine olsun.

XVI

1. Nāsıḥ-ı edyān-ı ğayr
Hādım-i eşnām-i deyr
3. Bānī-i bünyān-ı ḥayr
Şalli ve sellim ‘aleyh

XVII

1. Dīn aña maḥşüşdur
Şābit u manşüşdur
3. Muḥkem ü merşüşdur
Şalli ve sellim ‘aleyh

XVIII

1. Zātı maḥarr-ı şeref
Bāb-ı melāz u [...]
3. Efḍal-i cümle selef
Şalli ve sellim ‘aleyh

XVI

-
- 1 Diğer dinleri hükümsüz bırakan,
 - 2 Kilisenin putlarını yıkan,
 - 3 Hayırlı binanın kurucusu,
 - 4 Allah’ın salatu ve selamı onun üzerine olsun.

XVII

- 1 Din ona tayin edilmiştir,
- 2 Sabit ve sabit kılınmıştır,
- 3 Sağlam ve sağlam yapıdır,
- 4 Allah’ın salatu ve selamı onun üzerine olsun.

XVIII

- 1 Şeref merkezinin sahibi,
- 2 [...] ve zaman kapısı,
- 3 Bütün meziyetleri eskiden(kendinden) olan,
- 4 Allah’ın salatu ve selamı onun üzerine olsun.

XIX

1. Muşhaf-ı āyāt-ı hüsn
Mecma‘-ı ġāyāt-ı hüsn
3. Rāfi‘-i rāyāt-ı hüsn
Şalli ve sellim ‘aleyh

XX

1. Şems-i sa‘ādetdür ol
Bedr-i celāletdür ol
3. Necm-i hidāyetdür ol
Şalli ve sellim ‘aleyh

XXI

1. Māh-ı sipihr-i cemāl
Matla‘-ı mihr-i kemāl
3. Şāhib-i ‘izz ü celāl
Şalli ve sellim ‘aleyh

XIX

-
- 1 Güzel ayetlerin Kur’anı,
 - 2 Güzel amaçların toplandığı yer,
 - 3 Güzel bayrakların kaldıranı,
 - 4 Allah’ın salatu ve selamı onun üzerine olsun.

XX

- 1 O saadet güneşidir,
- 2 O büyüklük ayıdır,
- 3 O doğruluk yıldızıdır,
- 4 Allah’ın salatu ve selamı onun üzerine olsun.

XXI

- 1 Güzellik göğünün ayı,
- 2 Olgunluk güneşinin doğuşu,
- 3 Büyüklük ve kıymet sahibi,
- 4 Allah’ın salatu ve selamı onun üzerine olsun.

XXII

1. Maḥzen-i sırr-ı Hudā
Kān-ı seḥā vü ‘aṭā
3. Gevher-i genc-i Hudā
Şalli ve sellim ‘aleyh

XXIII

1. Maḥrem-i esrār-ı ğayb
Vākıf-ı esrār-ı ğayb
3. Maṭla‘-ı envār-ı ğayb
Şalli ve sellim ‘aleyh

XXIV

1. Cāna ṭabīb-i maraḏ
Hılḳate oldur ğaraḏ
3. Cevher o bākī ‘araḏ
Şalli ve sellim ‘aleyh

XXII

-
- 1 Allah’ın sırrının mahzeni,
 - 2 Bağışlama ve cömertliğin kaynağı,
 - 3 Allah’ın hazinesinin cevheri,
 - 4 Allah’ın salatu ve selamı onun üzerine olsun.

XXIII

- 1 Gizli olan sırların mahremi,
- 2 Gizli olan hikmetlerin bileni,
- 3 Gizli olan nurların doğuş yeri,
- 4 Allah’ın salatu ve selamı onun üzerine olsun.

XXIV

- 1 Candaki hastalıkların doktoru,
- 2 Yaratılışa sebep odur,
- 3 Ebedî işaret cevher o,
- 4 Allah’ın salatu ve selamı onun üzerine olsun.

XXV

1. Taht-ı dile hân odur
Halk beden cân odur
3. Dîn ile îmân odur
Şalli ve sellim ‘aleyh

XXVI

1. Maksem-i lutf-ı İlāh
Şāhib-i tāk-ı külāh
3. Halka melāz ü penāh
Şalli ve sellim ‘aleyh

XXVII

1. Neyyir-i mışbāhdur
Zikri dile rāhdur
3. Rāhat-ı ervāhdur
Şalli ve sellim ‘aleyh

XXV

-
- 1 Gönül tahtına hükümdar odur,
 - 2 Halk bedendir, can ise odur,
 - 3 Din ile iman odur,
 - 4 Allah’ın salatu ve selamı onun üzerine olsun.

XXVI

- 1 Allah’ın güzelliğinin ayrıldığı yer,
- 2 Baş örtüsü tacının sahibi,
- 3 Halka sığınılacak yer ve dayanılacak nokta,
- 4 Allah’ın salatu ve selamı onun üzerine olsun.

XXVII

- 1 Kandil ışığıdır,
- 2 Gönül zikrine şaraptır,
- 3 Ruhlara rahattır,
- 4 Allah’ın salatu ve selamı onun üzerine olsun.

XXVIII

1. Sırr-ı ezelden habîr
Şāhib-i fazl-ı keşîr
3. Halka Beşîr ü Neẓîr
Şalli ve sellim ‘aleyh

XXIX

1. Şāh-ı şefîk-i ‘uşāt
Āyet-i lutf-ı necāt
3. Rûhına yüz biñ şalāt
Şalli ve sellim ‘aleyh

XXX

1. Zıll-i zālil-i Hudā
Mihr-i münîr-i Hudā
3. Yolına cānlar fedā
Şalli ve sellim ‘aleyh

XXVIII

-
- 1 Ezel sırrından haberdardır,
 - 2 Çok olgunluk sahibi,
 - 3 Halka Beşîr ve Nezîrdir,
 - 4 Allah’ın salatu ve selamı onun üzerine olsun.

XXIX

- 1 Asileri bağışlayan şah,
- 2 Kurtuluş lütfunun ayeti,
- 3 Ruhuna yüz bin dua,
- 4 Allah’ın salatu ve selamı onun üzerine olsun.

XXX

- 1 Allah’ın gölgeli koruması,
- 2 Allah’ın nur veren güneşi,
- 3 Uğruna canlar feda,
- 4 Allah’ın salatu ve selamı onun üzerine olsun.

XXXI

1. Ma‘den-i taḥkīkdür
Maḥzen-i tevḥīkdür
3. Şāhib-i Şıddīkdur
Şalli ve sellim ‘aleyh

XXXII

1. Nāṭık-ı güftār-ı Hāk
‘Ālim-i ‘ilm-i ṭabāk
3. Şāhib-i Fārūk-ı Hāk
Şalli ve sellim ‘aleyh

XXXIII

1. Ma‘den-i iḥsāndur
Merdüm-i insāndur
3. Şāhib-i ‘Oṣmāndur
Şalli ve sellim ‘aleyh

XXXI

- 1 Hakikate ermenin madeni,
- 2 Uygun düşürmenin mahzeni,
- 3 Dost sahibidir,
- 4 Allah’ın salatu ve selamı onun üzerine olsun.

XXXII

- 1 Hak sözlerini bildiren,
- 2 Topluluğun örtülü ilminin bilgini,
- 3 Allah’ın doğru ile yanlış birbirinden ayıranı,
- 4 Allah’ın salatu ve selamı onun üzerine olsun.

XXXIII

- 1 İyiliğin kaynağıdır,
- 2 İnsanların insanıdır,
- 3 Osman’ın dostudur,
- 4 Allah’ın salatu ve selamı onun üzerine olsun.

XXXIV

1. Aḥmed-i muḥtārdur
Seyyid-i ebrārdur
3. Şāḥib-i Kerrārdur
Şalli ve sellim ‘aleyh

XXXV

1. Cedd-i Hüseyn ü Hasen
Mihr-i sipihr-i kühen
3. Şāḥib-i ḥulḳ-ı ḥasen
Şalli ve sellim ‘aleyh

XXXVI

1. Görse cemālin gözüm
Pāyine sürsem yüzüm
3. Yok aña lāyık sözüm
Şalli ve sellim ‘aleyh

XXXIV

- 1 Seçilmiş olan Ahmet’tir,
- 2 Sadıkların efendisidir,
- 3 Hz. Ali’nin dostudur,
- 4 Allah’ın salatu ve selamı onun üzerine olsun.

XXXV

- 1 Hüseyin ve Hasan’ın dedesi,
- 2 Eski göğün güneşi,
- 3 Güzellik ahlakının sahibi,
- 4 Allah’ın salatu ve selamı onun üzerine olsun.

XXXVI

- 1 Yüzünü gözüm görse,
- 2 Ayağına yüzümü sürsem,
- 3 Ona uygun sözüm yok,
- 4 Allah’ın salatu ve selamı onun üzerine olsun.

XXXVII

1. **Rûhî-i bî-çāreyem**
Vālih ü āvāreyem
3. Yüregi pür-yareyem
Şalli ve sellim ‘aleyh

XXXVIII

1. Taht-ı dilûñ hanı kıl
Anı beden cānı kıl
3. Hācı-ı kurbānı kıl
Şalli ve sellim ‘aleyh

XXXIX

1. Efdāl-i halk-ı Hudā
Hāşşallāhu bihā
3. Eyle şalātı aña
Şalli ve sellim ‘aleyh

XXXVII

-
- 1 Çaresiz Rûhî’yim
 - 2 Şaşırmış ve başı boşum,
 - 3 Yüreği dolu yaralıyım,
 - 4 Allah’ın salatu ve selamı onun üzerine olsun.

XXXVIII

- 1 Gönül tahtının hanı et,
- 2 Onu bedeninin canı et,
- 3 Hacının kurbanı et,
- 4 Allah’ın salatu ve selamı onun üzerine olsun.

XXXIX

- 1 Allah’ın halkının daha faziletlisi,
- 2 “Allah seni korusun.”
- 3 Ona dua et,
- 4 Allah’ın salatu ve selamı onun üzerine olsun.

23.

Muḥayyer

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. İki kaşuñ arasında çekdi ḥaṭṭ-ı istivā
‘Alleme’l-esmāyı ta’līm itdi ol ḥaṭṭdan Ḥudā

Zāt-ı ilme Muṣṭafā esmāya Ādemdür emīn
İkisinden zāhir olmuşdur ‘ulūm-ı enbiyā
3. Zāt u esmā vü şifāt ef‘āl ü āşār cümleten
Her zamānda bir velīnūñ vechine bunlar zıyā

Secde eyle Ādeme tā ki Ḥaḳa ḳul olasın
İden Ādemden ibā Ḥaḳdan dahı oldı cüdā
5. Şüretā gördiler Allāh diyeni olmuş faḳīr
Şandılar Allāh faḳīrdür kendilerdür aḡniyā

Kenz-i lā-yefnāyı bilmez ḳandedür illā faḳīr
Baḥr-ı bī-pāyānı bulmaz itmeyen terk-i sivā
7. Ravza-i Ḥaḍrāyı bilmez Hızra yoldaş olmayan
Āb-ı ḥayvānı bu zulmı görmeyenler şandı mā

Bel[Bil] ki seddeyn iki kaşı İskender ortasındadır
Cem‘-i cem‘ü’l-cem‘ ile feth oldı ebvāb-ı Ḥudā

²³. 8a. Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.4. (Erdoğan, 2019: 135)

¹ İki kaşının arasında bir çizgi çektii. Allah o hattın ‘Alleme’l-esmāyı “Ve Ādem’e **bütün isimleri** öğretti. Sonra bunları meleklerle gösterip “Sözünüzde doğru iseniz şunların isimlerini bana söyleyin” dedi.” (Bakara 2/31) öğretti.

² Mustafa’ya Allah’ın zatıyla ilgili bilgi, Ādem’e ise Allah’ın isimleriyle ilgili bilgi verilmiştir.

³ Zat, isimler, sıfatlar, fiiller ve eserlerin hepsi, her zaman bir velinin yüzüne ışık vermiştir.

⁴ Allah’a kul olmak için Ādem’e secde et. Ādem’e secde etmekten (hürmet etmek) kaçınan, Allah’tan da ayrı düştü.

⁵ Görünüşte Allah diyeni fakir olmuş gördüler, Allah’ın fakir, kendilerinin zengin olduğunu sandılar.

⁶ Fakirden başka hiç kimse kenz-i lā-yefnā’nın “(Kanâ’at), **tükenmez** bir **hazinedir.**” (Yılmaz, 1992:91) nerede olduğunu bilmez. Allah’tan gayrısını terk etmeyen, sonsuz denizi bulamaz.

⁷ Hızır’a yoldaş olmayan yeşil bahçeyi bilmez. Bu karanlığı görmeyen âb-ı hayatı, sıradan bir su sandı.

⁸ İki kaş iki settir bil, İskender de ortasındadır. Cem‘-i cem‘ü’l-cem‘ “Cem’in en üst derecesi olan cem‘ü’l-cem‘, bütün varlık ve yaratıkları Hak ile göstererek birinin varlığı diğerine engel olmadan

9. Kanda birler Hakkı inkâr eyleyen bu **Mısrî**yi
Zâhir olmuşken yüzinde nûr-ı zât-ı kibriyâ

24.

Muḥayyer

Mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün

1. Nedür bu katrelerde âb-ı hayvân olduḡuñ cānā
Nedür bu zerrelerde şems-i tâbân olduḡuñ cānā

Çü sensin zâhir ü bâtın ḥaḳîḳatde olan mevcûd
Nedür bu naḳş-ı gûn-â-gûnda pinhân olduḡuñ cānā
3. Dimişsün görmedi kimse beni bu ‘âlem içinde
Nedür yâ bunca yüzden niye[yine] seyrân olduḡuñ cānā

Mekânlardan münezzehdür senüñ zât-ı şerîfüñ çün
Nedür bu ḳalb-i vîrânemde mihmân olduḡuñ cānā
5. Esîr-i derd ü miḡnet eyledüm dirsın ebed çünkim
Nedür yine gönül derdine dermân olduḡuñ cānā

Seni dirsın **Sezâyî** nâr-ı hicr ile idem sūzân
Nedür yine benimle bende her ân olduḡuñ cānā

kesrette vahdeti, vahdette kesreti müşahade etmektir.” (TDV İslâm Ansiklopedisi) ile Allah’ın kapıları açıldı.

⁹ Yüce Allah’ın zatının nuru, yüzünde görüldüğü halde Mısrî’yi inkâr eden, bu Allah’ı nasıl birler.

^{24.} **8a-8b.** Hasan Sezâyî-i Gülşenî Divânı, ş.2. (Özuygun, 2019:179)

¹ Ey sevgili! Bu damlalarda hayat suyu olduḡun nedir, bu zerrelerde parlak güneş olduḡun nedir?

² Ey sevgili! Çünkü görünen ve görünmeyen hakikatte var olan sensin; bu renkli renkli nakışlarda gizlenmen nedir?

³ Ey sevgili! Bu âlem içinde beni kimse görmedi demişsin; ya bu kadar yüzden bakıp görüldüğüñ niye?

⁴ Ey sevgili! Senin şerefli şahsın mekânlardan münezzehdir; bu virane kalbimde misafir olman nedir?

⁵ Ey sevgili! Çünkü ebediyen zahmet ve dert esiri ettim dersin; yine gönül derdine derman olman nedir?

⁶ Ey sevgili! Sezâyî seni ayrılık ateşiyle yakayım dersin; yine benimle bende her an olduḡun nedir?

25.

Muḥayyer

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

1. Ey çarḥ-ı dūn netdüm saña hîç virmedüñ rāḥat baña
Güldürmedüñ öñden şöña āh miḥnetā vāh miḥnetā

Bendüñden āzād itmedüñ feryāduma dād itmedüñ
Bir dem beni şād itmedüñ āh veyletā vāh veyletā
3. İrişmedi dosta elüm Raḥmāna varmadı yolum
Çıkmadı başa menzilüm āh ğurbetā vāh ğurbetā

Kārum durur derd ile ğam gitmez başumdan hîç elem
Güliden cüdā bir bülbülem āh firḳatā vāh firḳatā
5. Mecnūnveş āh ideyüm Ferhādveş vāh ideyüm
Bu virdi her gāh ideyüm āh ḥasretā vāh ḥasretā

Varmazsa yolum şeyḥüme şarmazsa merhem yāreme
Olmazsa çāre derdüme āh ḥayretā vāh ḥayretā
7. Yanar **Niyāzî** derd ile hîç kimse yok ḥālin bile
Nālān olup girdi yola āh rıḥletā vāh rıḥletā

^{25.} **8b.** Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.7. (Erdoğan, 2019:139)

¹ Ey alçak dünya! Ben sana ne yaptım, bana hiç rahat vermedin, baştan sona hiç güldürmedin, ah çektiğim vah çektiğim!

² Zincirinden serbest bırakmadın, feryadıma acımadın, bir an beni memnun etmedin, ah yazık vah yazık!

³ Elim dosta yetişmedi, yolum Allah'a varmadı, menzilime varamadım, ah gurbet vah gurbet!

⁴ İşim hep dert ile gamdır, elem başımdan hiç gitmez, güliden ayrı düşmüş bir bülbulüm, ah ayrılık vah ayrılık!

⁵ Mecnun gibi ah edeyim, Ferhat gibi vah edeyim, bu duayı her zaman edeyim, ah hasret vah hasret!

⁶ Yolum şeyhime varmazsa, yarama merhem sürmezse, derdime çare olmazsa, ah şaşkınlık vah şaşkınlık!

⁷ Niyâzî dert ile yanar, onun hâlini bilen hiç kimse yok, inleyerek yola girdi, ah sefer vah sefer!

26.
Muḥayyer

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

I

1. Cümle ḥuccāc ile giydük yine iḥrām u ‘abā
 2. Kıbleye karşı yöneldük girerüz mişl-i şabā
 3. İrişüp gördüm bürinmiş bir siyeh atlas kabā
 4. Kara tonlu Ka‘betullāh merḥabā yā merḥabā

II

1. Çağrışup *lebbeyk* derüz yā Rabbenā fermān senüñ
 2. İsteyü geldük kapuña luṭfla iḥsān senüñ
 3. Cānumuz olsun vişālüñ ‘īdine kurbān senüñ
 4. Kara tonlu Ka‘betullāh merḥabā yā merḥabā

III

1. Bağlayup ‘Arafāt üzre cümle ḥuccāc ile şaf
 2. Dilümüzde yā İlāhī *neccinā mimma neḥāf*
 3. Dökeyin göz yaşlarını idelüm seni ṭavāf
 4. Siyah tonlu Ka‘betullāh merḥabā yā merḥabā

26. 8b-9a.

I

- 1 Bütün hacılar ile yine elbise giydik,
 2 Kıbleye karşı yöneldik, rüzgâra benzer (rüzgâr gibi) gireriz.
 3 Ulaşıp bir siyah kumaş, cübbe bürünmüş gördüm,
 4 Siyah elbiseli Kabetullah merhaba.

II

- 1 Ey Allah’ım! Emir senin, bağırarak *lebbeyk* “buyrunuz” (Telbiye duası) deriz,
 2 İyilik ve bağışlama senin, bağırarak kapına geldik,
 3 Seninle kavuşmanın bayramına canımız kurban olsun,
 4 Siyah elbiseli Kabetullah merhaba.

III

- 1 Bütün hacılar ile Arafat’ın üstünde saf olup,
 2 Ey Allah’ım! Dilimizde *neccinā mimma neḥāf* “Korktuklarımızdan ve korkmadıklarımızdan bize kurtuluş ver.” (Sarıkaya, 2012:140)
 3 Ağlayıp senin etrafında dönelim,
 4 Siyah elbiseli Kabetullah merhaba.

IV

1. K̄ara kemh̄ādur libāsuñ hem kuşağun s̄im ü zer
Şakı gümüşden yapılmış kapun olmış mu‘teber
3. Altun oluk cā-be-cā mīzāb-ı rahmetdür meger
K̄ara tonlu Ka‘betullāh merhabā yā merhabā

V

1. Şuşamışam āb-ı zemzemden sıkāyet idesin
Merve hakkıçün şafāyile himāyet idesin
3. Umaram yarın **Kuloğluna** şefā‘at idesin
K̄ara tonlu Ka‘betullāh merhabā yā merhabā

27.

‘Irāk

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

I

1. *Hamdū lillāh* kim t̄ulū‘ itdi yine şemsü’z-ziyā
Rahmeten li’l-‘ālemīn geldi Muḥammed Muştafā
3. Gül cemāli berķ urup toğdı yine bedrū’d-dücā
Rahmeten li’l-‘ālemīn geldi Muḥammed Muştafā

IV

- 1 Elbisen siyah ipek kumaştır, hem kuşağın gümüş ve altındır,
- 2 Saki(sapı) gümüşten yapılan kapın beğenilen olmuş,
- 3 Meğer, altın oluk yer yer merhamet oluğudur,
- 4 Siyah elbiseli Kabetullah merhaba.

V

- 1 Susadım, Zemzem suyundan içecek su veresin,
- 2 Merve hakkı için sefa ile koruyasın,
- 3 Umarım Kuloğlu’na af için vesile olasın,
- 4 Siyah elbiseli Kabetullah merhaba.

27. 9a-9b.

I

1 *Hamdū lillāh* “Onlara, “Gökleri ve yeri kim yarattı?” diye soracak olsan, mutlaka “Allah” diyeceklerdir. De ki: “**Bütün övgüler Allah’a mahsustur**”; ama onların çoğu bilmez.” (Lokmân 31/25) aydınlık güneş yine doğdu,

2 *Rahmeten li’l-‘ālemīn* “Ve seni ancak **âlemlere rahmet** olarak gönderdik”. (Enbiya 21/107) Muhammed Mustafa geldi.

3 Gül yüzü parlayıp yine karanlığa ay doğdu,

4 *Rahmeten li’l-‘ālemīn* “Ve seni ancak **âlemlere rahmet** olarak gönderdik”. (Enbiya 21/107) Muhammed Mustafa geldi.

II

1. Dem-be-dem sâ‘at-be-sâ‘at rūḥ-ı faḥr-ı kâ’inât
Eylesün ol zât-ı pâke Kibriyâ yüz biñ şalât
3. Cân u başı kıl fedâ bulup ḥayât-ender-ḥayât
Raḥmeten li’l-‘âlemîn geldi Muḥammed Muştafâ

III

1. *Küntü kenzüñ* maḥzenidür *lî ma‘allâh* maḥzarı
Zât-ı Ḥaḳḳuñ enveridür enveridür enveri
3. **Ma‘neviyâ** ins ü cānuñ rehberidür rehberi
Raḥmeten li’l-‘âlemîn geldi Muḥammed Muştafâ

28.

‘Irâḳ

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1. Ḥatm-i cem‘i’l-mürselînüñ faḥridür faḳr u fenâ
Ḥatm odur ki bir ola yanında her şâh u gedâ

Devlet-i dünyâ seni bir rütbeğe muḥtâc ider
Devlet oldur ki saña her rütbeden vire ğinâ

II

- 1 Daima, saatten saate (her saat) âlemlerin övüncünün ruhu,
- 2 O temiz şahsa Kibriyâ yüz bin dua etsin,
- 3 Hayat içinde hayat bulup canı ve başı feda et,
- 4 *Raḥmeten li’l-‘âlemîn* “Ve seni ancak **âlemlere rahmet** olarak gönderdik”. (Enbiya 21/107)
Muhammed Mustafa geldi.

III

- 1 *Lî ma‘allâh* “Benim Allah ile...” (Yılmaz, 1992:115) sahibi, *küntü kenz* “Ben (gizli) bir hazineydim.” (Yılmaz, 1992:98) hadisinin mahzenidir,
- 2 Allah’ın zatının en nurlusudur en nurlusu,
- 3 Ey Manevî! (O) insan ve canın rehberidir rehberi,
- 4 *Raḥmeten li’l-‘âlemîn* “Ve seni ancak **âlemlere rahmet** olarak gönderdik”. (Enbiya 21/107)
Muhammed Mustafa geldi.
28. **9b.** Niyâzî-i Mısırî Dîvânı, ş.10. (Erdoğan, 2019:142)
- 1 Fakirlik ve geçicilik, peygamberler topluluğunun sonuncusu olan Muhammed’in övüncüdür. O yanında padişah ve dilencinin bir olduğu kişidir.
- 2 Dünya mutluluğu seni bir rütbeğe muhtaç eder, asıl mutluluk ise seni hiçbir rütbeğe muhtaç bırakmayandır.

3. Dersi ‘aqlından alırsañ bil sanā olmaz delīl
Dersüñi var Hāḡdan al kim ‘ilmüñ olsun reh-nümā

Ḳābe kavseyni ev ednāda iḡāmet eyleme
Zāt-ı baḡt envārına yan bul maḡām-ı müntehā

5. ‘İzzet isterseñ yūri var bekle zillet ḡapusın
Āteş-i a‘dā ile ḡayna olunca kīmīyā

Belki Mūsāyı telemmüz eylese itmez ḡabūl
Hızr ile hem-rāh olan kes eylemez ḡün ü ḡerā

7. **Mısrīye** ḡatmü’l-maḡāmat oldı her şeyden ferāḡ
Zāhir ü bāḡında ḡalmadı ebed illā Hūdā

29.

‘Irāḡ

14’lü hece ölçüsü

1. Benem ol ‘aşḡ baḡresi deñizler ḡayrān baña
Deryā benüm ḡatremdür ‘aşḡ oldı ‘ummān baña

ḡün dostā gider yolum mülke irişıp elüm
Hāḡdan söyler bu dilüm ne ḡul ne sulṡān baña

3. Yoḡ iken bu bār-ḡāh sen var idüñ pādişāh
Āh bu ‘aşḡ elinden āh derd oldı dermān baña

³ Dersi aklından alırsan sana rehber olmayacağını bil, ilminin sana rehber olmasını istiyorsan dersini Hak’tan al.

⁴ *Ḳābe kavseyni ev ednā* “Öyle ki, **iki yay kadar hatta daha yakın** oldu.” (Necm 53/9) makamında kalma, bahtın sahibi olan Allah’ın nuruyla yan ve son makamı bul.

⁵ Zillet istersen yürü var zillet kapısını bekle, kemale erişinceye kadar düşman ateşiyle kayna.

⁶ Hızır ile yol arkadaşı olan kişi nasıl ve niçin demez, hatta Musa’yı kendisine talebe edinecek olsa bile kabul etmez.

⁷ Her şeyden feragat etmek Mısrī için makamların sonu oldu. Allah’tan başka dışta içte ebediyen hiçbir şey kalmadı.

^{29.} **9b-10a.** Yûnus Emre: Dîvân-ı İlâhîyât, ş. 12. (Tatçı, 2012:112) Divanda 10 beyit.

¹ O aşk beldesi benim, bana denizler hayrandır; deniz benim damlamdır, aşk bana okyanus oldu.

² Çünkü elim mülke ulaşıp yolum dostā gider; bana ne kul ne sultan söyler, bu dilim Hak’tan söyler.

³ Bu dua edilen yer yokken, padişah sen vardın, ah bu aşk elinden, dert bana derman oldu.

Doğdı ol dîn tāvusı aydın oldı kāmı
İbrāhīm Ḥalīl Mūsī delīl ü burhān baña

5. Çünkü toğdı Muştafa ‘ālem oldı pür-şafā
Ol itdi ‘ahde vefā andandur ihsān baña

Şerī‘at ehli ırak iremez bu menzile
Ben kuş dilin bilürdüm söyler Süleymān baña

7. Kāf tağı zerrem degül ay u güneş baña kul
Aşlum Ḥaḫdur şek degül mürşiddür Qur‘ān baña

Ādem yār olmadan cān kalıba tolman
Şeytān la‘net bulmadan ‘arş idi seyrān baña

9. **Yūnus** bu halk içre eksüklidür Ḥaḫ bilür
Dīvānolmuş çağırur dervīşüñ[dervīşlik] bühtān baña

30.

Segāh

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Derdümüñ dermānı sensin yā Muḥammed Muştafa
Gönlümüñ sultānı sensin yā Muḥammed Muştafa

Sırr-ı *ev ednāya* mālîksin eyā mir‘at-ı Ḥaḫ
Taht-ı *levlāk* şāhı sensin yā Muḥammed Muştafa

⁴ O din kuşu doğdu, hepsi aydın oldu; İbrahim, Halil, Musa, bana kılavuz ve delildir.
⁵ Çünkü Mustafa doğdu, âlem sefa dolu oldu, o sözünde durdu, bana bağışlama ondandır.
⁶ Şeriat sahibi uzaktır, bu menzile ulaşamaz, ben kuş dili bilirdim, Süleyman bana söyler.
⁷ Kaf dağı zerrem değil, ay ve güneş bana kul, aslım Hak’tır şüphe değil, Kur’an bana doğru yolu gösterendir.
⁸ İnsan sevgili olmadan, can kalıba dolmadan, şeytan lanet bulmadan, en yüksek gökte gezerdim.
⁹ Yūnus bu halk içinde, Hak bilir, eksiklidir; O divane olmuş çağırır, bana dervişlik olmaz.
30. 10-a.
¹ Ey Muhammed Mustafa! Derdimin dermanı sensin, gönlümün sultanı sensin.
² Ey Hakk’ın aynası! *Ev ednā* “Öyle ki, iki yay kadar **hatta daha yakın** oldu.” (Necm 53/9) ayetinin sırrına sahipsin, ey Muhammed Mustafa! *Levlāk* “**Sen olmasaydın** felekleri (kâinatı) yaratmazdım.” (Yılmaz, 1992:113) hadisinin tahtının şahı sensin.

3. Ben kim olam medhûne cür'et idem ey şâh-ı dîn
Nûrî sensin mâhî sensin yâ Muḥammed Muştafâ
- Eyledi bār-ı güneh ḳadd-i **Naşûhî**yi dü-tâ
El-meded ey çâre sensin yâ Muḥammed Muştafâ

31.

Beste-nigâr

Fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün

1. Yâ İlāhî kıl bize lûṭf u 'aṭâ
Cezb idüp döndür bizi senden yaña
- Vir tarîḳ-i müstaḳîm üzre şebât
Saña irgür ḳoma yolda *ihdinâ*
3. Dest-i faḫluñla bize olup mübîş
Şun şarâb-ı 'aşḳuñ ey dost dâ'imâ
- Gerçi yok bizde 'amel buña maḫal
Maḫz-ı lûṭfuñla 'aṭâ it Muştafâ
5. Var mıdur lûṭfuña mâni' ey Laṭîf
Çün senüñdür 'arş u ferş arz u semâ
- Redd iderseñ ḳullaruñ ḳanda gider
Çünkü senden ğayrı yok Rabb ü Ḥudâ

³ Ey dinin padişahı! Ben kimim seni övmeye cüret edeyim, ey Muhammed Mustafa! Cihânın nuru ve ayı sensin.

⁴ Günahın yükü Nasûhî'nin boyunu iki kat etti (büktü), ey Muhammed Mustafa, yardım et! Çare sensin.

^{31.} **10a-10b.**

¹ Ey Allah'ım! Bize iyilik ve bağışlama kıl, bizi kendine doğru çekerek senden yana döndür.

² Bizi doğru yol üstünde kararlı et, *ihdinâ* "**Bizi** dosdoğru yola **ilet**;" (Fâtiha 1/6) bizi yolda bırakma sana ulaştır.

³ Ey dost, cömertlik elinle bize rehber olup daima aşk şarabını bize sun!

⁴ Ey Mustafa! Bizi iyiliğinin halisliğiyle bağışla, gerçi bizde buna layık bir iş yok.

⁵ Ey Latif! İyiliğine engel var mıdır? Çünkü gök ve yeryüzü, yeryüzü ve gökyüzü senindir.

⁶ Reddedersen kulların nereye gider? Çünkü senden başka Rab ve Huda yok.

7. Bu **Hasibî** derdmendi kıl kabûl
Raḥmetüñ ḥ'ânında ola bir gedâ

32.
Evc

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1. Bülbül-i gülzâr-ı 'aşkam âşiyân olmaz baña
Murg-ı lâhûtem anuñçün bir mekân olmaz baña

Gülsitânuñ tâze tâze gülleri açmaḳdadur
Ârzü-yı nev-bahâr itmem ḥazân olmaz baña

3. Bûṭe-i zilletde ḳâl itdi beni üstâd-ı 'aşḳ
Zerre şâfîyem meḥekk ü imtiḥân olmaz baña

Ey **Sezâyî** şem'-i 'aşḳa per yaḳar pervaneyem
Ḥâlet-i vaşluñ şafâsından fiḡân olmaz baña

33.
Evc

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1. Yâ Resûlallâh cemâlün hoş gülistândur baña
Ruḥlaruñdan her biri bir verd-i ḥandândur baña

Devr-i icâd içre oldı ruḥlarla şaḳḳu'l-ḳamer
Anı taşdîḳ eylemek hoş dîn ü îmândur baña

⁷ Bu dert sahibi Hasibî'yi kabul et! Çünkü o senin merhametinin kapısında bir fakir dilenci olsun.

³² **10b.** Hasan Sezâyî-i Gülşenî Dîvânı, ş.12. (Özuygun, 2019: 183) Divanda 5 beyit.

¹ Aşkın gül bahçesinin bülbülüym bana yuva olmaz, ilâhî âlem kuşuyum onun için bana bir mekân olmaz.

² Gül bahçesinin taze taze gülleri açmaktadır, yeni baharı arzu etmem; çünkü bana sonbahar olmaz.

³ Aşk üstadı, beni aşağılık kuyumcu kabında söz etti, bu yüzden ben temiz bir zerreyim bana değer biçilemez ve imtihan olmaz.

⁴ Ey Sezâyî! Ben aşkın mumuna kanat yakan pervaneyim, kavuşma hâlinin eğlencesinden bana ağlama olmaz.

³³ **10b-11a.**

¹ Ey Allah'ın peygamberi! Yüzün bana hoş gül bahçesidir, yanaklarından her biri bana gülen güldür.

² Ayın yarılması mucizesi ruhlarla vücuda getirilme zamanı içinde oldu, onu doğrulamak bana hoş din ve imandır.

3. ‘Âlem-i nūr-ı siyāhuñ ‘aksidür gīsülerüñ
Her biri bir deste sünbül baña reyḥāndur baña
- Dir bu **Hakkî** kıl tecellî çün nefes āḥir ola
Kim cemālin göricek cān virmek āsāndur baña

34.

Evc

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Kākül-i faḥr-i cihān naḥl-i gülistāndur baña
Ḥatt-ı ‘anber-būları bir sünbülistāndur baña
- Bā‘iş-i nūr u cilā olan ğubār-ı maḥḍemi
Tūtiyā-yı dīde-i kuḥl-ı Şıfāhāndur baña
3. Nūrı ser çekmiş o faḥr-i ‘ālemüñ eflāke dek
Kāmet-i dil-cūları serv-i ḥırāmāndur baña
- Zıkr ü fikri hem-demümdür bu mekân-ı rūḥumuñ
Kālbümüñ āyīnesi cām-ı firūzāndur baña
5. Neyleyem bāğ-ı cihānı gülşen-i dünyāyı ben
‘Ālemüñ gülzārı sensiz künc-i vîrāndur baña
- Naḳṣiyā** na‘t-ı şerīfin okısam biñ cānla
Āsumān encüm ile gūyā dūr-efşāndur baña

³ Saçının siyah nuru âlemin tersidir, her biri bana bir deste sümbül, reyhandır.

⁴ Bu Hakkî, tecelli kıl, der; çünkü nefesim bitsin ki bana yüzünü görünce can vermek kolaydır.

^{34.} **11a.** Nakşî Dîvânı ş.1. (Ayhan, 2000:46-48) Divanda 41 beyit.

¹ Cihanın övüncünün kakülü bana gül bahçesinin hurma ağacıdır, güzel kokulu sakalları bana bir sümbül bahçesidir.

² Parlaklık ve aydınlığa sebep olan gelişinin tozu, bana İsfahan sürmesinin göz tozudur (gibidir).

³ O âlemin övüncünün nuru, göklere kadar başı çekmiş; onun gönlü kendisine çeken boyu bana salınan servidir.

⁴ Bu ruhumun mekânının zikri ve fikri arkadaşımıdır, kalbimin aynası bana saadetlilerin bardağıdır.

⁵ Ben dünyanın gül bahçesini, cihan bağıını ne yapayım? Âlemin gül bahçesi bana sensiz yıkık köşedir.

⁶ Ey Nakşî! Bin canla şerefli natını okusam sanki bana gökyüzü yıldızlarla inci saçandır.

35.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Maṭla‘-ı nūr-ı İlāhīdür yüzün yā Muṣṭafā
Cümle vahy-i āsumānīdür sözüñ yā Muṣṭafā

Leyle-i mi‘rācda bulduñ maḳām-ı ḳurba rāh
Āşikāre gördi Allāhı gözüñ yā Muṣṭafā
3. Allāh Allāh dir seni seyr eyleyen ehl-i naẓar
Maẓhar-ı tām oldı zīrā ki özüñ yā Muṣṭafā

Eyle **Hakkî** bendenî şāyān-ı feyẓ ü merḥamet
Oldı zīrā ki ḳadīmî öksüzün yā Muṣṭafā

36.

Segāh

Müfte‘ilün fā‘ilün müfte‘ilün fā‘ilün

1. Ey kerem ıssı Hudā bize olup reh-nümā
Şoñ deminde zikrūñi ḳılma dilümden cüdā

Şol seni sevenlere derdini bilenlere
‘Āşıkuñ olanlara ben de cānım da fedā
3. **Zākiri** ṭul-ı emel geldi irişdi ecel
Ne ḳılasın bî-‘amel dirler ise *ḳum biyā*

35. 11a. Makam ve bestekâr bilgisi bulunmamaktadır.

- ¹ Ey Mustafa! Yüzün ilahî nurun doğuş yeridir; sözün bütün semavî olanın bildirilmesidir.
- ² Ey Mustafa! Miraç gecesinde yakınlık makamına yol buldun, gözün açık Allah’ı gördün.
- ³ Ey Mustafa! Seni seyreden itibar sahipleri Allah Allah der, çünkü senin özün tamamen şereflendi.
- ⁴ Ey Mustafa! Hakkî kuluna merhamet ve bereket layık et, çünkü eskiden beri senin öksüzün olmuş.

36. 11a-11b.

- ¹ Ey şeref sahibi Allah! Bize kılavuz olup, son nefesinde zikrini, dilimden ayırma!
- ² Şu seni sevenlere, derdini bilenlere, âşığın olanlara, ben de canım da feda olsun.
- ³ Bol istekli (hırslı) Zâkirî! Ecel geldi ulaştı. *Kum biyâ* “kalk, gel” derlerse sen ibadetsiz ne yapacaksın?

37.
Müste‘ār
8’li hece ölçüsü

I

1. Her şāhib-i tāk u külāh
Senden umar ey pādīşāh
3. Sensin kamu halka penāh
Yā Rabbenā yā Rabbenā
5. *Fağfir lenā zünūbenā*

II

1. Tutmuşam dergāha yüzüm
Kan yaş döker iki gözüm
3. Vaşluñ diler yā Rab özüm
Yā Rabbenā yā Rabbenā
5. *Fağfir lenā zünūbenā*

37. 11b.

I

- 1 Bütün tac ve takkelerin (makamların) sahibi,
2 Ey padişah! Senden umar,
3 Bütün halka sığınacak yer sensin,
4 Ey Rabb’imiz, ey Rabb’imiz!
5 *Fağfir lenā zünūbenā* “Rabbimiz! Doğrusu biz ‘Rabbimize inanın!’ diyerek, imana çağıran bir davetçiyi işitip iman ettik. Rabbimiz! **Günahlarımızı bağışla**, kötülüklerimizi sil ve bize iyilerin ölümünü nasip et.” (Âl-i İmrân 3/193)

II

- 1 Yüzümü dergāha tutmuşum,
2 İki gözüm kanlı yaş döker,
3 Ey Allah’ım! Özüm kavuşmanı diler,
4 Ey Rabb’imiz, ey Rabb’imiz!
5 *Fağfir lenā zünūbenā* “Rabbimiz! Doğrusu biz ‘Rabbimize inanın!’ diyerek, imana çağıran bir davetçiyi işitip iman ettik. Rabbimiz! **Günahlarımızı bağışla**, kötülüklerimizi sil ve bize iyilerin ölümünü nasip et.” (Âl-i İmrân 3/193)

III

1. Kıl bizi vaşluñla şādān
Ba‘īdlik olmaya her ān
3. ‘İzzetüñ haqqı ey Raḥmān
Yā Rabbenā yā Rabbenā
5. *Fağfir lenā zünūbenā*

IV

1. ‘Abdüñ işi dā’im ‘iṣyān
Pādişahuñ heme ğufrān
3. İhsān eyle yā Rab ihsān
Yā Rabbenā yā Rabbenā
5. *Fağfir lenā zünūbenā*

III

-
- 1 Bizi kavuşmanla sevinçlendir,
 - 2 Hiçbir zaman uzaklık olmasın,
 - 3 Ey Allah’ım! Yüceliğinin hakkı için,
 - 4 Ey Rabb’imiz, ey Rabb’imiz!
 - 5 *Fağfir lenā zünūbenā* “Rabbimiz! Doğrusu biz ‘Rabbimize inanın!’ diyerek, imana çağıran bir davetçiyi işitip iman ettik. Rabbimiz! **Günahlarımızı bağışla**, kötülüklerimizi sil ve bize iyilerin ölümünü nasip et.” (Âl-i İmrân 3/193)

IV

- 1 Kulun işi sürekli isyan,
- 2 Padişahın (ise) hep merhamet,
- 3 Ey Allah’ım! (Bizi) Bağışla,
- 4 Ey Rabb’imiz, ey Rabb’imiz!
- 5 *Fağfir lenā zünūbenā* “Rabbimiz! Doğrusu biz ‘Rabbimize inanın!’ diyerek, imana çağıran bir davetçiyi işitip iman ettik. Rabbimiz! **Günahlarımızı bağışla**, kötülüklerimizi sil ve bize iyilerin ölümünü nasip et.” (Âl-i İmrân 3/193)

V

1. Cān fedā kıldum yoluña
Bu **Pîrî** ‘āşî kuluña
3. İrmek için vişalüñe
Yā Rabbenā yā Rabbenā
5. *Fağfir lenā zünūbenā*

38. Evc

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün fe ‘ülün

I

1. Göñül āyīnesi olsun mücellā
Senüñ bir zerre-i ‘aşkuñla Mevlā
3. Görinsün şüret-i ma‘nā muşaffā
Senüñ bir zerre-i ‘aşkuñla Mevlā

II

1. Ne gül gördüm bu ‘ālemde ne gülzār
Kāmu hār ile tölmiş bāğ u bāzār
3. Nola bülbül gibi olsam hevā-dār
Senüñ bir zerre-i ‘aşkuñla Mevlā

V

- 1 Yoluna canımı feda ettim,
- 2 Bu Pîrî asi kuluna,
- 3 Kavuşmana ulaşması için,
- 4 Ey Rabb’imiz, ey Rabb’imiz!
- 5 *Fağfir lenā zünūbenā* “Rabbimiz! Doğrusu biz ‘Rabbimize inanın!’ diyerek, imana çağıran bir davetçiyi işitip iman ettik. Rabbimiz! **Günahlarımızı bağışla**, kötülüklerimizi sil ve bize iyilerin ölümünü nasip et.” (Âl-i İmrân 3/193)

38. **11b-12a.**

I

- 1 Gönül aynası parlak olsun,
- 2 Mevlâ senin aşkının bir zerresiyle.
- 3 İç sureti temizlenmiş görünsün,
- 4 Mevlâ senin aşkının bir zerresiyle.

II

- 1 Bu âlemde ne gül ne gül bahçesi gördüm,
- 2 Bütün bağ ve pazar diken ile dolmuş,
- 3 Bülbül gibi küstah olsam ne olur?
- 4 Mevlâ senin aşkının bir zerresiyle.

III

1. Keder gitsün gönüllerden ser-ā-pā
Vişālūñ harfi olsun dilde peydā
3. Senüñ bir zerre-i ‘aşkuñla Mevlā

IV

1. Bu sirruñ dilde maḥzūn oldu levḥi
Muḥāl oldu kemālāt üzre şerḥi
3. Hele dīvāne oldu şimdi **Fethī**
Senüñ bir zerre-i ‘aşkuñla Mevlā

Ḥarfü’l-bā**39.***14’lü hece ölçüsü*

1. ‘Aceb bu benüm cānum āzād ola mı yā Rab
Yohsa yidi ṭamuda yanup ḳala mı yā Rab
- ‘Aceb bu benüm ḥālüm yir altında aḥvālüm
Varup yaticak yirüm ‘akreb ṭola mı yā Rab

III

- 1 Baştan ayağa gönüllerden keder gitsin,
2 Kavuşmanın harfi gönülde açık olsun,
3
4 Mevlâ senin aşkının bir zerresiyle.

IV

- 1 Bu sırrın hüznü gönülde yazılı oldu,
2 Açıklaması ise olgunluklar üzere imkânsız oldu,
3 Hele şimdi Fethî divane oldu,
4 Mevlâ senin aşkının bir zerresiyle.

39. 12a. Makam ve bestekâr bilgisi bulunmamaktadır. Yûnus Emre: Dîvân-ı İlâhîyât, ş.15. (Tatcı, 2012:115)

¹ Ey Allah’ım! Aceba bu benim canım, hür olsun mu? Ey Allah’ım! Yoksa yedi kat cehennemde, yanarak kalsın mı?

² Ey Allah’ım! Bu benim hâlim, yer altındaki görünmeyen hâllerim tuhaftır; bu yüzden benip gidip yatacak yerim, akrep dolacak mı?

3. Allāh olıcaḡ ḡāḡī bizden ola mı rāzī
Görüp Ḥabībī bizi ṣefī‘ ola mı yā Rab
- Cān ḥulḡūma geldükde ‘Azrā’īli gördükde
Yā cānumı alduḡda āsān ola mı yā Rab
5. **Yūnus** ḡabre varduḡda Mūnḡir Nekīr geldükde
Baña sū’al ṣorduḡda dilüm döne mi yā Rab

40.

Fā‘ilātūn fā‘ilātūn fā‘ilātūn fā‘ilūn

1. Faḡr-ı ‘ālem maḡrem-i rāz olduḡı ṣebdür bu ṣeb
Kā’ināt envār-ı raḡmetle leb-ā-lebdür bu ṣeb
- Nāme-i a‘māl-i ümmet ol ṣefī‘-i maḡṣerüñ
Zīver-i imzā-yı ‘afv ile müzehhebdür bu ṣeb
3. Ḥān-ı dīdāre o maḡbūb-ı Ḥudā dāvet olup
Bezm-i ḡurb esbāb-ı vuṣlatla mürettebdür bu ṣeb
- Nūr-ı teṣrīfiyle ol mihr-i sipihr-i ‘izzetüñ
Bir ḡümāyūn-ṡālī‘ ü ferḡunde-kevkebdür bu ṣeb
5. Müjdeler ey maḡfīret-cūyān-ı Ḥabīb-i Kibriyā
Meclis-i ḡāṣ-ı İlāhīde muḡātabdur bu ṣeb

³ Allah hâkim olacak, peki ya bizi kabul eden olacak mı? Ey Allah’ım! Bizi peygamber görüp, şefaatçi olacak mı?

⁴ Ey Allah’ım! Can boğazıma gelince, Azrail’i görünce; peki ya canımı aldığı zaman, bu kolay olacak mı?

⁵ Ey Allah’ım! Yûnus mezara varınca, Mûnḡir ve Nekīr gelince, bana soru sorunca, benim dilim dönecek mi?

^{40.} **12a-12b. Makam ve bestekâr bilgisi bulunmamaktadır.** Yahyâ Nazîm Divanı, ṣ.31. (Çakır, 2018:634-635)

¹ Bu gece, âlemin övüncünün gizli olduḡu gecedir; bu gece, kâinat merhamet nurlarıyla aḡzına kadar doludur.

² Bu gece, o maḡṣer şefaatçisinin ümmetinin amellerinin kitabı, baḡışlanma imzasının süsü ile yaldızlanmıştır.

³ Bu gece, o Huda’nın sevgilisi görüşme sofrasına davet edilip kavuşma sebepleri, yakınlık meclisinde sıralanmıştır.

⁴ Bu gece, o üstünlük göḡünün güneşinin şereflendirmesinin nuruyla bir mübarek kısmet ve mutlu yıldızdır.

⁵ Müjdeler, ey affediliş arayan! Bu gece Allah’ın sevgilisi Allah’a ait has mecliste hitap edendir.

Müstecāb olsa revādur da‘vet-i ehl-i niyāz
Kim zemīn ü āsumān pür-şīt-i yā Rabdur bu şeb

7. Her mübārek şu‘le-i kandīl-i rāhat-güsteri
Şevk-bahş-ı hāṭır-ı her teng-meşrebdür bu şeb

Vesme-i ebrū-yı havrā-yı cinān olsa nola
Sürme-i çeşm-i sürüşān-ı muḥarrebdür bu şeb

9. Ḳadrini şeb-zinde-dārān-ı tecellī fehm ider
Ṭālib-i dīdār olan bīdāra maṭlabdur bu şeb

Vaḳtidür mi‘rāc-ı ümīde ‘urūc eyle **Naẓīm**
Vāşıl-ı maḳsūd olur herkes mücerrebdür bu şeb

41.

Ḥişār

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Nūr-ı faḥr-ı ‘āleme bir zerre olmaz āfitāb
La‘l-i nābından nümüne gevher-i yektāda tāb

Pāyine yüz sürmege müştāk ola ‘arş-ı berīn
Var kıyās it kimdür ol peygamber-i ‘ālī-cenāb

3. Nūrdan bir tāze sünbüldür siyeh kākülleri
Ġamzesi şemşīrine virmiş dilā āteşden āb

⁶ Bu gece dua sahiplerinin daveti hoş görülse uygundur, yer ve gök “ey Allah’ım” (nidasıyla) çatırdar.

⁷ Bu gece mübarek döşenmiş üzüntüsüz her kandil alevi, kederli huylunun gönlüne şevk verendir.

⁸ Cennetlerin ahu gözlü kadınının kaşının boyası olsa ne olur? Bu gece meleklerin gözlerinin sürmesi yakınlaştırılmıştır.

⁹ Tecelli gecesinde canlı sahipleri değerini anlar, bu gece görüşmeye talip olanlar uyanıklık ister.

¹⁰ Naẓīm ümit miracının vaktidir, yüksel! Bu gece herkes isteğine kavuşmuş, kabul görmüştür.

^{41.} **12b.** Nakşî Divânı ş.3. (Ayhan, 2000:51-54) Divanda 40 beyit.

¹ Âlemin övücünün nuruna güneş bir zerre (dahi) olmaz, parıltılı eşsiz cevher ancak onun saf dudağından bir örnektir.

² Ayağına yüz sürmeye en yüce makam gök istekli olsun, o yüksek ahlaklı peygamber kimdir? Var karşılaştı.

³ Ey gönül! Onun siyah kakülleri, nurdan bir taze sümbüldür, yan bakış kılıcına ateşten su vermiştir.

Mazhâr-ı nûr-ı tecellî-i Hudâvend-i ‘azîm
Şâhid-i dîdâr-ı Hâk şâhib-ı hitâb-ı müsteţâb

5. Âsitân-ı rif‘atin dâ’im melekler hıfz ider
Sidreden teşrîfine peyk-i celîl eyler şitâb

Hamdû lillâh ravza-i pâküñ ziyâret ideli
Oldı ey **Nakşî** vücûdum mülkine çok feth-i bâb

42.

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün fe‘ülün

I

1. Göñül olsun nevâlünle muţayyeb
Bizi luţfuñla mesrûr eyle yâ Rab
3. İki ‘âlemde luţfuñdur çü maţlab
Bizi luţfuñla mesrûr eyle yâ Rab

II

1. Ser-â-ser cûrm ü ‘işyân u haţâyuz
Esîr-i nefis ü mazlûm-ı hevâyuz
3. Velî senden ‘inâyet mültecâyuz
Bizi luţfuñla mesrûr eyle yâ Rab

⁴ O yüce Allah’ın tecellisinin nurunun sahibi, Hakk’ın güzel yüzünün şahidi, güzel hitap sahibidir.

⁵ Melekler onun yüce dergâhını daima korur, gökteki makamından gelişine büyük yıldızlar koşar.

⁶ Ey Nakşî! *Hamdû lillâh* “Onlara, “Gökleri ve yeri kim yarattı?” diye soracak olsan, mutlaka “Allah” diyeceklerdir. De ki: “**Bütün övgüler Allah’a mahsustur**”; ama onların çoğu bilmez.” (Lokmân 31/25) senin temiz bahçeni ziyaret ettiğimden beri vücudumun mülküne çok kapı açıldı.

⁴². **12b-13a. Makam ve bestekâr bilgisi bulunmamaktadır.**

I

- 1 Gönül senin talihinle sevindirilmiş olsun,
2 Ey Allah’ım, bizi bağışlayanla sevindir!
3 Çünkü iki âlemde de istenilen bağışlamandır,
4 Ey Allah’ım, bizi bağışlayanla sevindir!

II

- 1 Baştan başa günah, isyan ve hatayız,
2 Nefsin esiri ve isteklerin zulüm göreniyiz,
3 Fakat bağışlama senden, sığınılacak yerdeyiz,
4 Ey Allah’ım, bizi bağışlayanla sevindir!

III

1. Dil-i **Vahyî** giriftâr-ı hevâdur
Velî dâ'im taleb-kâr-ı rehâdur
3. Kuluñ kâr-ı temennâ-yı 'a'âdur
Bizi lutfuñla mesrûr eyle yâ Rab

43.

Mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ûlün

I

1. İlâhî bende bî-ğad oldı 'işyân
Hudâyâ mağfîret it tevbe yâ Rab
3. Hevâya uydı nefsum itdi tuğyân
Hudâyâ mağfîret it tevbe yâ Rab

II

1. Benüm dâ'im işüm oldı şenâ'at
Günâhum çok bulunmaz bende tâ'at
3. Meded irgür Habîbüñden şefâ'at
Hudâyâ mağfîret it tevbe yâ Rab

III

- 1 Vahyî'nin gönlü geçici isteğe yakalanmıştır,
2 Fakat o daima kurtulmaya isteklidir,
3 O kulunun cömertlik temennisinin kaynağıdır,
4 Ey Allah'ım, bizi bağışlayanla sevindir!
43. **13a-13b. Makam ve bestekâr bilgisi bulunmamaktadır.**

I

- 1 Ey Allah'ım! Bende isyan sınırsız oldu,
2 Ey Allah'ım tövbe, ey Allah'ım affet!
3 Nefsim isteklere uydu, zulüm ve küfürde çok ileri gitti,
4 Ey Allah'ım tövbe, ey Allah'ım affet!

II

- 1 Benim işim daima kötülük oldu,
2 Günahım çok bende ibadet bulunmaz,
3 Medet! Sevgilinden şefaât ulaştır,
4 Ey Allah'ım tövbe, ey Allah'ım affet!

III

1. Vücūdum kapladı cürm ü haṭāyā
Helāk itdi derūnum fikr-i dünyā
3. Zülāl-i raḥmetüñle eyle iḥyā
Ḥudāyā mağfired it tevbe yā Rab

IV

1. Kamu halka iden sensin hidāyet
Senüñ iḥsānuña yoḡdur nihāyet
3. Siyeh-rūyam günahkāram be-gāyet
Ḥudāyā mağfired it tevbe yā Rab

V

1. ‘Ömür sermāyesi **Maḥvī** dükendi
Ziyān-ı āḥiret geldi görindi
3. Hemān iḥsānuña kaldum efendi
Ḥudāyā mağfired it tevbe yā Rab

44.
İlāhī

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Bir seḫerde zāhir oldı nūr-ı şems ü āfitāb
Bu vücūdum mülkini kıldı ser-ā-ser ‘ayn-ı tāb

III

- 1 Vücudumu günah ve hatalar kapladı,
2 Dünya fikri kalbimi mahvetti,
3 Merhametinin saflığıyla canlandır,
4 Ey Allah’ım tövbe, ey Allah’ım affet!

IV

- 1 Bütün halka hidayet eden sensin,
2 Senin bağışlamana son yoktur,
3 Son derece siyah yüzlüyüm, günahkârım,
4 Ey Allah’ım tövbe, ey Allah’ım affet!

V

- 1 Mahvî ömür sermayesi tükendi,
2 Ahiret zararı geldi, göründü,
3 Efendi sadece bağışlamana kaldım,
4 Ey Allah’ım tövbe, ey Allah’ım affet!

44.
13b.

- 1 Bir seher vaktinde güneşin ve güzel yüzlü sevgilinin nuru göründü, bu vücudum mülkünü baştan başa parıltılı yaptı.

*Kenz-i mahfî*den ‘ayân oldı bu nice ma‘nî kim
 Qalbümün her gūşesinde t̄ali‘ idi āfitāb

3. Mevc urup baħr-ı ħalāyık sırr-ı Hāk oldı ‘ayân
 Kāf u nūndan nice ma‘nî dilde buldı feth-i bāb

Gel **Süleymān**dan bugün sen bir kadeħ nūş eyle kim
 Neş’e-i feyz-i İlāhîden olasın behre-yāb

45.

Beste-nigār

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Aç gözün dildāra baĥ ref‘ oldı vechinden niĳāb
 Zülmeti sürdi çıkardı ara yirden āfitāb

Şol *saĳāhüm Rabbühüm* ħamrin lebinden içegör
 Qatresin nūş eyleyen ‘uşşāk ebed görmez ‘azāb

3. Otuz iki ħarfî bilün dōrt kitābuñ aşlıdur
 Şaĳfe-i vechinde yazılmış ĳamu bî-irtiyāb

Mekteb-i ‘irfāna gir oĳı bu ‘ilmün aşlını
 Gör ki nice derc olupdur bu ‘ilimde dōrt kitāb

5. Her ne oĳursañ çün otuz ikiden taşra degül
 Yüzünñ mislini[metnini] şerĳ eyler oĳıyan[oĳınan] faşl u bāb

² Bu sayısız mana *kenz-i mahfî*’den “Gizli hazine” (Hadis) belli oldu, güneş kalbimin her köşesinde doğandı.

³ Yaratılmışlar denizi dalgalanıp Hakk’ın sırrı belli oldu, kaf ve nun harfinden sayısız mana, gönülde açılan (bir) kapı buldu.

⁴ Gel, sen bugün Süleyman’dan bir kadeh iç, Allah’a ait bereketin neşesinden nasipli olasın.

^{45.} **13b-14a.** Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.14. (Erdoğan, 2019:148)

¹ Gözünü aç sevgiliye bak, yüzünden örtü kalktı; güneş, karanlığı aradan sürüp çıkardı.

² Şu Rab’lerinin sunduğu tertemiz *saĳāhüm Rabbühüm* “Oradakilerin üzerlerinde yeşil renkli, ince ve kalın ipek elbiseler vardır; gümüş bileziklerle süslenmişlerdir, **Rableri onlara tertemiz bir içecek verir;**” (İnsân 76/21) şarabını onun dudağından iç, bir damlasını içen âşıklar, sonsuza kadar azap görmez.

³ Otuz iki harfin dört kitabın aslı olduğunu bilin, yüzünün sayfasında şüphesiz hepsi yazılmış.

⁴ İrfan mektebine gir, bu ilmin aslını oku; dört kitabın bu ilmin içine nasıl toplandığını gör.

⁵ Her ne okursan otuz ikiden fazlası değil; okunan bölüm ve kısım O’nun yüzünün metnini açıklar.

Her ne söz kim söylenür ‘âlemde Türkî yâ ‘Arab
Tut kulağın kim sañadur cümle dillerden hitâb

7. Her ne kim görür gözün andan cemâl-i yâre bak
Çünkü gitdi ey **Niyâzî** kalmadı aşlâ hicâb

Harfû’t-tâ

46.

Nevâ

Müstef‘ilâtün müstef‘ilâtün

I

1. Elḥamdülillâh ol mâh-ı rahmet
Sâyesin şaldı ol şehir-i ni‘met
3. Şâd oldu kullar buldılar devlet
Sen eyle yâ Rab anlara ‘izzet
5. Ğufrân-ı luṭfuñ ister bu ümmet
Maṭlûbı senden anlaruñ cennet
7. Şavm u kıyâmı bâb-ı kabûl it
Âḥir nefesde îmânla ḥatm it
9. Mâh-ı rahmetdür cürmümüz ‘afv it
İrgür cinâna ‘arz-ı cemâl it

⁶ Dünyada Türkçe ve Arapça söylenen her söz, bütün dillerden sana bir hitaptır, kulak ver! Sesleniş sanadır.

⁷ Ey Niyâzî! Gözünün gördüğü her şeyden sevgilinin yüzüne bak, çünkü hiçbir şekilde utanma/perde kalmadı, gitdi.

^{46.} **14b.**

I

¹ O merhamet ayına *elḥamdülillah* “**Hamd**, Âlemlerin Rabbi, Rahmân, Rahîm, hesap ve ceza gününün (ahiret gününün) maliki **Allah'a mahsustur.**” (Fâtîha 1/2-4)

² O nimet ayı gölgesini saldı,

³ Kullar sevinçli oldu, saadet buldular,

⁴ Ey Allah’ım! Sen onlara kuvvet ver,

⁵ Bu ümmet bağışlamanın merhametini ister,

⁶ Onların senden isteği cennet,

⁷ Orucu ve namazı kabul kapısı et,

⁸ Son nefeste imanla bitir,

⁹ Merhamet ayıdır, günahımızı affet,

¹⁰ Cennetlere ulaştır, yüzünü göster.

II

1. Elḥamdülillāḥ ni‘met firāvān
Māh-ı şıyāmuñ bağlandı şeytān
3. Zeyn oldı cennet sedd oldı nīrān
Mağfūr olurlar çün ehl-i ‘işıyān
5. Ümmet-i Aḥmed tırmayup her ān
Ḥaḳdan dilerler cennet ü Rıdvān
7. Şavm u kıyāmı bāb-ı ḳabūl it
Āḥir nefesde īmānla ḥatm it
9. Māh-ı raḥmetdür cürmümüz ‘afv it
İrgür cināna ‘arz-ı cemāl it

II

-
- 1 Bol nimetlere *elḥamdülillāḥ* “**Hamd**, Âlemlerin Rabbi, Rahmân, Rahîm, hesap ve ceza
gününün (ahiret gününün) maliki **Allah'a mahsustur.**” (Fâtiha 1/2-4)
 - 2 Oruçlar ayında şeytan bağlandı,
 - 3 Cennet süslendi, ateşler kapandı,
 - 4 Çünkü isyan sahipleri günahlarının affı için dua ettiler,
 - 5 Ahmet’in ümmeti her an durmayıp,
 - 6 Allah’tan cennet ve Rıdvan dilerler,
 - 7 Orucu ve namazı kabul kapısı et,
 - 8 Son nefeste imanla bitir,
 - 9 Merhamet ayıdır, günahımızı affet,
 - 10 Cennetlere ulaştır, yüzünü göster.

III

1. Elḥamdülillāh oldu ‘ināyet
Mü’min olanlar buldı kerāmet
3. Şehr-i mübārek ider şefā‘at
Ehl-i şıyāma yevm-i kıyāmet
5. Kim irdi ḳadre buldı selāmet
İster bu **Mahvî** dā’im sa‘ādet
7. Şavm u kıyāmı yā Rab ḳabūl it
Āhir nefesde îmānla ḥatm it
9. Māh-ı rahmetdür cürmümüz ‘afv it
İrgür cināna ‘arz-ı cemāl it

47.

‘Uşşāk

Müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün

1. Nüş eyledüm şahbā-yı ‘aşḳ mest eyledi envār-ı zāt
Ḳānzil olup ol bâdeden oldu baña ızhār-ı zāt

Baḥr-i ḥaḳāyık ḳa‘arına ṭalup çıkardum gevheri
Genc-i ma‘ārifden bugün ben ḳılmışam ikrār-ı zāt
3. Nakş-i ezel nakḳāşınıñ nakşını hem seyr itmede
Açıldı çün bu cān gözi gördi hemān dīdār-ı zāt

III

¹ Yardım oldu *elḥamdülillah* “**Hamd**, Âlemlerin Rabbi, Rahmân, Rahîm, hesap ve ceza gününün (ahiret gününün) maliki **Allah'a mahsustur.**” (Fâtiha 1/2-4)

² İnananlar bağışlanma buldu,
³ Mübarek ay şefaet eder,
⁴ Oruç sahiplerine kıyamet günü,
⁵ Kadir gecesine kim ulaştı ise kurtuluş buldu,
⁶ Bu Mahvî daima saadet ister,
⁷ Ey Allah’ım! Orucu ve namazı kabul et,
⁸ Son nefeste imanla bitir,
⁹ Merhamet ayıdır, günahımızı affet,
¹⁰ Cennetlere ulaştır, yüzünü göster.

^{47.} **14b.**

¹ Aşk şarabını içtim, beni Allah’ın zatının nurları sarhoş etti, o şaraptan sarhoş olup bana zâtı açık oldu.

² Hakikatler denizinin derinliklerine dalıp cevheri çıkardım, bugün bilgi hazinesinden ben zâtı kabul etmişim.

³ Ezel resminin ressamının resmini seyredirken sadece zâtın yüzünü gördü. Çünkü bu can gözü açıldı.

Adum Süleymāndur velī Kādirīnūñ ednā gülī
Söyler baña cān bülbüli nağme ider dildār-ı zāt

48.

‘Acem

14’lü hece ölçüsü

1. Baḳup cemāl-i yāre çağıruram dost dost
Dil oldı pāre pāre çağıruram dost dost

‘Aşkuñ ile ṭolmışam zühdümü yañılmışam
Mest-i müdām olmışam çağıruram dost dost
3. Mescid ü mey-ḥānede ḥānede vīrānede
Ka‘bede put-ḥānede çağıruram dost dost

Şular gibi çağ çağ ṭolaşuram ṭağ ṭağ
Ḥayrān baña şayru şağ çağıruram dost dost
5. Geldüm cihāna ġarīb oldum güle ‘andelīb
Her dem ciğerler delüp çağıruram dost dost

Dünyā ġamından geçüp yokluğa kanad açup
‘Aşkıla dā’im uçup çağıruram dost dost
7. Gāh düşerem muṭlaқа geh aşl u geh mülḥaқа
Baḳup cümleden Ḥaқа çağıruram dost dost

⁴ Adım Süleyman’dır, veli Kādirī’nin alçak gülü, bana can bülbulü sevgilinin zatını güzel sesle söyler.

^{48.} 15a. Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.20. (Erdoğan, 2019:156) Divanda 14 beyit.

¹ Sevgilinin yüzüne bakıp, “dost dost” diye çağırırım. Gönül parça parça oldu, “dost dost” diye çağırırım.

² Aşkın ile dolmuşum, zühdümü şaşmışım, devamlı sarhoş olmuşum, “dost dost” diye çağırırım.

³ Mescit ve meyhanede, evde ve viranede, Kâbe’de put-hanede, “dost dost” diye çağırırım.

⁴ Sular gibi çağlayarak, dağ dağ dolaşırım, hasta ve sağlıklı herkes bana şaşırır, “dost dost” diye çağırırım.

⁵ Dünyaya garip geldim, güle bülbul oldum, her zaman ciğerler delip, “dost dost” diye çağırırım.

⁶ Dünya kaygısından geçip, yokluğa kanat açıp, daima aşk ile uçup, “dost dost” diye çağırırım.

⁷ Bazen kayıtsızlığa düşerim, bazen asıl olana ve bazen de eklenen şeylere, her şeyden Allah’a bakıp, “dost dost” diye çağırırım.

Hep görinen dost yüzi andan ayırmam gözi
Gitmez dilümden sözi çağıruram dost dost

9. Deryâ olinca nefes pârelenince kafes
Tâ kesilince bu ses çağıruram dost dost

Ne yerdeyem ne gökde ne öliyem ne zinde
Her yirde her zamānda çağıruram dost dost

11. Geldüm o dost ilinden kōka kōka gülinden
Niyâzînün dilinden çağıruram dost dost

⁸ Hep görünen dost yüzüdür, gözü ondan ayırmam, sözü dilimden gitmez, “dost dost” diye çağırırım.

⁹ Nefes deryaya kavuşuncaya kadar, kafes parçalanıncaya kadar, bu ses kesilinceye kadar, “dost dost” diye çağırırım.

¹⁰ Ne yerdeyim ne gökte, ne ölüyüm ne diri; her yerde, her zamanda, “dost dost” diye çağırırım.

¹¹ O dost ilinden geldim, koklaya koklaya gülünden, Niyâzî’nin dilinden, “dost dost” diye çağırırım.

49.
Muḥayyer-Sünbüle

7'li hece ölçüsü

I

1. Bülbul-i nālān olup
Çağıruram dost dost
3. Ol güle ḥayrān olup
Çağıruram dost dost

II

1. Derd-i dilümden eger
İsteriseñ bir ḥaber
3. ‘Aşk ile şām u seḥer
Çağıruram dost dost

III

1. Zıkr-i Ḥudā baña bes
Ġayrıya itmem heves
3. Şıdqla ben her nefes
Çağıruram dost dost

IV

1. Zıkr-i Ḥudādur[zikri şafādur dile]
Bendeyem iḥlās-ile
3. Kābrüm içinde bile
Çağıruram dost dost

V

1. Cezbe-i feyz-i vişāl
Buldu **Nahīfī** kemāl
3. Yūnus u Mısrī-miṣāl
Çağıruram dost dost

^{49.} **15a-15b.** Nahifî Süleymân Efendi (Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Divanı'nın Tenkitli Metni) ş.5. (Aypay, 1992:297-299) Divanda 17 bent.

50.
'Acem

Mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün

1. Muḥammeddür cemāl-i Ḥaḳḳa mir'āt
Muḥammedden görindi cümle bi'z-zāt

Muḥammedden vücūda geldi ekvān
Muḥammed rā'ī vü mer'ī vü mir'āt

3. Muḥammed şerḥidür enfüs ve āfāk
Anı cümle beyān ider bu āyāt

Sezāyî cem' olur Aḥmedde cümle
Ne kim vardur bidāyāt u nihāyāt

- 1 İnleyen bülbül olup,
2 "Dost dost" diye çağırırım.
3 O güle hayran olup,
4 "Dost dost" diye çağırırım.

II

- 1 Eğer gönlümün derdinden,
2 Bir haber istersen,
3 Akşam ve sabah aşk ile,
4 "Dost dost" diye çağırırım.

III

- 1 Bana Huda'nın zikri yeter,
2 Başkasına heves etmem.
3 Ben doğrulukla her nefes,
4 "Dost dost" diye çağırırım.

IV

- 1 Zikri gönle sefadır,
2 Ben O'na samimi köleyim,
3 Kabrimin içinde bile,
4 "Dost dost" diye çağırırım.

V

- 1 Ben O'na kavuşma bereketinin kendinden geçmesiyle,
2 Nahîfî olgunluk buldu.
3 Yûnus ve Mısıri gibi,
4 "Dost dost" diye çağırırım.

50. **15b.** Hasan Sezâyî-i Gülşenî Dîvânı, ş.31. (Özuygun, 2019:192) Divanda 5 beyit.
1 Allah'ın güzel yüzünün aynası Muhammed'dir, her şey bizzat Muhammed'den göründü.
2 Âlemler Muhammed'den vücuda geldi, gören, görünen ve gösteren Muhammed'dir.
3 Ruhlar ve ufuklar Muhammed'in açıklamasıdır, bu ayetlerin hepsi onu açıklar.
4 Sezâyî başlangıçlar ve sonlar ne varsa, her şey Ahmed'de toplanır.

51.

Baba Tâhir

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Yâ Resûlallâh kevneyne vücûduñ âfitâb
Pertev-i mihr-i ruhuñ zerrâtı cümle kâ'inât

Aşl u fer'ûñ kimse bilmezdi cihânda olmasa
Nûr-ı vechûñ kâşif-i esrâr-ı cümle kâ'inât
3. Nâr-ı hicrûñle cihânda yanmasa pervâneler
Şem'-i 'aşkuñ sūzişi bulmazdı dillerde şebât

Gerçi 'İsâ mazhar-ı demdür velâkin cümleten
Mazharuñdur yâ Resûlallâh hayât-ı mümkünât
5. Tâlib-i kadr-i refi' olmaz rehûñ efkendesî
Zerre-i kemter dahı şad mihre itmez iltifât

Sâye-i luţfuñ kerem kıl bu Sa'îdâ kuluña
Cürm-i 'işyân tâbişinden tâ ki bula ol necât

52.

'Irâk

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

1. Cemâlûñ gösterüp güldür dil-i maḥzûnları şad it
Kerem-kârâ meded 'âşıkları bir gül ile yâd it

51. 15b.

¹ Ey Allah'ın peygamberi! Vücudun iki âleme güneş, bütün kâinat senin ruhunun güneşinin ışığının zerreleridir.

² Senin Yüzünün nuru kâinatın bütün sırlarının kâşifidir, cihânda senin aslın ve asıl olmayanın olmasa kimse bilmezdi.

³ Cihânda pervaneler ayrılığının ateşiyle yanmasa gönüller aşkının mumunun yakmasına dayanmaz.

⁴ Ey Allah'ın peygamberi! Gerçi İsa nefes sahibidir ama bütün mümkün olan hayatlar senin neticendir.

⁵ Yolunun düşkünün yüksek değeri istemez, acizin parçası dahi yüz güneşe iltifat etmez.

⁶ O isyan günahının parlayışından kurtulana kadar bu Sa'îdâ kuluna bağışlamanın gölgesini ver.

52. 16a.

¹ Cömert olan medet! Yüzünü gösterip güldür, hüznü gönülleri sevinçlendir, âşıkları bir gül ile hatırla.

Harāb oldum ğam-ı hicrūñle sultānum meded senden
Vişālūñle kerem kıl bendeñi ma‘mūr u ābād it

3. Ne denlü rû-siyehsem yüz sürüp dergāhuña geldüm
Beni de bendelerden yā Resûlallāh ta‘dād it

Mücerred ‘aşk u şevkuñ bî-ser ü pā kıldı ‘uşşākı
Tehî pūyān-ı rāh-ı vaşla h‘ān-ı luţfuñı zād it

5. Karār itme **Sa‘idā** Gülşenî bülbüllerindensin
Dem-ā-dem na‘t-ı pāk-i Muşţafāda turma feryād it

53.

Muḥālif

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Gönülde aḥker-i mihr-i Resûlullāhı îkād it
Hedāyā-yı teḥāyā ile rûḥ-ı pākini yād it
- Şeref-yāb-ı sa‘ādet olmak isterseñ dü ‘ālemde
Aña fermān-ı ber-dār olmağı her ānda mu‘tād it
3. Şefî‘u’l-müznibinā rûz-ı rüstāḥîz olduċda
‘Uşât-ı ümmet-i merḥūmeñüz luţf idüp imdād it
- Girîbān-çāk derd-i hicr oldum [sen] şifā-sāz ol
Kerem kıl şerbet-i vaşluñ ‘aţāsın baña müzdād it

² Medet senden sultanım, ayrılığının derdiyle kederiyle harap oldum, kavuşmanla kulunu bayındır ve şen et.

³ Ey Allah’ın peygamberi! Nasıl yüzü karaysam yüz sürüp dergâhına geldim, beni de kullardan say.

⁴ Saf aşk ve arzun âşıkları başsız ve ayaksız etti, eli boş bir şekilde sana kavuşma yoluna koşana, cömertlik sofranı rızık et.

⁵ Sâ‘idâ gülşenî bülbüllerindensin rahat etme, durma! Her vakit Mustafa’nın temiz naatında feryat et.

^{53.} **16a-16b.**

¹ Gönülde Allah’ın peygamberinin güneşinin ateşini yak, hayır duaları hediyeleriyle temiz ruhunu yad et!

² Sen iki âlemde saadetli şeref kazanan olmak istersen her anda ona darağacına asılmış ferman (emir) olmaya alış.

³ Günahkârların şefaathçisi! Kıyamet günü olunca ümmetinin ölmüş asileriyyiz, bize cömertlik edip yardım et!

⁴ Ayrılık derdinin kederlisi oldum, sen şifa veren ol; cömertlik et, bana kavuşma şerbetinin ihsanını çoğalt!

5. Yeter maḥbūs-ı sicn-i durî-i dergāhuñ olduḵ biz
 Ḥabībā bendegān-ı ‘āşıkānı andan āzād it
 ‘İdād-ı bülbülân-ı gülşen-i ‘aşkında ol **Feyzî**
 Nevā-sencî-i na‘t-ı pākūñ idüp her demde feryād it

54.

Ḥüseynî

Mefā‘ilün mefā‘ilün fe‘ülün

1. Elā ey gevher-i kân-ı risālet
 Saña biñ biñ şalāt-ile taḥiyyet
 Ḥaḳīḳat bağının serv-i bülendi
 Gül-i şadberg-i gülzār-ı sa‘ādet
3. *Fekāne ḳābe ḳavseyni ev ednā*
 ‘Ulüvv-i şānuña eyler delālet
 Nebîler gerçi ḥalkı dā‘vet [idüp]
 Ḳamusı itdiler irşād-ı ümmet
5. Velî sen geçüp ef‘āl ü şıfâtı
 ‘İbādı itdün aşl-ı zāta da‘vet
 Anuñcün ḥātem olduñ enbiyāya
 Senüñle bitdi bünyân-ı nübüvvet
7. Ḥabībā ger Ḥalîl oldıysa ceddün
 Sen olduñ ḳuṭb-ı eflāk-i muḥabbet

⁵ Yeter! Biz dergâhının uzak hapishanesinde hapsedildik; ey sevgili, âşıklarının kölelerini oradan kurtar!

⁶ Ey Feyzî! Kendi aşkında gül bahçesinin bülbüllerinin sayısında ol! O’nun temiz naatının nağmesini söyleyip her zaman feryat et!

^{54.} **16b.** Azîz Mahmûd Hüdâyî Dîvân-ı İlâhiyât, ş.146. (Tatcı-Yıldız, 2015:172)

¹ Ey peygamberlik ocağının cevheri! Sana bin bin salat ile dua.

² Hakikat bağının yüce selvisi, saadetin gül bahçesinin yüz yapraklı gülü,

³ *Fekāne ḳābe ḳavseyni ev ednā* “Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu.” (Necm 53/9) ayeti senin şanının yüceliğini gösterir.

⁴ Gerçi peygamberler halkı davet edip hepsi ümmete doğru yolu gösterdi,

⁵ Ama sen fiilleri ve hâlleri geçip kulları, Allah’ın zatının aslına davet ettin.

⁶ Onun için peygamberlerin sonuncusu oldun, seninle peygamberlik bitti.

⁷ Ey sevgili! Soyun gerçi Halil olduysa (da) sen muhabbet göklerinin ulusu oldun.

İki şakḳ oldu māh engüştüñ ile
Çü gördi sende nūr-ı şems-i vahdet

9. Meded eyle **Hüdāyī** derdmende
Şefā‘at yā Resūlallāh şefā‘at

55.

Ġazāl, Beste-i Buḥūrī-zāde

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Göñlümi şām u seher ‘aşḳuñla ḥayrān eyle dost
Cānumı şayf u şitā şevḳuñla sekrān eyle dost

Dost luṭfuñla şunup cām-ı muḥabbetden ḳadeḥ
Bu dil-i vīrānumı ḥaddüñle mestān eyle dost
3. Yaḳayum cānum çerāğın ‘aşḳuña pervāne-vār
Göñlümi şem‘-i ruḥuñ bezminde püryān eyle dost

Ben ġarīb üftādeyi gülzār-ı ‘aşḳuñ nārına
Her seher bülbul-şıfat sūz ile nālān eyle dost
5. Sen şehe kıldı sefer ḳuluñ **Cemālī** za‘fla
Nefs-i düşmen şerrini sen añā āsān eyle dost

⁸ Ay parmağın ile iki parça oldu. Çünkü vahdet güneşinin nuru sende göründü.

⁹ Dertli Hüdāyī’ye yardım et, ey Allah’ın peygamberi şefaati!

55. 16b.

¹ Dost, gönlümü sabah ve akşam aşkınla hayran et, canımı yaz ve kış arzunla sarhoş et!

² Dost, iyiliğinle aşk kadehinden kadeh sunup bu viran gönlümü yüzünle sarhoş et!

³ Dost, canımın mumunu pervane gibi aşkına yakayım, gönlümü yüzünün mumunun meclisinde kebab et!

⁴ Dost, ben kimsesiz, çaresizi aşkının gül bahçesinin ateşine, bülbul gibi hâli olup inlet!

⁵ Dost, Cemālî kulun zayıflıkla sen padişaha yolculuk etti; sen ona düşman nefsinin kötülüğünü kolaylaştırdı!

Ḥarfü'l-cīm

56.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Cān bu ilden göçmeden cānānı bulmazsa ne güç
Yārini terk itmeden yārānı bulmazsa ne güç

Şūreti insān içi ḥayvān olursa kişinūñ
Taşlar ile döginüp insānı bulmazsa ne güç
3. Ādemūñ göñli içinde baḥr-i 'ummān gizlidür
Dā'imā şusuz gezüp 'ummānı bulmazsa ne güç

Şol faḳīr olup gezenlerde ḥazāne toptolı
Şa'y idüp ol kenz-i bī-pāyānı bulmazsa ne güç
5. *Faḳru faḥrī* devletine irişen sulṭān olur
Faḳr-ı tāmma irişüp sulṭānı bulmazsa ne güç

Herkesūñ derdine dermānı yine derdindedür
Derdinūñ içindeki dermānı bulmazsa ne güç
7. Bunda gelmekden murād çünkim Ḥaḳḳuñ 'irfānıdur
Ey **Niyāzī** kişi ol 'irfānı bulmazsa ne güç

⁵⁶. **16b-17a. Makam ve bestekār bilgisi bulunmamaktadır.** Niyāzī-i Mısrī Dīvānı, ş.22. (Erdoğan, 2019:159)

¹ Can bu ilden göçmeden sevgiliyi bulmazsa ne güç? Sevgilisini terk etmeden sevgilileri bulmazsa ne güç?

² Kişinin görünüşü insan, içi hayvan olursa taşlar ile dövünerek içindeki insanı bulmazsa ne güç?

³ İnsanın gönlü içinde okyanusların denizi gizlidir, sürekli susuz gezip gönlü içindeki denizi bulmazsa ne güç?

⁴ Şu fakir olup gezenlerde hazine doludur, çalışıp o sonsuz hazineyi bulmazsa ne güç?

⁵ *Faḳru faḥrī* “**Yoksulluk benim övüncümdür**, ben onunla övünürüm.” (Yılmaz, 1992:49) zenginliğine ulaşan sultan olur, tamamen ihtiyaca ulaşıp sultanı bulmazsa ne güç?

⁶ Herkesin derdine derman yine derdindedir, derdinin içindeki dermanı bulmazsa ne güç?

⁷ Ey Niyāzī! Çünkü buraya gelmekte istek Hakk'ın bilgisidir, kişi o bilgiyi bulmazsa ne güç?

57.

14'lü hece ölçüsü

1. Gel 'âlem-i ma'nāya mi'râc idegör mi'râc
 'Azm eyle *ev ednāya* mi'râc idegör mi'râc
 Var ol ulu dergāha ir kırb-ı şehenşāha
 Her demde sen Allāha mi'râc idegör mi'râc
3. Hâk cezbesin 'âşıklar bu yolda Burāk eyler
 Bulduñise ol hāli mi'râc idegör mi'râc
 Bu 'âlem-i ferşı kı o 'âlem -i 'arşı kı
 Baş ayağını yā hū mi'râc idegör mi'râc
5. Tıut da'vet-i Rahmānı gir yolına bul anı
 Kıo **Hakkı** ten ü cānı mi'râc idegör mi'râc

Harfū'l-hā

58.

Büselik

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. *Cāhidū fillāhı yā ehle's-şalāh*
İnne 'umre'l-mer'i yemđi ke'r-riyāh
 Cennet ehline gerek 'ilm ü 'amel
 Lā-cerem uçmağa lāzımdur cenāh

57. 17a. Makam ve bestekâr bilgisi bulunmamaktadır.

1 Mânâ âlemine gel, miraç et! *Ev ednā* "Öyle ki, iki yay kadar **hatta daha yakın** oldu." (Necm 53/9) ayetine niyet et, miraç et!

2 O ulu dergāha var, şahlar şahının önderine var, sen her zaman Allah'a miraç et!

3 Âşıklar Hak heyecanını bu yolda Burak (binek) eder, sen o hāli buldunsa, miraç et!

4 Bu yeryüzü âlemini bırak, o gökyüzü âlemini bırak, ya Hū ayağını bas, miraç et!

5 (Ey) Hakkı! Rahman'ın davetini tut, yoluna gir, onu bul; teni ve canı bırak, miraç et!

58. 17b. Azîz Mahmûd Hüdâyî Dîvân-ı İlâhiyât, ş.177. (Tatçı-Yıldız, 2015:202)

1 "Ey doğru yolda olanlar! Allah yolunda çalışın zira kişinin ömrü geçer rüzgâr gibi"

2 Cennet sahiplerine ilim ve ibadet gerekir, ben ise günahsızım uçmaya (benim uçmam için) kanat yeterlidir.

3. *Yā ‘ibāda ‘llāhi kŭmŭ va ‘budŭ*
Ve ‘zkurŭhu fi ‘l-ġuduvvi ve ‘r-revāḥ

‘Akla bakma ir tecellī nŭrina
 Şem‘a ḥācet kalmaz olduċda şabāḥ

5. Ey **Hŭdāyī**den naşīḥat isteyen
 Ḥaċċa kul ol bulmak isterseñ felāḥ

Faşlü’-d-dāl

59.

Baba Ṭāhir

Mefā ‘ilŭn mefā ‘ilŭn fe ‘ulŭn

1. Cemī‘-i dertlere dermān Muḥammed
 Cihān ten gibi aña cān Muḥammed
- Zemīn ü āsumān olmazdı peydā
 Senüñ-çün oldu bu ekvān Muḥammed
3. Vücŭduñ mazhar-ı nŭr-ı İlāhī
 Yüzüñdür şŭre-i Raḥmān Muḥammed
- Günāḥ-kār ūmmetüñe kıl şefā‘at
 Su‘āl itdŭgi dem Ġufrān Muḥammed
5. Senüñ **Seyyid Nizāmoĝlı** kuluñdur
 Hīç āzād eyleme sultān Muḥammed

3 “Ey Allah’ın kulları! Kalkın ve ibadet edin sabah akşam Allah’ı zikredin”.

4 Sen akla bakma, tecellī nuruna ulaş! Çünkü sabah olunca muma ihtiyaç kalmaz.

5 Ey Hŭdāyī’den nasihat isteyen, kurtuluş bulmak istersen Hakk’a kul ol!

59. **18b.** Seyyid Nizmoĝlu Divanı, ş.38. (Özdemir, 1996:63)

1 Muhammed dertlerin hepsine dermandır; cihān ten gibidir, Muhammed ise ona can gibidir.

2 Yer ve gök ortaya çıkmazdı, Muhammed bu âlemler senin için oldu.

3 Ey Muhammed! Vücudun ilahi nurun sahibidir; Rahman suresi senin yüzündür.

4 Ey Muhammed! Gufran sorduĝu vakit günahkār ūmmetine şefaet et.

5 Seyyid Nizāmoĝlu senin kulundur, sultan Muhammed onu hiç bırakma.

60.
Baba Tāhir
11'li hece ölçüsü

I

1. Cānum qurbān olsun senüñ yoluña
Adı güzel kendi güzel Muḥammed
3. Şefā'at eyle bu kemter kuluña
Adı güzel kendi güzel Muḥammed

II

1. Mü'min olanlaruñ çokdur cefāsı
Āhiretde olur zevk u şafāsı
3. On sekiz biñ 'ālemüñ Muştafāsı
Adı güzel kendi güzel Muḥammed

III

1. **Dervîş Yûnus** neyler cihānı sensüz
Sen ḥaḳ peygāmbersin şeksüz gümānsuz
3. Saña uymayanlar gider ĩmānsuz
Adı güzel kendi güzel Muḥammed

⁶⁰. **18b.** Yûnus Emre: Dîvân-ı İlâhîyât, ş.13. (Tatcı, 2012: 663'Âşık Yûnus') Divanda 5 bent.

I

- 1 Senin yoluna canım kurban olsun,
2 Adı güzel, kendi güzel Muhammed.
3 Bu aciz kuluna şefa'at et,
4 Adı güzel, kendi güzel Muhammed.

II

- 1 İnananların cefası çoktur,
2 Ahirette zevk ve şafası olur,
3 On sekiz bin âlemin Mustafa'sı
4 Adı güzel, kendi güzel Muhammed.

III

- 1 Dervîş Yûnus cihani sensiz ne yapsın?
2 Tereddütsüz, şüphesiz sen Hak peygāmbersin,
3 Sana uymayanlar imansız gider,
4 Adı güzel, kendi güzel Muhammed.

61.
İlahî

11'li hece ölçüsü

I

1. Bir ismi Muştafâ bir ismi Aḥmed
Allāhümme ṣalli ‘alā Muḥammed
3. Rûz-ı maḥşerde bize ide meded
Allāhümme ṣalli ‘alā Muḥammed

II

1. Nûrı anuñ ḳalbini pür-nûr ider
Zıḳrı göñül mülkini ma‘mûr ider
3. Çok şalavât âdemi mesrûr ider
Allāhümme ṣalli ‘alā Muḥammed

III

1. Nâ’il olam dirseñ eger devlete
Eyle ‘ibâdet Cenâb-ı Ḥazrete
3. Vir şalavât rûh-ı pâk-i Ḥazrete
Allāhümme ṣalli ‘alā Muḥammed

61. 18b-19a.

I

- 1 Bir ismi Mustafa, bir ismi Ahmed,
2 “Allah’ım, Muhammed’e salat ve selam et.” (Salavat)
3 Maḥşer gününde bize yardım etsin!
4 “Allah’ım, Muhammed’e salat ve selam et.” (Salavat)

II

- 1 Onun nuru senin kalbini nur ile doldurur,
2 Zıḳrı gönül mülkünü bayındır eder,
3 Çok namaz insanı sevinçli eder,
4 “Allah’ım, Muhammed’e salat ve selam et.” (Salavat)

III

- 1 Eğer zenginliğe ulaşayım dersen,
2 Cenap hazretlerine ibadet et,
3 Hazretin temiz ruhuna dua et,
4 “Allah’ım, Muhammed’e salat ve selam et.” (Salavat)

IV

1. Vird idinüp anı müdām söyleyen
Yohsullukdan baylığı dileyen
3. Ğinā bulur çok şalavāt eyleyen
Allāhümme şalli ‘alā Muḥammed

V

1. **Dervîş Mūsā** ḥālîş eyle niyyetüñ
Emrine imtişāl eyle Ḥazretüñ
3. İşte budur toğrı yolu cennetüñ
Allāhümme şalli ‘alā Muḥammed

62.

Ḥicāz

11’li hece ölçüsü

I

1. Bir gice yaturken ben ğaflet ile
Uyuma dir baña server Muḥammed
3. Ğaflet uyḥısından uyad gözini
Uyuma dir baña server Muḥammed

IV

1. Dua edinip devamlı onu söyleyen,
2. Yoksulluktan zenginliği dileyen,
3. Çok dua eden zenginlik bulur.
4. “Allah’ım, Muhammed’e salat ve selam et.” (Salavat)

V

1. Dervîş Mūsâ niyetini temiz et,
2. Hazretin emrine boyun eğ,
3. İşte bu cennetin doğru yoludur.
4. “Allah’ım, Muhammed’e salat ve selam et.” (Salavat)

62. **19a.**

I

1. Ben bir gece dalgınlık ile yatarken,
2. Bana yüce Muhammed uyuma der.
3. Dalgınlık uykusundan gözünü uyat!
4. Bana yüce Muhammed uyuma der.

II

1. Geldi bir ğaflet büridi gözümü
İşit imdi o sulṭanuñ sözüni
3. Baña ümmet olan açar gözünü
Uyuma dir baña server Muḥammed

III

1. Behey dervîş kendine girdâb itme
Ḥaḳḳuñ buyurmaduğı yola girme
3. **Dervîş Yûnus** ğafletle yatma
Uyuma dir baña server Muḥammed

63.

Ḥicāz

Mefā ‘îlün mefā ‘îlün fe ‘ûlün

1. Kāpuña geldiler ümmet Muḥammed
Didiler merḥāmet şefkāt Muḥammed

Cihāna Ḥaḳ Te‘ālā kıldı iḥsān
Vücūduñ āyet-i raḥmet Muḥammed
3. Senüñle oldı Ḥaḳḳuñ sırrı zāhir
Sen olduñ menba‘-ı ḥikmet Muḥammed

Şeraf-yāb oldı pā-būsuñla eflāk
O yüzden buldılar rif‘at Muḥammed

II

- 1 Bir dalgınlık geldi, gözümü kapladı,
2 Şimdi o sultanın sözünü işit!
3 Bana ümmet olan gözünü açar,
4 Bana yüce Muhammed uyuma der.

III

- 1 Ey dervîş! Kendine tehlikeli yer etme!
2 Hakk’ın buyurmadığı yola girme!
3 Dervîş Yûnus dalgınlıkla yatma!
4 Bana yüce Muhammed uyuma der.

63. 19a-19b. Hasan Sezâyî-i Gülşenî Dîvânı, ş.42. (Özuygun, 2019:197)

- 1 Ey Muhammed! Ümmet kapına geldiler, Muhammed merhamet şefkat dediler.
- 2 Ey Muhammed! Hak Teala cihāna merhamet ayeti olan vücudunu ihsan etti(bağışladı).
- 3 Ey Muhammed! Hakk’ın sırrı seninle ortaya çıktı, sen kâinata sebep kaynağı oldun.
- 4 Ey Muhammed! Gökler ayak öpme töreninle şeref buldu, o yüzden yücelik buldular.

5. Nebîlerle velîler bâb-ı Hakda
Senüñle buldılar kurbet Muḥammed
- Sen olduñ maḥrem-i bezm-i İlâhî
İdüp cānānla şöḥbet Muḥammed
7. O bezme ḥādım olmayınca Cibrîl
Saña kimdür iden ḥizmet Muḥammed
- Sezâyî** var ḳapusunda niyâz it
Seni redd eylemez elbet Muḥammed

64.
Mâtem

Mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün

1. Rivāyetde gelür bir gün Resûlullāh olup dil-şād
Ki dizinde oturmışdı Ḥasan ile Ḥüseyn şeh-zād
- Ḥüseyni öpdi boynından Ḥasan ağzı tudağından
İkisi[n] bâb-ı şefḳatden [bâb u şefḳatden] bu resme eyledi îrād
3. İrişdi Cembrâ’îl derḥāl elinde var idi üç şāl
Biri ḳara biri sarı biri kızıl idi vaḳḳād
- Didi Allāh selām eyler buyurur kim revā mıdur
Beni nice sever çünkim baña ḳarşu öper evlād
5. Benüm ‘aşḳum anı ister ki benden ğayrı şığmaya
Benem maḥbûb göñül mülki benüm ile olur ābād

⁵ Ey Muhammed! Peygamberlerle veliler Hak kapısında seninle yakınlık buldular.

⁶ Ey Muhammed! Sen ilahî meclisin sırdaşı oldun, sevgiliyle sohbet ettin.

⁷ Ey Muhammed! Cebraîl o meclise hizmet etmeyince, sana hizmet eden kimdir?

⁸ Ey Sezâyî! Sen de git, onun kapısında yalvar! Muhammed seni elbet reddetmez.

64. 19b-20a.

¹ Rivayette bir gün Allah’ın peygamberi gönlü sevinçli olup gelir, şehzade Hasan ile Hüseyin dizinde oturmuştu.

² Hüseyin’i boynundan, Hasan’ın ağzı ve dudağından öptü, ikisini şefkat kapısından bu resmi söyledi(?)

³ Cebraîl derhal ulaştı, elinde üç parlak şal vardı; biri kara biri sarı biri kıızıldı.

⁴ Dedi: Allah selam eder buyurur: Reva mıdır, beni nasıl sever? Çünkü bana karşı evlat öper.

⁵ Benim aşkım onu ister, benden başkası sığmaya, sevgili benim, gönül mülkü benim ile şen olur.

Bu kara tonı pes giysün ki yas tonıdurur didi
Sarı tonı Hasan itsün kim ağu içiser bî-dād

7. Kızıl tonı Hüseyin alsun şehîd olur didi zîrâ
Dağı Hâk şöyle buyurdu gerek kim olasın münkâd

Benüm ‘izzüm celâlüm-çün anı-kim öpdüñ ağzından
Aña ağu virem içe tudağından idem infād

9. Hem anı kim boğazından öpüpdüñ yâ Habîbüm dir
Kafâsından boğazladum budur ikisine mî‘ād

Şoñ ucu öyle oldu hem ki kaşd itdi Yezîd mel‘ün
Birine zehr içürdiler birini itdiler işhād

11. Mübârek boynını anuñ Resûlullâh çün öpmişdi
Bıçak kesmedi ol yirden kafâdan itdiler ifrād

Çün ‘aşûrâ güninde kim Hasan Hüseyin şehîd oldu
Sevinüp sürmelendiler gönül şehrin idüp Bağdād

13. Bugün de sürme dürütmek Yezîde beñzemeklükdür
Revâ mıdur ki mü‘minler bu işe olalar mu‘tād

Yezîde la‘net olmazdı zamân-ı evvel içinde
Veleh şoñra gelen itdi iderüz itme istib‘ād

⁶ Öyle ise bu kara elbiseyi giysin, yas elbisesidir, dedi. Sarı elbiseyi Hasan giysin çünkü o zehir zulüm içecek.

⁷ Kızıl elbiseyi Hüseyin alsın dedi, zira şehit olur, Hak şöyle buyurdu: Bu duruma senin boyun eğmen gerek.

⁸ Benim kıymetim celalim için onu ağzından öptün; ona zehir vereyim dudağından içsin, onu tüketeyim.

⁹ Ey sevgilim! Hem onu boğazından öptün, onu kafasından boğazladım; ikisine vaat edilen budur, der.

¹⁰ Sonucu da öyle oldu, hem lanetlenmiş Yezîd onları öldürmeye kastetti. Birine zehir içirdiler, birini şehit ettiler.

¹¹ O yerden bıçak kesmedi kafadan ayırdılar; çünkü onun mübarek boynunu Allah’ın peygamberi öpmüştü.

¹² Gönül şehrini Bağdat edip sevinip, sürmelendiler; çünkü aşure gününde Hasan ve Hüseyin şehit oldu.

¹³ Bugün sürme çekmek Yezîd’e benzemektir, inananlar bu işe alışması uygun mudur?

¹⁴ Evvelden Yezîd’e lanet olmazdı; sonra gelen kahretti, ederiz de, bunu bize çok görme!

15. Resûlullâhuñ âline ihânet eyledi zîrâ
 Pes oldı la‘nete lâyıķ çü Hâķdan eyledi ilhâd
- Ķapıñda bir eli baēlu ķuluñdur yâ Resûlallâh
Yazıcıoēluna eyle şefâ‘at kim ola dil-şâd

65.
Sünbüle

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

I

1. Ağlayu ķapıña geldük ey Hâbîb-i Müctebâ
 Luţf idüp eyle şefâ‘at yâ Resûlallâh meded
3. Egilüp Ķapıña geldük ey Şefî‘-i Murtażâ
 Luţf idüp eyle şefâ‘at yâ Resûlallâh meded

II

1. Zât-i pâķüñ mecma‘-ı elţâf-ı Rabbü’l-‘âlemîn
 Sende ķonmışdur ‘ulûm-ı evvelîn ü âhirîn
3. Hâķ-i pâyüñ kuĶl-i çeşm-i muķtedâ-yı ehl-i dîn
 Luţf idüp eyle şefâ‘at yâ Resûlallâh meded

¹⁵ Zira o Allah’ın peygamberi’nin ailesine ihanet etti; öyle ki lanete layık oldu; ķünkü Hak’tan döndü.

¹⁶ Ey Allah’ın peygamberi! O senin kapında eli baēlı bir kulundur; sen Yazıcıoēlu’na şefaāt et! Böylece onun gönlü sevinçli olsun.

^{65.} **20a-20b.**

I

- 1 Ey kıymetli sevgili! Ağlayarak kapına geldik,
 2 Ey Allah’ın peygamberi medet! Cömertlik edip af için vesile ol!
 3 Ey seçilmiş şefaātçi! Eğilip huzuruna geldik,
 4 Ey Allah’ın peygamberi medet! Cömertlik edip af için vesile ol!

II

- 1 Âlemin Rabb’inin iyiliklerinin toplandıēı yer senin temiz zatındır,
 2 Eski ve yeni ilimler sende toplanmıştır,
 3 Din sahiplerinin önde gidenlerinin gözlerinin sürmesi, senin ancak ayaēının tozudur,
 4 Ey Allah’ın peygamberi medet! Cömertlik edip af için vesile ol!

III

1. Ümmetüñden bir bölük ‘āşīlerüz eyle kerem
Gülşen-i vaşluñ bulanlar neylesün bāğ-ı irem
3. Mazhar-ı luṭfuñ olalum ey Resūl-i muḥterem
Luṭf idüp eyle şefā‘at yā Resūlallāh meded

IV

1. Nār-ı ḥasret yakdı **Mahvī** derdmendüñ yā Ḥabīb
Şerbet-i vaşluñ devādur şun faḳīre yā Ṭabīb
3. Bir nazar kıl ḳoma anı tīh-i firḳatde ğarīb
Luṭf idüp eyle şefā‘at yā Resūlallāh meded

66.

Segāh

Mefā‘ilün mefā‘ilün fe‘ülün

1. Yine dil na‘tuñı söyler Muḥammed
Dil ü cān mülkini toylar Muḥammed

Ne ḳādirem seni medḥ itmege ben
Kemāl-i medḥi Ḥaḳḳ eyler Muḥammed
3. Sen ol şulṭān-ı kevneysin ki maḥlūk
Senüñ medḥinde ‘ācizler Muḥammed

III

- 1 Ümmetinden bir bölük asileriz, bağışla!
- 2 Kavuşma bahçeni bulanlar, İrem bağını ne yapsın?
- 3 Ey saygıdeğer peygamber! Bağışlamana sahip olalım,
- 4 Ey Allah’ın peygamberi medet! Cömertlik edip af için vesile ol!

IV

- 1 Ey sevgili! Hasretinin narı dertli Mahvī’yi yaktı,
- 2 Ey tabip! Kavuşma şerbetin devadır, o acize sun!
- 3 Bir bak, onu ayrılık çölünde kimsesiz bırakma!
- 4 Ey Allah’ın peygamberi medet! Cömertlik edip af için vesile ol!
66. **20b-21a.** Niyâzî-i Mısırî Dîvânı, ş.28. (Erdoğan, 2019:166)
- 1 Ey Muhammed! Dil yine naatını söyler; gönül ve can mülkünü یشitir.
- 2 Ey Muhammed! Benim seni övmeye gücüm yetmez, sana övgünün mükemmeline Allah eder.
- 3 Ey Muhammed! sen o dünya ve ahiretin sultanısın, yaratılanlar senin övgünden acizdirler.

Giyüp hil‘at-i *levlāki* boyuñā
Düşübdür sāye serviler Muḥammed

5. Alur şems ü kamer nūrı yüzüñden
Şaçuñ *ve’l-leyl* bildiler Muḥammed

Kaşuñdur *ḳābe ḳavseyni ev ednā*
Derüñden açılur güller Muḥammed

7. Boyın egmiş turur çeşmüñe ḥayrān
Çimen şahnında sünbüller Muḥammed

Lebüñ la‘l ü dehānuñ ma‘den-i dūr
Lisānuñ dahı Hāḳ söyler Muḥammed

9. Şu vaktin-kim çıkup gezdüñ semāyı
Bulup ḥazretde rif‘atler Muḥammed

Ḳamu ervāḥ-ı peygamber hem emlāk
Seni iclāle geldiler Muḥammed

11. Seni şāh-ı ‘alem kılup ol anda
Ḳamusı ümmet oldılar Muḥammed

Niçün olmayalar ümmet ki Hāḳḳuñ
Rızāsın sende buldılar Muḥammed

13. Ne nokşān ire cāhuña kılursañ
Niyāzīye şefā‘atler Muḥammed

⁴ Ey Muhammed! Sen *levlāk* “**Sen olmasaydın** felekleri (kâinatı) yaratmazdım.” (Yılmaz, 1992:113) elbisesini üstüne giydin, bu yüzden serviler sana gölge verir.

⁵ Ey Muhammed! Güneş ve ay nurunu senin yüzünden alır, onlar senin saçını *ve’l-leyl* “**Yemin olsun**, bürüyüp örttüğünde **geceye**,” (Leyl 92/1) bildiler.

⁶ Ey Muhammed!, *Ḳābe ḳavseyni ev ednā* “Öyle ki, **iki yay kadar hatta daha yakın** oldu.” (Necm 53/9) senin kaşındır, güller senin teninde açılır.

⁷ Ey Muhammed! Sünbüller çimen meydanında boyun eğmiş gözlerine hayran durur.

⁸ Ey Muhammed! Senin dudaklarının kırmızısı ve ağzının inci kaynağı dilin dahi Hak söyler.

⁹ Ey Muhammed! Hazrette büyük rütbe bulup şu vakit gökyüzüne çıkıp gezdin.

¹⁰ Ey Muhammed! Bütün peygamberlerin ruhları hem de her şey sana saygı göstermeye geldiler.

¹¹ Ey Muhammed! O anda seni âlemin şahı edip, hepsi sana ümmet oldular.

¹² Ey Muhammed! Onlar sana niçin ümmet olmasınlar? Çünkü onlar Hakk’ın rızasını sende buldular.

¹³ Ey Muhammed! Niyâzî’ye şefaet edersen, senin itibarın azalmaz.

67.
Rāḥatü'l-ervāḥ
Mefā'ülün mefā'ülün

I

1. Behey bülbül nedür feryād
Var eyle Ḥaḳdan istimdād
3. Ḥudāyı yād it olma yad
Ḳul ol-kim olasın āzād

II

1. Ḳarīn-i nef̄s-i emmāre
Ḳarīb olur begüm māre
3. Çeker ol şāhibüñ nāre
İşi dā'im olur feryād

III

1. Ḥitāb-ı *irci'î* irse
Göñül maḳşūdını görse
3. Sarāy-ı vaḥdete girse
Olurdu ḳadrile a'yād

^{67.} **21a.** Azîz Mahmûd Hüdâyî Dîvân-ı İlâhiyât, ş.153. (Tatcı-Yıldız, 2015:178-179)

I

- 1 Ey bülbül! Bu feryat nedir?
- 2 Git, Hak'tan medet iste!
- 3 Yabancı olma Huda'yı an!
- 4 Kurtulmak için kul ol!

II

- 1 Emredici nefse sahip olan,
- 2 Beyim yılanı yakın olur,
- 3 O sahibini ateşe çeker,
- 4 İşi daima feryat olur.

III

- 1 İrci'î "Sen O'ndan hoşnut, O da senden hoşnut olarak rabbine **dön.**" (Fecr 89/28)
(Neml 27/37; Fecr 89/28) hitabı ulaşırsa,
- 2 Gönül isteğini görse,
- 3 Vahdet sarayına girse,
- 4 Şeref ile bayramlar olurdu.

IV

1. ‘Acebdür hikmet-i Mevlā
Kimi ednā kimi ā‘lā
3. Kimi Mecnūn kimi Leylā
Kimi Şīrīn kimi Ferhād

V

1. **Hüdâyî** yalvar Allāha
Yüz[in] ur ‘ālî dergāha
3. İren bir qalb-i āgāha
Bulur maṭlūb-ı isti‘dād

68.

Evc

Müstef‘ilün müstef‘ilün

I

1. Bir ‘aşq-ı pāk ihsān ide
Ol Qādir ü Hayy ü Vedūd
3. Ḥubb-i sivā dilden gide
Cānum ide Ḥaqqı şühūd

IV

- 1 Mevla’nın bilgisi gariptir,
- 2 Kimi alçak kimi yüksek,
- 3 Kimi Mecnun kimi Leyla,
- 4 Kimi Şirin kimi Ferhat.

V

- 1 Ey Hüdâyî, sen Allah’a yalvar;
- 2 Yüce dergāha yüzünü sür!
- 3 Çünkü Bir haberdar kalbe ulaşan,
- 4 İstenilen yeteneği bulur.

68. **21a.** Azîz Mahmūd Hüdâyî Dîvân-ı İlâhiyât, ş.79. (Tatçı-Yıldız, 2015:112)

I

- 1 Bir temiz aşk ile bizi bağışlasın,
- 2 O Kadir, Hay ve Vedud.
- 3 O’ndan başkasının sevgisi gönülden gitsin,
- 4 Canım Hakk’ı görsün.

II

1. Mevlâ tecellî eyleye
Diller tesellî eyleye
3. İhsân-ı küllî eyleye
Zâhir ola envâr-ı cûd

III

1. Gel enfüs ü âfâka bak
Hakkı bulan ‘uşşâka bak
3. Bu ‘âlem-i ıtlâka bak
Gitsün izâfât u kuyûd

IV

1. ‘Âriflere ‘irfân gerek
‘Âşıklara cânân gerek
3. Şâdıklara burhân gerek
Verne zi-da ‘vâhâ çi sūd

II

-
- 1 Mevlâ tecellî etsin,
 - 2 Gönülleri teselli etsin,
 - 3 O çok bağışlasın,
 - 4 O’nun cömertlik nurları görünsün.

III

- 1 Gel, nefis ve nefis dışı şeylere bak!
- 2 Hakk’ı bulan âşıklara bak!
- 3 Bu salıverilen âleme bak!
- 4 Mevcûdat ve mevcudât bağları gitsin.

IV

- 1 Bilginlere bilgi gerek,
- 2 Âşıklara sevgi gerek,
- 3 Sadıklara delil gerek,
- 4 Aksi hâlde kuru iddialardan ne fayda var?

1. Koyup **Hüdâyî** cân u ten
Vaḥdet diyârına giden
3. Fânî vücûdın terk iden
Bulmaz mı Ḥaḳḳânî vücûd

69.

Evc

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Zülmet-i hicrûñle bîdâr olmuşam yâ Rab meded
İntizâr-ı şubḥ-ı dîdâr olmuşam yâ Rab meded

Gülşen-i vaşluñ nesîmin irgürüp bād-ı şabâ
‘Andelîb-i bâğ-ı gülzâr olmuşam yâ Rab meded
3. Kalmışam zindân-ı cism içre bugün tenhâ ğarîb
Bu kafesde rûz u şeb zâr olmuşam yâ Rab meded

Şol şarâbı kim baña şunduñ anı rûz-ı elest
Ol zamândan mest-i hüşyâr olmuşam yâ Rab meded
5. Her nere varsam yakar bu cânımı ‘aşk âteşi
Yana yana küllî pür-nâr olmuşam yâ Rab meded

-
- ¹ Ey Hüdâyî, seen canını ve tenini bırak!
 - ² Çünkü vahdet diyarına giden,
 - ³ Geçici vücudunu terk eden,
 - ⁴ Hakkanî vücut bulmaz mı?
 - 69.** **21b.** Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.29. (Erdoğan, 2019:168)
 - ¹ Ey Allah’ım, ayrılığının karanlığıyla uykusuz olmuşum yardım et! Yüzünün sabahını bekleyen olmuşum yardım et!
 - ² Ey Allah’ım! Sabah rüzgârı, sana kavuşma bahçesinin rüzgârını bana ulaştırdığı için gül bahçesinin Andelib’i kuşu olmuşum, sen bana yardım et!
 - ³ Ey Allah’ım! Ben bugün cisim zindanının içinde kimsesiz kalmışım; bu kafeste gündüz gece ağlamışım, sen bana yardım et!
 - ⁴ Ey Allah’ım! Sen şu şarabı bana elest günü sundun, o zamandan beri akıllı bir sarhoş olmuşum, sen bana yardım et!
 - ⁵ Ey Allah’ım! Ben her nereye varsam bu aşk ateşi canımı yakar, yana yana bütün nar dolu olmuşum, sen bana yardım et!

Vahdet ilinde senüñle yâr idüm noldı baña
Keşret içre bend-i ağıyâr olmışam yâ Rab meded

7. Bu **Niyâzî** düşdi varlık çāhına Yūsuf gibi
Al elim kurtar ki nā-çār olmışam yâ Rab meded

70.
‘Uşşāk
7’li hece ölçüsü

I

1. ‘Ālemler müştāk saña
Şefî‘ ol yâ Muḥammed
3. Hükümüñ yürür her yaña
Şefî‘ ol yâ Muḥammed

II

1. Bir ismüñ Muştafādur
Hükümüñ Kāfdan Kāfādur
3. Kālbüñ nūrdan şafādur
Şefî‘ ol yâ Muḥammed

⁶ Ey Allah’ım! Ben vahdet ilinde seninle sevgiliydim, bana ne oldu? Kesret içinde yabancılarla bağlanan olmuşum, sen bana yardım et!

⁷ Ey Allah’ım! Niyâzî Yusuf gibi varlık kuyusuna düştü; sen benim elimi tut, beni kurtar, ben çaresiz olmuşum, sen bana yardım et!

^{70.} **21b.** Yûnus Emre: Dîvân-ı İlâhîyât, ş.14. (Tatçı, 2012: 664‘Âşık Yûnus’) Divanda 4 bent.

1 Seni âlemler arzuluyor,
2 Ey Muhammed, suçların affı için yardım eden ol!
3 Her yana emrin ulaşır,
4 Ey Muhammed, suçların affı için yardım eden ol!

II

1 Bir ismin Mustafa’dır,
2 Emirlerin ufuktan ufuğadır,
3 Kalbin nurdan temizdir,
4 Ey Muhammed, suçların affı için yardım eden ol!

III

1. Hâk Çalabuñ dostısın
Dostı hem Resûlisin
3. İki cihân fahrısın
Şefî‘ ol yâ Muḥammed

IV

1. Dîne direk sen olduñ
Beş vakti kâ'im kılduñ
3. Hâk Çalabuñ bir bildüñ
Şefî‘ ol yâ Muḥammed

V

1. **Yûnus** da seni sever
Görmege cânı gider
3. Hâk rahmet ide meger
Şefî‘ ol yâ Muḥammed
(Mu‘în ol yâ Muḥammed meded)

III

-
- 1 Allah'ın dostusun,
 - 2 Dostu hem de peygamberisin,
 - 3 İki cihânın (dünya ve ahiret) övüncüsün,
 - 4 Ey Muhammed, suçların affı için yardım eden ol!

IV

- 1 Sen dine direk oldun,
- 2 Beş vakti mevcut kıldın,
- 3 Allah'ını bir bildin,
- 4 Ey Muhammed, suçların affı için yardım eden ol!

V

- 1 Seni Yûnus da sever,
- 2 Görmeye canı gider,
- 3 Yalnız Hak merhamet etsin,
- 4 Ey Muhammed, suçların affı için yardım eden ol!

71.
Beyātī

11'li hece ölçüsü

I

1. Muḥammed tūrdı gelince yirinden
Dökile toprağı sağ u şolından
3. Ümmetlerüñ yoqlar bir bir hālinden
Āh ümmetüm diyüp ağlar Muḥammed

II

1. ‘Alī almış sancağını eline
Segirdüp gider mahşer yirine
3. Ḥasan u Ḥüseyni almış yanına
Āh ümmetüm diyüp ağlar Muḥammed

III

1. Kıyāmet kopınca cānlar uyanur
Kāmil dervīş mürşīdine tayanur
3. Yüzün yire koymış Ḥaḳḳa yalvarur
Āh ümmetüm diyüp ağlar Muḥammed

71. 22a.

I

- 1 Gelirken yerinden Muhammed durdu,
2 Sağ ve solundan toprağı dökülerek.
3 Bir bir ümmetlerinin hālini sorar,
4 Muhammed ah ümmetim diyerek ağlar.

II

- 1 Ali sancağı eline almış,
2 Mahşer yerine koşarak gider,
3 Yanına Hasan ve Hüseyin’i almış,
4 Muhammed ah ümmetim diyerek ağlar.

III

- 1 Kıyamet kopunca ruhlar uyanır,
2 Kāmil dervīş kılavuzuna (şeyhine) güvenir,
3 Yüzünü yere koymuş Hakk’a yalvarır,
4 Muhammed ah ümmetim diyerek ağlar.

IV

1. **Yûnus** eydür gelin kâdrin bilelüm
Fırşat elde iken tevḥîd idelüm
3. Rûhı içün çok şalavât virelüm
Âh ümmetüm diyüp ağlar Muḥammed

72.

‘Uşşâk

8’li hece ölçüsü

I

1. Aç gözüñ gâfletten uyan
Felâh bulmaz nefse uyan
3. Sırr-ı tevḥîd olsun ‘ayân
Gel tevḥîd idegör tevḥîd

II

1. Eşer-i evliyâyı izle
Âdâb-ı tarîķi gözle
3. Tecellî-i zâtın özle
Gel tevḥîd idegör tevḥîd

IV

-
- 1 Yûnus söyler, gelin değerini bilelim!
 - 2 Fırşat elde iken Allah’ın birliğine inanalım,
 - 3 Ruhu için ona çok dua edelim,
 - 4 Muhammed ah ümmetim diyerek ağlar.
 72. **22a.**

I

- 1 Gözünü aç, gafletten uyan,
- 2 Selamet bulmaz nefse uyan,
- 3 Tevhit sırrı ortaya çıksın,
- 4 Gel, tevhid et!

II

- 1 Velilerin eserini izle,
- 2 Tarikat usulünü gözle,
- 3 Allah’ın zatının tecellîsini özle,
- 4 Gel, tevhid et!

III

1. Geç bu fânî ‘alâyıkdan
İz‘ân it bil haqâyıkdan
3. Gûş it Haq sözi **Şâdık**dan
Gel tevḥîd idegör tevḥîd

73.

‘Irâk

Mef‘ülü mefâ ‘ilü mefâ ‘ilü fe ‘ülün

1. Maḥbûb-ı Hudâ zât-ı şeref-bâr-ı Muḥammed
Maḥbûl-i İlâhî dūrür etvâr-ı Muḥammed

Hep âdem ü ‘âlem anuñ içün yaradıldı
Pes ‘illet-i ġâ’iyyedür izhâr-ı Muḥammed
3. ‘Âlemlere raḥmet olıcaḡ zât-ı şerîfi
Bu ümmete ḥod maḥz-ı kerem-kâr-ı Muḥammed

Ol kör niye o şemsü’ş-şerefî görmeye efsûs
Parlatmış iken ‘âlemi envâr-ı Muḥammed
5. Bir bende-i maḥbûl-i Hudâsın saña müjde
Girse ele ser-rişte-i âşâr-ı Muḥammed

Aḥvâlini a‘mâlini destûrû’l-‘amel kııl
Tâ keşf ola **Nazmî** saña esrâr-ı Muḥammed

III

- 1 Bu geçici alakalardan geç,
2 İdrak et, hakikatlerden bil,
3 Sâdık’tan Hak sözünü işit,
4 Gel, tevhit et!

73. 22a-22b.

- 1 Allah’ın sevgilisi, Muhammed’in şeref veren zatıdır, Muhammed’in tavırları Allah’ın kabulüdür.
- 2 İnsan ve âlem hep onun için yaratıldı, öyleyse asıl amaç Muhammed’in yaratılmasıdır.
- 3 Onun şerefli zatı âlemlere koruyucu olacak, bu ümmete Muhammed’in cömertliğinin aslı yine kendisidir.
- 4 Eyvah! Muhammed’in nurları âlemi parlatmışken, o kör niye şeref güneşini görmesin.
- 5 Muhammed’in eserlerinin delilleri ele geçse, sana müjde! Huda’nın kabul görmüş bir kulu olursun.
- 6 Ey Nazmî, Muhammed’in sırları sana keşif olana kadar hâllerini, işlerini işin izin verileni (kabul edileni) et!

74.
Rehāvī

14'lü hece ölçüsü

1. Dervîş olan kişinüñ sözleri ‘umrân olur
Sâlik-i Hâkķ olanuñ rāhına burhān olur

‘İlm-i ledün dersini ‘ārif olan kişiler
Haste-dil olanlaruñ derdine loķmān olur
3. Beyt-i dil-i pāk olur zıkr-i Hâkķı işiden
Şabr u qarārı gider işleri devrān olur

Şem‘-i cemāle döner pervānedür ‘āşıkān
Zann ider ol cāhilden devr ile ‘işıyān olur
5. Her seher efġān ider bülbülü hayrān olur
Dīdesi giryān olur sīnesi pūryān olur

Şanma **Niyāzī** özüñ dervîş olupdur senüñ
Dervîş olan kişiler ‘āleme şulţān olur

75.
Penġgāh

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. İñilerem ben dün ü gün derdi olan iñiler
Düşmişem ‘aşķuñ odına oda yanan iñiler

Bu iñildüm yaresi şeyhüm elindendür baña
Gözlerüm her dem yine yāri görür de iñiler

⁷⁴. **22b.** Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.52. (Erdoğan, 2019:193) Divanda 7 beyit.

¹ Dervîş olan kişinin sözleri saadetli olur, Hak yoluna girenin yoluna delil olur.

² İlahî sırlara ait ilim dersinde bilgin olan kişiler, gönlü hasta olanların derdine hekim olur.

³ Hakk’ın sırrını işitenin temiz gönlü mesken olur, sabır ve kararı gider, işleri devir olur.

⁴ Âşıklar pervanedir, O’nun yüzünün mumuna döner; o cahilde zanneder, devr ile isyan olur.

⁵ Her seher bülbülü inler, hayran olur; gözü ağlayan olur, sinesi kebab olur.

⁶ Ey Niyâzî, sen senin özün dervîş olur sanma! Çünkü dervîş olan kişiler âleme sultan olur.

⁷⁵. **22b-23a.** Yûnus Emre: Dîvân-ı İlâhîyât, ş.24. (Tatçı, 2012: 674‘Âşık Yûnus’) Divanda 9 beyit.

¹ Ben gece gündüz inlerim, çünkü derdi olan inler; düşmüşüm aşkın ateşine, ateşte yanan inler.

² Bu iniltimin yarası bana şeyhim elindendir, gözlerim her zaman yine sevgiliyi görür de inler.

3. Gösterür kendözünü pinhân çekmiş özini
Gören ol dost yüzini gözleri ağlar iniler
- Görme misûñ şuyı-kim dost yüzini görmek-içün
Her seher her yâ ne akup çağlayuban iniler
5. Ağla hey gözlerüm ağla bunda gülmedi
Bu fenâ dünyâ elinden nice merdân iniler
- Ben nidem ‘ömrüm geçürdüm eyledüm bî-ḥad günâh
Ḥaḳ katında suçlu oldum suçlu olan iniler
7. Çün bî-çâre **Dervîş Yûnus** yarelidür Ḥaḳ bilür
Her seher yaresini şeyhine söyler iniler

76.

Nîşâbürek*Mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün*

I

1. Sevdâdan[Sivâdan] ḳalbini pāk it
Göñül mir’ât-i Raḥmāndur
3. Şafâdan sînesi çāk it
Göñül mir’ât-i Raḥmāndur

3 Özünü gizlemiş olan kendi özünü gösterir, o dost yüzünü gören gözler, ağlar inler.
4 Görmüyor musun? O dost yüzünü görmek için her seher, her yana akıp çağlayarak inler.
5 Ağla ey gözlerim ağla! Burada gülmedi, bu geçici dünya elinden nasıl insanlar inler.
6 Ben ne yapayım, ömrümü geçirdim sınırsız günah ettim, Hak katında suçlu oldum, suçlu olan inler.

7 Çünkü çaresiz Dervîş Yûnus yaralıdır, bunu Hak bilir; o her seher yarasını şeyhine söyler inler.
76. **23a.** Bolulu Şeyh Himet ve Dîvânçesi (Çeviriyazı-Şerh-Sözlük). (Yetkin, 2016:74-75)

I

1 Allah’tan başka her şeyden kalbini temizle,
2 Gönül Rahman’ın aynasıdır.
3 Eğlenceden sineni parçala,
4 Gönül Rahman’ın aynasıdır.

II

1. Gerek ednā gerek emcād
Göñül den eyle istimdād
3. Bu ma‘nāyı begüm kıl yād
Göñül mir’āt-i Raḥmāndur

III

1. Bu ‘ālem nüṣṣa-i ṣuḡrā
Nedür bil nüṣṣa-i kübrā
3. Çekilmiş tuḡra-i ġarrā
Göñül mir’āt-i Raḥmāndur

IV

1. Sürerseñ māsivāllāhi
Bulursun Ḥaḫḫı billāhi
3. Taleb kıl vech-i Allāhi
Göñül mir’āt-i Raḥmāndur

II

-
- 1 Gerek alçak olanlar gerek şeref sahipleri,
 - 2 Gönülden yardım isteyin,
 - 3 Beyim, bu mânâyı hatırla,
 - 4 Gönül Rahman’ın aynasıdır.

III

- 1 Bu âlem küçük nüshadır (dünya),
- 2 Büyük nüsha (ahiret) nedir bil!
- 3 Parlak tuğra (işaret) çekilmiş,
- 4 Gönül Rahman’ın aynasıdır.

IV

- 1 Allah’tan başka her şeyi gönlünden sürersen,
- 2 Allah hakkı için Hakk’ı bulursun,
- 3 Sen Allah’ın yüzünü iste!
- 4 Gönül Allah’ın Aynasıdır.

1. Gel ey **Himmet** şikâr eyle
Gönül den özge kâr eyle
3. Bu sözi âşikâr eyle
Gönül mir'ât-i Raḥmândur

77.

Nîşâbürek

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Dürc-i ma'cün-ı ḥaḳîḳat ḥalka-i tevḥîddür
Sübḥa-i vird-i tarîḳat ḥalka-i tevḥîddür

Ger sa'îd olmak dilersen ehl-i zikre ol celîs
Ḳarḥa-i şem'-i sa'âdet ḥalka-i tevḥîddür
3. Rûze-dâr-ı hicr olan 'âşıḳları seyr itmege
Güsterîde ḥ'ân-ı vuşlat ḥalka-i tevḥîddür

Büy-ı esrâr-ı Hudâyı keşf ider erbâb-ı 'aşḳ
Micmer-i 'ûd-ı kerâmet ḥalka-i tevḥîddür
5. Ehl-i tevḥîd olmasun mı sâlik-i râh-ı bekâ
'İḳd-i pervîn-i hidâyet ḥalka-i tevḥîddür

Feyziyâ 'uşşâḳ-ı Mevlâ nice süzân olmasun
Manḳal-ı nâr-ı muḥabbet ḥalka-i tevḥîddür

-
- 1 Ey Himmet, gel avla!
 - 2 Gönülden başka kazanç et,
 - 3 Bu sözü açık et!
 - 4 Gönül Rahman'ın aynasıdır.
 77. **23a-23b.**
 - 1 Hakikat macununun hokkası tevhit halkasıdır, tarikat talebesinin namazı tevhit halkasıdır.
 - 2 Gerçi saadetli olmak dilersen zikir sahiplerine arkadaş ol! Saadet mumunun yarası tevhit halkasıdır.
 - 3 Ayrılığın oruçlusu olan âşıkların yol alması için, sevgiliyle kavuşma sofrasını hazırlayan tevhit halkasıdır.
 - 4 Aşk sahipleri Huda'nın sırlarının kokusunu keşif eder, cömertlik ağacının tütüsü kabı tevhit halkasıdır.
 - 5 Ebedilik yolunun yolcusu tevhit sahibi olmasın mı? Hak yolunun yıldız takımının gerdanlığı tevhit halkasıdır.
 - 6 Ey Feyzî! Mevla âşıkları nasıl yanmasın? Aşk ateşinin mangalı tevhit halkasıdır.

78.
Nîşâbûr

Mef'ûlû mefâ 'îlû mefâ 'îlû fe 'ülün

1. Dil-i ma'den-i sîm ü zer-i esrâr-ı Hudâdur
Âyîne-i ruhsâre-i envâr-ı Hudâdur

Jeng-i kesel ü kasvet-i dil bizde olur mı
Çün mışkala ma'nâ ezkâr-ı Hudâdur
3. Sil hubb-ı sivâ hattını bu levh-i derûndan
Ser-şafha-i ezvâk çü dîdâr-ı Hudâdur

Tevhîd iden ihlâş-ıla Mevlâyı muhakkağ
Zikr-i Hâka mazhar olur ikrâr-ı Hudâdur
5. Cezbeyle nice eylesün cünbişi şüfî
Hicrân-keş o bir 'âşık-ı bî-'âr-ı Hudâdur

Cân naqdini kâlâ-yi vişâl-i Hâka virseñ
Feyzî saña haqqâ diñilür bâr-ı Hudâdur

78. 23b.

¹ Huda'nın sırlarının gümüş ve altın madeni gönüldür; gönül Huda'nın nurlarının çehresinin aynasıdır.

² Bizde gönül katılığı ve tembelliğinin kırı olur mu? Çünkü Huda'nın zikirlerinin mânâsı incedir.

³ Sen bu kalp levhinden Allah'tan başkasının sevgisinin yazısını sil! Çünkü lezzetlerin başı Huda'nın yüzüdür.

⁴ Mevla'yı sevgiyle tevhit eden, muhakkak Hakk'ın zikrine ulaşır, bu Huda'nın kararıdır.

⁵ Ayrılık çeken sufi cezbeyle nasıl eğlenmesin? Çünkü o Huda'nın arsız bir âşığdır.

⁶ Ey Feyzî! Sen can sermayeni (canını) Hakk'ın kavuşma kumaşına versen, sana gerçekten Huda'nın mahsulüdür, denilir.

79.
Māhūr

Müstef'ilün müstef'ilün

I

1. İtdüklerime yā İlāh
Estağfîrullāhe'l-Ğafūr
3. Müstağfire sensin penāh
Estağfîrullāhe'l-Ğafūr

II

1. 'İşyānuma yok ḥad 'aded
Gİtdükçe fî'lüm oldu bed
3. Yā Rab meded yā Rab meded
Estağfîrullāhe'l-Ğafūr

III

1. Cürm ü ḥaṭā maḥcūbiyem(?)
Nefs ü hevā ma'lūliyem
3. 'Ucb u riyā menşūbiyem
Estağfîrullāhe'l-Ğafūr

79. 23b-24a.

I

- 1 Ey Allah ettiklerime,
- 2 *Estağfîrullāhe'l-Ğafūr* “Kim bir kötülük yapar veya nefsine zulmeder de sonra **Allah’tan mağfiret dilerse**, Allah’ı çok yarlıgayıcı ve esirgeyici bulacaktır.” (Nisâ 4/110)
- 3 Günahlarının bağışlanmasını isteyen kişiye sığınılacak yer sensin,
- 4 *Estağfîrullāhe'l-Ğafūr* “Kim bir kötülük yapar veya nefsine zulmeder de sonra **Allah’tan mağfiret dilerse**, Allah’ı çok yarlıgayıcı ve esirgeyici bulacaktır.” (Nisâ 4/110)

II

- 1 İsyanıma sayı sınır yok,
- 2 İşim gittikçe kötü oldu,
- 3 Ey Allah’ım, ey Allah’ım yardım et!
- 4 *Estağfîrullāhe'l-Ğafūr* “Kim bir kötülük yapar veya nefsine zulmeder de sonra **Allah’tan mağfiret dilerse**, Allah’ı çok yarlıgayıcı ve esirgeyici bulacaktır.” (Nisâ 4/110)

III

- 1 Suç ve hata mahcubuyum,
- 2 Nefs ve istek hastasıyım,
- 3 Kibir ve gösteriş sahibiyim,
- 4 *Estağfîrullāhe'l-Ğafūr* “Kim bir kötülük yapar veya nefsine zulmeder de sonra **Allah’tan mağfiret dilerse**, Allah’ı çok yarlıgayıcı ve esirgeyici bulacaktır.” (Nisâ 4/110)

IV

1. Hıbb-i sivā oldu ğıṭā
 Kālbümi ṭoldurdı hevā
 3. Çünkim işüm dā'im ḥaṭā
 Estağfırullāhe 'l-Ğafūr

V

1. ‘Afv eyle bizden yā Başır
 Cürm-i şağır ü ger kebır
 3. Esrāra ḥod sensin Ḥabır
 Estağfırullāhe 'l-Ğafūr

VI

1. ‘Afv ider iseñ pādişāh
 Fethīde kalmaz hıç günāh
 3. Virdidür anuñ seher-gāh
 Estağfırullāhe 'l- Ğafūr

IV

- 1 Allah'tan başkasının sevgisi örtü oldu,
 2 Kalbimi heves doldurdu,
 3 Çünkü işim sürekli hatadır,
 4 *Estağfırullāhe 'l-Ğafūr* “Kim bir kötülük yapar veya nefesine zulmeder de sonra **Allah'tan mağfiret dilerse**, Allah'ı çok yarlıgayıcı ve esirgeyici bulacaktır.” (Nisâ 4/110)

V

- 1 Ey Basir, bizden affet!
 2 Gerek büyük ve küçük suçu,
 3 Sırlara haberli sen kendin sin,
 4 *Estağfırullāhe 'l-Ğafūr* “Kim bir kötülük yapar veya nefesine zulmeder de sonra **Allah'tan mağfiret dilerse**, Allah'ı çok yarlıgayıcı ve esirgeyici bulacaktır.” (Nisâ 4/110)

VI

- 1 Padişah affedersen,
 2 Fethi'de hiç günah kalmaz,
 3 Seher vakti onun duasıdır,
 4 *Estağfırullāhe 'l-Ğafūr* “Kim bir kötülük yapar veya nefesine zulmeder de sonra **Allah'tan mağfiret dilerse**, Allah'ı çok yarlıgayıcı ve esirgeyici bulacaktır.” (Nisâ 4/110)

80.
Māhūr

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

I

1. Nefse uyup rāh-ı Hāḡdan ṡaşra ḡıkmaḡ yol mıdur
- Kibr ü ‘ucb ile aduñ dervīṡ ṡakmaḡ yol mıdur
3. Maṡlabuñ ā‘lā iken ednāya bakmaḡ yol mıdur
- Yār-ı bākī var iken aḡyāra bakmaḡ yol mıdur

II

1. Nice bir olmaz hevālar nice bir ṡül-ı emel
- Gel-berü šimden-gerü ey derdmend inṡāfa gel
3. Sālike lāyık mıdur hīḡ Zeyd ü ‘Amr-ile cedel
- Her ṡaşarruf ḡod Hāḡuñ sen ḡalka bakmaḡ yol mıdur

III

1. Hep Hāḡuñ ḡullarıdur büyük küḡük erkek diṡi
- ḡizmet-i Mevlāda olmaḡdur ḡul olanuñ iṡi
3. Añladuñ mı Rabbüñi hey kendüyi bilmez kiṡi
- Hāzır iken ḡālīḡuñ eṡrāfa bakmaḡ yol mudır

⁸⁰. **24a.** Azîz Mahmûd Hüdâyî Dîvân-ı İlâhiyât, š.137. (Tatcı-Yıldız, 2015:164) Divanda 5 bent.

I

- 1 Nefse uyup Hakk’ın yolundan ḡıkmak doḡru mudur?
- 2 Kibir ve gurur ile adını dervīṡ takmak doḡru mudur?
- 3 İsteḡin yüksek iken alḡaḡa bakmak doḡru mudur?
- 4 Sonsuz sevgili varken başkalarına bakmak doḡru mudur?

II

- 1 Nasıl bir olmaz hevesler, nasıl bir isteklerin ḡokluḡu,
- 2 Ey dertli! Gel bundan böyle insafa gel,
- 3 Hiḡ Zeyd ve Amr ile kavga salike (hak yolcusuna) uygun mudur?
- 4 Her sahiplik Hakk’ın kendisi iken halka bakmak doḡru mudur?

III

- 1 Büyük, küḡük, erkek, diṡi hep Hakk’ın kullarıdır,
- 2 Kul olanın iṡi Mevlâ’nın hizmetinde olmaktır,
- 3 Ey kendini bilmez kiṡi! Rabbini anladın mı?
- 4 Halık’ın hazır iken etrafa bakmak doḡru mudur?

IV

1. Nice bir emmârelikde eyleye nefsüñ qarār
İşidüp *fırrū ilallāh* ile ol baña firār
3. Tevbe kıl cürme **Hüdâyî** eyle Hakk’a i’tizār
Her murādı Hakk virürken ğayra bakmaq yol mıdur

81.

Mähür

6’lı hece ölçüsü

I

1. Yā Rabbi dilerem
‘Aşkuñ vir şevkuñ vir
3. Fazluñdan umaram
‘Aşkuñ vir şevkuñ vir

II

1. Mest eyle sen beni
Bilmeyem tã ben beni
3. Tã bula cãn u teni
‘Aşkuñ vir şevkuñ vir

IV

-
- 1 Nefsin nasıl bir emredicilikte karar etsin,
 - 2 *Fırrū ilallāh* “(Peygamber şöyle dedi:) “**Şu halde Allah’a sığınmın.** Şüphesiz ben sizin için
O’nun tarafından apaçık bir uyarıcıyım.” (Zâriyât 51/50) ayeti ile işitip beni kurtar,
 - 3 Hüdâyî suça tövbe et, Hakk’a af dileyen ol!
 - 4 Hak her isteğini verirken başkasına bakmak doğru mudur?
 81. **24a-24b.**

I

- 1 Ey Allah’ım, senden isterim,
- 2 Aşkını ver, arzunu ver!
- 3 Büyüklüğünden umarım,
- 4 Aşkını ver, arzunu ver!

II

- 1 Sen beni sarhoş et,
- 2 Ben beni bilmeyene kadar.
- 3 Can ve teni bulana kadar,
- 4 Aşkını ver, arzunu ver!

III

1. Yoluñda ‘āşıklar
Derd ile yanıklar
3. Cānlardan geçdiler
‘Aşkuñ vir şevkuñ vir

IV

1. Pāk eyle göñlini
Sivā-ı hubbından
3. Hubbuñı ‘atā kıl
‘Aşkuñ vir şevkuñ vir

V

1. Bu **Hasan** kuluña
Naẓar it hāline
3. İrgürüp vaşluña
‘Aşkuñ vir şevkuñ vir

82.

Māhūr

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Nolduñ ağlarsuñ göñül sen bî-bedel yārüñ mi var
Zārī zārī inlemekden ğayrı bir kārūñ mı var

III

- 1 Âşıklar yolunda,
2 Dert ile yanıklar,
3 Canlardan geçtiler,
4 Aşkını ver, arzunu ver!

IV

- 1 Gönlünü temiz et,
2 Başkasının sevgisinden,
3 Sen sevgini bağışla,
4 Aşkını ver, arzunu ver!

V

- 1 Bu Hasan kuluna,
2 Onun hāline bak!
3 Onu Kavuşmana ulaştırıp,
4 Aşkını ver, arzunu ver!

82. 24b. Üftâde Divanı (İnceleme-Metin), ş.26. (İlhan, 2020:79-80) Divanda 7 beyit.

- 1 Sen ne oldun gönül ağlarsın, karşılık vermeyen sevgilin mi var? Ağlayıp inlemekten başka bir faydan mı var?

Nār-ı ‘aşka kendüni atmak dilersin her nefes
Oda yanmaz kim Halîlullâh gibi tenüñ mi var

3. Rûz u şeb ârzû idersin dost cemâlin görmege
Sırr-ı Aḥmedden irişmiş çeşmüñe nûruñ mı var

Bağrı başlu gözi yaşlu cigeri pür-ḥûn olup
Kim belâya katlanur Eyyûb gibi tenüñ mi var

5. Ne ‘aceb cür’et idersüñ sözlere **Üftâde** sen
Râh-ı Ḥaḳḳa vâsıl olmuş zerrece ḥâlûñ mi var

83.

Nev

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1. Dâr-ı ḥasretdür bu dünyâ ağla dâ’im zâr zâr
Göz yaşıyla yarlıgarmış cümleyi Perverdigâr

Bu cihānuñ mişli beñzer bir örümcek ağına
Çün ev ıssı anı eyler bir nefesde tārūmār

3. Bu cihānuñ ḥāşılında bir eyü ad işle kim
Tâ kıyâmet añılasın ḥaşr olunca rûzgâr

Pādişāh ‘aşr iseñ de irişür bir gün ecel
Yile virür māl u mülki kûl ḥalâyık ne ki var

² Her nefes aşkın ateşine kendini atmayı dilersin, ateşe yanmaz Halilullah (Hz. İbrahim) gibi tenin mi var?

³ Gece ve gündüz dost yüzünü görmeyi arzu edersin, Ahmed’in sırrından gözlerine ulaşmış nurun mu var?

⁴ Bağrı yaralı, gözü yaşlı, ciğeri dolu kanlı olup Eyyüp gibi belaya katlanır tenin mi var?

⁵ Üftâde sen ne tuhaf sözlere cüret edersin, Hakk’ın yoluna ulaşmış zerrece hâlin mi var?

83. 24b-25a.

¹ Bu dünya ayrılık yeridir, daima inleye inleye ağla; çünkü Allah herkesi gözyaşıyla bağışlamış.

² Bu cihanın aynısı bir örümcek ağına benzer, çünkü ev sahibi onu bir nefeste perişan eder.

³ Bu cihanın sonucunda bir iyi isim bırak, çünkü toplanınca rûzgâr (âlem) kıyamete kadar anılasın.

⁴ Asrın padişahı isen de ecel bir gün sana ulaşır; o kul, cariye, mal ve mülk ne varsa hepsini yok eder.

5. Yâ İlâhî geçdi ‘ömri **Nûrî**nün ‘işyân-ile
Kalmadı aşlâ ricâsı vaşluñadur intizâr

84.
Beyâtî

Mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün

1. Eyâ sen şanma kim senden bu güftârı dehân söyler
Veyâ terkîb olan ‘unşur yahûd lahm-ı zebân söyler

Sen ol sâlike bildürmek murâdın kaçd idüp Mevlâ
‘Anâşîrdan giyüp bir ton yüzinden tercemân söyler
3. Hayâl-i zıll yiter ‘ibret görinen hayme-i tende
Degüldür nuṭṭ iden şûret derûnında ṭuran söyler

Yaratdı cümle eşyâyı özin pinhân idüp anda
Görindi nice biñ yüzden velî kendin nihân söyler
5. Olar kim bilmedi nefsin ‘arefden almadı dersin
Degüldür Hâḫḫa ‘ârifler özin bilmez yalan söyler

Kimüñdür bunca cünbişler kimüñdür nuṭṭ iden gevher
Özüñden olmaduñ ‘ârif ki senden özge kân söyler

⁵ Ey Allah’ım! Nûrî’nin ömrü isyan ile geçti, asla ricası (isteği) kalmadı, o artık senin kavuşmanı bekler.

^{84.} **25a.** Nakşî Ali Akkirmânî Dîvânı (İnceleme-Metin), ş. 39. (Atik, 2003:202)

¹ Ey sen! Senden bu sözü ağzın söyler veya terkip olan unsur (sana bağlı olan bir organ) yahud dil söyler sanma!

² Ey Mevla! Sen o Hak yolcusuna söyleyip isteğini bildir; çünkü tercüman unsurlardan bir elbise giyip yüzünden söyler (aslını söylemez).

³ İbret görünen ten çadırında (bedende) senin hayalinin gölgesi yeter, konuşan suret değildir, suretin içinde duran söyler.

⁴ Allah bütün eşyayı özünü gizleyerek yarattı; onda yüz bin veli göründü, O ise kendini gizli söyler.

⁵ Onlar nefsini bilmedi, dersini ‘aref“Kendini bilen Rabb’ini bilir.” (Yılmaz, 1992:122) almadı. Özünü bilmeden Hakk’a yalan söyleyen arif değildir.

⁶ Bunca eğlenceler kimindir, söyleyen cevher kimindir? Arif kişi sen özünden söylemedin çünkü senden başka kaynağın (asıl özüñ) söyler.

7. *Sekāhum Rabbuhum* hamrın içen ‘âşıklar ey **Nakşî**
İrer ma‘şûkına anlar mekândan lâ-mekân söyler
(Raḥmānum Raḥīmüm Kerīmüm Allāh)

85.
Beyātî

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Kim ki ‘aşkuñ dārına ber-dār olur
Cümle ‘uşşāk içre ol ser-dār olur

Korkma tamudan eger ‘âşık iseñ
Bülbül olanuñ yiri gülzār olur
3. İbn Edhem gibi tāk u tahtını
Kim virürse devleti tekrār olur

Ger kabûl olduñsa şāh olduñ ebed
Kanda böyle aşşılı bāzār olur
5. Dünyānuñ lezzātına aldanma kim
Soñ ucında cümle zehr-i mār olur

Kim ki kendin yok iderse **Mışriyā**
Yokluğun tā gāyetinde var olur

⁷ Ey Nakşî! *Sekāhum Rabbuhum* “Rab’leri onlara içirmiştir.” (İnsan 76/21) şarabını içen âşıklar sevgilisine ulaşır, onlar mekândan mekânsız söyler.

⁸⁵ **25a-25b.** Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.56. (Erdoğan, 2019:197) Divanda 12 beyit.

¹ Kim aşkın evine kapıcı olur ise, bütün âşıklar içinde o kumandan olur.

² Eğer âşıkısan cehennemden korkma! Bülbül olanın yeri gül bahçesi olur.

³ Tacını ve tahtını İbn Ethem gibi kim verirse devleti(makamı) tekrar olur.

⁴ Eğer sen kabul ettiysen ebediyen şāh oldun, başka nerede böyle faydalı pazar olur.

⁵ Dünyanın lezzetlerine aldanma çünkü sonucunda bütün yılan zehri olur.

⁶ Ey Mısrî! Kim kendini yok ederse yokluğun ta sonunda var olur.

86.
Beyātī

11'li hece ölçüsü

I

1. Ğaflet ile Hakkı buldum diyenler
Er yarın Hakk dīvânında bell'olur
3. Āhiret yarağın gördüm diyenler
Er yarın Hakk dīvânında bell'olur

II

1. Mālum vardur diyü faķīre gülme
Gülüp gülüp şaķın sen mağrūr olma
3. Ölüm vardur kardaş sen ġāfīl olma
Er yarın Hakk dīvânında bell'olur

III

1. ‘**Āşık Yūnus** söyler *ķālū belī*den
‘Īnāyet nebīden mūrvet ‘Alīden
3. Biz de bunı böyle gördük ulıdan
Er yarın Hakk dīvânında bell'olur

^{86.} **25b.** Yūnus Emre: Dīvân-ı İlâhîyât, ş.42. (Tatcı, 2012:696 ‘Āşık Yūnus’) Divanda 4 bent.

¹ Gaflet ile Hakk’ı buldum, diyenler,
² Kişi yarın Hak divanında(huzurunda) belli olur.
³ Ahiret silahını gördüm, diyenler,
⁴ Kişi yarın Hak divanında(huzurunda) belli olur.

II

¹ Malım var diyerek fakire gülme,
² Gülüp gülüp sakın sen gururlu olma,
³ Ölüm vardır kardeş, sen bilgisiz olma,
⁴ Kişi yarın Hak divanında(huzurunda) belli olur.

III

¹ Āşık Yūnus, *ķālū belī* “Rabbin Ādemoğulları’ndan -onların sırtlarından- zürriyetlerini alıp bunları kendileri hakkındaki şu sözleşmeye şahit tutmuştu: Ben sizin rabbiniz değil miyim? “**Elbette öyle!** Tanıklık ederiz” dediler. Böyle yaptık ki kıyamet gününde, “Bizim bundan haberimiz yoktu” demeyesiniz;” (A'râf 7/172) den söyler,

² Yardım peygamberden, mertlik Ali'den,
³ Biz de bunu yüce kişiden böyle gördük,
⁴ Kişi yarın Hak divanında(huzurunda) belli olur.

87.
Beyātī
Mef'ūlū mefā'īlūn

I

1. Allāh diyelūm dā'im
Mevlā görelūm nişler
3. Yolda turalum kâ'im
Mevlā görelūm nişler

II

1. Gice olalum kâ'im
Gündüz olalum şā'im
3. Mevlā diyelūm dāyim
Allāh görelūm nişler

III

1. Allāh diyü kıl zāri
Cümlenüñ odur yāri
3. Andan umalum bārī
Mevlā görelūm nişler

87. 25b-26a. Yûnus Emre: Dîvân-ı Îlâhîyât, ş.71. (Tatçı, 2012:174-175) Divanda 13 bent.

I

- 1 Daima Allah diyelim,
2 Mevla ne yapar görelim.
3 Devamlı doğru yolda duralım,
4 Mevla ne yapar görelim.

II

- 1 Gece vaktini ibadetle geçiren olalım,
2 Gündüz oruçlu olalım,
3 Daima Mevla diyelim,
4 Mevla ne yapar görelim.

III

- 1 Allah diyerek ağla,
2 Herkesin sevgilisi odur,
3 Mahsulü ondan umalım,
4 Mevla ne yapar görelim.

IV

1. Her dem dolalum baḥre
Aldanmayalum dehre
3. Şabr eyleyelüm ḳahre
Mevlā görelüm nişler

V

1. Nitdi bu **Yûnus** nitdi
Bir toĝrı yola gitdi
3. Şeyhûñ etegin tutdı
Allâh görelüm nişler

88.

Beyâtî*11'li hece ölçüsü*

I

1. Derdle ne gezersin ağlayup şu yirde
Ağladursa Mevlā yine güldürür
3. Niceler ḳondı göçdi bu yurda
Ağladursa Mevlā yine güldürür

IV

- 1 Her an denize dalalım,
2 Dünyaya aldanmayalım,
3 Zorluĝa sabre delim,
4 Mevla ne yapar görelim.

V

- 1 Ne yaptı bu Yûnus ne yaptı?
2 Bir doĝru yola gitti,
3 Şeyhinin eteĝini tuttu,
4 Mevla ne yapar görelim.

88. **26a.** Yûnus Emre: Dîvân-ı İlâhîyât, ş.40. (Tatcı, 2012:693'Âşık Yûnus')

I

- 1 Şu yerde ağlayıp dertle ne gezersin,
2 Mevla ağlatırsa yine güldürür,
3 Bu yurda nasıl kişiler kondu, göçtü,
4 Mevla ağlatırsa yine güldürür.

II

1. Bu derd benüm münisümdür yārümdür
Göklere çıkan āh ile zārumdur
3. Beni ağladan kerem ıssı Raḥîmdür
Ağladursa Mevlâ yine güldürür

III

1. Dā'im Ḥaḫḫuñ cemālini tañaṭur
Gice gündüz hem zıkrini añaṭur
3. Ḳahrı kime ise luṭfi añaṭur
Ağladursa Mevlâ yine güldürür

IV

1. Sevdāya uğratduñ ġarīb başumı
Aḳıtduñ çeşmümden kanlı yaşumı
3. Allāh bitürürmiş kuluñ işini
Ağladursa Mevlâ yine güldürür

II

- 1 Bu dert benim alışılmışımıdır, sevgilimdir,
2 Göklere çıkan ah ile inlememdir,
3 Beni ağlatan cömertlik sahibi Rahîm'dir,
4 Mevlâ ağlatırsa yine güldürür.

III

- 1 Hakk'ın güzelliğini daima düşün,
2 Gece gündüz bir de zikrini an,
3 Zorluğu kimeyse iyiliği onadır,
4 Mevla ağlatırsa yine güldürür.

IV

- 1 Kimsesiz başımı savdaya uğrattın,
2 Gözlerimden kanlı yaşımı akıttın,
3 Allah kulun işini tamamlarmış,
4 Mevla ağlatırsa yine güldürür.

V

1. **Dedem Yûnus** sözlerinde çok hâl var
Önünden uğrayup geçicek yol var
3. Gice gündüz seni ağladana yalvar
Ağladursa Mevlâ yine güldürür

89.
Beyâtî
8'li hece ölçüsü

I

1. Şehîdlerüñ ser-çeşmesi
Enbiyânuñ bağı başı
3. Evliyânuñ gözi yaşı
Hasan ile Hüseyindür

II

1. Kerbelânuñ yazıları
Şehîd olmuş gâzîleri
3. Fâtma ana kuzuları
Hasan ile Hüseyindür

V

-
- 1 Dedem Yûnus sözlerinde çok hâl var,
 - 2 Önünden uğrayıp geçecek yol var,
 - 3 Gece gündüz seni ağlatana yalvar,
 - 4 Mevla ağlatırsa yine güldürür.
 89. **26b.** Yûnus Emre: Dîvân-ı İlâhîyât, ş.41. (Tatçı, 2012:694 'Âşık Yûnus') Divanda 9 bent.

I

- 1 Şehitlerin pınarı/kaynağı,
- 2 Peygamberlerin bağrının yarası,
- 3 Evliyanın gözünün yaşı,
- 4 Hasan ile Hüseyin'dir.

II

- 1 Kerbela'nın düzlükleri,
- 2 Gazileri şehit olmuş,
- 3 Fatma ana kuzuları,
- 4 Hasan ile Hüseyin'dir.

III

1. Hâzret ‘Alî babaları
Muhammeddür dedeleri
3. ‘Arşın iki küpeleri
Hasan ile Hüseyindür

IV

1. Dedesiyle bile varan
Kevşer ırmağında tûran
3. Şusuz ümmete şu viren
Hasan ile Hüseyindür

V

1. **Dervîş Yûnus** cihân fânî
Bizden evvel gelen kanı
3. İki cihānuñ sultānı
Hasan ile Hüseyindür

III

-
- 1 Saygıdeğer Ali babaları,
2 Dedeleri Muhammed’dir,
3 Göğün iki küpeleri,
4 Hasan ile Hüseyin’dir.

IV

- 1 Dedesiyle birlikte giden,
2 Kevser ırmağında duran,
3 Susuz ümmete su veren,
4 Hasan ile Hüseyin’dir.

V

- 1 Dervîş Yûnus cihan geçicidir,
2 Bizden evvel gelen hani?
3 İki cihanın sultanı,
4 Hasan ile Hüseyin’dir.

90.
Beyātī

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

I

1. Sīneñ içre bedr olan māhuñ nedür
Taht-ı dilde hüküm iden şāhuñ nedür
3. Şaklama benden ki dil-ḥ’āhuñ nedür
Söyle ‘āşık bā‘iş-i āhuñ nedür
5. Derd-ile ‘azm itdigün rāhuñ nedür

II

1. Var ise bir yāre olduñ mübtelā
Ki seni vaşlından itmişdür cüdā
3. ‘Āşık-ı şādık iseñ söyle baña
Söyle ‘āşık bā‘iş-i āhuñ nedür
5. Derd ile ‘azm itdigün rāhuñ nedür

^{90.} **26b-27a.** Hasan Sezâyî-i Gülşenî Dîvânı, ş.2. (Özuygun, 2019:173-174)

I

- 1 Sinenin içine dolunay olan ay gibi güzel sevgili nedir?
- 2 Gönül tahtında hükmeden şahın nedir?
- 3 Saklama benden, gönül isteğin nedir?
- 4 Âşık söyle! Ahının sebebi olan nedir?
- 5 Dert ile niyet ettiğin(yöneldiğin) yolun nedir?

II

- 1 Var ise bir sevgiliye tutuldun,
- 2 Çünkü seni sevgiliyle kavuşmandan ayırmıştır,
- 3 Sadık âşık isen bana söyle,
- 4 Âşık söyle! Ahının sebebi olan nedir?
- 5 Dert ile niyet ettiğin(yöneldiğin) yolun nedir?

III

1. Yağdı yandurdu seni ‘aşkuñ odı
Nālişuñ ‘uşşāķı ħayretde ķodı
3. Göz yaşıuñ kim gördi senden el yudı
Söyle ‘āşık bā‘iṣ-i āhuñ nedür
5. Derd ile ‘azm itdigüñ rāhuñ nedür

IV

1. Tālib-i vaşlı iseñ ol dilberüñ
Terkini urmaķ gerek cān u serüñ
3. Āteş-i hicrān mıdur yoħsa yerüñ
Söyle ‘āşık bā‘iṣ-i āhuñ nedür
5. Derd ile ‘azm itdigüñ rāhuñ nedür

V

1. Āteş-i ‘aşķa yanar pervānesin
Baş u cāna ķalmayan dīvānesin
3. Gel **Sezāyī**den bugün uyanasın
Söyle ‘āşık bā‘iṣ-i āhuñ nedür
5. Derd ile ‘azm itdigüñ rāhuñ nedür

III

- 1 Aşkın ateşi seni yaktı, yandırdı,
2 İnleyişin âşıkları şaşırttı,
3 Kim göz yaşını gördü, senden ilgisini kesti,
4 Âşık söyle! Ahının sebebi olan nedir?
5 Dert ile niyet ettiğin(yöneldiğin) yolun nedir?

IV

- 1 O güzelin kavuşmasına istekliysen,
2 Can ve başını terk etmen gerek,
3 Yoksa yerin ayrılık ateşi midir?
4 Âşık söyle! Ahının sebebi olan nedir?
5 Dert ile niyet ettiğin(yöneldiğin) yolun nedir?

V

- 1 Aşkın ateşine yanan pervanesin,
2 Baş ve cana kalmayan divanesin,
3 Gel, Sezâyî’den bugün uyanasın,
4 Âşık söyle! Ahının sebebi olan nedir?
5 Dert ile niyet ettiğin(yöneldiğin) yolun nedir?

91.
‘Uşşāk

Müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün

1. Göster cemālūñ şem‘ini yansun oda pervāneler
Devlet degül mi ‘āşıkā şem‘ine karşı yaneler

Ol hālî çok ā‘lā güzel yağmaladı gönlüm evin
Pek bağla ‘aşkuñ zencîrin boşanmasun dīvāneler
3. Mescid ile medreseyi işmarladuñ zāhidlere
Hakka münācāt itmege yeter bize vîrāneler

Ben meye tevbe itmedüm ağıyar elinden içmezem
Kudret eliyle şun bize tolu tolu peymāneler
5. Cevr ü cefā itmek-ile Şemsî seni terk eylemez
Sen şanma kim seni seven senden şehā uşaneler

92.
Nevā-yı ‘uşşāk

Mefā‘ilün mefā‘ilün fe‘ülün

1. Semā‘da sırr-ı tevḥîd oldu izhār
O sırra vākîf oldu cümle ebrār

Kimitse Hakka tevḥîd-i taḥaşşun
Necāta vāşıl olur budur aḥbār
3. Bir ‘āşık olsa tevḥîde mülāzım
Zuhūr ider anuñ vechinde envār

91. 27a.

¹ Yüzünün mumunu göster, böylece pervaneler ateşte yansın; âşıklar senin mumuna karşı yansalar bu onlar için mutluluk değil mi?

² O hālî gönlümün evini çok güzel yağmaladı, aşkın zencirini sıkı bağla divaneler dağılsın.

³ Kaba sofulara mescit ile medreseyi verdik, Hakk’a dua etmeye bize harabeler yeter.

⁴ Ben şaraba tövbe etmedim, sadece yabancılar elinden içmem; sen bize kudret eliyle dolu dolu kadehler sun!

⁵ Ey şah! Şemsî seni eziyet ve sıkıntı ile terk etmez, sen seni seven usanır, sanma!

92. 27b. Divançe-i Fahrî(İnceleme-Metin), ş.48. (Akin, 2010:106-107)

¹ Semada tevhit sırrı açığa çıktı, o sırrı bütün hayır işleyenler öğrendi.

² Hakk’a kim sığınarak(inzivaya çekilerek) tevhit etse o kişiye haber budur, o kurtulur.

³ Bir âşık tevhide sürekli devam etse onun yüzünde nurlar ortaya çıkar.

Kaçan cehr-ile tevḥīd itse ‘āşık
Aña hem-dem olur aḥcār u eşcār

5. Yiter keşf itdüñ ey **Fahrī** bu rāzı
Sülük ehline keşf olur bu esrār

93.

‘Uşşāk u Beste-i Güfte

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Yüregüme dost derdi urdı dürlü yāreler
Hîç ṭabībler aña kılmaz ne devā ne çāreler

‘İlmine mağrūr olanlar kaldı ‘aşqdan bî-naşīb
‘Āşıkuñ bir lem‘asına irmez ol bî-çāreler
3. El ṭutuşup gide[lüm] Ḥaḫdan yaña ive ive
Aldamasun bizi bunda işbu ağ u ḫareler

Kim ezel güninde şāhum maḫrem-i esrār ise
Ḥāldaşumdur sırdaşumdur gelsün ol āvāreler
5. **Eşrefoğlu Rûmî**ye ger şorsalar dost ḫandedür
Diye yir gök ‘arş u kürsî ṭoṭtolı hep aralar

⁴ Âşık her ne zaman yüksek sesle tevhit etse ona taşlar ve ağaçlar can ciğer arkadaş olur.

⁵ Ey Fahrî! Bu sırrı keşfettiğin yeter, bu sırlar tarikat sahiplerine keşif olur.

^{93.} **27b.** Eşrefoğlu Rûmî ve Dîvânı (İnceleme-Metin), ş.26. (Güneş, 1994:243-244) Divanda 10 beyit.

¹ Dost derdi yüreğime türlü yaralar açtı, hiçbir tabip o yaralara ne deva ne çare bulmaz.

² İlmiyle gurur duyanlar aşktan nasipsiz kaldı, o çaresizler âşığın bir parıltısına ulaşamaz.

³ El tutuşup Hak’tan yana koşa koşa gidelim, bizi bu yolda bu beyaz ve karalar aldatmasın.

⁴ Şahım kim ezel gününde sırları gizli tutmuş ise o başıboşlar gelsin onlar benim hâldaşımdır, sırdaşımdır.

⁵ Eğer Eşrefoğlu Rûmî’ye şorsalar dost nerededir? Yer, gök, arş ve kürsü hep aralar(her yer) dostla dop doludur, desin.

94.
‘Uşşāk

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün fe ‘ülün

1. Göñül dostuñ cemāl āyīnesidür
Göñül kim pas ola Hakkuñ nesidür

Hayâtıdur kulūbuñ zıkr-i maḥbūb
Hayāl-i dost göñüller mūnīsidür
3. Göñüldedür göñülde pertev-i dost
Bu göñüller anuñ genc-ḥānesidür

Göñül esrārı dirsem ‘aqla sığmaz
Ḥāşşü’l-ḥāşş tevḥīdinuñ haznesidür
5. Bu kemter **Eşrefoğlu Rûmî** göñli
Şınuḡ mecrūḡ u hem vīrānesidür

95.
‘Uşşāk

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Bugün ol ‘īd-i ekberdür gelür meydāna ‘āşıkḡlar
Gıyerler cāme-i gül-gün kıyarlar cāna ‘āşıkḡlar

Yaḡar pūte-i ‘aşḡ[ı] olar insān-ı kāmildür
Alurlar cevher-i ‘aşḡ irer ol kāne ‘āşıkḡlar

^{94.} **27b-28a.** Eşrefoğlu Rûmî ve Dîvânî (İnceleme-Metin), §.9. (Güneş, 1994:214-215) Divanda 8 beyit.

¹ Göñül dostun yüzünün aynasıdır, peki göñül pas olunca Hakk’ın nesidir?

² Sevgilinin zikri kalplerin hayatıdır, dostun hayali gönüllerin münasibidir.

³ Dostun ışıḡı göñüldedir, göñülde; bu göñüller onun hazinesidir.

⁴ O’nun sırları dersem akla sığmaz, göñül O’nun en has tevhidinin haznesidir.

⁵ Bu derḡersiz Eşrefoğlu Rûmî’nin gönlü; kırgın, yaralanmış ve üstelik O’nun viranesidir.

^{95.} **28a.** Nakşî Ali Akkirmânî Divânî (İnceleme-Metin), §.42. (Atik, 2003:204)

¹ Bugün büyük bayramdır, âşıkḡlar meydana gelir, âşıkḡlar bu meydanda gül renkli elbise giyip cana kıyarlar.

² Onlar aşkın kabını yakar, olgun insanlardır; âşıkḡlar, aşkın cevherini alırlar, o kaynaḡa ulaşırlar.

3. Kārār itmez düşer ol-dem görüp ol şem‘ nūrından
Yağar kandîl-i ‘aşk içre olur pervâne ‘âşıklar
- Geçer şekl-i behāyimden hümā-pervāz olur bunlar
Tenezzül eylemezler şüret-i insāna ‘âşıklar
5. Şarāb-ı ‘aşk-ı dil-dārı içüp mey-hāne-i dilde
Tamāmet aldurup ‘aqlın gezer mestāne ‘âşıklar
- Başın top eyledi **Nakşî** girüp meydān-ı ‘aşk içre
Şalādur cem‘ olup gelsün bugün der-kāne ‘âşıklar

96.

‘Uşşāk

16’lı hece ölçüsü

1. Evliyāya egri bakma kevn ü mekân elindedür
Mülke hükmi süren oldur iki cihân elindedür
- Sen anı şöyle şanursın sencileyin bir âdemdür
Evliyānuñ sırrı vardur gizlü ‘ayân elindedür
3. Hakk anı bunda gönderdi kullarına irşād için
İstedigin irşād ider kahr u ihsân elindedür
- Hak dā’imā şifâtıyla tecellî eylesin aña
Varlığı Hak varlığıdur emr-i Sübhân elindedür

³ O vakit, âşıklar o mumun nurundan görüp durmaz, düşer; aşk kandilini yakıp içinde pervane olurlar.

⁴ Bunlar(âşıklar) dört ayaklı hayvan şeklinden geçer, hüma kuşu gibi yükseklerden uçan olur, âşıklar, insan suretine tenezzül etmezler.

⁵ Âşıklar, gönül meyhanesinde sevgilinin aşkının şarabını içip aklını tamamen kaybedip sarhoş gezerler.

⁶ Bugün Nakşî, aşk meydanına girip başını top etti. Saladır (çağrıdır), bugün âşıklar toplanıp madenin incisine gelsin.

^{96.} **28a-28b.** Dîvân-ı Kaygusuz Abdâl, ş.58. (Sever, 2016:137)

¹ Sen Evliyaya eğri bakma kâinat onun elindedir, mülke emri veren odur, iki cihân (dünya ve ahiret) elindedir.

² Sen onu şöyle sanarsın, senin gibi bir insandır; evliyanın sırrı vardır, gizli açık elindedir.

³ Hak onu buraya gönderdi, kullarına doğru yolu göstermek için istediğine doğru yolu gösterir, kahr ve bağışlama elindedir.

⁴ Hak daima ona sıfatıyla tecelli etsin, varlığı Hak varlığıdır, Sübhan’ın emri elindedir.

5. **Kaygusuz** bu ‘ilmi okıdum añladum bildüm
Şimdi bu ‘âlemün hükmi kâmil insân elindedür

97.
Nühüft

Müstefîlün müstefîlün müstefîlün müstefîlün

1. Hakkı seven ‘âşıklarun eğlencesi tevḥîd olur
‘Aşk odına yanıklarun eğlencesi tevḥîd olur

Turnmaz ebsem söyler dili şorar müdâm toğrı yolu
Gerçek ere diyen belî eğlencesi tevḥîd olur

3. İzinden ırmaz gözini cân ile tutar sözünü
Görmege iver yüzünü eğlencesi tevḥîd olur

Halkun arasından çıkar tevḥîdi görse cân atar
Bülbül gibi dâ’im öter eğlencesi tevḥîd olur

5. Mâl u menâlin terk ider ehl ü ‘ayâlin terk ider
Hâl ile kâlin terk ider eğlencesi tevḥîd olur

Dünyâ âhiret perdesin ardına atar cümlesin
Kor mâsivâ eğlencesin eğlencesi tevḥîd olur

7. **Mısrî**ye uyan kişünün gider çürüğü işünün
İçindeki cân kuşunu eğlencesi tevḥîd olur

⁵ Kaygusuz, bu ilmi okudum, anladım, bildim; şimdi bu âlemin ilmi olgun insan elindedir.

^{97.} **28b.** Niyâzî-i Mısrî Divânî, ş.60. (Erdoğan, 2019:201)

¹ Hakk’ı seven âşıkların, eğlencesi tevhit olur. Aşk ateşine yanıkların, eğlencesi tevhit olur.

² Sessiz durmaz dili söyler, devamlı doğru yolu sorar, gerçek er kişiye evet diyenin, eğlencesi tevhit olur.

³ İzinden gözünü ayırmaz, sözünü canı ile tutar; yüzünü görmeye acele eder, eğlencesi tevhit olur.

⁴ Halkın arasından çıkar, tevhidî görse can atar, bülbül gibi daima öter, eğlencesi tevhit olur.

⁵ Malını ve sahip olduklarını terk eder, kendi sahiplerini ve kendisinin sahip olduklarını terk eder, hâlini ve sözünü terk eder, eğlencesi tevhit olur.

⁶ Dünya ve ahiret perdesini, hepsini ardına atar, Allah’tan başka her şeyin eğlencesini bırakır, eğlencesi tevhit olur.

⁷ Mısrî’ye uyan kişinin, işinin çürüğü gider; içindeki can kuşunun, eğlencesi tevhit olur.

98.
Nevrüz

Müstef'ılün müstef'ılün müstef'ılün müstef'ılün

1. Nakḳāşumuz bizi ezel bî-levn ü renk yazup durur
Levh-i göñülden ğayrınıñ naḳşını hep bozup durur

Neyler 'āşık cān u teni ister anı dün ü günü
Gel gör anı sevenleri dü cihāndan bezüp durur
3. Yir gök daḥı eglenmedin *ḳālū belī* söylenmedin
Kendi cemālin görmege gözgümüzü düzüp durur

Ḳullāb urup cānumuza dün gün çeker kendüzine
Niçeleri Maṣṣūrlayın kül oluban tozup durur
5. Bu **Eşrefoğlu Rûmî**'yi 'aşḳ deryāsınıñ mevcleri
Taşdan taşā çala çala maḥv eyleyüp ezüp durur

99.
'Acem

Mefā 'ılün mefā 'ılün mefā 'ılün mefā 'ılün

1. Cemālūñ nūrına nisbet güneş bî-nūr u bî-ferdūr
Güneş sensin ki zerrātuñ nebîlerle velîlerdür

^{98.} **28b-29a.** Eşrefoğlu Rûmî ve Dîvânı (İnceleme-Metin), ş.21. (Güneş, 1994:235) Divanda 7 beyit.

¹ Nakkaşımız bizi ezelden boyasız ve renksiz yazmaktadır, gönül levhasından başkasının nakşını hep bozmaktadır.

² Âşık canı ve teni ne yapsın? Gece gündüz O'nu ister, gel gör O'nu sevenleri iki cihāndan da bezdirmektedir.

³ Yer gök daha yaratılmadan, *ḳālū belī* "Rabbin Âdemoğulları'ndan -onların sırtlarından-zürriyetlerini alıp bunları kendileri hakkındaki şu sözleşmeye şahit tutmuştu: Ben sizin rabbiniz değil miyim? "**Elbette öyle!** Tanıklık ederiz" dediler. Böyle yaptık ki kıyamet gününde, "Bizim bundan haberimiz yoktu" demeyesiniz;" (A'râf 7/172) ayeti söylenmeden, kendi yüzünü görmek için aynamızı(bizi) yaratmaktadır.

⁴ Canımıza çengel vurup gece gündüz kendi özünü çeker, niceleri Mansur gibi kül olup toz gibi savrulmaktadır.

⁵ Bu Eşrefoğlu Rûmî'yi aşk denizinin dalgaları, taştan taşā çala çala mahvedip ezmektedir.

^{99.} **29a.** Hasan Sezâyî-i Gülşenî Dîvânı, ş.54. (Özuygun, 2019:202)

¹ Güneş, senin yüzünün nuruna kıyaslanırsa nursesiz ve ışıksızdır; güneş sensin, parçaların peygamberlerle velilerdir.

Sen ol sultān-ı iklīm-i risāletsūn eyā server
 Kāmu şehler kapuñda bir gedādan dahı kemterdür

3. Kādūñ bağ-ı hüviyyet servi haddūñ bir gül-i ra‘nā
 Yüzūñ şems-i münevverdür Hābībūñ māh-ı enverdür

Yiter ‘uşşāka müjde *men ra ‘ānī* kim buyurmuşsun
 Seni görmek Hākı görmeklik ile pür berāberdür

5. İşūñ altun ider hāk-i derūñde eyleye hizmet
 Nigāh-ı iltifātuñ ‘āşika kibrīt-i ahmerdür

Eyā şāh-ı rusül lutf it **Sezāyī** derdmendūñdür
 Kapuñ[da] bekler kadīmī hizmetūñde pīr-perverdür

100.

‘Acem

Müfte ‘ilün fā ‘ilün müfte ‘ilün fā ‘ilün

1. Ey ki hezār-āferīn bu nice sultān olur
 Kulı olan kişiler hüsrev-i hākān olur

Ayağınūñ tozını sürme çeker gözine
 Nesne görür gözi-kim vālih ü hayrān olur

3. Şerbetinūñ katresin her kim içer cür‘asın
 Gönli güher toluban sīnesi ‘ummān olur

² Ey önder! Sen o peygamberlik ülkesinin sultanısın, bütün şahlar kapında bir köleden dahi aşağıdadır.

³ Senin servi gibi olan boyun hakikat bahçesidir, yüzün güzel bir güldür; yüzün ışıklı güneştir, sevgilin en nurlu aydır.

⁴ Âşıklara müjde *men ra ‘ānī* “**Kim beni** uykuda/rüyada **görürse**, beni görmüş demektir; zira şeytan benim misalime giremez (kendini benim gibi gösteremez)” (Yılmaz, 2019:17) buyurmuşsun, bu yeter, seni görmek Hak’kı görmek ile birdir.

⁵ Kapının toprağında hizmet eden kişi işini altın eder, çünkü senin âşığa dikkatli bakışın toprağı altına çeviren iksirdir.

⁶ Ey peygamberlerin şahı! Sezâyî ssenin dertlindir; o uzun zamandır kapında bekler, hizmetinde pîr yetiştirendir, sen ona cömertlik et!

^{100.} **29a-29b.**

¹ Ey! Pek çok şeyi yaratan Allah, o nasıl bir sultandır; O’nun kulu olan kişiler hükümdarların hükümdarı olur.

² O senin ayağının tozunu gözüne sürme çeker; onun gözü nesne görür, bu duruma şaşırmış ve hayran olur.

³ Şerbetinin damlasını her kim bir yudum içer, onu gönlü cevher dolup sinesi okyanus olur.

Sen mālına ʔapmagil köşk ü sarāy yapmagil
Şol ʔalışup yapduğın soñ ucı vīrān olur

5. Şana direm ey dede şalma dīvi dünyede
Nefsi dīvin zabʔ iden dīnde Süleymān olur

Gel tenüñi besleme ni‘met-i pūryān olur
Bir gün olur şol tenüñ ʔamuda būryān olur

7. ʔutar iseñ buyruğın terk idegör ayrığın
ʔaş u demür mūmlayın ʔekmege fermān olur

Bir kişi kim māl bulur şanma ki devlet bulur
Devleti bulan kişi Allāhı bulan olur

9. Hālıķını isteyen nā-ḥalef olmış degül
Halka gönül bağlayan şoñra peşīmān olur

Ey başuñı vir(boşuñadur) ögün Allāhı iste bugün
Uşlı sözidür işit bunda ne ziyān olur

11. Her ki bugün **Veled**e inanuban yüz süre
Yohsul ise bay olur bay ise sulṭān olur

4 Sen malına tapma köşk ve saray yapma! Şu ʔalışıp yaptığın sonucu viran olur.
5 Ey dede! Sana derim, dünyada devi (nefsini) bırakma! Nefis devini zapt eden dinde Süleyman olur.
6 Gel, tenini besleme kebab olur, bir gün olur şu tenin cehennnemde kebab olur.
7 Sen O’nun buyruğunu tutacaksan Allah’tan başkasını terk et! Taş ve demirin mum gibi erimesi için emir olur.
8 Bir kişi mal bulur şanma mutluluk bulur, mutluluğu bulan kişi Allah’ı bulan olur.
9 Halık’ını isteyen kimsesiz kalmış değil, halka gönül bağlayan ise sonra pişman olur.
10 Ey! Öğün (yemek) boşunadır, bugün Allah’ı iste, akıllı sözüdür işit! Bu sözde ne ziyan olur?
11 Her kim bugün Veled’e inanıp yüz sürer (sevgi gösterir); o yoksul ise zengin olur, zengin ise sultan olur.

101.
‘Acem

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Çün bahār irüp şecerler sebz ü revnāk-gîr olur
Âyet-i şun‘-i Hudāyı her varak tefsîr olur

Bir zamān şabr it gönül maqşûda isterseñ vuşul
Nice müddetler mürür itmekle demler şîr olur
3. Nûr-ı zikrullāh ile kalbi kimüñ kim oldu dāğ
Şûretâ ol şâb ise ma‘nî yüzinden pîr olur

Sicn-i tenden kırtulup irer sarây-ı vuşlâta
Hakkın[Hışn-ı] tevhit kim pâ-beste-i zencîr olur
5. ‘Âşık-ı şâdık iseñ terk eyle h‘âb u râhatı
Ey **Gafûrî** tâlib-i dîdâr olan şeb-gîr olur

101. 29b.

¹ Hudâ’nın eserinin/işinin/yarattıklarının ayeti/işareti her yaprak/ağaç açıklanır, çünkü bahar gelip ağaçlar yeşil ve güzellik tutan olur.

² Gönül, kavuşma arzunu istersen, bir zaman sabret! Nice vakitler geçmekle kanlar süt olur.

³ Allah’ın zikrinin nuru ile kimin kalbi yara oldu ise görünüşte o genç ise de iç yüzünden(tarafından) ihtiyar olur.

⁴ Beden zindanından kurtulup kavuşma sarayına ulaşır, Hakk’ını tevhit edenin zencirle ayağı bağlanır.

⁵ Ey Gafûrî! Sadık âşık isen uyku ve rahatı terk et! Sevgilinin yüzüne talip olan geceleyin uyumayan olur.

102.
‘Araẓbār

Mefā ‘īlün mefā ‘īlün

I

1. Resūl-i Qādir-i muṭlak
Ebū’l-Qāsım Muḥammeddür
3. Şefī‘-i aḳdem ü ābıḳ
Ebū’l-Qāsım Muḥammeddür

II

1. Muḳīm-i pāyine emced
Beşīr-i devlet-i sermed
3. Nebiyy-i müctebā Aḥmed
Ebū’l-Qāsım Muḥammeddür

III

1. Ḥabīb-i Ḥazret-i ‘izzet
Cihāna ba‘īş-i ḥimmet
3. Şefā‘at kānı ol ḥazret
Ebū’l-Qāsım Muḥammeddür

102. 29b-30a.

I

- 1 Kadir gecesinin mutlak peygamberi,
- 2 Kasım’ın babası olan Muhammed’dir.
- 3 Önemli kişilerin ve kölelerin suçlarının affı için yardım eden,
- 4 Kasım’ın babası olan Muhammed’dir.

II

- 1 Şerefli ayağına ikamet edene,
- 2 Daima mutluluk haberi veren,
- 3 Ahmet seçilmiş peygamber,
- 4 Kasım’ın babası olan Muhammed’dir.

III

- 1 İzzetli saygıdeğer sevgili,
- 2 Cihāna yardımın sebebidir,
- 3 O hazret şefa’at madenidir,
- 4 Kasım’ın babası olan Muhammed’dir.

IV

1. ‘Aceb mi **Feyzî**-i nālān
Olursa ṭālib-i ḡufrān
3. Ki anuñ derdine dermān
Ebü’l-Ḳāsım Muḥammeddür

103.
‘Araẓbār
Mefā‘īlün mefā‘īlün

I

1. Cemālūñ şem‘ine Mevlā
Göñül pervānelik ister
3. Er diyüp [Eriyüp] ḳalmayam aṣlā
Göñül sūzānelik ister

II

1. Vişālūñ sırrına cānum
Vuşul ister ā sulṭānum
3. Bıraḳup ‘aşḳla şānum
Göñül dīvānelik ister

IV

- 1 Ey inleyen Feyzî! Tuhaf olur mu?
2 Affedilmek isterse.
3 Onun derdine derman,
4 Kasım’ın babası olan Muhammed’dir.
103. 30a.

I

- 1 Mevla senin yüzünün mumuna,
2 Gönül pervane olmak ister.
3 Asla eriyip kalmayayım,
4 Gönül yakıcılık ister.

II

- 1 Benim canım kavuşma sırrına,
2 Ey sultanım! Ulaşmak ister.
3 Şanıma aşkla bırakıp,
4 Gönül delilik ister.

III

1. Bu dünyānuñ belāsından
Dağı ağı u ıarasından
3. Geçüp küllī hevāsından
Göñül ferzānelik ister

IV

1. Ciger ‘aşkla kebāb olsun
Vücūd mülki harāb olsun
3. Yıkasın hep türāb olsun
Göñül vīrānelik ister

V

1. Bu imkān ‘ālemin kıoya
Sivā ħubbından el yuya
3. Hüviyyetden ħaber tuya
Göñül merdānelik ister

III

-
- 1 Bu dünyanın belasından,
 - 2 Beyaz ve siyahından dahi,
 - 3 Bütün heveslerinden geçip,
 - 4 Gönül bilgili kişi olmak ister.

IV

- 1 Ciğer aşkla kebab olsun,
- 2 Vücudum harap olsun,
- 3 Yık, hep toprak olsun,
- 4 Gönül viranelik ister.

V

- 1 Bu imkân âlemini bıraksın,
- 2 Başkasının sevgisinden ilgisini kessin,
- 3 Asıl olandan haber duysun,
- 4 Gönül mertlik ister.

VI

1. Maḳām-ı cem‘e ‘azm ide
Fenā-fillāhda seyr ide
3. Beḳā-billāhı taht ide
Göñül şāhānelik ister

VII

1. Cenāh-ı ‘aşḳla uçup
Bu **Mahvî** cümleden geçüp
3. Şarāb-ı vahdeti içüp
Göñül mestānelik ister

104.

Baba Ṭāhir*Müfte ‘ilün fā ‘ilün*

I

1. Menzili ‘āşıkларуñ
Kūh u beyābān olur
3. Gevher-i gencīnenüñ
Meskeni vīrān olur

VI

- 1 O toplanma makamına niyet etsin,
- 2 Fenâ-fillâh’da makamında dolaşsın,
- 3 Bekâ-billâh’ı makamını taht etsin,
- 4 Gönül şahlık ister.

VII

- 1 Aşkın kanadıyla uçup,
- 2 Bu Mahvî her şeyden geçip,
- 3 Vahdet şarabını içip,
- 4 Gönül sarhoşluk ister.

104. **30a.** Nakşî Dîvânı, ş.13. (Ayhan, 2000:208-209) Divanda 6 bent.

I

- 1 Âşıkların menzili,
- 2 Dağ ve çöl olur,
- 3 Hazinenin cevherinin,
- 4 Meskeni viran olur.

II

1. Mürşidi her kim görür
Hâzret-i Hızır bulur
3. ‘İlm-i *ledünnî* bilür
Şāhib-i ‘irfān olur

III

1. Hem-demi kāmīl olan
Derdine şāmīl olan
3. ‘İlmile ‘āmīl olan
Fā’ik-i akṛān olur

IV

1. Her kime feyz-i Hudā
Eyleye ḥālet-fezā
3. Şevket ü dārāt-ıla
Bir ulu sulṭān olur

II

-
- 1 Şeyhi her kim görür,
 - 2 Hızır hazretini bulur.
 - 3 *Ledünnî* “Erken, kullarımızdan birini buldular ki ona katımızdan bir rahmet vermiş ve ona **nezdimizden bir ilim** öğretmiştik.” (Kehf 18/65) ilmini bilir,
 - 4 İrfan sahibi olur.

III

- 1 Arkadaşı olgun olan,
- 2 Derdine örtü olan,
- 3 İlm ile iş yapan,
- 4 Akranlarının üstünü olur.

IV

- 1 Hudā’nın bereketi her kime ise,
- 2 Hâlleri çoğaltan etsin,
- 3 Büyüklük ve azamet ile,
- 4 Bir ulu sultan olur.

1. **Nakşî** bu ‘âşıklarun
Pâyına yüzler süren
3. **Ṭālib-i dīdār** olup
Mülk-i dile ḥān olur

105.
Baba Ṭāhir

Mefā ‘īlün mefā ‘īlün mefā ‘īlün mefā ‘īlün

1. Rumūz-ı enbiyâyı vākıf-ı esrār olandan şor
Ene’l-Hak sırrını cāndan geçüp ber-dār olandan şor

Yüri ehl-i tecerrüdi ‘alāyık ehline şorma
Anı cān u cihānı terk idüp deyyār olandan şor
3. Gehī ḫahruñ gehī luṭfuñ kemālin bilmek isterseñ
Fenā-ender-fenāda yok olup hem var olandan şor

Müşādif olmak isterseñ ma‘ārif sırrına ey dil
Rumūz-ı sırr-ı ‘aşkı ṭālib-i dīdār olandan şor
5. Anadan toğma gözsüzler kemāhī bilmez eşyâyı
Niyâzî vech-i dildārı ulü’l-ebşār olandan şor

¹ Ey Nakşî! Bu âşıkların,
² Ayağına yüzler süren,
³ Sevgilinin yüzünün talibi olup,
⁴ Gönül mülküne padişah olur.
105. 30b. Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.58. (Erdoğan, 2019:199)
¹ Peygamberlerin işaretlerini, sırları bilenden sor; *Ene’l-Hak* “Ben Hakk’ım” sırrını candan geçip dar ağacına asılandan sor.
² Yürü! Allah’tan başka her şeyden ilgisini kesenleri, alakalar sahiplerine (dünya ile alakası olan kimseler) sorma! Onu canı cihânı terk eden bir kimseden (manastır sahibi) sor.
³ Sen Allah’ın bazen kahrının bazen güzelliğinin mükemmelliğini bilmek istersen, yokluk içinde yok olup hem de var olandan sor.
⁴ Ey gönül! Üstadlık sırrına bulmak istersen, aşkın sırrının işaretlerini sevgilinin yüzünü isteyenlerden sor.
⁵ Anadan doğma gözsüzler balık gibi eşyayı bilmez, Niyâzî sevgilinin yüzünü basiret sahiplerinden sor.

106.

Baba Tâhir

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1. Dehr-i dūna dil viren 'âkil degül dīvānedür
'İzzet-i dünyâyı dirseñ bir kıru efsānedür

Münkesir olmuş gönüllerdür mekānum didi Hâk
Her kaçan baksañ anuñçün gönlümüz vīrānedür
3. Devr ider 'arşı melâ'ik hâcılar hem Kâ'beyi
Dahli kıo vâ'iz anuñçün meylimüz devrānedür

Zâhidüñ dahl itdüğinden gam yime devrānına
Anlamaz erbāb-ı 'âşkuñ hâletın bīgānedür
5. Ten yaķar pervāne şem'e gerçi Seyyid Seyfî gör
Tāb-ı şem'-i hüsn-i yāre cān yaķar pervānedür

107.

Baba Tâhir

Müstef'ilâtün müstef'ilâtün

I

1. Bulmaķ dilerseñ dā'im sa'ādet
Cān u gönülden Allāha yalvar
3. Ğafletde ķalma eyle 'ibādet
Cān u gönülden Allāha yalvar

^{106.} 30b. Seyyid Nizamoğlu Divanı, ş.85. (Özdemir, 1996:95-96) Divanda 7 beyit.

¹ Alçak dünyaya gönül veren akıllı değil delidir, dünya kıymeti dersen bir kuru efsanedir.

² Hak "kırılmış gönüller mekânımdır." dedi. Onun için her ne zaman baksan bizim gönlümüz viranedir.

³ Vaiz (nasihat veren kişi) karışma! Gökyüzünü melekler, Kabe'yi hacılar döner, şarabımız onun için döner/devreder.

⁴ Zahidin devranına karıştığınan kederlenme! O aşk sahiplerinin hâllerini anlamaz kayıtsızdır.

⁵ Seyyid Seyfî gör! Sevgilinin güzelliğinin mumunun parıltısına can yakar pervanedir, gerçi pervane muma ten yakar.

^{107.} 30b-31a.

I

- 1 Daima saadet bulmak dilersen,
- 2 Can ve gönülden Allah'a yalvar!
- 3 Gaflette kalma, ibadet et,
- 4 Can ve gönülden Allah'a yalvar!

II

1. Aldanma zinhār fānī cihāna
Takvā vü zikri kıt eyle cāna
3. Uçmak dilerseñ bāğ-ı cināna
Cān u gönülden Allāha yalvar

III

1. Kıldur dilüñden keşret hicābın
Sırruñda okı vahdet kitābın
3. İçmek dilerseñ vuşlat şarābın
Cān u gönülden Allāha yalvar

IV

1. Yakđurma nefsüñ nār-ı celāle
[...] vaşf it irgör kemāle
- 3.

II

-
- 1 Sakın geçici cihāna aldanma!
 - 2 Takva ve zikri cana gıda et!
 - 3 Cennetler bağına uçmak dilerseñ,
 - 4 Can ve gönülden Allah’a yalvar.!

III

- 1 Kesret örtüsünü gönlünden kaldır,
- 2 Sırrında vahdet kitabını oku,
- 3 Kavuşma şarabını içmek dilerseñ,
- 4 Can ve gönülden Allah’a yalvar!

IV

- 1 Hiddet ateşine nefsinı yakdırma,
- 2 ... et olgunluğa ulaş!
- 3
- 4

v

1. Yoklukda yokla ma'nâyı **Mahvî**
Mağşûdı aňla şarf eyle naḥvî
3. Merdûd-ı rāh ol gel iste şaḥvî
Cân u gönûlden Allāha yalvar

108.
Baba Ṭāhir

Mefā 'îlün mefā 'îlün mefā 'îlün mefā 'îlün

1. Şeh-i ḥalvet-sarâyı *lî-ma 'allāhî* Muḥammeddür
Ḥarîm-i *kābe kavseyniñ* şehinşāhı Muḥammeddür

Le- 'amrûk tâcını giymiş oturmuş taht-ı *levlāke*
Ḥaḳîkat burcınıñ māh-ı felek-cāhı Muḥammeddür
3. Cemālullāha gül ruḥsârı mir'ât-ı tecellîdür
Cenāb-ı ḥazret-i [Ḥaḳḳuñ] naḳargāhı Muḥammeddür

Gel ey dil gezme şaḥrā-yı beyābān-ı ta'alluḳda
Ṭarîḳat ehlinüñ hem-rāz u hem-rāhı Muḥammeddür
5. Der-i vālā-cenābı mültecā-yı ehl-i işyāndur
Gürûh-ı derdmendānuñ meded-ḥ'āhı Muḥammeddür

v

-
- 1 Ey Mahvî, mânâyı yoklukta ara!
 - 2 İsteği anla, yolu bitir.
 - 3 Yolu kabul edilmemiş ol, gel ayıklığı iste!
 - 4 Can ve gönûlden Allah'a yalvar.
 108. **31a.** Neccâr-zâde Rızâ Divanı'nın Edisyon Kritiği, ş.65. (Özdemir, 1999:274)
1 Halvet sarayının şahı *lî-ma 'allāhî* "Benim Allah ile..." (Yılmaz, 1992:115) hadisinin sahibi Muhammed'dir. *Kābe kavseyn* "İki yay uzunluğu kadar" (Necm 53/9) ayetinin harem dairesinin şahlarının şahı Muhammed'dir.
 - 2 *Le- 'amrûk* "(Ey resulüm!) **Hayatına yemin olsun ki** onlar, sarhoş (sersem) halleriyle saçmalayıp duruyorlardı." (Hicr15/72) tacını giymiş; *levlāk* "**Sen olmasaydın** felekleri (kâinatı) yaratmazdım." (Yılmaz, 1992:113) tahtına oturmuş, hakikat burcunun makamı gök olan ayı Muhammed'dir.
 - 3 Onun gül yanağı, Allah'ın yüzüne tecelli aynasıdır. Hak hazretlerinin bakılan yeri Muhammed'dir.
 - 4 Ey gönül gel, bağlılık çölünün ovasında gezme! Tarikat sahiplerinin sırdaşı ve yoldaşı Muhammed'dir.
 - 5 İsyen sahiplerinin sığılacak yeri yüce Allah'ın kapısıdır. Dertliler topluluğunun medet isteyeniyi Muhammed'dir.

Muḥakkak bende-i efgendesi şulṭān-ı zī-şāndur
Rızāyā on sekiz biñ ‘ālemüñ şāhı Muḥammeddür

109.
Dügāh

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün fe ‘ülün

1. Gel ey sālik diyem bir söz ki ḥaḳdur
İşidür ḥaḳḳı ol-kim ḥaḳ ḳulaḳdur

Hadīs-i Ḥaḳdurur ḥaḳ söz ḥaḳīḳat
Eger [kim] söyleyen dildür tudaḳdur
3. Şular kim geçmedi cān u cihāndan
Ne tıydı ‘aşḳı vü ne tıyacaḳdur

Şorarsañ ḥānḳāh-ı ‘aşḳı zāhid
Maḳām-ı ‘ālīdür ulu ocaḳdur
5. Münevver olımaz zühidle zāhid
Sefer ehli degüldür oturaḳdur

Ḳalanlar zühd ü taḳvāda muḳarrer
Anuñ [yirü] ḳarañu bir bucaḳdur
7. Şikār-ı cānı şayd itmek dilerseñ
Dil-i vīrāneme gel kim yataḳdur

Gerekmez ‘āşıḳa keşf ü kerāmet
Ki ‘āşıḳ olana bunlar tızaḳdur

⁶ Muhakkak, düşürülmüş kölelerin şanlı sultanıdır. Ey Rızâ! On sekiz bin alemin şahi Muhammed'dir.

^{109.} **31a-31b.**

¹ Ey salık (Hak yolcusu) gel! Doğru olan bir söz söyleyeyim, çünkü doğruyu işitirse o doğru kulaktır.

² Gerçek doğru söz Hak sözüdür, şayet ki söyleyen dildir, dudaktır.

³ Şunlar can ve cihandan geçmediği için aşkı ne duydu ne duyacaktır.

⁴ Zahit, aşkın misafirhanesini sorarsan büyük makam, ulu ocaktır.

⁵ Zahit, ibadet ile aydınlanmış olunmaz, o kişi sefer sahibi değildir, oturan kişidir.

⁶ Zühdt ve takvada şüphesiz kalanlar, onların yeri karanlık bir köşedir.

⁷ Canının değerini(canını) avlamak istersen; harabe gönlüme gel! Çünkü o sana yataktır.

⁸ Âşığa keşif ve marifet gerekmez çünkü âşık olana bunlar tuzaktır.

9. Anuñ ‘aşkıında iken ğayra bakma
Şaķın-kim ‘aşıkına o kıyakdur
- Şarāb-ı ‘aşkı içmiş **Sünbülī** çün
Velākin mest iden şol şon ayakdur

110.
İlāhī

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Yā İlāhī bilmezem bu bendeki sevdā nedür
Yā senüñ ‘aşkuñ yolında çekdigüm ğavġā nedür
- Od u şu toprak dilden söyleyen gevher senüñ
Yā gönül mülkinde şāhum çalkanan deryā nedür
3. Cümleden ‘ibret budur kim nefh olan bir nūr iken
Nicesi *illāya* düşmiş nicesinüñ *lā* nedür
- İtmeyenler kūh-ı Kāfī **Naķşiyā** seyr ü şikār
Bilmediler mülk-i dilde per açan ‘anķā nedür

111.
İlāhī

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

1. Nideyüm şabr idebilsem dil ü cān oda yanar
Velī āh [eyler] isem kevn ü mekān oda yanar

⁹ Onun aşkıındayken başkasına bakma! Sakın (korun) çünkü O âşığına çok güzeldir.
¹⁰ Mademki Sünbülī aşkın şarabını içmiş lakin onu sarhoş eden son kadehtir.
^{110.} **31b.** Nakşî Ali Akkirmânî Divânî (İnceleme-Metin), ş.35. (Atik, 2003:199) Divanda 7 beyit.
¹ Ey Allah’ım! Bilmem bu bendeki sevdā nedir, ya da senin yolunda çektiğim kavga nedir?
² Ateş, su ve toprak gönülden söyleyen cevher senin, şahım ya gönül mülkünde çalkalanan deniz nedir?
³ Her şeyden alınacak ders budur: Üflenlen bir nurken pek çoğu varlığa pek çoğu yokluğa düşmüş, bu durum nedir?
⁴ Ey Nakşî! Kaf dağını gezip görmeyenler ve avlanmayanlar, gönül mülkünde kanat açan Anka nedir bilmediler.
^{111.} **31b-32a.** Eşrefoğlu Rûmî ve Dîvânı (İnceleme-Metin), ş.29. (Güneş, 1994:247) Divanda 6 beyit.
¹ Ne yapayım, sabredebilsem gönül ve can ateşte yanar ama ah edersem bütün kâinat ateşte yanar.

Boyadı yir yüzini āhla zārum tütünü
Bu inildüm zārına cümle cihān oda yanar

3. Beni vaşluñdan ırağ eyleyüp cennetde kıoma
Bu inildüm işiden hūr-i cinān oda yanar

Eşrefoğlu yanagör kıuyı kenārında anuñ
Kıo disünler **Rûmî**ye ibn-i fülān oda yanar

112.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Kānadadur cehl-ile zūlmet nefis-i şu‘bānuñdadur
Kānadadur ‘ilm-ile hikmet bil anı cānuñdadur

Zūlmet-i cehli bırak sen iste nūr-ı hikmeti
Cennetün zevkın dilerseñ cümle ‘irfānuñdadur
3. Zāhirā bu hırmen-i ‘ālemde sen bir dānesin
Ma‘nī yüzinde ne-kim var cümle hārmānuñdadur

Şüretā aḥkām-ı eflākūñ velī maḥkūmısuñ
Bātinā ay gün felekler cümle fermānuñdadır
5. Al ele çevgān-ı zikri hem süvār ol nefsüne
Kıpagör tevḥīd topunı çünkü meydānuñdadur

² Ah ile inlememin tütünü yeryüzünü boyadı, bu inilimin sesine bütün cihan ateşte yanar.

³ Beni senin kavuşmandan uzak edip cennette bırakma! Bu inilimi işiten cennet kızları ateşte yanar.

⁴ Ey Eşrefoğlu! Sen O’nun mahallesinin kenarında yan! Bırak, Rûmî’ye desinler fılanın oğlu ateşte yanar.

^{112.} **32a. Makam ve bestekâr bilgisi bulunmamaktadır.** Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.40. (Erdoğan, 2019:179)

¹ Cahillik ile karanlık nerededir? Büyük yılan olan nefsindedir. İlim ile hikmet nerededir? Onu canındadır bil.

² Cahilliğin karanlığını bırak, sen hikmet nurunu iste! Cennetin zevkini dilerseñ hepsi senin irfanındadır.

³ Görünüşte bu âlem harmanında sen bir tanesin, ancak ne varsa anlam yüzünde (gerçekte) hep senin harmanındadır (sendedir).

⁴ Görünüşte sen göklerin hükümlerinin mahkumusun; ama aslında ay, gün, gökler hepsi senin emrindedir.

⁵ Zikir değneğini eline al, bir de nefsine binici ol; tevhit topunu kap! Çünkü bunlar senin meydanındadır.

Şaykal ur mir'ât-i kalbe taşraya bakmağı ko
Sen saña bak cümle 'âlem halkı dīvānuñdadur

7. Belki vech-i Hakk'a mir'âtdur özün bir hoş gözet
Men 'aref sırrındaki ma'den senün kânuñdadur

Küntü kenzen remzini bulduñsa sende **Mışriyâ**
Külle yevmen hūyı aña [kim] senün şānuñdadur

113.

İlahî

14'lü hece ölçüsü

1. Ben dervîşem diyene bir ün idesüm gelür
Segirdüp eşsesinden varup yitesüm gelür

Şırât kıldan incedür kılıçdan keskindür
Varup anuñ üstine evler yapasum gelür

3. Altında gayyâ vardır içi nâr ile pürdür
Varup ben ol gölgede bir ân yatasum gelür

Oda gölgedür deyü ta'n eylemeñ hocalar
Hâtıruñuz hoş olsun biraz yanasum gelür

5. Ben günâhumca yanam rahmet şuyıyla yunam
İki kanad taku[ban] biraz uçasum gelür

⁶ Kalp aynana cila vur (parlat), dışarıya bakmayı bırak, sen sana bak! Bütün âlem halkı senin huzurundadır.

⁷ Belki, senin özün Hakk'ın yüzüne aynadır, onu (özünü) bir hoş göze t(koru)! *Men 'aref* "Kendini **bilen** Rabb'ini bilir." (Yılmaz, 1992:122) sırrındaki cevher senin kaynağındadır.

⁸ Ey Mısrî! Sen de *küntü kenzen* "Ben (gizli) bir hazineydim." (Yılmaz, 1992:98) işaretini buldunsa bütün *külle yevmen hūyı* "Göklerde ve yerde bulunanların hepsi O'ndan ister (O'na muhtaçtır). **O her an yaratma halindedir.**" (Rahmân 55/29) anla ki senin tabiatındadır.

^{113.} **32a-32b.** Yûnus Emre: Dîvân-ı İlâhîyât, ş.37. (Tatçı, 2012:690 'Âşık Yûnus') Divanda 6 bent.

¹ Ben dervîşim diyene bir seslenesim gelir, hızlı hızlı gidip ensesinden yitesim gelir.

² Sırat köprüsü kıldan ince kılıçtan keskindir, varıp onun üstüne evler yapasım gelir.

³ Altında gayya (cehennem) kuyusu vardır, içi ateş ile doludur; gidip, benim o gölgede bir an yatasım gelir.

⁴ Hocalar, ateşe gölgedir diye kötölemeyin! Gönlünüz hoş olsun benim biraz yanasım gelir.

⁵ Ben günahımca yanayım, merhamet suyuyla yıkanayım, iki kanat takıp biraz uçasım gelir.

Andan cennete varam cennetde dīdār görem
Hūrī vü ğılmānları bir bir қоçasum gelür

7. **Dervīş Yūnus** bu sözi egri bögri söyleme
Seni şīgaya çeker bir Mollā Kāsım gelür

114.
Çārgāh

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün fe ‘ülün

1. Sarāy-ı lī-ma ‘allāhi gönüldür
Tecellī-ḥāne vallāhī gönüldür

Yūri gezme yabanda zār u giryān
Ḥudānuñ ulu dergāhı gönüldür

3. Zemīn-i tende oldı feyzī-i sārımı[Ziyā-güster olur kevn-i vücūda]
Semā-yı şadrınuñ māhı gönüldür

Ne isterseñ yūri var andan iste
Muḥakkak sırruñ āgāhı gönüldür

5. Ra‘iyyetde kamu a‘zā **Sezāyī**
Vücūd iqlīminuñ şāhı gönüldür

115.
Çārgāh

Mef‘ülü mefā ‘ilü mefā ‘ilü fe ‘ülün

1. Esmā-yı İlāhiyyede bī-ḥad hūnerüm var
Her demde semāvāt-ı ḥurūfa seferüm var

⁶ Oradan cennete gideyim cennette sevgilinin yüzünü göreyim, cennet kızlarını ve delikanlılarını bir bir kucaklayasım gelir.

⁷ Derviş Yūnus, bu sözü eğri bögri söyleme! Seni sorguya çekmeye bir Molla Kasım gelir.

^{114.} **32b.** Hasan Sezāyī-i Gülşenī Dīvānı, ş.83. (Özuygun, 2019:214-215) Divanda 6 beyit.

¹ *Lī-ma ‘allāh* “Benim Allah ile...” (Yılmaz, 1992:115) sarayı gönüldür, Allah hakkı için tecelli-hane (tecelli yeri) gönüldür.

² Yürü ıssız yerde inleyerek ve ağlayarak gezme! Huda’nın ulu dergāhı gönüldür.

³ Ten zemininde (tende) keskin bolluk oldu. Kalp göğünün ayı gönüldür.

⁴ Ne istersen yürü var ondan iste! Muhakkak, sırrın habercisi gönüldür.

⁵ Sezāyī! Halk içinde herkesin azası, vücut ülkesinin şāhı gönüldür.

^{115.} **32b-33a.** Niyâzî-i Mısrî Dīvânı, ş.46. (Erdoğan, 2019:187)

¹ İlāhî isimlerde sonsuz hünerim var. Her anda harflerin göklerine seferim var.

Gönlüm göğün yıldızın hiç ‘adedi yok
Her burcda benim güneş ü biñ kamerüm var

3. ‘Älemlere ebced hocası olmak olur ‘ār
Alçak görinen ebcede ‘ālī nazarum var

‘Arş u semevāt-ı[semāvātı] ‘ulūmuñ budur el-ḥaḳ
Hem-daḥı zemīninde dükenmez [güherüm] var

5. Bunuñla bir oldı dem-i ‘İsā ile **Mısrī**
Gönlüme daḥı ne gelür ü ne giderüm var

116. Hüseynī

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Ey gönül mecnūn kimdür zāhirā ‘ākıl nedür
Gāh ḥabs ü gāh ıtlāḳ olmadan ḥāşıl nedür

Bunca ğavġālar ki oldı geldi geçdi gitdi hep
Bā‘iş-i ğavġā nedür bildüñ mi hiç aşıl nedür

3. Zülfī sevdāsıyla ‘ālem birbirine girdiler
Va‘de-i bezm-i vişāle kim irer vāşıl nedür

İtdi biñ yüz birde biñ bir ḥikmetüñ cümle tamām
Oldı tekmīl-i fazīlet seyr ider[idüñ] kāmīl nedür

² Gönlüm göğün yıldızının hiç sayısı yok, her burçta benim güneş ve bin ayım var.
³ Älemlere ebced hocası olmak utanç olur, alçak görünen ebcede büyük nazarım var.
⁴ En yüksek göğün ve göklerin ilimlerinin doğrusu budur, üstelik yerde dahi tükenmez cevherim var.

⁵ İsa’nın nefesi ile Mısrī bir oldu. Gönlüme dahi ne gelir ve ne giderim var.

^{116.} **33a.** Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.63. (Erdoğan, 2019:204)

¹ Ey gönül! Görünüşte çıldırmış kimdir, akıllı nedir? Bazen hapis ve bazen serbest bırakma olmadan meydana çıkan nedir?

² Bunca kavgalar oldu, hep geçti, gitti. Kavgaya sebep olan şey nedir, bildin mi, hiç asıl olan nedir?

³ Onun Saçının sevdasıyla âlem birbirine girdiler. Kavuşma meclisinin vadesine kim ulaşır, ayrıca kavuşma nedir?

⁴ Bin yüz birde bin bir bütün hikmetini, erdemini tamamladın, seyredin noksansız nedir?

5. Meryem ü ‘İsā vü Mehdî Âdem ü Havvâ gibi
On iki yaşındadır **Mısrî** ‘aceb hâmil nedür

117.
Hüseynî

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Her neye baksa gözüüm [gözüñ] bil sırr-ı Sübhān andadur
Her ne işitse kulağum [kulağūñ] mağz-ı Qur’ān andadur
- Her şeye mahlūk göziyle baksañ mahlūk olur
Hak göziyle bak ki bî-şek nūr-ı Yezdān andadur
3. Keşret-i emvāca bakma cümle bir deryā durur
Her ne mevci kim görürsün baħr-i ‘ummān andadur
- Vahdeti keşretde bulmak keşreti vahdetde hem
Bir ‘ilimdür ol ki kamu ‘ilm ü ‘irfān andadur
5. ‘İbret ile şeş cihetden görinen eşyāya bak
Cümle bir āyinedür kim vech-i Raħmān andadur
- Söyleyen ol söylenen ol gören ol görinen ol
Her ne var a‘lā vü esfel bil ki cānān andadur
7. Mażhar-ı tāmı velī ādem yüzidür şüphesüz
Kūnh-i zātı hem şıfātı cümle yeksān andadur

⁵ Meryem, İsa, Mehdi; Âdem ve Havva gibi Mısrî on iki yaşındadır, acaba getiren nedir?

^{117.} **33a-33b.** Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.33. (Erdoğan, 2019:172)

¹ Gözüüm (gözün) her neye baksa bil! Sübhan’ın sırrı ondadır. Kulağım (kulağın) her ne işitse Kuran’ın özü ondadır.

² Her şeye mahluk gözüyle baksan mahluk olur. Hak gözüyle bak! Şüphesiz Yezdan’ın sırrı ondadır.

³ Dalgaların çokluğuna bakma! Aslında o bütün bir denizdir. Hangi dalgayı görürsen büyük denizin denizi ondadır.

⁴ Hem kesreti vahdetde, hem de vahdeti kesrette bulmak bir ilimdir, o ki bütün ilim ve irfan ondadır.

⁵ İbret ile altı yönden görünen eşyaya bak! Her şey bir aynadır ki Rahman’ın yüzü ondadır.

⁶ Söyleyen ol, söylenen ol, gören ol, görünen ol. Her ne varsa çok yüksek ve çok alçak, bil ki, sevgili ondadır.

⁷ Şüphesiz, Allah’ın bütün mazharı, dostu insan yüzüdür; Allah’ın zatının özü hem de sıfatı bütün her zaman ondadır.

Haşr u neşr ile şırāt u düzaḥ u Mālik ‘azāb
Hem daḥı Rıdvān u cennet ḥūr u ḡilmān andadur

9. Görinen şanma **Niyāzī**nüñ hemān sen mülküni
Göñli bir vīrānedür kim genc[-i pinhān] andadur

118. Hüseynī

16'lı hece ölçüsü

1. Sensin bize bizden yakın görünmezsin ḥicāb nedür
Çün ‘aybuñ yok gökçek yüzüñ özüñdeki niḳāb nedür
- Sen eyitdün iy pādīšāh *yehdillāhu li-men yeşā*
Şerīkūñ yok senüñ ḥāşā suçlu kimdür ‘itāb nedür
3. Raḥīmdurur senüñ aduñ Raḥīmlik ḥalka didüñ
Müzñibleri müjdeledüñ *lā taḳnaṭū* ḥitāb nedür
- Levh üzre kimdurur yazan azdıran kim kimdür azan
Bu işleri kimdür düzen bu su’āle cevāb nedür
5. Bu işleri sen bilürsin sen virürsin sen alursın
Ne kim kıldı hoş bilürsin bu şorı[ya] ḥesāb nedür

⁸ Toplanma ve dağılma ile sırat, cehennem ve azabın sahibi; hem de Rıdvān, cennet, cennet kızları ve delikanlıları ondadır.

⁹ Ancak sen Niyāzī’nin mülkünü görünen sanma, gönlü bir harabedir ki gizli hazine ondadır.

^{118.} **33b.** Yūnus Emre: Dīvān-ı İlāhīyāt, ş.89. (Tatçı, 2012:194) Divanda 9 beyit.

¹ Sensin bize bizden yakın ama görünmezsin, buna engel olan nedir? Çünkü ayıbın yok, yüzün güzel, ancak özündeki örtü nedir?

² Ey padişah! Sen söyledin: *Yehdillāhu li-men yeşā* “Allah göklerin ve yerin nûrudur. Onun nûrunun misali, içinde kandil bulunan bir kandilliktir. Kandil bir cam içindedir, cam inciye andıran bir yıldızdır; (bu kandil) doğuya da batıya da ait olmayan, yağı neredeyse ateş dokunmasa bile ışık veren mübarek bir zeytin ağacından yakılır. Nûr üstüne nûr. **Allah nûruna dilediğini kavuşturur.** Allah insanlar için misaller veriyor, Allah her şeyi hakkıyla bilmektedir.” (Nûr 24/35) senin asla ortağın yok, ama suçlu kimdir, bu azarlama nedir?

³ Senin adın Rahim’dir, bağışlanması gereken halka dedin, günahkârları müjdeledin: *lā taḳnaṭū* “De ki (Allah şöyle buyuruyor): “Ey kendi aleyhlerine olarak gûnahta haddi aşan kullarım! **Allah’ın rahmetinden ümit kesmeyin.** Allah (dilerse) bütün günahları bağışlar; doğrusu O çok bağışlayıcı, çok merhametlidir.” (Zümer 39/53) bu konuşma nedir?

⁴ Levha üzere yazan kimdir, azdıran kim, azan kimdir? Bu işleri yapan kimdir, bu soruya cevap nedir?

⁵ Bu işleri sen bilirsın, sen verirsın, sen alırsın, ne yaptıysa hoş bilirsın, bu soruya hesap nedir?

Biz umaruz mürvetünden cümle işler hazretünden
Senün ol çok rahmetünden bu bir avuç türāb nedür

7. Kānı bu mülk sulṭānı sen ten iseñ kani cānı
Bu göz görmez diler anı bu merci‘-i me’āb nedür

Yūnus bugün anı görmez görenler ḥod ḥaber virmez
Bu menzile ‘aḳıl irmez bu kurduguñ serāb nedür

119.

Hüseynī

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

I

1. Mü‘minün kalbini yuyup arıdan
Lā ilāhe illallāhdur yā nedür
3. Def‘ idüp nār-ı cehennem söndüren
Lā ilāhe illallāhdur yā nedür

II

1. İhlāşile bunu dise bir zākir
Yunur günāhından hem olur ṭāhir
3. Bāğçede konmuşdur bülbüller şakır
Lā ilāhe illallāhdur yā nedür

⁶ Biz mertliğinden umarız, bütün işler senin zatındandır, senin o çok bağışlamandan bu bir avuç toprak nedir?

⁷ Hani bu mülkün sultanı, sen ten isen canı hani? Bu göz görmez ama onu ister, bu sığınak ve dönülecek yer nedir?

⁸ Bugün Yūnus onu görmez, görenler ise kendi haber vermez. Bu konak yerine akıl ermez, bu kurduğun hayal nedir?

^{119.} **33b-34a.** Yūnus Emre: Dīvān-ı İlāhîyât, ş.22. (Tatcı, 2012:672 ‘Âşık Yūnus)

¹ İnanların kalbini yıkayıp temizleyen,

² *Lā ilāhe illallāh* ‘tır, “Ne zaman onlara, “Allah’tan başka tanrı yoktur” denilse küstahlık edip kibre kapılırlar.” (Sâffât 37/35) ya nedir?

³ Ortadan kaldırıp cehennem ateşini söndüren,

⁴ *Lā ilāhe illallāh* ‘tır, “Ne zaman onlara, “Allah’tan başka tanrı yoktur” denilse küstahlık edip kibre kapılırlar.” (Sâffât 37/35) ya nedir?

II

¹ Zikir eden bunu samimi bağlılıkla dese,

² Günahından temizlenir, hem temiz olur.

³ Bülbüller bahçede konmuş şakır(öter),

⁴ *Lā ilāhe illallāh* ‘tır, “Ne zaman onlara, “Allah’tan başka tanrı yoktur” denilse küstahlık edip kibre kapılırlar.” (Sâffât 37/35) ya nedir?

III

1. Bāğçede görmişem ben ol bülbülü
İhlâşla beklemiştir ol güli
3. Cehennemden āzād iden her kulu
*Lā ilāhe illallāh*dur yā nedür

IV

1. Eger zāhirinüñ[de] eger bāṭınuñ[da]
Ol kul sevgilüdür Hâk ḥazretinde
3. Erenler evliyâlar şöḥbetinde
*Lā ilāhe illallāh*dur yā nedür

V

1. **Yûnus** eydür cümleden Allāh ulı
Farz ile sünneti tutandur kulu
3. Cennetüñ üst eşiginde yazılı
*Lā ilāhe illallāh*dur yā nedür

III

- 1 Ben o bülbülü bahçede görmüşüm,
2 O gülü samimi bağlılıkla beklemiştir.
3 Her kulu cehennemden kurtaran,
4 *Lā ilāhe illallāh* 'tır, "Ne zaman onlara, "**Allah'tan başka tanrı yoktur**" denilse küstahlık edip kibre kapılırlar." (Sâffât 37/35) ya nedir?

IV

- 1 Eğer görünürde eğer görünmeyeninde,
2 Hak hazretinde o kul sevgilidir.
3 Erenler, evliyalar soḥbetinde,
4 *Lā ilāhe illallāh* 'tır, "Ne zaman onlara, "**Allah'tan başka tanrı yoktur**" denilse küstahlık edip kibre kapılırlar." (Sâffât 37/35) ya nedir?

V

- 1 Yûnus söyler, Allah herkesten yüce,
2 Kulu farz ile sünneti tutandır,
3 Cennetin üst eşiginde yazılı,
4 *Lā ilāhe illallāh* 'tır, "Ne zaman onlara, "**Allah'tan başka tanrı yoktur**" denilse küstahlık edip kibre kapılırlar." (Sâffât 37/35) ya nedir?

120.
Büselik

Müstef'ılün müstef'ılün müstef'ılün müstef'ılün

1. Gönlüm alanuñ sözini dā'im diñleyesüm gelür
Derd hün(1y)la 'âşık-ları dā'im toylayasum gelür

Dünyā nedür dost yolına 'âşık anı terk itmeye
Bir cānum var ol dost için kurbān eyleyesüm gelür
3. 'Aceb şūrīde bülbülem dün ü gün kıluram zārī
Dost bağçesinüñ güllerin müdām yaylayasum[yiylesüm] gelür

Pervāne gibi bī-karār yārīñ cemāli şem'ine
Düşüp tutuşup her dem yanup parlayasum gelür
5. Manşūr gibi hayrān u mest anuñ vahdet dedigi
Ene'l-Hak demini urup girüp boylayasum gelür

Eşrefoğlu Rūmī eydür maqşūdum Allāh derdidür
Bir dem derdsüz olur isem cān ışmarlayasum gelür

¹²⁰. **34a.** Eşrefoğlu Rūmī ve Dîvânı(İnceleme-Metin), ş.18. (Güneş, 1994:230) Divanda 7 beyit.
¹ Gönlümü alanın sözünü daima dinleyesim gelir, dert kanıyla âşıkları daima yedirip içeresim gelir.
² Dünya nedir? Âşık dost yoluna onu terk etmesin, bir canım var o dost için daima kurban edesim gelir.
³ Tuhaf, perişan bülbülüm, gece ve gündüz ağlarım; dost bahçesinin güllerini devamlı koklayasım gelir.
⁴ Pervane gibi kararsızım sevgilinin yüzünün mumuna düşüp, tutuşup her zaman yanıp ışıksaçasım gelir.
⁵ Mansur gibi hayran ve sarhoş olup, onun vahdet dediği *ene'l-Hak* "Ben Allah'ım." nefesini vurup (söyleyip) girip baştan başa geçesim gelir.
⁶ Eşrefoğlu Rūmī söyler, istediğim Allah derdidir. Bir an dertsiz olur isem can can veresim gelir.

121.
Büselik
5'li hece ölçüsü

I

1. Vakt-i şehirde
Açılır perde
3. Düşmüşem derde
Dermân sendendür
5. İhsân sendendür

II

1. Düşmüşem kaldır
Ağlaram güldür
3. Minnetüm oldur
Dermân sendendür
5. İhsân sendendür

^{121.} **34a-34b.** Bolulu Şeyh Himet ve Dîvânçesi (Çeviriyazı-Şerh-Sözlük). (Yetkin, 2016:79-80)

I

- 1 Seher vaktinde,
- 2 Perde açılır,
- 3 Derde düşmüşüm,
- 4 Derman sendendir,
- 5 Bağışlama sendendir.

II

- 1 Düşmüşüm kaldır,
- 2 Ağlarım güldür,
- 3 Şükrüm odur,
- 4 Derman sendendir,
- 5 Bağışlama sendendir.

III

1. Benem bî-çāre
Kaldum āvāre
3. Yürek pür-yāre
Dermān sendendür
5. İhsān sendendür

IV

1. Nefs-i zālîmi
Gözle hālûmi
3. Şundum elûmi
Dermān sendendür
5. İhsān sendendür

V

1. **Dervîş Himmete**
Çāre vuşlata
3. Derd-i firqate
Dermān sendendür
5. İhsān sendendür

III

-
- 1 Çaresiz benim,
 - 2 Perişan kaldım,
 - 3 Yürek dolu yaralı,
 - 4 Derman sendendir,
 - 5 Bağışlama sendedir.

IV

- 1 Zalim nefsi,
- 2 Hâlîmi gözle (bak, gözet),
- 3 Elimi uzattım,
- 4 Derman sendendir,
- 5 Bağışlama sendedir.

V

- 1 Dervîş Himmeth'e
- 2 Kavuşmana(kavuşman) çaredir.
- 3 Ayrılık derdine,
- 4 Derman sendendir,
- 5 Bağışlama sendedir.

122.
‘Aşîrân

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Derdüñi bir it göñülde vech-i cānān bir olur
Sür çıkar ğayrı göñül şehrinde ĩmān bir olur

Vech-i cānān isteriseñ bekle mürşid işigin
Her ṭabībūñ ḳavline meyl itme Loḳmān bir olur
3. Nūr-ı zāta ḥançer-i tevḥīd ile ir **Kenziyā**
Cümle envāruñ içinde nūr-ı Yezdān bir olur

123.
Ḥişār

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Yārini yarın görendür kim bugün yārin görür
Bunda yārin görmeyen yarın kaçan yārin görür

Ka‘be-i ma‘nāyı ‘ārif dem-be-dem eyler ṭavāf
Ḥācı-yı şūretdür ol-kim Mekke dīvārın görür
3. Her ki keşretden geçüp oldı ‘alāyıkdan berī
Vaḥdetin buldı ṭarīḳīñ Ḥaḳḳuñ envārın görür

Aşılan dār-ı belāya dünyāda Manşūrveş
Nice dil-şād olmasun kim rüy-ı dildārın görür

^{122.} **34b.** Hasan Kenzî Divanı: Metin İnceleme ve Bestelenmiş Şiirlerinde Vezin-Usul İlişkisi, ş. 20. (Küçükçalık, 2016:86) Divanda 6 beyit.

¹ Gönülde derdini bir et, sevgilinin yüzü bir olur. Başkasını aradan sür çıkar, gönül şehrinde iman bir olur.

² Sevgilinin yüzünü istersen mürşit eşiginde bekle, her tabibin sözüne meyletme, çünkü Lokman bir olur.

³ Ey Kenzî, Allah’ın zatın nuruna tevhit hançeri ile ulaş! bütün nurların içinde Yezdan’ın nuru bir olur.

^{123.} **34b.**

¹ Yārini yarın görendir ki bugün yārini görür, yarın burada yārini görmeyen ne vakit yārini görür.

² Arif anlam (hakikat) Kabe’sini daima tavaf eder; o (diğeri) suret hacısıdır, sadece Mekke duvarını görür.

³ Her kim kesretten geçip alakalardan (dünya işlerinden) kurtulmuş oldu, vahdetini buldu, o Hakk’ın yolunun nurlarını görür.

⁴ Dünyada Mansur gibi bela ağacına asılan nasıl sevinçli olmasın (sevinçli olur), o sevgilinin yüzünü görür.

5. Kim ki nefsiñ bilmedi Allāhı bilmez şeksüzün
Nefsini bilendür ol-kim kendi miqdārın görür
- Ey **Halîlî** ol hümā-himmet faķîr ol-kim müdām
Ārzū-yı cennet itmez dost dīdārın görür

124.

Hicāz

Müstef'ilün fā'ilün müstef'ilün fā'ilün

1. 'Aşkuñ kime yār olur dā'im işi zār olur
Diñmez gözinüñ yaşı yanar içi nār olur
- Sevdā-yı zülfüñ kimüñ taķılsa gerdānına
Manşūr gibi 'ākıbet yoluñda ber-dār olur
3. Leylā-yı 'aşķ senüñ her kimi Mecnūn ider
Firķat odına yanup hicr ile bīmār olur
- Varlık cibālin delüp dost eline yol eyler
Ferhād gibi gözinüñ yaşları bñnar olur
5. İbrāhīm-i Edhemi dervīş iden 'aşķuñdır
Derdine düşen şehüñ tahtı tārūmār olur
- Ben de adı terk idüp girdüm bu dervīşlige
Her kime 'aşķuñ senüñ düşse o bī-'ār olur
7. Bu yolda cānın viren cānān alur yirine
'Aşķ dükkānında anuñ cānla bāzār olur

⁵ Kim nefsiñ bilmedi, şüphesiz Allah'ı da bilmez; o (diğeri) nefsiñ bilendir ki kendi değerini görür.

⁶ Ey Halîlî! O fakir, yardım kuşu, o ki devamlı cennet arzu etmez, bu sayede dost yüzünü görür.
^{124.} **35a.** Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.47. (Erdoğan, 2019:188)

¹ Aşķın kime sevgili olursa, onu işi daima ağlama olur; gözünün yaşı dinmez, içi yanar ateş olur.
² Saçının sevdası kimin gerdanına takılsa neticede Mansur gibi senin yolunda asılmış olur.

³ Senin aşķının Leyla'sı her kimi Mecnun eder ise o, ayrılık ateşine yanıp ayrılık ile hasta olur.

⁴ Varlık dağlarını delip dost iline yol eder; Ferhat gibi gözünün yaşları akar, pınar olur.

⁵ İbrahim Edhem'i derviş eden senin aşķındır; senin derdine düşen şahın tahtı, darmadağın olur.

⁶ Ben de adımları terk edip bu dervişliğe girdim. Her kime senin aşķın düşse o arsız olur.

⁷ Bu yolda canını veren kişi yerine sevgili alır. Aşķ dükkanında onun canıyla pazar olur (pazarlık edilir).

Ey dilber-i rûhânî al kıoma işbu cânı
Sevdâña düşeliden baña dünyâ ıar olur

9. Terk it **Niyâzî** sen bul andan ol sulıânı
Her kim geıer cânından ol vâsıl-ı yâr olur

125.

Ħicâz

Müfte ‘ilün fâ ‘ilün

I

1. Maışadı ‘âşıklıaruñ
Menzil-i cânân olur
3. İsmiñi yâd eylese
Vâlih ü hayrân olur

II

1. Ħaı vire cünbişlerin
‘Afv ide kem işlerin
3. Menzile dervîşlerin
Güşe-i vîrân olur

⁸ Ey ruhani sevgili! İşte bu canı al, bende bırakma! Sevdana düştüğümünden beri bu dünya bana dar olur.

⁹ Niyâzî sen terk et! Ondan sonra o sultanı bul. Her kim canından geçerse o sevgiliye ulaşır.

125. **35a-35b.** Nakşî Divânı, ş.12. (Ayhan, 2000:207-208) Divanda 8 bent.

I

- 1 Âşıkların isteğı,
2 Sevgilinin makamı olur.
3 Sevgilinin ismini ansa,
4 Şaşmış ve şaşkın olur.

II

- 1 Hak eğlencelerini versin,
2 Kötü işlerini affetsin,
3 Dervişlerin makamı,
4 Viran köşe olur.

III

1. Fānī cihāndan kesil
Āyīne-i albi sil
3. ‘Ara-i maşerde bil
Bir ulu dīvān olur

IV

1. Kim ide aı edā
[İde] ‘ala nidā
3. Feyz-i Cenāb-ı Hudā
Anda nümāyān olur

V

1. Kimde kim ‘a bulına
‘Azm ide a yolına
3. Sırrı anuñ biline
‘A nice pinhān olur

III

-
- 1 Geçici cihandan vazgeç,
 - 2 Kalp aynasını sil,
 - 3 Maşer arsasında bil,
 - 4 Bir yüce meclis olur.

IV

- 1 Kim hakkı yerine getirse,
- 2 Ala bağırsa,
- 3 Huda hazretinin bereketi,
- 4 Onda görünür.

V

- 1 Kimde aı bulunsa,
- 2 Hak yoluna azmetsin,
- 3 Onun sırrı bilinsin,
- 4 A nasıl gizli olur.

VI

1. ‘Ārife her şubḥ-dem
Tā ola bāğ-ı irem
3. Tevbede şābit-kaḍem
Zāl-i Nerīmān olur

VII

1. İtse tecellī eşer
Vuşlata irişe er
3. Kāfire kılsa nazar
Maẓhar-ı ĩmān olur

VIII

1. ‘Aşkla kim āh ide
Ḳalbini āgāh ide
3. ‘Azmini dergāh ide
Ol ulu sulṭān olur

VI

-
- 1 Arife her sabah vakti,
 - 2 Cennet bağı olana kadar,
 - 3 Tövbede kararlı olan,
 - 4 Neriman’ın seçilmiş i olur.

VII

- 1 Eser tecelli etse,
- 2 Kişi kavuşmana ulaşsa,
- 3 Kāfire baksa,
- 4 O imana nâil olur.

VIII

- 1 Aşkla kim ah etse,
- 2 Kalbini haberdar etse,
- 3 Dergâha yönelse,
- 4 O yüce sultan olur.

1. **Nakşî-i** ‘âşık saña
‘Aşk haberin vir baña
3. Menkıbe-i evliyâ
Reşk-i gülistân olur

126. Hicâz

Mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün

1. Niyâz-ı ‘arz-ı hâcâta ulu dergâhumuz vardır
Dil ü cândan münâcâta bizüm Allâhumuz vardır

Kıluguz(kılavuz) bizi Hakk’a kırmaz râh-ı dâleletde
Kulu Mevlâsına ilter Resûlullâhumuz vardır
3. Tarîke her kâmil birer yoldan sülûk eyler
Bizüm semt-i hakîkatde bir özge râhumuz vardır

Tarîkat ehliyüz şûfî bizi şanma kuru zâhid
Giceler girye vü zârî seherde âhumuz vardır
5. Güneh-kâram deyü **Muhyî** ümîdüñ kesme Allâhdan
Muhammed Muştafâ gibi şefâ‘at-h’âhumuz vardır

¹ Âşık Nakşî sana,
² Bana aşk haberi ver,
³ O zaman evliya hikâyesi,
⁴ Gül bahçesinin kıskanarı olur.

^{126.} **35b.** Bezciâde Mehmed Muhyiddîn Efendi ve Divânı. (Mutlu, 2008: 15-16) Divanda 3 beyit.
¹ İhtiyaç duası etmek için bizim yüce dergâhımız vardır; gönül ve candan dua etmek için bizim Allah’ımız vardır.
² Kılavuz bizi Hakk’a ulaştırır, doğru olmayan yolda bırakmaz; çünkü bizim kulu Mevla’sına ulaştıran peygamberimiz vardır.
³ Her akli başında kimse Allah yoluna birer yoldan girer; çünkü bizim hakikat semtinde de kendine has bir yolumuz vardır.
⁴ Sufi bizi kuru zahit sanma! Biz tarikat mensubuyuz, geceler ağlama ve inleme, sabah vaktinde de ahımız vardır.
⁵ Muhyî, günahkârım diye Allah’tan ümidini kesme! Muhammed Mustafa gibi Allah’tan) şefaât isteyenimiz vardır.

127.

Hicāz

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

I

1. İñile ey dertlü gönül iñile
Ehl-i derdüñ iñleyicek çağıdır
3. Gel tīmār it yareñe sen ‘aşkla
Yārelerüñ oñulıcağ çağıdır

II

1. Şol ki gafletle yatup itmez tarab
Gövdesinde yok mı ola cān ‘aceb
3. İşte vahdet gülleri açıldı hep
Bülbülün efgān idicek çağıdır

III

1. Sen nedīm idüñ ezel ol şāhla
İmtihān için gelüpseñ bu ile
3. İñlemek saña yaraşur derd ile
Hem gözüñ kan ağlayıcağ çağıdır

127. **35b-36a.** Niyâzî-i Mısırî Dîvânı, ş.51. (Erdoğan, 2019:192)

I

- 1 İñle, ey dertli gönül inle!
2 Dert sahiplerinin inlemesi gereken zamandır.
3 Gel, sen yarana aşkla tedavi et!
4 Yaralarının iyileşmesi gereken zamandır.

II

- 1 Şu kişi gaflet ile yatıp yaralarını tedavi etmez,
2 Acaba, onu gövdesinde can yok mu?
3 İşte vahdet gülleri hep açıldı,
4 Bülbülün haykırması gereken zamandır.

III

- 1 Sen ezelden o şahla dosttun,
2 Bu ile (dünyaya) imtihan için gelip,
3 Dert ile inlemek sana yaraşır,
4 Hem gözün kan ağlaması gereken zamandır.

IV

1. Yok kararı gönlümüñ bilmem neden
Kaşd ider biñ pāre ola bu beden
3. Var ise gitmek diler bu aradan
Aşlına ‘azm eyleyicek çağıdur

V

1. Ey **Niyâzî** dünyede itmez huzûr
Şol gönül kim olmaya ehl-i gurûr
3. Hakkı aña itmeden bundan ‘ubûr
Mevtûñ elçisi gelicek çağıdur

128.
Ġazel

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

I

1. Ey ġarîb bûlbûl diyāruñ kâdadur
Bir haber vir gül-‘izāruñ kâdadur
3. Sen bu ilde kimseye yār olmaduñ
Var senüñ elbetde yārüñ kâdadur

IV

- 1 Bilmem neden gönlümün kararı yok,
2 Bu beden bin parça olsa ona bile hâlâ kasteder,
3 Galiba, bu aradan gitmek ister,
4 Aslına yönelmesi gereken zamandır.

V

- 1 Ey Niyâzî! Dünyada huzur etmez,
2 Şu gönül gurur sahibi olmasın,
3 Buradan geçmeden (gitmeden) Hakk’ı anla,
4 Ölüm elçisinin gelmesi gereken zamandır.
128. **36a-36b.** Niyâzî-i Mısırî Dîvânı, ş.38. (Erdoğan, 2019:177)

I

- 1 Ey kimsesiz bûlbûl! Senin memleketin nerededir?
2 Bir haber ver, gül yanaklı sevgilin nerededir?
3 Sen bu ilde kimseye sevgili olmadın,
4 Elbette senin sevgilin var, O nerededir?

II

1. Artdı günden güne feryāduñ senüñ
 Āh u efgān oldu mu‘tāduñ senüñ
 3. ‘Aşk içinde kimdür üstāduñ senüñ
 Bu senüñ şabr u qarāruñ қandadur

III

1. Bir enīsüñ yok ‘aceb hasretdesin
 Rāhatı terk eyleyüp miḥnetdesin
 3. Gice gündüz bilmeyüp ḥayretdesin
 Yā senüñ leyl ü nehāruñ қandadur

IV

1. Ne görindi güle qarşu yüzüñe
 Ne yörendi baқduғuñca özüñe
 3. Kimse maḥrem olmadı hıç rāzuña
 Bilmediler şehsüvāruñ қandadur

II

- 1 Senin feryadın günden güne arttı,
 2 Senin alışkanlığın ah ve haykırma oldu.
 3 Senin üstadın aşk içinde kimdir?
 4 Senin bu sabır ve kararın nerededir?

III

- 1 Sen bir tuhaf hasrettesin, bir dostun yok,
 2 Rahatı terk edip sıkıntıdaşın,
 3 Gece ve gündüzü bilmeyip hayrettesin,
 4 Ya senin gece ve gündüzün nerededir?

IV

- 1 Güle karşı yüzüne ne göründü,
 2 Onun özüne baktığın zaman hatırına ne geldi?
 3 Kimse sırrına sırdaş olmadı.
 4 Bilmediler usta binicinin nerededir.

1. Gökde uçarken seni indürdiler
Çār ‘unşur bendlerine urdılar
3. Nūr iken aduñ **Niyāzī** didiler
Şol ezelki i ‘tibāruñ qandadur

129. Gerdāniyye

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Cemāli nūrını Mevlā qamuya eylemiş izhār
Velākin çeşm-i imkāndan irişmez zātına enzār

Sivāyı kim-ki görmezse görür anlar cemāl-i Hāq
Şular kim qaldı keşretde görünmez anlara dīdār
3. Gören yoklukda ‘aşq görmüş görinen ‘ayn-ı ‘aşq olmuş
Bulanlar inkişāf-ı tām görünmez anlara āşār

Bu devlet kimseden gelmez yine Hāqdan olur ancak
Riyāzet rāhına girseñ olurduñ vāşıl-ı esrār
5. Vücūd-ı mümkün ü vācib muhāldür müttehid olmak
Qamu mümkündeki varlık Hudādan olmasa muhtār

- 1 Gökte uçarken seni indirdiler,
- 2 Dört unsura bağladılar,
- 3 Nur iken adına Niyâzî dediler,
- 4 Şu ezelde olan itibarın nerededir?

129. 36b-37a.

1 Mevla yüzünün nurunu herkese göstermiş, ancak varlık gözünden onun zatına bakışlar ulaşmaz.

2 Allah’tan başkasını kim görmezse (itibar etmezse), Hakk’ın yüzünü görür; ancak şunlar kesrette kaldı, onlara (kesrette kalanlara), Allah’ın yüzü görünmez.

3 Gören kişi yoklukta aşkı görmüş, ona görenen ise aşkın kaynağıdır; tam görünmeyi (tecellî) bulanlar, onlara alâmetler görünmez (çünkü artık onlara asıl olan görünür).

4 Bu mutluluk kimseden gelmez yine ancak Hak’tandır, sen nefsi terbiye etme yoluna girsen sırlara ulaşan olursun.

5 Bütün yaratılmış varlıklar Huda’dan seçilmiş Allah’ın parçası olmasa, varlığı kendisinden olmayan vücut (insan) ve zaruri olanın (Allah’ın) birlik olmuş olması, imkansızdır.

Sülükinde olan sâlik vücûdın eylese hâlik
İrişse vahdet-i zâta görünmez gözine ağıyâr

7. Saña ibkâ vü icâdı görünse yok olur zâtuñ
Tulû‘-ı âfitâbıdur bulunmaz necm ü ger akâmâr

Bu mümkün katresi **Mahvî** hakîkat bahrine irse
Tekeşşür muẓmaḥil olur saña zâhir olur estâr

130. Gerdâniyye

16’lı hece ölçüsü

1. ‘Aşkuñ odı cigerümi yağa geldi yağa gider
Ġarîb başum bu sevdâyı çeke geldi çeke gider
- Firāk kâr itdi cānuma gelsün ‘âşıklar yanuma
‘Aşk zencîrin dost boynuma tağa geldi tağa gider
3. Bülbül ider âh u fiğân ‘aşk odına yandı bu cān
Benüm gönülcüğüm hemām dostdan geldi dostu gider
- ‘Âşıklar tırur sözine ġayrı görünmez gözine
Eşrefoġlu dost yüzine bağa geldi bağa gider

⁶ Bir tarikata girmiş olan salık (Hak yolcusu) vücudunu helak etse, Allah’ın zatına kavuşsa onun gözüne başkaları görünmez.

⁷ Sana Allah’ın baki olması ve yaratması görünse senin zatın yok olur, gerçi yıldız ve aylar bulunmaz güneşinin doğuşudur(?)

⁸ Mahvî, bu varlık damlası hakikat denizine ulaşsa kesret yok olmuş olur, sana sevgilinin perdesi açılır.

^{130.} **37a.** Eşrefoġlu Rûmî ve Dîvânı (İnceleme-Metin), ş.33. (Güneş, 1994:251)

¹ Aşkın ateşi ciğerimi, yakarak geldi, yakarak gider. Kimsesiz başım bu sevdâyı, çekerek geldi, çekerek gider.

² Ayrılık canıma tesir etti, âşıklar yanıma gelsin; dost aşk zincirini boynuma, takarak geldi, takarak gider.

³ Bülbül ah ve feryat eder, bu can aşk ateşine yandı; benim gönülcüğüm hiç vakit kaybetmeden, dosttan geldi, dostu gider.

⁴ Sözüne âşıklar durur, onların gözüne başkası görünmez, Eşrefoġlu dost yüzüne, bakarak geldi, bakarak gider.

131.
Zîrefkend

Müstef'îlün müstef'îlün müstef'îlün müstef'îlün

1. Halk içre bir âyîneyüm herkes bakar bir ân görür
Her ne görür kendiyüzün ger yahşı ger yaman görür

Şol cāhil ü nādānı gör örter Hakkı inkār ider
Kāmil olan kāmillerüñ her bir sözün burhān görür
3. Dervîşi Hakk yakmış iken anı yakan sultāna bak
Hammām içinde dilberi görmez gözi külhān görür

Medh-ile zemmi 'ālemüñ kıyāmetde bir hardal degül
Har o durur kim harmanda buğdayı kor şaman görür
5. Tutdı rikābın 'ārifüñ nice selāṭin evvel
Kāmil olan sultānı gör dervîşi ol sultān görür

O dilberüñ Mehdî adı sükker virür[dürür] halka dadı
Mısrî çeker bu miḥneti ol rahāt-ı Rahmān görür

^{131.} **37a.** Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.44. (Erdoğan, 2019:185) Divanda 7 beyit.

¹ Halk içinde bir aynayım, herkes bakar bir âlem/güzellik görür; ister güzel ister kötü her ne görürse, aslında kendi yüzünü görür.

² Şu cahil ve haddini bilmezi gör! Hakk'ı örter, inkâr eder; kâmil olan kişi kâmillerin her bir sözünü delil görür (sayar).

³ Hak dervîşi yakmış iken sen onu yakan sultana bak! Çünkü zahid olanın gözü hamam içindeki güzeli görmez, hamam ocağını görür.

⁴ Senin âleminin övgüsü ile yergisi kıyamette bir macun değildir (birbirine karışmamıştır), değersiz kişi odur ki harmanda buğdayı bırakır, sadece saman görür.

⁵ Senin arifinin üzensini nasıl sultanlar, padişahlar önce tuttu. O dervîşi sultan görür, sen mükemmel olan sultanı gör!

⁶ O güzelin adı Mehdî, tadı halka şeker verir; Mısrî, bu sıkıntıyı çeker, sonra o Rahman'ın rahatını görür.

132.
Sünbüle

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Felek gerdişlerinden işlerin bitmişlerin gönder
Muhaşşal bu fenāda cümle geçmişlerin gönder

Beni bir nūra vāşıl it ki yā Rab zulmet-i şebde
‘Alāyık riştesini mihrveş kesmişlerin gönder
3. Alınmak bir haber mümkün olaydı bezm-i ‘aşkuñdan
Görüp bu neş’enüñ keyfin geçüp bitmişlerin [gitmişlerin] gönder

Dimāğ-ı cān bir bûy-ı muhabbet ārzü eyler
Şabāveş seyr-i kūh u geşt-i deşt itmişlerin gönder
5. Kerem zāt-ı kerīmü’ş-şānuña maḥşūşdur yā Rab
Faṣīḥe kār-ı düşvāruñ olup bitmişlerin gönder

133.
Sünbüle

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Kūy-ı ‘aşkuñ baña bir kūh-ı tecellî görünür
Kālbüme ‘īd-i vişālūñle tesellî görünür

Tolıdur ‘aşk u muhabbet ile bu kevn ü mekân
Kānda bakşam baña her gūşede Leylî görünür

^{132.} **37a-37b.** Fasīh Ahmed Dede Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Dîvânı’nın Tenkidli Metni, ş.150. (Çıpan, 1991:112)

¹ (Gökyüzü) Âlem devirlerinden (senin devirlerinle olan) işlerini bitirmişlerini gönder; sözün kıyası, bu geçici olan yerden bütün geçmişlerini (ilgisini kesenleri) gönder.

² Ey Rab! Beni gece karanlığında bir nura ulaştır ki, güneş gibi alâkalar (dünya alâkalarıyla) bağını kesmişlerini gönder.

³ Aşkın meclisinden bir haber almak mümkün olsaydı, bu neşenin keyfini görüp, her şeyden geçip bitmişlerini gönder.

⁴ Canın akli, bir sevgi kokusu arzu eder; sen bana rüzgâr gibi dağ ve çölde gezmişlerini gönder.

⁵ Ey Allah’ım! Cömertlik itibarı senin büyük zatına hastır, Fasīh’e zor işini olup bitmişlerinden (bitirmişlerinden) gönder.

^{133.} **37b.** Nakşî Dîvânı ş.50. (Ayhan, 2000:90) Divanda 7 beyit.

¹ Aşkın mahallesi bana bir tecellî dağı gibi görünür, benim kalbime kavuşma bayramınla teselli görünür.

² Bu âlem aşk ve sevgi ile doludur, nereye baksam bana her köşede Leyla görünür.

3. Cevher-i zıkr-i Hudā ile ser-ā-ser ‘ālem
Baña firdevs-i cinān bir mütehallī görünür
- Rūz-ı şeb sāḥa-i vahdetde kıyām eylerler
Cümle eşcār-ı çemen şanki muşallī görünür
5. Sālik-i Ḥaḳḳ olanuñ vaż‘la etvārından
Cānib-i ḥazret-i Allāh tevellī görünür
- Naḳṣiyā** ‘ālem-i bāḳīde ülü’l-ebşāra
Herkesüñ ḥāll ü maḳāmıyla muḥallī görünür

134.

Muḥayyer

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Katre-i ‘aşḳ-ı Hudā bir baḥr-i bī-pāyāndur
Burc-ı dilde zerresi ḥurşīd-i tāb-efşāndur
- Pāyınca kālā-yı vaşl-ı Ḥaḳḳa nā’il olmaya
‘Aşıkuñ hemyān-ı tenden bezi naḳd-i cāndur
3. Cünbiş-i beyhūde (bī-hūde) şanma zākiruñ meydānda
Cür‘a-nüş-ı cām-ı ‘aşḳ-ı ḥazret-i Raḥmāndur
- Şem‘-i şevḳ-i ru’yetüñ dilde fūrūzān oldılar [olager]
Murğ-ı cānum aña bir pervāne-i sūzāndur

³ Âlem, bana Huda’nın zikir cevheri ile baştan başa, cennet bahçesinin bir süslenmiş olarak görünür.

⁴ Gece ve gündüz vahdet sahasında ayağa kalkarlar, bütün çimenin ağaçları sanki beş vakit namaz kılan kimse gibi görünür.

⁵ Bana Hak yolcusu olanın öğütleriyle, tavırlarından hareketle; Allah’la dost olma görünür.

⁶ Ey Nakşî! Ebedî âlemde basiret sahiplerine, herkesi hâl ve makamıyla serbest bırakan görünür.

^{134.} **37b-38a.**

¹ Huda’nın aşkının damlası sonsuz bir denizdir, onun zerresi gönül burcunda ışık saçan bir güneştir.

² Payı (hissesi/nasibi) kadar Hakk’a kavuşma sermayesine ulaşması için; âşığın ten torbasından bezi, can sermayesidir.

³ Meydanda Allah’ın zikredenini, gereksiz kımıldanıyor sanma! O Rahman’ın aşkının kadehinin içilen bir yudumdur.

⁴ Allah’ı görme isteğinin mumu gönülde parladı, benim can kuşum ona yanan bir pervanedir.

5. Halk olındı ins ü cin çün ma‘rifet billāh içün
Matlab-ı a‘lā cihānda cümleye ‘irfāndur
- İştigāl-i zıkr ile kâ’imdurur **Feyzî** ‘ibād
Bu kelāmum maḥẓ-ı Ḵur’ān-ı ‘azîmü’ş-şān

135.

Muḥayyer

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Bilürse vech-i cānānı bu cism ü cānı neylerler
Görinse şemsüñ envārı meh-i tābānı neylerler
- Bugünki cennet-i ‘irfāna dāḥil olsalar ‘uṣṣāk
Yarınki va‘d olan ḥūrī veyā ḡilmānı neylerler
3. Bugün a‘mā olan yarın daḥı a‘mā olur elbet
Açaḡor cān gözin kim bī-başar nādānı neylerler
- Sülūk ehline insān şöḡbetin bulmaḡdurur maḡṣūd
O şöḡbet kim bulınsa şöḡbet-i ḡayvānı neylerler
5. Göñül tuymazsa vicdānıyla Allāhı ḡaḡīḡatce
Mücerred dildeki ‘ilmi veyā ‘irfānı neylerler
- Ne ḡāṣıl şol ‘ibādetden riyā vü ‘ucb ola anda
Gider şirki göñüldeñ Ḥaḡḡa kim tuḡyānı neylerler

⁵ İnsan ve cin taifesi yaratıldı, çünkü Allah’ı tanıma/bilme için; cihanda en yüce istek herkesin O’nu bilmesidir.

⁶ Feyzî, zikir ile kullar ayakta durur, bu sözüm şanı yüce olan Kuran’ın özüdür.

^{135.} **38a.** Niyâzî-i Mısırî Dîvânı, ş.54. (Erdoğan, 2019:195)

¹ Onlar sevgilinin yüzünü bilseler bu cisim ve canı ne yaparlar (istemezler); güneşin nurları görünse, parlak ayı ne yaparlar (istemezler)?

² Aşıklar bugünkü bilme cennetine dahil olsalar, yarınki vaat olan cennet kızlarını ve delikanlılarını ne yaparlar (istemezler)?

³ Bugün kör olan yarın da elbet kör olur, sen can gözünü aç; çünkü onlar görmeyen cahili ne yaparlar (istemezler)?

⁴ Bir yola girenlerden istek, insan sohbetini bulmasıdır, o sohbet ki bulunsa onlar akılsız kişinin sohbetini ne yaparlar (istemezler)?

⁵ Gönül vicdânıyla gerçekten Allah’ı duymazsa saf gönüldeki ilim ve bilmeyi ne yaparlar (istemezler)?

⁶ İki yüzlülük ve kibir onda olsa şu ibadetten netice ne (sonuç alınmaz)? Gönüldeñ Allah’a ortak koşmayı çıkar, Hakk’a karşı olan taşkınlığı ne yaparlar (istemzeler)?

7. Şalât-ı ehli kurbuñ kıblesidür *semme vechullāh*
O veche kıl olanlar t̄a‘at-ı nokşānı neylerler
- Niyāzī** *küntü kenzen* sırrını kendüñde bulduñsa
Süleymān tahtını yā hikmet-i Loḡmānı neylerler

136.
Muḥayyer
14’lü hece ölçüsü

1. Ey gönül gel ağlama zārī zārī inileme
Pirden aldum haberi ol bī-nişān sendedür
- Sendedür dostuñ ili sende açılır güli
Söyler bu cān bülbülü gül-i ḥandān sendedür
3. Gezme gel baḥr u beri kendüñde ara sırrı
Cism-i cāndan içeri ḥükm iden sulṭān sendedür
- Añladuñsa sen seni bildüñse cān u teni
Ġayrı ne var ey gönül cān-ı cānān sendedür
5. Ten taḥtudur bu cānuñ taḥtudur[ur] cānānuñ
Ey **Niyāzī** şüphesiz ol bī-mekān sendedür

⁷ *Şemme vechullāh* “Doğu da Allah’ındır batı da. Nereye dönerseniz **Allah’ın zâtı oradadır**. Şüphesiz Allah (zât ve sıfatlarında) sınırsızdır, her şeyi bilmektedir.” (Bakara 2/115) ayeti, Allah’a yakın olan dua sahiplerinin kıblesidir, o yüze kul olanlar, eksik ibadeti ne yaparlar (istemezler)?

⁸ Niyāzī, *küntü kenzen* “Ben (gizli) bir hazineydim.” (Yılmaz, 1992:98) sırrını sen kendinden buldunsa onlar Süleyman’ın tahtını ya da Lokman’ın hikmetini ne yaparlar (istemezler)?

^{136.} **38a-38b.** Niyāzī-i Mısırî Divânı, ş.37. (Erdoğan, 2019:176)

¹ Ey gönül gel ağlama, ağlayıp ağlayıp inleme! Pirden haberi aldım, o işaretsiz olan sendedir.

² Dostun eli sendedir, gülü sende açılır; bu can bülbülü söyler, neşeli gül sendedir.

³ Gel, kara ve denizi gezme, sırrı kendinde ara! Can cismimden içeri tesir eden sultan sendedir.

⁴ Ey gönül! Sen seni anladınsa can ve teni bildinse başka hiçbir şey yok, sevgilinin canı sendedir.

⁵ Ey Niyāzī! Bu canın, ten tahtıdır, sevgilinin de tahtıdır; Şüphesiz o mekânı olmayan sendedir.

137.

Muḥayyer

Mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün

1. Vücūdum dārını ma'mūr iden yār
Beni zākir iken mezkūr iden yār

Celāli perdesin aḡyāra çekmiş
Cemāliyle bizi mesrūr iden yār
3. Aradan kaldırıp bir gün hicābı
Cemālin gösterüp pūr-nūr iden yār

Ene 'l-Hak sırrınıñ izhārı içün
Niçe 'āşıqlaruñ Manşūr iden yār
5. Kimini irgürüp vaḥdet iline
Kimin keşret ilinde dūr iden yār

Devāsın luṭf ider ey **Nūrī** bir gün
Seni derdi ile meşhūr iden yār

138.

Muḥayyer

Mef'ülü mefā 'ilü mefā 'ilü fe 'ülün

1. 'Āriflere esrār-ı Hudādan haberüm var
'Āşıqlara dīdār-ı beḳādan haberüm var

Ey firḳat odında yanuban baḡrı göyünen
Gel kim yaraña dürlü devādan haberüm var

137. **38b.** Abdūlahad Nūri ve Divanı İnceleme ve Tenkitli Metin ş.35. (Akkaya, 2003:256) Divanda 8 beyit.

1 Vücudum evini gelişip güzelleşmiş eden sevgili, beni zikreden iken zikrolunan eden sevgili!
2 Hiddet perdelerini başkasına çekmiş, yüz güzelliğiyle bizi sevinçli eden sevgili!
3 Aradan bir gün perdeyi kaldırıp, yüzünü gösterip beni nur dolu eden sevgili!
4 *Ene 'l-Hak* "Ben Hakk'ım" sırrının açığa çıkması için çoğu âşıklarını Mansur eden sevgili!
5 Kimini vahdet iline ulaştırıp kimini de kesret ilinde yanından uzaklaştıran sevgili!
6 Ey Nūrī! Bir gün devasını bağışlar, derdi ile seni meşhur eden sevgili.

138. **38b-39a.** Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.31. (Erdoğan, 2019:170)

1 Ariflere Huda'nın sırlarından haberim var, âşıklara ölümsüz olanın tecellisinden haberim var.
2 Ey ayrılık ateşinde yanıp bağı yanan buraya gel! Yarana türlü devadan haberim var.

3. Gel ölü iseñ sözlerime tut kulağın kim
Cân baħş idici nefh-i nidādan haberüm var
- Âdem yüzi ol yüze muķābil didi Aħmed
Bu sözde olan remz ü imādan haberüm var
5. Gir mekteb-i ‘irfāna oku âdemüñ ‘ilmin
‘Âlemlere bu ‘ilm-i künādan haberüm var
- Vechinde yedi Fātiḥā āyâtı yazılmış
Âdemdeki āyāt-ı Hüdādan haberüm var
7. Âdemde bulup vaşf-ı İlāhīyi **Niyāzî**
Ol mecma‘-ı evşāf-ı ‘amādan haberüm var

139.

‘Irāk

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Gel vücūduñ perdesin qaldur cemāl-i yāri gör
Cân gözinden sil ğubārı çehre-i dildārı gör
- Oyalanma aldanup ārāyişine ‘âlemüñ
Menzil-i maķşūdını bir gün o gördi varıgör
3. Dāmenüñ elden koma hergiz ḥarābāt ehlinüñ
Şûret-i inkārda maḥfî olan iķrārı gör

³ Gel! Ölü isen sözlerimi dinle; çünkü sana can veren hitaptan haberim var.

⁴ Ahmet (Hz. Muhammed), insan yüzü o yüzün karşılığıdır, dedi. Bu sözde olan işaret ve imadan haberim var.

⁵ Bilme/anlama okuluna gir, orada insanın ilmini oku! Âlemlere bu künyeler ilminden haberim var.

⁶ Onun yüzünde Fatiha suresinin yedi ayeti yazılmış, insanda bulunan Hüda’nın ayetlerinden haberim var.

⁷ Niyâzî! Allah’a ait vasfı insanda bulup o yokluk âleminin vasıflarının birleştiği yerden haberim var.

^{139.} **39a.**

¹ Gel! O’nun vücudunun perdesini kaldır, sevgilinin yüzünü gör; can (gönül) gözünden tozu sil (bu sayede), sevgilinin yüzünü gör!

² Âlemin süsüne aldanıp oyalanma, o bir gün istenilen menzili gördü, sen de git de gör!

³ Asla, meyhane sahiplerinin eteğini elden bırakma! Tarikat sahiplerinin inkâr suretinde gizli olan bağlılığını gör!

Murğ-ı cānuñ rūḥ-ı kudsîlerle seyrān eylesün
Çık bu zulmānî kafesden ‘ālem-i envārı gör

5. Çeşmüñe kühlü’l-başar *men kâne fi’ d-dünyā* yiter
Gözi açıklardan ol her laḥza bu esrārı gör

Beyt-i ma‘mūr oldu **Yahyā**nuñ beyt-i dil-keşi
‘Ayn-ı ‘ibretle yine ma‘mūra bak mi‘mārı gör

140.

‘Irāk

Mefā’ilün mefā’ilün fe’ülün

1. Muḥammed ma‘den-i şıdk u şafādur
Muḥammed menba‘-ı cūd u ‘aṭādur

Muḥammed bā’iş-i îcād-ı ‘ālem
Muḥammed mūcid-i her dü şerādur

3. Muḥammedden zuhūra geldi cüz kül
Muḥammed cümleye çün mübtedādur

Muḥammed āline aşḥābına hem
Şalāt eyle **Sezāyî** ḥaḥḥ edādur

⁴ Senin can kuşun kutsal ruhlarla gezsün, bu karanlık kafesten çık, nurlar âlemini gör!

⁵ Senin Gözüne göz sürmesi olarak, *men kâne fi’ d-dünyā* “**Her kim Allah’ın ona (peygamberine) dünyada** da âhirette de asla yardım etmeyeceğini düşünüyorsa, bir çaresini bulup göğsüne uzansın da (ona yapılan yardımı) kessin, sonra baksın, bulduğu çare öfkelenildiği şeyi ortadan kaldıracabilecek mi?” (Hac 22/15) ayeti yeter, gözü açıklardan ol, her an bu sırları gör!

⁶ Yahya’nın gönül çeken evi şenlikli ev oldu. Yine ibret gözüyle mamur olana bak, ondan mimarı gör!

^{140.} **39a.** Hasan Sezâyî-i Gülşenî Dîvânı, ş.115. (Özüygun, 2019:230) Divanda 5 beyit.

¹ Muhammed doğruluk ve huzur cevheridir; Muhammed, cömertlik ve bağışlama kaynağıdır.

² Muhammed, âlemlerin yaratılma sebebidir; Muhammed, her iki yeryüzünün mucididir.

³ Muhammed’den parça ve bütün ortaya çıktı; çünkü Muhammed her şeye başlangıçtır.

⁴ Ey Sezâyî! Muhammed’in hem ailesine ve hem de dostlarına, dua et! Bu ona olan borcun doğru şekilde ödenmesidir.

141.

‘Irāk

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Kim ki cān virmez bu yolda pes niçün cānān diler
Müdde‘îdür қо anı kim dostuñ ol yalan diler

Kibr ü kîn olduğu yerde ‘aşk gelüp itmez qarār
‘Aşk harāblıklar sever ma‘mūrları vīrān diler
3. Varuñı vir dost derdinden alagör zerrece
Tā ki saña da diyeler derdi var dermān diler

Dost yolında ‘āşıka elbetde cān virmek gerek
Zīrā ol dost ‘āşıkını bī-dil ü bī-cān diler
5. ‘Āşıkuñ ‘aşkıdan nişānı var durur bellü beyān
Fāriğ-i kevneyn olur ne aşşı ne ziyān diler

Eşrefoğlu Rûmî bu ‘aşka virelden varını
Bī-murād olup gezer ne vaşl u ne hicrān diler

142.

Māye

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Zerre-i ‘aşkuñ İllāhî her kimüñ gönlinde var
Şoldurur beñzin şarardur iñledür leyl ü nehār

^{141.} **39a-39b.** Eşrefoğlu Rûmî ve Dîvânı (İnceleme-Metin), ş.6. (Güneş, 1994:208) Divanda 7 beyit.

¹ Bu yolda kim can vermez öyleyse niçin sevgili ister? O kuru/boş davacıdır, sen onu bırak! Çünkü o dostunu o yalandan ister.

² Kibir ve kinin olduğu yerde aşk gelip durmaz, aşk perişanlıklar sever, imar edilenleri yıkılmış ister.

³ Varını ver, dostun derdinden çok az al! Sonunda sana da derdi var derman ister, desinler.

⁴ Elbette dost yolunda âşığın can vermesi gerekir, zira o dostun aşkını dilsiz ve cansız bir şekilde ister.

⁵ Açık bir şekilde âşığın aşktan işareti vardır; o iki âlemde vazgeçmiştir ne kâr ne zarar ister.

⁶ Eşrefoğlu Rûmî, bu aşka her şeyini verdiği için beri, isteksiz olup gezer, ne kavuşma ne de ayrılık ister.

^{142.} **39b.**

¹ İlahi aşkının zerresi her kimin gönlünde varsa gece ve gündüz onun benzini soldurur, sarartır, onu inletir.

Ṭālib-i nūr-ı cemālūñ gūş idince zıkrını
Ra‘şe tutar cümle a‘zāsın anuñ bî-ihtiyār

3. Āh u zārı dü cihānı ṭoldura ‘aceb degül
Ḥāne-i kalbinde zīrā bir oñulmaz yāre var

Tā ezelden bu meşeldür derdi olan iñiler
Neylesün bî-çāre ‘aşık bulmadı dermān-ı yār

5. Külhan-ı gönlin külinde sır olınmış nār-ı ‘aşk
Merd iseñ keşf eyle **Maḥvî** saña oldur özge kār

143.

Segāh

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Bulmayan cān Yūsufın Ken‘ānı bilmez қандадур
Öz vücūdı Mışrīnūñ sulṭānı bilmez қандадур

Bilmeyen ‘ilm-i ledünni dört kitābı okusa
Zāhirā ‘ālimdür ol Qur‘ānı bilmez қандадур

3. İçmeyen vuşlat şarābın yār elinden her zamān
Beñzer ol māhīye kim ‘ummānı bilmez қандадур

Mübtelā-yı ‘aşk oluban bilmeyen cānānını
Derd-ile devrān ider devrānı bilmez қандадур

² Yüzünün nurunu isteyen kişi senin zikrini iştince, rızasız bir şekilde onun bütün parçalarını titreme tutar.

³ Onun ah ve ağlamaları iki cihānı doldursun, bu durum tuhaf değildir; zira onun kalp hanesinde iyileşmez bir yara var.

⁴ Ezelden beri anlatılan bu hikâyledir, derdi olan inler; çaresiz âşık ne yapsın (elinden bir şey gelmez)? Çünkü o sevgilinin dermanını bulmadı.

⁵ Gönülün ocağının külünde, aşkın ateşi sır olunmuş; Mahvî mert isen keşfet! Senin iyi kazancın odur.

^{143.} **39b-40a.** Bezciẓāde Mehmed Muhyiddīn Efendi ve Dîvânı. (Mutlu, 2008:16) Divanın inceleme kısmında 3 beyti mevcut.

¹ Can Yusuf’unu bulmayan Kenan’ın nerede olduğunu bilmez, Mısrî’nin öz vücudu, sultanı nerededir bilmez.

² İlahi sırlara ait ilmi bilmeyen dört kitabı okusa görünüşte âlimdir, ancak o Kur’an’ı nerededir bilmez.

³ Her an sevgili elinden kavuşma şarabını içmeyen kişi balığa benzer çünkü denizi nerededir bilmez.

⁴ Aşk tutkunu olup sevgilisini bilmeyen dert ile döner ama dönme nerededir bilmez.

5. Cān kulağıyla işit **Muhyî** Muhammed nuṭkıdur
Kendi nefsin bilmeyen Raḥmānı bilmez kãdadur

144.
Segāh

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. *Ḥamdü lillāh* bir makām-ı ‘ālīde kıldum qarār
Açılıp mir’āt-ı kalbüm oldu çün şey āşikār

Baş açup zār eyledüm ben bir seherde nāgehān
Eyledi Hādī hidāyet gitdi elden ihtiyār
3. Yüzümü yire sürüp zārī kılop āh eyledüm
El çeküp dergāh-ı Hākka didüm ey Perverdigār

Ref‘ idüp gönlüm hicābın eylegil ‘arz-ı cemāl
Dām-ı ‘aşkile tutilup olmışam çünkim şikār
5. Sem‘-i cāna irişüp hātifden ol dem bir nidā
Ey kulum benden yaña gel nice idersin qarār

Himmete himmet irişsün evliyādan yā İlāh
Bāğ-ı ‘aşkuñ bülbülü olup kılayum āh u zār

⁵ Muhyî, bu Muhammed sözüdür, can kulağıyla işit; kendi nefsin bilmeyen, Rahman’ı nerededir bilmez.

^{144.} **40a.** Bolulu Şeyh Himet ve Dîvânçesi (Çeviriyazı-Şerh-Sözlük). (Yetkin, 2016:75-76)

¹ *Ḥamdü lillāh* “Onlara, “Gökleri ve yeri kim yarattı?” diye soracak olsan, mutlaka “Allah” diyeceklerdir. De ki: “**Bütün övgüler Allah’a mahsustur**”; ama onların çoğu bilmez.” (Lokmân 31/25) bir yüce makamda durdum, çünkü benim kalbimin aynası açılıp eşya ortaya çıktı.

² Ben bir seherde ansızın baş açıp ağladım; o anda Hādī bana doğru yolu gösterdi, o zaman irade elden gitti.

³ Yüzümü yere sürüp ağlayıp ah ettim; her şeyden vazgeçip Hakk’ın dergâhında “ey Perverdigar!” dedim.

⁴ Gönlümün perdesini kaldırıp bana yüzünü göster! Çünkü ben aşk tuzağına tutulup av olmuşum.

⁵ O anda gaipten haber veren melekten, bir seslenme can kulağına ulaşır “ey kulum, benden yana gel, nasıl duruyorsun!” dedi.

⁶ Ey Allah’ım! Veli olan kullarından Himmet’e bir yardım ulaştır, o vakit ben senin aşk bahçenin bülbülü olup ağlayayım ve inleyeyim.

145.
Segāh

14'lü hece ölçüsü

I

1. Ey şūfī bizüm şoḥbetümüz cāna şafādur
Ḥaḳḳ-ile ezel itdigümüz 'ahde vefādur
3. Bir cūr'amuzı nūş idegör derde devādur
Semā' şafā cāna şafā rūḥa gıdādır

II

1. Diñle sözümi saña direm özge edādur
Dervīş olana lāyık olan 'aşḳ-ı Hudādur
3. 'Āşıkuñ nesi var ise ma'şūḳa fedādur
Semā' şafā cāna şafā rūḥa gıdādur

III

1. Şem'-i ruḥuña cismümi pervāne düşürdüm
Evrāk-ı dili āteş-i sūzāna düşürdüm
3. Bir ḳatre iken kendümi 'ummāna düşürdüm
Semā' şafā cāna şafā rūḥa gıdādur

145. 40a-40b.

I

- 1 Ey sufi! Bizim eğlencemiz cana gönül şenliğidir;
2 Hak ile ezelde ettiğimiz, verdiğimiz sözde durmadır.
3 Bizim bir yudumumuzu iç! Çünkü o derde devadır.
4 Ayin eğlencesi cana eğlencedir, ruha gıdadır.

II

- 1 Sözüümü sana söylerim, dinle! O söz kendine has üsluptur.
2 Derviş olana layık olan Huda'nın aşkıdır.
3 Âşığın neyi var ise sevgiliye fedadır.
4 Ayin eğlencesi cana eğlencedir, ruha gıdadır.

III

- 1 Sevgilinin yanağının mumuna ben cismimi pervane düşürdüm.
2 Gönül sayfalarını yakan ateşe düşürdüm.
3 Bir damla iken kendimi denize düşürdüm.
4 Ayin eğlencesi cana eğlencedir, ruha gıdadır.

IV

1. Şıdk-ile gelün eyleyelüm zevk u şafâyı
Zevk-ile şafâlar sürelüm hû ile hâyı
3. Çalalum kudüm devr idelüm def ile nâyı
Semâ‘ şafâ câna şafâ rûha ğıdâdur

V

1. ‘Aşkla gelün **Tâlib** u cüyende olalum
Şıdk-ile şafâlar sürelüm zinde olalum
3. Hazret-i Mevlânâya gelün bende olalum
Semâ‘ şafâ câna şafâ rûha ğıdâdur

146.

Dil-keş

Mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün

1. Hemîşe bülbülüñ gülşende feryadı muhabbetdür
Lisân-ı hâlle her zıkr u evrâdı muhabbetdür

Ne şüfî hûy u hây ile o kı̄l u kı̄lle olmaz
Sülûk erbâbınuñ muzâdda irşâdı muhabbetdür
3. Bahâristân-ı ‘âlemde gönül murğı dem urmaz hîç
Meger bend-i ‘anâşır içre nâ-şâdı muhabbetdür

IV

- 1 Gelin! Zevk ile sefayı doğrulukla edelim.
- 2 Zevk ile Hû ile Hay’ı eğlenceli geçirelim.
- 3 Tef ile neyi çalalım, davulu aramızda döndürelim.
- 4 Ayin eğlencesi cana eğlencedir, ruha gıdadır.

V

- 1 Gelin aşkla isteyen ve arayan olalım.
- 2 Doğruluk ile sefalar sürelim, canlı olalım.
- 3 Gelin! Mevlânâ hazretlerine kul olalım.
- 4 Ayin eğlencesi cana eğlencedir, ruha gıdadır.

146. 40b.

- 1 Daima bülbülün gül bahçesinde feryadı aşk içindir; hâl diliyle, her zikri ve duaları aşk içindir.
- 2 Ey Sûfî! O ne gürültü ile ne de dedikoduyla olmaz, tarikat sahiplerinin muhalif olana doğru yolu göstermesi aşk içindir.
- 3 Âlemin ilk baharında, gönül kuşu ondan hiç bahsetmez, aslında onun bu unsurlar bağı (dünya) içinde üzüntüsü aşktır.

Muhabbet nâri çeşmüm şehrini yakdı remâd itdi
Sivâ ceyşi ne nehb itsün o berbâd-ı muhabbetdür

5. Göñül levhinde taşvîr eyleyen nakş-ı hayâlini
O şâh-ı mülk hüsnüñ **Mahvî** Bihzâdı muhabbetdür

147.
Müste‘âr

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1. Bilmeyenler derdini dermânı bilmezler nedür
Düşmeyenler ‘aşkına ‘irfânı bilmezler nedür
- Levh-i dilden *men ‘aref* sırrın kırâ’at itmeyen
Dört kitâbı okuyup Qur’ânı bilmezler nedür
3. Bilmeyen kişretde vahdet sırrını ‘aynü’l-‘ayân
Şûret içre gizli ol sulţânı bilmezler nedür
- İtmeyenler ey **Fenâyî** ‘âlem-i sırdan sefer
Râzı esrârı tıyup Sübhânı bilmezler nedür

148.

Müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün

1. Dil hânesi mir’ât-ı Hâk sırr-ı Cemâlullâhı gör
Mağşûd olan keşfî sebak sırr-ı cemâlullâhı gör

⁴ Aşk ateşi gözümün şehrini yaktı, kül etti; Allah’tan başkasının ordusu hangi şeyi yağma etsin o aşkın kötüsüdür.

⁵ Ey Mahvî! Gönül levhasında hayalinin nakşını tasvir eden; o senin güzelliğinin mülkünün şahı, Behzad’ı (ressamı) aşktır.

^{147.} **40b-41a.**

¹ (Allah’ın) Derdini bilmeyenler Allah’ın dermanı nedir, bilmezler. Allah’ın aşkına düşmeyenler, O’nun irfânı nedir, bilmezler.

² Gönül levhasında *men ‘aref* “Kendini **bilen** Rabb’ini bilir.” (Yılmaz, 1992:122) sırrını okumayan dört kitabı okuyup Allah’ın Kur’an’ı nedir, bilmezler?

³ Kesrette iken aşikâr olanın ta kendisinin (Allah’ın) vahdet sırrını bilmeyen, suret içinde gizli olan o sultanı nedir, bilmezler?

⁴ Ey Fenâyî! Sır âleminden sefer etmeyenler; sırrı, sırları duyup Sübhan’ı nedir, bilmezler.

^{148.} **41a.**

¹ Hakk’ın aynası gönül evidir, orada Allah’ın yüzünün sırrını gör! O istenilen dersin keşfidir, Allah’ın yüzünün sırrını gör!

İfnâ idüp kevn ü mekân vahdet sarâyında hemân
Bulsun beķā sırrında cān nūr-ı cemālullāhı gör

3. Ādemdür[ür] kenz-i ezel ğayra bakıp itme zeel
Dil zevķine virme ħalel zıkr-i cemālullāhı gör

Envār-ı Qur'ân meşhedüm aḥkām-ı Qur'ân manzarum
Sırrumda Mennān maḥzarum şükr-i cemālullāhı gör

5. Cümle bilür sensin 'ayân ancak cemālüñdür nihân
Oldı **Naşūhî** ğark-ân baḥr-i cemālullāhı gör

149.

Evc

Müstef'ilün müstef'ilün Müstef'ilün müstef'ilün

1. Dutsañ naẓar her zerreye Hurşîd-i raḥşân gizlidür
Derdine dâ'im 'âşık ol kim anda dermân gizlidür

Terk eyle cān u başuñı aķıd dâ'im göz yaşını
Gözden aķan her kaçrede ol baḥr-i 'ummān gizlidür

3. Kānı bu bâğuñ gülleri bülbülleri sünbülleri
'Aşk âteşine yan yüri anda gülistān gizlidür

Cānāna dağılsañ [tālibseñ]eger cān u cihānı terk idüp
Sırruñda kıl anı taleb kim anda cānān gizlidür

² O vahdet sarayında varlık ve vücudu yok edip, sadece ölümsüzlük sırrında can bulsun, Allah'ın yüzünün nurunu gör!

³ Ezel hazinesi insandır, başkasına bakıp yanılma, gönül zevkine fesat verme, Allah'ın yüzünün zikrini gör!

⁴ Kur'an'ın nurları şehadet yerimdir, Kur'an'ın hükümleri görülen yerimdir (manzaramdır), sırrımda olan Mennan benim huzurumdur, Allah'ın yüzünün şükrünü gör!

⁵ Herkes bilir açık olan sensin, ancak gizli olan yüzündür, Nasûhî senin güzelliğinde boğuldu, Allah'ın yüzünün denizini gör!

149. 41a.

¹ Her zerreye baksan parlak güneş gizlidir; daima derdine âşık ol, çünkü onda derman gizlidir.

² Can ve başını terk et daima göz yaşını akıt! Gözden akan her damlada o büyük denizin denizi gizlidir.

³ Bu bağın gülleri, bülbülleri, sümbülleri hani? Yürü aşk ateşine yan! Onda gül bahçesi gizlidir.

⁴ Sevgiliye talipsen eğer can ve cihanı terk edip onu kendi sırrında talep et! Çünkü onda sevgili gizlidir.

5. **Seyyid Muḥammed Ḥalvetî** tevḥîde şarf it kuvveti
İki cihānuñ ‘izzeti devrān içinde gizlidür

150.
Evc

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Ey gönül bir derde düş kim anda dermān gizlidür
Gel qarış bir kıtreye kim anda ‘ummān gizlidür
- Degme bir dervîş fakîre hor görüp kıılma nazar
Kıalbinüñ her gūşesinde ‘arş-ı Raḥmān gizlidür
3. Terk idüp nāmūs u ‘ārı giy melāmet kıırkıasın
Bu melāmet kıırkıasında niçe sultān gizlidür
- Nuṭka gelse cān u dil bulur ḫayāt-ı cāvidān
Dervîşüñ her sözlerinde āb-ı ḫayvān gizlidür
5. Gör bu **Eşrefoğlu Rûmî** baḫr-i ‘aşka neyledi
Cān u baş[ın] terk idüp cān içre cānān gizlidür

151.
Evc

14’lü hece ölçüsü

1. Ey tarîkat erleri vey ḫakîkat pîrleri
Bir nişān virüñ baña ol bî-nişān kıandadır

⁵ Ey Seyyid Muhammed Halvetî, kuvvetini tevhide harca! İki cihanın itibarı devran içinde gizlidir.

¹⁵⁰ **41b.** Eşrefoğlu Rûmî ve Dîvânı (İnceleme-Metin), ş.14. (Güneş, 1994:223)

¹ Ey gönül, bir derde düş çünkü onda derman gizlidir. Gel, bir damlaya karış! O bir damlada deniz gizlidir.

² Derviş, bir fakire dokunma, onu hor görüp bakma! Onun kalbinin her köşesinde Rahman’ın tahtı gizlidir.

³ Namus ve utanmayı terk edip kınanma kırkasını giy! Bu kınama kırkasında sayısız sultan gizlidir.

⁴ Can ve gönül konuşsa ebedî hayatı bulur, çünkü dervişin bütün sözlerinde hayat suyu gizlidir.

⁵ Gör! Bu Eşrefoğlu Rûmî aşk denizine ne yaptı? Can ve başını terk etti çünkü onun canının içinde sevgili gizlidir.

¹⁵¹ **41b.** Niyâzî-i Mısırî Dîvânı, ş.35. (Erdoğan, 2019:174)

¹ Ey tarikat erleri, vay hakikat pirleri, bana bir işaret verin, o işaretsiz olan nerededir?

Ḳandadur dostuñ ili ḳanda açılur güli
Dost bağçesi bülbülü gül-i ḥandān ḳandadur

3. Aradum baḥr u beri bulmadum ben bu sırrı
Cism ü cāndan içeri gizli sulṭān ḳandadur
- Bildüm ki cān tendedür ten cān ile zindedür
Ammā nidem bilmedüm cāna cānān ḳandadur

5. Niyāzīye cān olan sırrında sulṭān olan
Dīn ü hem īmān olan ol bī-mekān ḳandadur

152.

Evc

14'lü hece ölçüsü

1. Dervīṣ olan kişiler deli olağan olur
'Aşk nedür bilmeyen[ler] aña gülegen olur
- Gülme şaḳın sen aña eyü degüldür saña
Ādem neye gülerse başa gelegen olur
3. Āh bu 'aşḳuñ eşeri her kime uğrar ise
Dün uyḳusu uyumaz beñzi şolağan olur
- Bir kişi 'āşık olsa 'aşḳ deryāsına ṭalsa
Ol deryānuñ dibinde gevher bulağan olur
5. 'Āşık lā-mekān olur dünyā terkini urur
Dünyā terkin uranlar dīdār göregen olur

² Dostun ili nerededir, gülü nerede açılır; dost bahçesinin bülbülü ve neşeli gül nerededir?

³ Karayı ve denizi aradım, ben bu sırrı bulamadım, cisim ve candan içeri olan, gizli sultan nerededir?

⁴ Bildim can tendedir, ten de can ile güçlüdür; ama ne yapayım, bilmedim, cana sevgili nerededir?

⁵ Niyâzî'ye can olan, sırrında sultan olan; din ve hem iman olan, o mekânı olmayan nerededir?

^{152.} 41b-42a. Yûnus Emre: Dîvân-ı İlâhîyât, ş.96. (Tatcı, 2012:203)

¹ Dervîş olan kişiler delidir, aşk nedir bilmeyen ona gülendir

² Sen sakın ona gülme! Ona gülmek senin için iyi değildir, insan neye gülerse başına gelir.

³ Ah! Bu aşkın eseri her kime uğrar ise o gece uykusu uyumaz, onun benzi solar.

⁴ Bir kişi âşık olsa aşk denizine dalsa, o denizin dibinde cevher bulan olur.

⁵ Âşık mekânı olmayandır, o dünyayı terk eder; dünyayı terk edenler sevgilini yüzünü görür.

Dervîş Yûnus sen-dahı incitme dervîşleri
Dervîşlerüñ du‘âsı kabûl olağan olur

153.
Evc

Müfte ‘ilün fâ ‘ilün

I

1. Kim göre dîdârını
‘Aklı perîşân olur
3. Ref‘-i hicâb eylese
Vâlih ü hayrân olur

II

1. Halk cihânda bendesi
‘Âşık-ı efgendesi
3. Tâl‘atınun zerresi
Mihr-i dırağşân olur

III

1. Kâfile-sâlâr-ı gül
Ruğlarıdur tâze gül
3. Kâmet-i şâh-ı rusûl
Serv-i hürâmân olur

⁶ Dervîş Yûnus sen dahi dervîşleri incitme! Çünkü dervîşlerin duası kabul olur.
153. **42a.** Nakşî Dîvânı, ş.14. (Ayhan, 2000:209-210) Divanda 6 bent.

I

- 1 Kim sevgilisini görse,
2 Onun aklı perişan olur,
3 O perdeyi kaldırsa,
4 Şaşkın ve hayran olur.

II

- 1 İnsanlar âleminde onun kulu,
2 Onun çaresiz âşığı,
3 Güzel yüzünün zerresi,
4 Parlak güneş olur.

III

- 1 Gül kafilesinin başı,
2 Onun taze gül yanaklarıdır,
3 Peygamberler şahının boyu,
4 Salınan servi (gibi) olur.

IV

1. **Nakşî-i dîrînesi**
Şerh olunup sînesi
3. **Qalbinüñ âyînesi**
Bir meh-i tâbân olur

154.
Evc

Mef'ûlü mefâ'îlü mefâ'îlü fe'ûlün

1. Mecnûn-ı Hudâ olanı zencîre çekerler
Şol tâlib-i Hakk 'âşıkı bir pîre çekerler

Fer'îyle bilinür yine ol 'âlemüñ aşlı
Ma'nî bilinür lafzla takrîre çekerler
3. Ol derde düşüp istese dîdâr-ı Hudâyı
Pîrân-ı haqîkat anı ta'bîre çekerler

Bu *kâne yekûnu* ile ey h'âce bu olmaz
Bu dersi bilen 'âşıkı tefsîre çekerler
5. **Seyfî** bilürem dime şağın 'ilm-i ledünni
Pîrân-ı tarîkat seni ta'zîre çekerler

IV

-
- 1 Kadim Nakşî'si,
 - 2 Onun sinesi açılıp,
 - 3 Kalbinin aynası,
 - 4 Bir parlak ay olur.
 154. **42a.** Seyyid Nizmoğlu Divanı, ş.69. (Özdemir, 1996:85-86)
 - 1 Huda'nın delisi olanı zincire çekerler, şu Hak talibi âşığı bir pire gönderirler.
 - 2 O âlemin aslı yine şubesiyle bilinir, ondan mânâ bilinir, onu analtırlar.
 - 3 O derde düşüp Huda'nın tecellisini istese, hakikat pirleri onu ifadeye çekerler.
 - 4 Ey hoca! Bu *kâne Yekûnu* "Demek aramızdaki beyinsiz, Allah hakkında ipe sapa gelmez şeyler **söylüyormuş.**" (Cin 72/4) ayeti ile olmaz, bu dersi bilen âşığın bunu yorumlamasını isterler.
 - 5 Seyfî, sakın ilahi sırlara ait ilmi bilirim deme! Tarikat pirleri seni azarlar.

155.

Evc

10'lu hece ölçüsü

1. Ey şanem nolduñ cāna kaçduñ var
Bağrını deldüñ kana kaçduñ var

[42b] Başum öñinde çevgān elinde
Çelmeden ğayrı yā ne kaçduñ var

3. Gör beni noldum şararup soldum
Vaşluñ umarken hicrāna kaçduñ var

Bu vücūdumı odlara yaқduñ
Ben de bilmem büryāna kaçduñ var

5. Tîğ-i ğamzeñle toğraduñ bağrum
Cism ü cānum kurbāna kaçduñ var

Onmaduқ başum ğavgāya şalduñ
Pādişāhum seyrāna kaçduñ var

7. Bu Niyāzî'yi ağlatdığuñdan
Umulur ki ihsāna kaçduñ var

156.

Evc

Mef'ülü mefā'îlün mef'ülü mefā'îlün

1. Mecnūn olalı göñlüm Leylā haberin söyler
Derde düşe[li] cānum veylā haberin söyler

155. 42a-42b. Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.48. (Erdoğan, 2019:189)

1 Ey put gibi güzel sevgili! Ne oldun cana kastın var, bağrını deldin kana kastın var.

2 Başım önünde değnek elinde, çelmeden başka ya ne kastın var?

3 Gör! Beni ne oldum sararıp soldum, kavuşmanı umarken ayrılığa niyetin var.

4 Bu vücudumu ateşlere yaktın, ben de bilmem, kebab etmeye niyetin var.

5 Göz süzerek bakma kılıcınla bağrımı doğradın cisim ve canımı kurban etmeye niyetin var.

6 Talihsiz başımı kavgaya saldın, padişahım seyretmeye kastın var.

7 Bu Niyâzî'yi ağlattığından umulur ki iyiliğe kastın var.

156. 42b. Şemseddin Sivasî Divanı. (Toparlı, 2017:72)

1 Gönlüm, Mecnun olduğundan beri Leyla'nın haberini söyler; canım derde düştüğünden beri feryat etmenin haberini söyler.

Cismümde gönül kuşu maḥbūs olalı inler
Cezbeyle boşandıkda a‘lā ḥaberin söyler

3. Cān kuşu bu gülşende medḥūñ okımaḥdaydı
Zülfūñ ağına düşdi sevdā ḥaberin söyler

Cānum duyalı zevkuñ aña uyalı gönülüm
Özge ḥaberin koyup Mevlā ḥaberin söyler

5. **Şemsî** seni tıyalı ‘aşka cānı uyalı
Fırkat ḥaberin koyup vaşla ḥaberin söyler

157.
Zîrgüle (Zirgüle)

11’li hece ölçüsü

I

1. Kānı bizden evvel gelen velîler
Bunu böyle buyurmuşdur ulılar
3. Āb-ı Kevser ırmağından diriler
İçer cān u dilden tevḥîd idenler

² Cismimde gönül kuşu hapsedildiğinden beri inler, cezbeyle boşandıkça çok şerefli olanın haberini söyler.

³ Can kuşu bu gül bahçesinde senin övgünü okumaktaydı; o senin saçının tuzağına düştü, sevdâ haberini söyler.

⁴ Canım senin zevkini duyduğundan beri, gönülüm ona uyduğundan beri, başka haberini koyup Mevlâ haberini söyler.

⁵ Şemsî seni duyduğundan beri, canı aşka uyduğundan beri, ayrılık haberini koyup kavuşma haberini söyler.

157. 42b-43a.

I

1 Bizden evvel gelen veliler neredeler?
2 Yüce kimseler bunu böyle buyurmuştur:
3 Canlılar Kevser suyunun ırmağından,
4 İçer, can ve gönülden tevhit edenler.

II

1. Sür tevḥīdi gözün gönlün açıla
Var Ḥaḳ dergāhına sende şuçıla
3. Şırāt köprisini āsān vechile
Geçer cān u dilden tevḥīd idenler

III

1. Ḥaḳḳuñ nūr-ı şevḳini kesmez yüzinden
Silerler perde anuñ gözinden
3. Zāhir ü bāṭını anuñ yüzinden
Açar cān u dilden tevḥīd idenler

IV

1. Ḥaḳḳı seven Ḥaḳ yollara çalışır
Dā'im Allāh dostlarıyla görüşür
3. Çıkar gökde meleklerle karışır
Uçar cān u dilden tevḥīd idenler

II

-
- 1 Tevhidi takip et, gözün gönlün açılsın,
2 Sende Hak dergāhına suç ile var,
3 Sırat köprüsünü kolay yolla,
4 Geçer, can ve gönülden tevhit edenler.

III

- 1 O yüzünden Hakk'ın şevkinin nurunu kesmez.
2 Onun gözünden perdeyi kaldırırılar.
3 Onun yüzünden görüneni ve görünmeyeni,
4 Açar, can ve gönülden tevhit edenler.

IV

- 1 Hakk'ı seven Hak yolunda çalışır,
2 Daima Allah dostlarıyla görüşür,
3 Gökte çıkar meleklerle karışır,
4 Uçar, can ve gönülden tevhit edenler.

V

1. Gel ey **Merkez** geçen geçti o cānlar
 Sür tevḥīdi ele girmez bu demler
 3. Sekiz cennet kapısını fetḥ eyler
 Uçar cān u dilden tevḥīd idenler

158.
Māhūr

5'li hece ölçüsü

I

1. Yüce sultānum
 Derde dermānum
 3. Bedende cānum
 Hū demek ister

II

1. ‘Ālimsin ‘ālim
 Toğrıdur yolum
 3. Ağzumda dilüm
 Hū demek ister

V

- 1 Gel, ey Merkez! O canlar(dan) geçen geçti,
 2 Bu anlar bir daha yaklanmaz, tevhidi takip et.
 3 Sekiz cennet kapısını açar,
 4 Uçar, can ve gönülden tevhit edenler.
158. 43a.

I

- 1 Yüce sultanım,
 2 Derde dermanım,
 3 Bedende canım,
 4 Hû (Allah) demek ister.

II

- 1 Bilensin bilen,
 2 Benim yolum doğrudur,
 3 Ağzımda dilim,
 4 Hû (Allah) demek ister.

III

1. Gidersin anda
Gelmezsin bunda
3. K̇ara ġüninde
Ḣu demek ister

IV

1. **Ẏunus** postında
Ġöñül dostında
3. Şırāt üstinde
Ḣu demek ister

V

1. Ey ğanī Ṡübḥān
Ey derde dermān
3. Bedende bu cān
Ḣu demek ister

III

-
- 1 Sen oraya gidersin,
 - 2 Buraya gelmezsin,
 - 3 O kötü gününde,
 - 4 Ḣu (Allah) demek ister.

IV

- 1 Ẏunus postunda,
- 2 Ġönül dostunda,
- 3 Sırat üstünde,
- 4 Ḣu (Allah) demek ister.

V

- 1 Ey zengin Ṡübhan,
- 2 Ey derde derman,
- 3 Bedende bu can,
- 4 Ḣu (Allah) demek ister.

159.
Hüzzām
8'li hece ölçüsü

I

1. Bağırumdaki biten başlar
Muḥammedüñ 'aşkıındandur
3. Bu gözümden akan yaşlar
Efendimüñ 'aşkıındandur

II

1. Her şām u seher yandığum
'Ālemlerden uşandığum
3. Çarḥ urup semā' döndigüm
Muḥammedüñ 'aşkıındandur

III

1. Daḥl idenler devrānuma
İrmediler seyrānuma
3. Kıydığum kendi cānuma
Muḥammedüñ 'aşkıındandur

159. 43a-43b.

I

- 1 Bağırumdaki ortaya çıkan yaralar,
2 Muhammed'in aşkıındandır.
3 Bu gözümden akan yaşlar,
4 Efendimin aşkıındandır.

II

- 1 Her sabah ve akşam yandığım,
2 Âlemlerden usandığım,
3 Daireler çizerek ayin (sema) döndüğüm,
4 Muhammed'in aşkıındandır.

III

- 1 Benim devranıma karışanlar,
2 Temâşâ etmeme ulaşamadılar.
3 Kendi canıma kıydığım,
4 Muhammed'in aşkıındandır.

1. Görün **Seyfullāhuñ** kaçdın
Sever ol Allāhuñ dostın
3. Şorarsañuz niçün mestsin
Efendimüñ ‘aşkındandur

Ḥarfü’z-zā

160.

‘Uşşāk

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Bu nice dertdür ki düşdi cāna dermān istemez
Artdurur günden güne derdini noķşān istemez

‘Āşıka besdür anuñ derdi gerekmez dü cihān
Bülbülün maķşūdı güldür bağ u bostān istemez
3. Neylesün nitsün sarāyı pādişāhı isteyen
Ḥūrīye kılmaz nażar cennāt-ı Rıdvān istemez

Kağı cānda kim anuñ derd olmayan yanmaz müdām
Tā ebed cānsuzdur ol bī-çāre cānān istemez
5. Şol gönül kim ‘aşk nūrıyla münevver olmadı
Kaldı nefsi zulmet içre āb-ı hayvān istemez

1 Seyfullah’ın niyetini görün,
2 O Allah’ın dostunu sever,
3 Ne için sarhoşsun diye sorarsanız,
4 Efendimin aşkındandır.
160. 44a. Eşrefoğlu Rûmî ve Dîvânı (İnceleme-Metin), ş.40. (Güneş, 1994:259) Divanda 7 beyit.
1 Bu nasıl derttir? Cana düştü derman istemez, derdini günden güne arttırır eksik istemez.
2 Âşığa O’nun derdi kâfidir, ona iki cihan gerekmez; bülbülün isteği güldür, bağ ve bostan istemez.
3 Sarayı padişahı isteyen ne yapsın, ne etsin? O cennet kızlarına bakmaz, Rıdvân’ın korduğu cenneti istemez.
4 Kimin yanında O’nun derdi olmasa o devamlı yanmaz, sonsuza kadar cansız kalır; o çaresiz olan kişi, sevgili istemez.
5 Şu gönül aşk nuruyla aydınlatılmış olmadı, karanlık nefsi içinde kaldı, hayat suyu istemez.

Eşrefoğlu Rûmî artur derdini ‘âşıkларуñ
Derd-ile rüsvây olan ‘âlemde pinhân istemez

161.
‘Uşşâk

Mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün fe ‘ülün

1. Baña cānān gerek şol cān gerekmez
Kuşūr-ı cennet ü Rıdvān gerekmez

Baňa ma‘şūk tecellīsinden özge
Gerekmez hūrī vü ğilmān gerekmez

3. Baňa ‘aşk Yūsufi mihmān olupdur
Mısr sultānum Ken‘ān gerekmez

Baňa ‘aşkdur ki pīrümüñ göymede
Talayum ben ki artık cān gerekmez

5. Baňa ‘aşkdur nice şaklasın beni
Deli misin ki ‘aşka pinhân gerekmez

Cemālî Halvetî miskīn faķīrūñ
Cānından özge hīç fermān gerekmez

⁶ Eşrefoğlu Rûmî, âşıkların derdini arttır, çünkü dert ile rezil olan âlemde gizli istemez.

^{161.} **44a.** CemâlidinUşşâki Divânı (Metin İnceleme), ş.219. (Üçüncü, 1998:212)

¹ Bana sevgili gerek, şu can gerekmez, bana Rıdvān ve cennet köşkleri gerekmez.

² Bana sevgili tecellisinden başka cennet kızları ve delikanlıları gerekmez.

³ Bana aşk Yūsuf’u misafir olup, ben Mısır’a sultanım, bana Kenan gerekmez.

⁴ Pirimin yakma işinde bana aşktır; ben ona batayım çünkü artık bana can gerekmez.

⁵ O beni nasıl saklasın, bana aşktır; aşka gizli gerekmez deli misin?

⁶ Cemâlî Halvetî senin tembel fakirin, onun canından başka hiç ferman gerekmez.

162.

‘Acem

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

I

1. Ger şorarsañ intisāb-ı zātuñuz kimdür deyü
Bülbül-i şūrīdeyüz biz Eşrefî ‘Uşşākıyuz
3. Gülşen-i vahdetde feryād eylerüz Allāh deyü
Bülbül-i şūrīdeyüz biz Eşrefî ‘uşşākıyuz

II

1. Biz şerāb-ı vuşlatı ma‘şūḡ elinden içmişüz
Mest ü ḡayrānuz cemāle cümleden el çekmişüz
3. Cān virüp **Seyyid Şeref** cānān[a] cāndan geçmişüz
Bülbül-i şūrīdeyüz biz eşrefî ‘uşşākıyuz

163.

‘Acem

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. *Ḥamdü lillāh* sāye şaldı ni‘met-i şehir-i şıyām
Māh-ı rahmetdür İlähî faẓl u iḡsān isterüz

‘İzz ü şevketle görindi devlet-i şehir-i kıyām
Māh-ı rahmetdür İlähî luṭf-ı sultān isterüz

162. 44b.

I

- 1 Eğer sorarsan zatınızın bağılılığı kimdir diye,
- 2 Biz perişan bülbülüz, Eşrefî âşıklarıyız.
- 3 Vahdetin gül bahçesinde Allah diye feryat ederiz,
- 4 Biz perişan bülbülüz, Eşrefî âşıklarıyız.

II

- 1 Biz kavuşma şarabını sevgili elinden içmişiz,
- 2 O’nun yüzüne sarhoş ve hayranız, her şeyden vazgeçmişiz.
- 3 Ey Seyyid Şeref! Biz sevgili için can verip candan geçmişiz.
- 4 Biz perişan bülbülüz, Eşrefî âşıklarıyız.

163. 44b.

1 *Ḥamdü lillāh* “Onlara, “Gökleri ve yeri kim yarattı?” diye soracak olsan, mutlaka “Allah” diyeceklerdir. De ki: “**Bütün övgüler Allah’a mahsustur**”; ama onların çoğu bilmez.” (Lokmân 31/25) oruç ayının nimeti yardım gönderdi, ey Allah’ım! merhamet ayıdır, biz iyilik ve bağışlama isteriz.

2 Namaz ayının mutluluğu şeref ve heybetle göründü, bu ay merhamet ayıdır, biz de Sultan’ın iyiliğini isteriz.

3. Derd-i cürme mübtelâyuz tevbe itdük Rabbenâ
Mâh-ı rahmetdür İlähî derde dermân isterüz
- Gerçi çok ‘işyānumuz me’yūs-ı rahmet olmazuz
Mâh-ı rahmetdür İlähî ‘afv u ğufrân isterüz
5. Nârdan âzâd eyle Mevlâ biz güneş-kâr kulları
Mâh-ı rahmetdür İlähî ‘afv u ğufrân isterüz
- Cennetüñ vir cümle mü’minlerle **Mahvî** bendeñe
Mâh-ı rahmetdür İlähî dâr-ı Rıdvân isterüz

164.

‘Arazbâr

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1. Dest-i ‘aşk-ile dem-â-dem yakalar çāk eylerüz
Hasret ü şevk-ile dâ’im çeşmi nemnāk eylerüz
- İrmege ol dosta şular gibi tırmaz çağlaruz
Döginüp taşlarla yüzümüzü ber-ḥāk eylerüz
3. ‘Âşık-ı şeydâlaruz biz dost cemâlin görmege
Mâsivâdan göñlümüz âyînesin pāk eylerüz
- Âteş-i ‘aşk-ile pür-süz u güdâz olmaḡdayuz
Bağrumuzı ney gibi dāḡlarla derdnāk eylerüz

³ Ey Rab! Suç derdine tutulmuşuz ancak tövbe ettik; merhamet ayıdır, biz de derde derman isteriz.

⁴ Ey Allah’ım! Gerçi isyanımız çoktur ancak merhametten ümitsiz değiliz, merhamet ayıdır, biz de af ve merhamet isteriz.

⁵ Ey Mevlâ! Biz günahkâr kulları ateşten kurtar, ey Allah’ım! merhamet ayıdır, biz de af ve merhamet isteriz.

⁶ Ey Allah’ım! Mahvî kuluna ve bütün inananlara cennetini ver; merhamet ayıdır, biz de Rıdvân’ın makamını isteriz.

^{164.} **44b-45a.** İzzî Divanı (Tenkitli Metin-İnceleme), ş.121. (Kara, 2007:196)

¹ Biz daima aşkın eli ile yakalar yırtarız, daima hasret ve arzu ile gözü ıslak ederiz (ağlarız).

² O dosta ulaşmak için sular gibi durmaz çağlarız, taşlarla dövünüp yüzümüzü toprakta ederiz.

³ Biz çılgın âşıkınız dost yüzünü görmek için, Allah’tan başka her şeyden gönlümüzün aynasını temizleriz.

5. Şıdķ-ıla rāh-ı fenā fillāha sālİKler bizüz
Biz bekā billāh ile ķalbi feraĥnāk eylerüz
- Mazĥar-ı Ĥakk oldıĥumuz ‘İzziyā zāhir bizüm
Bes ne ĥācetdür *Ene’l-Ĥakk*dan dem imsāk eylerüz

165.

Baba Tāhir ü Rāĥatü’l-ervāĥ

Mefā ‘İlün mefā ‘İlün mefā ‘İlün mefā ‘İlün

1. Biz ol ‘uşşāk-ı ser-bāzuz bize ‘aķl ıssı yār olmaz
Mey-i ‘aşķ-ıla ser-mestüz bize herĥiz ĥumār olmaz
- Şarāb-ı ‘aşķı çün içdüķ ferāĥat mülkine göçdüķ
Yanup ‘aşķ-ıla tütüşdüķ bize tehdīd-i nār olmaz
3. Diriyüz dā’im ölmezüz çürüyüp toprak olmazuz
Ĥarañulıķda ķalmazuz bize leyl ü nehār olmaz
- Bizüm gülşendeki güller açılır tāze şolmazlar
Ĥazān olmaz bu gülşende zemistān u bahār olmaz
5. Ĥıyamazsañ baş u cāna ırāk tūr girme meydāna
Bu menzilde nice cānlar baş oynar i’tibār olmaz
- Bu dünyā balına banma ĥayālātına aldanma
Ebed bāķī ķalır şanma fenādur pāydār olmaz

⁵ Fenâfillāh makamının yoluna yolcular doğru söz ile biziz, biz bekâbillāh makamındayız ve kalbi sevinçli ederiz.

⁶ Ey İzzî! bizim Hakk’a erişmiş olduğumuz açık, bu bize yeter dahası gereksizdir. *Ene’l-Hak*’tan “Ben Hakk’ım.” nefes (alıp, diğer şeylerden) vazgeçeriz.

^{165.} 45a. Şemseddin Sivasî Divanı. (Toparlı, 2017:80)

¹ Biz o korkusuz âşıkınız, akıl sahibi kimse bize sevgili olmaz; aşk şarabıyla sarhoşuz, bize asla şaşkınlık olmaz.

² Çünkü biz aşk şarabını içtik, huzur mülküne göçtük; aşk ile yanıp tutuştuk bize ateşin tehdidi olmaz.

³ Biz daima diriyiz, ölmeyiz, çürüyüp toprak olmayız; bize gece ve gündüz olmaz.

⁴ Bizim gül bahçesindeki güller taze açılır, solmazlar; bu gül bahçesinde sonbahar, kış ve bahar olmaz.

⁵ Baş ve cana kıyamazsan, uzak dur, meydana girme! Bu yerde nasıl canlar, canını feda etmekten çekinmez, gene de onlara itibar edilmez.

⁶ Bu dünya balına banma, hayallerine aldanma, ebediyen, sonsuza kadar kalır sanma! O geçicidir, kalıcı olmaz.

7. İrişdi çün bu Şemsî'nün vücûdı kaṭresi baḥre
Ne kaṭre 'ayn-ı baḥr oldı aña ka'r u kenār olmaz

166.
Baba Ṭāhir

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Mest-i 'aşkuz şabrumuz yok sînemüz çāk eylerüz
Derd-i 'aşk-ıla dem-ā-dem çeşmi nemnāk eylerüz

Görmek için şāhid-i maḳşūdı çeşm-i cānile
Māsivādan ḳalbümüz āyînesin pāk eylerüz
3. Neş'e-i cām-ı muḥabbet virdi bir ḥālet bize
Göz yumup açınca seyr-i eflāk eylerüz

Bir 'aceb ḥālet virür keyfiyyet-i şahbā-yı 'aşk
Gāh ḥāki zer ider gāhī zeri ḥāk eylerüz
5. Cām-ı bākī dest-i sākī-i ezelden içmişüz
Luṭfiyā anuñiçün güftār-ı bī-pāk eylerüz

⁷ Çünkü bu Şemsî'nin vücudunun damlası denize ulaştı, ne damlası, denizin kendisi oldu, ona dip ve kenar olmaz.

^{166.} **45a-45b.**

¹ Biz aşk sarhoşuyuz, bu yüzden sabrımız yok, sinemizi yırtarız; daima aşk derdiyle gözü nemlendiririz.

² İstenilen sevgiliyi can gözüyle görmek için, biz Allah'tan başka her şeyden kalbimizin aynasını temizleriz.

³ Bize muhabbet kadehinin neşesi bir hâl verdi, göz yumup açıncaya kadar gökleri gezeriz.

⁴ Aşk şarabının keyfi bize tuhaf bir hâl verir, bazen toprağı altın eder, bazen altını toprak ederiz.

⁵ Ey Lutfi! Ezel sakisinin elinden ölümsüzlük kadehi içmişiz, onun için temiz olmayan söz söyleriz.

167.

Şabā

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün

I

1. İlāhī neylesün nitsün
Göñül sensüz qarār itmez
3. Eger tursun eger gitsün
Göñül sensüz qarār itmez

II

1. Cihān bāğında bir sâ‘at
Ne mümkindür ola rāḥat
3. Olursa ravza-i cennet
Göñül sensüz qarār itmez

III

1. Nider ol bāğ u bostānı
Nider ol hūr u ğılmānı
3. Firāq-ıla yanar cānı
Göñül sensüz qarār itmez

167. 45b. Abdūlahad Nûri ve Divanı İnceleme ve Tenkitli Metin ş.47. (Akkaya, 2003:268)

I

- 1 Ey Allah'ım ne yapsın, ne etsin?
2 Gönül sensiz karar etmez.
3 Eğer dursun eğer gitsin,
4 Gönül sensiz karar etmez.

II

- 1 Cihan bağında bir saat,
2 Rahat olmak mümkün değildir.
3 Cennet bahçesi olsa bile,
4 Gönül sensiz karar etmez.

III

- 1 O, bağ ve bostanı ne etsin,
2 O, cennet kızlarını ve delikanlılarını ne etsin,
3 Ayrılık ile canı yanar,
4 Gönül sensiz karar etmez.

IV

1. Murādı sensin ey Mevlā
Dilinde ğayrı yok aşlā
3. Olursa meskeni tūbā
Göñül sensüz qarār itmez

V

1. Çü sensin Nūrīnūñ yārı
Nider ol ğayr efkārı
3. Sevindür sen o nā-çārı
Göñül sensüz qarār itmez

168.

Hüseynî

Müstef'ılün müstef'ılün

I

1. Luṭf eyleyüp bir kez nazār
Eylerse ger sulṭānumuz
3. Kürsî degül 'arşdan dahı
'Ālî ola 'unvānumuz

IV

- 1 Ey Mevla! Onun isteği sensin,
2 Onun gönlünde başkası asla yok,
3 Meskeni cennetteki ağaç olsa bile,
4 Gönül sensiz karar etmez.

V

- 1 Çünkü Nūrî'nin sevgilisi sensin,
2 O başka düşünceleri ne etsin,
3 Sen, o çaresizi sevindir,
4 Gönül sensiz karar etmez.

168. 45b. Azîz Mahmûd Hüdâyî Dîvân-ı İlâhiyât, ş.3. (Tatçı-Yıldız, 2015:39)

I

- 1 İyilik edip bir kez nazar,
2 Ederse eğer sultanımız,
3 Taht değil tahttan dahi,
4 Yüce olsun unvanımız.

II

1. Benlik aradan dūr ola
Zulmet gidüp pūr-nūr ola
3. Maḥzūn gōñül mesrūr ola
Ma‘mūr ola vīrānumuz

III

1. Vaḥdet şarābın kim içe
Fānī ‘alāyıkdan geçe
3. Ger ḥaşr ola niçe niçe
Ayılmaya mestānumuz

IV

1. Şevk-ıla bülbüller öte
Āvāzı āfākı tuta
3. Her laḥza tāze gül bite
Hīç şolmaya bostānumuz

II

-
- 1 Benlik aradan uzak olsun,
 - 2 Karanlık gidip, nur dolu olsun,
 - 3 Hüzünlü gönül sevinçli olsun,
 - 4 Viranımız imar edilmiş olsun.

III

- 1 Kavuşma şarabını kim içse,
- 2 Geçici alakalardan geçse,
- 3 Eğer sayısız kıyamet olsa,
- 4 Sarhoşlarımız ayılmasın.

IV

- 1 Şevk ile bülbüller ötsün,
- 2 Onların feryadı çevreyi tutsun,
- 3 Her an taze gül bitsin,
- 4 Bostanımız hiç solmasın.

V

1. Ola **Hüdâyî**'ye 'aṭā
Cān sem'ine ide nidā
3. Derdin viren ḳādir Hudā
Bir gün virür dermānumuz

169.
Ḥiṣār

7'li hece ölçüsü

I

1. Düşdüm yine bir derde
Gönlüm niçün eglenmez
3. Ḳarārum yok bir yirde
Gönlüm niçün eglenmez

II

1. Yā Rabbi sen ḳıl yārī
Cemālūñ görsem bārī
3. Dün ü gün ḳılup zārī
Gönlüm niçün eglenmez

V

- 1 Hüdâyî'ye bağışlama olsun,
2 Can kulağına soslensin,
3 Derdini veren kuvvet sahibi Huda,
4 Bir gün dermanımızı verir.
169. **45b-46a.** Bolulu Şeyh Himet ve Dîvânçesi (Çeviriyazı-Şerh-Sözlük). (Yetkin, 2016:81)

I

- 1 Yine bir derde düştüm,
2 Gönlüm niçin eğlemez?
3 Bir yerde kararım yok,
4 Gönlüm niçin eğlemez?

II

- 1 Ey Rab! Sen yardım et,
2 Hiç olmazsa yüzünü görsem,
3 Gece ve gündüz ağlasam,
4 Gönlüm niçin eğlemez?

III

1. Zīnet sevdāsı degül
Şöhret[şehvet] ğavgāsı degül
3. ‘İzzet da‘vāsı degül
Gönlüm niçün eglenmez

IV

1. Mü’minem şükr iderem
Dā’imā fikr iderem
3. Her zamān zıkr iderem
Gönlüm niçün eglenmez

V

1. **Himmet** bir ‘āşık kuldur
Bu yol bir ‘aceb yoldur
3. Hālūmi bilen oldur
Gönlüm niçün eglenmez

III

-
- 1 Sūs sevdası değil,
2 Şöhret kavgası değil,
3 İtibar davası değil,
4 Gönlüm niçin eğlemez?

IV

- 1 İnananım, şükür ederim;
2 Daima fikir ederim,
3 Her zaman zikir ederim,
4 Gönlüm niçin eğlenmez?

V

- 1 Himmet bir âşık kuldur,
2 Bu yol bir tuhaf yoldur,
3 Hâlimi bilen odur,
4 Gönlüm niçin eğlenmez?

170.
Sünbüle

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

I

1. Murg-ı dil pervāz urup uçmak diler
Āşiyān-ı lā-mekāndur seyrümüz
3. Seyr-i fillāha kanad açmak diler
Āşiyān-ı lā-mekāndur seyrümüz

II

1. ‘Aşk-ı Hāḡdan cūş idüp deryā gibi
Bir maḡām-ı ‘ālīde ‘anḡā gibi
3. Gülsitānda bülbul-i gūyā gibi
Āşiyān lā-mekāndur seyrānumuz

III

1. Zāhidā olmaz bu ḡl u ḡāl ile
İrmedi Cibrīl perr ü bāl ile
3. ‘Aşk-ı dildār ile vecd ü ḡāl ile
Āşiyān lā-mekāndur seyrānumuz

170. **46a.** Bolulu Şeyh Himet ve Dîvânçesi (Çeviriyazı-Şerh-Sözlük). (Yetkin, 2016:84-85)

I

- 1 Gönül kuşu kanat vurup uçmak diler,
- 2 Seferimiz mekânı olmayan yuvayadır,
- 3 Allah için sefere kanat açmak ister,
- 4 Seferimiz mekânı olmayan yuvayadır.

II

- 1 Hak aşkından deniz gibi coşup,
- 2 Bir yüce makamda Anka gibi,
- 3 Gül bahçesinde sözde bülbul gibi,
- 4 Seferimiz mekânı olmayan yuvayadır.

III

- 1 Ey zahit! Bu dedikodu ile olmaz,
- 2 Cebrail kanatve kol ile ulaşmadı,
- 3 Sevgilinin aşkıyla ve kendinden geçme ile,
- 4 Seferimiz mekânı olmayan yuvayadır.

IV

1. ‘Aşk-ı Hakk-ile o kim serden geçer
Hâ’il olmaz yir ü gök ü baır u ber
3. **Himmet**-i merd-i Hudâdan al haber
Âşiyân lâ-mekândur seyrânumuz

171.
Muḥayyer-Büselik
Mefâ’îlün mefâ’îlün

I

1. Tecellî-i cemâl ister
Göñül eğlenmez eğlenmez
3. Tesellî-i vişâl ister
Göñül eğlenmez eğlenmez

II

1. Sivâ şavmını kim tıtdı
Vişâlin ‘îdine yitdi
3. Cemâlin vaşfin işitdi
Göñül eğlenmez eğlenmez

IV

- 1 Hak aşkı ile kim başından vazgeçer,
2 Yer, gök, deniz ve toprak ona engel olmaz,
3 Huda’nın merdi olan kişi Himmet’ten haber al!
4 Seferimiz mekânı olmayan evdir.
171. **46a-46b.** Azîz Mahmûd Hüdâyî Dîvân-ı İlâhiyât, ş.105. (Tatçı-Yıldız, 2015:137) Divanda 9 bent.

I

- 1 Yüzünün tecellisini ister,
2 Gönül eğlenmez eğlenmez.
3 Sana kavuşmanın tesellisini ister,
4 Gönül eğlenmez eğlenmez.

II

- 1 Allah’tan başka varlıkların orucunu kim tuttu,
2 Sana kavuşmanın bayramına ulaştı,
3 Senin yüzünün vafını işitti,
4 Gönül eğlenmez eğlenmez.

III

1. Şu cān ki buldı cānānı
Nider mülk-i Süleymānı
3. Kōdı hayretde ‘aşk anı
Gōñül eglenmez eglenmez

IV

1. Ne ḥalvetde ne celvetde
Ne keşretde ne vaḥdetde
3. Ne tūbāda ne cennetde
Gōñül eglenmez eglenmez

V

1. Ne dünyāda ne ‘uqbāda
Gōñül bir özge sevdāda
3. Dem-ā-dem fīkr-i Mevlāda
Gōñül eglenmez eglenmez

III

-
- 1 Şu can ki sevgiliyi buldu,
2 Süleyman’ın mülkünü ne eder?
3 Aşk onu hayrette bıraktı,
4 Gönül eğlenmez eğlenmez.

IV

- 1 Ne halvette ne celvette,
2 Ne kesrette ne vahdette,
3 Ne cennet ağacında ne cennette,
4 Gönül eğlenmez eğlenmez.

V

- 1 Ne dünyada ne ahirette,
2 Gönül bir has sevdada,
3 Daima Mevla düşüncesinde,
4 Gönül eğlenmez eğlenmez.

VI

1. Cemālũñ nũrını gözler
Añā kār eylemez sözler
3. Meger yā Rab seni özler
Göñül eglenmez eglenmez

VII

1. Göñül vîrānesin yā Rab
Kemal-i fażluñ ile yap
3. İdelden zātını maṭlab
Göñül eglenmez eglenmez

VIII

1. Eger dünyā eger ‘uḳbā
Vişālũñsüz ḳurı ğavġā
3. **Hüdâyî** nitsün ey Mevlā
Göñül eglenmez eglenmez

172.

‘Irāk

14’lü hece ölçüsü

1. Şũfiyem ḥalk içinde tesbîḥ elümden gitmez
Dilüm ma‘rifet söyler göñlüm hîç ḳabûl itmez

VI

1. Senin yüzünün nurunu gözler,
2. Sözler ona fayda etmez,
3. Ey Rab! Aslında o seni özler,
4. Gönül eğlenmez eğlenmez.

VII

1. Ey Rab! Gönül viranesini,
2. Cömertliğinin mükemmelliği ile yap,
3. Zatını istenilen şey ettiğinden beri,
4. Gönül eğlenmez eğlenmez.

VIII

1. İster dünya ister ahiret,
2. Bunlar senin kavuşman olmadan kuru kavgadan ibaret,
3. Ey Mevla! Hüdâyî ne etsin?
4. Gönül eğlenmez eğlenmez.

172. **46b.** Yûnus Emre: Dîvân-ı İlâhîyât, ş.117. (Tatcı, 2012:226) Divanda 10 beyit.
1. Sufiyim halk içinde tesbih elimden gitmez; dilim hüner söyler, gönlüm hiç kabul etmez.

Görenler elüm öper tãc u hırkama bakar
Şöyle şanurlar beni zerrece günâh itmez

3. Tışum dervîş içüm boş dilüm tatlu sözüm hoş
Şu benüm itdüklerüm dînüñ değışen itmez

Yûnus sen itdüklerüñ Allāhuña ‘arz eyle
Anuñ keremi budur sen itdüñse o itmez

173.

Beste-nigâr

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Tã ezelden biz bu ‘aşk içinde rüsvã olmışuz
İsmümüzdür söylenen ma‘nâda ‘anķã olmışuz
- Gerçi şûret ‘âleminde şandılar keşretdeyüz
Keşret içre bilmediler ferd ü tenhã olmışuz
3. Mantıķu’t-tayruñ luğat-ı muğlaķında söylerüz
Her kes añlamaz bizi bizler mu‘ammã olmışuz
- Lafz u şûret cismle añlamak isterler bizi
Biz ne elfâzuz ne şûret cümle ma‘nã olmışuz
5. Zerreler şemse güneş irişdi vahdet kãnına
Kãlmadı aşlã ta‘addüd ferd ü tenhã olmışuz

² Görenler elimi öper, taç ve hırkama bakar; şöyle sanırlar beni, zerrece günah etmez.
³ Dışım derviş içim boş, dilim tatlı sözüm hoş; aslında şu benim ettiklerimi dinini değışen etmez.
⁴ Yûnus sen ettiklerini Allah’ına arz et; onun merhameti budur, sen ettinse o etmez.
^{173.} **46b-47a.** Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.76. (Erdoğan, 2019:217) Divanda 12 beyit.
¹ Ezelden beri biz aşk içinde rezil olmuşuz; bizim ismimizdir, söylenen mânâda Anka olmuşuz.
² Gerçi onlar bizi görünüş âleminde kesretteyiz sandılar; bilmediler, kesret içinde eşsiz ve yalnız olmuşuz.
³ *Mantıku’t-tayr*’ın anlaşılabilir dilinde söyleriz; bizi herkes anlamaz, bizler bilmece söyleriz.
⁴ Söz, görünüş ve cisimle bizi anlamak isterler; biz ne söyleriz ne görünüş, biz bütün anlam olmuşuz.
⁵ Zerreler güneşe, güneş vahdet kaynağına ulaştı; çoğalmak asla kalmadı, eşsiz ve yalnız olmuşuz.

Zāhidūñ zıkr itdūgi şol ħarf u şavtuñ ismidür
Zākır ü mezḳūr u zıkre biz müsemḡā olmuşuz

7. ‘Alleme’l-esmāya mazḡar ister iseñ gel-berü
Ādem ü hem aña ta’līm olan esmā olmuşuz

Ten göziyle **Mıṣrī**yi şüretde görsem dime kim
Zīrā biz ol ḳāf-ı şüret içre ‘anḳā olmuşuz

174.

Beste-nigār

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Bugün meydān-ı ‘aşḳ içre ki yāre āşināyuz biz
Fedādur cānumuz Ḥaḳḳa anuñçün rüşenāyuz biz
- Cihānuñ terkin urmuşlar ḳamu maḳşūda irmişler
Tecellī zātı bulmuşlar tufeyl-i evliyāyuz biz
3. Vücūdı eyleyüp ‘üryān cigerleri olup sūzān
Cemālin olup ḡayrān enīs-i āh u vāyuz biz
- Cihāna itmezüz raḡbet budur āyīnimüz **Himmet**
Yiter ‘uşşāḳa bu devlet mezīd-i[mürīd-i] Muşṭafāyuz biz

⁶ Zahidin zikir ettiği şu harf ve sesin ismidir; biz zikreden, zikredilen ve zikre isimlendirilmiş olmuşuz.

⁷ ‘Alleme’l-esmā “Ve Ādem’e **bütün isimleri** öğretti. Sonra bunları meleklerle gösterip “Sözünüzde doğru iseniz şunların isimlerini bana söyleyin” dedi.” (Bakara 2/31) ayetine ulaşan olmak ister isen buraya gel, biz insan ve hem de ona öğretilen isim olmuşuz.

⁸ Ten gözüyle, görünüşte Mısrı’yi görsem deme! Zira biz o görünüş dağının içinde Anka olmuşuz.

^{174.} **47a.** Bolulu Himmet Divan Manzum Tarikatname Ādāb-ı Hurde-i Tarikat, ř. 25. (Tapsız, 1995:72) Divanda 5 beyit.

¹ Bugün aşk meydanı içinde, biz sevgiliye aşınayız; Hakk’a canımız fedadır, onun için biz aydınlığız.

² Onlar cihanın terk etmişler, hep istenilene ulaşmışlar; Allah’ın zatının tecellisini bulmuşlar, biz evliya sığıntısıyız.

³ Vücudu çıplak edip, ciğerleri yanan olup; Allah’ın yüzüne hayran olup, biz ah ve vay arkadaşısıyız.

⁴ Ey Himmet! Bizim ayinimiz budur, biz cihana rağbet etmeyiz; biz Mustafa mürşidiyiz, âşıklara bu mutluluk yeter.

175.

Rāḥatü'l-ervāḥ*Mefā'îlün mefā'îlün fe'ûlün*

1. Bu 'âlemde dil-i şeydâlaruz biz
Dem-â-dem'aşk-ıla rüsvâlaruz biz
- Bizi görmez bağan şüret göziyle
Ki Kâf-ber-Kâf uçan 'anķâlaruz biz
3. Şaķın baķma ḥaķâretle bize sen
İki 'âlemde bil dārâlaruz biz
- Bizi inkâr idenden ḥavfumuz yok
Bu meydân içre bî-pervâlaruz biz
5. Tevâzu'la iderüz iftiḥârı
Anuñçün her vakit a'lâlaruz biz
- Giderdün cân gözinden ḥicâbı
Bu gün **Seyyid Şeref** bînâlaruz biz

176.

Evc*10'lu Hece ölçüsü*

1. Bula[n] özüñi gören yüzüñi
Bir yüzi dahı görmek dilemez
- Vuşlatda olan ḥayrette kalan
'Aķlın viremez kendin bulamaz

175.

47a.

- 1 Biz bu âlemde çılgın gönülleriz, biz aşk ile daima reziliz.
2 Görünüş gözüyle bakan bizi görmez, çünkü biz Kaf'tan Kaf'a uçan Ankalarız.
3 Bize sen sakın hakaretle bakma! Biz iki âlemde hükümdarlarız bil!
4 Bizi inkâr edenden korkumuz yok, biz bu meydan içinde korkusuzlarız.
5 Alçak gönüllülükle övünürüz, onun için biz, her vakit çok şerefliyoruz.
6 Seyyid Şeref, sen de can gözünden perdeyi giderdin, biz bugün görenleriz.

176.

47a-47b. Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.74. (Erdoğan, 2019:215)

- 1 Senin özünü bulan, yüzünü gören; bir yüzü dahi, görmek dilemez.
2 Kavuşmada olan, hayrette kalan; aklını veremez, kendini bulamaz.

3. Her şām u seher odlara yanar
Hem beñzi şolar ağlar gülemez

‘Āşık olagör şādık olagör
Cehd eylemeyen menzil alamaz
5. Meftūn olalı Mecnūn olalı
Bu **Mısrî** dahı ‘akla gelemes

Harfū’ş-şīn

177.

Māhūr, Beste-i Dede

Müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün

1. Dermān arardum derdüme derdüm baña dermān imiş
Burhān arardum aşluma aşlum baña burhān imiş

Şağ u şolum gözler idüm dost yüzini görsem deyü
Ben taşrada arar idüm ol cān içinde cān imiş
3. Öyle şanurdum ayırıyam dost gayrıdur ben gayrıyam
Benden görüp işideni bildüm ki ol cānān imiş

Şavm u şalāt u hac ile şanma biter zāhid işüñ
İnsān-ı kāmīl olmağa lāzım olan ‘irfān imiş
5. Kāndan gelür yoluñ senüñ yā kanda varur menzilüñ
Nirden gelüp gitdüğini añlamayan hayvān imiş

³ Her akşam ve sabah, o ateşlere yanar hem de benzi solar, ağlar gülemez.

⁴ Sen hem âşık ol hem de sadık ol, çünkü çalışıp çabalamayan, yol alamaz.

⁵ Bu Mısrî dahi O’na tutkun ve delirmiş olduğundan beri, akıllanmaz.

^{177.} **48a.** Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.78. (Erdoğan, 2019:220) Divanda 9 beyit.

¹ Ben derman aradım derdime, derdim bana dermanmı; aslıma kanıt aradım, aslım bana kanıtmış.

² Sağ ve solumu gözlerdim, dost yüzünü görsem diye; ben dışarıda arardım, o can içinde canmış.

³ Öyle sanırdım, ayırıyım, dost başka ben başkayım; benden görüp işiteni bildim, aslında o sevgiliymiş.

⁴ Zahit senin işin oruç, namaz ve hac ile biter sanma! Kâmil insan olmaya bilme/anlayış lazımmış.

⁵ Senin yolun nereden gelir, peki yolun nereye varır? Nereden gelip gittiğini anlamayan hayvanmış.

Mürşid gerekdür bildüre Hakkı saña hakka'l-yakîn
Mürşidi olmayanlar[uñ] bildükleri gümân imiş

7. Her mürşide dil verme kim yoluñı şarpa uğradur
Mürşid-i kâmil olanuñ yolu dañı âsân imiş

İşit Niyâzî'nün sözün bir nesne örtmez Hâk yüzün
Hâk[dan] 'ayân bir nesne [yok] gözsüzlere pinhân imiş

178.

Mâhûr

16'lı hece ölçüsü

1. Cāna cefâ kıl yâ vefâ senden hem o hoş hem bu hoş
Yâ derdi gönder yâ devâ senden hem o hoş hem bu hoş
- Gerek ağlat gerek güldür gerek irgür gerek dirgür
Eşrefoğlu saña kuldur senden hem o hoş hem bu hoş

⁶ Sana *hakka'l-yakîn* mertebesini ve Hakk'ı bildirmek için rehber gerekir, rehberi olmayanların bildikleri şüpheymiş.

⁷ Her rehberle gönül verme! Çünkü senin yolunu sarpa uğratar, kâmil mürşidi olanın yolu da kolaymış.

⁸ Niyâzî'nin sözünü işit! Hak yüzünü bir nesne örtmez; Hak'tan açık bir nesne yok, O sadece gözsüzlere gizliymiş.

^{178.} 48a. Eşrefoğlu Rûmî ve Dîvânı (İnceleme-Metin), ş.47. (Güneş, 1994:269-270) Divanda 7 beyit.

¹ Ey vefa, cana eziyet ver! Senden hem o hoş hem bu hoş; ya derdi gönder ya deva, senden hem o hoş hem bu hoş.

² İster ağlat ister güldür, ister sana ulaştır ister canlandır, her zaman Eşrefoğlu sana kuldur, senden hem o hoş hem bu hoş.

179.
‘Uşşāk, Beste-i Şikārī-zāde

8’li hece ölçüsü

I

1. Gözüm nūrı faḥr-ı cihān
Yetiş yā Muḥammed yetiş
3. ‘Āleme gün gibi toğan
Yetiş yā Muḥammed yetiş

II

1. Yeşil sancaklar yalabır
Anı gören cān ṭala[bır]
3. ‘Aceb gülüv itdi kāfir
Yetiş yā Muḥammed yetiş

III

1. Ḥaḳḳa irmiş erler ile
Aḳ şakallı pīrlər ile
3. Cümle paygāmberlerle
Yetiş yā Muḥammed yetiş

179. 48a.

I

- 1 Gözümün nuru, cihanın övüncü,
2 Yetiş, ey Muhammed yetiş!
3 Āleme gün gibi doğan,
4 Yetiş, ey Muhammed yetiş!

II

- 1 Yeşil sancaklar parıldar,
2 Onu gören can çırpınır,
3 Kâfir acayip taşkınlık etti,
4 Yetiş, ey Muhammed yetiş!

III

- 1 Hakk’a ermiş erler ile,
2 Ak sakallı pirlər ile,
3 Bütün peygamberler ile,
4 Yetiş, ey Muhammed yetiş!

Harfû'l-kâf

180.

Rehāvî, Beste-i Şahhâf Hâfız

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1. Cân u dil şehrin ezelden eyledi yağmā-yı 'aşk
Ol vecihden düşdi bu 'âlemlere ğavġā-yı 'aşk

Derde düşendür bilenler ehl-i derdün hâlini
Gör nice 'âkılleri mecnûn ider Leylā-yı 'aşk
3. Gel gülistân seyrin eyle çık kafesden ey hezār
Cennet-i kudse 'urûc it bulasın me'vā-yı 'aşk

Zâhir olup sırrumuz 'âlemlere fâş eyledi
Hem-dem olanlar[olaldan]bu sırra nokṭa-i sevdā-yı 'aşk
5. Çünkü mevcûd nuṭṭı imiş 'âlemde 'aşk kâ'im maḳâm
Bize bildürdi **Fenâyî** dehri çün Mevlā-yı 'aşk [Bize bildürdi **Fenâyî** rehber-i
Mevlā-yı 'ışk]

181.

Nevā, Beste-i Dede Merdek

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1. Levḥ-i dilde okıyan 'ilm-i İlāhîden sebak
Zerrece yanında kalmaz mahv olur hep mā-sebak

^{180.} **48b.** Fenâyî Cennet Mehmed Efendi ve Dîvânı, ş.92. (Aydın, 2003:213-214)

¹ Aşkın yağması, yaratılıştan itibaren can ve gönül şehrini yoksun bıraktı, o yüzden bu âlemlere aşkın kavgası düştü.

² Dert sahiplerinin hâlini bilenler derde düşenlerdir, bunu gör! Pek çok akıl sahibi kimseleri aşkın Leylâ'sı delirmiş eder.

³ Ey bülbül, çık kafesten, gel gül bahçesini seyret! Bu sayede mübarek cennete yüksel ve aşkın yerini bul!

⁴ Bu sırra aşkın sevdasının noktası arkadaş olduğundan beri, sırrımız âlemlere açık olup meydana çıktı.

⁵ Çünkü âlemde aşk vekili, mevcut olan söz imiş; Fenâyî Mevlâ'nın aşkının rehberi bunu bize bildirdi.

^{181.} **48b.**

¹ Gönül levhasında İlâhî sırlara ait ilimden ders okuyan kimsenin yanında zerrece geçmişte olan şey kalmaz, mahvolur.

Çün *ledün* ‘ilmi dem-â-dem kalbine ilhâm olur
Neyler ey dil ‘ârif-i billâha yazmak okumak

3. Baş u cān terkini ur Hakkı severseñ ey gönül
Len tenālū’l-birra hattā tunfīkū didi çü Hakk

Nūr-ı Hakk kalbün münevver eylesün dirseñ dilā
Âteş-i tevhīd ile gel māsivāyı oda yak

5. Kāl u kālî terk idüp dilden tırāş it hubbını
‘Adliyā yiter okursañ bāb-ı ‘aşqdan bir varak

182.

Nevā

14’lü hece ölçüsü

1. Bir gice Muhammede Çalab gönderdi Burāk
Cebrā’îl eydür h’âcem seni da’vet ider Hakk

Uyuma uyar cānuñ cennetle dīdār senüñ [Behişt ü dīdār senüñ]
Seni okur Sübhānuñ yā Muhammed kıl yarak

3. Geldi Cibrîl hazreti getürdi Burāk atı
Nürdan idi hilḳati gözi gevher yüzi ak

Kalkdı mi’rāc ḳaşdına yöneldi āb-destine
Secde kıldı dostına dimedi yakın ırak

² Ey gönül! Allah hakkı için bilene yazmak okumak ne yapar? Çünkü *ledün* “Tarafımızdan bir ilim.” (Kehf 18/65; Hud11/1) ilmi daima kalbine onun kalbine ilham olur.

³ Ey gönül, Hakk’ı seversen baş ve canını terk et! Çünkü Hakk, *len tenālū’l-birra hattā tunfīkū* “Allah yolunda sevdiğiniz şeylerden harcamadıkça iyiliğe asla eremezsiniz. Ne harcarsanız Allah onu hakkıyla bilir.” (Âl-i İmrân 3/92) dedi.

⁴ Ey gönül! Hak nuru kalbini aydınlanmış etsin dersen; gel, tevhit ateşi ile Allah’tan başka her şeyi ateşte yak!

⁵ Ey Adlî! Dedikoduyu terk edip gönülden başkasının sevgisini yont, aşk kitabından bir yaprak okursan bu sana yeter.

^{182.} 48b-49a. Yûnus Emre: Dîvân-ı İlâhîyât, ş.134. (Tatcı, 2012:244) Divanda 16 beyit.

¹ Bir gece Muhammed’e, Allah(Çalap) Burak gönderdi, Cebrail dedi: “hocam, seni Hak davet eder.”

² Ey Muhammed, uyuma canını uyar! Cennet ve sevgilinin yüzü senin, Sübhan’ın seni okur, hazırlan!

³ Cebrail hazreti geldi, Burak atı getirdi; onun yaratılışı nurdan idi, gözü cevher, yüzü ak.

⁴ O miraç etmek niyetiyle kalktı, abdestine yöneldi; dostuna secde kıldı, yakın uzak demedi.

5. Kadem bir taş başdı taş kalkdı bile gitdi
 Tur yā mübârek didi şöyle kaldı mu'allak
- Gör Muhammed neyledi 'arşı seyrân eyledi
 Ümmetini diledi Hakk'a yakın varıcak
7. Geçdi kim felekleri ün geldi kim gel beri
 Kaldurdum perdeleri hemân cemâl[üm]e bak
- Dost dostıyla bulışdı toksan biñ söz söyledi
 Ümmeti için çalışdı ol dîn serveri çırağ
9. Mi'râcdan döniş oldu yatağın issi buldı
 Düsey ibriğ dökilmez behey kudret ıssı Hakk
- Nice biñ yıllık yola bir anda vara gele
 Yûnus eydür kim ola ol Muhammeddür mu'tlak

183.

Beyâtî

Mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

1. Cefâ vü renc ü miñnetdür adı 'aşk
 Firâğ u derd ü hasretdür adı 'aşk
- Virüp rāhatları miñnetler alup
 Ğam u ğuşşa vü hayretdür adı 'aşk
3. Bir oddur cāna düşmişdür yā nedür
 Yürek tolı harâretdür adı 'aşk

5 Bir taş ayak bastı, taş kalktı ortaya gitti; ey mübarek, dur! dedi. Taş şöylece asılı kaldı.
 6 Gör! Muhammed ne yaptı? Göğü gezdi, Hakk'a yakın varınca ümmetini diledi.
 7 Gökleri geçti, buraya gel! Diye ses geldi; perdeleri kaldırdım, hemen yüzüme bak!
 8 Dost dostuyla buluştu, doksan bin söz söyledi; o din önderi çırağ ümmeti için çalıştı.
 9 Miraçtan dönüş oldu, sahip yatağını buldu. Ey kudret sahibi Hak! Düsey olan ibrik dökülmez.
 10 Yûnus der: Sayısız bin yıllık yola, bir anda varıp gelen, kim ola? O mutlaka Muhammed'dir.
 183. 49a. Eşrefoğlu Rûmî ve Dîvânı (İnceleme-Metin), ş.52. (Güneş, 1994:275-276) Divanda 10 beyit.

1 Aşk adı, eziyet, sızı ve sıkıntıdır; aşk adı ayrılık, dert ve hasrettir.
 2 Aşk adı rahatları verip miñnetler alıp gam, keder ve hayrettir.
 3 Aşk adı bir ateştir, cana düşmüştür, fakat nedir? O yürek dolu hararettir.

Şorarsañ Eşrefoğlu Rûmî 'aşkı
Hemân dost ile vuşlatdur adı 'aşk

184.
'Acem

16'lı hece ölçüsü

1. Şol zamân kim ben ol dostdan ayru düşdüm oldum ırak
Hasret ü derd ü âh-ile çok ağladum kıldum firāk

İstedüm yedi iklîmi ne Rûmı koydum ne Şâmı
Gezdüm yürüdüm tamâmı başı açık yalın ayak
3. Kimse hâlüm bilmez idi derdüme em kılmaz idi
Derdüm kime şorar isem dirdi baña zihî ahmak

Ne uşlu ne deli idüm ne ölü ne diri idüm
Dost fikriyle tolu idüm dost idi endişem ancak
5. Gördüm kamu dostla tolu dir idi baña ol ulu
Var imdi sen şimden gerü sen ben defterin oda yak

Eşrefoğlu Rûmî gibi gerçek iseñ gir bu yola
Tâ 'âşıklar arasında saña da diyeler şaddak

⁴ Eşrefoğlu Rûmî aşkı sorarsan, aşk adı sadece dost ile kavuşmadır.
184. 49a-49b. Eşrefoğlu Rûmî ve Dîvânı (İnceleme-Metin), ş.53. (Güneş, 1994:277-279) Divanda 16 beyit.

¹ Şu zaman ki ben o dosttan, ayrı düşüm, uzak oldum. Hasret, dert ve ah ile, çok ağladım, ayrı düşüm.

² Yedi kıtayı istedim, başı açık yalın ayak, ne Anadolu'yu ne Şam'ı koydum, tamamını gezdim, yürüdüm.

³ Kimse hâlîmi bilmezdi, derdime derman kılmazdı; derdimi kime sorarsam, bana ne iyi ahmak derdi.

⁴ Ne akıllı ne deliydim, ne ölü ne diri idim; dost fikriyle doluydum, endişem ancak dosttu.

⁵ Her yer dostla dolu gördüm, O yüce bana sen şimdi bundan sonra git, sen ben defterini ateşte yak! Derdi.

⁶ Senin niyetin Eşrefoğlu Rûmî gibi ciddi ise, sen bu yola gir! İşte sana da âşıklar arasında doğrudur desinler.

185.

‘Arazbār-Zemzeme, Beste-i Sultān Selīm-i Şālīs

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. ‘Āşıkuñ gitmez dilinden hîç bu hūy u hāy-ı ‘aşk
Tutsa[tutisar] arz u semāyı ser-te-ser gavġā-yı ‘aşk

Ka‘rına irişmedüm mähî olup kâsd eyledüm
Tûl u ‘arızı yok ‘aceb ‘ummân imiş deryā-yı ‘aşk
3. Bezm-i ğamda çeng gibi inlemek kânûn olur
Her kimüñ göñlinde kala bu şadā-yı nāy-ı ‘aşk

Kendi hālümde yürürken başuma sultān idüm
Eyledi derd ü belāya mübtelā sevdā-yı ‘aşk
5. Ey **Muhibbî** ‘ālem içre aña ‘āşıklık harām
Bu melāmet kūyı içre olmayan rüsvā-yı ‘aşk

186.

Hüseynî, Beste-i Dede

Mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

1. Diyār-ı dār-ı dünyāda Hudāyā bākî vārum yok
Derūnum ğayrı sevdāda bu dār içre qarārüm yok

Elest ‘ahdinden ayrıldum ma‘arif kesbine geldüm
Yine dosta gider oldum elümde ber-güzārüm yok

^{185.} 49b. Muhibbi Divanı, ş.1439. (Ak, 1977:779)

¹ Bu aşkın gürültüsü âşığın gönlünden hiç gitmez, aşkın kavgası baştan başa yeryüzünü ve gökyüzünü tutacak.

² Ben balık olup aşk denizine niyet ettim ancak dibine ulaşamadım; çünkü onun uzunluk ve zemini yok, o tuhaf bir okyanus imiş.

³ Her kimin gönlünde bu aşk neyinin sesi kalırsa gam meclisinde ona çeng gibi inlemek kuraldır.

⁴ Kendi hālimde yürürken başıma sultandım, aşk sevdası beni dert ve belaya düşkün etti.

⁵ Ey Muhibbî! Âlem içinde bu ayıplanma köyü içinde olmayan aşk rezili kimse için âşıklık haramdır.

^{186.} 49b-50a. Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.93. (Erdoğan, 2019:236)

¹ Ey Huda! Dünya evinde, kalıcı malım yok; benim kalbim başka sevdada, bu konak yeri içinde kararım yok.

² Ben Elest yemininden ayrıldım, bilgi kazanmaya geldim; yine dosta gider oldum ancak elimde yadigârım yok.

3. Kazādur başuma geldi beni senden cüdā kıldı
 Diyār-ı gurbete şaldı ‘aceb hâldür sorarum yok
- Riyāz-ı lutf-ı Sübhānı gönül murğı añar anı
 Dem-ā-dem yanmada cānı cihānda gül-‘izārum yok
5. Şunuldu nāmesi yārūñ dürüldi defteri varuñ
 Kırıldı şīşesi ‘āruñ bu yolda ihtiyārum yok
- İlāhî tîh-i hayretde firāk u nār-ı hasretde
 Koma **Mahvî**yi gurbetde efendüm iktidārum yok

187.

Gazel, Beste-i Na‘lbūrî-zāde*Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün*

1. Düşdi cāna ‘ākıbet sevdā-yı ‘aşk
 Eyledi şeydā beni Leylā-yı ‘aşk
- Mest olup ayılmaya haşre dek
 Yār elinden nüş iden şahbā-yı ‘aşk
3. Gül yanağın şoldurur ‘āşıklarūñ
 Şūreti tebdîl ider ma‘nā-yı ‘aşk
- Gözlerūñ yaşı қо ақsun **Hakkî**yā
 Böyle olur lü’lü-i lālā-yı ‘aşk

³ Kazadır başıma geldi, beni senden ayırdı; gurbet diyarına saldı, bir tuhaf hâldir, soranım yok.
⁴ Sübhan’ın bağışlanma bahçeleri, gönül kuşu onu anar; onun canı daima yanmada, çünkü cihanda gül yanaklım yok.

⁵ Sevgilinin mektubu sunuldu, varlığın defteri dürüldü; utanmanın şişesi kırıldı, bu yolda seçim hakkım yok.

⁶ Ey Allah’ım! Mahvî’yi hayret çölünde, ayrılık ve hasret ateşinde, gurbette bırakma! Efendim, buna benim kuvvetim yok.

187. **50a.**

¹ Aşk sevdasının sonu cana düştü, aşkın Leyla’sı beni çılgın etti.

² Aşk şarabını sevgili elinden içen sarhoş olup kıyamete kadar ayılmasın.

³ Âşıkların gül yanağını soldurur, aşkın anlamı görünüşü değiştirir.

⁴ Ey Hakkî! Gözlerinin yaşını bırak aksın, aşkın parlak incisinin incisi böyle olur.

188.
Muḥālif

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. İlāhī yārī kıl baña ki senden ğayrı yārüm yok
Ne yüz ile varam saña günehten ğayrı kārüm yok

Gönül yād itdi Sübhānı gözüm yaşı ciger kanı
Kõmışam baş ile cānı bu yolda ihtiyārüm yok
3. Ne dervīşüm ferāġatde ne tāt u taht u devletde
Bu dār-ı dehr-i ğurbetde ġarīb oldum ararum yok

Yine bir menzile irdüm nedāmet baħrine taldum
Hevā-yı ‘aşķa kul oldum şabā gibi ġarārüm yok
5. Benem ‘āşī yüzü ġara ġarīb Üftāde bī-ġāre
Tutışmışam ki bir nāre yanumca bir yanarum yok

189.
Segāh, Beste-i Na‘lce

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Zāhidā şüret gözetme içerü gel cāna baķ
Vechi üzre gör ne yazmış defter-i Raħmāna baķ

Muşħaf-ı ħüsnünde yazmış *kul hüvāllāh* āyeti
Gel inanmazsañ gir oķu mekteb-i ‘irfāna baķ

^{188.} **50a.** Üftāde Divanı (İnceleme-Metin), ş.63. (İlhan, 2020:129-130)

¹ Ey Allah’ım! Bana yardım et, çünkü senden başka bana yardımcı olacak kimse yok. Sana hangi yüz ile geleyim, çünkü benim gūnahtan başka kazancım yok.

² Gözümün yaşı, ciğerimin kanı gönül Sübhan’ı andı; ben bu yolda baş ile canı koymuşum, çünkü benim seçme hakkım yok.

³ Ne feragat etmede ne taç, taht ve devlette dervişim, bu gurbet âleminin konağında, kimsesiz oldum, arayanım yok.

⁴ Ben yine bir yola ulaştım, pişmanlık denizine daldım; aşk hevesine kul oldum, benim rüzgâr gibi kararım yok.

⁵ Asi, yüzü kara, kimsesiz, çaresiz Üftāde benim. Ben öyle bir ateşte tutuşmuşum ki yanımda benimle birlikte bir yanarım yok.

^{189.} **50a-50b.** Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.89. (Erdoğan, 2019:232)

¹ Ey zahit! Şekle önem verme, içeri gel, cana bak! Yüzü üstüne ne yazmış gör, Raħman’ın defterine bak!

² *Kul hüvāllāh* **De ki:** “**O, Allah’tır**, tektir. (İhlās 112/1) ayetini Kur’an-ı Kerim güzelliğinde yazmış, gel inanmazsan gir oku, bilme mektebine bak!

3. Çeşmini gösterdüğünce ‘âşıkun cānın alur
Leblerin açdukça cān nefh eyleyen cānāna bak
- Zülfinün her bir telinde bağlı biñ mecnūnı gör
Haṭṭının leylindeki yüz biñ meh-i tābāna bak
5. Āteş-i ruḥsār-ile yanmış kararmış çehresi
Ḥarf libāsından soyınan nokṭa-i ‘üryāna bak
- Hep mülāzım kulluğında bu cihānün şehirleri
Pādişāhlar kapusunda kul olan sulṭāna bak
7. ‘Ālem anuñ ḥüsninün şerḥinde olmuş bir kitāb
Metnin isterseñ **Niyāzī** şüret-i insāna bak

190.

Segāh, Beste-i Dede

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

I

1. Bāğ-ı dilde menzil almış ‘aşk-ı Hāk
Mekteb-i ‘irfān kapusın eyle dağ
3. İster iseñ ‘ilm-i vaḥdetden sebak
Nār-ı ‘aşka māsivāyı cümle yak
5. Perde-i imkānı kaldur Hākka bak

³ O gözünü gösterdiği miktarda âşğın canını alır, sen dudaklarını açtıkça sana can üfleyen sevgiliye bak!

⁴ Onun saçının her bir telinde bağlı olan bin çıldırmış gör, O’nun hattının gecesinde olan yüz bin parlak aya bak!

⁵ Onun çehresi, yanağının ateşi ile yanmış kararmış; ancak sen harf elbisesinden soyunan çıplak noktaya bak!

⁶ Bu cihânın padişahlarının hepsi, bu dünyaya bağlılığın kulu olmuşlar, ancak sen padişahların kapısında kul olduğu sultana bak!

⁷ Ey Niyâzî! Âlem O’nun güzelliğinin açıklanmasında bir kitap olmuş, eğer sen o kitabın metnini istersen insan suretine bak!

190. **50b-51a.**

I

- 1 Hakk’ın aşkı gönül bağında yol almış,
2 Sen bilme mektebinin kapısını çal,
3 Vaḥdet ilminden ders istersen,
4 Allah’tan başka her şeyi bütün aşk ateşinde yak,
5 İmkân perdesini kaldır, Hakk’a bak!

II

1. Dām-ı ten ü pür-sevdādan kıl firār
Cidd ü sa'y it rāh-ı Hākda ber-ķarār
3. Pes murāduñ oldı ise vaşl-ı yār
Nār-ı 'aşķa māsivāyı cümle yak
5. Perde-i imkānı ķaldur Hākķa bak

III

1. Tā'at üzre geldi cümle kāmilān
Virdi varın işbu yolda 'āşıkān
3. Bulmak ister iseñ hayāt-ı cāvidān
Nār-ı 'aşķa māsivāyı cümle yak
5. Perde-i imkānı ķaldur Hākķa bak

IV

1. Cām-ı 'aşķı nūş idenler tā ezel
Mülk-i lā-yefnāyı buldı bī-bedel
3. Tālib iseñ şevķile meydāna gel
Nār-ı 'aşķa māsivāyı cümle yak
5. Perde-i imkānı ķaldur Hākķa bak

II

- 1 Ten tuzağından ve sevda dolu olandan kaç,
2 Gayret ve çalışma ile Hak yolunda karar kıl,
3 Artık senin isteğin sevgiliye kavuşma olduysa,
4 Allah'tan başka her şeyi bütün aşk ateşinde yak,
5 İmkân perdesini kaldır, Hakk'a bak!

III

- 1 Bütün kâmil olanlara ibadet üzere geldi,
2 Âşıklar işte bu yolda bütün malını verdi,
3 Sen de ebedî hayat bulmak istersen,
4 Allah'tan başka her şeyi bütün aşk ateşinde yak,
5 İmkân perdesini kaldır, Hakk'a bak!

IV

- 1 Ezelden beri aşk kadehini içenler,
2 Bedelsiz lā-yefnā "Yok olmaz, ölmez" (Yılmaz, 1992:108) mülkünü buldu,
3 O'nu isteyen isen şevkle meydana gel,
4 Allah'tan başka her şeyi bütün aşk ateşinde yak,
5 İmkân perdesini kaldır, Hakk'a bak!

v

1. Menzilüñdür **Maḥviyā** şehir-i fenā
Geç fenādan bul beḳā-ender-beḳā
3. Maṭlabuñsa ḥāşılı nūr-ı liḳā
Nār-ı ‘aşḳa māsivāyı cümle yak
5. Perde-i imkânı ḳaldur Ḥaḳḳa bak

191.
Evc

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Taḥtgāh itdi vücūdum şehirini sultān-ı ‘aşḳ
Dil sarāyında ḳurıldı bir ‘aceb dīvān-ı ‘aşḳ

Mübtelā-yı derd-i ‘aşḳ olmasa[olmuş] ser-ā-ser bu cihān
Söylenen dillerde budur diñlelen destān-ı ‘aşḳ
3. Mübtelā-yı derd-i ‘aşḳı zāhidā sen bilmedüñ
Şāh-ı mülk-i ma‘nevīdür ḥādīm-i rindān-ı ‘aşḳ

Bize kāritse ‘aceb mi ehl-i derdüñ her sözi
Kim derūnında yanar dā’im anuñ nīrān-ı ‘aşḳ
5. Ey **Gafūrī** irmek isterseñ eger cānānuña
Terk-i cān eyle tecellī eylesün cānān-ı ‘aşḳ

v

-
- 1 Ey Mahvî! Fanilik şehri senin yolundur,
2 Yokluktan geç, varlık içinde varlık bul!
3 Sonuç olarak O’nun yüzünün nuru senin isteğinse,
4 Allah’tan başka her şeyi bütün aşk ateşinde yak,
5 İmkân perdesini kaldır, Hakk’a bak!
 191. **51a.**
1 Aşkın sultanı, vücudumun şehirini payitaht etti; tuhaf bir aşkın divanı, gönül sarayında kuruldu.
2 Bu cihân baştan başa aşk derdinin düşkünü olmuş, gönüllerde söylenen budur, dinlenen ise aşkın destanıdır.
3 Ey zahit! Sen aşk derdinin âşığını bilmedin, aşk rintlerine hizmet eden kişi mânevi mülkün padişahıdır.
4 Dert sahiplerinin her sözü bize fayda etse tuhaf mıdır? Çünkü onların aşk ateşi daima içinde yanar.
5 Ey Gafûrî! Eğer sevgiline ulaşmak ister isen, canını terk et, böylece aşkın sevgilisi sana tecelli etsin.

Harfî'l-kâf

192. İşfahân

16'lı hece ölçüsü

1. Noldı saña ayâ göñül 'acâyib derde muğraduñ
Türmaz akar gözin yaşı tûfân-ı Nûha muğraduñ

Çalkânursın gemi gibi çağlarsın ırmaklar gibi
Âh idersin Ya'kûb gibi ayrılığa mı uğraduñ
3. Kıruduñ şol kâvlar gibi hem kızduñ hammâmlar gibi
Tutuşduñ külhanlar gibi âteş-i 'aşka muğraduñ

Hükm eyleyen Kâfdan Kâfa zencîrleri uran dîve
Süleymân peygamber gibi Belkîs şâha mı uğraduñ
5. 'Arz eyleyen Hakkâ sözün mahv eyleyen anda özin
Tûr tağında Mûsâ gibi nûr-ı Hudâya muğraduñ

Dâla dönmiş iken kadduñ âhir olmuş iken ömrüñ
Bî-çâre Zeliha gibi Yûsuf Ken'âna muğraduñ
7. 'Abdurrahîm-i Tırsî sen yürür iken sağ u esen
Cânlar alup başlar kesen heybetli şâha muğraduñ

192. **51b.** Abdurrahîm-i Tırsî Dîvânı (İnceleme-Metin-Düzyazıya Çeviri), ş.4. (Özmen, 2007:55-56) Divanda 13 beyit.

¹ Ey gönül! Sana ne oldu, acayip derde mi uğradın? Senin gözünün yaşı durmaz akar, sen Nuh tufanına mı uğradın?

² Gemi gibi çalkalanırsın, ırmaklar gibi çağlarsın, Yakup gibi ah edersin, ayrılığa mı uğradın?

³ Şu kurular gibi kurudun, hem hamamlar gibi kızdın, büyük ocaklar gibi tutuştun, aşkın ateşine mi uğradın?

⁴ Kaf'tan Kaf'a hükmeden, deve zincirleri vuran, Süleyman peygamber gibi, Belkıs padişaha mı uğradın?

⁵ Hakk'a sözünü arz eden, onda özünü mahveden, Tur dağında Musa gibi, Huda'nın nuruna mı uğradın?

⁶ Boyun bükülmüş iken, ömrün son bulmuş iken, çaresiz Zeliha gibi, Kenanlı Yusuf'a mı uğradın?

⁷ Abdurrahîm Tırsî sen, sağ ve salim yürür iken, canlar alıp başlar kesen, heybetli Padişaha mı uğradın?

193.
Māhūr, Beste-i Ḥasan Efendi-zāde

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

I

1. Eyleyen ‘uṣṣākı şeydā dā’imā
 2. Ṭal‘atuñdur yā Resūlallāh senüñ
 3. Derd ile āh itdüren şubḥ u mesā
 4. Ḥasretüñdür yā Resūlallāh senüñ

II

1. Merḥamet kıl ben ġarīb āvāreye
 2. Mücrimem raḥm eyle yüzi qaraya
 3. Şefkat itmek bī-kes ü bī-çāreye
 4. ‘Ādetüñdür yā Resūlallāh senüñ

III

1. Enbiyānuñ buldıġı rif‘at şehā
 2. Evliyānuñ gördiġi luṭf-ı Hudā
 3. Aşfiyānuñ sürdigi zevk u şafā
 4. Devletüñdür yā Resūlallāh senüñ

193. 51b-52a.

I

- 1 Daima âşıkları çılgın eden,
 2 Ey Allah’ın peygamberi! Senin yüzündür.
 3 Onları sabah ve akşam dert ile ah ettiren,
 4 Ey Allah’ın peygamberi! Senin hasretindir.

II

- 1 Ben kimsesiz başıboşa merhamet et,
 2 Suçluyum yüzü karaya merhamet et,
 3 Kimsesiz ve çaresize şefkat etmek,
 4 Ey Allah’ın peygamberi! Senin âdetindir.

III

- 1 Ey padişah! Peygamberlerin bulduġu güzellik,
 2 Velilerin gördüġü Huda’nın iyiliġi,
 3 Ermişlerin sürdüġü zevk ve sefa,
 4 Ey Allah’ın peygamberi! Senin mutluluġundur.

IV

1. Ey şefî'ü'l-müzbînüñ nūr-ı Eḥad
Bir ġarībūñdür **Naşūhî** kıl meded
3. Bāb-ı luṭfuñdan kerem kıl itme red
Ümmetüñdür yā Resūlallāh senüñ

194.
Māhūr

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Ey göñül dillerde sen efsāne olduñ bilmedüñ
Baş açuḡ esrük 'aceb dīvāne olduñ bilmedüñ

Añmaduñ bezm-i elestüñ 'ahdini peymānını
Āşinā-yı Ḥaḡḡ iken bīgāne olduñ bilmedüñ
3. Rabbüñe nefsüñ seni ġaflet ile 'āşī kıılır
Ḳul iken Mevlā ile ḥaşmāne olduñ bilmedüñ

Māsivā şüretleri pür eyleyüp içüñ taşuñ
'Ayn-ı beytullāh iken put-ḥāne olduñ bilmedüñ
5. **Nūriyā** irmez iseñ yārüñ vişāli sırrına
Ṭotalum 'ilm-ile sen bir dāne olduñ bilmedüñ

IV

-
- ¹ Ey suçluların şefaatchisi, Allah'ın nuru!
 - ² Senin bir kimsesizindir Nasūhî, ona yardım et!
 - ³ Bağışlama kapında ona cömertlik et, onu reddetme!
 - ⁴ Ey Allah'ın peygamberi! O senin ümmetindir.
 - 194.** ¹ **52a.** Abdūlahad Nūri ve Divanı İnceleme ve Tenkitli Metin, ş.75. (Akkaya, 2003:290-291)
¹ Ey gönül! Sen gönüllerde efsane oldun, bilmedin; baş açık sarhoş, acayip bir divane oldun, ancak bunu bilmedin.
 - ² Sen Elest meclisinin sözünü, yeminini düşünmedin; Hakk'ı tanıdık iken ona yabancı oldun, ancak bunu bilmedin.
 - ³ Nefsin seni ġaflet ile Rabb'ine asi eder, sen ona kul iken Mevla ile düşman oldun, ancak bunu bilmedin.
 - ⁴ Allah'tan başka her şeyin suretleri senin içini dışını doldurup, böylece sen Beytullah'ın aynı iken put-hane oldun, ancak bunu bilmedin.
 - ⁵ Ey Nūrî! Sevgilinin kavuşma sırrına ulaşmaz isen, varsayalım sen ilim ile bir tane oldun, ancak bunu bilmedin.

195.
Nevā, Beste-i Dede

16'lı hece ölçüsü

1. Mevlām vir ‘aşkuñı baña hayrānuñ olayum senüñ
Bülbül gibi cemālūñe nālānuñ olayum senüñ

Yandur beni yandur beni ‘aşk meyine kandur beni
Serhoş idüp döndür beni mestānuñ olayum senüñ
3. ‘Aşk meyini baña içür cān kuşunu saña uçur
Bu tāt u hırkadan geçür ‘üryānuñ olayum senüñ

Manşūram ‘aşkuñ dārına mazhar olup dīdārına
Cem‘-i cemālin nārına sūzānuñ olayum senüñ
5. Al bende benlik olmasun her kim görürse bilmesün
Nām u nişānum kalmasun pinhānuñ olayum senüñ

Seyyid Nizāmoğluñ hocam ayırma kendiden yücem
Eger gündüz eger gicem mihmānuñ olayum senüñ

196.
Nevā, Beste-i Haftānī Memiş

16'lı hece ölçüsü

1. Evliyādan sır şorana toköz dürlü nişān gerek
Evvel kapu şerī‘atdūr güneş gibi ‘ayān gerek

^{195.} **52a.** Seyyid Nizmoğlu Divanı, ş.146. (Özdemir, 1996:141) Divanda 8 beyit.

¹ Mevla'm bana aşkını ver, böylece senin hayranın olayım. Bülbül gibi senin yüzün için, inleyenin olayım.

² Beni yandır beni yandır, beni aşk şarabına kandır; beni sarhoş edip sana döndür, senin sarhoşun olayım.

³ Bana aşk şarabını içir, sana can kuşunu uçur; bu taç ve hırkadan geçir, senin çıplağın olayım.

⁴ Ben senin yüzüne mazhar olup aşkın ağacına Mansur'um, senin cemalinin toplanma ateşine, yananın olayım.

⁵ Al bende benlik olmasın, her kim görürse beni bilmesin; ismim ve işaretim kalmasın, senin gizlin olayım.

⁶ Seyyid Nizāmoğlu, benim efendim, yüceliği kendinden olan beni senden ayırma, ister gündüz ister gecem, senin misafirin olayım.

^{196.} **52a-52b.** Vâhib Ümmî Halvetî Dîvân-ı İlâhiyât -Seçmeler-, ş.205. (Tatçı, 2014:287-288) Divanda 15 beyit.

¹ Evliyadan sır soran için dokuz türlü işaret gerekir; birinci kapı şeriattır, onun güneş gibi açık olması gerekir.

Âyet ile hadîs ile añlayana virdüm cevāb
Andan öte içerüye levvāmeye seyrān gerek

3. Şerī‘atden tarīkatden içerüsi sır iledür
‘Âkıl aña ‘ārif olmaz mülhimleye vicdān gerek

Dördincisi muṭma’inne Maṣṣūr bilür bu menzili
Pīr yüzinden ulaşmağa ikrār ider bir cān gerek

5. İhtiyārum elde degül lāzım geldi söylemesi
Beşincisi kerāmetdür ‘ayān degül nihān gerek

Yol erinüñ tevḥīdini ‘ārif gerek anlamağa
Altıncısı marziyyedür bunda burhān Kur’ān gerek

7. Yedincisi şāfiyyedür halka ‘ayān itmek olmaz
Andan geçüp ulaşmağa cān ḥazrete kurbān gerek

Sekizincisi budur maḳām ‘ayne’l-yakīn ḥaḳḳa’l yakīn
Kim ‘āşīka bu meydānda ḡayrullāhdan ‘üryān gerek

9. Tōkuz sıfātdan içerü bir sır idüm añlar iseñ
İnsān adın bunda koyup maḥv u ḡarḳda pinhān gerek

Vehhāb Ümmīnüñ tevḥīdi ḥātīruña güç gelmesün
Bu ma’nâyı fehm itmege şāfī gözüñ[nürdan] insān gerek

² Ayet ve hadis ile anlayana cevap verdim, bundan sonra ilerisi için olan levvâme mertebesine gezip dolaşma gerekir.

³ Şeriattan tarikattan ilerisi sır iledir, akıllı kişi onu bilmez, çünkü mülhimle mertebesi için vicdan gerekir.

⁴ Dördüncüsü mutmaine mertebesidir, bu yolu Mansur bilir, pir aracılığıyla ona ulaşmaya kararlı bir kişi gerekir.

⁵ Söylemesi lazım geldi, benim seçim hakkım yok; beşincisi keramettir, onun açık değil gizli olması gerekir.

⁶ Allah yoluna giren kişinin tevhidini anlamak için bilen birisi gerekir, altıncısı marziyyedir, buna kanıt olan Kur’an gerekir.

⁷ Yedincisi safiyedir, bunu halka açık etmek olmaz, ondan sonrasına geçip ulaşmaya hazret için can kurban etmek gerekir.

⁸ Sekizinci makam budur: ayne’l-yakīn, hakka’l-yakīn. Bu meydanda âşīğa Allah’tan başkası çıplak gerekir.

⁹ Ben dokuz sıfattan içeri bir sırdım, anlarsan, insan adını burada bırakıp mahvolmada ve batmada gizli olmak gerekir.

¹⁰ Vehhāb Ümmī’nin tevhidi hatırına güç gelmesin, bu mânâyı anlamak için temiz gözlü bir insan gerekir.

197.

Beyâtî, Beste-i Aḥmed Çelebi Zâkir Nâzım*8'li hece ölçüsü*

I

1. Hadden aşdı iştiyâķuñ
Yâ Resûl göster cemâlûñ
3. Yaķdı beni iftirâķuñ
Yâ Resûl göster cemâlûñ

II

1. Çün beni şalduñ bu derde
Nazar it hâlûme zerre
3. Nice bir hicâb u perde
Yâ Resûl göster cemâlûñ

III

1. Beni bu derd ü bu hicrân
Âḥir öldürür ne dermân
3. Saña kurbân eyleyem câñ
Yâ Resûl göster cemâlûñ

197. 52b-53a.

I

- 1 Senin özlemin hadden aştı,
2 Ey peygamber, yüzünü göster!
3 Ayrılığın beni yaktı,
4 Ey peygamber, yüzünü göster.

II

- 1 Çünkü beni bu derde saldın,
2 Benim hâlîme zerre nazar et!
3 Bu nasıl bir örtü ve perde,
4 Ey peygamber, yüzünü göster!

III

- 1 Beni bu dert ve bu ayrılık,
2 Sonunda öldürür, buna çare yok.
3 Sana can kurban edeyim,
4 Ey peygamber, yüzünü göster!

IV

1. Felege çıkdı fiğānum
Yaşile bir oldu kıanum
3. İştıyākdan yandı cānum
Yā Resūl göster cemālūñ

V

1. Çün hayālūñ irdi cāna
Nice bakayum cihāna
3. Yiter eyledūñ bahāne
Yā Resūl göster cemālūñ

VI

1. Tüt elini Şeyhī cānuñ
Dest-i gīri ol sen anuñ
3. İhsān eylemekdür şānuñ
Yā Resūl göster cemālūñ

IV

-
- 1 Haykırmam feleğe çıktı,
 - 2 Kanım yaş ile bir oldu,
 - 3 Seni özlemekden canım yandı,
 - 4 Ey peygamber, yüzünü göster.

V

- 1 Çünkü hayalin cana ulaştı,
- 2 Ben cihāna nasıl bakayım,
- 3 Bahane ettiğin yeter,
- 4 Ey peygamber, yüzünü göster.

VI

- 1 Şeyhî'nin elini tut,
- 2 Sen onun yardımcısı ol,
- 3 Cömertlik etmek senin şanıdır,
- 4 Ey peygamber, yüzünü göster.

198.
Beyātī

10'lu hece ölçüsü

I

1. Ey gāfil uyan gāfletden uyan
Var bir mürşide şor niye geldüñ
3. ['Aqlını dirüp fikr idemezsüñ]
[Var bir kâmile şor niye geldüñ]

II

1. Aḥşam olunca yataḵ gözetme
Şabāḥ olunca otlak gözetme
3. Sen bu nefsine fırsat gözetme
Var bir mürşide şor niye geldüñ

III

1. Hîç kulağuzsuz kuşlar mı uçar
Mürşid kişiyе toḡrı yol açar
3. Mürşidsüz kişi ḵalurmış nāḵār
Var bir mürşide şor niye geldüñ

198. **53a.** Yûnus Emre: Dîvân-ı İlâhîyât, ş.66. (Tatcı, 2012:722 'Âşık Yûnus')

I

- 1 Ey gafil uyan, gafletten uyan!
2 Git, bir mürşide sor, sen niye geldin?
3 Aklını toplayıp fikir edemezsin,
4 Git, bir mürşide sor, sen niye geldin?

II

- 1 Akşam olunca yatak gözetme,
2 Sabah olunca otlak gözetme,
3 Sen bu nefsin için fırsat gözetme,
4 Git, bir mürşide sor, sen niye geldin?

III

- 1 Hiç kılavuzsuz kuşlar uçar mı?
2 Mürşit kişiyе doğru yol açar,
3 Mürşitsiz kişi çaresiz kalır,
4 Git, bir mürşide sor, sen niye geldin?

IV

1. Bu bir yaylakdur konanlar göçer
Ecel şerbetini cümlesi içer
3. Geçüp fenādan beķāya göçer
Şor bir mürşide sen niye geldüñ

V

1. Behey **Yûnus Emrem** sen bu ögüdi
Kendi kendüñe virseñ yig idi
3. Buluram deyü şanma sen zühdi
Var bir mürşide şor niye geldüñ

199.

‘Uşşāk, Beste-i İmām-ı Et Yemez

Mef‘ülü mefā‘ilün mef‘ülü mefā‘ilün

1. Gel meclis-i ‘uşşāka tā ref‘ ola aḥzānuñ
Cür‘a-i muḥabbet iç mest ola dil ü cānuñ
- Bu meclise ḡam gelmez erbābı elem görmez
Sünbülleri hîç şolmaz bu bāḡ u gülistānuñ
3. Her demde rızā gözle ma‘nî ilini özle
Dā’im arayup izle tā ‘arş ola seyrānuñ

IV

- 1 Bu bir yaylaktır, konanlar göçer,
- 2 Ecel şerbetini herkes içer,
- 3 Fani olandan geçip ebedi olana göçer,
- 4 Git, bir mürşide sor, sen niye geldin?

V

- 1 Ey Yûnus Emrem! Sen bu öğüdü,
- 2 Kendi kendine versen iyiydi,
- 3 Sen ibadet yolunu bulurum diye düşünme,
- 4 Git, bir mürşide sor, sen niye geldin?

199. **53a-53b.**

- 1 Hüzünlerin gidene kadar âşıklar meclisine gel! Aşkın bir yudumunu iç, bu sayade senin gönlün ve canın sarhoş olsun.
- 2 Bu meclise gam gelmez, sahipleri elem görmez; bu bağ ve gül bahçesinin sümbülleri hiç solmaz.
- 3 Her anda sen rıza bekle, mânâ ilini özle; senin gezintin en yüksek gök olana kadar daima arayıp izle!

Çeşmüñ yaşını her bār hūn ciger ile qar
‘Ayyūka ulaşdur var āh-ı dil ü efğānuñ

5. Bu pende **Kerīmüddīn** her kim ki ider āyīn
Zātını idüp tezyīn tācı ola devrānuñ

200.

‘Uşşāk, Beste-i ‘Anber Muştafā Ağa

Mef‘ülü mefā ‘ilü mefā ‘ilü fe ‘ülün

1. Ey bülbül-i şeydā yine efğāna mı geldüñ
‘Azm-i gül idüp zār-ile giryāna mı geldüñ
- Pervāne gibi āteşe dā’im cān atarsın
Evvelde bu ‘aşk odına pervāne mi geldüñ
3. Yağmur gibi yağarsa belā sen baş açarsın
Cān virmege dost yolına kurbāna mı geldüñ
- Herkes çalışur bir şıfatı eyleye ma‘mūr
Sen cümle şıfāt ilini vīrāna mı geldüñ
5. Vech-i eḫadiyyet ki şu eşyāda görünmiş
Bu keşrete ancaḫ anı seyrāna mı geldüñ
- Bir kimse senüñ olmadı hīç rāzına mahrem
Bilmem bu cihān içine bir dāne mi geldüñ

⁴ Gözünün yaşını daima, kan ve ciğer ile karıştır. Git, feryadını ve gönlünün ahını göğün en yüksek noktasına ulaştır!

⁵ Ey Kerīmüddīn! Bu öğüdü, her kim âdet ederse, o zatını süsleyip, devranın baş tacı olsun.

^{200.} **53b.** Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.95. (Erdoğan, 2019:238)

¹ Ey divane bülbül! Yine feryatlara mı geldin? Güle yönelip inlemeye ve ağlamaya mı geldin?

² Pervane (kelebek) gibi daima ateş için can atarsın, eskiden beri bu aşk ateşine pervane mi geldin?

³ Bela yağmur gibi yağarsa sen baş açarsın, dost yoluna can vermeye kurban için mi geldin?

⁴ Herkes bir sıfatı imar etmeye çalışır, sen bütün sıfat ilini viran etmeye mi geldin?

⁵ Allah’ın birliğinin yüzü şu yaratılanlarda görünmüş, sen bu kesrete yalnızca onu izlemeye mi geldin?

⁶ Hiç kimse senin sırrına mahrem olmadı, nedendir bilmem, bu cihan içine sen bir tane mi geldin?

7. Bu haste **Niyâzî**ye şîfâ remzin idersin
Derde düşenün derdine dermâna mı geldün

201.
‘Uşşâk, Beste-i Çālāk Dervîş Aḥmed
Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

I

1. Ey beni ‘aşk âteşine yanduran
‘Aşk senün ‘âşık senün ma‘şūk senün
3. Hem seven hem sevilen hem sevdüren
‘Aşk senün ‘âşık senün ma‘şūk senün

II

1. Yanar ise ‘aşkile cān u tenüm
Giçer ise āh ile dün ü günüm
3. Hep senündür arada nem var benüm
‘Aşk senün ‘âşık senün ma‘şūk senün

⁷ Sen bu hasta Niyâzî’ye şîfâ delalet edersin, derde düşenin derdine derman olmak için mi geldin?

^{201.} **53b-54a.** Abdülahad Nûri ve Divanı İnceleme ve Tenkitli Metin ş.73. (Akkaya, 2003:289-290) Divanda 5 bent.

I

- 1 Ey beni aşk ateşine yandıran!
2 Aşk senin, âşık senin, âşık olunan senin.
3 Hem seven hem sevilen hem sevdiren,
4 Aşk senin, âşık senin, âşık olunan senin.

II

- 1 Can ve benim aşk ile yanar ise,
2 Gece ve gündüzüm ah ile geçerse,
3 Benim arada neyim var, hep senindir,
4 Aşk senin, âşık senin, âşık olunan senin.

III

1. ‘Âşıkun kalbine kılsañ bir nazar
Māsivādan anda kalmaz hīç eṣer
3. Saña iren cennet ü hūrı nider
‘Aşk senün ‘âşık senün ma‘şuk senün

IV

1. Maḥz-ı luṭfuñ ey Kādir İlāh
‘Âşıkun kalbine kılsan bir nigāh
3. Bir gedādur Nūrī kuluñ pādīşāh
‘Aşk senün ‘âşık senün ma‘şuk senün

202.

‘Uşşāk, Beste-i Dede

Mef‘ülü mefā‘ilün mef‘ülü mefā‘ilün

1. Rabbünden olur iḥsān ey dil niye maḥzūnsuñ
Virdügi olur dermān ey dil niye maḥzūnsuñ
- Haḫdur seni var iden bī-şabr u qarār iden
Tevhīd ile yād iden ey dil niye maḥzūnsuñ
3. Īmāna iren sensin ‘irfānı bulan sensin
Dīdārı gören sensin ey dil niye maḥzūnsuñ

III

1. Âşığın kalbine bir kez nazar etsen,
2. Onda Allah’tan başkasından eser kalmaz.
3. Sana ulaşan cenneti ve cennet kızlarını ne yapar?
4. Aşk senin, âşık senin, âşık olunan senin.

IV

1. Ey Kâdir İlāh! Bağışlamanın safı,
2. Âşığın kalbine bir baksan,
3. Ey Padişah, Nūrî kulun sana bir köledir,
4. Aşk senin, âşık senin, âşık olunan senin.

202. 54a.

1. Ey gönül! Bağışlama Rabb’indendir, lâkin sen neden hüzünlüsün. Ey gönül! O’nun verdiği derman olur, lâkin sen neden hüzünlüsün?
2. Ey gönül! Seni var eden, sabırsız ve kararsız eden, tevhit ile yad eden, Hak’tır; lâkin sen neden hüzünlüsün?
3. Ey gönül! Sensin imana ulaşan, sensin bilmeyi bulan, görüş ile mutlu olan, lâkin sen neden hüzünlüsün?

Tevhîdle pür-nûr ol ‘irfânla ma‘mûr ol
Dîdâr ile mesrûr ol ey dil niye maḥzûnsuñ

5. ‘**Abdül hay** ider âhı bulmağa Hakkâ râhı
Sevmiş güzel Allâhı ey dil niye maḥzûnsuñ

203.

Nühüft, Na‘t u Beste

Fa ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Sāyesi düşmez yire bir boyca nahl-i Tûrsuñ
Mihr-i ‘âlem-gîrsuñ başdan ayağa nûrsuñ

Târik-ı gülzâr-ı ‘âlem mâlik-i mülk-i ‘adem
Mümkirine maḥz-ı mâtem mü’minine sûrsuñ
3. Pâdişâh-ı evvelîn ü kıblegâh-ı âhirîn
Evvel ü âhir imâmü’l-enbiyâ mezkûrsuñ

El benüm dâmen senüñ ey *rahmeten li’l-‘âlemîn*
Şöhretüm ‘işyân benüm sen ‘afv ile me’mûrsuñ
5. Yâ Resûlallâh umaram diyesin rûz-ı cezâ
Gerçi cürmüm çokdur ammâ ‘**İtriyâ** mağfûrsuñ

204.

‘Arazbâr

⁴ Ey gönül! Tevhitle nur dolu ol, bilme ile imar edilmiş ol, görüşme ile mutlu ol! Lâkin sen neden hüznölüsün?

⁵ Ey gönül! Abdülhay Hakk için yolu bulmaya ah eder, çünkü o güzel Allah’ı sevmiş, lâkin sen neden hüznölüsün?

^{203.} **54b.**

¹ Tur dağının, boy olarak gölgesi yere düşmeyen, bir hurma ağacısın; sen âleme yayılan güneş, baştan ayağa nûrsun.

² Âlemin gül bahçesini terk eden, yokluk mülküne sahip olan; inkâr edene matemini saf hâli, inanan içinse bir şölenisin.

³ Eskilerin padişahı ve sonuncuların kiblesisin, başlangıçta ve son zamanlarda peygamberlerin imamı diye anılırsın.

⁴ Ey *rahmeten li’l-‘âlemîn* “Ve seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik”. (Enbiya 21/107) el benim, etek senin; benim şöhretim için kaynağı isyandır, sen ise af ile hareket edersin.

⁵ Ey Allah’ın peygamberi! Gerçi suçum çoktur ama umarım sen bana ceza günü: Ey İtrî! Günahlarının affolması için dua edilsin, diyesin.

^{204.} **54b.** Hasan Sezâyî-i Gülşenî Dîvânı, ş.199. (Özuygun, 2019:266-267) Divanda 7 beyit.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Virüp ‘aşkuñ vücūdun [vücūdum] kaçresi deryāya döndürdüñ
Bu Mecnūna vişāli irgürüp Leylāya döndürdüñ

Beni şahrā-yı hicrūñde vişālūñ bezmine koyduñ
Baña şunduklarıñ cām-ı mey-i hamrāya döndürdüñ
3. Bu virāne gönlümi yapduñ tecellī-i cemālūñle
Caḥīm iken yerümi cennet-i me’vāya döndürdüñ

Sezāyīnün elinden[eline] cām-ı ‘aşkı sunduñ ey Mevlā
Alup nüş eyleyen ‘aşıkları şeydāya döndürdüñ

205.

Şabā, Beste-i Dede

Müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün

1. Derviş olan ‘aşık gerek yolında hem şādık gerek
Bağrı daḥı yanık gerek cān gözleri açık gerek

İven kişi yol alamaz maḥşūdını tīz bulamaz
Yoğ olmayan var olamaz cümle varın atmak gerek
3. Alçakdan alçak yürüye toprak içinde çüriye
‘Aşk âteşinde eriye altun gibi şızmak gerek

Zıkr-i Hāka meşgūl ola tā yana yana kül ola
İsterse ki maḥbūl ola tevḥīde boyanmak gerek

¹ Aşkını verip vücudumun damlasını denize çevirdin, bu Mecnun’u sevdiğine kavuşturup Leyla’ya çevirdin.

² Beni ayrılık çölünde olan sevdiğine kavuşma meclisine koydun, bana sunduklarını kırmızı şarabın kadehine çevirdin.

³ Bu virane gönlümü yüzünün tecellisi ile yaptın, cehennem iken yerimi cennete çevirdin.

⁴ Ey Mevla! Sezâyî’nin eline aşkın kadehini sundun, onu alıp içen âşıkları divaneye çevirdin.

205. 54b-55a. Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.97. (Erdoğan, 2019:241)

¹ Derviş olan kişinin âşık olması, hem de yolunda sadık olması, bağrının da yanık olması, can gözünün açık olması gerekir.

² Acele eden kişi yol alamaz, isteğini hemen bulamaz; yok olmayan var olamaz, bütün malını atması gerekir.

³ Onun alçaktan alçak yürümesi, toprak içinde çürümesi, aşk ateşinde erimesi, altın gibi sızması gerekir.

⁴ O yanarak kül olana kadar Hak zikriyle meşgul olsun; eğer o kabul gören olmak isterse, onun tevhide boyanması gerekir.

5. Dervîşlerün en alçağı buğday içinde burçağı
Bu **Mısrî** gibi balçığı her bir ayak başmak gerek

206.

Şabā, Beste-i Dede

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Sālikün mürşidine hizmetî şāhāne gerek
İşigine kıya başuñı diye şāhā ne gerek
- Giçe dünyā ile ‘uqbāyı dahı itmeye ‘ār
Bu yoluñ miñnetine ol kıatı merdāne gerek
3. Nā-murād olmağa tālīb ola kim menzil ala
Dahı halk içre adı ‘ākıl ü dīvāne gerek
- Dahı Mūsā gibi Hızra gemisin deldire ol
Eski dīvārı yapup hem kıatıl[katıl-i] oğlana gerek
5. Gemi sağ olsa anı gāşb ide [ider] emmāre-i nefis
Yeñi dīvāra begüm [bak] eski vīrāne gerek
- Eger öldürmese oğlanı şöñi fāsīd olur
Bu bāguñ bülbüli ‘aşk odına pervāne gerek
7. Bu yola kim ki **Niyāzî** gire kıurbān ide cān
‘İd-i ekberdür aña vūşlat-ı cānāne gerek

⁵ Dervişlerin en alçağı olan, buğday içinde burçak olan bu Mısrî gibi balçığı, her bir ayağın çiğnemesi gerekir.

²⁰⁶ **55a.** Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.101. (Erdoğan, 2019:246)

¹ Hak yolcusunun mürşidine hizmetinin şahlara yakışır bir şekilde olması gerekir, ey padişah! O başını senin eşigine koysun diye ne gerekir?

² O dünya ve ahireti geçsin, üstelik utanmasın; bu yolun sıkıntısı için onun çok mert olması gerekir.

³ O (dünyadan/nefsinden) amaçsız/isteksiz olmak için talip olsun, bu sayade yol alsın; üstelik halk içinde onun adının hem akıllı hem de deli olması gerekir.

⁴ O da Musa gibi Hızır’a gemisini deldirsin, eski duvarı yapıp hem oğlanın öldürülmesi gerekir.

⁵ Gemi sağlam olsa emredici nefis onu zorla ele geçirir, bak beyim! Yeni duvar için eski virane gerekir.

⁶ Eğer o oğlanı öldürmese oğlanın sonu bozguncu olur, bu bağın bülbülünün aşk ateşine pervane olması gerekir.

⁷ Niyâzî kim bu yola girse, canını kurban etse; ona büyük bayramdır, çünkü ona sevgiliyle kavuşma gerekir.

207.

Hüseynî, güfte vü Beste

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Tā ezelden sen benimle ‘ahd ü peymān eyledün
Gösterüp[gizleyüp] ol gül cemālün ya‘nî pinhān eyledün

Dimedün mi sev beni derdine dermān olayum
Sevdigümçün arttı derdüm yā ne dermān eyledün
3. Bir kuluña virmedün dünyāda bir gönlek kebe[giye]
Bir kuluña mülk virdün hem Süleymān eyledün

Bir kuluñı Kerbelāda eyledün şusuz şehīd
Bir kuluñı kul iken Mısrūña sulṭān eyledün
5. Hem kuluñdur hem resūlün şāh-ı kevneyn Muşṭafā
İki cihān arasında anı sulṭān eyledün

Şeyh Cemālî ağlamakdan gözlerinden kan döker
Yiri gögi ‘arş u kürsi dostı seyrān eyledün

207. **55a-55b.** Cemāliddin Uşşâki Divânı (Metin İnceleme), ş.249. (Üçüncü, 1998:234) Divanda 7 beyit ve artı mısra şeklinde mevcut.

¹ Ezelden beri sen benimle sözleştin, o gül yüzünü gizledin sözün doğrusu sakladın.

² Demedin mi? Sev beni derdine derman olayım, seni sevdiğim için benim derdim arttı, peki ne derman verdin?

³ Bir kuluna dünyada bir gömlek çoban postu dahi vermedin; bir kuluna mülk verdin, bir de onu Süleyman yaptın.

⁴ Bir kulunu Kerbela’da susuz şehit ettin, bir kulunu kul iken Mısır’ına sultan yaptın.

⁵ Dünya ve ahiretin şahı Mustafa hem kulundur hem de peygamberin, iki cihan arasında onu sultan yaptın.

⁶ Şeyh Cemālî ağlamaktan gözlerinden kan döker; dostı yeri göğü, göğün en yüksek katını ve gökyüzünü gezdirdin.

208.
Hüseynî, Beste-i Ümmî Sinân Hâfızî

Fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilün

I

1. Gözlerini noldı bîdâr eyledüñ
 Âh u efgânı saña yâr eyledüñ
3. ‘Aşk odıyla içüñi nâr eyledüñ
 Noldı bülbül işüñi zâr eyledüñ
5. Ne sebebdan ‘azm-i gülzâr eyledüñ

II

1. Nolduñ ağılarsuñ ne eylersüñ taleb
 Bu tükenmez derdüñe noldı sebep
3. Güldeki dîdârı mı gördüñ ‘aceb
 Noldı bülbül işüñi zâr eyledüñ
5. Ne sebebdan ‘azm-i gülzâr eyledüñ

^{208.} **55b-56a.** Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.99. (Erdoğan, 2019:243)

I

- 1 Gözlerini uykusuz bıraktın sana ne oldu?
- 2 Ah ve feryatları kendine sevgili yaptın,
- 3 Aşk ateşiyle içini ateş ettin,
- 4 Bülbül işini ağlama ettin, sana ne oldu?
- 5 Gül bahçesine hangi sebepten niyetlendin?

II

- 1 Ağlarsın ne oldun, ne istersin?
- 2 Bu tükenmez derdine sebep ne oldu?
- 3 Acaba güldeki yüzü mü gördün?
- 4 Bülbül işini ağlama ettin, sana ne oldu?
- 5 Gül bahçesine hangi sebepten niyetlendin?

III

1. Bu fenā gūlzāra tālibseñ eger
Hîç beķası yokdur anuñ tîz geķer
3. Bu fenā içre beķā tıyduñ meger
Noldı bûlbûl işüñi zār eyledüñ
5. Ne sebebden ‘azm-i gūlzār eyledüñ

IV

1. Ber-ķarār olup biraz eglenmedüñ
Dā’im aķlarsuñ tırup diñlenmedüñ
3. Kimse bilmez hālūñi añlanmaduñ
Noldı bûlbûl işüñi zār eyledüñ
5. Ne sebebden ‘azm-i gūlzār eyledüñ

V

1. Bunca ķasretde di cānuñ ne sezer
Fırķatüñ günden güne artup gider
3. Luť idüp virgil **Niyāzî**ye ķaber
Noldı bûlbûl işüñi zār eyledüñ
5. Ne sebebden ‘azm-i gūlzār eyledüñ

III

- 1 Bu geķici gûl bahķesine istekliysen eķer,
2 Onun hiķ kalıcılıķı yoktur, ķabuk geķer.
3 Aslında bu geķici olanın içinde kalıcı olanı duydun,
4 Bûlbûl işini aķlama ettin, sana ne oldu?
5 Gûl bahķesine hangi sebepten niyetlendin?

IV

- 1 Kararlı olup biraz eķlenmedin,
2 Daima aķlarsın durup dinlenmedin,
3 Kimse bilmez hālını anlanmadın,
4 Bûlbûl işini aķlama ettin, sana ne oldu?
5 Gûl bahķesine hangi sebepten niyetlendin?

V

- 1 Bu kadar hasret içinde senin canın ne anlar, söyle?
2 Ayrılıķın günden güne artıp gider,
3 Cömertlik edip Niyâzî’ye ver ķaber,
4 Bûlbûl işini aķlama ettin, sana ne oldu?
5 Gûl bahķesine hangi sebepten niyetlendin?

209.
Hüseynî

Mef‘ûlû mefā ‘îlûn mef‘ûlû mefā ‘îlûn

I

1. Ey dil zen-i dünyānuñ çün āline aldanduñ
- Pervāne gibi her dem şem‘-i ruḥına yanduñ
3. Kardaş o yalancınuñ rengine mi boyanduñ
- ‘Ahdine mi inanduñ va‘dine mi tayanduñ
5. Bilmem saña bu dünyā bākî mi kalur şanduñ
- Bu meclis-i fânîde sākî mi kalur şanduñ

II

1. Dünyāya nazar kılsañ biñ başlı bir erḳandur
- Her başda dehānı biñ her loḳması ādemdür
3. Tiryāki anuñ semdür her bir demi mātemdür
- Fıkr eyle bu ma‘nāyı fehm eyle ne ‘ālemdür
5. Bilmem saña bu dünyā bākî mi kalur şanduñ
- Bu meclis-i fânîde sākî mi kalur şanduñ

^{209.} **56a-56b.** Abdūlahad Nûri ve Divanı İnceleme ve Tenkitli Metin ş.6. (Akkaya, 2003:215-216)
Müseddes şeklinde yazılmıştır ve 5 benttir.

I

- 1 Ey gönül! Mademki sen dünyanın kesen/vuran hilesine aldandın,
- 2 Pervane gibi her an onun yanağının mumuna yandın,
- 3 Kardeş sen, o yalancının rengine mi boyandın,
- 4 Yeminine mi inandın, vaadine mi güvendin?
- 5 Bilmem, bu dünya sana ebediyen mi kalır sandın,
- 6 Bu geçici mecliste saki mi kalır sandın.

II

- 1 Dünyaya baksan o bin başlı bir yılandır,
- 2 Onun her başta bin ağzı vardır, her lokması ise insandır.
- 3 Onun afyonu zehirdir, her bir nefesi matemdir,
- 4 Sen bu mânâyı düşün, anla nasıl bir hâldir!
- 5 Bilmem, bu dünya sana ebediyen mi kalır sandın,
- 6 Bu geçici mecliste saki mi kalır sandın.

III

1. ‘Âkıl geçinen cânlar âhir bu ki aldandı
Yağmaya virüp varın aşşı iderem şandı
3. Cehd ile binüp indi sa’y ile geçüp kındı
‘Ûryân giricek kabre hasret odına yandı
5. Bilmem saña bu dünyā bākī mi kalur şanduñ
Bu meclis-i fânide sākī mi kalur şanduñ

IV

1. Mât oldu o şehler kim vaşfını gönül özler
Vaşfını murād itseñ şerh eyleyemez sözler
3. Hāk oldu o sīm tenler şu oldu siyeh gözler
Kanı o kalem kaşlar kanı o güler yüzler
5. Bilmem saña bu dünyā bākī mi kalur şanduñ
Bu meclis-i fânide sākī mi kalur şanduñ

V

1. Ey Nūrī uyar cânuñ şakın ki geçer fırsat
Şu gibi akar ‘ömrüñ yıl gibi ider sür‘at
3. Biñ yaşasañ âhir gelmez saña bir sâ‘at
Ey göz nice bir uykuda dil nice bir gâflet

III

- 1 Akıllı geçinen canlar nihayetinde aldandı,
- 2 Servetini yağmalatıp kazanç ederim, sandı.
- 3 O gayret ile binip indi, çalışma ile geçip kondu,
- 4 Çıplak girecek mezara, hasret ateşine yandı.
- 5 Bilmem, bu dünya sana ebediyen mi kalır sandın,
- 6 Bu geçici mecliste saki mi kalır sandın.

IV

- 1 O şahlar mat oldu, gönül senin vasfını özler,
- 2 Vasfını açıklamak istesen bile sözler onu açıklayamaz.
- 3 O gümüş tenler toprak oldu, siyah gözler su oldu,
- 4 O kalem kaşlar hani, o gülen gözler hani?
- 5 Bilmem, bu dünya sana ebediyen mi kalır sandın,
- 6 Bu geçici mecliste saki mi kalır sandın.

V

- 1 Ey Nûrî! Canını koru, uyar; çünkü fırsat kaçır,
- 2 Ömrün su gibi akar, yel gibi sürat eder.
- 3 Ey göz! Çok yaşasan bile sonunda sana bir saat gibi bile gelmez,
- 4 Ey gönül! Sen nasıl bir uykudasın, sen nasıl bir gaflettesin?

5. Bilmem saña bu dünyā bākī mi kalur şanduñ
Bu meclis-i fānīde sākī mi kalur şanduñ

210.
Büselik

14'lü hece ölçüsü

1. Sen cânuñdan geçmeden cânān ārzū kılarısuñ
Bilden zünnār kesmeden ĩmān ārzū kılarısuñ

Añladuñsa [Bilmedüñse] sen [seni] ne şadefden gevhersüñ
Mışra sultān olmadan Ken‘ān ārzū kılarısuñ
3. Bir tıfl-ı nev-res gibi etegin at idesüñ
Meydān ele girmeden cevłān ārzū kılarısuñ

‘**Āşık Yūnus** her derde iyüp[uyup] Eyyūblayın şabr ider
Derde katlanmazısuñ dermān ārzū kılarısuñ

211.
‘Āşīrān

Mef‘ülü mefā‘ilün mef‘ülü mefā‘ilün

1. Sevdāñile dil mülkin vīrāneye döndürdüñ
Şem‘-i ruħuñā cānā pervāneye döndürdüñ

Rāḥat kıomadüñ bende tākāt kıomadüñ tende
Şehr-i vücūdum tā kim ğam-ḥāneye döndürdüñ

5 Bilmem, bu dünya sana ebediyen mi kalır sandın,
6 Bu geçici mecliste saki mi kalır sandın.

210. **56b.**

1 Sen canından geçmeden sevgili istersin, belden ip kesmeden iman istersin.

2 Sen senin hangi sedefden cevher olduğunu bilmedin; sen Mısır'a sultan olmadan Kenan istersin.

3 Yeni yetişmiş bir çocuk gibi eteğini at edesin, sen meydan ele geçmeden orada gezinti istersin.

4 Âşık Yūnus, her derde uyup Eyüp gibi sabır eder, sen derde katlanmazsın derman istersin.

211. **56b-57a.**

1 Ey sevgili! Sevdan ile gönül mülkünü viraneye çevirdin, yanağının mumuna pervaneye doğru çevirdin.

2 Vücudum şehrini gam yuvasına çevirine kadar bende rahat bırakmadın, tende güç bırakmadın.

3. Luṭfuña nihāyet yok ihsānuña ḡāyet yok
Dīdemden akan yaşum dūr-dāneye döndürdüñ
- ‘Aşkuñ ki dile düşdi deryā-yı cünün taşdı
Şimden kadeh-i çeşmüm peymāneye döndürdüñ
5. Her yüzden idüp bāzı keşf itmedesüñ rāzı
Bu kalb-i **Selīmī**yi put-hāneye döndürdüñ

212.

Hümāyūn

Fā‘ilātūn fā‘ilātūn fā‘ilātūn fā‘ilūn

1. Yā Resūlallāh bize gör netdi ‘āşī ümmetüñ
Görmeye anlar dahı rüz-ı kıyāmet şefkatüñ
- Şāh Hüseyñüñ itdiler hāke ber-ā-ber cismini
Kılmadılar ol münāfıqlar senüñ hıç hürmetüñ
3. Kerbelāda yā Muḥammed ger göreydüñ hālümüz
Tā kıyāmet sākin olmazdı bizümçün firkatüñ
- Kim ki ‘ālem fāhrinüñ evlādına buḡz eyleye
Eyleme aña müyesser yā İlāhī cennetüñ
5. Biz muḥibb-i hānedān-ı Muştafāyuz **Seyfiyā**
Rüz u şeb nesl-i Resūlallāh olsun miḍhatüñ

³ Bağışlamana ve cömertliğine son yok; gözümden akan yaşımı inci tanesine çevirdin.
⁴ Delilik denizi taşı, çünkü aşkın gönle düştü; şimdiden gözümün kadehini şarap kadehine çevirdin.

⁵ Her yüzden açık edip sırrı keşfetmedesin; bu Selīm’in kalbini puthaneye çevirdin.

212. **57a.**

¹ Ey Allah’ın peygamberi! Asi ümmetin bize ne yaptı gör, onlar da kıyamet günü senin şefkatini görmesin.

² Şah Hüseyin’in cismini toprakla beraber ettiler, o iki yüzlüler sana hiç saygı duymadılar.

³ Ey Muhammed! Eğer Kerbela’da hâlimizi görseydin, bizim için senin hicranın kıyamete kadar sakinleşmezdi.

⁴ Ey Allah’ım! Âlemin övücünün evladını sevmeyen kim ise, sen ona cennetini nasip etme!

⁵ Ey Seyfi! Biz Mustafa hanedanının dostuyuz, gece ve gündüz Allah’ın peygamberinin nesli senin övücün olsun.

213.

Hicāz

14'lü hece ölçüsü

1. 'Aşkuñ meyhine şandım nolduñ a gönül nolduñ
Yakduñ beni yandurduñ nolduñ a gönül nolduñ

Bir yirde karar itmez hiç kimseden 'ār itmez
Hekimler tīmār itmez nolduñ a gönül nolduñ

3. Kalbümü güşād eyle hem Mevlāyı yād eyle
Gam-gīn dili şād eyle nolduñ a gönül nolduñ

Bu dil vīrānumı yakduñ yakup küle döndürdüñ
'Ālemi tutdı efgānuñ nolduñ a gönül nolduñ

5. Gel imdi ey 'Azîzî sırruñ dime ol epsem
Esrāra olur mahrem nolduñ a gönül nolduñ

214.

Şehnāz

14'lü hece ölçüsü

1. Hāk yaratdı 'ālemi 'aşkına Muḥammedüñ
Ay u günü yürütdi şevkine Muḥammedüñ

Ol didi oldı 'ālem yazıldı levḥ ü kalem
Okındı ḥatm-i kelām şānına Muḥammedüñ

213. 57a.

¹ Ey gönül! Ben aşkın şarabına kandım, sen ne oldun? Ey gönül! Beni yaktın yandırdın, sen ne oldun?

² Ey gönül! Sen bir yerde karar etmezsin, hiç kimseden utanmazsın, seni hekimler dahi iyileştiremez, ne oldun?

³ Ey gönül; benim kalbimi aç, bir de Mevlā'yı an, kederli gönlü mutlu et! Sen ne oldun?

⁴ Ey gönül! Bu gönül viranımı yaktın, yakıp küle döndürdün; feryatların âlemi tuttu, sen ne oldun?

⁵ Ey Azîzî şimdi sen gel, sırrını ahmağa deme! Sırlara mahrem olur, ey gönül! Sen ne oldun?

214. 57a-57b

¹ Hak âlemi Muhammed'in aşkı için yarattı. Muhammed'in şevki için ay ve günü döndürdü.

² O ol dedi, âlem oldu, levh ve kalem yazıldı; Muhammed'in şanına sözü bitirme okundu.

3. **Yûnus** okur bu pendî sözi sükkerden tatlı
Anğıl vir şalavâtı rûhına Muḥammedüñ

215.
Şehnâz, Beste-i Ḥammâmî-zâde
Müstef'îlün müstef'îlün

I

1. Buyruk senüñ fermân senüñ
Derd ehline dermân senüñ
3. Müzniblere ğufrân senüñ
Yâ Rabbenâ yâ Rabbenâ
5. Luṭf u kerem iḥsân senüñ

II

1. Sensin bizi îcâd iden
Toğrı yola irşâd iden
3. İḥsânuña mu'tâd iden
Yâ Rabbenâ yâ Rabbenâ
5. Luṭf u kerem iḥsân senüñ

³ Yûnus bu öğüdü okur, onun sözü şekerden tatlı; sen onu an, Muhammed'in ruhuna salavatı ver.
^{215.} **57b.** Azîz Mahmûd Hüdâyî Dîvân-ı İlâhiyât, ş.208. (Tatçı-Yıldız, 2015:228)

I

- 1 Buyruk senin irade senin,
2 Dert sahiplerine derman senin,
3 Günahkârlara affetme senin,
4 Ey Rabb'imiz, ey Rabb'imiz!
5 Bağışlama, cömertlik ve merhamet senin.

II

- 1 Bizi yaratan sensin,
2 Doğru yola yönelten,
3 Cömertliğine alışılmış eden,
4 Ey Rabb'imiz, ey Rabb'imiz!
5 Bağışlama, cömertlik ve merhamet senin.

III

1. Kullaruña eyle nazār
- Gitsün gönüllerden keder
3. Kalmaya varlıqdan eşer
- Yā Rabbenā yā Rabbenā
5. Luṭf u kerem iḥsān senüñ

IV

1. Ref it cemālünden niḳāb
- Zā'il ola tā kim ḥicāb
3. İḥsānuñ olsun bî-ḥisāb
- Yā Rabbenā yā Rabbenā
5. Luṭf u kerem iḥsān senüñ

V

1. Ey Vāḥid ü Ferd ü Eḥad
- Vey Ḳādir ü Ḥayy u Şamed
3. Eyle **Hüdâyî**'ye meded
- Yā Rabbenā yā Rabbenā
5. Luṭf u kerem iḥsān senüñ

III

- 1 Kullarına nazar et,
- 2 Gönüllerden keder gitsin,
- 3 Varlıktan eser kalmasin,
- 4 Ey Rabb'imiz, ey Rabb'imiz!
- 5 Bağışlama, cömertlik ve merhamet senin.

IV

- 1 Yüzünden perdeyi kaldır,
- 2 Utanma geçene kadar,
- 3 Hesapsız bağışlaman olsun,
- 4 Ey Rabb'imiz, ey Rabb'imiz!
- 5 Bağışlama, cömertlik ve merhamet senin.

V

- 1 Ey Vahid, Ferd ve Ehad!
- 2 Ey Kadir, Hay ve Samed!
- 3 Hüdâyî'ye yardım et!
- 4 Ey Rabb'imiz, ey Rabb'imiz!
- 5 Bağışlama, cömertlik ve merhamet senin.

216.

‘Irāk, ‘Uşşāk, Beste-i

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. İy gönül var kim bu derdden sen haber-dār olmaduñ
Anuñ-içündür bu yolda sen ciger-dār olmaduñ

Ben dilerdüm dost zülfin boynuma kılam kemend
Sen perişānlık idüp ol dāra ber-dār olmaduñ
3. Ben ki ol şāhuñ cemāli şem‘ine pervāneyem
Var gönül var kim düşüp ol şem‘e yanar olmaduñ

Var gönül var sen benümle Hakk’a karşı yanmaduñ
Çok cefālar eyleduñ baña vefā-dār olmaduñ
5. Her gice fikr-ile ben bir lahza h‘āba varmadum
Sen benümle yār olup bir gice bīdār olmaduñ

Eşrefoğlu Rûmîye yoldaş oluban ey gönül
Geçüben aşşı ziyāndan dosta gider olmaduñ

217.

‘Irāk

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Zülfuñ içre vechüñi cānā çü pinhān eyleduñ
Ehl-i ĩmānı o vechile perişān eyleduñ

^{216.} **57b-58a.** Eşrefoğlu Rûmî ve Dîvânı (İnceleme-Metin), ş.57. (Güneş, 1994:285) Divanda 7 beyit.

¹ Ey gönül, yürü git! Sen bu dertten haberdar olmadın; onun için, sen bu yolda cesaretli olmadın.
² Ben, dostun saçını boynuma kement yapayım, isterdim; sen perişānlık edip o dar ağacına asılmış olmadın.

³ Ben ki o şahın yüzünün mumuna pervaneyim; yürü git gönül, haydi git! Çünkü sen o muma düşüp yanmadın.

⁴ Yürü git gönül, haydi git! Sen benimle Hakk’a karşı yanmadın, bana çok eziyetler ettin vefalı olmadın.

⁵ Ben her gece o düşünce ile bir an bile uyumadım, sen ise benimle sevgili olup bir gece uykusuz kalmadın.

⁶ Ey gönül! Sen Eşrefoğlu Rûmî’ye yoldaş olup, kâr ve zarardan geçip dosta gitmedin.

^{217.} **58a.** Hasan Sezâyî-i Gülşenî Dîvânı, ş.207. (Özuygun, 2019:269-270)

¹ Ey sevgili! Mademki sen saçının içerisinde yüzünü gizledin, o yüzden iman sahiplerini perişān ettin.

Eyledüñ envār-ı hüsnüñ tār-ı zülfüñde ‘ayān
Beste-i zünnāra ya‘nī ‘arz-ı īmān eyledüñ

3. Pertev-i ‘aşkuñ hidāyet oldı inkār rāhına
Kāfir-i hüsnüñ olanları müselmān eyledüñ

Çekdüñ erbāb-ı dili zencīr-i zülfüñ kaydına
Pādişehsüñ milket-i hüsnüñde dīvān eyledüñ

5. Genc-i ‘aşkuñ kaṅṅı dillerde ezel kılduñ nihān
‘Āķibet ol dilleri ‘ālemde vīrān eyledüñ

Muşḥaf-ı rūyuñda hüsn-i ḥaṭṭuñı kim okudu
Vāķıf itdüñ anı esrāruña ḥayrān eyledüñ

7. Ḥaṭṭuñ ile gösterüp cānā **Sezāyī**ye ruḥuñ
Hızır-ı cāna zulmet içre āb-ı ḥayvān eyledüñ

218.

Neyyir, Beste-i Ḥammāmī-zāde

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Deldi baḡrum bülbül-i bī-çāre nālānuñ senüñ
Yohsa aldurduñ mı sen de verd-i ḥandānuñ senüñ

Baṅa beñzersüñ behey bī-çāre ārām itmeyüp
Şubḥa dek bu ḥalka rāḥat virmez efgānuñ senüñ

² Sen güzelliğinin nurlarını saçının telinde açık ettin, sözün kısası kuşak bağlanmışa iman verdin.

³ Senin aşkının ışığı inkâr yoluna doğru yolu gösteren oldu; böylece sen, senin güzelliğinin kafiri olanları Müslüman ettin.

⁴ Gönül sahiplerini saçının zincirinin bağına çektin; sen, senin güzelliğinin memleketinde padişahsın, bu yüzden divan kurdun.

⁵ Geçmişte hangi gönüllerde aşkının hazinesini gizledin ise, sonunda o gönülleri âlemde viran ettin.

⁶ Senin yüzünün sayfasındaki yazının güzelliğini kim okuduysa, onu sırlarına vakıf ve hayran ettin.

⁷ Ey sevgili! Sezâyî’ye yüz çizgin ile yanağını gösterip, onu karanlık içinde olan gönlün Hızır’ına hayat suyu ettin.

^{218.} **58a-58b.** Seyyid Nizamoğlu Divanı, ş.139. (Özdemir, 1996:135) Divanda 7 beyit.

¹ Senin çaresiz bülbülün, inleyenin, benim baḡrımı deldi; yoksa sen de senin gülen gülünü aldırın mı?

² Ey çaresiz! Bana benzersin, çünkü sen hiç dinlenmeyip sabaha kadar (feryat edersen) senin feryatların bu halka huzur vermez.

3. Gülşeni külhāna döndürdi inildüñ āteşi
Nār-ı hicrāndan mı halk itdi Hudā canuñ senüñ
- Çünkü **Seyyid Seyfî** dūr olduñ vişāl-i yārdan
Ağlasun kan ağlasun bu çeşm-i giryānuñ senüñ

219.

Evc

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Kerīmā ‘ālî dergāha hemān ihsānuña geldük
Ne çäre biz günehkāra hemān ihsānuña geldük
- Helāk itdi bizi ‘ādāt ihāta eyledi lezzāt
Çü sensin kādīyü’l-hācāt hemān ihsānuña geldük
3. Senüñdür kuvvet ü kudret senüñdür heybet ü devlet
Ne lāyık bize germiyyet hemān ihsānuña geldük
- Bizi luţfuñdan āgāh it kirāmü’n-nāssa hem-rāh it
Dil ü cān mülkine şāh it hemān ihsānuña geldük
5. **Nizāmî**ye sa‘ādet vir kamu ihvāna rāhat vir
‘İbādetde ḥalāvet vir hemān ihsānuña geldük

220.

Evc

³ Huda senin canını ayrılık ateşinde mi yarattı? Çünkü senin iniltinin ateşi, gül bahçesini ocağa çevirdi.

⁴ Ey Seyyid Seyfî! Senin bu ağlayan gözlerin ağlasın, kan ağlasın. Çünkü sen sevgiliye kavuşmadan uzak oldun.

^{219.} **58b.**

¹ Ey Kerim! Yüce dergâha, sadece senin bağışlamana geldik. Biz günahkâra çare yok, ancak biz hiç vakit kaybetmeden senin bağışlamana geldik.

² Alışkanlıklar bizi mahvetti, lezzetler çevremizi kuşattı; biz hiç vakit kaybetmeden senin bağışlamana geldik, çünkü ihtiyaçların hâkimi sensin.

³ Kuvvet ve kudret senindir, büyüklük ve devlet senindir; şevk bize layık mı? Biz hiç vakit kaybetmeden senin bağışlamana geldik.

⁴ Bizi cömertliğinden haberdar et, insanların şerefliilerine yol arkadaşı et, dil ve can mülküne padişah et! Biz hiç vakit kaybetmeden senin bağışlamana geldik.

⁵ Nizâmî’ye saadet ver, bütün dostlara rahat ver, ibadette tatlılık ver! Biz hiç vakit kaybetmeden senin bağışlamana geldik.

^{220.} **58b.** Eşrefoğlu Rûmî ve Dîvânî (İnceleme-Metin), ş.54. (Güneş, 1994:280-281) Divanda 9 beyit.

16'lı hece ölçüsü

1. Ben dost hevāsına düşdüm ğayrı hevā neme gerek
Başumda dost sevdāsı var özge sevdā neme gerek

Ey zāhid-i dünyā-perest var zūhdüñi ‘arz eyleme
Ben ‘āşık-ı şūrīdeyem zerķ u riya neme gerek
3. Ben dost yolında naķdūmi hep oynayup üttürmişem
Çün gitdi küllī varlığıum ħavf ü recā neme gerek

Ben ezelden mest gelmişem ben tā ebed mest giderem
Hīç ayılmaz esrūkliyem zūhd ü takvā neme gerek
5. Ben uyķumı fıkır itmezem düş görüp ta‘bīr itmezem
Ben gitmez ben gelmezem fenā beķā neme gerek

Gerçi şüretde insānam ben sulţān-ı ins ü cānam
Ben fāriğ-i dü cihānam işbu ğavğā neme gerek
7. Ben **Eşrefoğlı Rūmī**em ben bākīyem kādīmīyem
Ben ol murğ-ı lāhūtiyem ‘arz u semā neme gerek

221.

‘Arazbār, Beste-i Çālāk Şeyh Aħmed

¹ Ben dostun aşkına düştüm, başka aşka ihtiyacım yok; benim başımda dost sevdası var, başka sevdaya ihtiyacım yok.

² Ey dünyaya tapan zahit! Git, sen ibadetini sunma! Ben perişan âşığım benim hile ve iki yüzlülüğe ihtiyacım yok.

³ Ben dost yolunda servetimi hep oynayıp kaybetmişim, benim korku ve ümide ihtiyacım yok, çünkü zaten bütün varlığım gitti.

⁴ Ben ezelden sarhoş gelmişim, ben ebede kadar sarhoş gideri; hiç ayılmaz sarhoşum, benim zūht ve takvaya ihtiyacım yok.

⁵ Ben uyku mu düşünmem, düş görüp yorumlamam; ben gitmem, ben gelmem; benim varlık ve yokluğa ihtiyacım yok?

⁶ Aslında görünüşte insanım, ancak ben insan ve cin taifesinin sultanıyım; ben iki cihandan vazgeçmişim, sonuç olarak benim bu kavgaya ihtiyacım yok.

⁷ Ben Eşrefoğlı Rūmī’yim, ben ebedi ve kadim olanım; ben o ilahi âlem kuşuyum, benim yeryüzü ve gökyüzüne ihtiyacım yok.

²²¹. 59a. Niyâzî-i Mısırî Dîvânı, ş.98. (Erdoğan, 2019:242)

Mef'ûlû mefâ'îlün mef'ûlû mefâ'îlün

1. Derd-i Hâka ṯalib ol dermāna irem dirseñ
Miḥnetlere rāğib ol āsāna irem dirseñ

‘Aşk yolu belālîdur her kārı cefālîdur
Cānuñdan ümîdün kes cānāna irem dirseñ
3. Bu yolu bil andan gel deryâyı bul andan ṯal
Ḳa‘rına irüp el şal dūr-kāne irem dirseñ

Pîrūñle olan ‘ahdi güt neñ var ise hep Ḳo git
Bildüklerūñi terk it ‘irfāna irem dirseñ
5. Şabr itmede Eyyûb ol ğam çekmede Ya‘Ḳûb ol
Yûsuf gibi maḥbûb ol Ken‘āna irem dirseñ

Od yak sîneñi çāk it şu gibi özüñ pāk it
Yüzüñ yire sür ḥāk it ‘ummāna irem dirseñ
7. Terk it Ḳurı da‘vâyı hem ‘ucbile riyâyı
Mıṣrî Ḳo o sevdâyı Sübhāna irem dirseñ

Ḥarfü’l-lām

222.

Rāst, Beste-i Ḥaṭîb

¹ Sen dermana ulaşayım dersin Hakk’ın derdine talip ol, kolaylığa ulaşayım dersin eziyete istekli ol!

² Aşk yolu belalıdır, her işi cefalıdır; sen sevgiliye ulaşayım dersin canından ümidini kes!

³ Sen bu yolu bil, ondan sonra gel; denizi bul, ondan sonra dal! İnci kaynağına ulaşayım dersin onun dibine ulaşip elini uzat.

⁴ Sen, pirinle olan yemini takip et, neyin var ise hep bırak git, bilmeye ulaşayım dersin bildiklerini terk et!

⁵ Sen sabretmede Eyüp ol, gam çekmede Yakup ol; Kenan’a ulaşayım dersin Yusuf gibi sevgili ol!

⁶ Sen sineni ateşte yak, parçala, özünü su gibi temiz et; denize ulaşayım dersin yüzünü yere sür, toprak et!

⁷ Ey Mahvî! Kuru davayı hem de kibirle iki yüzlülüğü terk et, Sübhan’a ulaşayım dersin o sevdayı bırak!

^{222.} **59b.** Abdülahad Nûri ve Divanı İnceleme ve Tenkitli Metin ş.80. (Akkaya, 2003:294-295)

Mef'ûlû mefâ 'îlûn

I

1. 'Aşkuñla cihân beste
Luţf eyle 'ināyet kıl
3. Derdüñle bu cān ḥaste
Luţf eyle 'ināyet kıl

II

1. 'Āşıklara iḥsān it
Dertlilere dermān it
3. Vuşlat yolın āsān it
Luţf eyle 'ināyet kıl

III

1. Ey rahmeti çok Raḥmān
'Ālem gözüme zindān
3. Uçarsa kafesden cān
Luţf eyle 'ināyet kıl

I

-
- 1 Senin aşkınla cihân bağlanmış,
 - 2 Bizi bağışla, bize yardım et!
 - 3 Bu can senin derdinle hasta,
 - 4 Bizi bağışla, bize yardım et!

II

- 1 Sen âşıklara iyilik et,
- 2 Dertlilere derman et,
- 3 Bize kavuşma yolunu kolay et,
- 4 Bizi bağışla, bize yardım et!

III

- 1 Ey merhameti çok Rahman,
- 2 Âlem gözüme zindan,
- 3 Can kafesten uçarsa,
- 4 Bizi bağışla, bize yardım et!

IV

1. Raḥmān u Raḥīmümsin
Ġufrān u ‘Azīmümsin
3. Sultān u Kerīmümsin
Luṭf eyle ‘ināyet kı1

V

1. Būlbūl gibi pūr-zāram
Dā’im tırub aġlaram
3. Daḥı kime yalvaram
Luṭf eyle ‘ināyet kı1

VI

1. Ey derdüme dermānum
Ḳurbān yoluña cānum
3. Nem var daḥı sultānum
Luṭf eyle ‘ināyet kı1

IV

-
- 1 Rahman ve Rahim’imsin,
 - 2 Gufran ve Azim’imsin,
 - 3 Sultan ve Kerim’imsin,
 - 4 Bizi baġısla, bize yardım et!

V

- 1 Būlbūl gibi inilti doluyum,
- 2 Daima durup aġlarım,
- 3 Üstelik ben senden başka kime yalvarayım,
- 4 Bizi baġısla, bize yardım et!

VI

- 1 Ey derdime dermanım!
- 2 Canım senin yoluna kurban,
- 3 Daha benim senden başka neyim var sultanım?
- 4 Bizi baġısla, bize yardım et!

VII

1. Bî-çâreleri yâd it
Vîrâne dili âbâd it
3. **Nûrî** kuluñı şâd it
Luţf eyle ‘inâyet kı

223.
Nîkrîz

Fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilün

I

1. Ey Hudâdan luţf u ihsân isteyen
Mevlid-i pâk-i Resûlullâha gel
3. Cennet içre ħûrî ğılmân isteyen
Mevlid-i pâk-i Resûlullâha gel

II

1. Fikr idüp dünyâdan elbet göçmegi
Cennete âĥir şırâtı geçmegi
3. Ĥavz-ı Kevşerden dilerseñ içmegi
Mevlid-i pâk-i Resûlullâha gel

VII

-
- 1 Çaresizleri yad et,
 - 2 Virane gönlü şenlendir,
 - 3 Nûrî kulunu mutlu et,
 - 4 Bizi bağışla, bize yardım et!
 223. **59b-60a.**

I

- 1 Ey Huda’dan iyilik ve cömertlik isteyen,
- 2 Allah’ın peygamberinin temiz doğumuna gel!
- 3 Cennet içinde cennet kızı ve delikanlısı isteyen,
- 4 Allah’ın peygamberinin temiz doğumuna gel!

II

- 1 Şüphesiz sen dünyadan göçmeyi düşünüp,
- 2 Cennet için nihayet sırat köprüsünü geçmeyi,
- 3 İstersen Kevser havuzundan içmeyi,
- 4 Allah’ın peygamberinin temiz doğumuna gel!

III

1. Na‘t-ı pākin cān u dilden diñle sen
Maḥẓ-ı nūr-ı Ḥaḫdur ol nūr-ı ḥasen
3. Olmak isterseñ eger sağ u esen
Mevlid-i pāk-i Resūlullāha gel

IV

1. Ol Resūlūñ tođdıđı şeb bī-gümān
Leyle-i ḳadre müşābihdür hemān
3. Bulmak isterseñ cehennemden amān
Mevlid-i pāk-i Resūlullāha gel

V

1. Meclis-i mevlidde ey **Vālī** müdām
Ol Resūle vir şalāt ile selām
3. Cennet-i ā‘lāda isterseñ maḳām
Mevlid-i pāk-i Resūlullāha gel

224.
Beyātī

III

- 1 Sen onun temiz naatını can ve gönülden dinle,
- 2 O güzel nur, Hakk’ın nurunun saf hâlidir,
- 3 Eğer sen sağ ve esen olmak istersen,
- 4 Allah’ın peygamberinin temiz doğumuna gel!

IV

- 1 Şüphesiz o peygamberin doğduğu gün,
- 2 Takriben Kadir gecesine benzer,
- 3 Sen cehennemden kurtulmak istersen,
- 4 Allah’ın peygamberinin temiz doğumuna gel!

V

- 1 Ey Vâlî, devamlı doğum meclisinde,
- 2 O peygambere salat ve selam ver,
- 3 Sen en yüksek cennetten makam istersen,
- 4 Allah’ın peygamberinin temiz doğumuna gel!

²²⁴. **60a.** Yûnus Emre: Dîvân-ı İlâhîyât, ş.68. (Tatcı, 2012:724 ‘Âşık Yûnus’) Divanda 6 bent.

8'li hece ölçüsü

I

1. İsm-i sulṭān virdüñ mi var
 Bāğçelerde yurduñ mu var
 3. Bencileyin derdüñ mi var
 Ğarīb ğarīb ötme bülbul

II

1. Bilürem 'āşıkşın verde
 Cünūnuñ var ğāyet serde
 3. Bu sīnemde olan derde
 Sen de bir dert katma bülbul

III

1. Bilürem 'āşıkşın güle
 Senüñ hālūñden kim bile
 3. Bāğçelerde bezm-i güle
 Düşüben söz itme bülbul

I

- 1 Senin Sultan isimli duan mı var?
 2 Bahçelerde yurdun mu var?
 3 Benim gibi derdin mi var?
 4 Ey bülbul, sen garip garip ötme!

II

- 1 Ben bilirim, sen güle aşıkşın,
 2 Başında pek çok deliliğin var,
 3 Bu sinemde olan derde,
 4 Ey bülbul! Sen de bir dert katma!

III

- 1 Ben bilirim, sen güle âşıkşın,
 2 Senin hâlinden kimse bilmez,
 3 Bahçelerde gül meclisine,
 4 Ey bülbul! Sen düşüp söz etme!

IV

1. **Yûnus** vücûdum pâk dirken
Cihânda mişlûm yok dirken
3. Seher vaktinde Hâk dirken
Bizi de unutma bülbül

225.

‘Uşşâk

8’li hece ölçüsü

I

1. Seyrümde bir şehre vardum
Gördüm sarâyı güldür gül
3. Başındaki tâcı tahtı
Bâğ u dîvârı güldür gül

II

1. Gül alurlar gül şatarlar
Gülden terâzû tutarlar
3. Gül ile bile yatarlar
Çarşû bâzârı güldür gül

IV

-
- 1 Ey Yûnus! Sen vücudum temiz derken,
 - 2 Cihânda benzerim yok derken,
 - 3 Seher vaktinde Hak derken,
 - 4 Ey bülbül! Sen bizi de unutma!
225. **60a-60b.** Kosova Türk Halk Şiiri (İnceleme-Metinler), ş.75. (Kuzay Demir, 2013:776-777)
Çalışmada 4 bent.

I

- 1 Ben rüyamda bir şehre vardım,
- 2 Orada sarayı gördüm, o güldür gül.
- 3 Onun başındaki taç ve tahtı,
- 4 Bağ ve duvarı güldür gül.

II

- 1 Gül alırlar, gül satarlar,
- 2 Gülden terazi tutarlar,
- 3 Gül ile bile yatarlar,
- 4 Çarşı, pazarı güldür gül.

III

1. Kırısı güldür yaşı gül
 Toprağı güldür taşı gül
3. Bāğçesi vü içindeki
 Serv ü çınarı güldür gül

IV

1. Gül den kurulmuş bir çadır
 İçinde ni‘meti hâzır
3. Kıpucısı İlyās Hızır
 La‘l-i şerābı güldür gül

V

1. Gül den değirmeni döner
 Gene gül den gül ögünür
3. Akan suyu dönen çarhı
 Bend ü bıñarı güldür gül

III

-
- 1 Kurusu güldür, yaşı gül,
 - 2 Toprağı güldür, taşı gül,
 - 3 Bahçesi ve içindeki,
 - 4 Servi ve çınarı güldür gül.

IV

- 1 Gül den bir çadır kurulmuş,
- 2 İçinde nimeti hazır,
- 3 Kıpıcısı İlyas ve Hızır,
- 4 Şarabının kırmızısı güldür gül.

V

- 1 Gül den değirmeni döner,
- 2 Gene gül den gül öğütülür,
- 3 Akan suyu dönen çarkı,
- 4 Bendi ve pınarı güldür gül.

1. **Sinān Ümmî** gel vaşf eyle
Gül ile bülbül derdini
3. Yine bu şeydā bülbülün
Âh u figānı güldür gül

226.

Nevrüz, Beste-i Dede

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Derdmendem mücrimem dermāna geldüm yā Resūl
Sā‘ilem muhtācuñam ihsāna geldüm yā Resūl

Ka‘be-i vaşluñ yolunda sa‘y idüp düşdüm ğarīb
Ġayrı nem var cānumı kurbāna geldüm yā Resūl
3. İntisāb-ı zāt-ı pākūñ ‘afv-ı cürme çün sebeb
Āsitān-ı rahmet-i Raḥmāna geldüm yā Resūl

Varlığum zenbin bıraḫdum kenz-i rahmet bulmağa
Ben mücerred sen şefā‘at-kāne geldüm yā Resūl
5. ‘Aql u göñlüm elden aldı rāh-ı Hāḫ düşmenleri
Baş açuḫ yalın ayak dīvāna geldüm yā Resūl

-
- 1 Ey Sinān Ümmî gel, sen vasfet!
 - 2 Gül ile bülbülün derdini,
 - 3 Yine bu divane bülbülün,
 - 4 Ah ve ağlaması güldür gül.

226. **60b.**

- 1 Ey peygamber! Ben dertliyim, suçluyum sana derman bulmak için geldim. Ben fakirim, muhtaç durumdayım, senin cömertliğine geldim.
- 2 Ey Peygamber! Sana kavuşma Ka‘be’sinin yolunda çalışıp kimsesiz düştüm; benim canımdan başka neyim var, canımı kurban etmek için geldim.
- 3 Ey Peygamber! Rahman’ın merhametinin dergâhına geldim, çünkü senin temiz zatına bağlanmak günahın affına sebeptir.
- 4 Ey Peygamber! Merhamet definesini bulmak için varlığımın günahını bıraktım, ben saf şefaât kaynağı olan sana geldim.
- 5 Ey Peygamber! Hak yolunun düşmanları benim akıl ve gönlümü elden aldı, ben de baş açık yalın ayak, senin huzuruna geldim.

Nefs ü cürmüm cümle rāhum bağlamışdur lîk ben
‘Aşkla dīdāruñı seyrāna geldüm yā Resûl

7. İtme **Mahvî** bendeñi redd ey şefā‘at menba‘ı
Sen gibi ihsānı çok sulṭāna geldüm yā Resûl

227.

‘Acem

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

I

1. İster-iseñ bulasın cānānı sen
Ġayra bakma sende iste sende bul
3. Kendü mir’ātuñda gözle anı sen
Ġayra bakma sende iste sende bul

II

1. Her sıfat kim sende var izle anı
Gör ne sırdan feyz alur gözle anı
3. İrişince zātına özle anı
Ġayra bakma sende iste sende bul

⁶ Ey Peygamber! Ben aşkla senin yüzünü seyretmeye geldim, lakin benim nefis ve günahım bütün yolumu bağlamıştır.

⁷ Ey şefaât kaynağı, ey Peygamber! Sen gibi cömertliği çok olan sultana geldim, sen Mahvî kulunu reddetme!

^{227.} **60b-61a.** Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.102. (Erdoğan, 2019:247-248)

I

- 1 Sen sevgiliyi bulmak istersen,
2 Başkasına bakma, kendinde ara kendinde bul!
3 Onu sen kendi aynanda gözle,
4 Başkasına bakma, kendinde ara kendinde bul!

II

- 1 Her sıfat sende var onu izle,
2 Onu gözle, o hangi sırdan feyzalır gör,
3 Zatına ulaşınca onu özle,
4 Başkasına bakma, kendinde ara kendinde bul!

III

1. Kenz-i maḥfī āşikār hep sendedür
Yaz u kış leyl ü nehār hep sendedür
3. İki ‘ālemde ne var hep sendedür
Ġayra bakma sende iste sende bul

IV

1. *Men ‘aref* sırrına ir o afleti
Gör ne remz eyler bu insān şūreti
3. Hāşr u neşr eyle amuyı cenneti
Ġayra bakma sende iste sende bul

V

1. Hāşr-ı şūrī ḥālin inkār eyleme
Gülşen iken yirüñi ḥār eyleme
3. Enfüs ü āfākı bil ‘ār eyleme
Ġayra bakma sende iste sende bul

III

- 1 Gizli hazine aşikâr hep sendedir,
- 2 Yaz ve kış; gece ve gündüz hep sendedir,
- 3 İki âlemde ne var ise hep sendedir,
- 4 Başkasına bakma, kendinde ara kendinde bul!

IV

- 1 *Men ‘aref*“Kendini **bilen** Rabb’ini bilir.” (Yılmaz, 1992:122) sırrına ulaş, gafleti bırak,
- 2 Bu insan sureti nasıl semboldür, sen onu gör,
- 3 Cehennemi ve cenneti toplayıp dağıt,
- 4 Başkasına bakma, kendinde ara kendinde bul!

V

- 1 Görünüşte olan kıyamet hâlini inkâr etme,
- 2 Senin yerin gül bahçesi iken yerini diken etme,
- 3 Nefis ve nefis dışı olan şeyleri bil, bundan utanma,
- 4 Başkasına bakma, kendinde ara kendinde bul!

VI

1. Zāt-ı Hakkı aña zātuñdur senüñ
Hem şıfâtı hep sıfātuñdur senüñ
3. Sen seni bilmek necātuñdur senüñ
Ğayra bakma sende iste sende bul

VII

1. Şüreti terk eyle ma'nâ bulagör
Ko şıfâtı baħr-i zâta ıalagör
3. Ey Niyâzî şark u ğarba ıolagör
Ğayra bakma sende iste sende bul

228.

‘Irâk

Fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilün

I

1. Ey göñül gel Hakk’a giden râhı bul
Ehl-i derd olup derûnî âhı bul
3. Cānuñ elindeki mihr ü mâhı bul
Âdem iseñ *semme vechullāhı* bul
5. Kanda baksañ o güzel Allāhı bul

VI

- 1 Hakk’ın zatını anla, senin zatındır,
- 2 Hem de sıfatı senin hep sıfatındır,
- 3 Sen seni bilmek, senin kurtuluşundur,
- 4 Başkasına bakma, kendinde ara kendinde bul!

VII

- 1 Görüşü terk et, mânâ bul,
- 2 Sıfatı bırak, zatın denizine dal,
- 3 Ey Niyâzî, doğu ve batıya dol!
- 4 Başkasına bakma, kendinde ara kendinde bul!
228. **61a-61b.** Niyâzî-i Mısırî Dîvânı, ş.103. (Erdoğan, 2019:249)

I

- 1 Ey gönül sen gel, Hakk’a giden yolu bul!
- 2 Dert sahibi olup içten gelen ahı bul!
- 3 Senin canının elinde olan güneşi ve ayı bul!
- 4 İnsan isen *semme vechullāh* “Doğu da Allah’ındır batı da. Nereye dönerseniz **Allah’ın zâtı oradadır**. Şüphesiz Allah (zât ve sıfatlarında) sınırsızdır, her şeyi bilmektedir.” (Bakara 2/115)’ı bul!
- 5 Nereye baksan o güzel Allah’ı bul!

II

1. Devlet-i dünyāya mağrūr olma sen
Lezzet-i cāhına mesrūr olma sen
3. Anları ‘izzet şanup ħor olma sen
Âdem isen *şemme vechullāhı* bul
5. Kānda bakşañ o güzel Allāhı bul

III

1. Gerçi Allāha ‘ibādet de güzel
Zühd ü takvā vü kânā‘at de güzel
3. Ħalvet ehline kerāmet de güzel
Âdem isen *şemme vechullāhı* bul
5. Kānda bakşañ o güzel Allāhı bul

IV

1. Ol saña açmış durur dā’im yüzün
Sen yitürmüşsin hā ararsın izin
3. Bî-cihet eşyāda göstermiş özin
Âdem isen *şemme vechullāhı* bul
5. Kānda bakşañ o güzel Allāhı bul

II

- 1 Sen dünyanın mutluluğu için gururlu olma!
- 2 Sen itibarın zevki için sevinçli olma!
- 3 Sen onları izzet şanıp kıymetsiz olma!
- 4 İnsan isen *şemme vechullāh* “Doğu da Allah’ındır batı da. Nereye dönerseniz **Allah’ın zâtı oradadır**. Şüphesiz Allah (zât ve sıfatlarında) sınırsızdır, her şeyi bilmektedir.” (Bakara 2/115)’ı bul!
- 5 Nereye baksan o güzel Allah’ı bul!

III

- 1 Gerçi Allah’a ibadet de güzel,
- 2 Züht, takva ve kanaat de güzel,
- 3 Halvet sahiplerine keramet de güzel,
- 4 İnsan isen *şemme vechullāh* “Doğu da Allah’ındır batı da. Nereye dönerseniz **Allah’ın zâtı oradadır**. Şüphesiz Allah (zât ve sıfatlarında) sınırsızdır, her şeyi bilmektedir.” (Bakara 2/115)’ı bul!
- 5 Nereye baksan o güzel Allah’ı bul!

IV

- 1 O yüzünü daima sana açmıştır,
- 2 Sen yitirmişsin ha izini ararsın,
- 3 O kendi özünü tarafsız olarak eşyada göstermiş,
- 4 İnsan isen *şemme vechullāh* “Doğu da Allah’ındır batı da. Nereye dönerseniz **Allah’ın zâtı oradadır**. Şüphesiz Allah (zât ve sıfatlarında) sınırsızdır, her şeyi bilmektedir.” (Bakara 2/115)’ı bul!
- 5 Nereye baksan o güzel Allah’ı bul!

1. ‘Ârife eşyâda esmâ görünür
Cümle esmâda müsemâmâ görünür
3. Bu **Niyâzî**den de Mevlâ görünür
Âdem isen *şemme vechullâhı* bul
5. Kanda baksañ o güzel Allâhı bul

229.

Şehnâz

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1. Âşinâ-yı ‘aşk olandan âh u zâr eksük degül
Keştî-i bahre dem-â-dem rûzigâr eksük degül

Ol cemâl-i muṭlaḳuñ ‘aşkında artduḳça niyâz
Ol kadar nâz arturur bir gül‘-izâr eksük degül
3. Yiri cennet baḳdıḡı dîdâr olursa ‘âşıḳuñ
Vechi nûrında anı yakmaḡa nâr eksük degül

Bu nişânı ‘âşıḳuñ râḫat ölür ğam dirilür
Ḥayret-ender-ḫayreti leyl ü nehâr eksük degül
5. Şem‘-i ‘aşḳa **Mısrîyâ** yandur özüñ pervâne-vâr
‘Âşıḳa her yokluḡuñ üstünde var eksük degül

-
- ¹ Bilgin olan kişiye yaratılan her şeyde O’nun isimleri görünür,
 - ² Bütün isimlerde onları isimlendirilen görünür,
 - ³ Bu Niyâzî’den de Mevla görünür,
 - ⁴ İnsan isen *şemme vechullâh* “Doğu da Allah’ındır batı da. Nereye dönerseniz **Allah’ın zâtı oradadır**. Şüphesiz Allah (zât ve sıfatlarında) sınırsızdır, her şeyi bilmektedir.” (Bakara 2/115)’ı bul!
 - ⁵ Nereye baksan o güzel Allah’ı bul!
 - ^{229.} **61b-62a.** Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.104. (Erdoğan, 2019:250)
 - ¹ Aşkın aşinası olandan ah ve ağlama eksik değildir, onun deniz gemisine daima rûzgâr eksik değildir.
 - ² O mutlak olanın cemalinin aşkında niyaz çoğaldıkça, nazını çok aşırı arttıran bir gül yanaklı eksik değildir.
 - ³ Âşkın yeri cennet, baktığı sevgilini yüzü olursa, O’nun yüzünün nurunda onu yakmaya ateş eksik değildir.
 - ⁴ Bu âşkın nişanıdır, o rahat ölür, dertli dirilir; o gece ve gündüz hayret içindedir, onun hayreti eksik değildir.
 - ⁵ Ey Mısrî! Aşkın mumuna pervane gibi özünü yandır, çünkü âşık için her yokluğun üstünde olan bir var eksik değildir.

230.

‘Acem

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Pādişāhā ‘aşkuñı hem-ḥāne kı
Māsivāyı ‘aşkuña bîgāne kı

Zıkr ü fikrūñle beni pür-nūr idüp
Mest-i medhūş eyleyip dīvāne kı
3. Benligümdür senden ayıran beni
Varlıgum şehrini yık vîrāne kı

Murğ-ı rûḥuñ meylini kes gayrıdan
Şol cemālūñ şem‘ine pervāne kı
5. Göñlümi mir’āt-ı vech-i zāt idüp
Ol tecellîyle beni mestāne kı

Cezbe-i feyzüñ şarābın tıldurup
Bu Niyâzî bendeñi mey-ḥāne kı

231.

Şabā

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Her nefesde bir tecellî-i Hudā ister göñül
Kendüye bu ğurbet içre āşinā ister göñül

Görmege āyînesinde pertev-i nūr-ı Hākı
Kabr-gāh-ı Muştafādan tütüyā ister göñül

²³⁰. 62a. Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.108. (Erdoğan, 2019:254)

¹ Ey padişah! Sen bana aşkını arkadaş et, beni Allah’tan başka her şeyin aşkına yabancı et!

² Sen zikir ve fikrinle beni nur dolu, korkmuş ve sarhoş edip, divane et!

³ Beni senden ayıran benliğimdir, bu yüzden benim varlığım şehrini yık, virane et!

⁴ Ruh kuşunun ilgisini başkasından kes, sen beni şu yüzünün mumuna pervane et!

⁵ Gönlümü zatının yüzünün aynası edip, o tecelliyle beni sarhoş et!

⁶ Senin feyzinin cezbisinin şarabını doldurup, bu Niyâzî kulunu meyhane et!

²³¹. 62a-62b.

¹ Gönlül her nefeste bir Huda tecellisi ister, gönlül bu gurbet içinde kendine tanıdık ister.

² O gönlül aynasında Hakk’ın nurunun ışığını gördüğü anda, Mustafa’nın kabrinden sürme ister.

3. Devlet-i dünyā vü ‘uqbā cümle tecrîd içredür
Ne ‘abāya meyl ider hōd ne kabā ister gönül

Hakkıyā mahrem bulunmaz rāz-ı ‘aşka bu zamān
Halk-ı ‘ālemden anuñçün ihtifā ister gönül

232.

Baba Tāhir

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

I

1. Gel gönül terk-i sivā it nice bir tül-i emel
Gel berü nefis ü hevādan el çeküp fermāna gel
3. Kūl iseñ hizmetde ol ihlāşla eyle ‘amel
Gel müdāmī ihtiyācuñ ‘arz idüp sultāna gel

II

1. Halk-ı ‘ālem āşinādur sen ‘aceb bīgānesin
Zīnet-i şem‘-i cihāna dem-be-dem pervānesin
3. Hubb-ı dünyā ‘aqluñ almış baş açuk dīvānesin
Şerbet-i *firrū ilallāh*dan içüp uşlana gel

³ Dünyanın ve ahiretin mutluluğu tamamıyla ayırır, gönül ne derviş hırkasına meyleder ne de cüppe ister.

⁴ Ey Hakkî! Bu zamanda aşkın sırrına mahrem olan bulunmaz, onun için gönül âlem halkından gizlenme ister.

^{232.} **62b.**

I

- 1 Bu nasıl tükenmez bir hırs, gönül gel, sen Allah’tan başka her şeyi terk et!
2 Buraya gel, nefis ve isteklerden vazgeçip Allah’ın iradesine gel!
3 Kul isen hizmette ol, samimiyetle hareket et!
4 Gel, ihtiyacını devamlı ifade edip sultana gel!

II

- 1 Âlem halkı tanıdıktır, hayret sen yabancısın,
2 Sen daima cihânın mumunun süsüne pervanesin,
3 Dünya sevgisi senin aklını almış, baş açık divanesin,
4 *Firrū ilallāh* “(Peygamber şöyle dedi:) “**Şu halde Allah’a sığınm.** Şüphesiz ben sizin için O’nun tarafından apaçık bir uyarıcıyım.” (Zâriyât 51/50) ayetinden şerbet içip akıllanasın.

III

1. ‘Âkıbet varuñı ma‘mūr isterseñ şūfıyā
Zıkr-i Mevlā nūrı ile qalbūñ eyle pūr-ziyā
3. Cidd ü sa‘y it Ka‘be-i vaşla iriş gel **Maḥviyā**
Yüz sürüp dergāh-ı Hakkā el açup ihsāna gel

233.

Hışār, Beste-i Hāfız Post

Fā‘ilātūn fā‘ilātūn fā‘ilātūn fā‘ilūn

I

1. Bir nazar kı l ḥālūme āsān ola cümle sūbūl
El-meded ey faḥr-ı ‘ālem şāh-ı sultān-ı rusūl
3. Bāğ-ı gülzār-ı derūnumda açılsun tāze gül
El-meded ey faḥr-ı ‘ālem şāh-ı sultān-ı rusūl

II

1. Na‘t-ı pākūñde didi Hakk *rahmeten li’l-‘ālemīn*
Eyledi zāt-ı şerīfūñ muḳtedā-yı mürselīn
3. Saña ümmet oldı cümle evvelīn ü āḥirīn
El-meded ey faḥr-ı ‘ālem şāh-ı sultān-ı rusūl

III

- 1 Ey sufi! Nihayetinde her şeyini imar edilmiş istersen,
- 2 Mevla’nın zikrinin nuru ile kalbini ışıık dolu et.
- 3 Ey Mahvî gel, sen gayret ve çalışmayla kavuşmanın Kabe’sine ulaş!
- 4 Hakk’ın dergâhına yüz sürüp el açıp orada bağışlanmaya gel.
233. **62b-63a.** Nakşî Divânı, ş.22. (Ayhan, 2000:215-216) Divanda 6 bent.

I

- 1 Hâlîme bir nazar et, bana bütün yollar kolay olsun.
- 2 Ey âlemin şahı, peygamberlerin sultanı, yardım et!
- 3 Kalbimin gül bahçesinin bağında taze gül açılsın,
- 4 Ey âlemin şahı, peygamberlerin sultanı, yardım et!

II

- 1 Senin temiz naatında Hak sana *rahmeten li’l-‘ālemīn* “ve seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik”. (Enbiya 21/107) dedi.
- 2 Şerefli zatını peygamberlerin lideri yaptı,
- 3 Bütün önceki ve sonraki insanları sana ümmet oldu,
- 4 Ey âlemin şahı, peygamberlerin sultanı, yardım et!

III

1. Kabrũñi firdevs-i ra'nā itdi kudretle Hudā
Dā'imā eyler ziyāret evliyā vü enbiyā
3. Ehl-i 'işyāna şefā' atdür cenābuñdan recā
El-meded ey fahr-ı 'ālem şāh-ı sultān-ı rusül

IV

1. **Nakşî-i** ğam-h'arı dergāh-ı Hudāda eyle yād
Eyle ol bî-çāreñi zevk-i vişālũñ ile şād
3. Nār-ı 'aşkuñ rüz u şeb olsun derūnumda ziyād
El-meded ey fahr-ı 'ālem şāh-ı sultān-ı rusül

234.

Hicāz

Fā 'ilātũn fā 'ilātũn fā 'ilũn

I

1. 'Aşk-ı ma'sūkı idelden ihtiyār
'Aşkıla hoş zindedür şeydā gönũl
3. Yirde gökde eylemez oldı karar
Bir kapuya bendedür şeydā gönũl

III

- 1 Huda kudretiyle senin kabrini güzel, hoş bir bahçe yaptı,
- 2 Veliler ve peygamberler daima orayı ziyaret eder,
- 3 Hazretinden istek isyan sahiplerine şefaattir,
- 4 Ey âlemin şahı, peygamberlerin sultanı, yardım et!

IV

- 1 Kederli, değersiz Nakşî'yi Huda'nın dergâhında an.
 - 2 O çaresizini kavuşmanın zevkiyle mutlu et.
 - 3 Gece ve gündüz aşkının ateşi benim kalbimde artsın,
 - 4 Ey âlemin şahı, peygamberlerin sultanı, yardım et!
234. **63a.** Azîz Mahmûd Hüdâyî Dîvân-ı İlâhiyât, ş.53. (Tatcı-Yıldız, 2015:88-89)

I

- 1 Sevgilinin aşkı beni kabul ettiğinden beri,
- 2 Çılgın gönül aşk ile hoş zindedir,
- 3 Yerde ve gökte karar etmez oldu,
- 4 Çünkü çılgın gönül bir kapıya kuldur.

II

1. Ey Hudāvend-i Kerīm ü Müste‘ān
Mā’il[ḥā’il] olmaz dillere kevn ü mekân
3. Sensüz eglenmez kulüb-ı ‘āşıkān
Sen bilürsin kâdadur şeydā gönül

III

1. Cānib-i maṭlūba perr ü bāl açar
Ṭā’ir-i kudsī gibi dün gün uçar
3. Dil **Hüdāyī** ‘arş u kürsiden geçer
Şanmañuz kim bundadır şeydā gönül

235.

Muḥālif-i ‘Irāk

Mefā’ilün mefā’ilün fe’ülün

I

1. Kō yaḳsun küllī cismüm nār-ı hierān
Gönül şabr eyle şabr eyle şabūr ol
3. Olup elbette bir gün vaşl-ı cānān
Gönül şabr eyle şabr eyle şabūr ol

II

- 1 Ey Kerim ve Müstean Hudavent!
- 2 Gönüllere kâinat perde olmaz,
- 3 Âşıkların kalbi sensiz eğlenmez,
- 4 Sen bilirsın, çılgın gönül nerededir.

III

- 1 O talep edilen tarafa kol ve kanat açar,
 - 2 Kutsal kuş gibi gece ve gündüz uçar,
 - 3 Hüdâyî, taht ve makamdan geçer,
 - 4 Çılgın gönül buradadır, sanmayın.
235. **63a-63b.**

I

- 1 Bırak, O benim bütün cismimi ayrılık ateşinde yaksın,
- 2 Gönül sabret, sabret, çok sabreden ol!
- 3 Elbette bir gün sevgiliye kavuşma olup,
- 4 Gönül sabret, sabret, çok sabreden ol!

II

1. Ne kanlar nûş olinmışdır bu ilde
Ne ğurbetler çekilmişdür bu yolda
3. Ne âteşler saçılmışdır bu yolda
Göñül şabr eyle şabr eyle şabūr ol

III

1. Giçe ol [ehl-i] derde yār ü dem-sāz
Seher bülbüller ile ol hem-āvāz
3. Belālar çek olasın maḥrem-i rāz
Göñül şabr eyle şabr eyle şabūr ol

IV

1. Gözüñde kanı eşk-i ḥasret-i yār
Cigerde kanı nār-ı miḥnet-i yār
3. Göñülde kanı nār-ı şefkat-ı yār
Göñül şabr eyle şabr eyle şabūr ol

II

-
- 1 Bu ilde ne kanlar içilmiştir,
 - 2 Bu yolda ne gurbetler çekilmiştir,
 - 3 Bu yolda ne ateşler saçılmıştır,
 - 4 Gönül sabret, sabret, çok sabreden ol!

III

- 1 Sen gece vakti dert sahiplerine sevgili ve arkadaş ol,
- 2 Seher vakti bülbüller ile arkadaş ol!
- 3 Gizli sırta mahrem olmak istersin sıkıntılar çek,
- 4 Gönül sabret, sabret, çok sabreden ol!

IV

- 1 Gözünde sevgilinin hasretinin gözyaşı nerede?
- 2 Ciğerde sevgilinin sıkıntısının ateşi nerede?
- 3 Gönülde yârin şefkatinin ateşi nerede?
- 4 Gönül sabret, sabret, çok sabreden ol!

1. Aña ‘âşık dinür mi eyle inşâf
Ki nâr-ı ‘aşka yanup olmaya şâf
3. Bu **Nizâmî**-veş idüp tebdîl-evşâf
Gönül şabr eyle şabr eyle şabûr ol

236.

Evc, Beste-i Dede

Fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilün

1. Varlığıñ mahv eyleyüp meydâna gel
Lâ vü illâdan geçüp merdâne gel

Gel haqîkat ‘ilmini sen de oku
Bir kadem baş mekteb-i irfâna gel
3. Zülmete Hızır-ile gir gevher çıkar
Âb-ı hayvândan içüp hem kana gel

Şer‘i başa tâc idüp İskender ol
Geç otur taht-ı dile şâhâne gel
5. *Küntü kenzen* sırrını tıyduñsa gel
Şakla sırrı dime her nâdâna gel

Vaḥdetüñ meydân-ı sırrı var iken
Keşret içre girme sen zindâna gel

-
- 1 Sen insaf et! Ona âşık denir mi?
 - 2 Çünkü o aşk ateşinde yanıp saf olmasa,
 - 3 Bu Nizâmî gibi vasıflarını değiştirip,
 - 4 Gönül sabret, sabret, çok sabreden ol!
 236. **63b-64a.** Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.107. (Erdoğan, 2019:253)
 - 1 Sen varlığını mahvedip meydana gel, varlık ve yokluktan geçip mert insan yakışır bir tarzda buraya gel!
 - 2 Gel, sen de hakikat ilmini oku; sen gel, bilme mektebine bir adım at!
 - 3 Sen karanlığa Hızır ile gir, oradan cevher çıkar; hem de gel, hayat suyundan içip doy!
 - 4 Sen şeriatı başa taç edip İskender ol; şahlara yaraşır şekilde gel, gönül tahtına geç, otur!
 - 5 Sen gel, *Küntü kenzen* “Ben (gizli) bir hazineydim.” (Yılmaz, 1992:98) sırrını duydunsa; o sırrı sakla her cahile söyleme!
 - 6 Vaḥdet sırrının meydana varken; sen gel, kesret içinde olan zindana girme!

7. Ey **Niyāzî** baş açuk dīvānesin
Nice bir dīvāne uşlanasın [uşlana gel]

237.
Evc, Beste-i Çālāk-zāde
14'lü hece ölçüsü

1. Erenlerüñ şöhet beti ele giresi degül
İkrār ile gelenler mahrūm kalası degül

İkrār gerek bir ere göz açup dīdār göre
Şarrāf gerek gevhere nādān bilesi degül
3. Bir bīñaruñ başına bir bardağı koysalar
Yüz yıl anda tūrursa kendi tolası degül

Degme kişi er olmaz bu yolda ihtiyār olmaz
'Amelsüz dīdār olmaz Hāḫḫuñ rızası degül
5. Ey **Sinān** yol 'ayān olupdur bellü beyān
Dervīş yolu hemān tāt u hırkası degül
(Eyā 'ālemlerüñ şāhı tecellī kıl tesellī kıl)

238.
Ḳasīde
16'lı hece ölçüsü

1. Bir ġarībem [ġarīb sin] şu cihānda gülme gülme ağla gönül
Derdüm çokdur ġāyet benüm gülme gülme ağla gönül

⁷ Ey Niyāzî, baş açık bir divanesin; sen daha ne kadar divane olacaksın, gel akıllan!
^{237.} **64a.** Kosova Türk Halk Şiiri (İnceleme-Metinler), ş.31. (Kuzay Demir, 2013:714-715)
¹ Erenlerin sohbeti ele geçmez, kabul ederek gelenler bu sohbetten mahrum kalmaz.
² Bir kişiye kabul gerekir, çünkü o gözünü açıp sevgilinin yüzünü görsün; cevhere ise sarraf gerekir, çünkü cahil onu bilmez.
³ Bir pınarın başına bir bardağı koysalar, o yüz yıl orada durursa kendi başına dolmaz.
⁴ Seçilmiş kişi, ermiş olmaz, çünkü bu yolda seçim olmaz; dine uygun hareket edilmeden tecelli olmaz, çünkü Hak bunu istemez.
⁵ Ey Sinān! Yol açık olup ortadadır, fakat dervişin yolu, taç ve hırkası olmaz. (Ey âlemlerin şahı; tecelli et, teselli et!)
^{238.} **64a-64b.** Yûnus Emre: Dîvân-ı Îlâhîyât, ş.67. (Tatcı, 2012:723 'Âşık Yûnus')
¹ Şu cihānda sen bir kimsesizsin, gönül hiç gülme daima ağla! Benim derdim gayet çoktur, gönül hiç gülme daima ağla!

Bir gün ola efgân ola [ecel gele] hem cigerler püryân ola
Taş u toprak yorğan ola durma durma ağla gönül

3. Ebū Bekir Şiddīk velī oldur peygamberüñ yāri
‘Ömer ‘Osmān kanı ‘Alī ağla ağla gülme gönül

Dünyā kime ider vefā işi gücü cevr ü cefā
Kanı Muhammed Muştafā ağla ağla durma gönül

5. Anlar dünyāya geldiler hep gitdiler kalmadılar
Ağladılar gülmediler sen de ağla gülme gönül

Dervîş Yûnus söyler sözün dā’im Hakk’a tutar özin
Eger yazın eger güzün gülme gülme ağla gönül

Harfû’l-mîm

239.

Râst

8’li hece ölçüsü

I

1. Dolap niçün inîlersin
Derdüm vardur inîlerem
3. Ben Mevlāya ‘âşık oldum
Anuñ-içün inîlerem

² Bir gün belki ecel gelse, hem de ciğerler kebab olsa, taş ve toprak sana yorgan olsa, gönül hiç gülme daima ağla!

³ Ebu Bekir Sıddık veli, peygamberin sevgilisi odur, Ömer, Osman, Ali neredeler? Gönül daima ağla hiç gülme!

⁴ Dünya kimseye vefa etmez, onu işi gücü eziyet ve cefadır; Muhammed Mustafa nerede? Gönül daima ağla hiç gülme!

⁵ Onlar dünyaya geldiler, hep gittiler kalmadılar; ağladılar gülmediler, gönül sen de daima ağla hiç gülme!

⁶ Dervîş Yûnus sözünü söyler, daima özünü Hakk’a tutar; gerek yazın gerek güzün, gönül hiç gülme daima ağla!

^{239.} **65a.** Yûnus Emre: Dîvân-ı İlâhîyât, ş.84. (Tatçı, 2012:740 ‘Âşık Yûnus’) Divanda 12 bent.

I

- 1 Dolap niçin inlersin,
2 Derdim vardır, o yüzden inlerim.
3 Ben Mevla’ya âşık oldum,
4 Onun için inlerim.

II

1. Benüm adum dertlü dolap
Şuyum aķar yalap yalap
3. Böyle emr eylemiş Çalap
Anuñ-içün iñilerem

III

1. Ulı ıaġuñ aġacıyam
Ne ıtatlıyam ne acıyam
3. Ben Mevlāya du‘acıyam
Anuñ-içün iñilerem

IV

1. Beni bir ıaġda buldılar
Dalum budaġum kırdılar
3. Götürüp dolap kırdılar
Anıñ-içün iñilerem

II

-
- 1 Benim adım dertli dolap,
2 Suyum güröl güröl akar,
3 Çalap(Allah) böyle emretmiş,
4 Onun için inlerim.

III

- 1 Ulu daġın aġacıym,
2 Ne tatlıym ne acıym,
3 Ben Mevla’ya duacıym,
4 Onun için inlerim.

IV

- 1 Beni bir daġda buldular,
2 Dalımı budaġımı kırdılar,
3 Götürüp dolap kurdular,
4 Onun için inlerim.

V

1. Dülgerler her a‘zām yondı
Her a‘zām yerine kōndı
3. Bu iñildi Hāḫdan geldi
Anuñ-içün iñilerem

VI

1. ‘Āşık Yūnus ider āhı
Göz yaşı döker günāhı
3. [Hāḫḫa] ‘āşıkam billāhi
Anuñ-içün iñilerem

240.
Rāst

Müstef‘ilün müstef‘ilün

I

1. Geldi sa‘ādetle yine
Şehr-i şıyām māh-ı kıyām
3. Envā‘-ı ni‘metle yine
Şehr-i şıyām māh-ı kıyām

V

- 1 Dülgerler her parçamı yonttu,
2 Her parçam tekrar yerine kondu,
3 Bu inilti Hak’tan geldi,
4 Onun için inlerim.

VI

- 1 Aşık Yūnus ahı eder,
2 Göz yaşıyla günahından arınır,
3 Vallahi ben Hakk’a âşığım,
4 Onun için inlerim.

240. 65a. Abdūlahad Nūri ve Divanı İnceleme ve Tenkitli Metin ş.91. (Akkaya, 2003:304-305)

I

- 1 Yine saadetle geldi,
2 Oruç ayı, namaz ayı.
3 Yine nimet çeşitleriyle,
4 Oruç ayı, namaz ayı.

II

1. Hürrem kılup ‘ābidleri
Nūr eyledi mescidleri
3. Kayd eyledi mārīdleri
Şehr-i şıyām māh-ı kıyām

III

1. Mü’minler anda şād olur
Çok suçlular āzād olur
3. ‘Uqbāya hayru’z-zād olur
Şehr-i şıyām māh-ı kıyām

IV

1. Tesbīh ü tevḥīdi güzel
Ḳandīl ü temcīdi güzel
3. Ḳadri güzel ‘īdi güzel
Şehr-i şıyām māh-ı kıyām

II

-
- 1 İbadet edenleri sevinçli edip,
2 Mescitleri nur etti,
3 Azgınları bağladı,
4 Oruç ayı, namaz ayı.

III

- 1 İnananlar onda mutlu olur,
2 Çok suçlular kurtulur,
3 Ahirete rızıkların hayırlısı olur,
4 Oruç ayı, namaz ayı.

IV

- 1 Tespih ve tevhidi güzel,
2 Kandil ve ilahisi güzel,
3 Kadir gecesi güzel, bayramı güzel,
4 Oruç ayı, namaz ayı.

1. ‘Āşık-ları mesrūr ider
Cān u dili ma‘mūr ider
3. Bu Nūrī-yi pūr-nūr ider
Şehr-i şıyām māh-ı kıyām

241.
Rehāvī

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Ey cemālūñ matla‘-ı hırşīd-i iķbāl ü kerem
Vey cebīnūñ āfītāb-ı hādī-i huld-i irem

Öyle Mecnūn-ı vişāl olmuş ki dīvāne gönül
Va‘d-i vaşlı añlamaz fark eylemez lâ vü ne‘am
3. Bir ğubār-ı kemter-āsā hāk-i pāyūñ olmağa
Kān döker hasretle çeşm-i intizārum dem-be-dem

Anuñ-içün kādri ‘ālī oldu ‘arş-ı a‘zamuñ
Leyle-i isrāda anı eyledüñ zīr-i kadem
5. Yā Resūlallāh beni şāyān-ı dest-i lutfuñ it
Kim esīr-i derd-i ‘iştānam hevā āmādeyem

-
1. Āşık-ları mutlu eder,
 2. Can ve gönlü imar edilmiş eder,
 3. Bu Nūrī’yi nur dolu eder,
 4. Oruç ayı, namaz ayı.

241. 65a-65b.

1. Ey! Senin güzel yüzün cömertlik ve mutluluk güneşinin doğduğu yerdir; ve ey! Senin alnın ise İrem cennetine doğru yolu gösterenin güneşidir.

2. Divane gönül sana kavuşmanın Mecnun’ı olmuş o kadar ki o kavuşma sözünü anlamaz, hayır ve eveti fark etmez.

3. Aciz bir toprak gibi senin ayağının tozu olmak için bekleyen gözüm, daima senin için hasretle kan döker.

4. Sen onu miraç gecesinde ayak altı ettin, bu yüzden arşın değeri yüce oldu.

5. Ey Allah’ın resulü, sen beni bağışlama eline layığı et! Çünkü ben isyan derdinin esiriyim, nefisten gelen arzu için hazırda bulunayım.

Cân u başum daḥı kurbānuñ **Selīm**-āsā benüm
Hep fedā olsun yoluñda cümle varum bîş u kem

242.

Rehāvī, Beste-i ‘Alī Dede

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

I

1. Kılalum ‘aşk-ı İlāhīde şafā
Gel cenāb-ı Hakkı tevḥīd idelüm
3. Ola ol āyīne-i nūr-ı Hudā
Gel cenāb-ı Hakkı tevḥīd idelüm

II

1. Maḥz-ı fazlından Hudā ‘āşıklara
Enbiyā vü evliyā zevḳin vire
3. Zāhir ü bātında maḥşūda ire
Gel cenāb-ı Hakkı tevḥīd idelüm

III

1. Enbiyānuñ baḳ dil-i āgāhına
Bezī-i maḳdūr eyle Hakkıñ rāhına
3. Rūz u şeb yüzler sürüp dergāhına
Gel cenāb-ı Hakkı tevḥīd idelüm

⁶ Selīm (sağlam kişi) gibi benim canım ve başım da senin kurbanın olsun, az ve çok bütün her şeyim hep senin yolunda feda olsun.

^{242.} **65b.** Nakşî Dīvânı ş.23. (Ayhan, 2000:216) Divanda 5 bent.

I

- 1 İlāhî aşkta sefa edelim,
- 2 Gel, Hakk’ı tevhit edelim!
- 3 O Huda’nın nurunun aynası olsun,
- 4 Gel, Hakk’ı tevhit edelim!

II

- 1 Huda cömertliğinin halisinden âşıklara,
- 2 Peygamberler ve evliyalara zevkini versin,
- 3 O görünende ve görünmeyende olan isteğine ulaşsın,
- 4 Gel, Hakk’ı tevhit edelim!

III

- 1 Sen, peygamberlerin sırlara vakıf olan gönlüne bak,
- 2 Hakk’ın yolunda gücünü harca,
- 3 Gece ve gündüz onun dergāhına yüzler sürüp,
- 4 Gel, Hakk’ı tevhit edelim!

1. Gir semā‘a sīneñi şad çāk idüp
 2. Kālbīnūñ āyīnesini pāk idüp
3. **Nakşiyā** ‘uşşākı āteşnāk idüp
 4. Gel cenāb-ı Hakkı tevḥīd idelüm

243.

Pençgāh, Beste-i Dragman Zākiri; Nevā, Beste-i Dede

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Toğdı ol şadr-ı risālet başdı ‘arş üzre kadem
 2. Şaldı ol [nūr-ı] nübüvvet pertevin fevka’l-ümem
 3. Çalınur tabl-ı beşāret geldi şāh-ı enbiyā
 4. Gülgüle tōldı cihāna kōndı ol şāhib-‘ālem
3. Nūr-ı vechinden alındı encüm ü şems ü kamer
 4. Baḥr-i ‘ilminden bilindi ḥikmet-i levḥ u kalem
 5. Merḥabā Muşṭafā ey nūr-ı ‘ayn-i ‘aşfiyā
 6. Merḥabā ey şāhibü’l-mi‘rācı fī dāci’z-zulem
5. Gelmeyeydün ‘āleme sen ḥalk olınmazdı cihān
 6. Dostlığına yaradıldı ey Nebiyy-i muḥterem

¹ Sen göğsünü parçalayıp, ayine gir,
² Kalbinin aynasını temizleyip,
³ Ey Nakşî! Âşıkları ateşlendirip,
⁴ Gel, Hakk’ı tevhit edelim!

^{243.} **65b-66a.** Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.115. (Erdoğan, 2019:264) Divanda 7 beyit.

¹ O peygamberliğin başı olan doğdu, göğün üzerine ayak bastı; o ümmetlerin üstünü peygamberlik ışığını gönderdi.

² Müjde davulu çalınır, çünkü peygamberlerin şahı geldi; cihânı velvele kapladı, çünkü o âlemin sahibi geldi.

³ Onun yüzünün nurundan yıldızlar, güneş ve ay alındı; onun ilminin denizinden levh ve kalemin hikmeti bilindi.

⁴ Ey, ermişlerin gözünün nuru Mustafa merhaba; ey, karanlıklar gecesinde miracın sahibi merhaba!

⁵ Ey muhterem peygamber! Sen âleme gelmeseydin cihân yaratılmazdı, o senin dostluğuna yaratıldı.

Yā Resūlallāh şefā‘at kıl **Niyāzî** mücrime
Ol zamān-kim baş açuk yalın ayak [kan] ağlayam

244.
Nikrîz

Mef‘ülü mefā‘ilü mefā‘ilü fe‘ülün

1. Cānān görünür baña cānā neye baksam
Kāşāne görünür heme vîrāneye baksam

Mest olup ayağum neye başdığını bilmem
Her bār ol iki gözleri mestāneye baksam
3. Maḥbūb sevişinden bizi men‘ eyleme vā‘iz
İşitmez olur kulağum efsāneye baksam

Cümle bu cihān ol şanemüñ vechidür el-ḥaḳ
Gel [ger] mescide vü deyre yā put-ḥāneye baksam
5. Her zerre **Niyāzî** heme ḥurşîd-i münevver
Her ḳatre hemîn lücce vü deryā neye baksam

245.
‘Arabān

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Rāzıyam derdine yārūñ ben şikāyet itmezem
Kendi ḥālüm söylerem ğayrı ḥikāyet itmezem

⁶ Ey Allah’ın peygamberi, sen suçlu Niyâzî’ye şefa’at et! O zaman, ben baş açık yalın ayak ağlayayım.

^{244.} **66a.** Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.122. (Erdoğan, 2019:272)

¹ Ey can! Ben neye baksam, bana ondan sevgili görünür; bütün viraneye baksam, bana saray görünür.

² Daima o iki gözleri mestane olana baksam, sarhoş olup ayağımın neye bastığını bilmem.

³ Ey vaiz! Bizi sevgiliyi sevmekten men etme! Ben efsaneye baksam kulağım işitmez olur.

⁴ Eğer mescide, kiliseye ya da put-haneye baksam, doğrusu bütün bu cihân, o put gibi güzel sevgilinin yüzüdür.

⁵ Ey Niyâzî! Ben daima her damlaya, engin sulara ve denize baksam bana onların her zerresi bütün nurlu güneştir.

^{245.} **66a-66b.** Eşrefoğlu Rûmî ve Dîvânı (İnceleme-Metin), ş.72. (Güneş, 1994:312-313) Divanda 13 beyit.

¹ Sevgilinin derdine razıyım, ben şikâyet etmem; kendi hâlimi söylerim, başka hikâye anlatmam.

- Derd ü miḥnet yoldaşumdur bu yola ‘azm ideli
Dost belāsından başum bir dem selāmet itmezem
3. Niçe[ler] yārūñ vişālūñe irişmege iver
Çün irādet dost elinde ben ‘acālet itmezem
- Her ne kim işledüm ise bī-ğaraž işlemişem
Bendeyem tācir degülem ticāret itmezem
5. ‘Aşķile bilişeli ‘illetle kılmadum ‘amel
Cennet ü ḥūr u kuşūr içün ‘ibādet itmezem
- Dost yüzün göstermeyen bildüm ki benlikmiş baña
Benliğin evin yıkup yaķdum ‘imāret itmezem
7. Söyle Eşref[oğlı] Rūmî derdüñi ‘āşık-lara
Dime kim ben gizlerem ‘aşķı melāmet itmezem

246.

İşfahān

16’lı hece ölçüsü

1. A şeyḥüm senūñ yoluña kurbān olayum gideyüm
Her ne ki emr ider iseñ fermān olayum gideyüm
- Bir kıtreym geldüm saña sen ‘ummānsın taldum saña
Karışayum senden aña ‘ummān olayum gideyüm

² Ben bu yola niyet ettiğimden beri dert ve sıkıntı benim yoldaşımdır, benim başım dost belasından bir an olsun kurtulmaz.

³ Çoğu kişi sevgilinin kavuşmasına ulaşmaya acele eder, ben acele etmem çünkü irade dostun elindedir.

⁴ Ben her ne yaptıysam ise tarafsız yaptım, ben kulum tüccar değilim, ticaret etmem.

⁵ Ben aşk ile tanıştığımdan beri illele iş yapmadım; ben cennet, cennet kızları ve cennet köşkleri için ibadet etmem.

⁶ Bana dost yüzünü göstermeyen benlikmiş, bunu bildim; benliğin evini yıkıp yaktım, onu mamur etmem.

⁷ Ey Eşrefoğlu Rumî, sen derdini âşıklara söyle; ben aşķı gizlerim, serzeniş etmem deme!

246. 66b.

¹ Ey şeyhim! Ben senin yoluna kurban olayım, gideyim; her ne emredersen ona ferman olayım, gideyim.

² Ben bir damlayım sana geldim, sen denizsin sana daldım; senden ona karışayım deniz olayım, gideyim.

3. Allāh nūrından bir nürsın ҡaldur niķābı ҡul görsün
Dost bāğçesinde bir gülsin bülbul olayum gideyüm
- Bildigini bildür baña gördüğünü göster baña
Sevdüğünü sevdür baña ҡulluķ ideyüm gideyüm
5. Benüm şeyhüm mürüvvet kânı Eşref-zāde hāşşü'l-hāş
Bu **Abdü'r-raḥīm Tırsī** bendesi olayum gideyüm

247.

İşfahān

7'li hece ölçüsü

I

1. Allāh emrin tūtalum
Raḥmetine batalum
3. Bülbul gibi ötelüm
Allāh Allāh diyelüm

II

1. Allāh adı ulıdur
Emrin tūtan ҡulıdur
3. Mü'minlerüñ yolıdır
Allāh Allāh diyelüm

³ Sen Allah nurundan bir nursun, perdeyi kaldır da kul görsün; dost bahçesinde bir gülsün, ben de bülbul olayım, gideyim.

⁴ Sen bildiğini bana bildir, gördüğünü bana göster; bana sevdiğini sevdür, ben ona kulluk edeyim, gideyim.

⁵ Ey Abdürrahim Tırsî! Benim şeyhim en seçkin Eşref-zade yiğitlik kaynağıdır; ben de onun kulu olayım, gideyim.

^{247.} **66b-67a.** Yûnus Emre: Dîvân-ı İlâhîyât, ş.79. (Tatcı, 2012:735 'Âşık Yûnus') Divanda 5 bent.

I

- 1 Allah emrini turalım,
2 Merhametine batalım,
3 Bülbul gibi ötelim,
4 Allah Allah diyelim.

II

- 1 Allah adı yücedir,
2 O'nun emrini tutan kuludur,
3 İnananların yoludur,
4 Allah Allah diyelim.

III

1. Allāh adı dillerde
Sevgüsü gönüllerde
3. Ol k rk l  yirlerde
Allāh Allāh diyelüm

IV

1.  l p kabre varınca
Melek su' l  orınca
3. Rabb   kimdür diyince
Allāh Allāh diyelüm

V

1. Y nus segrid p gezer
Ölüm tedb rler bozar
3. Görmek isterse  d   r
Allāh Allāh diyelüm

III

-
- 1 Allah adı dillerde,
 - 2 Sevgisi gönüllerde,
 - 3 O korkulu yerlerde,
 - 4 Allah Allah diyelim.

IV

- 1  l p kabre varınca,
- 2 Melek soru sorunca,
- 3 Rabb'in kimdir? Deyince,
- 4 Allah Allah diyelim.

V

- 1 Y nus hızlı hızlı gezer,
- 2 Ölüm tedbirler bozar,
- 3 Yüzünü görmek istersen,
- 4 Allah Allah diyelim.

VI

1. **Yûnus** söyler sözünü
Halkdan şaklar özünü
3. Görmek ister yüzünü
Allâh Allâh diyelim

248.
İşfahân

11'li hece ölçüsü

I

1. Dün ü gün yalvaruram ben efendüm
Ben murâdum Allâhumdan isterem
3. Yâ Rabbi [sen] irgür kulu kaçdına
Ben murâdum Allâhumdan isterem

II

1. Bir ismi Muştafâ bir ismi Aḥmed
Diledi ümmetin ol nûr-ı Eḥad
3. Bize şefâ'at kıl server Muḥammed
Ben murâdum Allâhumdan isterem

VI

-
- 1 Yûnus sözünü söyler,
 - 2 Özünü halktan saklar,
 - 3 O'nun yüzünü görmek ister,
 - 4 Allah Allah diyelim.
 248. **67a.** Yûnus Emre: Dîvân-ı İlâhîyât, ş.86. (Tatcı, 2012:743 'Âşık Yûnus') Divanda 5 bent.

I

- 1 Efendim! Ben gece ve gündüz yalvarırım,
- 2 Ben dileğimi Allah'ımdan isterim.
- 3 Ey Allah'ım sen kulu amacına ulaştır,
- 4 Ben dileğimi Allah'ımdan isterim.

II

- 1 Bir ismi Mustafa, bir ismi Ahmet,
- 2 O Allah'ın nuru olan ümmetini diledi,
- 3 Önder Muhammed bize şefaet et!
- 4 Ben dileğimi Allah'ımdan isterim.

III

1. **Dervîş Yûnus** cihân başuma t̄ardur
Dün ü gün işim âh-ile zârdur
3. Kûlün istediği ancak dîzârdur
Ben murâdum efendümden isterem

249.

Nevâ, Beste-i Ya‘kûb-zâde; ‘Acem, Beste-i Mü’ezzîn Hüseyn

Müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün

1. Milk-i beğâdan gelmişem fânî cihânı neyelerem
Ben dost cemâlin görmüşem hûr u cinânı neyelerem

Vaḥdet-i meyinüñ cür‘asın ma‘şûk elinden içmişem
Ben dost kokuşın almışam müşk-i Tatarı neyelerem
3. İbrâhîm ü Cebra’île hîç ihtiyâcum kalmadı
Muḥammedüm dosta gidem ben tercümânı neyelerem

‘Îsâ gibi dünyâ koyup gökleri seyrân eylerem
Mûsâ-yı dîdâr olmuşam ben *len terânî* neyelerem
5. İsmâ‘îlem Hâk yolına cānumı kurbân eylerem
Çünkü bu cān kurbân imiş koç u kurbânı neyelerem

III

- 1 Dervîş Yûnus cihân başıma dardır,
- 2 Gece ve gündüz işim ah ile inlemedir,
- 3 Kulun istediği ancak Allah’ın yüzüdür,
- 4 Ben dileğimi Allah’ımdan isterim.
249. **67a-67b.** Yûnus Emre: Dîvân-ı İlâhîyât, ş.74. (Tatçı, 2012:730 ‘Âşık Yûnus’) Divanda 8 beyit.
- 1 Ben sonsuzluk mülkünden gelmişim, geçici cihânı ne yapayım? Ben dost yüzünü görmüşüm, cennet kızlarını ve cennetleri ne yapayım?
- 2 Ben kavuşma şarabının yudumunu sevgilinin elinden içmişim; ben dost kokusunu almışım, Tatar miskini ne yapayım?
- 3 İbrahim ve Cebraîl’e benim hiç ihtiyacım kalmadı; Muhammed’im dosta gideyim, ben tercümanı ne yapayım?
- 4 Ben İsa gibi dünyayı koyup gökleri gezerim; ben onun yüzünün Musa’sı olmuşum, *len terânî* “Mûsâ, tayin ettiğimiz vakitte (Tûr’a) gelip de rabbi onunla konuştuğunda o, “Rabbim! Bana görün; sana bakayım” dedi. Rabbi, “**Sen beni asla göremezsin.** Fakat şu dağa bak; eğer o yerinde durabilirse sen de beni görebilirsin” buyurdu. Rabbi o dağa tecelli edince onu paramparça etti; Mûsâ da bayılıp düştü. Kendine gelince dedi ki: “Seni noksan sıfatlardan tenzih ederim, sana tövbe ettim; ben inananların ilkiyim.”” (A’râf 7/143) derse ne yapayım?
- 5 Ben İsmail’im Hak yolunda canımı kurban ederim; çünkü bu can O’na kurbanmış, ben başka koç ve kurbanı ne yapayım?

Eyyüb gibi ma‘şūkınıñ cevriñ taḥammül eylerem
Circīsleyin Hāk yolında çıkmayan cānı neylerem

7. **Dervīş Yūnus** ma‘şūkına vuşlat bulınca mest olur
Ben şīşeyi çaldım taşā nāmūs u ‘ārı neylerem

250.

Nevā

Müfte ‘ilātün müfte ‘ilātün

I

1. Noldı bu göñlüm noldı bu göñlüm
Derd ü ğamuñla tıldı bu göñlüm
3. Yandı bu göñlüm yandı bu göñlüm
Yanmada dermān buldı bu göñlüm

II

1. Gerçege yandı gerçege yandı
Rengine ‘aşkuñ cümle boyandı
3. Kendide buldı kendide buldı
Maṭlabını hoş buldı bu göñlüm

⁶ Ben Eyyüp gibi sevgilinin eziyetine tahammül ederim, Circis gibi Hak yolunda çıkmayan canı ne yapayım?

⁷ Dervīş Yūnus sevgilisine kavuşunca sarhoş olur; ben şīşeyi taşā vurdum, namus ve utanmayı ne yapayım?

²⁵⁰. **67b.**

I

- 1 Bu gönlüm ne oldu, bu gönlüm ne oldu?
2 Bu gönlüm dert ve kederle doldu.
3 Bu gönlüm yandı, bu gönlüm yandı,
4 Bu gönlüm yanmada derman buldu.

II

- 1 Gerçeğe yandı, gerçeğe yandı,
2 Bütün aşkın rengine boyandı,
3 Kendinde buldu, kendinde buldu,
4 Bu gönlüm isteğini hoş buldu.

III

1. Sevdā-ı a‘zam sevdā-yı a‘zam
Belki olupdur ‘arş-ı mu‘azzam
3. Mesken-i cānān mesken-i cānān
Olsa ‘aceb mi şimdi bu gönülüm

IV

1. *El-fakru fahrī el-fakru fahrī*
Dimedi mi ol ‘ālemler fahrī
3. Maḥzen-i zikri maḥzen-i zikri
Maḥv u fenāda buldı bu gönülüm

V

1. **Bayramiyem di bayramiyem di**
Bayram idersin dost-ile şimdi
3. Ḥamd ü şenālar ḥamd ü şenālar
Yār ile bayrām itdi bu gönül

III

- 1 Çok büyük sevda, çok büyük sevda,
- 2 Belki büyük yüce makam olup,
- 3 Sevgilinin evi, sevgilinin evi,
- 4 Olsa, şimdi bu gönülüm şaşılır mı?

IV

- 1 *Fakru fahrī* “**Yoksulluk benim övüncümdür**, ben onunla övünürüm.” (Yılmaz, 1992:49),
- 2 O âlemlerin övücü demedi mi?
- 3 Zikrin mahzeni, zikrin mahzeni,
- 4 Bu gönülüm mahvolmada ve yoklukta buldu.

V

- 1 Bayramî’yim de, Bayramî’yim de,
- 2 Dost ile şimdi bayram edersin,
- 3 Hamt ve övgüler, hamt ve övgüler,
- 4 Bu gönül sevgili ile bayram etti.

251.
Nevā

11'li hece ölçüsü

I

1. Gerçek ‘âşıklara şalā dinildi
Derdli olan gelsün dermānı buldum
3. Āh ile vāh ile cevālān iderken
Cānuñ içindeki cānānı buldum

II

1. Aķar gözlerümden yaş yirine ķan
Zerrece görünmez gözüme cihān
3. Deryālar nūş idüp ķanmaz iken cān
‘Āşıklar ķanduran ‘ummānı buldum

III

1. ‘Āşıklar meydāna toğrı varurlar
Erenler cem‘ olmış virür alurlar
3. Cümle evliyālar dīvān tūrurlar
Cevher-baķş olan dükkānı buldum

251. 67b-68a.

I

- 1 Gerçek âşıklar çağrıldı,
2 Dertli olanlar gelsin dermanı buldum.
3 Ah ile vah ile gezerken,
4 Canın içindeki sevgiliyi buldum.

II

- 1 Gözlerimden yaş yerine kan akar,
2 Cihân gözüme zerrece görünmez,
3 Bu can denizler içip kanmazken,
4 Âşıkları doyuran büyük denizi buldum.

III

- 1 Âşıklar meydana doğru varırlar,
2 Erenler toplanmış verir, alırlar,
3 Bütün evliyalar huzurda bulunurlar,
4 Cevher veren dükkânı buldum.

IV

1. Açılmış dükkānlar kurulmuş pāzār
Cānlar mezād olinmış dellālde gezer
3. Oturmuş ümmetüñ berātın yazar
Haḫḫa maḥbūb olan sulṭānı buldum

V

1. **Emīr Sulṭān** dir ne hoş bāzār imiş
‘Āşıklar eyleyüp[āh] gezer imiş
3. Cümleñ maḫşūdı ol dīdār imiş
Haḫḫa karşı turan dīvānı buldum

252.
Beyātī

14’lü hece ölçüsü

1. Oñulmadı yaralar ‘aceb derdüm var benüm
Mecnūn olmuş gezerem ‘aceb derdüm var benüm

İller yitmez zārumdan geçdi küllī varumdan
Ayrı düşdüm yārūmden ‘aceb derdüm var benüm
3. ‘Āşık olan ‘ār itmez derd olmayan zār itmez
Hekīmler tīmār itmez ‘aceb derdüm var benüm

IV

1. Dükkanlar açılmış, pazar kurulmuş,
2. Canlar satılmış, davet edenler gezer,
3. Oturmuş, ümmetinin imtiyaz kağıdını yazar,
4. Hakk’a sevgili olan sultanı buldum.

V

1. Emir Sultan der, ne hoş pazarmış,
2. Âşıklar ah edip gezermiş,
3. Herkesin isteği o görüşme imiş,
4. Hakk’a karşı duran meclisi buldum.

252. 68a-68b.

1. Yaralar iyileşmedi, benim acayip bir derdim var. Delirmiş gezerim, benim acayip bir derdim var.
2. İnememe başkaları gelmez, bütün her şeyimden geçtim, sevgilimden ayrı düştüm, benim acayip bir derdim var.
3. Âşık olan utanmaz, derdi olmayan ağlamaz; hekimler iyileştirmez, benim acayip bir derdim var.

Yolcu gider iline karlar yağmış yolına
Düşdüm halkuñ diline ‘aceb derdüm var benüm

5. Deryâ mevcî çağladı hasret yürek dāğladı
Hâlüm bilen ağladı ‘aceb derdüm var benüm

Dir **Kemâl** coşdum yine sevdāya düşdüm yine
Yandum tutışdum yine ‘aceb derdüm var benüm

253.

Beyātī

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Bülbul-i şūrīdeyem gülden naşībüm var benüm
Şanmañuz bî-hüdeyem gülden naşībüm var benüm
- Derd-i hāra katlanan buldı bu kez gül şöhetin
Gülsitān-ı hūdayam gülden naşībüm var benüm
3. Açılır ‘âşıklara çünkim vişāli gülleri
Dem-be-dem kapudayam gülden naşībüm var benüm
- Büy-ı Hâkdan **Dervîş** ‘**Oşmān** lezzet aldı şıdqla
Her dem ol koğudayam gülden naşībüm var benüm

254.

Beyātī

⁴ Yolcu şehrine gider, onun yoluna karlar yağmış. Halkın diline düştüm, benim acayip bir derdim var.
⁵ Denizin dalgası çağladı, hasret yüreği yara etti; hâlimi bilen ağladı, benim acayip bir derdim var.
⁶ Kemâl der yine coştum, yine sevdaya düştüm; yine yandım, tutuştum, benim acayip bir derdim var.
^{253.} **68b.**
¹ Perişan bülbulüm, benim gülden nasibim var; ben faydasızım sanmayın, benim gülden nasibim var.
² Dikenin derdine katlanan kişi bu kez gülün sohbetini buldu; ben Huda’nın gül bahçesiyim, benim gülden nasibim var.
³ Çünkü âşıklara kavuşmanın gülleri açılır, ben de daima kapıdayım, benim gülden nasibim var.
⁴ Dervîş Osman, doğru sözle Hakk’ın kokusundan lezzet aldı; ben her zaman o kokudayım, benim gülden nasibim var.
^{254.} **68b.** Yûnus Emre: Dîvân-ı İlâhîyât, ş.228. (Tatcı, 2012:356)

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Eyyübam mübtelāyam derde dermān isterem
‘Āşıķam dil-ḥasteyem cāna cānān isterem

Mūsāyam Ṭūra vardum dost cemālin görmege
Nāgehān ‘aqlum gidüp [ol dem] sırr-ı Sübhān isterem
3. Ya‘ķūbam ađlaram Yūsuf içün kıldum firāk
Yūsufam zindān içinde fażl-ı Raḥmān isterem

Bir mekāna varmışam ki ol benüm yurdum degül
Hızır ile zülmete irdüm āb-ı ḥayvān isterem
5. Defter-i ā‘mālūmi yüklendüm itdüm ‘azm-i rāh
Menzil-i maķşūda Ḥaķdan emr-i fermān isterem

Yūnus Emrem bilmedi hīç kimseler ḥālūñ senūñ
Ḥālūmi ‘arz itmege bir merd-i ‘irfān isterem

255.

‘Uşşāk

¹ Ben Eyüp’üm müptelayım, derde derman isterim; âşığım gönlü hastayım, cana sevgili isterim.
² Ben Musa’yım dost yüzünü görmeye Tur dağına vardım; ansızın aklımı yitirip Sübhan’ın sırrını isterim.
³ Ben Yakup’um ağlarım, çünkü Yusuf’tan ayrı kaldım; Yusuf’um, zindan içinde Rahman’ın cömertliğini isterim.
⁴ Bir mekāna varmışım, burası benim yurdum değil; Hızır ile karanlığa ulaştım, hayat suyu isterim.
⁵ Ameller defterimi yüklendim yola niyet ettim, istek menziline Hak’tan irade isterim.
⁶ Yūnus Emrem senin hâlini hiç kimseler bilmedi, hâlimi anlatmaya bir irfan sahibi isterim.
255. **68b-69a.**

8'li hece ölçüsü

I

1. Ey dervîşler ey kardaşlar
Ne ‘aceb derdüm var şu benüm
3. Mecnûn olmış dir görenler
Ne ‘aceb derdüm var şu benüm

II

1. Dervîş olan ‘âr eylemez
Hiç kimseden zâr eylemez
3. Hekîmler tîmâr eylemez
Ne ‘aceb derdüm var şu benüm

III

1. Derdine düşdüm Mevlānuñ
Āvāresiyem sevdānuñ
3. Mevci yeñilmez deryānuñ
Ne ‘aceb derdüm var şu benüm

I

- 1 Ey dervîşler, ey kardeşler,
2 Şu benim ne garip derdim var.
3 Görenler delirmiş der,
4 Şu benim ne garip derdim var.

II

- 1 Dervîş olan utanmaz,
2 Hiç kimseden inlemez,
3 Onu hekimler iyileştirmez,
4 Şu benim ne garip derdim var.

III

- 1 Mevla'nın derdine düştüm,
2 O'nun sevdasının avaresiyim,
3 Denizin dalgası yenilmez,
4 Şu benim ne garip derdim var.

IV

1. Deryānuñ mevcı çağladı
Hasret yüregüm dağladı
3. Hālüm bilenler ağladı
Ne ‘aceb derdüm var şu benüm

V

1. **Dervîş Yûnus** coşdı yine
‘Aşk baħrine düşdi yine
3. Yārdan ayrı düşdi yine
Ne ‘aceb derdüm var şu benüm

256.**‘Uşşāk***16’lı hece ölçüsü*

1. Her kaçan añarsam seni qarārüm qalmaz Allāhum
Senden ğayrı gözüm yaşın kimseler silmez Allāhum

‘Aşkuñ baħrine talmayan cānını fedā kılmayan
Senüñ cemālin görmeyen meydāna gelmez Allāhum
3. Oqınur dilde destānuñ açılur bağ u bostānuñ
Sen baqduğuñ ğülistānuñ ğülleri şolmaz Allāhum

IV

- 1 Deniz dalgası çağladı,
2 Hasret yüreğimi yara etti,
3 Benim hālimi bilenler ağladı,
4 Şu benim ne garip derdim var.

V

- 1 Dervîş Yûnus yine coştı,
2 Yine aşk denizine düştü,
3 Yine sevgiliden ayrı düştü,
4 Şu benim ne garip derdim var.

256. 69a.

1 Ey Allah’ım! Seni her ne zaman anarsam, benim kararım kalmaz. Ey Allah’ım! Senden başka benim gözümün yaşını, kimseler silmez.

2 Ey Allah’ım! Aşkın denizine dalmayan, canını feda etmeyen; senin yüzünü görmeyen, meydana gelmez.

3 Ey Allah’ım! Senin destanın gönülde okunur, orada bağ ve bostanın açılır; senin baktığın gül bahçesinin gülleri solmaz.

Dervîş Yûnus seni ister lûtf eyle cemâlûñ göster
Cemâlûñ gören ‘âşıklar ebedî ölmez Allâhum

257.

Uşşâk

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

I

1. Ol cihânûñ fâhrinûñ sırrına kurbân olayum
Huṭbe-i *levlāk* inen şânına kurbân olayum
3. *Ḳābe kavseyni ev ednāsına* kurbân olayum
Ben anuñ ilmiyle irfânına kurbân olayum
5. Ben anuñ esrâr-ı mi‘râcına kurbân olayum

II

1. Ol Ebū Bekr ü ‘Ömer ‘Oşmân ‘Alî dört yâridür
Ol risâlet bâğınûñ anlar gül-i gülzârıdur
3. Cümle aşḥâbı hidâyet râhınûñ envârıdur
Ben anuñ âline evlâdına kurbân olayum
5. Ben anuñ şaḥble aḥbâbına kurbân olayum

⁴ Ey Allah’ım, Dervîş Yûnus seni ister, cömertlik et, ona yüzünü göster! Çünkü senin yüzünü gören âşıklar, sonsuza kadar ölmez.

^{257.} **69a-69b.** Niyâzî-i Mısırî Dîvânı, ş.119. (Erdoğan, 2019:268) Divanda 5 bent.

I

- 1 O cihânın övüncünün sırrına ben kurban olayım,
- 2 *Levlāk* “**Sen olmasaydın** felekleri (kâinatı) yaratmazdım.” (Yılmaz, 1992:113) hutbesi inen şânına ben kurban olayım,
- 3 *Ḳābe kavseyni ev ednâ* “Öyle ki, **iki yay kadar hatta daha yakın** oldu.” (Necm 53/9) ayetine ben kurban olayım,
- 4 Ben onun ilmiyle bilgisine kurban olayım,
- 5 Ben onun miraç sırlarına kurban olayım.

II

- 1 O Ebu Bekir, Ömer, Osman ve Ali dört sevgilidir,
- 2 O peygamberlik bağının, gül bahçesinin onlar gülüdür,
- 3 Bütün arkadaşları İslam yolunun nurlarıdır,
- 4 Ben onun ailesine, evladına kurban olayım,
- 5 Ben onun dostlarına, arkadaşlarına kurban olayım.

III

1. Ol Hasan hazretlerine zehr içürdi eşkiyā
Hem Hüseyin oldı şusuzluğdan şehīd-i Kerbelā
3. İkisidür aşl ü nesl-i cümle āl-i Muştafā
Ben anuñ āline evlādına kurbān olayum
5. Ben anuñ şahble aḥbābına kurbān olayum

IV

1. Her ne deñlü enbiyā vü mürselīn kim geldiler
Ümmeti olmaqlığı Haḫdan temennī kıldılar
3. Evliyā aña **Niyāzī** kul u kurbān oldılar
Ben anuñ ilmiyle irfānına kurbān olayum
5. Ben anuñ esrār-ı mi‘rācına kurbān olayum

258.

‘Uşşāk

7’li hece ölçüsü

I

1. Tevhīd hoşca nesnolur
Tevhīd iden mest olur
3. Allāh ile dost olur
Bile tevhīd idelüm

III

- 1 Eşkiya o Hasan hazretlerine zehir içirdi,
2 Hem de Hüseyin Kerbela’da susuzluktan şehit oldu,
3 Mustafa ailesinin bütün aslı ve nesli ikisidir,
4 Ben onun ailesine, evladına kurban olayım,
5 Ben onun dostlarına, arkadaşlarına kurban olayım.

IV

- 1 Nedense peygamberler ve gönderilenler geldiler,
2 Onun ümmeti olmak için Hakk’a temenni ettiler,
3 Ey Niyâzî! Veliler ona kul ve kurban oldular,
4 Ben onun ilmiyle bilgisine kurban olayım,
5 Ben onun miraç sırlarına kurban olayım.

258. 69b.

I

- 1 Tevhit hoşca nesne olur,
2 Tevhit eden sarhoş olur,
3 Allah ile dost olur,
4 Bunu bilerek tevhit edelim.

II

1. Tevhîd ider melekler
Döner çarh-ı felekler
3. Hem hūrî hem melekler
Bile tevhîd idelüm

III

1. Tevhîd itsün dilümüz
Dîdâr görsün gözümüz
3. Dost Muhammed pîrümüz
Bile tevhîd idelüm

IV

1. Tevhîd ile varalum
Hakk'a yüzler sürelüm
3. **Yûnus** yolda turalum
Bile tevhîd idelüm

259.

‘Acem

Mef'ûlû fâ 'ilâtü mefâ 'ilü fâ 'ilün

1. *Yā mecma 'a 'l-mecālis yā menba 'a 'l-kerem*
Levlāke keyfe yahliḳı şey-i mine 'l- 'adem

II

- 1 Melekler tevhit eder,
- 2 Göklerin çarkı döner,
- 3 Hem cennet kızları hem melekler,
- 4 Bunu bilerek tevhit edelim.

III

- 1 Dilimiz tevhit etsin,
- 2 Gözümüz yüzünü görsün,
- 3 Pirimiz dost Muhammed'dir,
- 4 Bunu bilerek tevhit edelim.

IV

- 1 Tevhit ile varalım,
- 2 Hakk'a yüzler sürelim,
- 3 Yûnus yolda duralım,
- 4 Bunu bilerek tevhit edelim.

259. 70a.

- 1 Ey her meclisin kendinde toplandığı ve ey cömertlik kaynağı! Sen olmasaydın bir şey yokluktan nasıl yaratılırdı?

*Ente 'ş-şefî' minke recâ-i şefâ'at
Yâ hâteme'r-risâle yâ Seyyide'l-ümem*

3. *Sultân-ı şer'-i server-i tâc-ı enbiyâ
Şemsü'l- 'Arab Resûl-i kamer-ţal'at-ı 'Acem*
- Sîmurğ-ı Kâf-ı Sidret-i a'lâ Habîb-i Hak
Şehbâz-ı âşiyân-ı ve'n-nûn ve'l-kalem*

260.

Baba Tâhir

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

1. Ben dertliyem derdüm vardur yâ ben nice dönmiyeyüm
Hemân işüm âh u zârdur yâ ben nice dönmiyeyüm
- Yiller eser deñiz coşar ırmaqlar dağlardan aşar
Döne döne şular taşar yâ ben nice dönmiyeyüm
3. Bizüz ümmet-i nâcîler dîn yolında du'âcılar
Ka'bede döner hâcılar yâ ben nice dönmiyeyüm
- Münkirler bu sırrı bilmez Hakk'ın cemâlini görmez
Çarh-ı felek döner durmaz yâ ben nice dönmiyeyüm
5. **Seyyid Nizâmoğlu** tek tır münâfıkuñ işi şekdür
Evvel âhîr dönmek hâkdur yâ ben nice dönmiyeyüm

² Ey son peygamber ve ey ümmetin efendisi! Şefaâtçi sensin, şefaât senden umulur.

³ Sen dinin sultanı, peygamberlerin tacı olan öndersin. Sen Arapların güneşi, Acemlerin ay yüzü peygamberisin.

⁴ Yüce Sidre Kaf'ının simurgu, Hakk'ın habibisin. "Nuna ve kaleme yemin olsun" ayetinin yuvasındaki doğan kuşusun.

^{260.} **70a.** Seyyid Nizmoğlu Divanı, ş.189. (Özdemir, 1996:181) Divanda 7 beyit.

¹ Ben dertliyim, derdim vardır, ya ben nasıl dönmeyeyim? Her an işim ah ve ağlamaktır, ya ben nasıl dönmeyeyim?

² Rüzgârlar eser, deniz coşar, ırmaklar dağlardan aşar; döne döne sular taşar, ya ben nasıl dönmeyeyim?

³ Biziz cehennemden kurtulan ümmetler, din yolunda duacılar; hacılar Kabe'de döner, ya ben nasıl dönmeyeyim?

⁴ İnkâr edenler bu sırrı bilmez, onlar Hakk'ın yüzünü görmez; göğün çarkı durmaz, ya ben nasıl dönmeyeyim?

⁵ Seyyid Nizâmoğlu sağlam dur, münâfığın işi şüphedir; önce ve sora dönmek doğrudur, ya ben nasıl dönmeyeyim?

261.

Baba Tāhir

14'lü hece ölçüsü

1. Çünkü yandı 'aşk odı kül olmağdur murādum
Düşüp ayak altına yol olmağdur murādum
- İşbu keşretten geçüp vahdet iline uçup
Lā-mekāna per açup çöl olmağdur murādum
3. Sa'y ile dürişince yār ile görüşince
'Ummāna irişince göl olmağdur murādum
- Bakma nefsün āline aldanma aqvāline
Gülzār-ı 'aşkuñ dalına gül olmağdur murādum
5. **Himmeti**ye şorana dost yolına varana
Hağdan haber virene kul olmağdur murādum

262.

Şabā

Mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ulün

1. Ezelden 'aşkıla ben yana geldüm
Cemālün şem'ine pervāne geldüm
- Görindi gözüme şeyhimün hayāli
Nāgehān uykıdan uyana geldüm
3. Kō beni yanayum dost işiginde
Bu dertlü cānuma dermāna geldüm

261. **70a-70b.** Bolulu Şeyh Himet ve Divânçesi (Çeviriyazı-Şerh-Sözlük). (Yetkin, 2016:93-94)
1 Çünkü aşk ateşi yandı, isteğim kül olmaktır. Ayak altına düşüp, benim isteğim yok olmaktır.
2 İşte bu kesretten geçip, vahdet iline uçup, mekânsızlığa kanat açıp, benim isteğim çöl olmaktır.
3 Devamlı çalışma ile meşgul olunca, sevgili ile görüşünce, okyanusa ulaşıncı, benim isteğim göl olmaktır.
4 Nefsin tuzağına bakma, onun sözlerine aldanma! Benim isteğim aşkın gül bahçesinin dalına, gül olmaktır.
5 Himmeti'ye sorana, dost yoluna varana; Hak'tan haber verene, benim isteğim kul olmaktır.

262. **70b.**
1 Ezelden aşk ile ben yanmaya geldim, O'nun yüzünün mumuna pervane olmaya geldim.
2 Şeyhimin hayali gözüme göründü, ansızın uykudan uyandım.
3 Beni bırak! Ben dost eşiğinde yanayım, bu dertli canıma derman bulmak için geldim.

Gerekmez dünyā vü dünyā seveni
Öñi ma‘mūr şonı vîrāna geldüm

5. Bu dünyā fānîdür **Yūnus Emrem**
Ben de bu fenāya mihmāna geldüm

263.
Hüseynî, Beste-i Kuşcı-zāde

10'lu hece ölçüsü

1. ‘Aşkuñ meyine ben kıana geldüm
Şevküñ nārına hoş yana geldüm
- Şem‘-i tevḥîdi gördüm yakmışlar
Gitdi kararum pervāne geldüm
3. Halka-i zikri kurmuş ‘âşıklar
Ben de şahında cevîlāna geldüm
- Mecnūnam bugün Leylā derdinden
‘Aqlum yitürdüm dîvāne geldüm
5. Derdi cānānuñ açdı yaralar
Bağrum üstünde dermāna geldüm
- Ümmî Sinānuñ ḥāk-i pāyine
Sürmege vechüm sulṭāna geldüm
7. Yaramı bildüm yārimden imiş
Bunda **Niyāzî** Loḳmāna geldüm

4 Dünya ve dünya seveni bana gerekmez, ben öñü imar edilmişse sonu harap olana geldim.
5 Ey Yūnus Emrem! Bu dünya fanidir, ben de bu fani olana misafir olmaya geldim.
263. 70b. Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.117. (Erdoğan, 2019:266)
1 Aşkın şarabına ben doydum da geldim, şevkinin ateşine hoş yanmaya geldim.
2 Gördüm tevhit mumunu yakmışlar; benim de kararım gitti, pervane oldum.
3 Âşıklar zikir halkasını kurmuşlar, ben de ortalarında gezintiye geldim.
4 Ben bugün Leyla derdinden Mecnun’um, aklımı yitirdim divane oldum.
5 Sevgilinin derdi bağrımın üstünde yaralar açtı, ben de o yaralara derman bulmaya geldim.
6 Ümmî Sinan’ın ayağının tozuna yüzümü sürmek için o sultana geldim.
7 Ey Niyâzî! Ben yaramı bildim, sevgilimden imiş; burada, Lokman’a geldim.

264.

Beste Hüseynî, Dede

Müstef'îlâtün müstef'îlâtün

1. Deryâ-yı 'aşka dür-dâne geldüm
Şahrâ-yı şevka seyrâna geldüm
- Gördüm münevver gülzâr-ı zîkri
Bülbül[em] anda efgâna geldüm
3. Nîrân-ı tevhîd olmuş erenler
Ol şem'e ben de pervâne geldüm
- Leylâ-yı mahvûñ mecnûnı oldum
Meydân-ı şahva dîvâne geldüm
5. Pîrüm haķîkat mülkinde şâhdur
Kulluğa bunda sulţâna geldüm
- Derd-i firâķa ma'cûn-ı vuşlat
Almağa **Mahvî** Loķmâna geldüm

265.

Büselik, Beste-i Kazzâz Hasan

Mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ûlün

1. Ezelden 'aşk odına yana geldüm
Anuñçün tâ ebed mestâne geldüm
- Eger nûş itmedüñse sen bu meyden
Dime zâhid ki ben îmâna geldüm

264. 70b-71a.

- 1 Ben aşk denizine inci tanesi olarak geldim, şevk çölüne gezmeye geldim.
2 Zikrin gül bahçesini nurlanmış gördüm, bülbülüm orada feryat etmeye geldim.
3 Erenler tevhidin nurları olmuş, o muma ben de pervane geldim.
4 Mahvolma Leyla'sının Mecnun'u oldum, uyanıklık meydanına divane geldim.
5 Benim pirim hakikat mülkünde şahtır, burada kulluk etmeye o sultana geldim.
6 Ey Mahvî! Ben ayrılık derdine kavuşma macunu olmak için Lokman'a geldim.

265. 71a.

- 1 Ezelden aşk ateşine yanmaya geldim, onun için ebede kadar sarhoş geldim.
2 Ey zahit, eğer sen bu şaraptan içmedinse, ben imana geldim deme!

3. İçe bir cür'a ger rāhib bu meyden
Koyup küfri diye īmāna geldüm
- Ola meyḥāne-i vaḥdetde mey-nūş
Çağırur küfr-ile īmāna geldüm
5. Serā-yı vaḥdet olmuşken maḥāmum
Bu keşret 'ālemüñ seyrāna geldüm
- Çü birdür **Sünbülī** ma'rūf u 'ārif
İdüp da'vā dime 'irfāna geldüm

266.

Şabā, Beste-i Dede

Mefā 'īlün mefā 'īlün mefā 'īlün mefā 'īlün

1. Yiter ma'müre olduñ bir zamān vīrāne ol göñlüm
Hudāya āşinā ol ğayrıdan bīḡāne ol göñlüm
- Bulanlar genc-i maḥşūdı bulurlar künc-i vīrānda
Harāb-ābād-ı 'aşk ol vāşıl-ı cānāne ol göñlüm
3. Muḥabbet bādesiyle mest-i lā-ya'kıl olup dā'im
Cünün-ı 'aşk-ı Mevlā ile hem dīvāne ol göñlüm
- Mey-i cezbeyle zaḥm-ı ḥāne-i 'aşk-ı muḥabbet ol
Şerāb-ı feyz-ile 'aşıklara peymāne ol göñlüm

³ Eğer rahip bu şaraptan bir yurdum içse, küfrü bırakıp imana geldim, desin.
⁴ O kavuşma meyhanesinde şarap içen olsa, küfür ile imana geldim diye çağırır.
⁵ Benim makamım kavuşma sarayı olmuşken ben bu kesret âlemine gezmeye geldim.
⁶ Ey Sünbülî! Sen iddia edip bilgiye geldim deme! Çünkü bilinen ve bilen birdir.

266. **71a-71b.**

¹ Ey gönlüm, bir zaman bakımlı oldun yeter, artık harabe ol! ey gönlüm, Huda'ya tanıdık ol, başkasından kayıtsız ol!

² Ey gönlüm! İstek hazinesini bulanlar harabe bir köşede bulurlar; sen de aşkın harabesi ol da sevgiliye kavuş.

³ Ey gönlüm, daima aşk şarabıyla aklı başında olmayan bir sarhoş olup, üstelik Mevla'nın aşkının deliliği ile divane ol!

⁴ Ey gönlüm, kendinden geçmenin şarabıyla O'nun muhabbetinin aşkının yarasının evi ol, sen feyz şarabı ile aşıklar için kadeh ol!

5. Çıkar kâruñı başa himmet it bu nat‘-ı ‘âlemde
Piyâde kalma gezme serserî ferzâne ol gönüm

Yıkılduğda yaparlar hâneyi çünkim budur ‘âdet
Bu **Nazmî** gibi sen de yıkılup vîrâne ol gönüm

267.

Şabâ

16’lı hece ölçüsü

1. Gâh gâh kendüme gelürem gâh gâh yavı kılınuram
Gâh yok ile yok oluram gâh varlıkta bulunuram

Gâh deryâlara düşerem mevc urup taşra gelürem
Nādân eline düşerem gâh bahāya alınuram
3. Gâh çıkarım bu göklere döner[em] çarhile bile
Gâh yıldız ile yürürem gâh gün ile tolanuram

Gâh ‘Arafâta çıkarım *lebbeyk* deyü baş açaram
Gâh kurbân yirine gelüp қоç olup boğazlanuram
5. Gâh muṭî‘ ü geh ‘āṣîyem gâh ‘āmm u geh hāṣṣıyam
Gâh **Eşrefoğlu Rûmî**yem bu dillerde söylenürem

⁵ Ey gönüm, bu âlemin görünüründe faydanı başa çıkar; Hakk’a yönel, yaya kalma, serseri gezme, bilgili ol!

⁶ Ey gönüm, Haneyi yıkıldığında yaparlar çünkü adet budur; bu Nazmî gibi sen de yıkılıp virane ol!

^{267.} **71b.** Eşrefoğlu Rûmî ve Divânı (İnceleme-Metin), ş.69. (Güneş, 1994:304-306) Divanda 15 beyit.

¹ Ben yer yer kendime gelirim, yer yer sersem olurum; bazen yok ile yok olurum, bazen varlıkta bulunurum.

² Ben bazen denizlere düşerim, dalga vurup dışarı gelirim; bazen cahil eline düşerim, bazen kıymete alınırım.

³ Ben bazen bu göklere çıkarım, çark ile bile dönerim; bazen yıldız ile yürürüm, bazen gün ile dolanırım.

⁴ Ben bazen Arafat’a çıkarım, *lebbeyk* “Buyurun” (Telbiye duası) diye baş açarım; bazen kurban yerine gelip қоç olup boğazlanırım.

⁵ Ben bazen itaat eden, bazen asiyim, bazen herkes gibiyim ve bazen safım; bazen Eşrefoğlu Rûmî’yim bu dillerde söylenirim.

268.
Çārgāh, Beste-i Çālāk-zāde

Müstef'ılün müstef'ılün

I

1. Bāğ-ı cemāle çün irem
Vuşlat gülün direm
3. Hāḫḫuñ tecellīsin görem
Ben hū direm yā hū direm

II

1. Gicede de gündüzde de
Keşretde de vahdetde de
3. Maḫşerde de cennetde de
Ben hū direm yā hū direm

III

1. Cümle vücūdum mū-be-mū
Hū ile ṭolmışdur kamu
3. Mülk oldu çünki baña hū
Ben hū direm yā hū direm

²⁶⁸. **71b-72a.** Abdūlahad Nūri ve Divanı İnceleme ve Tenkitli Metin ş.85. (Akkaya, 2003:299-300)

I

- 1 Çünkü yüzünün bağına ulaşayım,
2 Vuşlat gülünü toplayım,
3 Hakk'ın tecellisini göreyim,
4 Ben Allah derim ya Allah derim.

II

- 1 Gecede de gündüzde de,
2 Kesrette de vahdetde de,
3 Maḫşerde de cennette de,
4 Ben Allah derim ya Allah derim.

III

- 1 Tel tel bütün vücudum,
2 Bütün Allah ile dolmuştur,
3 Çünkü bana Allah mülk oldu,
4 Ben Allah derim ya Allah derim.

IV

1. Ayrılrsa cismümden bu cān
Yıkılrsa bu kevn ü mekân
3. Münkir olursa hep cihân
Ben hū direm yā hū direm

V

1. ‘Āşıklar içre olsa sūr
Bu Nūrî’ye irse sürūr
3. Anda tecellî itse nūr
Ben hū direm yā hū direm
(*Lā Rabbe illā hū direm*)

269.

Hüseynî

7’li hece ölçüsü

I

1. Deryā gibi cūş itdün
‘Ummān olıcağ göñlüm
3. Feryādı ne hoş itdün
Giryān olıcağ göñlüm

IV

- 1 Cismimden bu can ayrılrsa,
2 Bu kâinat yıkılrsa,
3 Bütün cihân inkâr eden olsa,
4 Ben Allah derim ya Allah derim.

V

- 1 Âşıklar içinde cennet olsa,
2 Bu Nûrî’ye sevinç ulaşırsa,
3 Nur onda tecelli etse,
4 Ben Allah derim ya Allah derim. (Allahtan başka ilah yoktur, derim.)
269. 72a.

I

- 1 Deniz gibi coştun,
2 Gönlüm okyanus olacak,
3 Feryadı ne hoş ettin,
4 Gönlüm ağlayan olacak.

II

1. İtdüñ nice ‘iṣyānı
 Hālūñ nice olur cānī
 3. ‘Afv itmezse Hāk anı
 Sūzān olıcaķ göñlüm

III

1. Bir naẓar ide Raḥmān
 Luṭf ider ise ey cān
 3. Derdine olur dermān
 Ḥandān olıcaķ göñlüm

IV

1. Bir yirde ẓarār itmez
 Bir menzile dār itmez
 3. Hīç maẓharı yār itmez
 Ḥayrān olıcaķ göñlüm

II

-
- 1 İsyanı nasıl ettin,
 2 Canı hâlin nasıl olur,
 3 Hak onu affetmese,
 4 Gönlüm yanan olacak.

III

- 1 Rahman bir nazar etse,
 2 Ey can! O bağışlarsa,
 3 O zaman senin derdine derman olur,
 4 Gönlüm gülen olacak.

IV

- 1 Bir yerde karar etmez,
 2 Bir menzili yer etmez,
 3 Tecelli yerinin hiç yardımcı etmez,
 4 Gönlüm hayran olacak.

v

1. Vaḥdet iline yitsin
Ġayrı neyi tarḥ itsin
3. **Fethî**yi de maḥv itsin
Vîrân olıcaḡ göñlüm

270.
Hüseynî, Beste-i Dede
14'lü hece ölçüsü

1. Göñlümün zevkîni ben ḥicr ile nālân itdüm
Şimdilik 'âlemi ben berr ü beyâbân itdüm

Qalmaya böyle benüm ḥâlüm derûnum yâ Rab
Diyelüm rûz-ı cezâda ḡatı ḥüsrân itdüm
3. Yoğ-ise zerre ḡadr-i şânına lâyıḡ kârüm
Ḥamdü lillâh dilümi ma'den-i îmân itdüm

Görmeye zâhir olan şun'uhn ola her şeyde
Vaḥdetde sırrını ben şıdḡla îḡân itdüm
5. Muntazır 'afvuña **Fethî** diyüp ey Rab Kerîm
İ'timâdum hele ben raḡmet-i Raḡmân itdüm

271.
Hüseynî, Beste-i Dede

v

-
- 1 O kavuşma iline ulaşsın,
 - 2 Başkasını ne varsa uzaklaştırsın,
 - 3 Fethî'yi de mahvetsin,
 - 4 Gönlüm harabe olacak.
 270. **72a-72b.**
 - 1 Ben gönlümün zevkini ayrılık ile ağlattım, şimdilik ben âlemi toprak ve çöl ettim.
 - 2 Ya Rab, farzedelim ben ceza günü çok hüsrana uğradım; benim hâlîm, kalbim böyle kalsın!
 - 3 Şanının değerine layık zerre kazancım yoksa bile *ḥamdü lillâh* "Onlara, "Gökleri ve yeri kim yarattı?" diye soracak olsan, mutlaka "Allah" diyeceklerdir. De ki: "**Bütün övgüler Allah'a mahsustur**"; ama onların çoğu bilmez." (Lokmân 31/25) ayeti ile gönlümü imanın kaynağı ettim.
 - 4 Belki açık olan eserini her şeyde görmese bile, ben doğru söz ile vahdetde senin sırrını iyi bildim.
 - 5 Ey Kerim Rab! Senin affını bekleyen Fethî, özellikle ben güvenimi Rahman'ın merhametine ettim desin.
 271. **72b.** Niyâzî-i Mısırî Dîvânı, ş.118. (Erdoğan, 2019:267)

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Ol benim ki vākıf-ı esrār-ı ‘ilm-i ādemüm
Kāşif-i kenz-i ḥaḳīkat hem ḥayāt-ı ‘ālemüm

Bende maḥfī oldı ğaybü‘l-ğaybuñ esrārı hemīn
Bendedür sırr-ı emānet aña kenz-i mübhemüm
3. Ben cemāl-i Ḥaḳḳı her bir şeyde zāhir görmişem
Bu merāyāya anuñcün baḳduĝumca ḥürremüm

Cümle mevcūdātı virdüm ben vücūd-ı Vāḥide
Zāt u esmā vü şıfātı-ile ki ḥālā yek-demüm
5. Her sözüm miftāḥ-ı ḳufl-ı *küntü kenz* olmışdur[ur]
Hem-dem-i ‘İsā ile her bir nefesde maḥremüm

Yırde gökde her ne kim var baĝlıdur başı baña
Āşikārā vü nihān[a] ben tılısmı-ı a‘zamum
7. Ben o **Mısrī**yem vücūdum Mısrına şāḥ olmuşam
Ḥādişüm gerçi velī ma‘nīde sırr-ı ‘aḳdemüm

¹ O benim ki insanın ilminin sırlarına vakıfım, hakikat hazinesinin kâşifi hem de âlemin hayatıyım.

² Kalpte olmayan şeyin sırları sadece bende gizlidir; emanetin sırrı bendedir, ben ona gizli hazineyim.

³ Ben Hakk’ın yüzünü her bir şeyde açık görmüşüm, onun için bu aynalara baktığım zaman sevinçliyim.

⁴ Ben Vahid’in vücudu için bütün yaratılanları verdim; hâlâ O’nun şahsı, isimleri ve sıfatı ile bir nefesim.

⁵ Benim her sözüm *küntü kenz* “Ben (gizli) bir hazineydim.” (Yılmaz, 1992:98) kilidinin anahtarı olmuştur, ben İsa’nın dostu ile her bir nefeste sırdaşım.

⁶ Yerde ve gökte her ne varsa başı bana baĝlıdır, ben açık ve gizli olana en büyük tılısımım.

⁷ Ben o Mısrî’yim, vücudumun Mısır’ına padişah olmuşum, gerçi sözüm ama mânâda daha mühim bir sırrım.

272.
Hüseynî, Beste-i Çālāk-zāde

11'li hece ölçüsü

I

1. Hālet ile baña bir ‘aşk yöneldi
Allāh dirler bir meclise uğradum
3. Tutuñ kulağ nağl eyleyeyüm size
Allāh dirler bir meclise uğradum

II

1. Münādîler nidā idüp zāra başlar
Hālî hālince tesbîh ider kuşlar
3. Secde ider taşlar taşlar ağaçlar
Allāh dirler bir meclise uğradum

III

1. Münādîler sözine kulağ tutarlar
‘Arşuñ etrafında saf saf melekler
3. Ol meclisde kabûl olur dilekler
Allāh dirler bir meclise uğradum

272. 72b-73a. Yûnus Emre: Dîvân-ı İlâhîyât, ş.82. (Tatçı, 2012:738 ‘Âşık Yûnus’)

I

- 1 Hâl ile bana bir aşk yöneldi,
2 Allah diyenlerin olduğu bir meclise uğradım.
3 Kulak tutun size anlatayım,
4 Allah diyenlerin olduğu bir meclise uğradım.

II

- 1 Çağırانlar, çağırıp ağlamaya başlar,
2 Kuşlar hālî hālince tesbih eder,
3 Dağlar, taşlar, ağaçlar secde eder,
4 Allah diyenlerin olduğu bir meclise uğradım.

III

- 1 Çağırانlar sözüne kulak tutarlar,
2 Göğün etrafında saf saf melekler,
3 O mecliste dilekler kabul olur,
4 Allah diyenlerin olduğu bir meclise uğradım.

IV

1. Muḥammedüñ aşḥābı yārānları
Ḥāzır olmış gördüm anda anları
3. Devre gelmiş ṭabakāt erenleri
Allāh dirler bir meclise uğradum

V

1. **Dervîş Yûnus** çok [sırta] irdüm
Muḥammedüñ nûrı berḳ urur gördüm
3. Ebû Bekr ü ‘Ömer ‘Osmān ‘Alî hem
Allāh dirler bir meclise uğradum

273.

‘Aşîrân, Beste-i Dede

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. İbn-i vaktem ben ebu’l-vakt olmazam
‘Abd-i maḥzum ben taṣarruf bilmezem

Ān-ı dā’ imdür ḥaḳîḳat güneşi
Āniyüm ben gitmezem ben gelmezem
3. Meryem içre ben toğurdum bir gulām
Hem bîkr hem bir gülem ki şolmazam

Ben toğurdum atasuz ‘İsāyı hem
İttişālüm var aña ayrılmazam

IV

- 1 Muhammed’in arkadaşları, dostları,
- 2 Orada onları hazır olmuş gördüm,
- 3 Zümrelerin erenleri dönmeye gelmiş,
- 4 Allah diyenlerin olduğu bir meclise uğradım.

V

- 1 Dervîş Yûnus çok sırta ulaştım,
 - 2 Muhammed’in nurunun parladığını gördüm,
 - 3 Hem de Ebubekir, Ömer, Osman ve Ali,
 - 4 Allah diyenlerin olduğu bir meclise uğradım.
273. **73a.** Niyâzî-i Mısırî Dîvânı, ş.123. (Erdoğan, 2019:273)
- 1 Ben vaktin oğluyum, vaktin babası olmam; ben has kulum, tasarruf bilmem.
 - 2 Hakikat güneşi devam eden ândır, ben âna aitim; ben gitmem, ben gelmem.
 - 3 Ben Meryem içinde bir genç doğurdum, hem bozulmamışım hem de bir gülüm solmam.
 - 4 Ben İsa’yı atasız doğurdum; hem de ona bağlılığım var, ondan ayrılmam.

5. Şanma kim Mehdî benem Mehdî odur
Adı Yahyâdur anuñ yañılmazam

Vaşfidur esmâ-yı hüsna cümleten
Bu sözi işbâta ‘aciz kalmazam

7. Sırr ile baña içümden söylenür
Mışriyâ ben toğmazam ben ölmezem

274.

‘Aşîrân, Beste-i Tosun-zâde

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

I

1. Hasret-i dergâh-ı fahr-i ‘âlem ile dem-be-dem
Dilde dâğ-ı iştiyâk u dîde-i giryânda nem
3. Tâ be-key bî-hûde geşt-i deşt-i miñnet eyleyem
Tâ be-key yâ Rab ki ‘azm-i Yesrib u Baḥḥā konem
5. *Geh be-Mekke menzil u geh der-Medîne cā konem*

II

1. Hasretüm ol rûz-ı firûze o vaqt-i hürreme
Kim idem tekbîr ü *lebbeyk* ile demdeme
3. Giry-e-i hasret gelüp şevk-ıla çeşm-i pür-neme
Ber-kenâr-ı zemzem ez-dil ber-keşem yek zemzeme
5. *Vez-du çeşm-i hûn-feşân ân çeşmerâ deryâ konem*

5 Sanma! Mehdi benim, Mehdi odur; onun adı Yahya’dır, ben yanılmam.
6 Bütün en güzel isimler O’nun vasfıdır, bu sözü ispat etmede aciz kalmam.
7 Ey Mısırlı! Sır ile bana içimden söylenir; ben doğmam, ben ölmem.
274. **73a-73b.**

I

- 1 Âlemin övücünün dergâhının hasreti ile bazen,
2 Arzu yarası gönüldedir ve ağlayan gözde nem vardır,
3 Ne zamana kadar ben bela çölünü gezeyim,
4 Ne zamana kadar Medine ve Mekke’ye doğru gideyim?
5 Bazen Medine’yi bazen Mekke’yi mesken edeyim.

II

- 1 Ben o saadetli güne ve o sevinçli vakte hasretim,
2 Ki tekbir ve *lebbeyk* “Buyurun” (Telbiye duası) ile kükreyyim,
3 Nemli gözüme şevk ile hasretin gözyaşı gelip,
4 Zemzem’in kenarında gönülden bir ah edeyim,
5 O pınar için kanlar saçan iki gözümden ırmak akıtayım.

275.

Mef'ülü mefā'îlün mef'ülü mefā'îlün

1. [Yanmağdan uşanmazam pervâne miyem bilmem
Hîç şöünü şaymazam dîvâne miyem bilmem]

Her şâm u seher zâram güş eylemez ol yârüm
Bağmaz baña hünkârüm bîgâne miyem bilmem
3. Dil hâne-harâb oldu yıkıldı türâb oldu
Her cânibi bâb oldu vîrâne miyem bilmem

Kâlbümde ocağum var bu sînede dâğum var
Âteşde turağum var hep yana mıyam bilmem
5. **Nûrî** dem-i dehşetde baħr-i ğam-ı firkatde
Ka'r-ı yem-i hayretde dūr-dâne miyem bilmem

^{275.} **73b. Makam ve bestekâr bilgisi bulunmamaktadır.** Abdülahad Nûri ve Divanı İnceleme ve Tenkitli Metin ş.86. (Akkaya, 2003:300-301) Divanda 6 beyit.

¹ Ben yanmaktan usanmam pervane miyim, bilmem; hiç sonumu düşünmem, divane miyim bilmem.

² Ben her akşam ve sabah ağlarım, o sevgilim işitmez; hünkarım bana bakmaz, yabancı mıyım, bilmem.

³ Gönül evi harap oldu, yıkıldı toprak oldu; her yanı parçalandı, virane miyim, bilmem.

⁴ Benim kalbimde ocağım var, bu sinede yaram var; ateşte durağım var, hep yanacak mıyım, bilmem.

⁵ Ey Nûri! Ben dehşet anında, ayrılık kederinin denizinde; hayret denizinin dibinde inci tanesi miyim, bilmem.

Harfû'l-nûn

276.

Râst

11'li hece ölçüsü

I

1. 'Ömr bâğçesinüñ gülî şolmadan
Uyan gel gözlerüm ğafletten uyan
3. Ecel bize bir gün devrân dönmeden
Uyan gel gözlerüm ğafletten uyan

II

1. İmdi ğaflet ile mağrûr olursun
Kerbân göçer gider yolda kalırsun
3. De vallâhi soñra pişmân olursun
Uyan gel gözlerüm ğafletten uyan

III

1. Kaba döşekde yatma döne döne
Mağrûr olup uyuma kâna kâna
3. İletürler seni kârâñu sîne
Uyan gel gözlerüm ğafletten uyan

276. 74a. Yûnus Emre: Dîvân-ı İlâhîyât, ş.96. (Tatçı, 2012:753 'Âşık Yûnus') Divanda 5 beyit.

I

- 1 Ömür bahçesinin gülü solmadan,
- 2 Gel, gözlerim uyan, gafletten uyan!
- 3 Ecel bize bir gün devir dönmeden,
- 4 Gel, gözlerim uyan, gafletten uyan!

II

- 1 Şimdi sen gaflet ile gururlu olursun,
- 2 Kervan göçer gider, yolda kalırsın,
- 3 Allah için söyle! Sonra pişman olursun,
- 4 Gel, gözlerim uyan, gafletten uyan!

III

- 1 Kaba yatakta döne döne yatma!
- 2 Gururlu olup doya doya uyuma!
- 3 Seni karanlık bir kalbe ulaştırırlar,
- 4 Gel, gözlerim uyan, gafletten uyan!

IV

1. **Yûnus** yiter söyler sözün tutulmaz
 Senün kumâşuñ bu yirde şatılmaz
 3. Böyle yatmağ-ıla Hakk'a yitilmez
 Uyan gel gözlerüm ğafletten uyan

277.

Râst, Beste-i Şikâri-zâde*5'li hece ölçüsü*

I

1. Ey Rabb-i Raḥmân
 Eyle gel iḥsân
 3. Qalmasun vîrân
 Bu dil-i nâlân

II

1. Ad ile şanum
 Gide sulṭānum
 3. Yoluñda cânım
 İdeyüm kurbân

IV

- 1 Yûnus söylediğın yeter, sözün tutulmaz,
 2 Senin kumaşın bu yerde satılmaz,
 3 Böyle yatmayla Hakk'a ulaşılmaz,
 4 Gel gözlerim uyan, gafletten uyan!
 277. **74a.**

I

- 1 Ey Rahman Rab,
 2 Gel cömertlik et.
 3 Viran kalmasın,
 4 Bu inleyen kalp.

II

- 1 Benim ad ile şanım,
 2 Gitsin, sultanım.
 3 Canımı yolunda,
 4 Kurban edeyim.

III

1. Luṭf u iḥsān it
Yoluñ āsān it
3. ‘Aşkı mihmān it
Ḳalbe ey Sübhān

IV

1. Feyz-i Sübhānī
Olsa erzānī
3. Ḳul iken anı
Eyler ‘ālī-şān

V

1. Baḳma sen ḳāle
İrgür aḥvāle
3. Bezm-i vişāle
Muntazır bu cān

III

-
- 1 Bağışla ve cömertlik et!
 - 2 Senin yolunu kolay et!
 - 3 Aşkı misafir et,
 - 4 Kalbe, ey Sübhan!

IV

- 1 Sübhan’a ait ilim,
- 2 Lâyık olsa,
- 3 Kul iken onu,
- 4 Şan ve şerefi yüksek olan eder.

V

- 1 Sen söz söylemeye bakma,
- 2 Hâllere ulaş!
- 3 Kavuşma meclisine,
- 4 Bu can bekleyendir.

1. **Fethî** miskîne
Gönlü ğamgîne
3. Kâlbi derdine
Eyle gel dermân

278.
Rehāvî

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

1. Şevk-ıla devr itse ne var peymâne-i tevḥîd olan
Maḥşerde de görmez ḥumâr mestâne-i tevḥîd olan

Kıl 'aşk-ı Mevlâyı sened ol ğarḳ-ı envâr-ı Şamed
'Aḳla virür ders-i ḥired dîvâne-i tevḥîd olan
3. Kesb itmeyen 'aşk-ı Hudâ bilmez nedür zevḳ u şafâ
Ḥaḳḳ-ile olmayan âşinâ bîġâne-i tevḥîd olan

Envâra ğarḳ eyler yüzün ḥaşr eyleyen zikre sözün
Cennetde bilsün kendözin şâhâne-i tevḥîd olan
5. Ḥaḳḳ 'aşkıdur bezm-i [...] şem'i anuñ zikr-i Hudâ
Yansun yakılsun **Vahyiyâ** pervâne-i tevḥîd olan

279.
Pençġâh, Beste-i Çâlâk-zâde

- 1 Zavallı Fethî'ye,
- 2 Gönlü kederliye,
- 3 Onun kalbinin derdine,
- 4 Gel, derman et!

278. 74a-74b.

- 1 Tevhit kadehi olan şevk ile zikir etse ne olur? Tevhidin sarhoşu olan mahşerde de baş ağrısı görmez.
- 2 Sen Mevla'nın aşkını senet et, Samed'in nuruna bat! Tevhidin delisi olan kişi akla akıl dersi verir.
- 3 Huda'nın aşkını kazanmayan, tevhidin yabancı olan; Hak ile tanıdık olmayan, zevk ve sefa nedir bilmez.
- 4 Zikre sözünü vakfeden, yüzünü nurlara batırır; tevhidi şahane olan cennette kendi özünü bilsin.
- 5 Ey Vahyî! Onun meclisinin mumu Huda'nın zikri Hak aşkıdır, tevhidin pervanesi olan yansın yakılsın.

279. 74b-75a. Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.140. (Erdoğan, 2019:295)

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Gül midür bülbül midür şol zār u efgān eyleyen
Ten midür yā cān mıdur 'arşı seyrān eyleyen

Nār u bād u āb u ḥākūñ gel ḥaber vir aşlını
Kim bularuñ her birine emr ü fermān eyleyen
3. Āteşüñ germiyyetinüñ sırrını tuyğur bize
Geh ḥilāf üzre anı kimdür gülistān eyleyen

Yilde kimdür geh nesīm ü geh şabā zevķin vire
Gāh ḥışm-ile niçe büldānı vīrān eyleyen
5. Kimdür anı baña göster şol şularda ṭurmayup
Rüz u şeb yüz üstüne 'aşk-ıla cevlan eyleyen

Ḥāk ne ma'dendür biter andan ma'den geh nebāt
Kimdür anı gāhī ḥayvān gāhī insān eyleyen
7. Ay u gün yıldızları kim döndürür virgil ḥaber
Hem ne seyr içün dönerler bunca devrān eyleyen

Bāde birdür sākī bir meclisdeki yārān da bir
Bādenüñ keyfiyyetini kimdür elvān eyleyen
9. Kiminüñ mescidde boynın egdürüp 'ābid iden
Kimini mey-ḥānede serḥoş u sekrān eyleyen

¹ Şu inleyen ve feryat eden gül müdür, bülbül müdür? Gökyüzünü gezen ten midir, ya da can mıdır?

² Sen gel; ateş, rüzgâr, su ve toprağın aslını haber ver! Bunların her birine emir ve ferman veren kimdir?

³ Sen bize ateşin sıcaklığının sırrını duyur; bazen onu tam ters şekildi gül bahçesi eden kimdir?

⁴ Bazen yelde rüzgâr ve sabah rüzgârı zevkini veren kimdir? Bazen de öfke ile sayısız beldeleri viran eden kimdir?

⁵ Şu sularda durmayıp gündüz ve gece yüz üstü aşk ile kaynayan kimdir? Onu bana göster!

⁶ Toprak nasıl madendir, ondan bazen maden bazen bitki biter; onu bazen hayvan bazen insan eden kimdir?

⁷ Ay, gün ve yıldızları kim döndürür, haber ver! Hem de bunca devran eden nasıl bir gezinti için döner.

⁸ Şarap birdir, saki bir, meclisteki dostlar da bir; şarabın keyfiyetini rengârenk eden kimdir?

⁹ Kiminin mescitte boynunu eğdirip kul eden, kimini meyhanede sarhoş ve mest eden kimdir?

Zāhidūñ beñzūñ şarardup aġladan kim hem nedür
Kāfirūñ küfri daġı fāşıkda ‘işıyān eyleyen

11. Halkdan ayurmuş yüzini pinhāna çıkmış[çekmiş] özini
Ne arar kendini halkdan böyle pinhān eyleyen

Görse maḥbūbı gönül bī-iḥtiyār mā’il olur
Ehl-i derd ‘uşşākı kimdür zār u giryān eyleyen

13. Kim bu sırdan kimini maḥrūm idüp cāhil iden
Kimini maḥrem idinüp ehl-i ‘irfān eyleyen

Vaḥdet ehli cümlede bir yüzi seyrān itdiler
Līk görmez ol yüzi keşretde tuġyān eyleyen

15. Ey Niyāzī kim vücūdın terk iderse oldurur
Cümle yüzler içre ol bir yüzi seyrān eyleyen

280.

Işfahān, Beste-i Qazzāz Emīr

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Zihī cān-kim münevverdür bugün nūr-ı tecellādan
Zihī dil kim mu‘aṭṭardur hevā-yı ‘aşk-ı Mevlādan

Harābāt içre ‘uşşākı görüp ta’n [itme] ey zāhid
Ki ol rüsvā-yı ‘aşk olmuş yanupdur derd-i Mevlādan

¹⁰ Zahidin benzini sarartıp ağlatan kimdir, hem kafirin küfründe hem de günahkârda isyan eyleyen nedir?

¹¹ O yüzünü halktan ayırmış, özünü gizliye çıkmış; halktan kendini böyle gizleyen, ne arar?

¹² Gönül sevgiliyi görse iradesiz ona meyleder; dert sahibi âşıkları inleyen ve ağlayan eden kimdir?

¹³ Bu sırdan kimini mahrum edip cahil eden, kimini sırdaş edinip irfān sahibi eden kimdir?

¹⁴ Vahdet sahipleri yaratılan her şeyde O’nun bir yüzünü seyrettiler ama kesrette taşkınlık eden o yüzü görmez.

¹⁵ Ey Niyâzî! Kim vücudunu terk ederse, bütün yüzler arasında, o bir olanın yüzünü seyreden odur.

280. 75a.

¹ Bu can ki bugün tecelli nurundan aydınlanmıştır, bu gönül ki Mevla’nın aşkının hevesinden güzel kokuludur.

² Ey zahit, meyhaneler içinde âşıkları görüp onları ayıplama! Çünkü onlar o Mevla’nın derdinden yanıp aşkın rezili olmuştur.

3. Göñül dildāra virenler cihānda kılmadı ārām
Yürür āvāre ser-gerdān geçer dünyā vü ‘uqbādan
- Temāşāsın tıyan ‘aşkuñ nazar kılmadı ağıyāra
Ki dā’im ‘aşk u şevk ister uşanmaz ol bu sevdādan
5. Cihānuñ māverāsında kırupdur haymeyi ‘aşık
Dü ‘ālemden haber bilmez dahı hem ‘arş-ı a’lādan
- Hudānuñ ‘aşıkı çokdur velī **Akşemseddīn** gibi
Kanı birdür velī ‘aşık kim yana ‘aşık-ı dil-ārādan

281.

Rāst

14’lü hece ölçüsü

1. Hağdan ğayrı sevgili küllī yalandur yalan
Hağdan ğayrısı fānī bākī degüldür kalan
- Dervīş olan kişinüñ bellü nişānı vardır
Dün uyhusı uyumaz dīdāra müştāk olan
3. **Dervīş Yūnus** bu sözi kāmillerle söyledi
Cāhillerüñ şöḥbeti ‘aqla ziyāndur ziyān

282.

İşfahān

³ Gönlünü sevgiliye verenler bu cihānda rahat etmedi; onlar dünya ve ahiretten vazgeçer, avare ve şaşkın hâlde yürür.

⁴ Aşkın temasını hissedene başkalarına bakmadı; çünkü o bu sevdadan usanmaz, daima aşk ve arzu ister.

⁵ Aşık olan kişi cihânın gerisinde çadırını kurar, onun iki âlemden hem de en yüksek gökyüzünden haberi yoktur.

⁶ Veli Akşemseddīn gibi Huda’nın âşığı çoktur, ama aslına bakarsan gönül süsleyen âşıktan yana âşıklar birdir.

^{281.} **75a-75b.** Yūnus Emre: Dîvân-ı İlâhîyât, ş.107. (Tatcı, 2012:764 ‘Âşık Yūnus’) Divanda 7 beyit.

¹ Hak’tan başka sevgili bütün yalandır, yalan; Hak’tan başkası baki ve fani kalan değildir.

² Dervīş olan kişinin açık işareti vardır, O’nun yüzüne istekli olan kişi gece uykusu uyumaz.

³ Dervīş Yūnus bu sözü kāmillerle söyledi, çünkü cahillerin sohbeti akla ziyandır, ziyan.

^{282.} **75b.** Hasan Sezâyî-i Gülşenî Dîvânî, ş.250. (Özuygun, 2019:290-291)

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Senüñ ‘aşkuñla ey cānān cihān oldı baña zindān
Gezersem gülsitān içre görünür gözüme külhān
- Bir özge derde düş oldum kimesne bilmez aḥvālüm
Yürürem şüretā hürrem göñüldür dem-be-dem giryān
3. Yağup bağrumı dāğladı muḥabbet āteşi ammā
Benüm her dāğ-ı pür-hūnum görünür bir gül-i ḥandān
- Sezāyî** nār-ı firḳatle yanup yakılmadur kārüm
Göñül sūzān ciger büryān gözümnden ḳan aḳar her ān

283.

İşfahān

15’li hece ölçüsü

1. Yandığumçün ‘aşḳ odına rāḥatum Hūdur hemān
Artura derdümi Ḥaḳdan ḥācetüm Hūdur hemān
- Bād-ı şabā esdügince cānumuz bulur şafā
Ḥaste vücūduma her dem ṭāḳatüm Hūdur hemān
3. Yedi ṭamu sekiz uçmaḳdan müberrāyam bugün
Çün naşībüm ‘aşḳa irdi ḳismetüm Hūdur hemān

¹ Ey sevgili! Senin aşkınla cihân bana zindan oldu, gül bahçesi içinde gezersem bile o gözüme ocak gibi görünür.

² Bir özge derde düştüm, hâllerimi kimse bilmez; görünüşte sevinçli yürürüm, ama bazen ağlayan göñüldür.

³ Aşkın ateşi bağrımı yakıp yara etti ama benim kan dolu her yaramdan gülen bir gül görünür.

⁴ Sezâyî benim tüm kazancım ayrılık ateşinde yanıp yakılmaktır; gönül yanan, ciğer kebab olup gözümnden her an kan akar.

^{283.} **75b.** Ümmî Sinân Halvetî Dîvân-ı İlâhiyât, ş.100. (Yalsızuçanlar, 2013:165-166) Divanda 7 beyit.

¹ Aşk ateşine yandığım için rahatım sadece Allah’tır; Allah benim derdimi artırsın Hak’tan isteğim sadece Allah’tır.

² Sabah rüzgârı estiği müddetçe bizim canımız sefa bulur; hasta vücuduma her an gücüm, sadece Allah’tır.

³ Bugün yedi cehennem, sekiz cennetten münezzehim; çünkü benim nasibim aşka ulaştı, benim kismetim sadece Allah’tır.

Küntü kenzen ma'nisinde dersümi hatm eyledüm
Dört kitābuñ varlığıyçün 'âdetüm Hûdur hemân

5. Dir **Sinân Ümmî** bâzergānam bâzāra gelmişem
Müşterî olanlara alam şatam Hûdur hemân

284.
İşfahān

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Feyz-yāb oldu dil ü cān nefḥa-i cānāneden
Mest-i lā-ya'kıl gibi dil bāde-i ḥum-ḥāneden

Keşf idüp vech-i kemālūñ kıldı mir'āta nazar
Lī ma'allāh sırrı zāhir oldu ol şad pāreden
3. Ey Ra'ūfu vey 'Aṭūf ma'den-i luṭf u vefā
Bir nefes zikrūñ ayurma bu dil-i pūr-yaradan

Tā ki fazluñla iriştün maṭlab-ı ā'lāya dil
Meşhed-i 'ulyāya irgür ref' kıl vīrāneden
5. **Vehbiyā** zıkr-i Hudāda bulınur derde devā
Māyeli tevḥīd ile sür māsivāyı aradan

⁴ *Küntü kenzen* "Ben (gizli) bir hazineydim." (Yılmaz, 1992:98) mânâsından dersimi bitirdim, dört kitabın varlığı için âdetim sadece Allah'tır.

⁵ Sinân Ümmî: Tüccarım pazara gelmişim; müşteri olanlara alayım satayım sadece Allah'tır, der.

^{284.} **75b-76a.**

¹ Gönül akılsız sarhoş gibi meyhanenin şarabından; gönül ve can ise sevgilinin nefesinden feyiz bulan oldu.

² O senin mükemmelliğinin yüzünü keşfedip aynaya baktı, *Lī ma'allāh* "Benim Allah ile..." (Yılmaz, 1992:115) sırrı o yüz parçadan ona göründü.

³ Ey Raufu, Atuf vefa ve iyiliğin madeni, bu yara dolu gönülden bir nefes zikrini ayırma!

⁴ Gönül, senin fazlınla en yüksek isteğine ulaşana kadar onu viraneden kurtar yüce şahadet yerine ulaştır.

⁵ Ey Vehbî, Huda'nın zikrinde her derde deva bulunur, sen de esaslı tevhit ile Allah'tan başka her şeyi aradan çıkar!

285.
Niṣābūr, Beste-i Şālih-zāde Edirnevî

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

I

1. Ey şehīd-i Kerbelāya ağlayan
Ağla mātemdür muḥarremdür bugün
3. Āteş-i ḥasretle sīne dāğlayan
Ağla mātemdür muḥarremdür bugün

II

1. Kimdür ol şāh-ı şehīd-i Muştafā
Nūr-ı çeşm-i Murtażā āl-i ‘abā
3. Cedd-i pākidür Muḥammed Muştafā
Ağla mātemdür muḥarremdür bugün

III

1. Her seher şanma şafaqla şebnemi
Andı kan ağlar felekler ol demi
3. ‘Ālemi tutdı Hüseynüñ mātemi
Ağla mātemdür muḥarremdür bugün

285. **76a.** Hasan Sezâyî-i Gülşenî Dîvânı, ş.4. (Özuygun, 2019:165) Divanda 7 bent.

I

- 1 Ey Kerbelâ şehidine ağlayan,
2 Ağla! Bugün matemdir, haram kılınmıştır.
3 Hasret ateşiyle göğsünü yara eden,
4 Ağla! Bugün matemdir, haram kılınmıştır.

II

- 1 O Mustafa’nın şehidinin şahı kimdir?
2 Ali’nin gözünün nuru, peygamberin akrabası,
3 Muhammed Mustafa onun temiz atasıdır,
4 Ağla! Bugün matemdir, haram kılınmıştır.

III

- 1 Her seher şafakla çiy var sanma!
2 Felekler o zamanı andı, kan ağlar.
3 Hüseyin’in yaşı âlemi sardı,
4 Ağla! Bugün matemdir, haram kılınmıştır.

IV

1. Çār-ı yār ile Muḥammed ey sa‘īd
Oldılar tesmīm ü zaḥm-ile şehīd
3. Kıydılar raḥm itmeyüp bunca ‘anīd
Ağla mātemdür muḥarremdür bugün

V

1. Ey **Sezāyī** bilmiş ol şāh-ı Hüseyn
Cümleye sevmekdür anı farz-ı ‘ayn
3. Şeksüz ehlullāha oldu nūr-ı ‘ayn
Ağla mātemdür muḥarremdür bugün

286.

Māhūr, Beste-i Küçük Mü’ezzin

Mefā‘ilün mefā‘ilün fe‘ülün

I

1. Eyā rehber olan rāh-ı vişāle
Muḥammed Muştafā sultān-ı kevneyn
3. Senüñle irdiler nūr-ı cemāle
Muḥammed Muştafā sultān-ı kevneyn

IV

- 1 Ey saadetli dört sevgili ile Muhammed,
- 2 Onlar zehirleme ve yara ile şehit oldular,
- 3 Bunca inatçı kişi merhamet etmeyip onlara kıydılar,
- 4 Ağla! Bugün matemdir, haram kılınmıştır.

V

- 1 Ey Sezâyî! Sen Hüseyin şahı bilmiş ol,
- 2 Herkese farz onu sevmektir.
- 3 Şüphesiz o evliyaya göz nuru oldu,
- 4 Ağla! Bugün matemdir, haram kılınmıştır.

286. **76a-76b.**

I

- 1 Ey kavuşma yoluna rehber olan,
- 2 İki âlemin sultanı Muhammed Mustafa!
- 3 Onlar Allah’ın cemalinin nuruna seninle ulaştılar,
- 4 İki âlemin sultanı Muhammed Mustafa!

II

1. Ki ol taht-ı risālet şāhı sensin
Günehkāruñ şefā‘at-ḥāhı sensin
3. Göñüller burcınun çün māhı sensin
Muḥammed Muştafā sultān-ı kevneyn

III

1. Ḥabīb-i ḥazret-i Yezdān Muḥammed
Yoluñda sālīkūñ bu **Dervīş Ahmed**
3. Ne var ‘afv it kusūrın eyleme red
Muḥammed Muştafā sultān-ı kevneyn

287.

Māhūr

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

I

1. İsteyen būy-ı vişālī bir gül-i bī-ḥārdan
Sa‘y idüp bir gül kōparsun gülşen-i envārdan
3. Rūşen eyle cān gözin nūr-ı cemāl-i yārdan
Bağma fānīye elüñ çek vardan deyyārdan

II

- 1 O peygamberler tahtının şahı sensin,
- 2 Günahkârın şefaati isteyeni sensin,
- 3 Çünkü gönüller burcunun ayı sensin,
- 4 İki âlemin sultanı Muhammed Mustafa!

III

- 1 Yezdan hazretlerinin sevgilisi sensin,
- 2 Bu Dervîş Ahmed yolunda salikin,
- 3 Ne olur onun kusurunu affet, onu reddetme!
- 4 İki âlemin sultanı Muhammed Mustafa!

287. **76b.**

I

- 1 Kavuşmanın kokusunu bir dikensiz gülden isteyen,
- 2 Çalışıp nurların gül bahçesinden bir gül koparsın,
- 3 Can gözünü, sevgilinin yüzünün nuruyla aydınlat,
- 4 Fâni olana bakma, her şeyden ve zahitten vazgeç!

II

1. ‘Ālem-i envāra ‘azm it eyle zulmetden ‘ubūr
Her taraftan zātuñi itsin ihāta baħr-i nūr
3. Luṭfa müstağrağ olup bulsın gönül bāğ-ı huzūr
Bağma fānīye elüñ çek vardan deyyārdan

III

1. Ey **Gafūrī** bulmak isterseñ fenā-ender-fenā
Sa‘y idüp işbāta iriş eyle nefī māsivā
3. Bendesine gör neler ihsān ider Kādir Hudā
Bağma fānīye elüñ çek vardan deyyārdan

288.

Māhūr, Güfte-i Sulṭān Aḥmed-i Sālīs, Beste-i Tosun-zāde

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

I

1. Zikrūñ ile olmışam raṭbū’l-lisān
Yā ğıyāse’l-müstağīşīn el-amān
3. Firqatūñ nārına yok tāb u tüvān
Yā ğıyāse’l-müstağīşīn el-amān

II

- 1 Sen nurlar âlemine niyet et, karanlıktan geç!
2 Nur denizi her taraftan senin şahsını çevirip, kuşatsın.
3 Gönül, güzelliğe dalıp huzur bağını bulsun.
4 Fâni olana bakma, her şeyden ve zahitten vazgeç!

III

- 1 Ey Gafūrī! Yokluk içinde yokluk bulmak istersen,
2 Çalışıp ispata ulaş, Allah’tan başka her şeyi sürgün et!
3 Gör! Kudret sahibi Huda kuluna neler bağışlar,
4 Fâni olana bakma, her şeyden ve zahitten vazgeç!
288. **76b-77a.**

I

- 1 Senin zikrin ile ben güzel söz söyleyen olmuşum,
2 Ey yardım isteyenlerin yardımcısı, yardım et!
3 Senin ayrılığının acısına güç ve kuvvet yok,
4 Ey yardım isteyenlerin yardımcısı, yardım et!

II

1. Oldı kārūm rūz u şeb āh ile zār
Gülşen-i ‘aşkuñda olmışam hezār
3. Merḥamet kıl ḥālūme luṭf it ne var
Yā ġiyāse’l-müstağīṣīn el-amān

III

1. Bulmadum yolu āşiyān-ı vaḥdete
Ḥayret el virdi bakup bu keşrete
3. İrmedüm ben bezm-i ḥāşş-ı vuşlata
Yā ġiyāse’l-müstağīṣīn el-amān

IV

1. İki ‘ālemde eyā Rabbü’l-Mücīb
Herkesüñ maḫşūdını eyle naşīb
3. Zerre-i ‘aşkuñ niyāz eyler **Necīb**
Yā ġiyāse’l-müstağīṣīn el-amān

289.

Māhūr

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Elā ey mürşid-i ‘ālem ḥaber vir ‘ilm-i Mevlādan
Elā ey ma‘nī-yī ādem ḥaber vir remz-i esmādan

II

- 1 Gece ve gündüz işim ah ile ağlamak oldu,
2 Senin aşkının gül bahçesinde ben bülbül olmuşum,
3 Hâlime merhamet et, iyilik et! Ne var?
4 Ey yardım isteyenlerin yardımcısı, yardım et!

III

- 1 Vahdet yuvasının yolunu bulamadım,
2 Hayret makamı bu kesrete bakıp bana yardım etti,
3 Ben kavuşmanın has meclisine ulaşmadım,
4 Ey yardım isteyenlerin yardımcısı, yardım et!

IV

- 1 Ey iki âlemde Mucip Rab!
2 Herkesin isteğini nasip et!
3 Necib senin aşkının zerresini ister,
4 Ey yardım isteyenlerin yardımcısı, yardım et!

289. 77a. Niyâzî-i Mısırî Dîvânı, ş.133. (Erdoğan, 2019:285) Divanda 7 beyit.

- 1 Ey âlemin mürşidi gözünü aç, Mevla’nın ilminden haber ver! Ey insanın mânâsı gözünü aç, isimlerin sembollerinden haber ver!

Ne sırdur Âdem ü Havvâ ne sırdur ‘*alleme*’-l-*esmâ*
Ne sırdur sidre vü tûbâ haber vir ‘arş-ı a’lâdan

3. Nedür dillerdeki ‘ilmeyn nedür hem remz-i Zülkarneyn
Ne yirdür mecma‘ül-bahreyn haber vir Hızır u Mūsādan

Ne yirdür merkez-i ednâ nedür yâ halka-i vuştâ
Bilinmez zerre-i kübrâ haber vir sen bu şugrâdan

5. Kimüñdür feyz ü hem ihyâ ne sırdur hem-dem-i ‘İsâ
Nedür Meryemdeki deryâ haber vir dürr-i yektâdan

Nedür **Mısır** u nedür Ken‘ân selîm kimdür yâ kimdür Ân
Haber virdi bunı Qur‘ân haber vir seb‘-i kurrâdan

290.

Māhūr, Beste-i Dede

Mef‘ülü mefâ‘ilü mefâ‘ilü fe‘ülün

1. Alduñ mı gönül hüsniye yektâ haberin sen
Tuyduñ mı hem ol Yūsuf-ı zībâ haberin sen

Ya‘kûb-veş ol dîdelerüñ görmez olunca
Ağladı mı tâ şorsañ o bînâ haberin var [sen]

3. Yūsuf yolına ağlayan ancak dime Ya‘kûb
İşitdün anı noldı Züleyhâ haberin sen

² Âdem ve Havva ne sırdır, ‘*alleme*’-l-*esmâ* “ve Âdem’e **bütün isimleri** öğretti. Sonra bunları meleklerle gösterip “Sözünüzde doğru iseniz şunların isimlerini bana söyleyin” dedi.” (Bakara 2/31) ayeti ne sırdır, Sidre ve Tuba ağacı ne sırdır? Sen en yüksek gökten haber ver!

³ Gönüllerdeki iki ilim nedir, hem Zülkarneyn’in işareti nedir? İki denizin kavuştuğu hangi yerdir? Sen Hızır ve Musa’dan haber ver!

⁴ En aşâğının merkezi hangi yerdir, peki ya ortada buluna halka nedir? En büyüğün zerresi bilinmez, sen bu daha küçük olandan haber ver!

⁵ Hem feyiz ve hem de diriltme kimindir, İsa’nın arkadaşı ne sırdır, Meryem’deki deniz nedir? Sen eşsiz inciden haber ver!

⁶ Mısır ve Kenan nedir, kusursuz kimdir peki ya güzellik(sevgili) kimdir? Bunu Kur’an haber verdi, sen yedi hafızdan haber ver!

^{290.} **77a-77b.** Niyâzî-i Mısırî Dîvânı, ş.138. (Erdoğan, 2019:292-293) Divanda 12 beyit.

¹ Gönül sen güzellik ve tek olanın haberini aldın mı, bir de sen o güzel Yusuf’un haberini duydun mu?

² Yakup gibi o gözlerin görmez oluncaya kadar, sen basiretli kimsenin haberini sorsan o ağladı mı?

³ Sen Yusuf yoluna ağlayan sadece Yakup deme! Çünkü Sen Züleyha haberini işittin, ne oldu?

Şular gibi yüzün yire sür alma yolundan
Alada alursın yüri deryā aberin sen

5. B lb llere de orma y ri ālet-i ‘aı
Pervāneden al gizlice tenhā aberin sen

Tevh di anur *lā* ile ibāt-ı v c d 
orup [orma] g zel m anlara *illā* aberin sen

7. Her kim bu yola ıdıla girmezse yok olmaz
Yok olmayıca Y sufu ummā aberin sen

Lāh t-ile nās t  g  l alad  ise
Mır  aa or āfile ‘anā aberin sen

291.

Māh r, Beste-i Dede

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

I

1. İbu g  l m ālini bilmez cihānda var olan
H  bilür mi zāt-ı āb  nār iinde nār olan
3. em‘-i g lde n r  görmez ‘aks-i g lde ār olan
Yokluında var olan varlıda bilmez yokluı
5. obet-i yār lezzetin bilmez begüm ayār olan

4 Sen sular gibi yüzünü yere s r, yolundan kalma, yürü! Sen deniz haberini alakta alırsın.
5 Yürü, akın hālini b lb llere de sorma! Sen تنها yer haberini gizlice pervaneden al!
6 O tevhidi, *lā* ile vücudunun ispatı sanır; güzelim, sen onlara *illā* haberini sorma!
7 Her kim bu yola doru söz ile girmezse yok olmaz, sen yok olmayınca Yusuf’un haberini
bekleme!
8 Gönül, ilah   lem ve insanlıı anladıysa, Mır  sen ona bir de Kaf ile Anka haberini sor!
291. **77b.**

I

1 Cihānda var olan ite bu gönlümün hālini bilmez.
2 Ate iinde ate olan suyun özünü bilir mi?
3 G l n aksinde diken olan, g l n mumunun nurunu görmez.
4 Yokluunda var olan varlıta yokluu bilmez.
5 Beyim, yabancı olan sevgilinin sohbetinin lezzetini bilmez.

II

1. Ğayr-ile şöhet ider mi yâri ile yâr olan
Kim haķıķat vechi üzre zülf-i yâre bend olan
3. Ma‘rifet dârında oldur ‘âķıbet ber-dâr olan
Zulmet-i cāndan geçendür ṯalib-i envār olan
5. Māsivā vechinden imkân perde[sin] ref^e eyleyen?

III

1. Oldurur tevḥīd-i Ḥaķķa vāķıf-ı esrār olan
Sırr-ı Ḥaķķı keşf ider mi ‘âşık-ı Settār olan
3. Bunda bulan anda görür bilmeyen görmez gider
Mahviyā bildüñ mi kimdür lāyık-ı dīdār olan
5. Lāyık-ı dīdār-ı Ḥaķdur yine de bīdār olan

292.

Māhūr, Beste-i Ḥācı Ramażān*10’lu hece ölçüsü*

1. Ayurma beni senden Yaradan
Düşüp ölürem ben bu yaradan

Ağlama direm şol gözlerüme
Ḵan yaş akıdur akdan karadan
3. Öldüğüm için ğam mı çekerüm
Alur cānumı bir gün Yaradan

II

- 1 Sevgilisi ile sevgili olan başkasının sohbetini eder mi?
- 2 Hakikat yüzü üstünde yârin saçına bağ olan,
- 3 Sonu asılmak olan marifet ağacında olan odur.
- 4 Nurların isteyen olan can karanlığından geçendir,
- 5 Allah’tan başka her şeyin yüzünden imkân perdesini kaldıran.

III

- 1 Hakk’ın tevhidine sırların bileni olan odur.
- 2 Settār âşığı olan Hakk’ın sırrını keşfeder mi?
- 3 Bunda bulan onda görür, bilmeyen görmez gider.
- 4 Ey Mahvî! O’nun yüzünün lāyığı olan kimdir bildin mi?
- 5 Uyanık olan yine de Hakk’ın görüşmesine lāyıktır.
292. **78a.** Yûnus Emre: Dîvân-ı İlâhîyât, ş.284. (Tatçı, 2012:415) Divanda 8 beyit.
- 1 Yaratan beni senden ayırma! Ben bu yaradan düşüp ölürüm.
- 2 Şu gözlerime ağlama derim, gene de o beyazından karasından kanlı yaş akıtır.
- 3 Öldüğüm için keder mi çekerim? Yaratan canımı bir gün alır.

Varam yüz sürem şeyh ışığıne
Bir hırka giyem yüz biñ pāreden

5. ‘**Âşık Yûnus**uñ budur maķşûdı
Ala yārini çıķa aradan

293.

Nevā

5’li hece ölçüsü

I

1. Bilmem nideyüm
‘Aşkuñ elinden
3. Kanda gideyüm
‘Aşkuñ elinden

II

1. Diñle zārumı
Koydum ‘ārumı
3. Virdüm serümi
‘Aşkuñ elinden

4 Gideyim, şeyhin eşiğine yüz süreyim; yüz bin parçadan bir hırka giyeyim.
5 Âşık Yûnus’un isteği budur: sevgilisini alıp aradan çıksın.
293. 78a. Yûnus Emre: Dîvân-ı İlâhîyât, ş.108. (Tatçı, 2012:765 ‘Âşık Yûnus’) Divanda 6 bent.

I

- 1 Ne yapayım bilmem,
2 Aşkın elinden.
3 Nereye gideyim,
4 Aşkın elinden.

II

- 1 İnlememi dinle,
2 Utanmamı bıraktım,
3 Başımı verdim,
4 Aşkın elinden.

III

1. Varum vireyüm
‘Üryān olayum
3. Kādre ireyüm
‘Aşkuñ elinden

IV

1. Kaddüm yay oldu
Bağrum hūn oldu
3. İşüm zār oldu
‘Aşkuñ elinden

V

1. **Yūnusuñ sözi**
Kül oldu özi
3. Kan ağlar gözi
‘Aşkuñ elinden

294.

Nevā

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Gel berü ey göñlümüñ şahnında seyrān eyleyen
Zerrece bir kaçreyi ‘aşk-ile ‘ummān eyleyen

III

- 1 Varımı vereyim,
- 2 Çıplak olayım,
- 3 İtibara ulaşayım,
- 4 Aşkın elinden.

IV

- 1 Boyum büküldü,
- 2 Bağrım kan oldu,
- 3 İşim ağlamak oldu,
- 4 Aşkın elinden.

V

- 1 Yūnus’un sözü,
- 2 Özü kül oldu,
- 3 Gözü kan ağlar,
- 4 Aşkın elinden.

294. **78a-78b.** Üftâde Divanı (İnceleme-Metin), ş.22. (İlhan, 2020:75) Divanda 7 beyit.
1 Ey gönlümün meydanında gezen, zerrece bir damlayı aşk ile büyük deniz eden, buraya gel!

On sekiz biñ ‘âleme sığmaz iken bu ‘aşk-ile
Bir haber birle aña dünyâyı zindân eyleyen

3. Varlığum da zerre zerre sedd ola yolda baña
Al elüm kırtar bu sedden luṭf u iḥsân eyleyen

Ehl-i ‘irfân didiler sen çıkmayınca aradan
Bilemezsin kimdürür kendüyi pinhân eyleyen

5. Bilmek isterseñ naṣar kıl sırruña **Üftâde** sen
Tâ bilesin kimdürür sırruñda seyrân eyleyen

295.

Nevâ, Beste vü Güfte

11’li hece ölçüsü

I

1. Feth olunca Hâḳdan yana yolumuz
Göñül şabr eyle şükr eyle bir zamân
3. Açılınca dost bağında gülümüz
Göñül şabr eyle şükr eyle bir zamân

² Bu aşk ile on sekiz bin âleme sığmaz iken, bir haber ile ona dünyayı zindan eden!
³ Bana iyilik ve cömertlik eden! Varlığım da yolda zerre zerre bana set olsa yardım et, bu setten beni kurtar.

⁴ Bilgi sahipleri bana: Sen aradan çıkmayınca, kendini gizleyen kimdir, bilemezsin, dediler.
⁵ Üftâde sen bilmek istersen sırrında gezdiren kimdir, bilene kadar O’nun sırrına bak!

295. **78b.**

I

¹ Hak’tan yana yolumuz açılınca,
² Ey gönül, bir zaman sabret, şükret!
³ Dost bağında gülümüz açılınca,
⁴ Ey gönül, bir zaman sabret, şükret!

II

1. Hâkdan irse kula bugün sa‘âdet
Kalmaz yolda lâ-büd olur hidâyet
3. İrişince cezbe ile ‘inâyet
Göñül şabr eyle şükr eyle bir zamân

III

1. Menâzile merâtibe irince
Ma‘ânî dürlü dürlü görölünce
3. Dost iline cezbe ile varınca
Göñül şabr eyle şükr eyle bir zamân

IV

1. Nûr-ı Hâkla **Tâlib** ire murâda
Yitişince ol hâzretten irâde
3. Gide hicâb hîç kalmaya arada
Göñül şabr eyle şükr eyle bir zamân

296.
Beyâtî

II

- 1 Bugün Hak’tan kula saadet ulaşsa,
2 O yolda kalmaz, elbette doğru yolda olur,
3 Cezbe ve iyilik ulaşınca,
4 Ey gönül, bir zaman sabret, şükret!

III

- 1 Menziller, mertebeler ulaşınca,
2 Anlamlar türlü türlü görölünce,
3 Dost iline cezbe ile varılınca,
4 Ey gönül, bir zaman sabret, şükret!

IV

- 1 Hakk’ın nuruyla Tâlib isteğine ulaşsın,
2 O hazretten emir yetişince,
3 Utanma gitsin, hiç arada kalmasın,
4 Ey gönül, bir zaman sabret, şükret!

²⁹⁶. **78b-79a.** Seyyid Nizamoğlu Divanı, ş.158. (Özdemir, 1996:154)

11'li hece ölçüsü

I

1. Mevlām gözüm yaşı akar sel olur
İner engin deryāsına göl olur
3. Āhum dūdı çıkar ‘arşa yol olur
Ḥaqqı isteyenler tevḥīd eylesün

II

1. Devrān ider üçler kırklar yediler
Ḥaqqı kabūl idüp dünyā kodılar
3. Anuñçün anlara dervīş didiler
Ḥaqqı isteyenler tevḥīd eylesün

III

1. Dervīş olanlaruñ bağı baş olur
Dili tevḥīd ider gözi yaş olur
3. Munkir olanlaruñ bağı taş olur
Ḥaqqı isteyenler tevḥīd eylesün

I

- 1 Mevla'm gözümün yaşı akar, sel olur,
- 2 Sonsuz denizine iner göl olur,
- 3 Gökyüzüne ahımın dumanı çıkar yol olur,
- 4 Hakk'ı isteyenler tevhit etsin.

II

- 1 Üçler, kırklar, yediler döner,
- 2 Onlar Hakk'ı kabul edip dünyayı bıraktılar,
- 3 Onun için onlara derviş dediler,
- 4 Hakk'ı isteyenler tevhit etsin.

III

- 1 Derviş olanların bağı yara olur,
- 2 Dili tevhit eder, gözü yaş olur,
- 3 İnkâr edenlerin bağı taş olur,
- 4 Hakk'ı isteyenler tevhit etsin.

IV

1. Bülbul-veş düşmişem gülün zârına
Manşûr olup geldüm ‘aşkuñ dârına
3. Şakın aldanmayuñ münkir âlına
Hakḳı isteyenler tevḥîd eylesün

V

1. Gülinden ayrılmış bülbul gibiyem
Efendisi koğmış bir kul gibiyem
3. Bağrı [Bāğı] ‘asker basmış yol gibiyem
Hakḳı isteyenler devrân eylesün

VI

1. Bakın Seyyid Seyfullāhuñ ḥâline
Cân u başın virdi Allāh yolına
3. Şakın inanmayın dünyâ mālına
Hakḳı isteyenler tevḥîd eylesün

297.

Güfte-i Sultân Murād-ı Şâliş

IV

- 1 Bülbul gibi gülün ağıdına düştüm,
- 2 Mansur olup aşkın dar ağacına geldim,
- 3 Sakın, siz inkâr edenlerin hilesine inanmayın!
- 4 Hakk’ı isteyenler tevhit etsin.

V

- 1 Gülünden ayrılmış bülbul gibiyim,
- 2 Efendisi kovmuş bir kul gibiyim,
- 3 Bağını asker basmış bir yol gibiyim,
- 4 Hakk’ı isteyenler tevhit etsin.

VI

- 1 Seyyid Seyfullâh’ın ḥâline bakın,
- 2 O Allah yoluna can ve başını verdi,
- 3 Sakın, dünya malına inanmayın!
- 4 Hakk’ı isteyenler tevhit etsin.

297. 79a-79b. Makam ve bestekâr bilgisi bulunmamaktadır.

11'li hece ölçüsü

I

1. Uyan ey gözlerüm ğafletten uyan
Uyan ey uykusu çok gözüm uyan
3. ‘Azrā‘îlũñ kaşdı cānadur inan
Uyan ey uykusu çok gözüm uyan

II

1. Seherde uyanur hep cümle kuşlar
Dilli dillerince tesbîhe başlar
3. Tevhîd ider taşlar ağaçlar taşlar
Uyan ey uykusu çok gözüm uyan

III

1. Semāvātuñ kapuların açarlar
Mü'minler yüzine rahmet saçarlar
3. Seherde kalkana hülle biçerler
Uyan ey uykusu çok gözüm uyan

I

-
- 1 Ey gözlerim uyan, gafletten uyan!
 - 2 Uyan, ey uykusu çok gözüm uyan!
 - 3 Azrail'in kastı canadır inan,
 - 4 Uyan, ey uykusu çok gözüm uyan!

II

- 1 Hep bütün kuşlar seherde uyanır,
- 2 Dilli dillerince teşbihe başlar,
- 3 Dağlar, ağaçlar, taşlar tevhit eder,
- 4 Uyan, ey uykusu çok gözüm uyan!

III

- 1 Göklerin kapılarını açarlar,
- 2 İnananların yüzüne merhamet saçarlar,
- 3 Seherde kalkana cennet elbisesi biçerler,
- 4 Uyan, ey uykusu çok gözüm uyan!

IV

1. Bu dünyā fānīdūr şaķın aldanma
Mağrūr olup tāt u tahta tayanma
3. Yedi iķlīm benüm deyü güvenme
Uyan ey uyķusu çok gözüm uyan

V

1. Benim **Murād** ķuluñ suçumu ‘afv it
Şuçumu bağışla günāhum ref it
3. Hāzretüñ sancağı dibinde haşr it
Uyan ey uyķusu çok gözüm uyan

298.

‘Uşşāk

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Tecellī şevķ-i dīdāruñ beni mest eyledi hayrān
Ene’l-Hak sırrını cānum anuñķün ķılmadı pinhān

‘Aceb hayrān u mestem ki bilişdüm bilmezem yāri
Gözüm her ķanda ki baksa görünür şūret-i Raḥmān
3. Cihān tılsımınıñ bendi benüm elimdedür şimdi
Benem bugün bu meydānda benümdür top ile çevgān

IV

- 1 Bu dünya geçicidir, sen ona sakın aldanma!
- 2 Gururlu olup taca ve tahta güvenme,
- 3 Yedi kıta benim diye güvenme,
- 4 Uyan, ey uykusu çok gözüm uyan!

V

- 1 Benim kulun Murād suçumu affet,
- 2 Suçumu bağışla günahımı kaldır,
- 3 Hazretinin sancağı dibinde topla!
- 4 Uyan, ey uykusu çok gözüm uyan!

298. 79b. Eşrefoğlu Rûmî ve Divânı (İnceleme-Metin), ş.85. (Güneş, 1994:334-336) Divanda 19 beyit.

¹ Tecelli ve görüşmenin arzusu beni sarhoş ve hayran etti, onun için *ene’l-Hak* “Ben Hakk’ım” sırrını canım gizleyemedi.

² Ben acayip hayran ve sarhoşum ki sevgiliyi bilmezdim, biliştim; ondan sonra benim gözüm her nereye baksa bana Rahman’ın sureti görünür.

³ Şimdi cihân tılsımının bendi benim elimdedir; bugün bu meydanda olan benim, top ile çevgan benimdir.

Çürümüş tenlere bir kez eğer dirsem *bi-iznî kum*
Yalın ayak u baş açık kamusı koyalar ‘üryân

5. Benem Manşûrî dâr iden benem ağyârı yâr iden
Benem her varı var iden benüm emrümdeyir yeksân

Mekânsuz bî-mekānam ben zamānsuz bî-zamānam ben
Dü ‘âlemde hemānam ben benem her giden ü tûran

7. Şanurlar Eşrefoğluyam ne Rûmîyem ne İznîkî
Benem ol dâ’im ü bākî görindüm şüretâ insân

299.

‘Uşşâk Beste-i Zâkir Dragmanî

Fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilün

1. Mağdem-i zât-ı şerîfî *rahmeten li’l- ‘âlemîn*
İns ü cân buldı selâmet Cebrâ’îl oldı emîn
(*Yâ emāne’l-hā’ifîn yâ şefî’a’l-müznîbîn yâ Resûlallâh*)

Şafha-ı zâhrında[dur] hatm-i risâlet hâtemi
Zât-ı *mevşûk[un]* bihi bes oldı hatmü’l-mürselîn
(*Yâ emāne’l-hā’ifîn yâ şefî’a’l-müznîbîn yâ Resûlallâh*)

3. Yazdılar ser-nâme-i ‘unvânına şâh-ı rusûl
Nâzil oldı şânına çün sûre-i Feth-i mübîn
(*Yâ emîne’l-hā’ifîn yâ şefî’a’l-müznîbîn yâ Resûlallâh*)

⁴ Çürümüş tenlere eğer bir kez *bî-iznî kum* “Allah’ın izniyle diril!” dersem, yalın ayak başı açık herkesi çıplak bırakırlar.

⁵ Mansur’u asılmış eden benim, yabancıları sevgili eden benim; her varı var eden benim, onlar her zaman, benim emrimdedir.

⁶ Ben mekânı olmayan mekânsızım, ben zamanı olmayan zamansızım; ben iki âlemde o anda bulunurum, her giden ve duran benimdir.

⁷ Beni Eşrefoğlu’yum sanırlar, ancak ben ne Rûmî’yem ne İznîkî; o daim ve sonsuz olan benim, sadece görünüşte insan olarak göründüm.

299. 79b-80a.

¹ Onun mübarek zatının gelişi *Rahmeten li’l- ‘âlemîn* “ve seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik”. (Enbiya 21/107)’dir; insan ve cin taifesi onunla kurtuluş buldu, Cebrail onunla güvenilir oldu.

² Peygamberlerin sonuncusu mührü onun sırtındadır, peygamberlerin sonuncusu çok beğenilen, inanılır zatı yeterli oldu.

³ Onun için unvan kitabına peygamberlerin şahı yazdılar, çünkü onun şânına açık Fetih suresi indi.

Ümmeti olmağla fahr itsek ‘aceb mi aḳdeme
 Toğıcak zātıyla fahr itdi semāvāt ü zemīn
 (Yā emīne ‘l-ḥā ‘ifīn yā ṣefī ‘a ‘l-müznībīn yā Resūlallāh)

5. Yevm-i maḥşer yā Resūlallāh **Şahvî** mücrime
 Kıl şefā‘at re’fetiñle yā ṣefī ‘a ‘l-müznībīn
 (Yā emīne ‘l-ḥā ‘ifīn yā ṣefī ‘a ‘l-müznībīn yā Resūlallāh)

300.

‘Uşşāk, Beste-i Çālāk-zāde

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

I

1. Baḥr-ı tevḥīdde bulan dürr-i yetīm
 Şeyḥ Ḥasandur Şeyḥ Ḥasandur Şeyḥ Ḥasan
 3. Hem olan ḥulḳi ḥasen ṭab‘ı kerīm
 Şeyḥ Ḥasandur Şeyḥ Ḥasandur Şeyḥ Ḥasan

II

1. Şeyḥ Ḥasan mürşid idi bil bī-gümān
 Bende olmışdı aña ḥalḳ-ı cihān
 3. Maḫzar olan cezbe-i Ḥaḳḳa her ān
 Şeyḥ Ḥasandur Şeyḥ Ḥasandur Şeyḥ Ḥasan

⁴ Evvelden biz onun ümmeti olmakla övünsek tuhaf mı? Gökler ve yer dahi onun doğacak zatıyla övündü.

⁵ Ey Allah’ın peygamberi, ey günahkarların şefaâtçisi! Maḫşer gününde Sahvî suçluya, Merhametinle şefaât et.

(Ey korkanlara emniyet veren, ey günahkârların şefaâtçisi, ey Allah’ın peygamberi!)

^{300.} **80a.**

I

- 1 Tevhit denizinde inci tanesi bulan,
 2 Şeyḥ Ḥasan’dır, Şeyḥ Ḥasan’dır, Şeyḥ Ḥasan.
 3 Hem şerefli karakter, güzel huylu olan,
 4 Şeyḥ Ḥasan’dır, Şeyḥ Ḥasan’dır, Şeyḥ Ḥasan.

II

- 1 Süphesiz Şeyḥ Ḥasan mürşit idi, bil!
 2 Ona cihān halkı kul olmuştu,
 3 Her an Ḥaḳḳ’ın cezbesine ulaşan,
 4 Şeyḥ Ḥasan’dır, Şeyḥ Ḥasan’dır, Şeyḥ Ḥasan.

III

1. Zıkr ü fikr itmiş idi ol pîşesin
Zıkr-i Hakk itmiş idi endîşesin
3. Hem kıran ‘ār ile nāmūs şîşesin
Şeyh Hasandur Şeyh Hasandur Şeyh Hasan

IV

1. Hazret-i Ümmî Sināndur ceddi bil
Dervîş Ahmed bende ol ez-cān u dil
3. Mürşidüñ kimdür diyene söylegil
Şeyh Hasandur Şeyh Hasandur Şeyh Hasan

301.

‘Irāk

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

I

1. Baħr-ı ‘aşk içre bulan dürr-i ‘Aden
Şeyh Hasandur Şeyh Hasandur Şeyh Hasan
3. Meskeni vü medfeni olan Yemen
Şeyh Hasandur Şeyh Hasandur Şeyh Hasan

III

- 1 O işini zikir ve fikir etmişti,
- 2 Endişesini Hakk’ın zikri etmişti,
- 3 Üstelik ar ve namus şîşesini kıran,
- 4 Şeyh Hasan’dır, Şeyh Hasan’dır, Şeyh Hasan.

IV

- 1 Atası Ümmî Sinan hazretleridir bil!
 - 2 Dervîş Ahmed can ve gönülden ona kul,
 - 3 Mürşidin kimdir, diye söyleyene,
 - 4 Şeyh Hasan’dır, Şeyh Hasan’dır, Şeyh Hasan.
301. **80a-80b.**

I

- 1 Aşk denizi içinde Aden incisini bulan,
- 2 Şeyh Hasan’dır, Şeyh Hasan’dır, Şeyh Hasan.
- 3 Meskeni ve mezarı Yemen olan,
- 4 Şeyh Hasan’dır, Şeyh Hasan’dır, Şeyh Hasan.

II

1. Nola ger kaldıysa Yemende özi
Anda tolinur Süheylüñ yıldızı
3. Eyleyen ihyā giceyle gündüzi
Şeyh Hasandur Şeyh Hasandur Şeyh Hasan

III

1. Şeyh Hasan necm-i Hudādur tā ezel
Vāşıl-ı nūr-ı Hudā-yı lem-yezel
3. Olan ahvāli vü aqvāli güzel
Şeyh Hasandur Şeyh Hasandur Şeyh Hasan

IV

1. Rāh-ı ‘aşka cānile başı koduñ
Bî‘at idüp aña eyvallāh didüñ
3. Ger şorariseñ yā kimdür mürşidüñ
Şeyh Hasandur Şeyh Hasandur Şeyh Hasan

II

- 1 Eğer özü Yemen’de kaldıysa ne olur?
- 2 Süheyl’in yıldızı onda dolandır,
- 3 Geceyle gündüzü canlandıran,
- 4 Şeyh Hasan’dır, Şeyh Hasan’dır, Şeyh Hasan.

III

- 1 Ezelden beri Şeyh Hasan Huda’nın yıldızıdır,
- 2 Daima Huda’nın nuruna ulaşan,
- 3 Hâlleri ve sözleri güzel olan,
- 4 Şeyh Hasan’dır, Şeyh Hasan’dır, Şeyh Hasan.

IV

- 1 Aşk yoluna o can ile başını koydu,
- 2 Sen de ona bağlanıp eyvallah dedin,
- 3 Eğer sen sorarsan, ey! Senin mürşidin kimdir?
- 4 Şeyh Hasan’dır, Şeyh Hasan’dır, Şeyh Hasan.

V

1. **Hulviyā** bî‘at idenler pîrine
Her nefes uymak gerek tedbîrine
3. Beñzemez ol zühdile hîç birine
Şeyh Hasandur Şeyh Hasandur Şeyh Hasan

302.

‘Uşşāk

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

I

1. Şu‘ā‘-ı şem‘-i bezm-ārā-yı ‘uşşākā şafāsın sen
Ziyā-yı āfitāb-ı evc-i burc-ı ıstıfāsın sen
3. Taķiyyü’l-etķiyā şemsü’l-verā bedrü’d-dücāsın sen
Şafıyyü’l-aşfiyā sulţān-ı fahr-ı enbiyāsın sen

II

1. Medār-ı şems-i vahdet maţla‘-ı nūr-ı hüviyyetsin
Menār-ı māh-ı eflāk-i tecelliyyāt-ı fıtratsın
3. Leţāfet-bahş-ı halvet-hāne-i mir’āt-ı vuşlatsın
Nazargāh-ı Hudā āyīne-i ‘ālem-nümāsın sen

V

- 1 Ey Hulvî! Pirine bağlananlar,
2 Her an onun tedbirine uymak gerek,
3 O ibadet ile hiçbirine benzemez,
4 Şeyh Hasan’dır, Şeyh Hasan’dır, Şeyh Hasan.
302. **80b.** Neccâr-zâde Rızâ Divanı’nın Edisyon Kritiği. (Özdemir, 1999:360-361)

I

- 1 Sen âşıkların meclisini süsleyen mumun ışığına sefasın.
- 2 Sen seçilen burcun zirvesinin güneşine ışıksın.
- 3 Sen çok takva sahibi olanların takvalısı, halkın güneşi, karanlığın ayısın.
- 4 Sen şahısların safı, peygamberlerin övücünün sultanısın.

II

- 1 Asıl nurun doğuşu, vahdet güneşinin sebebisin,
- 2 Yaratılış tecellileri olan göklerin ayının nur yerisin,
- 3 Kavuşma aynasının halvetinin güzellik verenisin,
- 4 Sen dünyayı gösteren Huda’nın bakılan yerisin.

III

1. Tenevvür āsumānı merkez-i envār iden sensin
Kulüb-ı ehl-i ‘aşkı maşrık-ı dīdār iden sensin
3. **Rızâyî**[nuñ] kalbini halvet-sarāy-ı yār iden sensin
Cenāb-ı hāzret-i Tā-hā Muhammed Muştafāsın sen

303.

Baba Tāhir, Beste-i Hasan Ağa

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Gözinden ehl-i inkāruñ nihān-ender-nihānsın sen
Muvahhīd kıanda kim baksa ‘ayān-ender-‘ayānsın sen

Çü sensin evvel ü āhir dahı bāṭın [dahı] u zāhir
Mekānuñ lā-mekān bī-şek kıamu kevn ü mekānsın sen
3. ‘Acayib baḥr-i vahdetsin ki her dü ‘ālem emvācuñ
Kenār u kıa‘rı yok baḥr-ı amīķ-i bī-kerānsın sen

Gözümdeki gören sensin dilümde söyleyensin sen
Semī‘imsin semā‘imsin benüm cānımda cānsın sen
5. Bu yanmaḳdan yakılmaḳdan murāduñ Hāķķ ise şūfī
Vücuduñ aradan mahv it naḳar kııl gör ne kānsın sen

III

- ¹ Parlayan gökyüzünü, nurların merkezi eden sensin.
- ² Aşk sahiplerinin gönüllerini, Allah’ın tecelli güneşinin doğduğu yer eden sensin.
- ³ Rızâyî’nin kalbini, sevgilinin halvet sarayı eden sensin.
- ⁴ Sen Taha suresine konu olan Muhammed Mustafa hazretlerisin.
- ^{303.} **81a.** Seyyid Nizmoğlu Divanı, ş.150. (Özdemir, 1996:144) Divanda 7 beyit.
- ¹ Sen inkâr sahiplerinin gözünden sır içinde sırsın, tevhit edenler nereye baksa sen aşikâr içinde aşikârsın.
- ² Çünkü önce ve sonra olan, üstelik görünen ve görünmeyen sensin; senin mekânın yoktur, şüphesiz sen tüm âlemsin.
- ³ Sen acayip bir vahdet denizisin, her iki âlem dalgaların; bu denizin kenarı ve dibi yok, sen kenarsız derin denizsin.
- ⁴ Gözümdeki gören sensin, sen dilimde söyleyensin; işitenimsin, dinleyenimsin, sen benim canımda cansın.
- ⁵ Sufî, bu yanmaktan yakılmaktan isteğin Hak ise; vücudunu aradan mahvet sen ne madensin bak, gör!

Vücūdı varlığın Seyyid Nizâmoğlu'nun al gitsün
Ulaşdur aşlına anı hayât-ı cāvidānsın sen

304.

Baba Tāhir, Beste-i Çālāk-zāde

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. 'Aşkile nūş eyleyen bezm-i ezel peymānesin
Kıyad-ı farka düşmez aşlā dost ile bī-gānesin

Birbirinden ayrı görmez 'ārif-i billāh olan
Sālikān-ı rāh-ı Hāḫḫuñ 'ākil ü dīvānesin

3. Hüsni zann eyle ibādullāha iy bil cümleyi
Sū-i zanla eyleme tahrib kılbuñ hānesin

Zāhir ü bāṭın periyle eyle uçmağa heves
Bir kanad ile uçan murgān bulmaz lānesin

5. Aç kulağıñ diñle pendin Seyyid 'Abdü's-şamedüñ
Dinleme her zāhid-i huşkuñ kırı efsānesin

305.

Tāhir, Beste-i Çālāk-zāde

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Pīr önünde okıyan bī-ḥarf 'aşkuñ nāmesin
Bir zamān ol lāl ider cümle cihān 'allāmesin

⁶ Seyyid Nizâmoğlu'nun vücudunun varlığını al gitsin; onu aslına ulaştır! Çünkü sen ebedi hayatsın.

304. **81a.**

¹ Sen aşk ile ezel meclisinin kadehini içersin; asla dost ile yabancı değilsin, fark mertebesinin endişesine düşmezsin.

² Ermiş olan Hakk'ın yolunun salıklarının akıllı ve delisini birbirinden ayrı görmez.

³ Sen güzel düşün, Allah'ın kullarının hepsini iyi bil! Kötü düşünceyle kalbinin hanesini tahrip etme!

⁴ Görünen ve görünmeyen kanadıyla uçmaya heves et; çünkü sadece bir kanat ile uçan kuşlar yuvasını bulamaz.

⁵ Seyyid Abdüssamed'in öğüdünü kulağını aç, dinle! Her kaba zahidin kuru efsanesini dinleme!

305. **81a-81b.** Hasan Sezâyî-i Gülşenî Dîvânı, ş.290. (Özuygun, 2019:308)

¹ Pir önünde aşkın namesini harf olmadan okuyan, O belli bir süre bütün cihân âlimlerini dilsiz eder.

Şāhid-i ğaybī tecellī eyledikce bī-ḥicāb
Çāk ider ‘āşık o şevķile vücūdı cāmesin

3. Mekteb-i ‘irfānda ders-i vahdeti ezber ider
Añladı bildi nedür bu keşretüñ hengāmesin

Mümkinātı defter-i imkāna vācib kayd idüp
Nām-ı insān ile yazdı ibtidā ser-nāmesin

5. Bu **Sezāyī** bāz idüp şevķ-ile bāl-i himmetin
Āşiyān-ı kudse kondurdu gönül ḥammāmesin

306.

Baba Tāhir, Beste-i Zākir Dragmanī

Müstef‘ilün müstef‘ilün

I

1. Göñlüm İlāhī derdüñi
Ārzū ider dermān için
3. İster derūnum ‘aşķuñı
Ağyārı hep tālān için

II

1. Dā’im idem ‘ahde vefā
Cān u dilüm bulsın şafā
3. Olsun şefī‘im Muştafā
Yevmü’l-cezā ğufrān için

2 Mānevi âlem şahidi utanması olmadan tecelli ettikçe, âşık o şevk ile vücut elbisesini yırtar.
3 O irfān mektebinde vahdet dersini ezber eder; çünkü o bu kesretin gürültüsü nedir, anladı bildi.
4 Yaratılanları imkān defterine zarurî kaydedip, yazısına insanın adını ilk başta yazdı.
5 Bu Sezāyī şevk ile himmet kanadını açıp gönül kuşunu mukaddes yuvaya kondurdu.
306. **81b.**

I

- 1 Gönlüm ilahî olanın derdini,
2 Derman için arzu eder.
3 Kalbim aşķını ister,
4 Yabancıları hep talan için.

II

- 1 Daima ahde vefa edeyim,
2 Can ve gönlüm safa bulsun.
3 Mustafa şefaâtçim olsun,
4 Ceza günü Allah’ın affı için.

III

1. Senden gele yā Rabbi ḥāl
Gitsün kamu benden maḳāl
3. Sırrum bula zevk-i vişāl
Maḳşūdumı vıcdān için

IV

1. Cezbeñ beni cezḇ eylesün
Varlıklarum yok eylesün
3. Yoklukda hem var eylesün
Vīrānlıgum ‘umrān için

V

1. Nā‘il olayum ‘izzete
Vāşıl olayum devlete
3. **Maḥvī**yi irgür vuşlata
Dīdāruñı seyrān için

III

-
- 1 Ey Rab! Hâl senden gelsin,
 - 2 Benden bütün söz gitsin,
 - 3 Sırrım kavuşma zevkini bulsun,
 - 4 İsteğimi bulma için.

IV

- 1 Cezben beni cezbedsin,
- 2 Varlıklarımı yok etsin,
- 3 Yoklukta hem var etsin,
- 4 Viranlığımı imar için.

V

- 1 Kıymete ulaşayım,
- 2 Mutluluğa kavuşayım,
- 3 Mahvî’yi kavuşmaya ulaştır,
- 4 Yüzünü görmesi için.

307.

Nevrûz, Beste-i Tosun-zâde

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

I

1. Kalmışuz deryâ-yı ğaflet içre bî-tâb u tüvân
Yâ İlâhî kıl nesîm-i feyz ü ihsânuñ vezân
3. Olmuşuz üftâde-i girdâb-ı 'işyân el-amân
Yâ İlâhî kıl nesîm-i feyz ü ihsânuñ vezân

II

1. Künc-i târîk-i kühende koyma ser-gerdân u zâr
Gülşen-i tevfiķûñi irgür eyâ Perverdigâr
3. Ğonca-i maķşûdumuz ħandân ider bu rûzgâr
Yâ İlâhî kıl nesîm-i feyz ü ihsânuñ vezân

III

1. Mâni' ü Mu'tî çü sensin ğayrıdan yokdur recâm
Genc-i bād-âver ü luţfuñla bizi kıl şād-kām
3. Müstemendûñ **Hilmî**-i nā-şāda luţfuñdur merām
Yâ İlâhî kıl nesîm-i feyz ü ihsânuñ vezân

307. 81b-82a.

I

- 1 Habersizlik denizi içinde güçsüz ve kuvvetsiz kalmışız,
2 Ey Allah'ım, bağışlama ve bereket rüzgârını esen kıl!
3 İsyân girdabına düşmüş, yardım isteyen olmuşuz,
4 Ey Allah'ım, bağışlama ve bereket rüzgârını esen kıl!

II

- 1 Eski, terkedilmiş bir köşede bizi ağlayan ve şaşkın bir şekilde bırakma!
2 Ey Perverdigâr uygun gül bahçene bizi ulaştır!
3 Bu rüzgâr istek goncamızı güldürür,
4 Ey Allah'ım, bağışlama ve bereket rüzgârını esen kıl!

III

- 1 Benim başkasından isteğim yoktur, Çünkü esirgeyen ve veren sensin.
2 Bizi rüzgârın getirdiği hazinen ve cömertliğiyle çok sevinçlendir!
3 Kederlin, mahzun Hilmî'nin isteği senin cömertliğindir.
4 Ey Allah'ım, bağışlama ve bereket rüzgârını esen kıl!

308.
Nevā-yı ‘Uşşāk
8’li hece ölçüsü

I

1. Toprakda yatacak teni
 Tenüm var diyüp neylersin
 3. Mekānuñ bulmayan cānı
 Cānum var diyüp neylersin

II

1. Kul oldur kullukda ola
 Nice kullar mahrūm kıala
 3. Hayırda olmayan ele
 Elüm var diyüp neylersin

III

1. **Yūnus** bunu söyler hemān
 Āhir oldı devr ü zamān
 3. Yoldaş olmayınca ĩmān
 Ölüm var diyüp neylersin

308. 82a.

I

- 1 Tenin toprakta yatacak,
 2 Tenim var deyip ne yaparsın?
 3 Mekânını bulmayan canı,
 4 Canım var deyip ne yaparsın?

II

- 1 Kul odur, kullukta olsun,
 2 Kullar nasıl mahrum kalsın,
 3 Hayırda olmayan ele,
 4 Elim var deyip ne yaparsın?

III

- 1 Yūnus o anda bunu söyler,
 2 Devir ve zaman son buldu,
 3 İman yoldaş olmayınca,
 4 Ölüm var deyip ne yaparsın?

309.

‘Acem

16’lı hece ölçüsü

1. Yā Rabbi maḥşer yirine ne yüz ile varayum ben
Dostuñ Muḥammedüñ yüzün ne vechile göreyüm ben
- Benüm cürm ü günāhum çok degül raḥmetüñden artuḳ
Senden ğayrı Yaradan yok yā kime yalvarayam ben
3. Senden olmazsa ‘ināyet dostın kılmazsa şefā‘at
Neme lāyık benüm cennet bir yüzi ḳarayum ben
- Haḳ bana su’āl iderse ‘aḳlum başumdan giderse
Ḳulum niçün itdüñ dirse nice cevāb vireyüm ben
5. [Bu] **Zâkirî** gümrahūña ḳıl hidāyet [sen] rāhuña
Gice gündüz dergāhuña ḳara yüzüm süreyüm ben

310.

‘Acem, Beste-i Ḥāfız Post

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Tende cānum cānda cānānumdur Allāh Hū diyen
Dilde sırrum sırda Sübhānumdur Allāh Hū diyen
- Giceler tā şubḫ olunca iñledür bu derd beni
Derdümüñ içinde dermānumdur Allāh Hū diyen

309. 82a.

¹ Ey Rab! Maḥşer yerine, ben hangi yüz ile varayım; ben dostun Muhammed’in yüzünü, hangi yüzle göreyim?

² Benim kusur ve günahım çok, ama senin merhametinden fazla değil; senden başka Yaradan yok, peki ya ben kime yalvarayım?

³ Yardım senden olmazsa, dostun şefaet etmezse; ben bir günakârım, cennet bana uygun değildir.

⁴ Hak bana soru sorarsa, aklım başımdan giderse; kulum ne için ettin derse, ben nasıl cevap vereyim?

⁵ Bu Zâkirî yolunu şaşırmışa, sen doğruluk yoluna göster! Gece gündüz dergâhına, ben kara yüzümü süreyim.

310. 82a-82b. Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.129. (Erdoğan, 2019:280)

¹ “Allah Hû” diyen tende canım, canda sevgilimdir; “Allah Hû” diyen gönülde sırrım, sırda Sübhan’ımdır.

² Bu dert beni geceler sabah oluncaya denk inletir, “Allah Hû” diyen derdimin içinde dermanımdır.

3. Dest-i kudretle yazılmış rûyına âyât-ı Hâk
Gönlümüñ tahtında sultânumdur Allâh Hû diyen
- Cümle a‘zâdan gelür zıkr-i *ene’l-Hak* na‘resi
Cism içinde zâr u efgânumdur Allâh Hû diyen
5. Yire göge şıgmayan bir mü’minüñ kalbindedür
Kaṭremüñ içinde ‘ummânumdur Allâh Hû diyen
- Kisve-i tenden mu‘arrâ seyr ider bu gökleri
Çarḥ uran abdâl-ı ‘uryânumdur Allâh Hû diyen
7. Her kişiye kendüden akreb olan dost zâtıdur
Ey **Niyâzî** dilde mihmânumdur Allâh Hû diyen

311.

‘Acem

5’li hece ölçüsü

I

1. İsteyen yârin
Hâk ider varın
3. Bulsa dîdârın
Şaklar esrârın

³ Hakk’ın ayetleri onun yüzüne kudret eliyle yazılmış, “Allah Hû” diyen gönlümün tahtında sultanımdır.

⁴ *Ene’l-Hak* “Ben Hakk’ım.” narası bütün uzuvlardan gelir, “Allah Hû” diyen cisim içinde benim ağlamam ve feryatlarımdır.

⁵ O yere göge sığmayan bir inananın kalbindedir, “Allah Hû” diyen damlamın içinde benim büyük denizimdir.

⁶ O bu gökleri ten elbisesinden soyunmuş bir şekilde gezer, “Allah Hû” diyen dönen benim çıplak abdalımdır.

⁷ Ey Niyâzî! Her kişiye kendinden akrep olan dost zatıdır, “Allah Hû” diyen gönülde benim misafirimdir.

^{311.} **82b.** Azîz Mahmûd Hüdâyî Dîvân-ı İlâhiyât, ş.43. (Tatçı-Yıldız, 2015:78)

I

- 1 Sevgilisini isteyen,
2 Varını toprak eder,
3 Sevgilinin yüzünü bulsa,
4 Sırlarını saklar.

II

1. Baḳmayan cāna
İrdi cānāna
3. Girdi meydāna
Terk idüp ‘ārın

III

1. Yār elin tutdı
Birlige yetdi
3. Dost-ıla itdi
Gizli pāzārın

IV

1. ‘Ārif ol [ey] dil
Olagör kāmīl
3. Ben diyen ġāfil
Utanur yarın

II

-
- 1 Cana bakmayan,
2 Sevgiliye ulaştı,
3 Meydana girdi,
4 Arını terk edip.

III

- 1 Sevgili onun elinden tuttu,
2 O birliğe ulaştı,
3 Dost ile etti,
4 Gizli pazarını.

IV

- 1 Ey gönül! Bilgili ol,
2 Olgun ol!
3 “Ben” diyen habersiz,
4 Yarın utanır.

V

1. ‘Aşkile tolan
Arayup bulan
3. Nefsini bilen
Bildi Ğaffārın

VI

1. Nāṣī diñleme
Dostdan iñleme
3. Gülden añlama
Bülbülüñ zārın

VII

1. Gel **Hüdāyī**den
Al haber irken
3. Hakkı isteyen
Kosın inkārın

V

-
- 1 Aşk ile dolan,
 - 2 Arayıp bulan,
 - 3 Nefsini bilen,
 - 4 Gaffar’ını bildi.

VI

- 1 Yetişen dinleme,
- 2 Dosttan inleme,
- 3 Gülden anlama,
- 4 Bülbülün ağlamasını.

VII

- 1 Sen gel, Hüdāyî’den,
- 2 Erkenden haber al,
- 3 Hakk’ı isteyen,
- 4 İnkârını bıraksın!

312.
Dügāh, Beste-i Şeyh Aḥmed Zākir Drağmanī

Mefā'īlün mefā'īlün fe'ülün

I

1. Recā-yı luṭfuña geldük ḳapuña
Şefā'at it meded sulṭān-ı kevneyn
3. Yüzümüz sür deyü geldük ṭapuña
Şefā'at it meded sulṭān-ı kevneyn

II

1. Efendüm gel şefā'at bābını aç
Hudānuñ dürr-i luṭfuñ 'āleme saç
3. Kerem ḳıl itme bizi ğayra muḥtāc
Şefā'at it meded sulṭān-ı kevneyn

III

1. Be-küllī 'āleme raḥmet vücūduñ
Anuñçündür semāvāta şu'ūduñ
3. Ḳamu maḥlūk umar iḥsān u cūduñ
Şefā'at it meded sulṭān-ı kevneyn

312. 83a.

I

- 1 Cömertliğini istemeye kapına geldik,
- 2 İki âlemin sultanı şefaet et, medet!
- 3 Yüzümüz sür diye huzuruna geldik,
- 4 İki âlemin sultanı şefaet et, medet!

II

- 1 Efendim gel, şefaet kapını aç,
- 2 Huda'nın iyilik incisini âleme saç,
- 3 İzzet et, bizi başkasına muhtaç etme,
- 4 İki âlemin sultanı şefaet et, medet!

III

- 1 Âleme vücudun bütünüyle merhamettir,
- 2 Göklere yükselmen onun içindir,
- 3 Bütün yaratılanlar iyilik ve cömertliğini umar,
- 4 İki âlemin sultanı şefaet et, medet!

1. Bu **Mahvî** derdmende eyle ihsân
Karîn-i luṭfuñ idüp eyle ḥandân
3. Günâhın ‘afv ide o Rabb-i Raḥmân
Şefâ‘at it meded sulṭân-ı kevneyn

313.

Şabâ, Beste-i Dede

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1. Gelmişem vahdet ilinden ‘aşkıla cihâna ben
İçmişem cām-ı ezelden olmuşam mestâne ben
(*Rabbenâ fâğfir lenâ zünūbenâ verḥam lenâ*)

Çünkü *kerremnâ benî âdem* didi Kur’ânda Hâk
Âyine-veş şüret oldum cism-ile ol câna ben
(*Rabbenâ fâğfir lenâ zünūbenâ verḥam lenâ*)
3. Gönlüme nūr-ı tecellî dost cemâlinden toğar
Şem‘ine pervâne oldum ‘aşka yana yana ben
(*Rabbenâ fâğfir lenâ zünūbenâ verḥam lenâ*)

Çünkü bu sevdâyı yazmış dest-i kudret başuma
Anuñ-içün yok qarârüm düşmişem cevlâna ben
(*Rabbenâ fâğfir lenâ zünūbenâ verḥam lenâ*)

-
- 1 Bu dertli Mahvî’ye iyilik et,
 - 2 Cömerliğine yakın edip onu güldür,
 - 3 O Rahman Rab onun günahını affetsin,
 - 4 İki âlemin sultanı şefa’at et, medet!
 313. **83a-83b.** Kosova Türk Halk Şiiri (İnceleme-Metinler), ş.39. (Kuzay Demir, 2013:726) Eserde 7 beyit.
 - 1 Ben aşk ile cihâna vahdet ilinden gelmişim; ben ezel kadehinden içmişim, bu yüzden sarhoş olmuşum.
 - 2 Çünkü Hak Kur’an’da *kerremnâ benî âdem* “Andolsun biz **Âdemoğluna şan, şeref ve nimetler verdik**; onları karada ve denizde taşıdık, kendilerine güzel güzel rızıklar verdik ve onları yarattıklarımızın çoğundan üstün kıldık.” (İsrâ17/70) dedi, o cana ben cisim ile ayna gibi suret oldum.
 - 3 Dostun yüzünden benim gönlüme tecelli nuru doğar; ben aşka, yana yana aşkın mumuna, pervane oldum.
 - 4 Çünkü kudret eli başıma bu sevdâyı yazmış, onun için kararım yok ben gezintiye düşmüşüm.

5. Ey **Sinânî** ‘aşk makâmı bes rızâ-yı Hâkdurur
Pâdişâhum hizmetünde tırmuşam dîvâne ben
(*Rabbenâ fâğfir lenâ zünūbenâ verham lenâ*)

314.

Şabâ, Beste-i Dede

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1. Ey bu gönülüm şehrini biñ luṭfla âbâd iden
On sekiz biñ ‘âlemi bir emr ile îcâd iden

Zât-ı bî-çünüñ mekânlardan münezzehdür senüñ
Pes seni yâ kande bulsın arayup feryâd iden

3. Kaşr-ı kurbâ irgürüp ihsâna mazhar olmağa
‘Âşıka varlık hicâbın kesdürüp Ferhâd iden

Kimseye ölmezden öñ göstermeyüp dîdâruñı
İrgürüp bâkî hayâta lîk soñra şâd iden

5. Sen ‘inâyet sen hidâyet kıl **Hüdâyî** bendeñi
Zîra sensin her murâda irgürüp irşâd iden

⁵ Ey Sinânî! Aşk makamı Hak rızasıdır, bu yeter; ey padişahım! Ben senin hizmetinde olup huzurunda durmuşum. (Ey Rabb’imiz, bizim günahlarımızı bağışla ve bize acı!)

^{314.} **83b.** Azîz Mahmûd Hüdâyî Dîvân-ı İlâhiyât, ş.60. (Tatçı-Yıldız, 2015:94)

¹ Ey bu gönülüm şehrini bin iyilikle şen eden, on sekiz bin âlemi emir ile yaratan!

² Senin emsalsiz zatın mekânlardan münezzehdir, öyle ise seni arayıp feryat eden seni nerede bulsun?

³ Sana yakın olmanın köşküne ulaştırıp iyiliğine mazhar olması için âşığa varlık utancını bıraktırp onu Ferhat eden!

⁴ Yüzünü ölmeden önce kimseye göstermeyip lâkin sonra onları ebedi hayata ulaştırıp onları sevinçli eden!

⁵ Hüdâyî kuluna sen yardım, sen ona doğru yolu göster! Zira her isteğe ulaştırıp doğru yolu gösteren sensin.

315.
Şabā, Beste ve Güfte-i Himmet-zāde

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

I

1. Ravzāña çün yüz süren bulur amān
El-amān ey faḥr-ı ‘ālem el-amān
3. Her gelen dil-ḥaste bulur tāze cān
El-amān ey faḥr-ı ‘ālem el-amān

II

1. Eyleseñ bir kerre luṭfuñla nazār
Hîç derūnumda qalır mı bir keder
3. Kıl şefā‘at Ḥaḳdan ey nūr-ı başār
El-amān ey faḥr-ı ‘ālem el-amān

III

1. Oldum ‘aşkuñla diyārumdan cüdā
Tā duḥūl-i ravzaña olam sezā
3. *Ḥamdü lillāh* Ḥaḳ naşīb itdi baña
El-amān ey faḥr-ı ‘ālem el-amān

315. 83b-84a.

I

- 1 Çünkü bahçene yüz süren yardım bulur,
2 Medet, ey âlemin övüncü, medet!
3 Her gelen gönlü hasta, taze can bulur,
4 Medet, ey âlemin övüncü, medet!

II

- 1 Bir kere cömertliğinle bana nazar edersen,
2 Benim kalbimde bir keder hiç kalır mı?
3 Ey göz nuru Hak’tan şefa’at kıl!
4 Medet, ey âlemin övüncü, medet!

III

- 1 Aşkınla diyarımdan ayrı oldum,
2 Bahçenin içerisine girmeye lâyık olana kadar.
3 *Ḥamdü lillāh* “Onlara, “Gökleri ve yeri kim yarattı?” diye soracak olsan, mutlaka “Allah” diyeceklerdir. De ki: “**Bütün övgüler Allah’a mahsustur**”; ama onların çoğu bilmez.” (Lokmân 31/25)
Hak bana nasip etti,
4 Medet, ey âlemin övüncü, medet!

IV

1. Çünkü geldüm kabır-i pür-envāruña
Mazhar olmak isteyüp esrāruña
3. Merḥamet[le] kıl nazar züvvāruña
El-amān ey faḥr-ı ‘ālem el-amān

V

1. Anda kim medfūn ola nāzik tenüñ
Cennet-i me’vāya beñzer medfenüñ
3. **Dervîş Abdullāh** ġarībūñdür senüñ
El-amān ey faḥr-ı ‘ālem el-amān

316.

Şabā, Beste-i Dede

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Açıldı şevkle meydān ‘āşık-ı merdāneler gelsün
Kızışdı āteş-i tevḥīd yanar pervāneler gelsün

Girilsün ravza-i ‘aşka sürülsün meclis-i tevḥīd
Haḫuñ ‘aşkı şerābından tolu peymāneler gelsün
3. Elinden nüş idüp cām-ı mey-i ‘aşkı bugün bunda
Cihāndan göz yumup ḥaddüñce mestāneler gelsün

IV

- 1 Çünkü ben nurlarla dolu kabrine geldim,
2 Sırlarına ulaşmak isteyip,
3 Merhametle ziyaretçilerine nazar et,
4 Medet, ey âlemin övüncü, medet!

V

- 1 Orada nazik tenin gömülmüş olsa,
2 Mezarın cennet mekânına benzer,
3 Dervîş Abdullāh senin kimsesizindir,
4 Medet, ey âlemin övüncü, medet!

316. **84a.**

- 1 Meydan şevkle açıldı, mertçe âşıklar gelsin; tevhit ateşi kızıştı, yanacak pervaneler gelsin.
- 2 Aşkın bahçesine girilsin, tevhit meclisi sürülsün; Hakk’ın aşkının şarabından dolu kadehler gelsin.
- 3 Bugün buraya onun elinden aşk şarabının kadehini içip, cihândan umudunu kesip, mertebesine göre mestaneler gelsin.

Bu bīmār-ḥāne-i ‘aşka girenler oldı hep ‘ākıl
Ne var berr ü beyābānda gezen dīvāneler gelsün

5. Diyā[r]-ı nefsine ‘**Adlī** gazāya ḥāzır olmışdur
‘Adū-keşler dil-āverler yarar merdāneler gelsün

317.

Şabā-zemzeme, Beste-i A‘mā Şādık Efendi

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Melekler ḥāzır olmışdur niçün tevḥīde gelmezsin
Kamu ervāḥ ṭolmışdur niçün tevḥīde gelmezsin

Hızır bunda erenler bunda erbāb-ı şafā bunda
Gelenler cümle gelmişdür niçün tevḥīde gelmezsin

3. Çıkar erbāb-ı tevḥīdüñ maḳām-ı ‘arşa enfāsı
Nefes tutan yol almışdur niçün tevḥīde gelmezsin

Bulanlar **Hakkıyā** Hakkı bulur tevḥīd ile şol ki
Anı bulmaz ne bulmuşdur niçün tevḥīde gelmezsin

318.

Çārgāh

11’li hece ölçüsü

1. ‘Aceb ḥayrān oldum ‘aşka uyaldan
Yanup pūryān oldum ‘aşka uyaldan

⁴ Bu aşk tımarhanesine girenler hep akıllı oldu, toprak ve çölde gezen divaneler gelsin ne çıkar?
⁵ Adlī nefsiyle mücadeleye hazır olmuştur, kendi üstüne düşman çeken cesur insanlar mertçe gelsin.

³¹⁷. **84a-84b.**

¹ Melekler hazır olmuştur, sen niçin tevhide gelmezsin; bütün ruhlar dolmuştur, sen niçin tevhide gelmezsin?

² Hızır burada, erenler burada, sefa sahipleri burada; gelenler bütün gelmiştir, sen niçin tevhide gelmezsin?

³ Tevhit sahiplerinin nefesleri gök makamına çıkar; nefes tutan yol almıştır, sen niçin tevhide gelmezsin?

⁴ Ey Hakkî! Şu var, tevhit ile bulanlar, Hakk’ı bulur; onu bulmayan, ne bulmuştur? Sen niçin tevhide gelmezsin?

³¹⁸. **84b.** Ümmî Sinân Halvetî Dîvân-ı İlâhiyât, ş.99. (Yalsızuçanlar, 2013:164-165) Divanda 9 beyit.

¹ Ben aşka uyduğumdan beri garip hayran oldum, ben aşka uyduğumdan beri yanıp kebab oldum.

Uçup rāhat kuşu miḥnet uyandı
Derde dükkān oldum ‘aşka uyaldan

3. Ne aşşı fark iderem ne ziyānı
Küllī vīrān oldum ‘aşka uyaldan

Şabr ideyüm dirsem тұrmaz bu dilüm
Söyler ozan oldum ‘aşka uyaldan

5. Kimisi dir delī kimisi dir uşlu
Halka seyrān oldum ‘aşka uyaldan

‘İlm ü ḥikmet ile tıldı vücūdum
‘Ayn-ı ‘irfān oldum ‘aşka uyaldan

7. **Sinān Ümmī** eydür qalmadı bir ğam
Özge sultān oldum ‘aşka uyaldan

319.

Hüseynī

Mef‘ülü mefā‘ilün mef‘ülü mefā‘ilün

1. Derd ehli libāsını ‘aşk-ıla giyen gelsün
Zehrini şeker gibi zevk-ıla yiyen gelsün

Ol giceleri kâ’im hem gündüzini şā’im
‘Aşk āteşine dā’im fakır-ile yanan gelsün

3. Hakkā iremez kimse atlas u libās-ile
Öz kendi eli ile cānına kıyan gelsün

2 Rahat kuşu uçup sıkıntı uyandı, çünkü ben aşka uyduğumdan beri derde dükkān oldum.
3 Ne kazancı fark ederim ne ziyani; çünkü ben aşka uyduğumdan beri bütün viran oldum.
4 Sabredegim dersem de bu dilim durmaz; çünkü ben aşka uyduğumdan beri söyleyen ozan oldum.
5 Bana kimisi deli der kimisi akıllı der; ben aşka uyduğumdan beri halka seyrān oldum.
6 Benim vücudum ilim ve bilgi ile doldu, çünkü ben aşka uyduğumdan beri bilgi kaynağı oldum.
7 Sinān Ümmī söyler: Aşka uyduğumdan beri ben de bir gam kalmadı, çünkü ben kendine has bir sultan oldum.
319. **84b.**
1 Dert sahibi elbisesini aşk ile giyen gelsin, aşkın zehrini zevk ile şeker gibi yiyen gelsin.
2 O geceleri ibadette geçiren, bir de gündüz oruç tutan; daima fakirlik ile aşk ateşine yanan gelsin.
3 Hakk’a ipekten kumaş ve elbise ile kimse ulaşamaz, kendi eli ile öz canına kıyan gelsin.

Aldanma şaķın **Muhyî** her āline dünyānuñ
Öz varlığını bugün yokluğa şayan gelsün

320.

Hüseynî

Mef'ûlû mefâ 'îlün mef'ûlû mefâ 'îlün

1. Sevdüm seni hep varum yağmādur alan alsun
Gördüm seni efkārum yağmādur alan alsun

Aldın çü beni benden geçdüm o cān u tenden
'Aqlum daħı hem varum yağmādur alan alsun

3. Geldi dile dildāre buldum gül ü gülzārūm
Şimden-gerü hep varum yağmādur alan alsun

Geçdüm o ad u şandan çıkdum ben o dükkāndan
Hep aşşı vü bāzārūm yağmādur alan alsun

5. Çün buldı gönül yāri terk eyledi aġyārı
İmānile zünnārūm yağmādur alan alsun

Mısrî'ye vüçüb imkān bir oldu kamu a'yān
Tā'ātle ezkārūm yağmādur alan alsun

321.

Hüseynî, Beste-i Dede

⁴ Muhyî sakın dünyanın her hilesine aldanma! Öz varlığını bugün yokluğa sayan gelsin.
^{320.} **84b-85a.** Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.144. (Erdoğan, 2019:300) Divanda 8 beyit.
¹ Seni sevdim hep varım yağmadır, alan alsın; seni gördüm fikirlerim yağmadır, alan alsın.
² Çünkü beni benden aldın, o can ve tenden geçtim; aklım da varlığım da yağmadır, alan alsın.
³ Gönle sevgili geldi, gülümü ve gül bahçemi buldum; bundan sonra hep varım yağmadır, alan alsın.
⁴ O ad ve sandan çıktım, ben o dükkāndan çıktım; hep kazancım ve pazarım yağmadır, alan alsın.
⁵ İman ile kuşağım yağmadır, alan alsın çünkü gönül sevgiliyi buldu, başkalarını terk etti.
⁶ Mısrî'ye zarurî olma ve zarurî olmama hâli, hep aşıkâr bir oldu; bu yüzden benim ibadetle zikirlerim yağmadır, alan alsın.
^{321.} **85a.**

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Vāşıl olmaz Hakk’a kimse cümleden dūr olmadan
Kenz açılmaz şol gönülde tā ki pūr-nūr olmadan

Sūr çıkar ağyārı dilden tā tecellī ide Hakk
Pādişāh konmaz sarāya hāne ma‘mūr olmadan
3. *Mūtū kable en temūtū* sırrına mazhar olan
Bunda gördi haşr u neşri nefha-ı şūr olmadan

Mest olan mestāne geldi tā ezel tā ebed
İçdiler ‘aşkuñ şarābın āb-ı engūr olmadan
5. Maḥv olanların kelāmı ayrı ğayrıdan degül
Pes *ene’l-Hakk* nice disün kişi Maṣṣūr olmadan

Hakk cemāli Ka‘besin kıldı ‘āşıklar tavāf
Yirde Ka‘be gök yüzinde beyt-i ma‘mūr olmadan
7. Bir ‘aceb sevdāya düşmiş dūrişür **Şemsī** mūdām
Hakk’a maḥbūl olmak ister halka Maṣṣūr [menfūr] olmadan

322.
Hüseynī

¹ Her şeyden uzak olmadan kimse Hakk’a ulaşmaz, şu gönülde nur dol u olana kadar hazine açılmaz.

² Hak tecellī edene kadar gönülden yabancıları sür çıkar, hane mamur olmadan padişah saraya gelmez.

³ *Mūtū kable en temūtū* “Ölmeden önce ölünüz.” (Yılmaz, 1992:128) sırrına ulaşan sur üfürülmeden toplanıp dağılmayı burada gördü.

⁴ Ezelden ebede kadar sarhoş olan sarhoş gibi geldi; onlar üzüm suyu olmadan aşkın şarabını içtiler.

⁵ Mahvolanların kelāmı resmîyetten değil, öyleyse kişi Mansur olmadan nasıl *ene’l-Hakk* “Ben Hakk’ım” desin.

⁶ Yerde Ka‘be, gök yüzünde meleklerin ibadette bulunduğu mabed olmadan, âşıklar Hakk’ın yüz güzelliğinin Kabe’sini tavaf etti.

⁷ Şemsī bir tuhaf sevdaya düşmüş devamlı mücadele eder, halk arasında Mansur olmadan Hakk’a makbul olmak ister.

³²². **85a-85b.** Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.127. (Erdoğan, 2019:277)

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Ey bu gönüm şehrini biñ qahrıla vīrān iden
Bī-duḥān odlar yakup bu sīnemi külḥān iden

Ehl-i 'ālem derdinüñ mişlin görür rāḥat olur
Cins-mişli [cins ü mişli] olmayan derde beni dükkān iden
3. Bir baḥirdür sāḥili yok mevci olmaz münkesir
Leylinüñ fecrūñ getürmez gökde[ki] cevlan iden

'Aql u fikrüm zevraḳı yollarda qaldı ser-nigün
Belki cümle 'aql u fikr[i] bende ser-gerdān iden
5. Kimine meydān idüp bu 'ālemüñ her gūşesüñ
Mıṣrīye ucdan uca her gūşesin zindān iden

323.

Hüseynī, Beste-i Mü'ezzin Murād Paşa

Mef'ülü mefā 'ilü mefā 'ilü fe 'ülün

1. Alduñ mı şafā ile muşaffā ḥaberin sen
Ol nūr-ı Ḥudā vech-i[vechi] mücellā ḥaberin sen

Her müdde'īye şorma ki 'aşḳdan ḥaberi yok
Mecnūna su'āl eyle o Leylā ḥaberin sen
3. Zāhidlere şorma güzelüm vuşlat-ı yāri
'Āşıklara şor kudret-i bālā ḥaberin sen

¹ Ey, bu gönüm şehrini bin kahırla viran eden; dumansız ateşler yakıp bu göğsümü ocak eden!
² Beni benzeri olmayan derde dükkān eden, âlem sahiplerinin derdinin benzerini görür rahat olur.

³ O dalgası kırılmamış, sahili olmayan bir denizdir; gökte deveran eden gecenin tan vaktini getirmez.

⁴ Ey, bendeki bütün aklı ve fikri perişan eden! Kesinlikle benim aklımın ve fikrimin kayığı yollarda ters dönmüş kaldı.

⁵ Kimine bu âlemin her köşesini meydan edip, Mısrî'ye ise her köşesini uçtan uca zindan eden!
323. 85b. Hasan Kenzî Divanı: Metin İnceleme ve Bestelenmiş Şiirlerinde Vezin-Usul İlişkisi, ş.90. (Küçükçalık, 2016:135-136) Divanda 9 beyit.

¹ Sen artılmış olanın haberini safa ile aldın mı? Sen o Huda'nın nurunun parlak yüzünün haberini aldın mı?

² Her kuru davacıya sorma! Çünkü onun aşktan haberi yok, sen Leyla haberini Mecnun'a sor!

³ Güzelim sevgiliye kavuşmayı zahitlere sorma, sen yüce gücün haberini âşıklara sor!

Maḥv eyledi varın hep o tevḥīd-i *ene'l-Hak*
 Maṣṣūra su'āl eyle o Mevlā ḥaberin sen

5. Sevdāya düşüp yārūnī ṣaḥrada arama
 Cān iline ṣor maṭlab-ı ā'lā ḥaberin sen

Ey **Kenzī** egüp boynuñı pāyine yüzüñ sür
 Ṣor Seyyid 'Alā'ed-dīne Mevlā ḥaberin sen

324.

Ḥüseynī

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

I

1. Ey göñül ḥavf u ḥayā it ḥazret-i Allāhdan
 Zār u girye ile ṭoldur bu cihānı āhdan
 3. 'İzzet-i dāreyni iste ol ulu dergāhdan
 Yaḳ hidāyet ṣem'ini gel nūr-ı zikrullāhdan

II

1. Eyle taḥṣīl-i ṣerer gel āteṣ-i tevḥīdden
 Yaḳ anuñla māsivāyı lezzet al tecrīdden
 3. Ehl-i keṣf ol ṣūfiyā sen ḳurtulup ṭaḳlīdden
 Yaḳ hidāyet ṣem'ini gel nūr-ı zikrullāhdan

⁴ O *ene'l-Hak* "Ben Hakk'ım" tevhidi hep onun varını mahvetti, bu yüzden sen Mevla haberini Mansur'a sor!

⁵ Sevdaya düşüp sevgilini çölde arama, sen en yüce isteğin haberini can iline sor!

⁶ Ey Kenzī! Boynunu eğip onun ayağına yüzünü sür, sen Mevla haberini Seyyid Alaaddin'e sor!

324. **85b-86a.**

I

- 1 Ey gönül, Allah'tan kork ve utan!
 2 Bu cihānı ah, ağlama ve gözyaşı ile doldur.
 3 O yüce dergāhtan her iki dünya izzeti iste,
 4 Gel, doğru yolun mumunu Allah'ın zikrinin nurundan yak!

II

- 1 Gel, tevhit ateşinden kıvılcım tahsili et,
 2 Onunla Allah'tan başkasını yak, tecritten lezzet al,
 3 Ey sufi, sen taklitten kurtulup keşif sahibi ol,
 4 Gel, doğru yolun mumunu Allah'ın zikrinin nurundan yak!

III

1. Hâzret-i Allāha anlarla oldı āşinā
Mümkinātuñ her birinden aldılar ders-i fenā
3. Bu gürūhuñ izine gitmek dilerseñ **Fethiyā**
Yak hidāyet şem‘ini nūr-ı zikrullāhdan

325.

Hüseynî, Güfte-i Re’îsü’l-ḳurrā Yūsuf-zāde ‘Abdullāh Efendi

Müstef‘ilün müstef‘ilün

I

1. Hakkuñ cemālin gözliyen
Hū dimesün yā ne disün
3. Zevḳ-i vişālin özliyen
Hū dimesün yā ne disün

II

1. ‘Aşk-ı Hudāya düş olan
Fikri ile medhūş olan
3. ‘Aklı gidüp serhoş olan
Hū dimesün yā ne disün

III

-
- 1 Allah onlarla tanıdık oldu,
 - 2 Onlar mümkünâtın her birinden yokluk dersi aldılar,
 - 3 Ey Fethî, bu topluluğun izinde gitmek istersen,
 - 4 Gel, doğru yolun mumunu Allah’ın zikrinin nurundan yak!
325. **86a.**

I

- 1 Hakk’ın yüzünü gözleyen,
- 2 Allah demesin ya ne desin?
- 3 Sevdiğine kavuşmanın zevkini özleyen,
- 4 Allah demesin ya ne desin?

II

- 1 Huda’nın aşkına müptela olan,
- 2 Fikri ile dehşete düşmüş olan,
- 3 Aklı gidip sarhoş olan,
- 4 Allah demesin ya ne desin?

III

1. ‘Aqlın yitirüp ‘aşkla
Meydāna giren şıdqla
3. Cān u gönülden şevqla
Hū dimesün yā ne disün

IV

1. Z̤ıkr ile ol-kim devr ide
Terk-i hevāyı ğayr ide
3. Lāhūt ilini seyr ide
Hū dimesün yā ne disün

V

1. Açıla dehrüñ gülleri
Feryād ider bülbülleri
3. Bes bāğ-ı vahdet erleri
Hū dimesün yā ne disün

III

-
- 1 Aşkla aklını yitirip,
 - 2 Meydana doğrulukla giren,
 - 3 Can ve gönülden şevkle,
 - 4 Allah demesin ya ne desin?

IV

- 1 O zikir ile dönse,
- 2 Allah’tan başka isteğini terk etse,
- 3 Ahiret ilini seyretse,
- 4 Allah demesin ya ne desin?

V

- 1 Zamanın gülleri açılsa,
- 2 Bülbülleri feryat eder.
- 3 Öyle ise vahdet bağı erleri,
- 4 Allah demesin ya ne desin?

1. Ol-kim ola ‘aşk-āşinā
İşitse hoş şavt-ı nevā
3. İnşāf idelüm **Hilmiyā**
Hū dimesün yā ne disün

326.

Büselik, Beste-i Aḳbaba İmāmı

Mef‘ülü mefā‘ilün mef‘ülü mefā‘ilün

1. Bir dürr-i yetimem kim görmedi beni ‘ummān
Bir kaçreyem illā kim ‘ummāna benem ‘ummān

Tevhīd-i *ene’l-Haḳ*dan dem urmaz idi Maṣṣūr
‘Aşk dārına dost zülfin aşmışdur anı ‘üryān
3. Bu ‘ālem-i keşretde sen Yūsuf u ben Ya‘ḳūb
Ol ‘ālem-i vahdetde ne Yūsuf u ne Ken‘ān

Bu çeşmim [cismüm] belāsıdur adum **Yūnus** olduğu
Aşlumu şorar iseñ sulṭāna benem sulṭān

327.

‘Aşirān, Beste-i Himmet-zāde ‘Abdullāh Efendi

-
- 1 O aşka tanıdık olsa,
 - 2 Hoş ahenkli ses işitse,
 - 3 Ey Hilmî insaf edelim,
 - 4 Allah demesin ya ne desin?
 326. **86a-86b.** Yūnus Emre: Dīvān-ı İlāhīyāt, ş.260. (Tatçı, 2012:390) Divanda 9 beyit.
1 Ben bir büyük inciym, deniz bile beni görmedi; ben bir damlayım, özellikle denize deniz olan benim.
 - 2 Mansur *ene’l-Haḳ* “Ben Hakk’ım” tevhidinden bahsetmezdi, dostun saçı aşkın dar ağacına onu çıplak asmıştır.
 - 3 Bu kesret âleminde sen Yusuf ve ben Yakup, o vahdet âleminde Yusuf da Kenan da yok.
 - 4 Aslımı sorarsan sultana benim sultan ancak adımın Yūnus olması bu cismimin belasıdır.
 327. **86b.** Bolulu Şeyh Himet ve Dīvānçesi(Çeviriyazı-Şerh-Sözlük). (Yetkin, 2016:102-103)

8'li hece ölçüsü

I

1. Ben bir sevdāya düşdüm
 ‘Aşkuñ elinden elinden
 3. Yine ‘ummān olup taşdum
 ‘Aşkuñ elinden elinden

II

1. Özümü ‘ummāna şaldum
 Ana ğavvāş olup taldum
 3. Birlikde hayrette kaldum
 ‘Aşkuñ elinden elinden

III

1. Āteş-i ‘aşk-ile yandum
 İki cihāndan uşandum
 3. Gūyā ben Mecnūna döndüm
 ‘Aşkuñ elinden elinden

I

-
- 1 Ben bir sevdāya düştüm,
 2 Aşkın elinden elinden.
 3 Yine deniz olup taşım,
 4 Aşkın elinden elinden.

II

- 1 Özümü denize saldım,
 2 Ona dalgıç olup daldım,
 3 Birlikte hayrette kaldım,
 4 Aşkın elinden elinden.

III

- 1 Aşk ateşi ile yandım,
 2 İki cihāndan usandım,
 3 Sanki ben Mecnun’a döndüm,
 4 Aşkın elinden elinden.

IV

1. Seherlerde ağlayayum
Şular gibi çağlayayum
3. Hem cigerüm dāğlayayum
‘Aşkuñ elinden elinden

V

1. **Dervîş Himmet** bî-çāredür
Cihân içre āvāredür
3. Hem yüregi pür-yaradur
‘Aşkuñ elinden elinden

328.

‘Uzzāl, Beste-i Dede

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Kim ki cāndan geçmez ise diñ bize yār olmasun
‘Ār u ‘ırz ile gelüp ‘āşıklara bār olmasun
- Gam yükin ‘āşık olan dā’im çekegelmişdurur
Döymeyen dost derdine ‘aşka giriftār olmasun
3. Derd uyutmaz rāhat itmez gice gündüz ‘āşıkı
Şol ki bülbüldür güle karşı nice zār olmasun

IV

- 1 Seherlerde ağlayayım,
- 2 Sular gibi çağlayayım,
- 3 Üstelik ciğerimi dağlayayım,
- 4 Aşkın elinden elinden.

V

- 1 Dervîş Himmet çaresizdir,
- 2 Cihân içinde o başı boşdur,
- 3 Üstelik yüreği yara doludur,
- 4 Aşkın elinden elinden.

328. **86b.** Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.142. (Erdoğan, 2019:298) Divanda 8 beyit.

- 1 Kim canından geçmez ise din bize sevgili olmasın, o ar ve namus ile gelip âşıklara yük olmasın.
- 2 Âşık olan gam yükünü daima çekegelmiştir, dost derdiyle kendini dövmeyen aşka tutulmuş olmasın.
- 3 Gece gündüz âşığı dert uyutmaz, o rahat etmez; şu bülbüldür, güle karşı nasıl ağlamasın?

Zerrece ‘aşk odı kimde olsa yakar varlığın
‘Aşk odı ister ki Hâkdan ğayrı hîç var olmasun

5. Ey **Niyâzî** hâl-i ‘aşkı herkese fâş eyleme
Sırr-ı Hâkdur aña bîgâne haberdâr olmasun

329.

Şehnâz

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1. Āşinā-yı ‘aşk olsun derd ile āh isteyen
Evliyāya bende olsun kurb-ı billāh isteyen
- Terk idüp ten cübbesin dalsın hüviyyet baħrine
Her nefesde kendüye yārini hem-rāh isteyen
3. Zühd ü takvānuñ libāsın giydürüp ‘aşka müdām
Şār-ı tevḥīde irişsün ulu dergāh isteyen
- Maħzen-i dilden çıkarsın māsivānuñ ḥubbını
Gülşen-i vahdetde dā’im mişli yok şāh isteyen
5. Cām-ı ‘aşkı nüş idüp giysün melāmet şālını
Ekber-i ‘**Adlî**ye gelsün mürşid-i rāh isteyen

330.

Muḥayyer

⁴ Zerrece aşk ateşi kimde olsa onun varlığını yakar, aşk ateşi ister ki Hak’tan başka hiç var olmasın.

⁵ Ey Niyâzî, aşkın hâlini herkese açıklama! Ondandır yabancı haberdar olmasın çünkü o Hak sırrıdır.

³²⁹. **86b-87a.**

¹ Dert ve ah isteyen aşkın tanıdığı olsun, Allah’a yakınlık isteyen evliyaya kul olsun.

² Her nefeste kendine sevgilisini yoldaş isteyen, ten elbisesini terk edip hakikat denizine dalsın.

³ Devamlı yüce dergâh isteyen aşka züht ve takva elbisesi giydirip, tevhit şehrine ulaşsın.

⁴ O Allah’tan başka her şeyin sevgisini, gönül mahzeninden çıkarsın; çünkü daima şah isteyen, vahdetin gül bahçesinde benzeri yoktur.

⁵ O aşk kadehini içip ayıplanma şalını giysin, yoluna bir mürşit isteyen büyük Adlî’ye (adaletle ilgili olana) gelsin.

³³⁰. **87a.** İzzî Divanı (Tenkitli Metin-İnceleme), s.205. (Kara, 2007:271-272) Divanda 4 bent.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

I

1. Āsitān-ı ravzaña her kim ide vaż‘-i cebīn
Ol amān buluban olur kām-yāb u kām-bīn
3. Derdmendem bī-kesim қапуңда пүр-āh u enīn
Yā Resūlallāh amān yā faħr-ı ‘ālem el-amān

II

1. Düşdüm ‘aşk u şevküñe oldum diyārumdan cūdā
Tā ola dārū’l-amāna sürmege yüzüm sezā
3. *Ĥamdü lillāh* bu murādumı baña virdi Ĥudā
Yā Resūlallāh amān yā faħr-ı ‘ālem el-amān

III

1. ‘Arş-ı a‘zamdan mu‘azzam ittifākla medfenün
Nice olmaya mükerrem andadur nāzik tenün
3. Derdmendüñdür ġarībüñdür bu ‘**İzze’**d-dīn senün
Yā Resūlallāh amān yā faħr-ı ‘ālem el-amān

I

- 1 Bahçenin dergâhına her kim alnını koysa,
2 O yardım bulup bahtiyar ve mutlu olur,
3 Kapında ah dolu, inilti, dertliyim ve çaresizim;
4 Ey Allah’ın peygamberi yardım et, ey âlemin övücü yardım et!

II

- 1 Senin aşk ve şevkine düştüm, diyarımdan ayrı oldum,
2 Sığınılacak yere yüzümü sürmeye lâıık olana kadar,
3 *Ĥamdü lillāh* “Onlara, “Gökleri ve yeri kim yarattı?” diye soracak olsan, mutlaka “Allah” diyeceklerdir. De ki: “**Bütün övgüler Allah’a mahsustur**”; ama onların çoğu bilmez.” (Lokmân 31/25) bu isteğimi Huda bana verdi,

- 4 Ey Allah’ın peygamberi yardım et, ey âlemin övücü yardım et!

III

- 1 İttifakla senin muazzam mezarın en büyük gökten,
2 Nasıl yüce olmasın? Çünkü senin nazik tenin ondadır,
3 Bu İzzeddin senin dertlindir, kimsesizindir,
4 Ey Allah’ın peygamberi yardım et, ey âlemin övücü yardım et!

331.

Muḥayyer, Beste-i Niḳābī ‘Ömer Çelebi

Müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün

1. Bulmaz bu derdüñ çāresin bī-çāre göñlüm neylesün
İşletdi ‘aşkın yāresin bī-çāre göñlüm neylesün

Cānāna vāşıl olmadı cānında tākāt kalmadı
Andan tesellī bulmadı pür -yāre göñlüm neylesün
3. Pervāza eylerken heves cismi oldu aña kafes
Eglenmez oldu bir nefes āvāre göñlüm neylesün

Encüm gibi dā’im döner gāhī çıkar gāhī iner
Turmaz gice gündüz yanar pür-nāre göñlüm neylesün
5. Terk itdi cümle pīşesin arturdı [‘ışk] endīşesin
Şındurdu **Nūrī** şīşesin şad pāre göñlüm neylesün

332.

Muḥayyer

Müstef‘ilātün müstef‘ilātün

1. Bir er arardum ḥāldaşdan olsun
Ḥaḳ yola girmiş yoldaşdan olsun

Ḥālde bir olsun kālde bir olsun
Ol sırrı tuymuş sırdaşdan olsun

^{331.} **87a-87b.** Abdūlahad Nūrī ve Divanı İnceleme ve Tenkitli Metin ş.87. (Akkaya, 2003:301)
¹ Bu derdin çaresini bulmaz, çaresiz gönlüm ne yapsın? Aşkın yarasını işletti, çaresiz gönlüm ne yapsın?

² O sevgiliye kavuşmadı, onun canında güç kalmadı; sevgilisinden teselli bulmadı, yara dolu gönlüm ne yapsın?

³ O uçmaya heves ederken, onun cismi ona kafes oldu; o bir nefes eğlenmez oldu, avare gönlüm ne yapsın?

⁴ O yıldızlar gibi daima döner, bazen çıkar, bazen iner; durmaz gece gündüz yanar, yara dolu gönlüm ne yapsın?

⁵ Bütün işini terk etti, o endişesini artırdı; Nūrī şışesini kırdırdı, yüz parça olan gönlüm ne yapsın?

^{332.} **87b.** Cemālī ve Divanının Tenkidli Metni, ş.291. (Karaman, 1988:327)

¹ Bir kişi aradım, o benimle aynı hâlde bulunan olsun; Hak yola girmiş, yoldaştan olsun.

² O hâlde bir olsun, sözde bir olsun; o sırrı duymuş sırdaştan olsun.

3. Ol cem‘i bilsün hem-dağı farkı
 Tatduğı[datduğı] anuñ her işde[aşdan] olsun
- İncinmesün hîç incitmesün hîç
 Ol naķşı koyup naķķāşdan olsun
5. Irmağ [u] gölden geçsün **Cemālî**
 İçdügi anuñ tā başdan olsun

333.

Mef‘ülü mefā ‘ilü mefā ‘ilü fe ‘ülün

1. Tennür-ı dile od yakup āh-ı şererümden
 Bir özge kebāb mā-ħazar itdüm cigerümden
- Derd ehline nüş itmek-içün eyledüm ihzār
 Bezm-i ğama iki şîşe mey dîdelerümden
3. Şeb-tā-be-seher zāram o yāre eşer itmez
 Lerzende felek gerçi ki āh-ı seherümden
- Dil-beste-i zülf-i siyehüñ yine **Sezâyî**
 Sevdā-yı cünün gitmeden aşlā bu serümden

334.

Beste-nigār

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Varını virmez mi bir yār isteyen
 Varı terk itmez mi dildār isteyen

³ O cem mertebesini bilsin, üstelik de fark mertebesini bilsin; onun her yemekten tattığı olsun.

⁴ O hiç incinmesin, hiç incitmesin; o resmi bırakıp ressamdan olsun.

⁵ Ey Cemālî! Onun içtiği baştan olana kadar o ırmak ve gölden geçsin.

³³³ **87b. Makam ve bestekâr bilgisi bulunmamaktadır.** Hasan Sezâyî-i Gülşenî Dîvânı, ş.274. (Özuygun, 2019:301) Divanda 5 beyit.

¹ Gönül ocağına ahımın kıvılcımından ateş yakıp, ciğerimden has bir kebab hazırladım.

² Gam meclisinde dert sahiplerine içmesi için, gözlerimden iki şîşe şarap hazırladım.

³ Ben geceden sabaha kadar ağlarım, o sevgiliye etki etmez; gerçi seher vakti felek benim ahımdan titredi.

⁴ Asla başımdan bu delilik sevdası gitmeden yine Sezâyî, sevgilinin siyah saçının âşığıdır.

³³⁴ **87b-88a.** Abdülahad Nûri ve Divanı İnceleme ve Tenkitli Metin ş.101. (Akkaya, 2003:313) Divanda 8 beyit.

¹ Bir sevgili isteyen her şeyini vermez mi, sevgili isteyen her şeyi terk etmez mi?

Zāhidā ‘izzet dilerseñ ‘āşık ol
‘Aşka kul olmaz mı hünkâr isteyen

3. Gizli tut cânında vuşlat sırrını
Sırrı setr itmez mi Settâr isteyen

Eylemez ağyāra sırrın āşikār
Yār ile bir gizli pāzār isteyen

5. Bāl ü per kayırmadı pervāne-veş
Nār-ı ‘aşka yandı envār isteyen

Nūrīnūñ sırrından alsun bir haber
‘Ālem içre ‘āşık-ı zār isteyen

335.

Rāḥatü’l-ervāḥ, Beste-i Ḥāfız el-ḳādī

Mefā’ülün mefā’ülün fe’ülün

I

1. Vişālūñle idüp i’zāz u ikrām
Tecellî it meded yā Ḥayy u Ğufrān
3. Niḳābuñ ref’ ile it bize in’ām
Tecellî it meded yā Ḥayy u Ğufrān

2 Ey zahit, izzet dilerseñ âşık ol! Hünkâr isteyen aşka kul olmaz mı?
3 Kavuşma sırrını cânında gizli tut! Settâr isteyen sırrı gizlemez mi?
4 Sevgili ile bir gizli pazar isteyen, sırrını yabancılara açık etmez.
5 Pervane gibi o kol ve kanat sakınmadı, nurları isteyen aşkın ateşine yandı.
6 Âlem içinde ağlayan âşık isteyen Nûrî’nin sırrından bir haber alsın.

335. **88a.**

I

1 Kavuşmanla ağırlama ve iyilik edip,
2 Ey Hay ve Gufran tecellî et, medet!
3 Örtünü kaldırma ile bize iyilik et,
4 Ey Hay ve Gufran tecellî et, medet!

II

1. Ğarīb itme dil-i ‘uṣṣākı her dem
Cemālūñ nūrına kıl anı aḳdem
3. Dil-i ‘āşık ne itsün yā Rab bu dem
Tecellī it meded yā Ḥayy u Ğufrān

III

1. **Naşūhī** derdūñ ile yandı yā Rab
Gözi giryān özi püryān oldu hep
3. Tesellī it meded yā Rab bilā-reyb
Tecellī it meded yā Ḥayy u Ğufrān

336.

Müste‘ār

8’li hece ölçüsü

I

1. Yā Rabbi ‘izzetūñ ḥaḳḳı
Ḳurtar bizi nefis elinden
3. Kemāl-i nuşretūñ ḥaḳḳı
Ḳurtar bizi nefis elinden

II

1. Hiçbir zaman âşıkların gönlünü kimsesiz bırakma,
2. Onu senin yüzünün nuruna ilk ulaşan et!
3. Ey Rab! O zaman âşığın gönlü ne etsin?
4. Ey Hay ve Gufran tecelli et, medet!

III

1. Ey Rab! Nasûhî derdin ile yandı,
2. Hep onun gözü ağlayan, özü kebab oldu,
3. Ey Rab! Şüphesiz teselli et, medet!
4. Ey Hay ve Gufran tecelli et, medet!
336. **88a-88b.**

I

1. Ey Rab! İzzetin hakkı için,
2. Bizi nefsin elinden kurtar!
3. Yardımının mükemmelliğinin hakkı için,
4. Bizi nefsin elinden kurtar!

II

1. Muķırrem zātuña cāndan
Ayurma cānı cānāndan
3. Hıfz eyle nefis ü şeytāndan
Kurtar bizi nefis elinden

III

1. Varayum benden ben saña
Göster beni bensüz baña
3. Mest oluban kalam taña
Kurtar bizi nefis elinden

IV

1. Ādemem ağlatma beni
Tevbem kabūl it yā Ġanī
3. Al beni vir baña seni
Kurtar bizi nefis elinden

337.

Evc, Beste-i Dede

Mefā ‘īlün mefā ‘īlün mefā ‘īlün mefā ‘īlün

1. ‘İlim baħr u vücūd aşdāf anuñ dūr-dānesiyem ben
Ma‘ārif kenz ü dil-i[dil] vaşşāf anuñ vīrānesiyem ben(?)

II

- 1 Ben senin zatına candan doğruyu söyleyem,
- 2 Canı sevgiliden ayırma,
- 3 Nefis ve şeytandan onu koru,
- 4 Bizi nefsin elinden kurtar!

III

- 1 Benden sana varayım,
- 2 Sen beni bensiz bana göster,
- 3 Sarhoş olup şaşırayım,
- 4 Bizi nefsin elinden kurtar!

IV

- 1 İnsanım beni ağlatma,
- 2 Ey Ġanī! Tövbemi kabul et,
- 3 Beni al, bana seni ver,
- 4 Bizi nefsin elinden kurtar!

337. 88b. Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.143. (Erdoğan, 2019:299)

1 İlim denizdir ve vücut sedeflerdir; ben onun inci tanesiyim. Bilgi hazinedir ve vasıflar gönüldür, ben ise onun viranesiyim.

Benüm ‘ilmüm katında müctehidler ‘âciz oldılar
Velî ‘ilm-i İlâhînüñ deli dīvānesiyem ben

3. Birer hâle cihānuñ halkı bir bir rāzî olmuşlar
Benüm bir hâle meylüm yok Hakuñ bilmem nesiyem ben

Be-küllî ‘âlemüñ halkı bilürler bende bir derd var
Bilinmez sevdigüm kimdür kimüñ mestānesiyem ben

5. Egerçi şüretā āhirde geldüm ‘âlem-i mülke
Ne mazīyem ne müstakbel her anuñ ānesiyem ben

Yitürdüm benligi benlik baña Hâk benligindendür
Tekellümde hitâb-ı gaybetüñ kâr-hānesiyem ben

7. Ne Mısrîyem ne Mehdîyem ne ‘Îsâyam ne insānam
Şu yanan dā’imî şem’iñ velî pervānesiyem ben

338.

Evc, Beste-i Hâfız Niznām

² Benim ilmimin katında din âlimleri aciz oldular, ama ben ilahî ilmin deli divanesiyim.

³ Birer hâle cihânın halkı bir bir razı olmuşlar; benim bir hâle meylim yok, ben Hakk’ın nesiyim, bilmem.

⁴ Âlemin halkı bütünüyle bilirler bende bir dert vardır; sevdiğim kimdir bilinmez, ben kimin sarhoşuyum.

⁵ Gerçi görünüşte mülk âlemine son geldim, ancak ne geçmişim ne gelecek, ben her anının olgunuyum.

⁶ Benliği yitirdim, benlik bana Hak benliğindendir; konuşmada ben görünmeme hitabının atölyesiyim.

⁷ Ne Mısırî’yim, ne Mehdi’yim, ne İsa’yım, ne insanım; ama şu yanan daimi mumun ben pervanesiyim.

³³⁸. 88b-89a.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

I

1. Nicesi fāriğ olam ben nāle-i her-gāhdan
Böyle gördüm rāh-ı 'aşkı bir dil-i āgāhdan
3. Neş'e-yāb oldı gönül çün nūr-ı zıkrullāhdan
Zāhir ü bāṭın murādum isterem Allāhdan

II

1. Her murādum Hāḫ virürken eylemem ğayra recā
Dergeh-i mevlādur ancak ehl-i 'aşka mültecā
3. Nā-murād itmez beni elbet Cenāb-ı Kibriyā
Zāhir ü bāṭın murādum isterem Allāhdan

III

1. Emr-i üd'ünî vebkūya idüben imtişāl
Dervîş Abdullāh ider yā Rabbi saña 'arz-ı hāl
3. Kām-cüyāna bu yoldan ğayrıya yokdur mecāl
Zāhir ü bāṭın murādum isterem Allāhdan

339.

Evc, Beste-i Dede

I

- 1 Ben her zaman inillemekten nasıl vazgeçeyim?
- 2 Ben aşk yolunu bir haberli gönülden böyle gördüm.
- 3 Çünkü gönül Allah'ın zikrinin nurundan neşe bulan oldu,
- 4 Görünen ve görünmeyen isteğimi Allah'tan isterim.

II

- 1 Her isteğimi Hak verirken başkasından rica etmem,
- 2 Ancak aşk sahiplerine sığınak Mevla'nın dergâhıdır.
- 3 Allah beni elbet isteksiz etmez,
- 4 Görünen ve görünmeyen isteğimi Allah'tan isterim.

III

- 1 Üd'ünî ayeti "Rabbimiz şöyle buyurdu: Bana dua edin, duanızı kabul edeyim. Bana kulluk etmeyi kibirlere yediremeyenler, aşağılanmış olarak cehenneme gireceklerdir!" (Müm'min 40/60), vebkū "Kur'an'ı okuyun ve ağlayın!" (Hadis) hadisinin emrine uyup,

- 2 Ey Rab! Dervîş Abdullah sana hâlini bildirir.

- 3 İstek arayana bu yoldan başka derman yoktur.

- 4 Görünen ve görünmeyen isteğimi Allah'tan isterim.

339. **89a.** Dede Ömer Rûşenî Hayâtı, Eserleri ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni, ş.65. (Aydemir, 1990:197) Divanda 9 beyit.

Mef'ülü fâ'ilâtün mef'ülü fâ'ilâtün

1. İy seyyid-i dü-'âlem vey 'ârif-i Hudâ-bîn
Sensin iki cihânda peygamber-i hoş-âyîn

Ey lutf-ı Hakka mazhar dâ'im güşâde-rûsuñ
Görmedi kimse senüñ ebrûlarını pür-çîn
3. Maḥbûb-ı Kibriyâsuñ maḥsûd-ı aşfiyâsuñ
Maṭlûb-ı evliyâsuñ ser-defter-i mesâkîn

Bağlanduğı belüñe sengüñ hemîşe budur
Ḥâtemde la'l hoşdur yâ ḥâteme'n-nebiyyîñ
5. Mûsâya dindi *fahla' na'leyk* yir yüzinde
Dindi saña semâda 'arş üstine *ko na'leyn*

'Arz u semâ koḥuñla tıldı senüñ tamâmen
Anuñçün oldı medḥi ey **Rûşenî** çü müşğîn

340.
Mâhûr, Beste-i Dede

¹ Ey iki âlemin efendisi, Huda'yı gören arif! İki cihândan hoş adetli peygamber sensin.
² Ey Hakk'ın lütfuna mazhar olan! Sen daima güler yüzlüsün; kimse senin kaşlarını kırışık görmedi.
³ Sen büyüklerin sevgilisi, ermişlerin isteğisin; evliyaların talep ettiği, meskenlerin önderisin.
⁴ Ey peygamberlerin sonuncusu! Daima beline taşının bağlandığı budur, mühürde kırmızı hoştur.
⁵ Yer yüzünde Musa'ya *fahla na'leyk* "İyi bil ki ben, evet yalnız ben senin rabbim; artık **pabuçlarını çıkar**, çünkü şu anda kutsal vadide, Tuvâ'dasın." (Tâhâ 20/12) dendi; sana gökyüzüne göğün üstüne *na'leyn* "İki ayakkabı" (Yılmaz, 1992:130) dendi.
⁶ Ey Rûşenî! Onun için o misk kokan, ne vakit ki övüldü, yeryüzü ve gökyüzü tamamen senin kokunla doldu.
³⁴⁰ **89b.** Azîz Mahmûd Hüdâyî Dîvân-ı İlâhiyât, ş.33. (Tatçı-Yıldız, 2015:68)

Mef'ûlî mefâ'ilün

I

1. Sevdâ-yı sivâdan geç
Gel Hû diyelüm yâ Hû
3. Bir meşreb-i şâfî iç
Gel Hû diyelüm yâ Hû

II

1. Ḵo keşf ü kerâmâtı
Geç cümle makâmâtı
3. Ḵaşd it bulagör zâtı
Gel Hû diyelüm yâ Hû

III

1. İşkât-ı kuyûd eyle
İfnâ-yı vücûd eyle
3. H̱akkânî şühûd eyle
Gel Hû diyelüm yâ Hû

I

-
- 1 Allah'tan başkasının sevdasından geç,
 - 2 Gel, Hû diyelim ya Hû!
 - 3 Bir temiz kadeh iç,
 - 4 Gel, Hû diyelim ya Hû!

II

- 1 Sen keşif ve hâlleri bırak,
- 2 Bütün makamları geç,
- 3 Niyet et, zâtı bul,
- 4 Gel, Hû diyelim ya Hû!

III

- 1 Sen kayıtların hükümsüz bırakmalarını sil,
- 2 Vücudunu mahvet,
- 3 Hakk'a ait sevgili ol,
- 4 Gel, Hû diyelim ya Hû!

IV

1. Sālik bula ümīdi
Zerre bula ħurṣīdi
3. Bulmağa bu tevḥīdi
Gel Hū diyelüm yā Hū

V

1. Sırrına **Hüdâyî** yār
Esrārın ide izhār
3. Ey derde iden tīmār
Gel Hū diyelüm yā Hū

341.

Māhūr, Beste-i Dede

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Gir semā‘a zıkr ile gel yana yana Hū diyü
İr şafā-yı ‘aşk-ı Hakkā yana yana Hū diyü

Hep erenler Hū ile kaldurdılar cān perdesin
Açdılar gözlerin andan yana yana Hū diyü
3. Gördiler Hū kaplamış hep on sekiz biñ ‘ālemi
Feyz alurlar cümle Hūdan yana yana Hū diyü

IV

- 1 Salik ümidi bulsun,
- 2 Zerre güneşi bulsun,
- 3 Bu tevhidî bulmaya,
- 4 Gel, Hû diyelim ya Hû!

V

- 1 Hüdâyî senin sırrına sevgili,
- 2 O sırlarını gösterse,
- 3 Ey derdi iyileştiren,
- 4 Gel, Hû diyelim ya Hû!

341. 89b. Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.149. (Erdoğan, 2019:305)

- 1 Sen semaya zikir ile gir, yana yana Hû diyerek gel; yana yana Hû diyerek Hakk’ın aşkının sefasına ulaş!
- 2 Hep erenler can perdesini Hû ile kaldırdılar, yana yana Hû diyerek ondan gözlerini açtılar.
- 3 Onlar, hep on sekiz bin âlemi Hu kaplamış, gördüler. Onlar yana yana Hû diyerek bütün Hû’dan feyiz alırlar.

Zāt-ı Hakkı buldılar buluştılar bu Hû ile
Dost görindi her tarafda yana yana Hû diyü

5. Ey **Niyâzî** gönline ‘âşıkларуñ hikmet tolar
Küntü kenzüñ haznesinden yana yana Hû diyü

342.

Nevâ, Beste-i Çālāk-zāde

Fâ ‘ilātün fâ ‘ilātün fâ ‘ilün

1. ‘Âşıkunı oldı dili meşvâ-yı Hû
Mest ider dâ’im anı şahbâ-yı Hû

Şad hezâr esrâr eyler âşikâr
Kâlbe girse şâhid-i ma’nâ-yı Hû

3. Münkirün kâlbinde kılmadı karar
‘Ömr içinde bir nefes ‘anķâ-yı Hû

Tâlib-i Hakk olanun kâlbinde dil
Oldı ancak maķsad-ı aķşâ-yı Hû

5. Ğarķ ider **Seyyid Kerîm**ün cismini
Her zamân envâr-ı Hû deryâ-yı Hû

⁴ Onlar bu Hû ile Hakk’ın zatını buldular, O’nunla buluştular; yana yana Hû diyerek onlara her tarafta dost göründü.

⁵ Ey Niyâzî! *Küntü kenz* “Ben (gizli) bir hazineydim.” (Yılmaz, 1992:98) hazinesinden yana yana Hû diyerek âşıkların gönlüne hikmet dolar.

^{342.} **89b-90a.**

¹ Âşığın gönlü Hû’nun evi oldu, daima onu Hû’nun şarabı sarhoş eder.

² Hû’nun mânâsının sevgilisi kalbe girse o çok fazla sırları âşikâr eder.

³ Ömr içinde bir an bile Hû’nun Anka’sı, inkâr edenin kalbinde karar kılmadı.

⁴ Ey gönül! Hakk’ın talibi olanın kalbinde, sadece en büyük istek Hû oldu.

⁵ Her zaman Hû’nun nurları, Hû’nun denizi, Seyyid Kerîm’in cismini batırır.

343.
‘Uşşāk, Beste-i [...]-zāde

16’lı hece ölçüsü

1. Yine dostdan haber geldi gel hey gönül şimden-gerü
Yiter içdüñ nefis ağusın kan hey gönül şimden-gerü
- Añmaz mısun öliceğün karasına giriceğün
Başına geliceğün bil hey gönül şimden-gerü
3. Bunca [yıldur]yedün içdüñ inşāf eyle haddenden aşduñ
Sünbül eydür yiter uçduñ koñ hey gönül şimden-gerü

344.
‘Arazbār, Beste-i Buḥūrī-zāde

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. ‘Aşķile iki cihānda şāh olan gelsün berü
Rāh-ı Hakkā bende-i dergāh olan gelsün berü
- Devlet-i dünyā ile maḡrūr olanlar gelmesün
‘Ārif-i fānī fenāfillāh olan gelsün berü
3. **Sünbülī** incedürür kıldan şırāt-ı müstaķīm
Dest-gīri dā’imā Allāh olan gelsün berü

343. 90a.

- ¹ Ey gönül, yine dosttan haber geldi, bundan sonra gel! Ey gönül, nefsin zehrini içtiğin yeter, bundan böyle doy!
- ² Ey gönül! öleceğini hatırlamaz mısın? Karasına gireceğini, başına geleceği, bundan böyle bil!
- ³ Sünbül söyler, ey gönül, bunca yıldır yedin içtin, haddenden aştın insaf et! Senin uçtuğun yeter, bundan böyle kon!

344. 90a.

- ¹ Aşk ile iki cihānda şāh olan buraya gelsin, Hakk yolu için dergāhın kölesi olan buraya gelsin!
- ² Dünya mutluluğu ile gururlu olanlar gelmesin, yokluk fenafillah makamının arifi olan buraya gelsin!
- ³ Ey Sünbülī! temiz sırat köprüsü kıldan incedir, yardımcısı Allah olan daima buraya gelsin!

345.
Dügāh, Beste-i Diyārbekrî Çelebi

Mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün

1. Eşer 'aşkuñ yili eşhāra karşı
Öter bülbüleri gülzāra karşı

Cemālūñ şu'lesinden tāb-dārem
Yanar pervāneyem ol nāra karşı
3. Ne şabra tākātüm var görmez isem
Ne görsem göz tıyar envāra karşı

Yapar mi'mārı 'aşkuñ dār-ı 'aşkı
Yıkar dil dārını dildāra karşı
5. Bugün yār olmayan 'aşk-ıla yarın
Utanur hāzret-i Ğaffāra karşı

Şalātında devāma irse 'āşık
Tırar el kavşurup Settāra karşı
7. Görürsin Nūriyā 'āşıklarına
Neler ihsān ider ağıyāra karşı

346.
İlāhî

Mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün

1. Benem zārî kılan ol yāre karşı
Gönülde cān viren dildāra karşı

^{345.} **90a-90b.** Abdūlahad Nūri ve Divanı İnceleme ve Tenkitli Metin, ş.105. (Akkaya, 2003:317) Divanda 8 beyit.

¹ Aşkın rüzgârı seherlere karşı eser, bülbüleri gül bahçesine karşı öter.
² O'nun yüzünün aleviyle parlağım, çünkü ben o ateşe karşı yanan pervaneyim.
³ Görmez isem sabretmeye gücüm yok, nurlara karşı her ne görsem göz onu anlar.
⁴ Aşkın evini aşkın mimarı yapar, O sevgiliye karşı gönül evini yıkar.
⁵ Bugün aşk ile sevgili olmayan yarın, Gaffar hazretlerine karşı utanır.
⁶ Âşık duasında devama ulaşsa, ellerini kavuşturup Settār'a karşı durur.
⁷ Ey Nūrî! O Başkalarına karşı âşıklarına neler bağışlar, görürsün.

^{346.} **90b.** Yûnus Emre: Dîvân-ı İlâhîyât, ş.289. (Tatçı, 2012:420) Divanda 9 beyit.
¹ O sevgiliye karşı ağlayan, gönülde can veren benim.

Giceler şubha dek hayrân u mestem
Oturup muntazır çün yâre karşı

3. Seher gâhî turup zârî kıluram
Şanasın bülbülemler gülzâra karşı

Bugün Manşûr benem ‘aşkuñ yolında
Soyunup çarh uran ol dâra karşı

5. ‘**Âşık Yûnus** bugün gurbetde kaldı
Ki ‘aşkı söyledi ağıyâra karşı

347.

Şabâ

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1. Şâh Hüseynüñ firqatiyle ağlayan gelsün berü
Âh u vâh idüp dem-â-dem inleyen gelsün berü

Kerbelâda çağrışurlar yâ Muhammed yâ ‘Alî
Sînesin çâk eyleyüp kanlar saçan gelsün berü

3. Kerbelâ-yı ‘aşk içinde cân-ıla olup şehîd
Sînesine şerhalarla dâğ uran gelsün berü

Ol Yezîde cân u dilden la‘net idenlerdenüz
Ol pelîde sebb ü hem la‘n eyleyen gelsün berü

5. Kutb-ı ‘âlem Şeyh Şa‘bânuñ ‘azîz erkânını
Yevm-i ‘âşûrâda ihyâ eyleyen gelsün berü

² Çünkü ben sevgiliye karşı oturup bekleyen, geceler sabaha kadar hayran ve sarhoşum.
³ Ben seher vakti bazen durup ağlarım, o sebeple sen beni gül bahçesine karşı bülbülüm sanırsın.
⁴ O dar ağacına karşı soyunup dönen, bugün aşkın yolunda Mansur benim.
⁵ Âşık Yûnus bugün gurbette kaldı, o yüzden aşkı başkalarına karşı söyledi.

347. **90b-91a.**

¹ Şah Hüseyin’in ayrılığıyla ağlayan buraya gelsin, ah ve vah edip sık sık inleyen buraya gelsin!
² Kerbela’da çağrışurlar “ey Muhammed, ey Ali!” diye; göğsünü parçalayıp kanlar saçan buraya gelsin!

³ Aşk Kerbela’sı içinde can ile şehit olup, göğsüne parçalarla yaralayan buraya gelsin!
⁴ O Yezid’e can ve gönülden lanet edenlerdeniz, o pise küfür ve hem de lanet eden buraya gelsin!
⁵ Âlemin kutbu, Şeyh Şaban’ın aziz ileri gelenlerini, aşure günü ihya eden buraya gelsin!

Hem Muhammed meclisinde çār yār ile gelüp
Ey **Fu'adî** hālile irşād olan gelsün berü

348.
Çārgāh

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. 'Arż-ı dīdār eyledükce şāhid-i gülzār-ı Hū
Şevkıla bülbüller eyler na're-i [ezkār]-ı Hū

Sākī-i bezm-i ezelden nūş idüp cām-ı şafā
Mest ider 'āşıkları ol cür'a-i esrār-ı Hū
3. Zikr-i dā'im neş'e-i külliyyeden virür nişān
Kimde kim zāhir ola keyfiyyet-i āşār-ı Hū

Levh-i dilden zulmet-i şirk ü hevāyı mahv ider
Pāk ider mir'āt-i qalbi şaykal-ı envār-ı Hū
5. Refrefidür rāh-ı 'aşqda ol **Hüdāyî** 'ārifüñ
Kar' ider ebvāb-ı gaybı lā-cerem tekrār-ı Hū

⁶ Ey Fuādî! Muhammed meclisinde dört sevgili halife ile gelip, hem de dostu doğru yolu gösterenler buraya gelsin!

³⁴⁸ **91a.** Azîz Mahmûd Hüdâyî Dîvân-ı İlâhiyât, ş.76. (Tatçı-Yıldız, 2015:109)

¹ Hû'nun gül bahçesinin sevgilisi yüzünü arz ettikçe, bülbüller Hû'nun zikirlerinin narasını şevk ile eder.

² Âşıklar, sefa kadehini ezel meclisinin sakisinin elinden içerler; âşıkları o Hû'nun sırlarının yudumu sarhoş eder.

³ Kimde Hû'nun eserlerinin keyfi görünürse, o daimî zikrin bütünlük neşesinden belirti gösterir.

⁴ Hû'nun nurlarını parlatan, gönül levhinden istek ve şirk karanlığını mahveder, kalp aynasını temizler.

⁵ O Hüdâyî aşk yolunda arif kişinin bineğidir, Hû'nun tekrarı şüphesiz belirsiz olan kapıları çalar.

349.
Çārgāh

8'li hece ölçüsü

I

1. Şol cennetüñ ırmaqları
Akar Allāh deyü deyü
3. Çıkmış İslām bülbülleri
Öter Allāh deyü deyü

II

1. Şalınur Tūbā dalları
Kur'ān okur yaprakları
3. Cennet bağınıñ gülleri
Koçar Allāh deyü deyü

III

1. Aydan aydındur yüzleri
Şekerden tatlı sözleri
3. Cennetde hūrī kızları
Gezer Allāh deyü deyü

349. **91a.** Yûnus Emre: Dîvân-ı İlâhîyât, ş.114. (Tatcı, 2012:771-772 'Âşık Yûnus') Divanda 12 bent.

I

- 1 Şu cennetin ırmakları,
2 Allah diye diye akar.
3 İslam bülbülleri çıkmış,
4 Allah diye diye öter.

II

- 1 Tuba ağacının dalları salınır,
2 Yaprakları Kur'an okur.
3 Cennet bağının gülleri,
4 Allah diye diye kokar.

III

- 1 Yüzleri aydan aydındır,
2 Sözleri şekerden tatlı,
3 Cennette cennet kızları,
4 Allah diye diye gezer.

IV

1. Kimler yiyüp kimler içer
Melekler rahmetler saçar
3. İdrīs nebī hulle biçer
Diker Allāh deyü deyü

V

1. **Yûnus Emrem** var yârüñe
Koma bugünü yarına
3. Yarın Hakkıñ dīvânına
Varam Allāh deyü deyü

350.

Hüseynî, Beste-i Cihāngirî

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Şafha-i şadrında dā'im ‘āşıkuñ efkârı Hû
Şâkirüñ şükri *huvallāh* zâkirüñ ezkârı Hû

Nâleden [ney] deldi bağrum Hû deyü nâlân ider
Mevlevîler Meşnevîden başladı iş‘âr-ı Hû
3. Sidre seyrine muhakkağırmege Cibrîl Emîn
Olmasa anuñ dilinde dem-be-dem tekrâr-ı Hû

IV

- 1 Kimler yiyip, kimler içer,
2 Melekler merhametler saçar,
3 İdris peygamber cennet elbisesi biçer,
4 Allah diye diye diker.

V

- 1 Yûnus Emre'm sevgiline var,
2 Bugünü yarına bırakma!
3 Yarın Hakk'ın huzuruna,
4 Allah diye diye varayım.

350. **91b.**

- 1 Kalpte âşığın düşünceleri daima Hû'dur; şükreden şükürü *huvallah* ayeti, zikreden zikirleri Hû'dur.
- 2 Benim bağrımı iniltiden ney deldi, kalbim Hû diye inler; çünkü Mevlevîler Mesnevî'den Hû'yu anlatmaya başladı.
- 3 Güvenilir Cebail, onun gönlünde bazen Hû'nun tekrarı olmasa, muhakkak Sidre ağacının seyrine ulaşsın.

Bülbülâ dīvân-ı ‘aşqdan bir varak nakl it bize
Tâ şafâ vire şafâdan açıla gülzâr-ı Hû

5. Hû şadāsından melekler gökde eylerler semâ‘
Hû şadāsından felekler diñledi aḥbâr-ı Hû

Şûfî mest olup şafâdan devr ider yâ Hû diyü
Münkir inkârın bıraḫdı eyledi iḫrâr-ı Hû

7. Ravza-ı Hûda maḳâm it ey **Cemâlî Ḥalvetî**
Tâ vücûduñ mülkine keşf ola bu esrâr-ı Hû

351.

Ḥüseynî

7’li hece ölçüsü

I

1. Bildüñ mi bunı böyle
Ḥatm ile tamām eyle
3. Resûlullâha söyle
Hû Hû diyelüm yâ Hû

⁴ Ey bülbül! Sefa verene kadar aşkın divanından bize bir yaprak naklet, bu sayede sefadan Hû’nun gül bahçesi açılsın.

⁵ Hû sesinden gökler, melekler döner; çünkü gökler Hû sesinden Hû’nun haberlerini dinledi.

⁶ Sufî sarhoş olup “ya Hû” diye sefadan döner; inkâr edenler inkârını bıraktı, Hû’yu kabul etti.

⁷ Ey Cemâlî Halvetî! Vücudun mülküne bu Hû’nun esrarı keşfolana kadar, Huda’nın bahçesini kendine makam et!

351. **91b.**

I

- 1 Bunun böyle bildin mi?
2 Hatim ile tamamla,
3 Allah’ın peygamberine söyle,
4 Hû Hû ya Hû diyelim!

II

1. Hû [Hû] diye dönelüm
‘Aşk nârına yanalum
3. Dâ’im Allâh diyelüm
Hû Hû diyelüm yâ Hû

III

1. Bu Hû beni yandurdu
Cismüm küle döndürdi
3. ‘Uryân idüp gönderdi
Hû Hû diyelüm yâ Hû

IV

1. Hû didikce ‘aşk artar
Hû çok günâhlar örter
3. Hû bizi Hakk’a ilter
Hû Hû diyelüm yâ Hû

II

-
- 1 Hû Hû diye dönelim,
 - 2 Aşk ateşine yanalım,
 - 3 Daima Allah diyelim,
 - 4 Hû Hû ya Hû diyelim!

III

- 1 Bu Hû beni yandırdı,
- 2 Cismimi küle döndürdü,
- 3 Çıplak edip gönderdi,
- 4 Hû Hû ya Hû diyelim!

IV

- 1 Hû dedikçe aşk artar,
- 2 Hû çok günahlar örter,
- 3 Hû bizi Hakk’a ulaştırır,
- 4 Hû Hû ya Hû diyelim!

V

1. Çek cihândan elüñi
 Hakkâ döndür yönüñi
 3. Tut Eşrefüñ elini
 Hû Hû diyelüm yâ Hû

352.
Hüseynî, Beste vü Güfte

13'lü hece ölçüsü

I

1. Ey nefis-i şüm inşâf idüp dimedüñ yâ Hû
 Qalbüñ köhnedi şâf idüp dimedüñ yâ Hû
 3. Hiç tebdîl-i evşâf idüp dimedüñ yâ Hû
 Şimden-gerü inşâf idüp diyelüm yâ Hû

II

1. Âhiret ili uzakdur eyle bir azık
 Gerekmez yire harc itme 'ömrüñe yazık
 3. Hamd u şükr eyleyüp dâ'im bil kendin ayrık
 Şimden-gerü inşâf idüp diyelüm yâ Hû

V

- 1 Cihândan vazgeç,
 2 Yönünü Hakk'a döndür,
 3 Eşref'in elini tut,
 4 Hû Hû ya Hû diyelim!
 352. **91b-92a.**

I

- 1 Ey hayırsız nefis! İnsaf edip ya Hû demedin.
 2 Kalbin ekşidi temizleyip ya Hû demedin.
 3 Hiç vasıflarını değiştirip ya Hû demedin.
 4 Bundan sonra insaf edip ya Hû diyelim!

II

- 1 Ahiret ili uzaktır, bir azık hazırla!
 2 Ömrünü gereksiz yere harcama yazık!
 3 Hamt ve şükür edip daima kendini ayrı bil!
 4 Bundan sonra insaf edip ya Hû diyelim!

III

1. Haşrı neşri ikrâr idüp itmegil inkâr
Öñinde eyle azıguñ elde fırsat var
3. Fıkr idüp Haqqı **Hudâyî** eylegil tekrâr
Şimden-gerü inşâf idüp diyelüm yâ Hû

353.

Hüseynî

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1. Şaḥn-ı cānum içre dâ‘im devr ider devvâr-ı Hû
Sırr-ı sırrumda benüm seyrân ider esrâr-ı Hû

Bu hüviyyet ‘âlemini ideli dâ‘im şühûd
Seyr-i ilallâhda göñül her ân ider ızhâr-ı Hû
3. *Lî ma‘allâh* ‘âleminde ğarḳ-ı lâhût olalı
Murg-ı cān efgân idüp her dem ider efkâr-ı Hû

Ḳābe ḳavseyn remzine mazḥar düşelden cān u dil
Varlıgum sildi aradan zıkr ile envâr-ı Hû
5. **Ma‘nevî** sırrın tıyaldan bu Süleymân-ı faḳîr
Fahr idüp ol faḳr ile her vâḳt ider ikrâr-ı Hû

III

- 1 Toplanıp dağılmayı karar edip inkâr etme!
- 2 Elde fırsat var, önceden azıgını hazırla!
- 3 Hüdâyî, düşünüp Hakk’ı tekrar et!
- 4 Bundan sonra insaf edip ya Hû diyelim!
353. **92a.**
- 1 Canımın meydanı içinde daima Hû’nun dönenleri devreder, benim sırrımın sırrında Hû’nun sırları gezinir.
- 2 Bu hakikat âlemini gördüğümde beri daima gönül *illallah* ayetinin seyrinde her an Hû’yu gösterir.
- 3 *Lî ma‘allâh* “Benim Allah ile...” (Yılmaz, 1992:115) âleminde ilahi âleme batalı, can kuşu feryatlar edip her an Hû’yu düşünür.
- 4 Can ve gönül *Ḳābe ḳavseyn* “Öyle ki, **iki yay kadar** hatta daha yakın oldu.” (Necm 53/9) (Necm 53/9) işaretine mazhar olduğundan beri, Hû’nun nurlarının zikri ile varlığını aradan sildi.
- 5 Manevî bu fakir Süleyman’ın sırrını duyduğundan beri övünüp o fakir ile her vakit Hû’yu söyler.

354.

Ġazel, Beste-i A‘mā Şādık Efendi*Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün*

1. Ehl-i derdüñ derdine dermān iken tekrār-ı Hū
Sır nedür kim inledür ‘āşık-ları ez-kār-ı Hū
- Bāğ-ı Hūda bülbül iseñ rû-be-rû efğāna gel
Kim bahār-ı Hū irüp zeyn oldı hoş gülzār-ı Hū
3. Kılma bîhūde kelāmı Hūya şarf it vaqtüñi
İrgüre tâ sırr-ı lâhūta seni efkār-ı Hū
- Ka-tıdur taşdan meger kalbūñ **Müderris** Hū deyü
İñlemezsün ğayretün yok inledür tağ-ları Hū

355.

Muḥayyer, Beste-i Receb Çelebi*Mefā‘ilün mefā‘ilün fe‘ülün*

I

1. İden rāh-ı muḥabetde tekāpū
Gül-i gülzār-ı vuşlatdan alur bū
3. Göñül olsun o gülşende akar şu
Diyelüm ‘aşkıla Allāhu yā Hū

^{354.} **92a-92b.** Beşiktaşlı Yahya Efendi Divanı: İnceleme ve Metin, ş.73. (Tombul, 2014:249-250) Divanda 5 beyit.

¹ Hû’nun tekrarı dert sahiplerinin derdine derman iken, Hû’nun zikirleri ise âşık-ları inlettir, buradaki sır nedir?

² Sen Huda’nın bağının bülbülü isen yüz yüze feryat etmeye gel! Çünkü Hû’nun baharı ulaşır Hû’nun hoş gül bahçesi süslendi.

³ Sen boşuna söz söyleme, vaktini Hû’ya sarf et! Bu sayede seni ilahî âlemin sırrına Hû’nun düşünceleri ulaştırır.

⁴ Müderris meğer kalbin taştan katıdır, çünkü sen Hû diye inlemezsin; senin gayretin yok, çünkü Hû dağ-ları bile inlettir.

^{355.} **92b.**

I

- ¹ Muhabbet yolunda koşuşturan,
² Vuslatın gül bahçesinin gülünden koku alır.
³ Gönül gül bahçesinde akar su olsun,
⁴ Aşk ile Allahû ya Hû diyelim.

II

1. Şolar bir gün ölür ‘ömrüñ bahārı
Cihānı terk idersin aḥ ıztırārī
3. Silüp āyīne-i dilden ğubārı
Diyelüm ‘aşkıla Allāhu yā Hū

III

1. Nihāl-i bāğ-ı firdevs-i muḥabbet
Virür dā’im şimār-ı luṭf u raḥmet
3. İrişür ol şemerden cāna lezzet
Diyelüm ‘aşkıla Allāhu yā Hū

IV

1. İder cām-ı vişāl-i yāri kim nūş
O dem eyler sivāyı hep ferāmūş
3. **Ġafūrī** eylesün baḥr-i fenā cūş
Diyelüm ‘aşkıla Allāhu yā Hū

II

- 1 Bir gün ömrün baharı solar, ölür.
2 Ah! Çaresizlik içinde sen cihānı terk edersin,
3 Gönül aynasından tozu silip,
4 Aşk ile Allahû ya Hû diyelim.

III

- 1 Muhabbetin cennet bağının fidanı,
2 Daima iyilik ve merhamet meyveleri verir,
3 O hikâyeden cana lezzet ulaşır,
4 Aşk ile Allahû ya Hû diyelim.

IV

- 1 O, sevgilinin kavuşmasının kadehini içer,
2 O an Allah’tan başkasını hep unuttur,
3 Ġafûrî yokluk denizini coştursun,
4 Aşk ile Allahû ya Hû diyelim.

[Ḥarfü]’l-hā’

356.

Rāst, Beste-i Buḥūrī-zāde

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Mefātīḥü’l-hüdā oldı hilālün yā Resūlallāh
Meşābīḥü’ d-dücā nūr-ı cemālün yā Resūlallāh

Yazaldan ḳalbime ḥüsnün kitābuñ ḥazret-i Mevlā
Beni mest eyledi fikr ü ḥayālün yā Resūlallāh
3. ‘Aceb mi her seḥer nāle iderse ‘andelīb-i dil
Nevā-sāz-ı gülistāndur maḳālün yā Resūlallāh

Ḥabībā nār-ı firḳatle ḳuluñ **Kenzī** ḥarāb oldı
‘İmāret eylesün ‘īd-i vişālün yā Resūlallāh

357.

Rāst, Beste-i Dede

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Bu gülşende hezār-ı bī-nevāyam yā Resūlallāh
Velī āzürde-i ḥār-ı cefāyam yā Resūlallāh

Nola olsam devā-cüyende-i dārū-yı iḥsānuñ
Eşīr-i derd-i ‘aşḳam mübtelāyam yā Resūlallāh

³⁵⁶. **93a.** Hasan Kenzî Divanı: Metin İnceleme ve Bestelenmiş Şiirlerinde Vezin-USul İlişkisi, ş.28. (Küçükçalık, 2016:92) Divanda 6 beyit.

¹ Ey Allah’ın peygamberi! Senin hilal gibi kaşların doğruluk anahtarı oldu; yüzünün nuru ise karanlığın feneridir.

² Ey Allah’ın peygamberi! Mevla senin güzelliğinin kitabını kalbime yazdığından beri, onun fikir ve hayali beni sarhoş etti.

³ Ey Allah’ın peygamberi! Gönül kuşu her seher bağırsa tuhaf olur mu? Çünkü o senin sözünün gül bahçesinde okuyucusudur.

⁴ Ey sevgili, ey Allah’ın peygamberi! Kulun Kenzî ayrılığının ateşiyle harap oldu; kavuşmanın bayramı onu şenlendirsin.

³⁵⁷. **93a.** Nahifî Süleymân Efendi (Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Divanı’nın Tenkitli Metni) ş.426. (Aypay, 1992:429) Divanda 7 beyit.

¹ Ey Allah’ın peygamberi! Bu gül bahçesinde çaresiz bülbülüm; ama cefa dikeninin de incisiyim.

² Ey Allah’ın peygamberi! Aşk derdinin esiriyim, tutkunuyum; senin iyiliğinin ilaç, deva isteyeniyim olsam ne olur?

3. Nigāh-ı şefkatünden ben ğarīb-i zārı dūr itme
Yoluñda ben de kemter hāk-i pāyüm yā Resūlallāh
- Meded sendendür ey kân-i şefâ‘at bendeñe yoħsa
Huzūr-ı Hākda maħcüb-ı haṭāyam yā Resūlallāh
5. Kerem kıl luṭf u iħsānuñla dil-şād eyle ben zārı
Nahîfîyem ħapuñda bir gedāyam yā Resūlallāh

358.

Pesendîde, Beste-i Sultân Selîm-i Şâlis

Mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün

1. Reh-i ‘aşķuñda bî-şabr u şekîbem yā Resūlallāh
Seni her kim severse ben raķîbem yā Resūlallāh
- Gözüm eşķ ile mālāmāl göñlüm ‘aşķla memlū
Ba‘îdem şüretā ma‘nen řarîbem yā Resūlallāh
3. Şarîn eyle gül-i güş-ı şabûle nāle-i şevķüm
Riyāz-ı midḥatüñde ‘andelîbem yā Resūlallāh
- Ṭavāf-ı Ka‘be-i şevķ-i cemālün farz-ı ‘aynumdur
Nişāb-ı ḥasretünden bā-naşîbem yā Resūlallāh
5. Nola şerḥ eyledikçe vaşfuñı cezb-i ķulüb itsem
Senüñ bîmāruñ olmışķen řabîbem yā Resūlallāh

³ Ey Allah’ın peygamberi! Ben ağlayan, kimsesizi senin şefkatinin bakışından uzak etme; ben de senin yolunda acizim, ayağının tozuyum.

⁴ Ey Allah’ın peygamberi, ey şefaât kaynağı! Kuluna medet sendedir, yoksa Hakk’ın huzurunda hatalarımın mahcubuyum.

⁵ Ey Allah’ın peygamberi! Cömertlik ve iyiliğinle lutfet, bu sayede ben dermansızı mutlu et; çünkü ben Nahîfî’yim senin kapında bir kulum.

³⁵⁸ **93a-93b.** Yahyâ Nazîm Divanı, ş.652. (Çakır, 2018:1026-1027) Divanda 10 beyit.

¹ Ey Allah’ın peygamberi! Ben aşķ yolunda sabırsızım, seni her kim severse ben ona rakibim.

² Ey Allah’ın peygamberi! Benim gözüm göz yaşı ile çok dolu, gönlüm ise aşķla dolu; görünüşte uzağım, ama mânen çok yakınım.

³ Ey Allah’ın peygamberi! Şevkimin iniltisini, kabul kulağının gülüne yakınlaştı; çünkü ben seni övme bahçelerinde bir bûlbûlüm.

⁴ Ey Allah’ın peygamberi! Senin yüzünün Kabe’sinin şevkle tavaf edilmesi, benim gözümün farzıdır; çünkü senin hasretinin sermayesinden benim nasibim var.

⁵ Ey Allah’ın peygamberi! Tabibim senin hastan olmuşķen, ben senin vasfını açıkladıkça kalpleri cezbetsem ne olur?

Nazîm-āsâ olup şîrîn-meẓāk-ı lezzet-i na‘tûñ
Zebānam mā‘il-i sheht[şehd] ü zebîbem yâ Resûlallâh

359.

İşfahân, Beste-i Zâkirî Dragmanî

Mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün

1. O kim ‘aşkuñla pür-derd ü elemdür yâ Resûlallâh
‘Uşâta âsitānuñ mülteşemdür yâ Resûlallâh

Nola gülzâr-ı rûy-ı vuşlat olsa iltifātuñla
Gamuñla niçe demdür dîde nemdür yâ Resûlallâh
3. Sen ol sultân-ı *ev ednâ* serîr-i mülk-i vuşlatsın
Ki ‘arşa taht[uñ] olmak muğtenemdür yâ Resûlallâh

Garaz ‘arz eylemekdür hâlûmi dergâh-ı vâlâña
Ki kıddüm bâr-ı ‘işyân ile hamdur yâ Resûlallâh
5. Elüm tûd baña imdâd eyle ihsân eyle luţf eyle
Çü kârûñ müstemendâna keremdür yâ Resûlallâh

Gubâr-ı dergehüñ **Vahyî**-i nâ-çîze şefâ‘at kı
Giriftâr-ı hevâ garq-ı tühemdür yâ Resûlallâh

⁶ Ey Allah’ın peygamberi! Senin naatının lezzetinin şirin zevki, Nazîm gibi olup; benim dilim ise üzüm ve bala isteklidir.

³⁵⁹. **93b.** Vahyî Divanı ve İncelemesi, ş.14. (Taş, 2004:301)

¹ Ey Allah’ın peygamberi! O senin aşkınla dert dolu ve elemlidir; çünkü asilere senin eşiğin öpülürdür.

² Ey Allah’ın peygamberi! Senin teveccühünle kavuşmada sevgilinin çehresinin gül bahçesi olsa ne olur? Çükü senin gamınla çok zaman benim gözüm ıslaktır.

³ Ey Allah’ın peygamberi! Sen o *ev ednâ* “öyle ki, iki yay kadar **hatta daha yakın** oldu.” (Necm 53/9) ayetinin sultanısın, sevdiğine kavuşma mülkünün tahtısın, gök için senin tahtın olmak bile bir ganimettir.

⁴ Ey Allah’ın peygamberi! Niyetim, yüksek dergâhına hâlîmi arz etmektir; çünkü boyum isyanın yükü ile bükülmüştür.

⁵ Ey Allah’ın peygamberi! Elimi tut, bana yardım et, iyilik et, cömertlik et; çünkü senin işin kederli olana cömertlik etmektir.

⁶ Ey Allah’ın peygamberi! Dergâhının tozu, değersiz Vahyî’ye şefaattir! Çünkü o kendi isteklerinin düşkünü, suçunun boğulmuşudur.

360.

Māhūr, Beste-i Siyāhī

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Göñül yüz sürmek ister hāk-i pāye yā Resūlallāh
İre tā rütbesi *fevka 'l- 'ulāya* yā Resūlallāh

Hayāl-i ravza-i pākūñ velī [dili] reşk-i cinān itdi
Maḥall olsa nola zevk u şafāya yā Resūlallāh
3. Sirişkin rāh-ı 'aşkuñda [ğubāra] eylesün tebdīl
İdenler ārzū kuhlū'l-cilāya yā Resūlallāh

Ġarībem derdmendem bī-kesem dergāha yüz tıtdum
Meded şad el-meded eyle ḥimāye yā Resūlallāh
5. Kōdı ihlāşla dergāhuña yüz **Vahyī**-i sâ'il
'Aṭālar eyle luṭf it ol gedāya yā Resūlallāh

361.

Beyātī, Beste-i Dede

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Kārīn-i bezm-i erbāb-ı hevāyam yā Resūlallāh
Ḥarīm-i kūy-ı kurbunda[n] cüdāyam yā Resūlallāh

Yiter oldum yiter ġarḳ-āb-ı girdāb-ı yem-i hecrūñ
Ezelden ḥazretüñle aşināyam yā Resūlallāh

^{360.} **93b-94a.** Vahyî Divanı ve İncelemesi, ş.19. (Taş, 2004:303-304) Divanda 6 beyit.

¹ Ey Allah'ın peygamberi! Onun rütbesi yücelerin yücesine ulaşana kadar gönül ayağının tozuna yüz sürmek ister.

² Ey Allah'ın peygamberi! Senin temiz ravzanın hayali gönülde bulunduğu için, onu cennetlerin kıskanılanı etti; cennetler zevk ve sefaya uygun olsa ne olur?

³ Ey Allah'ın peygamberi! Göz sürmesinin parlaklığını isteyenler göz yaşlarını, senin aşkının yolunda olan toza değiştirsün.

⁴ Ey Allah'ın peygamberi! Zavallıyım, dertliyim, kimsesizim senin dergâhına yöneldim; sen bana yardım et, çok yardım et, sen beni koru!

⁵ Ey Allah'ın peygamberi! Fakir Vahyî samimiyetle senin dergâhına yüzünü koydu; sen o fakiri bağışla ona iyi muamele et!

^{361.} **94a.**

¹ Ey Allah'ın peygamberi! Dünyaya dair istekleri olanların meclisine yakınım, sana yakınlık mahallesinin harem dairesinden uzağım (senin yakınlığından uzağım).

² Ey Allah'ın peygamberi, ayrılık denizinin girdabının suya batmışı oldum yeter! Ezelden beri ben senin hasretinle dostum.

3. Hūmār-ı ḥasretūñle dil ḥarāb-ender-ḥarāb oldı
Meded muḥtāc-ı şahbā-yı liḳāyam yā Resūlallāh

Şerār-ı āteş-i hicrānla bağrum kebāb oldı
Ki ben pervāne-i şem‘-i vefāyam yā Resūlallāh

5. Vücūdum tîğ-i ‘aşkuñla ser-ā-pā çāk çāk olsun
Yoluñda **Hâfız**am muḥliş gedāyam yā Resūlallāh

362.

Beyātî

Mefā ‘îlün mefā ‘îlün mefā ‘îlün mefā ‘îlün

1. Ezelden enbiyānuñ aḳdemisin yā Resūlallāh
Velî cümle nebīnūñ ekremisin yā Resūlallāh

Le- ‘amrūk tēcını Mevlā ḳodı re’s-i şerīfūñde
Nübüvvet tahtınuñ şāhı nebīsın yā Resūlallāh

3. Saña ‘izzet idüp ol Hāḳ seniñ şerḥ eyledi şadruñ
Ki vahdet ‘ilminūñ sen a‘lemisin yā Resūlallāh

Seni medḥ eyledi Bārī saña inzāl idüp Ḳur’ān
Nebīler ḥızbinūñ sen a‘zamısın yā Resūlallāh

³ Ey Allah’ın peygamberi! Gönül senin hasretinin sersemliğiyle harap içinde harap oldu; sana kavuşma şarabının muhtacıyım bana yardım et!

⁴ Ey Allah’ın peygamberi! Ayrılık ateşinin kıvılcımıyla benim bağrım kebab oldu, çünkü ben sana vefa mumunun pervanesiyim.

⁵ Ey Allah’ın peygamberi! Benim vücudum aşkının kılıcıyla baştan ayağa yarılısın, çünkü ben senin yolunda Hâfız’ım, samimi bir kulum.

^{362.} **94a.**

¹ Ey Allah’ın peygamberi! Ezelden peygamberlerin önderisin, ama gene de bütün peygamberler içinde çok cömert olan sensin.

² Ey Allah’ın peygamberi! Mevla *le- ‘amrūk* “(Ey resulüm!) **Hayatına yemin olsun ki** onlar, sarhoş (sersem) halleriyle saçmalayıp duruyorlardı.” (Hicr15/72) tacını senin mübarek başına koydu, bu yüzden peygamberlik tahtının şāhı sensin.

³ Ey Allah’ın peygamberi! O Hak sana izzet edip, senin kalbini açtı; bu yüzden sen vahdet ilminin en iyi bileni sensin.

⁴ Ey Allah’ın peygamberi! Allah sana Kur’an indirip seni övdü; bu yüzden sen peygamberler topluluğunun en büyüğüsün.

5. Be-haḥḳḳ-ı sūre-i İhlāş şefā‘at kıl **Süleymāna**
Kerem eyle ḳamunuñ eşfe‘isin yā Resūlallāh

363.

Beyātī, Beste-i Ğonca-zāde

Mefā ‘īlün mefā ‘īlün mefā ‘īlün mefā ‘īlün

1. Derūnuñ maḥzen-i rāz-ı Hudādur yā Resūlallāh
Kelāmuñ ‘āşıḳa ḥālet-fezādur yā Resūlallāh

Görinür sırr-ı esmā cevher-i mir’āt olup zātuñ
Derūñ āyīne-i ‘ālem-nümādur yā Resūlallāh

3. Vücūduñ Ḥaḳ Te‘ālā kā’inātuñ mefḥari ḳılmış
Cenābuñ muḳtedā-yı enbiyādur yā Resūlallāh

Der-i devlet-me’ābuñ melce-i şāhān-ı ‘ālemdür
Saḥa ḥāḳān-ı dünyā ḥāḳ-i pādur yā Resūlallāh

5. Cenābuñdan şefā‘at-ḥāh olupdur **Naḳṣī-i ‘āşık**
Niḡāh-ı merḥāmet ḳıl kim gedādur yā Resūlallāh

364.

‘Uşşāḳ, Beste-i Ḳudūm-zen ‘Alī Dede

Mefā ‘īlün mefā ‘īlün mefā ‘īlün mefā ‘īlün

1. Derūnum āteş-i ‘aşḳuñla yandur yā Resūlallāh
Dil-i teşnem mey-i vaşluñla ḳandur yā Resūlallāh

⁵ Ey Allah’ın peygamberi! Süleymân’a ihlas suresinin hakkı için şefa’at et! Sen herkesin şefa’atçisisin, ona da cömertlik et!

^{363.} **94b.** Nakşî Dîvânı, ş.202. (Ayhan, 2000:172-173) Divanda 9 beyit.

¹ Ey Allah’ın peygamberi! Senin kalbin Huda’nın gizli mahzenidir, senin sözün ise âşığın hâllerini artırandır.

² Ey Allah’ın peygamberi! Allah’ın aynasının özü senin zatındır, ondan isimlerin sırrı görünür; çünkü senin kapın dünyayı gösteren aynadır.

³ Ey Allah’ın peygamberi! Hak Teala senin vücudunu kâinatın övünme sebebi kılmış, bu yüzden sen peygamberlerin liderisin.

⁴ Ey Allah’ın peygamberi! Sığınılacak yer olan saadetli kapın, âlemin padişahlarının da sığınılacak yeridir, sana karşı dünyanın hükümdarları ancak ayak tozudur.

⁵ Ey Allah’ın peygamberi! Âşık Nakşî senden şefa’at ister; sen ona merhamet et! Çünkü o sana kuldur.

^{364.} **94b.** Hasan Sezâyî-i Gülşenî Dîvânı, ş.298. (Özuygun, 2019:312)

¹ Ey Allah’ın peygamberi! Benim içimi aşkının ateşiyle yandır, susamış gönlümü kavuşma şarabınla doyur.

Firākuñ āteşi bağrum yakup eşküm revān itdi
Dü çeşm-i intizārum tolu kındur yā Resūlallāh

3. Sen ol şems-i haķīkatsin ki ālem cümle zerrātuñ
Vücūduñ bā'ış-i kevn ü mekāndur yā Resūlallāh

İçenler cām-ı 'aşkuñ āb-ı Hızra iltifāt itmez
Senüñ 'aşkuñ hayāt-ı cāvidāndur yā Resūlallāh

5. **Sezâyî** derdmendüñ bāb-ı luţfuñ ilticā eyler
Bilür kim dergehüñ dārü'l-emāndur yā Resūlallāh

365.

'Uşşāk, Beste-i Dede

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Bırakdum 'aşkuñ ile nām u 'ārum yā Resūlallāh
Unutdum şevküñ ile cümle kārūm yā Resūlallāh

Bu gönüm bülbülü aşlā cihānuñ bağına bakmaz
Yüzüñ görmek gülistānın ararum yā Resūlallāh

3. Enīn ü āh u vāh ile tīh-i firķatde mecnūnam
Yitürdüm Leylī vü leyl ü nehārum yā Resūlallāh

Gönül pervāne-veş devvār vişālūñ şem'ine dā'im
Dükendi kalmadı şabr u qarārūm yā Resūlallāh

² Ey Allah'ın peygamberi! Senin ayrılığının ateşi benim bağrımı yakıp gözyaşımı akıttı; bu yüzden benim sana kavuşmayı bekleyen gözüüm dolu kındır.

³ Ey Allah'ın peygamberi! Sen o hakikat güneşisin, çünkü bütün âlem senin zerrelendir; senin vücudun ise kâinatın yaratılma sebebidir.

⁴ Ey Allah'ın peygamberi! Senin aşkının kadehini içenler Hızır'ın suyuna iltifat etmez, çünkü senin aşkın ebedi hayattır.

⁵ Ey Allah'ın peygamberi! Dertlin Sezâyî senin cömerliğinin kapısına sığınır; senin dergâhın sığınılacak yerdir, o bunu bilir.

³⁶⁵. **94b-95a.**

¹ Ey Allah'ın peygamberi! Senin aşkın ile nam ve ârımı bıraktım; senin şevkin ile bütün kazancımı unuttum.

² Ey Allah'ın peygamberi! Bu gönüm bülbülü asla cihânın bağına bakmaz, senin yüzünü görceğim gül bahçesini ararım.

³ Ey Allah'ın peygamberi! İnleme, ah ve vah ile ayrılık çölünde Mecnun'um; çünkü ben Leyla'mı, gece ve gündüzümü kaybettim.

⁴ Ey Allah'ın peygamberi! Gönül daima kavuşmanın mumuna dönen pervane gibidir, benim sabır ve kararım kalmadı, hepsi tükendi.

5. Bu **Maḥvî** bendeñe raḥm it firāḫuñ nārına düşmiş
 ̲atı ḫaylî zamān oldı yanaram yā Resūlallāh

366.

‘Uşşāk

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Ḥabībîsin cenāb-ı Kibriyānuñ yā Resūlallāh
 Şefî‘isin cemî‘-i ‘āşiyānuñ yā Resūlallāh
 Gürūh-ı mürselînüñ şāhı sensin iki ‘ālemde
 İmāmısın cemî‘-i enbiyānuñ yā Resūlallāh
3. Ḥudā medḫ eyleyüp zātuñ didi *levlāk* şānuñda
 Sen olduñ ‘illeti kevn ü mekānuñ yā Resūlallāh
 Şalāt-ile selām olsun zamān-ı ḫaşre dek biñ biñ
 Nişār-ı ravza-i cennet-nişānuñ yā Resūlallāh
5. Bu **Fahrî** güneḫkāra şefā‘at eyle maḫşerde
 Ki redd olmaz kelāmuñ dūr-feşāndur yā Resūlallāh

367.

Nühüft, Beste-i Na‘lçe-zāde

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Cemālūñ gülşen-i feyz ü ‘aṭādur yā Resūlallāh
 Cebînüñ pertev-i baḫş-i Ḥudādur yā Resūlallāh

⁵ Ey Allah’ın peygamberi, sen senin ayrılığının ateşine düşmüş bu Mahvî kuluna merhamet et! Çünkü ben çok zamandır hasretinle yanarım.

^{366.} **95a.** Divançe-i Fahrî (İnceleme-Metin), ş.131. (Akın, 2010:160) Divanda 6 beyit.

¹ Ey Allah’ın peygamberi! Sen Kibriya’nın sevgilisisin, bütün asilerin ise şefaattçisisin.

² Ey Allah’ın peygamberi! İki âlemde peygamberler topluluğunun padişahı sensin, bütün peygamberlerin imamısın.

³ Ey Allah’ın peygamberi! Huda seni övüp zatının şanında *levlāk* “**Sen olmasaydın** felekleri (kâinatı) yaratmazdım.” (Yılmaz, 1992:113) dedi, bu yüzden sen kâinatın yararılmasının sebebi oldun.

⁴ Ey Allah’ın peygamberi! Kıyamete kadar cennetin belirtisi olan ravzanın serpilmesine çok salat ile selam olsun.

⁵ Ey Allah’ın peygamberi, Fahrî günahkâra maḫşerde şefaatt et! Çünkü sen inci gibi değerli şeyler söyleyensin, bu yüzden senin kelamın reddedilmez.

^{367.} **95a-95b.**

¹ Ey Allah’ın peygamberi! Senin yüzün feyz ve bağıslamanın gül bahçesidir, senin alnın ise Huda’nın verdiği bir ışıktır.

Cemî‘-i kâ’inātuñ rehberisün didi Haḫ *levlāk*
Senüñ zātuñ güzîn-i enbiyâdur yâ Resûlallâh

3. Göreydi çeşm-i cān-ile gelürdi münkir ĩmāna
Seni ol gözle görmeyen a‘mâdur yâ Resûlallâh

Şayılmaz cürmle noḫşān budur hep cümle-i kârum
Beni redd itme bâbuñdan recâdur yâ Resûlallâh

5. Sürer dergāhuña rûyun **Şerîfî** bende-i kemter
Rikābuñda nebîler pîşüvâdur yâ Resûlallâh

368.

‘Acem, Beste-i Hâfız Post, Mähür

Mefā ‘îlün mefā ‘îlün mefā ‘îlün mefā ‘îlün

1. Ḳudūmuñ rahmeti zevḫ u şafâdur yâ Resûlallâh
Zuhûruñ derd-i ‘uşşāḫa devâdur yâ Resûlallâh

Nebî idüñ dahı Âdem тұrurken mā ü tîn içre
İmām-ı enbiyâ olsañ revâdur yâ Resûlallâh

3. Kemāli zümre-i kümmel senüñ nûruñla bulmışdur
Vücûduñ maḫḫar-ı tām-ı Hudâdur yâ Resûlallâh

Senüñle irdiler zāta dahı envā‘-ı lezzāta
İşüñ erbāb-ı hacāta ‘aṭâdur yâ Resûlallâh

² Ey Allah’ın peygamberi! Hak *levlāk* “**Sen olmasaydın** felekleri (kâinatı) yaratmazdım.” (Yılmaz, 1992:113) dedi, sen bütün kâinatın rehberisin, senin zatın ise peygamberlerin seçilmiştir.

³ Ey Allah’ın peygamberi! Seni inkâr eden can gözü ile görseydi imana gelirdi; seni o göz ile görmeyen ancak kördür.

⁴ Ey Allah’ın peygamberi! Bütün kazancımın tamamı suç ile değildir, bu eksiktir; senden ricam, beni kapıda reddetme!

⁵ Ey Allah’ın peygamberi! Kul, fakir Şerîfî senin dergâhına yüzünü sürer, çünkü diğer peygamberler senin atını tutar.

³⁶⁸ **95b.** Azîz Mahmûd Hüdâyî Dîvân-ı İlâhiyât, ş.22. (Tatçı-Yıldız, 2015:63)

¹ Ey Allah’ın peygamberi! Senin bu kâinata gelişinin rahmeti zevk ve safadır, senin görünmen âşıkların derdine devadır.

² Ey Allah’ın peygamberi! Âdem peygamber daha su ve balçık içinde dururken, sen peygamberdin, bu yüzden peygamberlerin imâmı sen olsan uygundur.

³ Ey Allah’ın peygamberi! Kâmiller gurubu kemalini senin nurunla bulmuştur, çünkü senin vücudun Huda’nın tecelli yeridir.

⁴ Ey Allah’ın peygamberi! Lezzetlerin çeşitleri bile özlerine seninle ulaştılar, senin işin ihtiyacı olanlara bağışlamadır.

5. **Hüdâyî**'ye şefâ'at kıl eger zâhir eger bâtın
Kapuña intisâb itmiş gedâdur yâ Resûlallâh

369.

‘Acem, Beste-i Dragman Zâkirî Aḥmed Efendi

Mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün

1. Göñüller ârzûmend-i vişâlûñ yâ Resûlallâh
Nola ‘uşşâka ‘arz itseñ cemâlûñ yâ Resûlallâh

Helâk eylerdi erbâb-ı ḥaṭâyı derd-i ‘uşşâkuñ
Şifâ-sâz olmasa fikr-i nevâlûñ yâ Resûlallâh
3. Sen ol sultân-ı baht-ı taht-nişîn-i ıştîfâsın-kim
İder Cibrîli dem-beste kemâlûñ yâ Resûlallâh

Nola hem-vâre mağşûş-ı nuḡûş-ı mâsivâ olsa
O dil kim olmaya fikr-i ḥayâlûñ yâ Resûlallâh
5. Yüz urdı dergeh-i vâlâña **Vahyî**-i ‘aṭâ-cûyuñ
Yiter devlet olursa pâ-y-mâlûñ yâ Resûlallâh

370.

‘Arazbâr, Beste-i Ḥâfız Post

Mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün

1. Göñül bîgânelerle âşinâdur yâ Resûlallâh
Der-i devlet-me’âbuñdan cüdâdur yâ Resûlallâh

⁵ Ey Allah’ın peygamberi, Hüdâyî’ye gerek görünen gerek görünmeyen şekilde şefaatt et! Çünkü o senin kapına bağlanmış bir dilencidir.

^{369.} **95b.** Vahyî Divanı ve İncelemesi, ş.16. (Taş, 2004: 302)

¹ Ey Allah’ın peygamberi! Gönüller kavuşmanın isteklisidir, sen de âşıklara yüzünü arz etsen ne olur?

² Ey Allah’ın peygamberi! Senin talihinin düşüncesi bize sefa vermese; âşıkların derdi, hata sahipleri helak ederdi.

³ Ey Allah’ın peygamberi! Sen o seçilmişlik tahtına oturan uğurlu sultansın, çünkü senin mükemmelliğin Cebrail’in bile nefesini keserdi.

⁴ Ey Allah’ın peygamberi! Gönül senin hayalini kurmasa daima Allah’tan başka her şeyin görüntüsünün karışmış hâliyle ilgilense onun hâli ne olur?

⁵ Ey Allah’ın peygamberi! Bağışlama arayan Vahyî yüce dergâhına yüzünü sürdü; o senin çiğnenmişin olursa, bu mutluluk ona yeter.

^{370.} **95b-96a.** Nâ’ilî Divanı, mus. 12. (İpekten, 2019: 272)

¹ Ey Allah’ın peygamberi! Gönül yabancılarla yakındır, çünkü o ona sığınılacak yer olan senin yüce kapından ayrılmıştır.

Şarardur zıkr ü fikrūñ çehresin erbāb-ı tevḥīdūñ
Siyeh ḥākī zer eyler kīmyādur yā Resūlallāh

3. Olan ḥādī şırāt-ı müstakīme şer‘-i pākūñdür
Bu ‘ālem berzah-ı ḥavf u recādur yā Resūlallāh

Sözūñ makbul-ı dergāhda Şamed dillerde evşāfuñ
Şefī‘ü’l-halk [u] maḥbūb-ı Hudādur yā Resūlallāh

5. Ne deñlü **Nā’ilī** şāyān-ı tertīb-i cezā olsa
Cenābuñdan şefā‘at mültecādur yā Resūlallāh

371.

Hüseynī, Beste-i Zākir Dragmanī

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Ruḥuñ gülzār-ı firdevs-i ezeldür yā Resūlallāh
Kelāmuñ Kevşere cemmü’l[ni‘me’l]-bedeldür yā Resūlallāh

Ḳadūñ maḥsūd-ı Tübādur ḥırāmuñ ğayret-i Sidre
Ġubāruñ ‘arşa kuḥl olsa maḥaldür yā Resūlallāh

3. Ġumūm-ı ma‘şiyet medhūş-ı ye’s itmez dil-i zārı
Çü luṭfuñ zīver-i levḥ-i emeldür yā Resūlallāh

Nola terciḥ idersem ḥikmet-i Lokmāna iḥsānuñ
Devā-yı ‘illet-i sehv ü zeledür yā Resūlallāh

² Ey Allah’ın peygamberi! Tevhit sahiplerinin çehresini senin zikrin ve fikrin sarartır; çünkü bu siyah toprağı altın eden kimyadır.

³ Ey Allah’ın peygamberi! Sırat-ı müstakime rehber olan senin temiz şeriatındır, çünkü bu âlem korku ve ümit arasında zor bir geçittir.

⁴ Ey Allah’ın peygamberi! Samed olan Allah’ın dergâhında senin sözün makbuldür, gönüllerde senin vasıfların ise halkın şefaatçisi ve Huda’nın sevgilisidir, şeklindedir.

⁵ Ey Allah’ın peygamberi! Her ne kadar Nâ’ilî cezaya uygun olsa da cenabından şefaat et! Sen ona sığınılacak yersin.

^{371.} **96a.** Vahyî Divanı ve İncelemesi, ş.15. (Taş, 2004:301-302)

¹ Ey Allah’ın peygamberi! Senin yanağın başlangıcı olmayan cennetin gül bahçesidir, senin sözün Kevser’e ne güzel karşılıktır.

² Ey Allah’ın peygamberi! Senin boyun Tuba ağacı gibi kıskanılandır; senin salınman Sidre ağacı gibiksıkınlıdır, senin tozun dahi gökyüzüne sürme olsa uygundur.

³ Ey Allah’ın peygamberi! Ağlayan gönlü, günah kaygıları ve ümitsizlik korkutmaz, çünkü senin cömertliğin istek levhimahfuzunun süsüdür.

⁴ Ey Allah’ın peygamberi! Senin lutfunu Lokman’ın hikmetine tercih etsem ne olur, çünkü o hata ve kabahat illetinin devasıdır.

5. Ne mümkün hâll olunmak ‘uğde-i vaşfuñ murād üzre
Za‘îfem dest-i endişem eşeldür yâ Resûlallâh

Bu **Vahyî** bendeñi kıl neşve-yâb-ı cür‘a-ı lûtfuñ
Humâr-âlûd-ı ğamdur pür-keseldür yâ Resûlallâh

372.

Hüseynî

Mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün

1. Vücûduñ ‘âleme lûtf-ı Hudâdur yâ Resûlallâh
Zuhûruñ ‘âşıka nûr-ı hüdâdur yâ Resûlallâh
- Kamu eşyâdan evvel Hakkı tevhit eyleyen sensin
Nola maḥbûb-ı Hakk olsañ revâdur yâ Resûlallâh
3. İdüpdür hâzret-i Allâh vücûduñ ‘âleme rahmet
Cenâbuñ merci‘-i ehl-i recâdur yâ Resûlallâh
- Hakkîkat sırrına sensin delîl [...]
Gönül derdine feyzüñ hem devâdur yâ Resûlallâh
5. Şefâ‘at eyle ‘**Abdü’l-hay** fakîre zâhir ü bâtın
Senüñ iḥsânuña kalmış gedâdur yâ Resûlallâh

⁵ Ey Allah’ın peygamberi! İstek üzere senin vasfının düğümünü çözümlmek ne mümkün? Ben güçsüzüm, benim düşüncemin eli çolaktır (benim düşüncem bunu çözmeye yetmez).

⁶ Ey Allah’ın peygamberi, Vahyî kulunu senin cömertliğinin bir yudumunun neşelisi et! Çünkü o gam ile kendinden geçmiştir, tembellik doludur.

^{372.} **96a-96b.**

¹ Ey Allah’ın peygamberi! Vücudun âleme Huda’nın lütfudur, senin görünmen âşığa doğruluk ışığıdır.

² Ey Allah’ın peygamberi! Bütün eşyadan evvel Hakk’ı tevhit eden sensin, Hakk’ın sevgilisi olsan ne olur? Bu uygundur.

³ Ey Allah’ın peygamberi! Allah senin vücudunu âleme rahmet edip, cenabın arzu sahiplerinin merkezidir.

⁴ Ey Allah’ın peygamberi! Hakikat sırrına delil senin, üstelik senin feyzin gönül derdine devadır.

⁵ Ey Allah’ın peygamberi, görünen ve görünmeyen Abdülhay fakire şefaet et! O senin cömertliğine kalmış bir kimsesizdir.

373.
Hüseyinî, Beste-i Kûmral Hâfız

7'li hece ölçüsü

I

1. Şadr-ı cem‘u’l-mürselîn
Sensin yâ Resûlallâh
3. *Raḥmeten li’l-‘âlemîn*
Sensin yâ Resûlallâh

II

1. Yüzüñ serrâc-ı vehhâc
‘Âlemler saña muhtâc
3. Şâhib-i tâc-ı mi‘râc
Sensin yâ Resûlallâh

III

1. Âyîne-i Raḥmânî
Nûr-ı pâk-i Sübhânî
3. Sırr-ı seb‘a’l-meşânî
Sensin yâ Resûlallâh

^{373.} **96b.** Azîz Mahmûd Hüdâyî Dîvân-ı İlâhiyât, ş.36. (Tatçı-Yıldız, 2015:71-72)

I

- 1 Peygamberler cemaatinin kalbi,
2 Ey Allah’ın peygamberi! Sensin.
3 *Raḥmeten li’l-‘âlemîn* “Ve seni ancak **âlemlere rahmet** olarak gönderdik”. (Enbiya 21/107)
4 Ey Allah’ın peygamberi! Sensin.

II

- 1 Yüzün parlak saraç,
2 Âlemler sana muhtaç,
3 Miraç tacının sahibi,
4 Ey Allah’ın peygamberi! Sensin.

III

- 1 Rahman’a ait ayna,
2 Sübhan’a ait temiz nur,
3 Fatiha suresinin sırrı,
4 Ey Allah’ın peygamberi! Sensin.

IV

1. Şāhidūñ leyl-i İsrā
Sübhāne'llezī esrā
3. Maẓhar-ı nūr-ı esmā
Sensin yā Resūlallāh

V

1. Ey menba‘-ı luṭf u cūd
Yirūñ maḳām-ı mahmūd
3. Yaradılmışdan maḳşūd
Sensin yā Resūlallāh

VI

1. Cānlar içinde hem cān
Ma‘den-i ‘ilm ü ‘irfān
3. Ceddüm hem pīrüm sulṭān
Sensin yā Resūlallāh

IV

-
- 1 İsrā gecesi şahidin,
 - 2 Sübhāne'llezī esrā “Bir gece, kendisine bazı âyetlerimizi gösterelim diye kulunu Mescid-i Harâm’dan çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ’ya götüren **Allah eksikliklerden münezzehtir.** O, gerçekten her şeyi işitmekte ve görmektedir.” (İsrâ 17/1)
 - 3 Allah’ın isimlerinin nurunun mazharı,
 - 4 Ey Allah’ın peygamberi! Sensin.

V

- 1 Ey iyilik ve cömertlik kaynağı,
- 2 Senin yerin övülmüş makamdır,
- 3 Yaradılmıştan kastedilen,
- 4 Ey Allah’ın peygamberi! Sensin.

VI

- 1 Canlar içinde hem can,
- 2 İlim ve irfan madeni,
- 3 Ceddım hem de pirim sultan,
- 4 Ey Allah’ın peygamberi! Sensin.

VII

1. Açan rāh-ı tevḥīdi
Bulan sırr-ı tefrīdi
3. **Hüdāyī**nün ümīdi
Sensin yā Resūlallāh

374.
‘Aşīrān

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Şifā-yı derd-i dildür āsitānuñ yā Resūlallāh
Anuñçün Muştafādur nām u şānuñ yā Resūlallāh

Cemī‘-i enbiyālardan mükerrem hem mufaḍḍalsın
Ḥabībisin cenāb-ı Kibriyānuñ yā Resūlallāh
3. Vücūduñ bā‘iş-i iẓhār-ı ‘afv u mağfiretdür hep
Sen olduñ menba‘-ı luṭf u Ḥudānuñ yā Resūlallāh

Sen ol ‘anḳā-yı Ḳāf-ı ‘arş-ı a‘ẓamsın ki bī-pervā
Senüñ bāğ-ı cināndur āşiyānuñ yā Resūlallāh
5. Ğarīḳ baḥr-i ‘işyānam meded **Luṭfī**ye luṭf eyle
Elin al ben ğarīb-i bī-nevānuñ yā Resūlallāh

VII

- 1 Tevhit yolunu açan,
- 2 İbadet sırrını bulan,
- 3 Hüdāyī’nin ümidi,
- 4 Ey Allah’ın peygamberi! Sensin.

374. 96b-97a.

- 1 Ey Allah’ın peygamberi! Dergâhın gönül derdine şifadır, bu yüzden senin namın ve şanın Mustafa’dır.
- 2 Ey Allah’ın peygamberi! Sen peygamberlerin hepsinden muhteremsin, üstelik üstün tutulansın, Kibriya’nın sevgilisinin.
- 3 Ey Allah’ın peygamberi! Senin vücudun hep rahmet ve affın açığa çıkma sebebidir, sen Huda’nın iyiliğinin kaynağı oldun.
- 4 Ey Allah’ın peygamberi! Sen o korkusuz çok büyük göksün, Kaf’ın Anka’sısın, senin yuvan cennetler bağıdır.
- 5 Ey Allah’ın peygamberi! Ben isyan denizinde boğulmuşum, sen Lutfi’ye yardım et; ben kimsesiz çaresizin elini tut!

375.
Kürdî

Mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün

1. Zuhûr-ı kâ’inātuñ ma‘denisin yâ Resûlallâh
Rumûz-ı künt-i kenzüñ maḥzenisin yâ Resûlallâh

Beşer dinen bu ‘âlemde senüñ şüretle şahşuñdur
Haḳîḳatde hüviyyetde degülsin yâ Resûlallâh
3. Vücûduñ cümle mevcûdâtı nice câmi‘ oldıysa
Daḥı ‘ilmüñ muḥîṭ oldı ḳamusın yâ Resûlallâh

Dehānuñ menba‘-ı esrâr-ı ‘ilm-i *min ledünnî*dür
Haḳâyıḳ ‘ilminüñ sen maḥzenisin yâ Resûlallâh
5. Cihân bâğında insân bir şecerdür ğayrılar yapraḳ
Nebîler miyvedür sen zübdesisin yâ Resûlallâh

Şefâ‘at ḳılmasañ varlık **Niyâzî**[yi] yok iderdi
Vücûdı zaḥmınuñ sen merhemisin yâ Resûlallâh

^{375.} **97a.** Niyâzî-i Mısırî Dîvânı, ş.160. (Erdoğan, 2019:318) Divanda 7 beyit.

¹ Ey Allah’ın peygamberi! Sen kâinatın yaratılmasının sebebisin, *Küntü kenzen* “Gizli bir hazine idim.” (Hadis) işaretinin mahzenisin.

² Ey Allah’ın peygamberi! Beşer denen bu âlem de senin suretle şahsındır; hakikat makamında hüviyyette değilsin.

³ Ey Allah’ın peygamberi! Senin vücudun bütün yaratılanlara nasıl ibadet yeri olduysa, ilmin de herkesi çevreledi.

⁴ Ey Allah’ın peygamberi! Senin ağzın *min ledünnî*’dir “Erken, kullarımızdan birini buldular ki ona katımızdan bir rahmet vermiş ve ona **nezdimizden bir ilim** öğretmiştik.” (Kehf 18/65), ilminin sırlarının kaynağıdır, sen hakikatler ilminin mahzenisin.

⁵ Ey Allah’ın peygamberi! Cihân bağında insan bir ağaçtır, başkaları yaprak; peygamberler meyvedir, sen ise en seçkinsin, özsün.

⁶ Ey Allah’ın peygamberi! Şefa’at etmesen varlık Niyâzî’yi kül ederdi, sen onun vücudunun yarasının merhemisin.

376.

Şehnâz, Beste-i Hammâmî-zâde

Mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün

1. Vücûduñ mazhar-ı sırr-ı ezeldür yâ Resûlallâh
Dilûñ mir’ât-ı nûr-ı *lem yezeldür* yâ Resûlallâh

Seni Hâk nûr-ı zâtından yaratdı hubb-ı zâtıyla
Anuñçün zât-ı pâküñ bî-bedeldür yâ Resûlallâh
3. Cihâna gerçi teşrîfüñ sa‘âdetle mu’ahhardur
Velâkin bâ‘îş-i halka evveldür yâ Resûlallâh

Sezâ-vâr-ı şefâ‘at olmaz ise rûz-ı mahşerde
Zekâyî oda yanmak muhtemeldür yâ Resûlallâh

377.

Gerdâniyye, Beste-i Zâkir Dragmanî

Mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün

1. Cemî‘-i enbiyânuñ efđalisin yâ Resûlallâh
Nola âhırde gelseñ evvelisin yâ Resûlallâh

Nedîm-i bezm-i hâşşü’l-hâşş-ı halvet-hâne-i ‘izzet
Hudânuñ sen habîb-i ecmelisin yâ Resûlallâh
3. ‘Ulûm-ı enbiyâ nisbet olunmaz ‘ilmine zîrâ
Muhakkak mürselînüñ ekmelisin yâ Resûlallâh

^{376.} **97a.** Zekâyî Dîvânı, ş.3. (Köseoğlu, 1997:4)

¹ Ey Allah’ın peygamberi! Senin vücudun ezel sırrının tecelli yeridir, senin dilin Allah’ın bâki olan sırrının aynasıdır.

² Ey Allah’ın peygamberi! Hak seni zatının sevgisiyle kendi nurundan yarattı, bundan dolayı senin temiz zatın benzersizdir.

³ Ey Allah’ın peygamberi! Gerçi senin saadetle cihâna teşrifin sonraya bırakılmış, lâkin Allah’ın yaratma sebebine ilk sebeptir.

⁴ Ey Allah’ın peygamberi! Zekâyî mahşer gününde şefaatine lâyık olmazsa, onun ateşte yanması muhtemeldir.

^{377.} **97a-97b.**

¹ Ey Allah’ın peygamberi! Peygamberlerin tümünün daha faziletlisin, son peygamber olarak gelsen ne olur? Senin ruhun ilk yaratıldı.

² Ey Allah’ın peygamberi! İzzet halvetinin en güzel meclisinin arkadaşısın, sen Huda’nın çok güzel sevgilisisin.

³ Ey Allah’ın peygamberi! Muhakkak peygamberlerin mükemmelisin, zira senin ilmine diğre peygamberlerin ilimleri kıyas edilemez.

‘Aceb mi emrüne rām olsa ins ü cîn şalātūñle
Dü kevnüñ pādişāh-ı a‘delisin yā Resūlallāh

5. **Vesīm**-i mücrime luṭf eyle sulṭānum şefā‘at kıl
Günehkāruñ şefī‘-i ekfelisin yā Resūlallāh

378.

Muḥayyer

Mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

1. Derūnum zātuñı ister meded it yā Resūlallāh
Mübārek vechüñi göster meded it yā Resūlallāh

Göñül eṭrāf-ı kūyuñda döner pervāne-veş ‘āşık
Murādı şem‘-i zātuñdır meded it yā Resūlallāh
3. Benüm cürmüm hicāb oldu cemālūñden cüdā düşdüm
Efendüm tut elüm kıldur meded it yā Resūlallāh

Bu göñlüm bülbülü ağlar gülistān-ı cemāl ister
Kerem it gül yüzüñ göster meded it yā Resūlallāh
5. Muḥaşşal yine ḥayretde bu **Mahvî** derdmend ‘atşān
Zülāl-i vuşlata kındur meded it yā Resūlallāh

⁴ Ey Allah’ın peygamberi! İnsan ve cin topluluğu senin duanla Allah’ın emrine boyun eğen olsa şaşılır mı? Çünkü sen iki âlemin de adaletli padişahısın.

⁵ Ey Allah’ın peygamberi, sultanım! Suçlu Vesīm’e iyilik et, şefaet et! Çünkü sen o günahkârın kefilisin, şefaetçisisin.

^{378.} **97b.**

¹ Ey Allah’ın peygamberi! Kalbim senin zatını ister yardım et, mübarek yüzünü göster yardım et!

² Ey Allah’ın peygamberi! Senin gönlünün mahallesinin etrafında âşık pervane gibi döner; onun isteği zatının mumudur, sen ona yardım et!

³ Ey Allah’ın peygamberi, efendim! Benim suçum utanma oldu, bu sebeple senin yüzünden ayrı düştim; benim elimi tut, beni kaldır, bana yardım et!

⁴ Ey Allah’ın peygamberi! Bu gönlümün bülbülü ağlar, yüzünün gül bahçesini ister; sen müsaade et, gül yüzünü göster, ona yardım et!

⁵ Ey Allah’ın peygamberi! Sözüñ kıyası bu dertli, susamış Mahvî yine hayret makamında, sen sana kavuşmanın güzel suyuyla onu doyor, ona yardım et!

379.

‘Irāk, Beste-i Hüseyn Efendi

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Görelden yüzüñi ‘aql u şu‘ûrum târumâr oldı
Beni mecnûn iden zülf-i telûñdür yâ Resûlallâh

Sen ol şun‘-i İlâhîsin ki vaşluñ bâğ-ı cennetdür
Bahâr-ı ma‘nevî rûy-ı gülûñdür yâ Resûlallâh
3. Sa‘âdet mülkinüñ şâhı Habîbâ zât-ı pâküñdür
Ziyâretgâh olan dâ‘im ilûñdür yâ Resûlallâh

Bu **Kenzî** gerçi mücrimdür yüzün sürer eşigüñe
Qabûl eyle kuşûrıyla kuluñdur yâ Resûlallâh

380.

Māye, Güfte vü Beste

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Düşelden derdüñe yokdur qarârum yâ Resûlallâh
Değişdüm ‘aşkuña dâr u diyârum yâ Resûlallâh

Geçürdi ‘ömrüme sevdâ-yı hüsnüñ nâr-ı firkatle
Benüm âh u enîndür ber-güzârum yâ Resûlallâh

^{379.} **97b.** Hasan Kenzî Divanı: Metin İnceleme ve Bestelenmiş Şiirlerinde Vezin-Usul İlişkisi, ş. 16. (Küçükçalık, 2016:84) Divanda 6 beyit.

¹ Ey Allah’ın peygamberi! Senin yüzünü gördüğümde beri aklım ve şuurum perişan oldu, beni çıldırmış eden senin bir tel saçındır.

² Ey Allah’ın peygamberi! Sen o ilahî olanın eserisin ki sana kavuşmak benim için cennet bağıdır, benim için mânevî bahar senin gül yüzündür.

³ Ey sevgili, ey Allah’ın peygamberi! Saadet mülkünün şâhı senin temiz zatındır, ziyaret yeri daima senin ilindir.

⁴ Ey Allah’ın peygamberi! Bu Kenzî gerçi suçludur, eşigine yüz sürer; gene de sen onu kabul et! Çünkü o kusuruyla senin kulundur.

^{380.} **98a.** Hasan Kenzî Divanı: Metin İnceleme ve Bestelenmiş Şiirlerinde Vezin-Usul İlişkisi, ş. 15. (Küçükçalık, 2016:83) Divanda 6 beyit.

¹ Ey Allah’ın peygamberi! Ben senin derdine düştüğümde beri benim kararım yok, senin aşkın uğruna mekânımı ve makamı değiştirdim.

² Ey Allah’ın peygamberi! Senin güzelliğinin sevdası ve senden ayrı olmanın ateşi benim ömrümü bitirdi, benim hediyem sadece ah ve iniltilidir.

3. Görinmez gözüme dār-ı fenānuñ bāğ u bostānı
Senüñ vechüñi görmek gül-‘izārum yā Resūlallāh
- Seveldeñ zār u ser-gerdān olup ‘aşkuñla ey mevlā
Seni cism içre cānumda ararum yā Resūlallāh
5. Saña meftūn olan ‘uşşākla hem-rāh olup **Kenzî**
Fedā olsun yoluña cümle varum yā Resūlallāh

381.

Beste-nigār

11’li hece ölçüsü

I

1. Cāndan ‘āşık oldum vech-i gülüñe
Göster cemālüñi yā Resūlallāh
3. Düşmiş derdmendî ‘āşık [dil] elüñe
Göster cemālüñi yā Resūlallāh

II

1. Duḡterüñ Fāṭıma ḡürmeti için
‘Aliyyü’l-mürtezā ‘izzeti için
3. Ḥasan u Ḥüseyn rif‘ati için
Göster cemālüñi yā Resūlallāh

³ Ey Allah’ın peygamberi, gül yanaklım! Senin yüzünü görünce benim gözüme dünyanın bağ ve bostanı görünmez.

⁴ Ey Mevlâ! Senin aşkınla sevdiğimden beri ağlayan ve şaşkın olup; ey Allah’ın peygamberi! Seni cismim içinde canımda ararım.

⁵ Ey Allah’ın peygamberi! KENZÎ sana âşık olan âşıklara arkadaş oldu, bundan böyle senin yoluna bütün her şeyim feda olsun.

³⁸¹. **98a.** Hasan KENZÎ Divanı: Metin İnceleme ve Bestelenmiş Şiirlerinde Vezin-Usul İlişkisi, ş.14. (Küçükçalık, 2016:82-83) Divanda 5 bent.

I

- 1 Gül yüzüne candan âşık oldum,
2 Ey Allah’ın peygamberi! Yüzünü göster.
3 Dertli âşık senin eline düşmüş,
4 Ey Allah’ın peygamberi! Yüzünü göster.

II

- 1 Kızın Fatma ḡürmeti için,
2 İmam-ı Ali izzeti için,
3 Hasan ve Ḥüseyn’in büyük rütbesi için,
4 Ey Allah’ın peygamberi! Yüzünü göster.

III

1. Āb u zülāl akar sükker lebünden
Şāhlar ‘üryān olur senüñ yoluñda
3. Ber-dāruñ olayum zülfüñ telüñde
Göster cemālüñi yā Resūlallāh

IV

1. ‘Ālemüñ ziyāsı rüy-ı verdüñdür
Dillerde oqınan dā’im virdüñdür
3. **Kenzi** kuluñ senüñ derdmendüñdür
Göster cemālüñi yā Resūlallāh

382.

Evc

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün

I

1. Güneh-kāram yüzüm kara
Şefā‘at yā Resūlallāh
3. Keremdür ‘abd-i nā-çāre
Şefā‘at yā Resūlallāh

III

- 1 Şeker dudağından su ve tatlı su akar,
2 Senin yolunda şahlar çıplak olur,
3 Saçının teline asılmışın olayım.
4 Ey Allah’ın peygamberi! Yüzünü göster.

IV

- 1 Âlemin ışığı senin gül yüzündür,
2 Daima gönüllerde okunan senin duandır,
3 Kenzî kulun senin dertlindir,
4 Ey Allah’ın peygamberi! Yüzünü göster.

382. **98b.**

I

- 1 Günahkârım yüzüm kara,
2 Ey Allah’ın peygamberi, şefaet et!
3 Çaresiz kula bu şereftir,
4 Ey Allah’ın peygamberi, şefaet et!

II

1. Esîr-i ma‘şîyet oldum
Hevâ-yı nefsle tıldum
3. Ğam-ı ‘işyânla şoldum
Şefâ‘at yâ Resûlallâh

III

1. Hıfî’etüñ başı bende
‘İbâdet kıanda ben kıanda
3. Kıapuñda olmuşam bende
Şefâ‘at yâ Resûlallâh

IV

1. Kıamudan ben bed-ef‘âlüm
Kıuşûr ile hep a‘mâlüm
3. Kıatı müşkil olur hâlüm
Şefâ‘at yâ Resûlallâh

II

-
- 1 Günah esiri oldum,
 - 2 Nefsin isteğıyle doldum,
 - 3 İsyân kederiyle doldum,
 - 4 Ey Allah’ın peygamberi, şefaât et!

III

- 1 Hatanın başı bende,
- 2 İbadet nerde, ben nerde!
- 3 Senin kapında bir köle olmuşum,
- 4 Ey Allah’ın peygamberi, şefaât et!

IV

- 1 Her şeyde ben kötü çalışırım,
- 2 İşlerim hep kusur ile,
- 3 Hâlim çok zordur,
- 4 Ey Allah’ın peygamberi, şefaât et!

1. Günehle düşmüşem ‘āra
Hak idhāl itmeden nāra
3. Kuluñ **Feyzî**-i bed-kāra
Şefā‘at yā Resūlallāh

383.

Evc-Gerdāniyye, Beste-i Zākir Dragmanî

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Cemālūñ ‘āleme mihr-i münevver yā Resūlallāh
Vücūduñ cümleten nūr-ı muşavver yā Resūlallāh

Maḳāmuñ *ḳābe ḳavseyn*-i şuhūd oldı şeb-i mi‘rāc
O dem *levlāk* ile olduñ muvaḳḳar yā Resūlallāh
3. Fürüzān-ı firāk-ı nār-ı ḥasret ḥasta-i ‘aşḳa
Zülāl-i vuşlatuñ cā-yı mu‘anber yā Resūlallāh

Yapışdum dāmen-i ‘afva siyeh-rū müznibem senden
Şefā‘at yevm-i maḥşerde muḳarrer yā Resūlallāh
5. Olaldan gülşen-i na‘tuñda **Şahvî** bülbül-i gūyā
Meşāmı bûy-ı medḥūñle mu‘aṭṭar yā Resūlallāh

- 1 Günahla utanmaya düşmüşüm,
2 Hak onu ateşe dahil etmeden,
3 Kulun kötü, kara Feyzî’ye
4 Ey Allah’ın peygamberi, şefa’at et!

383. **98b.**

1 Ey Allah’ın peygamberi! Senin yüzün âleme ışıklı bir güneştir, senin vücudun hep birlikte tasavvur edilmiş bir nurdur.

2 Ey Allah’ın peygamberi! Miraç gecesi senin makamın şahitlerin *kābe kavseyn*’i “İki yay uzunluğu kadar” (Necm53/9) ayeti oldu; o anda *levlāk* “**Sen olmasaydın** felekleri (kâinatı) yaratmazdım.” (Yılmaz, 1992:113) hadisi ile sen yüceltilmiş oldun.

3 Ey Allah’ın peygamberi! Senin ayrılık hasretinin ateşinin parlaklığı aşk hastasına, sana kavuşmanın tatlı suyu anberli mahaldir.

4 Ey Allah’ın peygamberi! Ben yüzü karayım, suçluyum senin affının eteğine yapıştım; çünkü mahşer günü şefa’at etmen kararlaştırılmıştır.

5 Ey Allah’ın peygamberi! Senin naatının gül bahçesinde, Sahvî söyleyen bülbül olduğundan beri onun burnu senin övücünün kokusuyla güzel kokuludur.

384.

Evc

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Ruḥuñdan zerredür mihr-i dıraḥşān yā Resūlallāh
 Kamer bezmünde bir şem'-i şebistān yā Resūlallāh

 Mişāl-i gonca ḳalmışdı cihān dem-beste vü ḥayrān
 Rebī'-i maḳdemüñle oldı ḥandān yā Resūlallāh
3. Sen ol memdūḥ-ı Hāḳ şāhinşeh-i taḥt-ı sa'ādetsin
 Ki şāhān-ı cihāndur saña derbān yā Resūlallāh

 Bahāne 'arz-ı ḥāle yoḥsa olmaz midḥatūñ tekmiḻ
 Midād-ı vaşfuñ olsa baḥr-ı 'ummān yā Resūlallāh
5. Ṭabīb-i çāre-sāzı şefā'atile idüp iḥyā
 Necīb-i ḥasta-ḥāle eyle dermān yā Resūlallāh

385.

Māhūr, Beste-i Siyāhī

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Oḳınsun dergehüñde 'arz-ı ḥālüm yā Resūlallāh
 Bilinsün derd-i ṭab'-ı pür-melālüm yā Resūlallāh

 Nice rū-māl idem dergāh-ı 'ālī-cāhuña ferdā
 Beni şermende itdi nefis-i zālīm yā Resūlallāh

384. 98b-99a.

¹ Ey Allah'ın peygamberi! Parlak güneş senin yanağından bir parçadır, ay ise senin meclisinde ancak bir yatak mumudur.

² Ey Allah'ın peygamberi! Senin gelişinle bütün cihânın gonca gibi nefesi tutulmuştur ve hayran kalmıştır; cihân senin gelişinle neşeli oldu.

³ Ey Allah'ın peygamberi! Sen o Hakk'ın övülmüşü saadet tahtının şahlarının şahısın, çünkü bütün cihân şahları sana ancak kapıcıdır.

⁴ Ey Allah'ın peygamberi! Senin vasfının mürekkebi büyük deniz olsa hâlini anlatmaya sebep yoksa övgün tamamlanmaz.

⁵ Ey Allah'ın peygamberi! Çare bulan tabibi şefaatin ile ihya edip, hâli hasta olan Necīb'e yardım et!

385. 99a.

¹ Ey Allah'ın peygamberi! Senin dergâhında hâlim sunulsun, bu sayede benim hüznü dolu yaratılışımın derdi bilinsin.

² Ey Allah'ın peygamberi! Kıyamette senin yüksek rütbeli dergâhına ben nasıl yüz süreyim? Çünkü zalim nefis beni mahcup etti.

3. Müzeyyen itmedi kâlâ-yı t̃a‘atle hezâr efsûs
Güzâr itdi bürehne mâh u sâlûm yâ Resûlallâh
- Benem ol ‘andelîb-i şu‘lezâr-ı bâğ-ı hasret-kim
Şerâr-ı ‘aşka yandı perr ü bâlûm yâ Resûlallâh
5. Ziyâret eyledüm çün ravza-i pâküñ **Nazîf**-âsâ
Cenâbuñdan şefâ‘atdûr su’âlûm yâ Resûlallâh

386.

Şevk-i tarab, Beste-i Sultân Selîm-i Sâlis

Mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün

1. Girândur çeşm-i dilde h̃âb-ı gâflet yâ Resûlallâh
Meger bîdâr ide şubh-ı hidâyet yâ Resûlallâh
- Benüm de hâlûme rahm eyle hünkârûm şefâ‘atde
‘Uşât-ı ümmete rûz-ı kıyâmet yâ Resûlallâh
3. Derûnum şu‘le-hîz itdi ser-â-ser âteş-i ‘işyân
Meger itfâ ide eşk-i nedâmet yâ Resûlallâh
- Günehkâram günehkâram günehkâram **Nazîm**-âsâ
Şefâ‘at kıl şefâ‘at kıl şefâ‘at yâ Resûlallâh

³ Ey Allah’ın peygamberi! Çok yazık, zalim olan nefis beni ibadet kumaşıyla süslemedi, aylarım ve yıllarım boş geçti.

⁴ Ey Allah’ın peygamberi! Hasret bağının ateşli yerinin Andelib’i benim, çünkü benim aşkın kıvılcımı için kolum ve kanadım yandı.

⁵ Ey Allah’ın peygamberi! Çünkü Nazîf gibi temiz bahçeni ziyaret ettim, dileğim zatından şefaattir.

³⁸⁶ **99a.** Yahyâ Nazîm Divanı, ş.567. (Çakır, 2018:976-977) Divanda 10 beyit.

¹ Ey Allah’ın peygamberi! Gönül gözünde gaflet uykusu ağırdır, fakat onu hidayetin sabahı uyandırır.

² Ey Allah’ın peygamberi, hünkarım! Kıyamet günü ümmetin asilerine şefaate ederken benim de hâlîme merhamet et!

³ Ey Allah’ın peygamberi! Baştan başa isyan ateşi benim içimi alev saçan etti, fakat pişmanlığın göz yaşları onu söndürsün.

⁴ Ey Allah’ın peygamberi! Nazîm gibi günahkârım, günahkârım, günahkârım; sen şefaate et, şefaate et, şefaate et!

387.
İlahî

Mefā ‘îlün mefā ‘îlün mefā ‘îlün mefā ‘îlün

1. ‘Arabda seyyidü’l-ķavme duķıl itdükde bir ‘āşî
Maķālikden olur āzāde bî-şek yā Resûlallāh

Sen ol sultān-ı kevneysin bu mücrim ķākerüñ **Kenzî**
Huzûr-ı ravzaña geldi *dahîlek* yā Resûlallāh

388.
Rāst

7’li hece ölçüsü

I

1. Taşdı rahmet deryāsı
Ėarķ oldu cümle ‘āşî
3. Dört kitābuñ ma’nāsı
Lā ilāhe illallāh

II

1. Budur esmānuñ hāşşı
Siler ķalbüñden pası
3. İsm-i a’zām du’āsı
Lā ilāhe illallāh

^{387.} **99a-99b.** Hasan Kenzî Divanı: Metin İnceleme ve Bestelenmiş Şiirlerinde Vezin-Usul İlişkisi, ş.100. (Küçükçalık, 2016:142)

¹ Ey Allah’ın peygamberi! Arap’lar arasında bir asi, kavmin efendisine dahil olduğunda, şüphesiz o zararlı işlerden kurtulur.

² Ey Allah’ın peygamberi! Sen o iki âlemin sultanısın, bu suçlu kulun Kenzî, *dahîlek* “sana sığınırım.” diyip, senin ravzana geldi.

^{388.} **99b.**

I

- ¹ Merhamet denizi taşı,
² Bütün asi boğuldu,
³ Dört kitabın mânâsı,
⁴ *Lā ilāhe illallah* “ne zaman onlara, “Allah’tan başka tanrı yoktur.” denilse küstahlık edip kibre kapılırlar.” (Sâffât 37/35)

II

- ¹ İsimlerin hassı budur,
² O senin kalbinden pası siler,
³ Çok büyük isimlerin duası,
⁴ *Lā ilāhe illallah* “ne zaman onlara, “Allah’tan başka tanrı yoktur.” denilse küstahlık edip kibre kapılırlar.” (Sâffât 37/35)

III

1. Kitāblarda yazlıdur
Göñüllerde gizlidür
3. Söylenicek söz budur
Lā ilāhe illallāh

IV

1. Erenlerüñ kılıcı
‘Arşa çıkar bir ucu
3. Vay ne güzel gelici
Lā ilāhe illallāh

V

1. Erenlerüñ burāğı
Yakın ider ırağı
3. ‘Arşuñ kürsüñ diregi
Lā ilāhe illallāh

III

-
- 1 Kitaplarda yazılıdır,
 - 2 Gönüllerde gizlidir,
 - 3 Söylenecek söz budur,
 - 4 *Lā ilāhe illallah* “ne zaman onlara, “Allah’tan başka tanrı yoktur.” denilse küstahlık edip kibre kapılırlar.” (Sâffât 37/35)

IV

- 1 Erenlerin kılıcı,
- 2 Bir ucu arşa çıkar,
- 3 Vay ne güzel gelici,
- 4 *Lā ilāhe illallah* “ne zaman onlara, “Allah’tan başka tanrı yoktur.” denilse küstahlık edip kibre kapılırlar.” (Sâffât 37/35)

V

- 1 Erenlerin bineği,
- 2 Uzağı yakın eder,
- 3 Göğün ve gükyüzünün direği,
- 4 *Lā ilāhe illallah* “ne zaman onlara, “Allah’tan başka tanrı yoktur.” denilse küstahlık edip kibre kapılırlar.” (Sâffât 37/35)

VI

1. Göñül burcundan ٲoęar
‘Āleme raĥmet yağar
3. Ĥaĥķuñ birliğin öęer
Lā ilāhe illallāh

VII

1. Cennetden  ıķdı Ādem
Dünyāya baŗdı ķadem
3. Bunı dir idi her dem
Lā ilāhe illallāh

VIII

1. **Y nus** da bunu didi
Yanar yürek ‘aŗķ odı
3. Mevl nuñ güzel adı
Lā ilāhe illallāh

VI

-
- 1 Gönül burcundan doğar,
 - 2 Āleme merhamet yağar,
 - 3 Hakk’ın birliğini  ver,
 - 4 *Lā ilāhe illallah* “ne zaman onlara, “**Allah’tan baŗka tanrı yoktur.**” denilse küstahlık edip kibre kapılırlar.” (S ff t 37/35)

VII

- 1 Ādem cennetten  ıķtı,
- 2 Dünyaya ayak bastı,
- 3 Her zaman bunu derdi,
- 4 *Lā ilāhe illallah* “ne zaman onlara, “**Allah’tan baŗka tanrı yoktur.**” denilse küstahlık edip kibre kapılırlar.” (S ff t 37/35)

VIII

- 1 Y nus da bunu dedi,
- 2 Aŗķ ateŗine yürek yanar,
- 3 Mevla’nın güzel adı,
- 4 *Lā ilāhe illallah* “ne zaman onlara, “**Allah’tan baŗka tanrı yoktur.**” denilse küstahlık edip kibre kapılırlar.” (S ff t 37/35)

389.
Rāst, Beste-i Çālāk-zāde

8'li hece ölçüsü

I

1. ‘Ālemler nūra ğarķ oldu
Muḥammed toĝduĝı gice
3. Mü’mın münāfık fark oldu
Muḥammed toĝduĝı gice

II

1. ‘Arşuñ nūrı yire indi
Şuyuñ rengi nūra döndi
3. Hep şusuzlar şuya kandı
Muḥammed toĝduĝı gice

III

1. Hūrī kızları geldiler
Kundaĝın bile şardılar
3. Muḥammede yüz sürdiler
Muḥammed toĝduĝı gice

389. **99b-100a.** Yūnus Emre: Dīvān-ı İlāhîyât, ş.142. (Tatcı, 2012:811 ‘Âşık Yūnus’) Divanda 7 bent.

I

- 1 Âlemler nura boĝuldu,
2 Muhammed doĝduĝu gece.
3 İnanan inanmayan ayırt oldu,
4 Muhammed doĝduĝu gece.

II

- 1 Göĝün nuru yere indi,
2 Suyun rengi nura döndü,
3 Hep susuzlar suya kandı,
4 Muhammed doĝduĝu gece.

III

- 1 Cennet kızları geldiler,
2 Onun kundaĝını bile sardılar,
3 Muhammed’e yüz sürdüler,
4 Muhammed doĝduĝu gece.

IV

1. Anası rahminden[Ananuñ rahmine] düşdi
Kāfirlerüñ ‘aklı şaşdı
3. Çok kenīsā yire geçdi
Muhammed toğduğı gice

V

1. Ağlayan oğlan avundu
Toğuran ana sevindi
3. Niçe küffār dīne döndi
Muhammed toğduğı gice

VI

1. **Yūnus** eydür ey kardařlar
Akar gözden kanlı yaşlar
3. Secde kıldı tağlar taşlar
Muhammed toğduğı gice

390.
Rehāvī

Mef‘ūlü mefā‘īlün mef‘ūlü mefā‘īlün

1. Yā Rabbi lisānumda ezkārumı ‘aşķ eyle
Gencīne-i sīnemde esrārumı ‘aşķ eyle

IV

- 1 Anası rahminden düştü,
- 2 Kafirlerin aklı şaştı,
- 3 Çok kilise yere geçti,
- 4 Muhammed doğduğu gece.

V

- 1 Ağlayan oğlan avundu,
- 2 Doğuran ana sevinde,
- 3 Sayısız kafirler dine döndü,
- 4 Muhammed doğduğu gece.

VI

- 1 Yūnus der, ey kardeşler;
- 2 Gözden kanlı yaşlar akar,
- 3 Dağlar, taşlar secde etti;
- 4 Muhammed doğduğu gece.

390a. Şemseddin Sivasī Divanı. (Toparlı, 2017:130) Divanda 8 beyit.
1 Ya Rabbi! Dilimde zikirlerimi aşķ et, kalp hazinemde sırlarımı aşķ et!

Dil bülbulünün bağrın hûn itdi fenâ hârı
Bostân-ı cihân içre gülzârumı ‘aşk eyle

3. Dükân-ı ‘anâşırda itdürme sivâ bey‘in
Kurtar bizi hüsrândan bâzârumı ‘aşk eyle

Ruhsâr-ı mecâzîden bu çeşme hazz virme
Her kanda nigâh itsem dîdârumı ‘aşk eyle

5. **Şemsî** kuluñı kurtar bu kıl ile kâlden
El-kışsa budur maşşûd her kârumı ‘aşk eyle

391.

Rehāvî, Güfte-i Muşlî Efendi, Beste-i ‘Alî Dede

Mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün

I

1. Ben ol dürr-i me‘anîyem ki şıgmam heft deryāya
Ben ol genc-i nihānîyem ‘ayān eyler beni māye
3. Ben ol mihr-i cihân-tābam ki sāyem ta‘n ider aya
Ben ol ‘arş-ı mu‘allāyam ki Hızır oldu baña vāye

2 Yokluk dikenî gönül bülbulünün bağrını kan etti, cihân bağı içinde benim gül bahçemi aşk et!
3 Unsurlar dükkanında Allah’tan başkasını sattırma, bizi hüsrandan kurtar, pazarımı aşk et!
4 Mecazî olan yüzden bu göze zevk verme, her nereye baksam benim yüzümü aşk et!
5 sözün kıyası budur: Şemsî kulunu bu dedikodudan kurtar; senden isteğim, benim her işimi aşk

et!
391.

100a.

I

- 1 Ben o mânâlar incisiyim ki yedi denize sığmam.
2 Ben o gizli hazineyim esas olan beni çıplak eder,
3 Ben o parlayan cihân güneşiyim ki benim gölgem ayı bile ayıplar,
4 Ben o yüce göğüm ki Hızır bana nasip oldu.

II

1. Bu hāy u hūy u vāveylā çün irmekdür o cānāne
Ki tıfl-ı ma‘nevī çünkim toğar ol toğmadan ana
3. Bu esrāra irem dirseñ iriş bir pīr-i Ken‘āna
Ben ol ‘arş-ı mu‘allāyam ki Hızır oldı baña vāye

392.

Pençgāh, Beste-i Dede Merdek*Müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün*

1. Yandı gönülde māsivā çün nār-ı zıkrullāh ile
Oldı münevver cān u dil envār-ı zıkrullāh ile

Pāk ola qalbūñ ey hümām zıkr itmek-ile şubḥ u şām
Dil mahzeni tola tamām tekrār-ı zıkrullāh ile
3. Vahdet şarābından içer bu cümle varlıktan geçer
Mir‘āt-ı qalbūñi açar esrār-ı zıkrullāh ile

Ehl-i tarīkat geldiler zıkr ile Hakkı buldılar
Esrāra vāşıl oldılar āşār-ı zıkrullāh ile
5. Dirseñ kemāle iresin varup cināna giresin
‘Adlī gözün aç göresin dīdār-ı zıkrullāh ile

II

-
- 1 Bu gürültü patırtı ve çığlık sevgiliye ulaşmak içindir,
 - 2 Çünkü mânevî çocuk o doğmadan ona doğar,
 - 3 Sen de bu sırlara ulaşayım dersen, bir Kenan’ın pirine ulaş.
 - 4 Ben o yüce göğüm ki Hızır bana nasip oldu.
 392. **100a-100b.**
 - 1 Allah’ın zikri ile gönülde Allah’tan başka her şey yandı; Allah’ın zikrinin nurları ile can ve gönül aydınlık oldu.
 - 2 Ey gayretli kimse sabah ve akşam zikretmekle kalbin temiz olsun, Allah’ın zikrinin tekrarı ile gönül mahzeni tamamen dolsun.
 - 3 O Allah’ın zikirlerinin sırları ile vahdet şarabından içer, bütün varlıktan geçer, kalbinin aynasını açar.
 - 4 Tarikat sahipleri geldiler, zikir ile Hakk’ı buldular, Allah’ın zikrinin eserleri ile sırlara ulaştılar.
 - 5 Ey Adlî! Mükemmeliğe ulaşayım, varıp cennetlere gireyim, dersen; gözünü aç, Allah’ın zikrinin tecellîsi ile gör!

393.
Nevā, Beste-i Dragman Zākiri

Mef'ūlū mefā 'ilūn

I

1. Ğafletde olan göñlüm
Gel Hakk'a niyāz eyle
3. Hayretde kalan göñlüm
Gel Hakk'a niyāz eyle

II

1. Bul sendeki ma'nâyı
Gör 'âlem-i ra'nâyı
3. K'o zînet-i dünyâyı
Gel Hakk'a niyāz eyle

III

1. Gel kulluğa bil bağla
'Aşk odına cân tağla
3. Sen leyl ü nehār ağla
Gel Hakk'a niyāz eyle

393. 100b.

I

- 1 Gaflette olan gönlüm,
2 Gel, Hakk'a yalvar!
3 Hayrette kalan gönlüm,
4 Gel, Hakk'a yalvar!

II

- 1 Sendeki mânâyı bul,
2 Güzel âlemi gör,
3 Dünyanın süsünü bırak,
4 Gel, Hakk'a yalvar!

III

- 1 Gel, kulluğa bel bağla(inan),
2 Aşk ateşine can dağla,
3 Sen gece ve gündüz ağla,
4 Gel, Hakk'a yalvar!

IV

1. Cisminde iken kudret
Rām olmuş-iken kuvvet
3. El vermiş iken fırsat
Gel Hakk'a niyāz eyle

V

1. Sen tül-i emelden geç
Bu sehv ü zeleden geç
3. Var **Maḥvī** cedelden geç
Gel Hakk'a niyāz eyle

394.

Nevā, Güfte-i Şeyḥ Ya'qūb Brūsevī, Beste-i Dede

Mefā'īlün mefā'īlün

I

1. Dil ü cān hīç karar itmez
Tecellī eyle yā Allāh
3. Eşigünden firār itmez
Tecellī eyle yā Allāh

IV

- 1 Kudret senin cisminde iken,
- 2 Kuvvet sana itaat etmiş iken,
- 3 Fırsat el vermiş iken,
- 4 Gel, Hakk'a yalvar!

V

- 1 Sen istek çokluğundan vazgeç,
- 2 Bu hata ve eksiklikten vazgeç,
- 3 Gel, Maḥvī kavgadan vazgeç,
- 4 Gel, Hakk'a yalvar!

394. **100b.**

I

- 1 Gönül ve can hiç karar etmez,
- 2 Ya Allah, tecellī et!
- 3 Eşiginden firar etmez,
- 4 Ya Allah, tecellī et!

II

1. Nider ‘âşık hayālâtı
Nider ma‘şûk maḳālâtı
3. Cemālüñdür münâcâtı
Tecellî eyle yâ Allāh

III

1. Cemālüñ fikrine düſdüm
İlāhî gayrıdan geçdüm
3. Ḳanad açup saña uçdum
Tecellî eyle yâ Allāh

IV

1. Çün ‘âşıkdur saña **Ya‘ḳûb**
Yüzüñ göster eyâ maḥbûb
3. Yine sensin saña maṭlûb
Tecellî eyle yâ Allāh

395.

10’lu hece ölçüsü

1. Yandum yakıldum ben nâr-ı ‘aşḳa
‘Andelîb oldum gûlzâr-ı ‘aşḳa

II

- 1 Âşık hayalleri ne yapsın?
- 2 Sevgili sözleri ne yapsın?
- 3 Onun duası senin yüzündür,
- 4 Ya Allah, tecellî et!

III

- 1 Yüzünün fikrine düſtüm,
- 2 Ey Allah’ım! Senden başkasında vazgeçtim,
- 3 Kanat açıp sana uçtum,
- 4 Ya Allah, tecellî et!

IV

- 1 Çünkü Yakup sana âşıktır,
- 2 Ey sevgili! Sen Ona yüzünü göster,
- 3 Senden istek, yine sensin,
- 4 Ya Allah, tecellî et!

395.

- 1 **101a. Makam ve bestekâr bilgisi bulunmamaktadır.**
Ben aşkın ateşine yandım, yakıldım; aşkın gül bahçesine Andelip oldum.

Bezm-i elestden mest olup geldüm
Ben bende oldum hünkâr-ı ‘aşka

3. Zülfi hevāsına olalı hayrân
Olmışam Manşûr ber-dâr-ı ‘aşka

Feth itdi qalbüm çün nûr-ı zâtı
Müstagrağ oldum envâr-ı ‘aşka

5. Dost cemâline olalı hayrân
Oldum münâdî pâzâr-ı ‘aşka

Niçe Süleymân geldi cihâna
Ben **Süleymân**am ser-dâr-ı ‘aşka

396.

Beyâtî, Beste-i Zâkir-i Dragmanî

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün fe‘ülün

I

1. Hudâyâ keşti-i cürm içre qaldum
Nedâmetle müdâm *estağfirullâh*
3. Hevâ ile bihar-ı zenbe taldum
Nedâmetle müdâm *estağfirullâh*

2 Elest meclisinden sarhoş olup geldim, ben aşkın hünkarına kul oldum.
3 Senin saçının isteğine hayran olduğumdan beri aşk için asılmış olan Mansur gibi olmuşum.
4 Çünkü senin zatının nuru benim kalbimi açtı, o aşkın nurlarına battı.
5 Ben dost yüzüne hayran olduğumdan beri aşkın pazarında seslenen oldum.
6 Cihâna nice Süleyman geldi, ben ise aşkın kumandanına Süleyman'ım.
396. **101a-101b.**

I

1 Ey Huda! Günah gemisi içinde kaldım,
2 Pişmanlıkla devamlı *estağfirullâh* “Allah’tan mağfiret dile. Şüphesiz Allah çok yarlıgayıcı, ziyadesiyle esirgeyicidir.” (Nisâ 4/106)
3 İstek ile günah denizlerine daldım,
4 Pişmanlıkla devamlı *estağfirullâh* “Allah’tan mağfiret dile. Şüphesiz Allah çok yarlıgayıcı, ziyadesiyle esirgeyicidir.” (Nisâ 4/106)

II

1.

3. Efendüm baña raḥm it yakma nāra
Nedāmetle müdām *estağfirullāh*

III

1. Be-ğāyet benden çokdur cürm ü ‘ișyān
Velīkin fazluña yok ḥadd ü pāyān
3. Cenābuñdan umaruz ‘afv u ğufrān
Nedāmetle müdām *estağfirullāh*

IV

1. Uyup şeytān u nefse yol yañıldum
Kuşūrum ḥadden artık anı bildüm
3. Mücerred Rabbenā iḥsāna geldüm
Nedāmetle müdām *estağfirullāh*

II

1

2

3 Efendim bana merhamet et, ateşe yakma!

4 Pişmanlıkla devamlı *estağfirullāh* “Allah’tan mağfiret dile. Şüphesiz Allah çok yarlıgayıcı, ziyadesiyle esirgeyicidir.” (Nisâ 4/106)

III

1

2 Son derece günah ve isyan bende çoktur,

2 Lâkin senin fazlına sınır ve son yok.

3 Zatından affedilme ve bağışlanma umarız,

4 Pişmanlıkla devamlı *estağfirullāh* “Allah’tan mağfiret dile. Şüphesiz Allah çok yarlıgayıcı, ziyadesiyle esirgeyicidir.” (Nisâ 4/106)

IV

1

2 Ben şeytana ve nefse uyup yolumu yanıldım,

2 Kusurum hadden aştı, onu bildim,

3 Ey Allah’ım! Sadece senin cömertliğine geldim,

4 Pişmanlıkla devamlı *estağfirullāh* “Allah’tan mağfiret dile. Şüphesiz Allah çok yarlıgayıcı, ziyadesiyle esirgeyicidir.” (Nisâ 4/106)

V

1. Ser-ā-pā mū-be-mū hep pür-günāham
 Gice gündüz müdāmī āh u vāham
 3. Faķīrem **Maḥvī**yem bir rū-siyāham
 Nedāmetle müdām *estağfirullāh*

397.
Beyātī

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün fe ‘ülün

1. Güzer eyle fenādan bul beķāyı
 Yüri bülbul ķadīmī āşiyāna

398.
Beyātī, Beste-i Çālāk-zāde
5’li hece ölçüsü

I

1. İdelüm cevlan
 Kılalum seyrān
 3. Mest olup hayrān
 Şeyḥ eşiginde

V

- 1 Baştan başa, tel tel, hep bol günah içindeyim,
 2 Gece ve gündüz devamlı ah ve vah içindeyim,
 3 Fakirim, Maḥvī’yim, bir yüzü siyahım,
 4 Pişmanlıkla devamlı *estağfirullāh* “**Allah’tan mağfiret dile.** Şüphesiz Allah çok yarlıgayıcı, ziyadesiyle esirgeyicidir.” (Nisâ 4/106)

397. 101b.

- 1 Ey Bülbul! Yokluktan geç, baki olanı bul; eski yuvaya dön!

398. 101b. Yûnus Emre: Dîvân-ı İlâhîyât, ş.137. (Tatcı, 2012:804 ‘Âşık Yûnus’) Divanda 5 bent.

I

- 1 Gezelim,
 2 Görelim,
 3 Hayran ve mest olup,
 4 Şeyh eşiginde.

II

1. İstedüm yāri
Bırakdum ‘ārı
3. Kesdüm zünnārı
Şeyh eşiginde

III

1. Aldum himmeti
Geçdüm zulmeti
3. İçdüm hayâtı
Şeyh eşiginde

IV

1. **Yûnus**um el-haḫ
Dīdāra müştāk
3. ‘Āşıkam ‘uşşāk
Şeyh eşiginde

II

-
- 1 Sevgiliyi istedim,
2 Utanmayı bıraktım,
3 İpi kestim,
4 Şeyh eşiginde.

III

- 1 Himmeti aldım,
2 Karanlığı geçtim,
3 Hayat suyunu içtim,
4 Şeyh eşiginde.

IV

- 1 Doğrusu ben Yûnus’um,
2 Sevgilinin yüzüne fazla istekliyim,
3 Ey âşıklar! Ben de âşığım,
4 Şeyh eşiginde.

399.
Beyātī, Beste-i Şikārī-zāde

11'li hece ölçüsü

I

1. Nice bir uyursın uyanmaz mısın
Göçdi kerbān ҡalduҡ ғaғlar başında
3. Dellāller çağrısur inanmaz mısın
Göçdi kerbān ҡalduҡ ғaғlar başında

II

1. Emīrhāc göçeli haylī zamāndur
Muḥammed cümleye dīndür īmāndur
3. Delīlsiz gidilmez yollar yamandur
Göçdi kerbān ҡalduҡ ғaғlar başında

III

1. Būlbūl olup dost bāğında ötegör
İyi ‘amellerle yükūñ tutagör
3. Efendimūñ kārbanına yitegör
Göçdi kerbān ҡalduҡ ғaғlar başında

399. 101b-102a. Yūnus Emre: Dīvān-ı İlāhīyāt, ş.151. (Tatçı, 2012:821 ‘Âşık Yūnus’)

I

- 1 Sen nasıl bir uyursun, uyanmaz mısın?
- 2 Kervan geçti, dağlar başında kaldık.
- 3 Bildirenler çağrısır sen onlara inanmaz mısın?
- 4 Kervan geçti, dağlar başında kaldık.

II

- 1 Çok zamandır, hac kfilesinin başı göçtüğünden beri,
- 2 Muhammed herkese dindir, imandır,
- 3 Rehbersiz gidilmez, çünkü yollar kötüdür,
- 4 Kervan geçti, dağlar başında kaldık.

III

- 1 Būlbūl olup dost bahçesinde öt,
- 2 İyi amellerle yükünü tut,
- 3 Efendimin kervanını yit,
- 4 Kervan göçtü, dağlar başında kaldık.

1. **Yûnus** bu dünyāya sen niye geldüñ
Dā'imā Hakkı zıkr eylesün dilüñ
3. Enbiyāya uğramaz ise yoluñ
Göçdi kerbān kalduk taşlar başında

400.

Beyātī, Beste-i Çālāk-zāde*Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün*

1. Ez-cān u dil peygambere 'âşık iseñ *şallū 'aleyh*
Şāhib çıkar rûz-ı cezā şekk itme gel *şallū 'aleyh*

Sünnetini peygamberüñ icrā ider iseñ eger
Nā'il olursın luţfına peygamberüñ *şallū 'aleyh*
3. Her kim şerī'at üzredür kurbiyette başa kadem
Mażhar olur luţf-ı Haka hiç şübhe yok *şallū 'aleyh*

Cümle nebīler efđali āhir zamān peygamberi
İtdi bizi ümmet aña Hakkā şükür *şallū 'aleyh*
5. Ta'zīm ile tekrīm ile leyl ü nehār hem şevk ile
Sen **Fahriyā** her hālle ez-cān u dil *şallū 'aleyh*

¹ Yûnus bu dünyaya sen niye geldin?
² Senin dilin daima Hakk'ı zikretsin,
³ Yolun peygamberlere uğramaz ise,
⁴ Kervan göçtü, dağlar başında kaldık.

400. **102a.** Divançe-i Fahrî (İnceleme-Metin), ş.128. (Akin, 2010:158) Divanda 4 beyit.

¹ Can ve gönülden peygambere âşık isen *sallū 'aleyh* "Ona siz de salat edin!" (Ahzab 33/56), ceza günü o sana sahip çıkar, gel şüphe etme! *Sallū 'aleyh* "Ona siz de salat edin!" (Ahzab 33/56).

² Peygamberin sünnetini icra edersen eğer, peygamberin iyiliğine ulaşsın, *sallū 'aleyh* "Ona siz de salat edin!" (Ahzab 33/56).

³ Her kim ona yakın olsa, o şeriat üzeredir, hiç şüphe yok o Hakk'ın iyiliğine mazhar olur, *sallū 'aleyh* "Ona siz de salat edin!" (Ahzab 33/56).

⁴ O bütün peygamberlerin daha faziletlisidir, ahir zaman peygamberidir; bizi ümmet etti, onun için Hakk'a şükredin, *sallū 'aleyh* "Ona siz de salat edin!" (Ahzab 33/56).

⁵ Ey Fahrî! Hürmet ile saygı ile gece ve gündüz hem de şevk ile, sen her hālle can ve gönülden *sallū 'aleyh* "Ona siz de salat edin!" (Ahzab 33/56).

401.
Beyātī, Beste-i Zākīr-i Drağmanī

Mef'ūlū mefā'īlūn

I

1. Yā Rabbi kerem eyle
Bu şehir-i şıyām içre
3. Kullaruña rahm eyle
Bu şehir-i şıyām içre

II

1. Māridleri bend itdūñ
Mü'minlere va'd itdūñ
3. İn'āmuñı serd itdūñ
Bu şehir-i şıyām içre

III

1. Biz derdliye dermān it
'Āşīlere gufrān it
3. İhsān-ı firāvān it
Bu şehir-i şıyām içre

401. 102a.

I

- 1 Ya Rabbi, cömerlik et!
2 Bu oruç ayı içinde.
3 Kullarına merhamet et!
4 Bu oruç ayı içinde.

II

- 1 Azgınları bağladın,
2 İnananlara vaat ettin,
3 Nimetini çok ettin,
4 Bu oruç ayı içinde.

III

- 1 Biz dertliye derman et,
2 Asilere af et.
3 Bol iyilik et!
4 Bu oruç ayı içinde.

IV

1. Şunlar ki olur şā'im
Tā'atde olur kâ'im
3. İster keremüñ dā'im
Bu şehr-i şıyām içre

V

1. 'Ābidler olur ma'mūr
'Ārifler olur pūr-nūr
3. **Maḥvî** olagör mağfūr
Bu şehr-i şıyām içre

402.

'Uşşāk, Beste-i Akbaba İmāmı

Mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün

I

1. Cemālūñ nūrınuñ 'āşıklarına
Kerem eyle kerem sulṭānum Allāh
3. Firāḫūñ nārınuñ yanıklarına
Kerem eyle kerem sulṭānum Allāh

IV

- 1 Şunlar oruçlu olur,
2 İbadette ayakta duran olur,
3 Daima senin cömertliğini ister,
4 Bu oruç ayı içinde.

V

- 1 İbadet edenler mamur olur,
2 Arifler nur dolu olur,
3 Ey Mahvî, sen de affedil!
4 Bu oruç ayı içinde.

402. **102b.** Abdūlahad Nûri ve Divanı İnceleme ve Tenkitli Metin ş.108. (Akkaya, 2003:319-320)
Divanda 5 bent.

I

- 1 Yüzünün nurunun âşıklarına,
2 Sultanım Allah, cömertlik et!
3 Ayrılığının ateşinin yanıklarına,
4 Sultanım Allah, cömertlik et!

II

1. Cigerler yandı ‘aşkuñ âteşine
Cihân kandı efendüm göz yaşına
3. Neler geldi neler ‘âşık başına
Kerem eyle kerem sulṭānum Allāh

III

1. İderse ‘âşık āh inler felekler
Aña raḥm eyleyüp ağlar melekler
3. Saña maḥfī degül gizli dilekler
Kerem eyle kerem sulṭānum Allāh

IV

1. Yoğ oldu Nūrīnūñ küllī vücūdı
Ne ‘aynı kaldı anuñ ne şühūdı
3. Efendüm aña eyle luṭf u cūdı
Kerem eyle kerem sulṭānum Allāh

403.

‘Uşşāk, Beste-i Karaoğlan

11’li hece ölçüsü

1. Bu gönlüm şehrini seyrān iderken
Didi sırrum baña seyrān içinde

II

- 1 Aşkın ateşine ciğerler yandı,
2 Efendim, onun göz yaşına cihân doydı,
3 Âşık olanın başına neler geldi neler?
4 Sultanım Allah, cömertlik et!

III

- 1 Âşık ah ederse felekler inler,
2 Ona merhamet edip melekler ağlar,
3 Gizli dilekler sana gizli değildir,
4 Sultanım Allah, cömertlik et!

IV

- 1 Nuri’nin bütün vücudu yok oldu,
2 Onun ne gözü ne şahitliği kaldı,
3 Efendim, ona iyilik ve cömertlik et,
4 Sultanım Allah, cömertlik et!

403. 102b. Eşrefoğlu Rûmî ve Dîvânı (İnceleme-Metin), ş.111. (Güneş, 1994:386) Divanda 7 beyit.
1 Bu gönlüm şehrini gezerken, sırrım bana gezinti içinde dedi.

Derde düşdün niçün dermān ararsın
‘Āşıklar derd arar dermān içinde

3. İçüp ‘aşkuñ meyin şöyle mest ol kim
Dīvāne disünler yārān içinde

Rāhatı terk eyle rāhat arama
Rāhat mı bulunur zindān içinde

5. Aç gözini ey Eşref Hakkı zıkr eyle
Fezkurūnī didi Kur’ān içinde

404.

‘Uşşāk, Beste-i Dede

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Cihānuñ nūrına nisbet cihāna şems degül zerre
Deñizler baħr-i cūduñdan şayılmaz kemterīn kıatre
- Der ü dīvārınuñ taşın iden bir gedā mesned
Bulur kıalbinde istignā baş egmez ‘ār idüp dehre
3. Beriyye kıumları ‘addince şüret [hācet] şaymaz
Hisāba Ka‘be-i kıuyuñda bir kerre iden ‘umre
- Habībā āsitānuñ seglerinden kim olur ma‘dūd
İrişür kıadr-i vālāya mü’ebbed şāh olur ‘aşra

² Derde düştün niçin derman ararsın? Çünkü âşıklar kendi derdinde derman arar.
³ Aşkın şarabını içip şöyle sarhoş ol! Çünkü sana dostlar arasında divane desinler.
⁴ Sen rahatı terk et, rahat arama! Zindan içinde rahat mı bulunur?
⁵ Ey Eşref! Gözünü aç, Hakk’ı zikret! Çünkü Hak Kur’an’ın içinde *fezkurūnī* “**artık siz beni anın** ki ben de sizi anayım. Bana şükredin, bana nankörlük etmeyin!” (Bakara 2/152) dedi.
^{404.} **103a.** Şemseddin Sivasî Divanı. (Toparlı, 2017:129) Divanda 9 beyit.
¹ Cihânın nuruna karşı, güneş cihāna zerre bile değildir, ona karşı denizler cömertlik denizinden aciz bir damla bile sayılmaz.
² Senin kapının ve duvarının dışını makam eden bir kimsesizin kalbinde gönül tokluğu bulur, o ar edip zamana baş eğmez.
³ Tasavvurda senin mahallenin Kabe’sinde bir kere umre eden çöl kumları sayısınca görüntüyü gerekli saymaz.
⁴ Ey sevgili! Dergâhının köpeklerinden kim belli olursa o yüksek itibara ulaşır; o asra ebedi şah olur.

5. Keremler eyle sulṭānum [kapın] Kıt̄mīridür **Şemsî**
Anı redd itme bâbuñdan rubûde olmasun ğayra

405.

‘Uşşâk

Mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün fe ‘ülün

I

1. Bu cān teşne vişāl-i ḥazretüñe
Efendüm ma‘būdum maḳşūdum Allāh
3. Ne çāre irmez isem vuşlatuña
Efendüm ma‘būdum maḳşūdum Allāh

II

1. İlāhî dilerem senden ‘ināyet
Ḥabībüñ eylesün baña şefā‘at
3. Cemālün gösterüp eyle hidāyet
Efendüm ma‘būdum maḳşūdum Allāh

III

1. Be-ḥaḳḳ-ı şûre-i Tāhā vü Yāsīn
Recāyīnüñ kabûl eyle du‘āsın
3. Gider ḳalbinde [ki ḥubb-ı sivāsın]
Efendüm ma‘būdum maḳşūdum Allāh

⁵ Ey Sultanım! Şemsî senin kapının Kıt̄mīr’idir, sen ona iyilikler et, onu kapından reddetme! Bu sayede o başkasına kapılmasın.

^{405.} **103a.**

I

- 1 Bu can hazretinin kavuşmasına susamış,
2 Benim efendim, ibadet ettiğim, isteğim olan Allah!
3 Kavuşmana ulaşmaz isem ne çare?
4 Benim efendim, ibadet ettiğim, isteğim olan Allah!

II

- 1 Ey Allah’ım! Senden yardım dilerim,
2 Sevgilin bana şefaati etsin,
3 Yüzünü gösterip hidayet ver,
4 Benim efendim, ibadet ettiğim, isteğim olan Allah!

III

- 1 Taha ve Yasin suresi hakkı için,
2 Recāyî’nin duasını kabul et,
3 Onun kalbinden senden başkasının sevgisine gider,
4 Benim efendim, ibadet ettiğim, isteğim olan Allah!

406.

‘Uşşāk

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün fe ‘ülün

I

1. Tūlū‘ itdi dile şems-i haḳīḳat
Şereflendük bugün *el-ḥamdü lillāh*
3. Muşaffā oldı meclis ḳalkdı zulmet
Şereflendük bugün *el-ḥamdü lillāh*

II

1. Göñüller irdi çün zevḳ u şafāya
Baḳılmaz çekilen cevr ü cefāya
3. İrişdük Haḳ Te‘ālādan ‘aṭāya
Şereflendük bugün *el-ḥamdü lillāh*

III

1. Ḥabīb-i Kibriyā fahr-ı cihānuñ
Nebīler serveri kân-ı vefānuñ
3. Mübārek pāyine yüz sürüp anuñ
Şereflendük bugün *el-ḥamdü lillāh*

406. 103a-103b.

I

- 1 Gönle hakikat güneşi doğdu,
- 2 *Elḥamdülillah* “**Hamd**, Âlemlerin Rabbi, Rahmân, Rahîm, hesap ve ceza gününün (ahiret gününün) maliki **Allah'a mahsustur.**” (Fâtiha 1/2-4) bugün şereflendik.
- 3 Meclis temizlenmiş oldu, karanlık kalktı;
- 4 *Elḥamdülillah* “**Hamd**, Âlemlerin Rabbi, Rahmân, Rahîm, hesap ve ceza gününün (ahiret gününün) maliki **Allah'a mahsustur.**” (Fâtiha 1/2-4) bugün şereflendik.

II

- 1 Çünkü gönüller zevk ve sefaya ulaştı,
- 2 Bundan sonra çekilen eziyet ve sıkıntıya bakılmaz,
- 3 Biz Hak Teala’dan bağışlanmaya ulaştık,
- 4 *Elḥamdülillah* “**Hamd**, Âlemlerin Rabbi, Rahmân, Rahîm, hesap ve ceza gününün (ahiret gününün) maliki **Allah'a mahsustur.**” (Fâtiha 1/2-4) bugün şereflendik.

III

- 1 Cihânın övüncü, Kibriya’nın sevgilisi,
- 2 Vefanın kaynağı, peygamberlerin önderi,
- 3 Biz onun mübarek ayağına yüz sürüp,
- 4 *Elḥamdülillah* “**Hamd**, Âlemlerin Rabbi, Rahmân, Rahîm, hesap ve ceza gününün (ahiret gününün) maliki **Allah'a mahsustur.**” (Fâtiha 1/2-4) bugün şereflendik.

IV

1. İdüp ârzû vişâl-i yâri her dem
Akıtdırdı gözümünden âb ile dem
3. Olup **Seyyid Şeref** yâr ile hem-dem
Şereflendük bugün *el-ḥamdü lillāh*

407.

‘Uşşâk, Beste-i Dede

8’li hece ölçüsü

I

1. ‘Âşıkları ḥandân iden
Sinânîler dirler bize
3. Şehirlerde efgân iden
Sinânîler dirler bize

II

1. Giyerüz köhne palası
Silerüz gönülden pası
3. Altun ider dil nuḥâsı
Sinânîler dirler bize

IV

-
- 1 Her an sevgiliye kavuşmaya arzu edip,
 - 2 Gözümden su ile kan akıttırdı,
 - 3 Seyyid Şeref sevgili ile arkadaş olup,
 - 4 *Elḥamdülillāh* “**Hamd**, Âlemlerin Rabbi, Rahmân, Rahîm, hesap ve ceza gününün (ahiret gününün) maliki **Allah'a mahsustur.**” (Fâtiha 1/2-4) bugün şereflendik.
407. **103b.**

I

- 1 Âşıkları güldüren,
- 2 Bize Sinanîler derler.
- 3 Şehirlerde feryatlar eden,
- 4 Bize Sinanîler derler.

II

- 1 Eski çulu giyeriz,
- 2 Gönülden pası sileriz,
- 3 Gönül bakırı altın eder,
- 4 Bize Sinanîler derler.

III

1. Fark içinde bulduk farkı
Gāhī cem eylerüz ‘aşkı
3. Hem bulan bāṭinī zevkī
Sinānīler dirler bize

IV

1. Ṭarīkat bir yirden gelür
Cümlesi bir yire varur
3. Āyīn-i Sinānī budur
Sinānīler dirler bize

V

1. Bulduk fenā-ender-fenā
Beḳā içindedür liḳā
3. **Fenāyī** Ḥalvetī ednā
Sinānīler dirler bize

408.

Nevā-yı ‘uṣṣāk

14’lü hece ölçüsü

1. Gelün behey kardaşlar gelün bu dervīşlige
Fahrum didi Muḥammed bilün bu dervīşlige

III

- 1 Fark içinde farkı bulduk,
- 2 Ara sıra aşkı kendimize hükümdar ederiz,
- 3 Hem de sırra ait zevki bulan,
- 4 Bize Sinanîler derler.

IV

- 1 Tarikat bir yerden gelir,
- 2 Hepsi bir yere varır,
- 3 Sinanî ayini budur,
- 4 Bize Sinanîler derler.

V

- 1 Biz yokluk içinde yokluk bulduk,
- 2 Çünkü sevdiğine kavuşmak ebedilik içindedir,
- 3 Ey çok aşağıda olan Fenâyî Halvetî,
- 4 Bize Sinanîler derler.

408. 103b-104a.

- 1 Hey kardeşler, bu dervîşliğe gelin! Çünkü Muhammed bu dervîşliğe “öväncüm” dedi, siz bunu bilin.

Ol fahr itdigüñi niçün fahr idinmez süñ
Eger ümmeti iseñ gel gir bu dervîşlige

3. Bakma mısuñ dünyāda İbrāhīm-i Edheme
Tahtını terk eyleyüp geldi bu dervîşlige

Yūnus sen dervîş iseñ çek elini dünyādan
Bir hırkayla bir loğma yiter bu dervîşlige

409.

‘Acem, Güfte vü Beste

16’lı hece ölçüsü

1. Çalabum bir şār yāratmış iki cihān arasında
Bağıcağ dīdār görünür ol şāruñ kenāresinde
- Nāgehān bir şehre vardum ol şehri yapılırdı gördüm
Ben dağı bile yapıldum taş u toprak arasında
3. Şehrden oklar atılır atup cânlara batılır
‘Ārifler sözi şatılır ol şāruñ bāzāresinde
- Şākirdleri taş yonarlar yonup üstāda şunarlar
Mevlānuñ ismüñ añarlar ol taşın her pāresinde
5. Ol şār didigüm gönüldür ne ‘ālimdür ne cāhildür
‘Āşıklar cānı sebīldür ol şāruñ her arasında

² Onun övünç ettiğini sen niçin övünç etmezsin? Eğer onun ümmeti isen gel, sen de bu dervişliğe gir!

³ Dünyada Ethem oğlu İbrahim’e bakmaz mısın? O bu dervişliğe tahtını terk edip geldi.

⁴ Yūnus sen derviş isen elini bu dünyadan çek! Çünkü bu dervişliğe bir hırkayla bir lokma yeter.

409. 104a.

¹ Çalab’ım iki cihān arasında bir şehir yaratmış, bakınca o şehrin kenarında sevgilinin yüzü görünür.

² Ansızın bir şehre vardım, o şehri yapılır gördüm; üstelik ben bile taş ve toprak arasında yapıldım.

³ Şehirde oklar atılır, atıp canlara batılır; o şehrin pazarında ariflerin sözü satılır.

⁴ Talebeler taş yontarlar, yontup üstada sunarlar; onlar o taşın her parçasında Mevla’nın ismini anarlar.

⁵ O şehir dediğim gönüldür, o ne âlimdir ne cahildir; o şehrin her arasında âşıkların canı yoldur.

Bu sözüm ‘arifler añlar cāhiller bilmeyüp tañlar
Hacı Bayrām kendi bañlar ol şāruñ mināresinde

410.

‘Acem, Beste-i Zākir-i Drağmanī

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Çü kānum lā-mekāndur bī-mekānam bu mekān içre
 Zamānumdur bugün şāhib-zamānam bu zamān içre

 Ehad çün hükmi-i vahdetde Kavīdür vāhidiyyetde
 Bilindüm vahdet ile bu zemīn ü āsmān içre
3. Bulur bu ‘ālem-i keşretde vahdet sırrını el-hağ
 Bağup mir’āt-ı a’yāna gören ‘aynam ‘ayān içre

 Ser-ā-ser ğayb-ı ağıyebdür şu’ūna sırr-ı pinhānum
 Çü şānum bī-nişānlıkdur nişānam ben o şān içre
5. Vücūdum hāteminde nağş olunmış ism-i a’zām çün
 Süleymān-ı zamān olsam revādur ‘ārifān içre

 Nola mazhar olursam enbiyā esrārına cümle
 Nebīlerle görüşdüm her biriyle āsmān içre

⁶ Bu sözümü arifler anlar, cahiller bilmeyip ayıplar; o şehrin minaresinde Hacı Bayram kendi bağırır.

⁴¹⁰. **104a-104b.** Abdūlahad Nūri ve Divanı İnceleme ve Tenkitli Metin ş.113. (Akkaya, 2003:323-324) Divanda 9 beyit.

¹ Ben bu mekān içinde mekānsızım, çünkü benim kaynağım mekānsızdır; bugün benim zamanımdır, çünkü ben bu zaman içinde zamanın sahibiyim.

² Ben vahdet ile bu zemin ve gökyüzü arasında bilindim, çünkü Ehad olan Allah vahdet hükmünde tecelli etmede Kavi’dir (güvenilirdir).

³ Benim gözlerimin aynasına bakıp gören gözüm, tanıdıklar arasında, tam doğrusu bu kesret âlemi içinde, vahdet sırrını bulur.

⁴ Benim gizli sırrımın işleri tamamıyla gönülde olmayandır, ben o şān içinde belirtiyim, çünkü benim şānım belirtisiz olmaktır.

⁵ Arifler içinde zamanın Süleyman’ı olsam uygundur, çünkü çok büyük isimler benim vücudumun sonunda işelenmiştir.

⁶ Peygamberlerin sırlarına bütün ulaşırsam ne olur? Çünkü ben zaten peygamberlerin her biriyle gökyüzü içinde görüştüm.

7. Mesîhe uğradı rūḥ-ı revānum çarḥ-ı çārümde
Bir itdüm rūḥı Rūḥullāh ile ey **Nūrî** cān içre

411.

‘Arazbār, Beste-i Dragman Zākiri

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Bi-ḥamdillāh direm Allāh alup aqlumı fikrullāh
Dilümde zātuñ esmāsı baña üns oldı zıkrullāh

Bu tevḥîdden murād olan cemāl-i zāta irmekdür
Görinen kendi zātıdır degüldür şanma gayrullāh
3. Ben ol pervāneyem geldüm düşüp ‘aşkuñ ile yandum
Yanuban küllî kül oldum beni maḥv itdi ‘aşkullāh

Göñül āyīnesin şūfî ider iseñ eger şāfî
Açılır saña kapu ‘ayān olur cemālullāh
5. **Şems-i Tebrîz** bunu bilür eḥad qalmaz fenā bulur
Bu ‘ālem küllî maḥv olur hemān bâḳî qalır Allāh

412.

‘Arazbār, Beste-i Tālib Brüsevî

Mef‘ülü mefā ‘ilün mef‘ülü mefā ‘ilün

1. Uyan gözüñ aç turma yalvar güzel Allāha
Yolından izüñ ırma yalvar güzel Allāha

⁷ Ey Nūrî! Ruhumun zuhuru göğün dördüncü katında Mesih’e uğradı, çünkü ben can içinde olan ruhumu, Allah’ın ruhu ile bir ettim.

^{411.} **104b.**

¹ *Bihamdilillah* “Allah’a şükürler olsun” aklımı Allah’ın düşüncesi aldı, ben Allah derim; benim gönlümde Allah’ın zatının isimleri vardır, onun zikri bana alışkanlık oldu.

² Bu tevhitte istenilen Allah’ın zatının yüzüne ulaşmaktır; görünen kendi zatıdır, onu Allah’tan başkası sanma!

³ Ben o pervaneyim geldim, düşüp senin aşkın ile yandım; yanıp bütün kül oldum, beni Allah’ın aşkı mahvetti.

⁴ Sufi, eğer gönül aynasını saf edersen, sana kapı açılır, Allah’ın yüzü açık olur.

⁵ Şems-i Tebrîz bunu bilir: Kimse kalmaz yok olur; bu âlem bütün mahvolur, o anda Allah ise ebedi kalır.

^{412.} **104b-105a.** Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.153. (Erdoğan, 2019:311) Divanda 9 beyit.

¹ Gözünü aç, durma uyan, güzel Allah’a yalvar! Sen onun yolundan izini ayırma, güzel Allah’a yalvar!

Gündüzleri şâ'im ol geceleri kâ'im ol
Tevhîd ile dâ'im ol yalvar güzel Allâha

3. Sağlığı ğanîmet bil her sâ'ati ni'met bil
Gizlice 'ibâdet kıl yalvar güzel Allâha

Ey nice yatarsuñ tur olma şu şafâdan dūr
Baħr-ı keremi boldur yalvar güzel Allâha

5. Bir gün bu gözüñ görmez hem kulağüñ işitmez
Bu fırsat ele girmez yalvar güzel Allâha

'Ömrüñi hîçe şatma kendüñi oda atma
Her şâm u seher yatma yalvar güzel Allâha

7. Gel imdi **Niyâzî**yle dergâha niyâz eyle
Hâcât-ı dırâz ile yalvar güzel Allâha

413.

'Arazbâr, Beste-i Mü'ezzin-i Şehriyârî Emîr 'Abdullâh

Mef'ûlü mefâ'îlün mef'ûlü mefâ'îlün

1. Ey 'âşık-ı dildâde gel nûş idelüm bâde
Bir bâde gerek ammâ kim içile me'vâde

Sâkîsi ola Mevlâ akdâhı an uñ esmâ
Bir kerre içen kaç'a ğam görmeye dünyâda

3. Bir kez içen 'âşıkdur 'aşkında o şâdıkdur
'Aşk anlara lâyıkdur Mecnûnla Ferhâda

2 Sen, gündüzleri oruçlu ol, geceleri ayakta duran ol! Daima tevhit ile ol, güzel Allah'a yalvar!
3 Sen, sağlığı nimet bil, her saatini nimet bil! Gizlice ibadet et, güzel Allah'a yalvar!
4 Ey sen, nasıl yatarsın, artık dur, şu sefadan uzak olma! Cömertlik denizini doldur, güzel Allah'a yalvar!

5 Bir gün senin bu gözün görmez, hem de kulağın işitmez; bu fırsat bir daha ele geçmez, güzel Allah'a yalvar!

6 Sen, ömrünü hiçe satma, kendini ateşe atma! Hiç gece ve gündüz yatma, güzel Allah'a yalvar!

7 Sen şimdi gel, Niyâzî'yle (dua ile) dergâha yalvar; uzun ihtiyaçlar ile, güzel Allah'a yalvar!

413. **105a.** Hasan Sezâyî-i Gülşenî Dîvânı, ş.309. (Özuygun, 2019:317) Divanda 6 beyit.

1 Ey gönül vermiş âşık! Gel, şarap içelim, bir şarap gerek ama, sığınılacak yerde içilsin.

2 Mevla sakisi olsa, kadehleri onun isimleri, o kadehi bir kere içen, asla dünyada keder görmesin.

3 Bir kez içen âşıktır, aşkında o sadıktır; aşk onlara layıktır, Mecnun ile Ferhat'a.

Ol cāma olup ʔālib cān-ile gerek rāğıb
Nefsine olup ġālib dil bağlaya üstāda

5. İʃit bu **Sezāyī**den ne gördi Fenāyīden
Dost vechini gösterdi mir'āt-ı mücellāda

414.

Şabā

16'lı hece ölçüsü

1. *Estağfirullāhe* 'l-‘aẓīm mürāyīnūñ işlerine
Gördi sücūd eylemedi dilberümūñ kaşlarına
- Göñli karanlığı gidüp ne hoş münevver olmadı
Nazar idüp dilberümūñ incü gibi dişlerine
3. Başdan ayağa yārümūñ nūr idügin bilmediler
Zāhidūñ eksük olmasun belāları başlarına
- Şūfī bu ‘aşk işüñ degül derdlere uğradur seni
Yar yüregüm bir nazar it bu bağrumuñ başlarına
5. Vech-i dilbere zāhidūñ bakmadığı ‘aceb degül
İrmedi dost tecellīsi içlerine taşlarına
- Her kaçan ol serv-i revān görse revān olduğunu
Nil ü Fırat beñzemeye gözlerümūñ yaşlarına

⁴ O kadehe talip olup, can ile isteyen gerek; nefesine galip olup, üstada gönül bağlasın.

⁵ Bu Sezāyī'den işit, Fenāyī'den ne gördü? Parlak aynadan dost yüzünü gösterdi.

^{414.} **105a-105b.** Seyyid Nizamoğlu Divanı, ş.250. (Özdemir, 233-234)

¹ İki yüzünün işlerini *estağfirullāh* “**Allah'tan mağfiret dile.** Şüphesiz Allah çok yarlıgayıcı, ziyadesiyle esirgeyicidir.” (Nisâ 4/106) af dilerim; çünkü o gördü, ancak sevgilimin kaşlarına secde etmedi.

² O sevgilimin inci gibi dişlerine bakıp onun gönlünün karanlığı gidip ne hoş nurlanmış olmadı.
³ Onlar baştan aşağı(ayağa) sevgilimin nur olduğunu bilmediler, zahitlerin belaları başlarından eksik olmasın.

⁴ Sufi bu aşk senin işin değil, seni dertlere uğratar; yüreğimi yar, benim bu bağrımdaki yaralara bir bak!

⁵ Zahidin sevgilimin yüzüne bakmaması tuhaf değil, çünkü dost tecellisi onların içlerine dışlarına ulaşmadı.

⁶ Her ne zaman o salınan servi(nin) salındığını görse, Nil ve Fırat gözlerimin yaşlarına benzemesin.

7. **Seyyid Nizâmoğlu** cihân taldı [cemâl-i] yâr ile
Görmediler körler anı girmede [hîç] düşlerine

415.

Şabâ, Beste-i Kaymak-zâde

Mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün

I

1. Ey cemâl-i Hâka tâlib
Teveccüh eyle Mevlâya
3. Vey vişâl-i Hâka râğib
Teveccüh eyle Mevlâya

II

1. Niye geldi bu dünyâya
Nazar kıl sen [bu] şugrâya
3. Ne lutf oldu bu kübrâya
Teveccüh eyle Mevlâya

III

1. Şıfâtullâh ola mir’ât
Zuhûr ide nice lezzât
3. Tecellî ide Hâk bi’z-zât
Teveccüh eyle Mevlâya

⁷ Seyyid Nizâmoğlu cihân sevgilinin güzelliği ile doldu, ancak körler onu görmedi; o onların düşlerine hiç girmede.

^{415.} **105b.**

I

- 1 Ey Hakk’ın yüzüne talip,
2 Mevla’ya yönel!
3 Ve ey Hakk’ın kavuşmasına râğbet eden,
4 Mevla’ya yönel!

II

- 1 Bu dünyaya niye geldin?
2 Sen bu pek küçük olana bak,
3 Bu en büyük olanda bağışlanma ne oldu?
4 Mevla’ya yönel!

III

- 1 Allah’ın sıfatı sana ayna olsun,
2 Ondaki sayısız lezzetler ortaya çıksın,
3 Hak kendisi tecellî etsin,
4 Mevla’ya yönel!

IV

1. Mir'âtını kıl mücellâ
Hem kalbini kıl muşaffâ
3. Maḳamuñ olsun mu'allâ
Teveccüh eyle Mevlāya

V

1. Bu deryāda olan ğavvāş
Olur elbetde ḥāşşü'l-ḥāş
3. 'Azîzî sen de ayak baş
Teveccüh eyle Mevlāya

416.
Şabā ve Muḥayyer

11'li hece ölçüsü

1. Düşeli bu 'aşkuñ cānum iline
Beni düşürdi bu ḥalkuñ diline
- Ağdı çeşmümden kanlı yaşlarum
İllā yaşum dilemezem siline
3. Hoş yaraşur 'âşıqlara göz yaşı
Her kim 'âşıkdur gözinden biline

IV

- 1 Aynanı cilala,
- 2 Hem kalbini temizle,
- 3 Makamın yüce olsun,
- 4 Mevla'ya yönel!

V

- 1 Bu denizde çalışkan olan,
- 2 Elbette o en has olur,
- 3 Azîzî sen de ayak bas,
- 4 Mevla'ya yönel!

416. **105b.** Eşrefoğlu Rûmî ve Dîvânı (İnceleme-Metin), ş.110. (Güneş, 1994:384-385) Divanda 8 beyit.

- 1 Senin bu aşkın, canımın iline düştüğünden beri, beni bu halkın diline düşürdü.
- 2 Gözümden kanlı yaşlarım aktı, ancak bu kanlı yaşımı silen de istemem.
- 3 Hoş, âşıklara göz yaşı yaraşır; her kim âşıktır, bu onun gözünden bilinsin.

‘Aşkuñla geçen bir demi virmezem
‘Aşksuz geçen ‘ömrümün biñ yılına

5. İsm ü resmi **Eşrefoğlu Rûmî**nün
Kül olup şavruıldı ‘aşkuñ yiline

417.

Şabā, Beste-i Südci-zāde

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün fe ‘ülün

I

1. İlāhî zulmet-i cürm ile tıldum
Nedāmet eyledüm *estağfirullāh*
3. Uyup şeytān u nefsüme kul oldum
Nedāmet eyledüm *estağfirullāh*

II

1. Eger kılmaz iseñ yā Rabbi çāre
Yüregümde oñulmaz işbu yara
3. Kuluñ kapuñı koyup kanda tura
Nedāmet eyledüm *estağfirullāh*

⁴ Aşksız geçen ömrümün bin yılına senin aşkınla geçen bir anı değişmem.
⁵ Eşrefoğlu Rûmî’nin ismi ve bedeni, aşkın yeline kül olup şavruıldı.
^{417.} **106a.** Bolulu Şeyh Himet ve Dîvânçesi(Çeviriyazı-Şerh-Sözlük). (Yetkin, 2016:116-117)

I

¹ Ey Allah’ım! Suçun karanlığı ile doldum,
² Pişmanım, Allah’tan affımı dilerim.
³ Şeytana ve nefsimi uyup onlara kul oldum,
⁴ Pişmanım, *estağfirullāh* “**Allah’tan mağfiret dile.** Şüphesiz Allah çok yarlıgayıcı, ziyadesiyle esirgeyicidir.” (Nisâ 4/106)

II

¹ Ya Rabbi! Eğer çare kılmaz isen,
² İşte bu yara yüreğimde iyileşmez,
³ Kulun kapını bırakıp nerde dursun?
⁴ Pişmanım, *estağfirullāh* “**Allah’tan mağfiret dile.** Şüphesiz Allah çok yarlıgayıcı, ziyadesiyle esirgeyicidir.” (Nisâ 4/106)

III

1. Benüm ‘ișyānumuñ pāyānı yokdur
Bilürem raḥmetüñ deryāsı çokdur
3. ‘Ușāta bāb-ı ğufrānuñ açuқdur
Nedāmet eyledüm *estağfirullāh*

IV

1. Günehden her ne ki yā Rabbi kıldum
Perișān oluban cürmümi bildüm
3. Diyerek **Himmeti** kapuña geldüm
Nedāmet eyledüm *estağfirullāh*

418.

Çārgāh

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Cānumı ‘üryān idüp şaldum bu ‘aşk deryāsına
Nāgehān ‘aşkuñ şataşdum dürr-i bī-hem-tāsına

Cān u baş u dīn ü dünyā virdüm aldum derd-i yār
Merhem ol derd oldu ancak yüregüm yarasına
3. ‘İlm ü ‘aql u zühd ü takvā çün hicāb oldu baña
Küllī sevdādan geçüp düşdüm anuñ sevdāsına

III

- 1 Benim isyanımın sonu yoktur,
- 2 Ama merhametinin denizi çoktur, bunu bilirim,
- 3 Asilere senin af kapın açıktır,
- 4 Pişmanım, *estağfirullāh* “**Allah’tan mağfiret dile.** Şüphesiz Allah çok yarlıgayıcı, ziyadesiyle esirgeyicidir.” (Nisâ 4/106)

IV

- 1 Ya Rabbi! Her ne günah işlediysem,
- 2 Perişan olup suçumu bildim,
- 3 Diyerek, Himmeti (yardım) kapına geldim,
- 4 Pişmanım, *estağfirullāh* “**Allah’tan mağfiret dile.** Şüphesiz Allah çok yarlıgayıcı, ziyadesiyle esirgeyicidir.” (Nisâ 4/106)

^{418.} **106a.** Eşrefoğlu Rûmî ve Dîvânı (İnceleme-Metin), ş.109. (Güneş, 1994:382-383) Divanda 12 beyit.

- 1 Canımı çıplak edip bu aşk denizine saldım, orada ansızın aşkın eşsiz incisine rastladım.
- 2 Can ve baş; din ve dünya verdim, sevgilinin derdini aldım; benim yüreğimin yarasına ancak merhem o dert oldu.
- 3 İlim ve akıl; zühd ve takva bana engel gibi oldu, çünkü ben her şeyin sevdasından geçip onun sevdasına düştüm.

Māsivādan göz yumup gördüm anuñ dīdārını
Kendözümnden el yudum girdüm fenā şahrāsına

5. ‘Āķil ister cennet u hūr u kuşūr ğilmān ola
‘Āşīkuñ hīç meyli yokdur cennetüñ na‘māsına

Eşrefoğlu Rûmî ‘aşkdan hoş haber virdi bize
Müdde‘īnūñ hīç kulak urmaz kırı da‘vāsına

419.

Hüseynî, Beste-i Tosun-zādde

11’li hece ölçüsü

I

1. Behey kardaş Hakkı bulam mı dirsın
Hakkı yarar ‘amel işlemeyince
3. Bu sırruñ ötesin tıyam mı dirsın
Mürşid-i kāmile söylemeyince

II

1. Gel ey kardaş gele tevḥīde özen
Tevḥīddür hem nefsuñ kal‘asın bozan
3. Hīç kendi kendine kaynar mı kızan
Çevre yanın âteş eylemeyince

⁴ Allah’tan başkasından kayıtsız kalıp O’nun yüzünü gördüm; çünkü ben kendi özümnden vazgeçip, yokluk çölüne girdim.

⁵ Akıllı kişi cennet, cennet kızları ve cennet delikanlıları olsun ister, âşığın ise cennetin nimetlerine hiç meyli yoktur.

⁶ Eşrefoğlu Rûmî bize aşktan hoş haber verdi, o davacının kuru davasını hiç dinlemez.

419. 106b.

I

- 1 Ey kardeşler! Hakk’ı bulayım mı dersin,
2 Hakk’a uygun iş yapmayınca.
3 Bu sırrın ötesini duyayım mı dersin,
4 Kâmil mürşide söylemeyince.

II

- 1 Gel ey kardeş gel! Tevhide özen,
2 Üstelik nefsin kalesini bozan tevhitir,
3 Hiç kızan kendi kendine kaynar mı?
4 Çevre yanını ateş etmeyince.

III

1. Göñül kuşu uçar gider dolanmaz
Başlu şuların ayağı bulanmaz
3. Elekden eleğe konup elenmez
Degirmene varup un olmayınca

IV

1. Degme kimse göñül evin düzemez
Ḥaḳḳuñ taḳdīri[ni] kimse bozamaz
3. ‘Ummānlara ṭalup çıkup yüzemez
‘Aşkuñ deryāsını bulamayınca

V

1. ‘Aşkuñ ġālib oldı yüregüm ḥarlar
‘Āşık olan ‘ār u nāmūsı neyler
3. Behey **Yūnus** saña söyleme dirler
Yā ben öleyüm mi söylemeyince

420.

Ḥüseynī

Mef‘ūlü mefā‘īlün mef‘ūlü mefā‘īlün

1. *Māhest ne-mī dānem ḥurşīd-i ruḥet yā ne*
Bu ayrılık odına cānum nice bir yana

III

- 1 Gönül kuşu dolanmaz, uçar gider,
- 2 Başı olan suların ayağı bulanmaz,
- 3 Elekten eleğe konup elenmez,
- 4 Degirmene varıp un olmayınca.

IV

- 1 Herhangi bir kimse, gönül evini tertip edemez,
- 2 Hakk’ın takdirini kimse bozamaz,
- 3 O denizlere dalıp çıkıp yüzemez,
- 4 Aşkın denizini bulmayınca.

V

- 1 Senin aşkın galip oldu, benim yüreğimi harlar,
- 2 Âşık olan ar ve namusu ne yapar?
- 3 Ey Yūnus! Sana söyleme derler,
- 4 Ya ben söylemeyince öleyim mi?

420. 106b-107a.

- 1 Güneş gözün ay mıdır, değil midir, bilmiyorum. Bu aşk ateşine canım nasıl bir yansın?

Murdem zi-firāk-i tū her dem heme mīdāned

‘Aşk odı nihān olmaz yandıkça irer cāna

3. *Şad tīr zened ber-dil ān Türk-i kemān-ebrū*
Fitneli elā gözler çün uykıdan uyanınca

Sevdā-yi ruḥ-i leylī şod ḥāşil-i mā ḥaylī
Mecnūn gibi vāveylī oldum deli dīvāne

5. *Şeb-tā-be-seḥer yārūñ şem‘-i ruḥına karşı*
Yandığın eger görse ḥayrān ola pervāne

Ān rūz-ı vişālet men ḳadr-i tū
Yandıkça yanar bağrum döner yüregüm kana

7. *Ez la ‘l-i lebet **Mollā** uftāde cudā nā-gāh*
Haḳḳa ki gözüm döker yāḳūtla dūr-dāne

421.

Kürdī, Beste-i Çālāk-zāde

Mef‘ülü mefā‘ilün mef‘ülü mefā‘ilün

1. *Hurşīd-i ruḥuñla dil beñzer gibi püryāna*
Bu ayrılık odına cānum nice bir yana

‘Ālem ki bilür cānā öldürdi beni firḳat
‘Aşk odı nihān olmaz yandıkça irer cāna

3. *Yüz tīr urur her dem ol yāy-ı kemān-ebrū*
Fitneli elā gözler çün uyḥudan uyana

² Senden ayrıyken her an öldüm. Herkes bilir ki aşk ateşi gizli olmaz, yandıkça cana ulaşır.

³ O yay kaşlı güzel sineme yüz ok attı çünkü fitneli ela gözler uykudan uyanınca.

⁴ Leyla'nın yanağının sevdası bizim kazancımız oldu. Vah, yazık! Ben ona Mecnun gibi deli divane oldum.

⁵ Eğer pervane, geceden sabaha kadar sevgilinin yanağının mumuna karşı yandığını görse hayran olur.

⁶ Seninle olduğum o gün senin kadrini bilemedim, bağrum yandıkça yanar, ciğerim kana döner.

⁷ Molla/Mevlânâ senin kırmızı dudağından ansızın ayrı düştü, Hakk'a gözüm yakutla inci tanesi döker.

^{421.} **107a.**

¹ Yanağının güneşiyle gönül kebaba benzer gibi, bu ayrılık ateşine canım nasıl bir yansın.

² Ey sevgili! Âlem bilir beni ayrılık öldürdü, aşk ateşi gizli olmaz, yandıkça cana ulaşır.

³ Her an o keman kaşlının yayı yüz ok vurur, çünkü fitneli ela gözler uykudan uyanısın.

Tā ki düşeli **Mollā** vuşlatdan ırağ elbet
 Haḳḳa ki döker çeşmüm yāḳūtıla dūr-dāne

422.

Hüseynî, Beste-i Āhenî

Mefā 'îlün mefā 'îlün mefā 'îlün mefā 'îlün

1. Uyan ğafletten ey nā'im Haḳa yalvar şehirlerde
 Döküp acı yaşı dā'im Haḳa yalvar şehirlerde

 Kapusunda тұrup her bār yüzüñ dergāhına tut var
 Yürekden kıl dem-ā-dem zār Haḳa yalvar şehirlerde
3. Şehirlerde açılır gül anuñçün zār ider bülbül
 Uyanup derdile ey dil Haḳa yalvar şehirlerde

 Açılup bāb-ı Sübhānî çekilür h'ān-ı şultānî
 Dökilür feyz-i Rabbānî Haḳa yalvar şehirlerde
5. Şehirde kalkuban her gāh yüzüñ yire sürüp kıl āh
 İre luṭfi saña nā-gāh Haḳa yalvar şehirlerde

 Şehirde uykudan uyan **Niyāzî** turma derdüñ yan
 Ola kim irişe dermān Haḳa yalvar şehirlerde

423.

Hüseynî

⁴ Molla elbette kavuşmadan uzağa düşene kadar, gözüm Hakk'a yakutla inci tanesi döker.
^{422.} **107a-107b.** Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.154. (Erdoğan, 2019:312) Divanda 7 beyit.
¹ Ey nimetlere ulaşan kişi, gafletten uyan, seher vaktinde Hakk'a yalvar; daima acı ile göz yaşı döküp, seher vakti Hakk'a yalvar!
² Sen her defa kapısında durup git, yüzünü dergâhına tut; her an yürekten ağla, seher vakti Hakk'a yalvar!
³ Ey gönül! Gül seher vakti açılır, bülbül onun için ağlar; sen de dert ile uyanıp, seher vakti Hakk'a yalvar!
⁴ Sübhan'a ait kapı açılıp, sultana ait sofrası kurulur; o zaman Rabb'e ait feyiz dökülür, sen de seher vakti Hakk'a yalvar!
⁵ Her zaman şehirlerde kalkıp, yüzünü yere sürüp ah et; O'nun sana ansızın iyiliği ulaşsın, seher vakti Hakk'a yalvar!
⁶ Ey Niyâzî! Seher vakti uykudan uyan, durma derdini yan; belki sana derman ulaşır, sen de seher vakti Hakk'a yalvar!
^{423.} **107b.** Eşrefoğlu Rûmî ve Dîvânı (İnceleme-Metin), ş.112. (Güneş, 1994:387) Divanda 7 beyit.

Mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün

1. Ey Allāhum beni senden ayırma
Beni senüñ cemālūñden ayırma

Seni sevmek benüm dīn ü imānum
İlāhī dīn ü imāndan ayırma
3. Şeyhüm güldür [ben] anuñ yaprağıyam
İlāhī yaprağı gülden ayırma

Ben ol dost bāğınuñ bülbuliyem
İlāhī bülbuli gülden ayırma
5. Şararuban şoldum[şararup şoluben] döndüm hazāna
İlāhī hazānum dilden ayırma

Eşrefoğlu senüñ kemter kuluñdur
İlāhī kulu sultāndan ayırma

424.

Hüseynī

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

1. Hāk lutfına mazhar olan Sünbülīler dirler bize
'Âşıklara rehber olan Sünbülīler dirler bize

Kesretten el çeküp kaçan vahdet şarābından içen
Varlık hicābından geçen Sünbülīler dirler bize

1 Ey Allah'ım, beni senden ayırma; beni senin yüzünden ayırma!
2 Ey Allah'ım, seni sevmek benim din ve imanımıdır; beni din ve imandan ayırma!
3 Ey Allah'ım, benim şeyhim güldür, ben onun yaprağıyım, sen yaprağı gülden ayırma!
4 Ey Allah'ım, ben o dost bağının bülbulüyüm, sen bülbulü gülden ayırma!
5 Ey Allah'ım, ben sararıp soldum, sonbahara döndüm; sen benim sonbaharımı gönülden ayırma!
6 Ey Allah'ım, Eşrefoğlu senin çok değersiz kulundur, sen kulu sultandan ayırma!
424. 107b. Divançe-i Fahrî (İnceleme-Metin), ş.149. (Akın, 2010:172) Divanda 5 beyit.
1 Hak iyiliğine mazhar olan, bize sünbülîler derler. Âşıklara rehber olan, bize sünbülîler derler.
2 Kesretten vazgeçip kaçan, vahdet şarabından içen; varlık utancından geçen, bize sünbülîler derler.

3. Fānī cihān devletine zıll-i hayāl ‘izzetine
Aldanmayan şöhretine Sünbülîler dirler bize
- Bu luṭf-ı Hakkı şubḥ u şām şükrüñ edādayın müdām
Kim **Fahriyā** hāş-ile ‘ām Sünbülîler dirler bize

425.

Hüseynî*8’li hece ölçüsü*

I

1. Gele ey ‘âşık gele gel
Gel Allāha dön Allāha
3. Uyan ğafletten aç gözünü
Gel Allāha dön Allāha

II

1. Tüt bir mürşidüñ elini
Tevbeye öğret dilini
3. Dervîş yañılma yolını
Gel Allāha dön Allāha

³ Geçici cihânın mutluluğuna, gölge oyunun gölgesinin şerefine ve şöhretine aldanmayan, bize sünbülîler derler.

⁴ Ey Fahrî! Ben devamlı, sabah ve akşam Hakk’ın cömertliğinin şükrünü yerine getirmekteyim, bu yüzden herkes bize sünbülîler der.

^{425.} **107b-108a.** Yûnus Emre: Dîvân-ı Îlâhîyât, ş.147. (Tatçı, 2012:817 ‘Âşık Yûnus’) Divanda 5 bent.

I

- 1 Gel ey âşık, haydi gel;
2 Allah’a gel, Allah’a dön!
3 Sen gözünü aç, gafletten uyan;
4 Allah’a gel, Allah’a dön!

II

- 1 Sen bir mürşidin elini tut,
2 Gönlüne tövbeyi öğret,
3 Derviş sen yolunu yanılma,
4 Allah’a gel, Allah’a dön!

III

1. Ğafletden uyanmaz mısun
Öliceğin bilmez misün
3. Allāhdan utanmaz mısun
Gel Allāha dön Allāha

IV

1. **Yûnus**um eksükli sözüm
Dergāhuña tutdum yüzüm
3. Saña direm iki gözüm
Gel Allāha dön Allāha

426.
İlāhî

Mefā ‘îlün mefā ‘îlün

I

1. Münādîler nidā eyler
Gel Allāha gel Allāha
3. İşiden cān fedā eyler
Gel Allāha gel Allāha

III

- 1 Sen gafletten uyanmaz mısın?
- 2 Öleceğini bilmez misin?
- 3 Allah’tan utanmaz mısın?
- 4 Allah’a gel, Allah’a dön!

IV

- 1 Ben Yûnus’um, benim sözüm eksiktir,
- 2 Yüzümü O’nun dergâhına tuttum,
- 3 İki gözüm sana söylerim,
- 4 Allah’a gel, Allah’a dön!

426. **108a.** Azîz Mahmûd Hüdâyî Dîvân-ı İlâhiyât, ş.100. (Tatçı-Yıldız, 2015:132-133) Divanda 7 bent.

I

- 1 Davetçiler çağırır,
- 2 Allah’a gel, Allah’a gel!
- 3 İşiten can feda eder,
- 4 Allah’a gel, Allah’a gel!

II

1. Yiter dünyāya raġbet it
Yiter cāha muḥabbet it
3. Ḥaḳı bulmaġa himmet it
Gel Allāha gel Allāha

III

1. Derūnuñdan idüp āhı
Ḳoma ġāfil seḥergāhı
3. İşid *fırrū ilallāhı*
Gel Allāha gel Allāha

IV

1. Begüm ölmezden evvel öl
Ḥayāt-ı cāvidānı bul
3. Olagör bir kapuya ḳul
Gel Allāha gel Allāha

II

-
- 1 Senin dünyaya raġbet ettiġin yeter,
 - 2 Makama sevgi gösterdiġin yeter,
 - 3 Sen artık Hakk’ı bulmaya gayret et,
 - 4 Allah’a gel, Allah’a gel!

III

- 1 Sen içinden ah edip,
- 2 Ey gâfil, seher vaktini bırakma,
- 3 *Fırrū ilallāh*’ı “(Peygamber şöyle dedi:) “**Şu halde Allah’a sığınm.** Şüphesiz ben sizin için
O’nun tarafından apaçık bir uyarıcıyım.” (Zâriyât 51/50) ayetini işit,
- 4 Allah’a gel, Allah’a gel!

IV

- 1 Ey beyim, sen ölmeden evvel öl;
- 2 Bu sayede ebedî hayatı bul,
- 3 Bir kapıya kul ol,
- 4 Allah’a gel, Allah’a gel!

V

1. Bülend it himmeti ‘âşık
 2. Ḵo işneyniyyeti ‘âşık
 3. Bulagör vahdeti ‘âşık
 4. Gel Allāha gel Allāha

VI

1. Muḥabbet sāğarın nūş it
 2. Begüm deryā gibi cūş it
 3. **Hüdāyī**nün sözün gūş it
 4. Gel Allāha gel Allāha

427.
Büselik, Beste-i Dede

5’li hece ölçüsü

I

1. Yandum kül oldum
 2. ‘Aşk meydānında
 3. Ḵoḱar gül oldum
 4. ‘Aşk meydānında

V

1. Âşık çok gayret et,
 2. Âşık ikiliği bırak,
 3. Âşık vahdeti bul,
 4. Allah’a gel, Allah’a gel!

VI

1. Aşk şarabını iç,
 2. Beyim, sen deniz gibi coş;
 3. Hüdāyī’nin sözünü işit,
 4. Allah’a gel, Allah’a gel!
427. 108a-108b.

I

1. Yandım kül oldum,
 2. Aşk meydanında.
 3. Kokan gül oldum,
 4. Aşk meydanında.

II

1. Gül idüm şoldum
Nūr ile ʔoldum
3. Bilmez[em] noldum
‘Aşq meydānında

III

1. Hāk ‘aşkı geldi
Benligüm aldı
3. Bir adum ʔaldı
‘Aşq meydānında

IV

1. Ağlaram gülmem
Gözlerüm silmem
3. Noldığım bilmem
‘Aşq meydānında

II

-
- 1 Gül idim soldum,
2 Nur ile doldum,
3 Bilmem ne oldum,
4 Aşk meydanında.

III

- 1 Hak aşkı geldi,
2 Benliğim aldı,
3 Bir adım kaldı,
4 Aşk meydanında.

IV

- 1 Ağlarım gülmem,
2 Gözlerimi silmem,
3 Ne olduğumu bilmem,
4 Aşk meydanında.

V

1. Arayup buldum
Kudretle taldum
3. Ol dost ben oldum
'Aşk meydānında

VI

1. Ulular gitmiş
Yolları açmış
3. Şu gibi akmış
'Aşk meydānında

VII

1. **Tālib-i** hayrān
'Aşkıla nālān
3. Olmuşdur sūzān
'Aşk meydānında

428.

Büselik

Fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. Ey kavī vü metīn olan Allāh
Zu'afāya mu'īn olan Allāh

V

- 1 Arayıp buldum,
2 Kuvvetle doldum,
3 O dost ben oldum,
4 Aşk meydanında.

VI

- 1 Yüce kimseler gitmiş,
2 Yolları açmış,
3 Su gibi akmış,
4 Aşk meydanında.

VII

- 1 Hayran olan Tālip,
2 Aşk ile inleyen,
3 Yanan, olmuştur;
4 Aşk meydanında.

428. **108b.** Abdūlahad Nūri ve Divanı İnceleme ve Tenkitli Metin ş.106. (Akkaya, 2003:318)

- 1 Ey güçlü ve sağlam olan Allah, zayıflara yardımcı olan Allah!

Ḳulına anasından eşfakdur
Erḥamü'r-rāḥimīn olan Allāh

3. Çok ḥaṭālar bağışlaya umaram
Ġāfirü'l-müznibīn olan Allāh

Ḳudret-ile menīyi ādem ider
Aḥsenü'l-ḥālīkīn olan Allāh

5. Eylemez mi saña kerem **Nūrī**
Ekremü'l-ekremīn olan Allāh

429.

Ḥiṣār, Beste-i Ġonca-zāde

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Kimde ki 'aşḳ-i İlāhī nāle vü efgān ola
Gevher-i rāz-ı Ḥudāya ol tılsım u kân ola
- Ḳatre-i cāmuñ ḥayāl iden olur mest ü ḥarāb
Kim göre āyīne-i dīdāruñı ḥayrān ola
3. Mazḥar-ı nūr-ı [te]cellī-i Eḥaddur şübhesiz
Şol gönül kim derd-i Ḥaḳdan yıkılup vīrān ola
- Āteş-i ḥasret ile yād itseler evşāfımı
Sırr u rūḥāniyyeti 'uşşāḳa rūḥ u cān ola

² Merhametlilerin merhametlisi olan Allah! Kuluna anasından daha çok şefkatlidir.

³ Günahkârları bağışlayan olan Allah! Umarım çok hatalar bağışlasın.

⁴ Yaratıcıların en güzeli olan Allah! Kudret ile meniye insan eder.

⁵ Merhametlilerin merhametlisi olan Allah! Ey Nûrî! Sana merhamet etmez mi? (Sana da elbet merhamet eder.)

429. **108b-109a.**

¹ Allah aşkı kimde ise inleme ve feryat etme onda olsun; Huda'nın sır incisine, o tılsım ve kaynak olsun.

² Allah'ın aşkının kadehinin damlasını hayal eden kimse sarhoş ve harap olur; sevgilinin yüzünün aynasını kim görse hayran olsun.

³ Şüphesiz Ehad'ın tecelli nurunun mazharı olan şu gönül, Hakk'ın derdinden yıkılıp viran olsun.

⁴ Âşıklar, Allah'ın vasıflarını O'na duydukları hasret ateşi ile ansalar, onlara Allah'ın sır ve mânevîyâtı ruh ve can olsun.

5. Her maḳāma ki zuhūr ide nesīm-i himmeti
Bāḡ-ı ḳalbi açıla gūyā bahāristān ola
- Ḥazret-i Seyyid ‘Alā’ü’ d-dīne bu **Nakṣī** gibi
‘Arz iden ihlāşını mülk-i dile sultān ola

430.

Hicāz, Beste-i Ḥasan Efendi

Mef‘ülü mefā‘ilün mef‘ülü mefā‘ilün

1. Ey bübül-i nālende gül vaşlını ḥāhende
Gül vaşlı muḳarrerdür sa‘y eyle bu gülşende
- Gül ismini evrād it var derd ile feryād it
Feryād ile mu‘tād it vuşlat bulasın sen de
3. Şabr it sitem-i ḥāra gül vaşlına bul çāre
Çāresini isterseñ ḳalma ḳafes-i tende
- Gül faşlı ḡanīmetdür bülbül saña ni‘metdür
Bil ḳadr-i dem-i vaşlı güller gibi ol ḥande
5. Gül faşlı geçer ḳalmaz būyından eşer ḳalmaz
Hicr-i gül için ol var derd ile ser-efgende
- Gül vaşlı **Sezāyī**de bulmışdı fenāyīde
Sen dahı bulam dirseñ gel cānla ol bende

⁵ Her mertebeye Allah’ın yardım rüzgârı görünse sanki o anda kalbin bağı açılıp ilkbahar olsun.
⁶ Nakṣī gibi Seyyid Alaaddin’e, bağlılığını gösteren gönül mülküne sultan olsun.

430. **109a.** Hasan Sezâyî-i Gülşenî Dîvânı, ş.308. (Özuygun, 2019:317)

¹ Ey inleyen, güle kavuşmak isteyen bülbül, sen bu gül bahçesinde gayret et! Çünkü güle kavuşmak kesinleşmiştir.

² Sen git! Gülün ismini tekrarla, dert ile feryat et, feryadı adet et, bu sayede sen de ona kavuşasın.

³ Sen onun dikenin sitemine sabret, gülün kavuşmasına çare bul! Eğer sen kavuşmanın çaresini istiyorsan, ten kafesinde kalma!

⁴ Ey bülbül! Gül meselesi ganimettir, bu sana nimettir; sen de kavuşma anının değerini bil, güller gibi gülen ol!

⁵ Gül faşlı geçer kalmaz, kokusundan eser kalmaz; sen git, dert ile gülün ayrılığı için baş eğen ol!

⁶ Sezâyî’de gülün kavuşmasını, yokluğa ait olanda bulmuştu; sen de onu bulayım dersen, gel ona, canla kul ol!

431.
Şehnāz

11'li hece ölçüsü

I

1. Gel haber vireyüm haber şorarsañ
Bugünüñ yarına şalup yürime
3. Bāzīrgānsın bunda sermāyeñ yüzün [bozup]
Aşşını ziyāna şalup yürime

II

1. Gerçek ‘āşık iseñ Mevlā yolına
Şakınup uyma nefsüñ āline
3. Var imdi yapış bir mürşid eline
‘Abeş yire varup gezüp yürime

III

1. *İrci* ‘ī hīṭābuñ tuyğur cānuña
Mevlānuñ zıkrını al sen dilüñe
3. Sen ṭālib ol velīlerüñ yoluna
Her ayıra(?) varup belüp yürime

431. 109a-109b.

I

- 1 Haber sorarsan gel, haber vereyim,
2 Bugünü yarına bırakma!
3 Tüccarsın burada sermayeni bozup,
4 Bugünü yarına bırakma!

II

- 1 Mevla yoluna gerçek âşık isen,
2 Sakınıp, nefsin hilesine uyma!
3 Sen şimdi git, bir mürşidin eline yapış!
4 Gereksiz yere gidip orada gezme!

III

- 1 Canına *irci* ‘ī “Sen O’ndan hoşnut, O da senden hoşnut olarak rabbine **dön.**” (Neml 27/37;
Fecr 8928) hitabını duyur,
2 Sen diline Mevla’nın zikrini al!
3 Sen velilerin yoluna talip ol!
4 Her ayıra(?) gidip şaşırma!

IV

1. **Şeyh İlyāsa** çāresüzlükdür öğüt
Kahr u lūṭfa[luṭfı] ne gelür ‘aşkla yut
3. Eyülerden budurur saña öğüt
Şaḳın şikāyet idüben yürime

432.

Sünbüle, Beste-i Dede

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Genc-i ‘aşkı isteriseñ dil-i vîrānda ara (Hey yār Hū dost)
Hızr-veş āb-ı ḥayātı zulmet-i tende ara
(Yār yüregüm dil çeker gör ki neler var Hāk dost)

‘Alleme’l-esmā rûmuzın *men ‘aref* sırrın dahı
Anlamak şānuñdan ise ehl-i ‘irfānda ara
3. On sekiz biñ ‘ālemi geşt eyleseñ bulmak muḥāl
Seni yokdan var iden Mevlāyı var sende ara

Her ḥacerden gevher olmaz ma‘den olmaz her türāb
Zāhidā gir baḥr-i ‘aşḳa dūrri ‘ummānda ara
5. Tālib-i Mevlā iseñ her kişiden himmet dile
Ġāfil olma maṭlabuñ var **Sırrı** Ķur’ānda ara

IV

- 1 Şeyh İlyās’a öğüt çaresizliktir,
2 Allah’ın kahrı ve lutfu ne gelirse sen aşkla yut!
3 İyi kimselerden sana öğüt budur:
4 Sakın sen şikâyet etme!

432. **109b.**

1 Sen aşkın hazinesini istersen viran olan gönülde ara, Hızır gibi hayat suyunu ten karanlığında ara! (Hak dost! Yüregini yar gör, gönül çeker neler var.)

2 ‘*Alleme’l-esmā* “Ve Âdem’e **bütün isimleri** öğretti. Sonra bunları meleklerle gösterip “Sözünüzde doğru iseniz şunların isimlerini bana söyleyin” dedi.” (Bakara 2/31) işaretlerini *men ‘aref* “Kendini **bilen** Rabb’ini bilir.” (Yılmaz, 1992:122) sırrını dahi, anlamak şanından ise irfan sahiplerinde ara.

3 On sekiz bin âlemi dolaşsan bulmak imkânsız, seni yoktan var eden Mevlâ’yı var sen de ara.

4 Her taştan cevher olmaz, her toprak maden olmaz; ey zahit! Aşk denizine gir, inciye büyük denizde ara.

5 Mevlâ’nın talibi isen her kişiden yardım dile, Sırrı habersiz olma, isteğini var Kur’an’da ara.

433.

Sünbüle, Beste-i Çālāk-zāde

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

1. Tā dil virelden sünbüle Sünbülîler dirler bize
Meyl itmezüz ğayrı güle Sünbülîler dirler bize

Bu gülşenüñ kimi gülin sever kimisi bülbülün
Aldık hemān biz sünbülün Sünbülîler dirler bize
3. Bağ verd-i bāğ enhārına sünbüldeki ezhārına
Vākıf olan ezkārına Sünbülîler dirler bize

İrişdi sem'e bir şadā ins ü melek eyler nidā
Mümkin midür şükrin edā Sünbülîler dirler bize
5. Ol sünbüle irmezse el **Fahrî** aña çekme emel
Besdür dile naqş-ı ezel Sünbülîler dirler bize

⁴³³. 109b. Divançe-i Fahrî (İnceleme-Metin), ş.150. (Akın, 2010:172-173)

¹ Gönül verdiğiinden beri sünbüle, bize sümbülîler derler. Başka güle meyil etmeyiz, bize sümbülîler derler.

² Bu gül bahçesinin kimi gülünü, kimisi bülbülünü sever. Biz sadece sümbülünü aldık, bize sümbülîler derler.

³ Bağı gülüne, nehirlerine, sümbüldeki çiçeklerine bak! Onların zikirlerine vakıf olan, bize sümbülîler derler.

⁴ Kulağa bir ses ulaştı, insan ve melek seslenir, şükrünü yerine getirmek mümkün müdür? Bize sümbülîler derler.

⁵ Ey Fahrî! El o sünbüle ulaşmazsa, sen ona istek çekme! Çünkü gönle ezel nakşı yeter, bize sümbülîler derler.

434.

Muḥayyer, Beste-i Muḥammediyyeci Muṣṭafā Efendi*Mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün*

I

1. Yiter olduñ fenā bāğında nālān
 Yüri bülbül yüri dost illerine
 3. İdüp ṭāvūs-ı ḳudsīlerle cevlān
 Yüri bülbül yüri dost illerine

II

1. Gülüñ rengine aldanma geçegör
 Bu keşret murğ-zārından uçagör
 3. Varup vahdet şarābından içegör
 Yüri bülbül yüri dost illerine

III

1. Güli şanma ki derdüñe devādur
 Sivā ḥubbı çü beyhūde hevādur
 3. Ḳo ğayrı maḳşad-ı aḳşā Ḥudādur
 Yüri bülbül yüri dost illerine

434. **110a.** Azîz Mahmûd Hüdâyî Dîvân-ı İlâhiyât, ş.50. (Tatcı-Yıldız, 2015:85-86)

I

1. Yokluk bağında inlediğin yeter,
 2. Ey bülbül, dost illerine yürü!
 3. Kutsal kuşlarla dolaşıp,
 4. Ey bülbül, dost illerine yürü!

II

1. Gülün rengine aldanma, ondan vazgeç!
 2. Bu kesret kuşu çok olan yerden uç!
 3. Gidip, vahdet şarabından iç!
 4. Ey bülbül, dost illerine yürü!

III

1. Gülü senin derdine devadır sanma!
 2. Çünkü Allah'tan başkasının sevgisi boş istektir,
 3. Başkasını bırak, en son istek Huda'dır,
 4. Ey bülbül, dost illerine yürü!

IV

1. Görüp pervāneyi andan sebaķ al
Gögindür [göyindür] nār-ı ‘aşķa perr ile bāl
3. Mecāzı ķo ĥaķīķat baħrine ƣal
Yüri bülbul yüri dost illerine

V

1. Göñül virme **Hüdâyî** kâ’ināta
Geçüp fânîden ir bākî ĥayāta
3. Şafâ bul ģarķ olup envār-ı Zāta
Yüri bülbul yüri dost illerine

435.

Muħayyer

Mef‘ülü mefâ‘îlün mef‘ülü mefâ‘îlün

I

1. Yâ Rab beni mesrûr it esrâr-ı cemālûñle
Cân mülküñi pür-nûr it âşâr-ı cemālûñle
3. Târîk-i firâķ içre terk itme celâlûñle
Çeşm-i dili pür-nûr it envâr-ı cemālûñle

IV

- 1 Pervaneyi görüp ondan ders al,
- 2 Aşķın ateşine kol ve kanat yak,
- 3 Mecazı bırak hakikat denizine dal,
- 4 Ey bülbul, dost illerine yürü!

V

- 1 Hüdâyî, kâinata gönül verme,
- 2 Fani olandan geçip, ebedi hayata ulaş,
- 3 Allah’ın zatının nurlarına batıp sefa bul,
- 4 Ey bülbul, dost illerine yürü!

435. **110a-110b.**

I

- 1 Ya Rab, beni güzelliğinin sırlarıyla sevinçli et!
- 2 Cemâlinin eserleriyle can mülkünü nur dolu et!
- 3 Celâlinle ayrılık vazgeçeni içinde terk etme!
- 4 Cemâlinin nurlarıyla gönül gözünü nur dolu et!

II

1. Bu bende-i nā-çārı şāyān-ı ‘ināyet kıl
 ‘İşyān-ı şenā‘atde hıfz eyle şıyānet kıl
 3. ‘Afv eyle hidāyet kıl luṭf eyle ‘ināyet kıl
 Çeşm-i dili pür-nūr it envār-ı cemālūñle

III

1. Bī-çāre gönül gerçi me’nūs-ı muḥabbetdür
 Kārı şeb u rüz ammā nezzāre-i ḥasretdür
 3. **Vahy**-i siyeh-rūyuñ[...] firḳatdür
 Çeşm-i dili pür-nūr it envār-ı cemālūñle

436.

Muḥayyer, Beste-i Dede

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün fe ‘ülün

I

1. Yiter yandum firākuñ āteşine
 Tecellî it meded sulṭānum Allāh
 3. Yiter kanlar katıldı göz yaşına
 Tecellî it meded sulṭānum Allāh

II

- 1 Sen bu çaresiz kulunu iyiliğine layık et!
 2 Onu kötülük isyanından koru, sakla!
 3 Onu affet, ona hidayet et, iyilik et, yardım et!
 4 Cemâlinin nurlarıyla gönül gözünü nur dolu et!

III

- 1 Gerçi çaresiz gönül aşka alışıktır,
 2 Amma onun kazancı gece ve gündüz hasretle bakmadır,
 3 Siyah yüzlü Vahyî [...] hicrandır,
 4 Cemâlinin nurlarıyla gönül gözünü nur dolu et!

436. **110b.**

I

- 1 Yeter! Senin ayrılığının ateşine yandım,
 2 Sultanım Allah, tecellî et, yardım et!
 3 Yeter! Göz yaşına kanlar katıldı,
 4 Sultanım Allah, tecellî et, yardım et!

II

1. Görem diyü mezāyādan [merāyāda] hümāyı
Ta‘ayyün pāsı ğayb itmiş hevāyı
3. Göñül seyr eyledi arz u semāyı
Tecellî it meded sulţānum Allāh

III

1. Fenā buldı beḳādan çün beḳāya(?)
İrişdür **Fethî**yi evc-i ‘alāya
3. Kerem it vāşıl eyle ol ğınāya
Tecellî it meded sulţānum Allāh

437.

Muḥayyer, Beste-i Dede*14’lü hece ölçüsü*

1. Aḫvāl-i serencāmum bu sâ‘ate irince
Diyem saña icmālin tā ğāyete [ğayrete] irince

Her [yanaya çalınduk çok adları takınduk]
Dört tekbîri bir kılduk tā kıyāmet irince
3. Çün ḳāmet alup tırduk [dīvāna el kavuşduk]
Vechini ‘ayān gördük bu ḫayrete irince

II

- 1 Aynalardan hüma göreyim diye,
- 2 Allah’ın tecellîsi isteklerin pasını görünmez etmiş,
- 3 Gönül yeryüzü ve gökyüzünü seyretti,
- 4 Sultanım Allah tecellî et, yardım et!

III

- 1 Çünkü bekadan bekayı fena buldu,
- 2 Sen Fethî’yi zirveye ulaştır,
- 3 Sen cömertlik et, onu o zenginliğe kavuştur,
- 4 Sultanım Allah tecellî et, yardım et!

437. 110b-111a. Niyâzî-i Mısırî Dîvânı, ş.164. (Erdoğan, 2019:323) Divanda 9 beyit.

1 Benim bu başa gelen hâllerim, bu saate ulaşınca, sabra ulaşınca kadar, sana özetini söyleyeyim.

2 Biz, kıyamete kadar her tarafa çalındık, çok adları takındık, dört tekbiri bir kıldık.

3 Biz bu hayret makamına ulaşınca senin yüzünü apaçık gördük; çünkü biz ezan okuyup, huzurunda elimiz bağlı durduk.

Ṭā‘at bu imiş ancaḳ rāḥat bu imiş ancaḳ
‘İzzet bu imiş ancaḳ bu ḥizmete irince

5. Çün cān ile bir idük ebdān ile ṭağılduk
Āḥir bu deme irdük bu vaḥdete irince

Dünyāyı [nider] ‘āşık ‘uḳbāyı nider şādık
Mısrî olagör ayık sen vuşlata irince

438.

‘Irāḳ, Beste-i Çālāk-zāde

Mef‘ülü mefā ‘ilü mefā ‘ilü fe ‘ülün

1. Pāk eyle gönül çeşmesini tā ṭurulınca
Dik ṭur gözini gönline gönlüñ göz olınca

Efkārı ḳo dil destisin ol çeşmeye ṭut ṭur
Ol āb-ı şafā-baḥş-ile ol destî ṭolınca

3. Vir ‘āşık evüñ şāhibine sen çık aradan
Bî-şek gelür ev ıssı eve sen şavılınca

Evvel ḳoma şoñra çıkarması güç olur
Şeyṭān çerisi ḥāne-i ḳalbe ḳoyulınca

5. Çün Ḥaḳ seni derbān-ı der-i ḥānesi itdi
Ṭur ḳapuda ḡayrı ḳoma tā anı bulınca

⁴ Biz bu hizmete ulaşınca ibadet etmek sadece buymuş rahat sadece buymuş, izzet sadece buymuş anladık.

⁵ Çünkü can ile bir idik, kavim olup ile dağıldık, bu vahdete ulaşınca nihayet bu zamana geldik.

⁶ Ey Mısrî! Âşık olan dünyayı ne yapar? Sadık olan ahireti ne yapar? Sen de kavuşmaya ulaşınca ayık ol!

⁴³⁸ **111a.**

¹ Duruluncaya kadar gönül çeşmesini temizle, senin gönlün göz oluncaya kadar gözünü gönlüne dik!

² Endişeyi bırak, gönül destisini sefa veren su ile doluncaya kadar o çeşmeye tut!

³ Ey Âşık! Evini sahibine ver, sen aradan çık! Şüphesiz ev sahibi, sen gönderilince eve gelir.

⁴ Önceden sen onu kalbine koyma! Çünkü şeytan askeri kalp hanesine koyulunca sonra çıkarması güç olur.

⁵ Mademki Hak seni hanesinin kapısının kapıcısı etti; O’nu buluncaya kadar kapıda dur, başkasını kapıya koyma!

Çekdüm bu cihân içre hezâr miḥnet ü zaḥmet
Ol pîr-i Ḥudâ mürşid-i kāmili bulınca

7. Ey **Lâ-yi mekân**um seni ben çok aradum çok
Sînemde muḳîm oldıcağın tā tıyulınca

439.

Segâh, Beste-i Çālāk-zāde

Mef'ûlû mefâ'ilün mef'ûlû mefâ'ilün

I

1. Ey şeh zen-i dünyānuñ gel āline aldanma
Şem'-i ruḥı nārına pervāne gibi yanma
3. Fānîdür anuñ ḥüsni var rengine boyanma
'Ahdine vü va'dine gönül virüp inanma
5. Ḥaḳdan bu sözüm ḥaḳla inkārına tayanma
Gerçeklere teslîm ol her sözi yalan şanma

II

1. Bu dünyâ yedi başlu biñ dişli bir erḳamdur
Her başda biñ ağzı var her loḳması ādemdür
3. Zehridür anuñ tiryāk tiryākı hemân semdür
Her şerbeti kim içseñ şerbet degül ol demdür

⁶ Ben Huda'nın piri kâmil mürşidi buluncaya kadar, bu cihân içinde çok mihnet ve zahmet çektim.

⁷ Ey Lâ-yi Mekân'ım! Benim kalbimde ikamet eden olduğun duyuluncaya kadar ben seni çok aradım çok.

⁴³⁹. **111a-11b.** Niyâzî-i Mısırî Dîvânı, ş.165. (Erdoğan, 2019:324)

I

- 1 Ey şah, sen gel, dünyanın süsüne, hilesine aldanma!
2 Onun yanağının mumunun narına pervane gibi yanma!
3 Onun güzelliği geçicidir, sen git, onun rengine boyanma!
4 Onun ahdine ve vaadine gönül verip inanma!
5 Benim bu sözüm doğru ve gerçektir, sen onun inkârına güvenme!
6 Gerçeklere teslim ol, her sözü yalan sanma!

II

- 1 Bu dünya yedi başlı bin dişli bir ejderhadır,
2 Her başta bin ağzı var, her lokması bir insandır.
3 Onun panzehri zehridir, üstelik panzehri de zehirdir,
4 Onun her şerbetini içsen o şerbet değil, kandır.

5. Hâkdur bu sözüm haqla inkârına tayanma
Gerçeklere teslîm ol her sözi yalan şanma

III

1. Mât oldu niçe şehler bu dünyānuñ elinden
Toymadı biri bunuñ cāhından u mālından
3. ‘İbret alabilürseñ al māh ile sālinden
Gör nice döner tîz tîz her birisi hālinden
5. Hâkdur bu sözüm haqla inkârına tayanma
Gerçeklere teslîm ol her sözi yalan şanma

IV

1. ‘Aql ile bunuñ hergiz bir hîlesi bilinmez
Şeytānı dahı gizli ‘ilm-ile o bulunmaz
3. Her ne kadar aña sen şetm eyleseñ alınmaz
Rıfğ-ile ider mekri her yañaya çalınmaz
5. Hâkdur bu sözüm haqla inkârına tayanma
Gerçeklere teslîm ol her sözi yalan şanma

-
- 5 Benim bu sözüm doğru ve gerçektir, sen onun inkârına güvenme!
6 Gerçeklere teslim ol, her sözü yalan sanma!

III

- 1 Sayısız şahlar bu dünyanın elinden mat oldu,
2 Bunun makamından ve malından bir kişi bile doymadı.
3 Sen onun ay ve yılından ibret alabilirsen al!
4 Gör! Her birisi kendi hâlinde nasıl hızlı hızlı döner.
5 Benim bu sözüm doğru ve gerçektir, sen onun inkârına güvenme!
6 Gerçeklere teslim ol, her sözü yalan sanma!

IV

- 1 Asla akıl ile bunun bir hilesi bilinmez,
2 Onun şeytanı bile gizli ilimle bulunmaz.
3 Her ne kadar sen ona küfretsen, o sana alınmaz,
4 Yumuşaklık ile sana hile eder, her tarafa çalınmaz.
5 Benim bu sözüm doğru ve gerçektir, sen onun inkârına güvenme!
6 Gerçeklere teslim ol, her sözü yalan sanma!

1. **Mısrî** sañadur bu söz cehd it alagör ‘ibret
Faqr ile idüp faḥri itme aña sen minnet
3. Tutma şaḳın aşlā hîç bir kimseye var kedret[küdre]t
Emrâz-ı cehilden sen bulduñsa eger şıḥḥat
5. Haḳdur bu sözüm haḳla inkârına ṭayanma
Gerçeklere teslîm ol her sözi yalan şanma

440.

Beste-nigâr

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Devr idüp geldüm cihāna yine bir devrân ola
Ben gidem bu ten sarāyı yıķıla vîrân ola

Cüş idüp ‘ummān-ı cān cismüm gemisin ṭağıda
Yirler altında tenüm ṭopraḳ ile yeksān ola
3. Bu vücūdum ṭağı kalka atıla yünler gibi
Şeş cihātum açıla bir ḥaddi yok meydān ola

Dört yanumdan nār u bād u āb u ḥāk ide hücüm
Benligüm anlar alup bu varlıgum tālān ola
5. Ṭağıla terkîbüm otuz iki ḥarf olam tamām
Noḳṭa-i sırrum ḳamunuñ cevherine kān ola

- 1 Ey Mısrî! Bu söz sanadır; gayret et, ondan ders al!
- 2 Sen fakirlik ile övün, ona minnet etme!
- 3 Sen git, sakın hiç kimseye sıkıntı (kin) tutma!
- 4 Eğer sen cahillik illetinden sıhhat buldunsa,
- 5 Benim bu sözüm doğru ve gerçektir, sen onun inkârına güvenme!
- 6 Gerçeklere teslim ol, her sözü yalan sanma!
440. **111b-112a.** Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.168. (Erdoğan, 2019:331) Divanda 9 beyit.
- 1 Dönüp dolaşıp cihāna geldim, yine bir devran olsun; daha sonra ben gideyim, bu ten sarayı yıkılsın viran olsun.
- 2 Can denizi coşup cismimin gemisini dağıtsın, benim yerler altında toprak ile bir olsun.
- 3 Bu vücudum dağı kalksın yünler gibi atılsın; altı tarafım açılsın, bir sınırı olmayan meydan olsun.
- 4 Dört yanımdan ateş, rüzgâr, su ve toprak bana hücum etsin, onlar benim benliğimi alsın bu varlığım talan olsun.
- 5 Benim terkibim dağılsın, ben otuz iki harf tamamlanayım, benim sırrımın noktası her şeyin cevherine kaynak olsun.

Cümle efkâr u havâssum haşr ola bu ‘arşada
 Kalkalar hep yeñiden şan ki bahâristân ola

7. Yevm-i tüblâdır o gün her ma‘nî bir şüret giyer
 Kimi nebât kimi hayvân kimisi insân ola

Her kim ister bu **Niyâzî** derdmendi ol zamân
 Sözlerini okusun-kim sırrına mihmân ola

441.

‘Irâk

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1. Kâlbüñi bâğ-ı cinân it ravza-i tevḥîd ile
 Cân dimâğın kıl mu‘aṭṭar nefḥa-i tevḥîd ile
- Ka‘be-i nûr-ı siyâhuñ bî-nihâyet yolları
 Kaṭ‘ ider ‘ârifler anı lemḥa-i tevḥîd ile
3. Her ne deñlü rû-siyâh itdiyse ‘iṣyânuñ seni
 Ağarur ol-dem yüzüñ bu ğurre-i tevḥîd ile
- Mâverâ-yı ins ü cinni seyr idüp ‘arşa çıkar
 Kim ki mi‘râc eylediyse cezbe-i tevḥîd ile
5. Ey **Niyâzî** ‘ârif-i billâh gönülden selb ider
 On sekiz biñ perdeyi bir lem‘a-i tevḥîd ile

⁶ Bu arsada bütün fikirlerim ve duygularım toplansın, hep yeniden kalksınlar sanki bahar mevsimi gibi olsun.

⁷ O gün *tüblâ* “O gün bütün sırlar **ortaya dökülecek**; artık insanın ne bir gücü vardır ne de yardımcısı.” (Târık 86/9-10) gündür, kimi bitki kimi hayvan kimi insan olsun, her mânâ bir suret giyer.

⁸ O zaman her kim, bu dertli Niyâzî’yi isterse; onun sözlerini okusun, bu sayede onun sırrına misafir olsun.

^{441.} **112a.** Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.162. (Erdoğan, 2019:321)

¹ Kalbini tevhit bahçesi ile cennet bağı et, tevhidin kokusu ile canının şuurunu kokulu kıl!

² Arifler siyah nurlu Kabe’nin sonsuz yollarını, tevhide bir göz atmak ile kat eder.

³ İsyânın seni her ne denli günahkâr ettiyse, o zaman tevhidin parlaklığı ile yüzün ağarır.

⁴ Kim tevhit cezbisiyle miraç ettiyse, o insan ve cin taifesinin gerisinde gezip dolaşıp arşa çıkar.

⁵ Ey Niyâzî! Hakk’a vasıl olmuş kimse on sekiz bin perdeyi bir tevhit parlaması ile gönülden zorla kaldırır.

442.
Hüseynî

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Zerreler zāhir mi olur āfitābı olmasa
Kaatreler kandan yağardı hîç şehābı olmasa

Baḥr-ı zātuñ mevcinüñ hîç ḥaddi vü pâyānı yok
Zāhir olmazdı cihān anda ḥabābı olmasa
3. Herkes añlar [hem] görürdi yüzüñi ey dost senüñ
Kibriyā-yı *len terānî*den niḳābı olmasa

Ḥaṣri inkār eyleyen mülḥidler ilzām mı olur
Sāl-be-sāl evrāk-ı eşcār inḳılābı olmasa
5. Ḳabri vaḥdet gūṣesi ḥaṣri temāṣāgāh idi
Ey **Niyāzî** kimde kim cehlüñ ‘azābı olmasa

443.
Evc, Beste-i Dede

Müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün

1. Devrān odur kim devrini devr-i felek bilmez ola
İnsān odur kim sırrını ins ü melek bilmez ola

^{442.} **112a-112b.** Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.163. (Erdoğan, 2019:322) Divanda 7 beyit.

¹ O’nun güneşi olmasa zerreler açığa çıkar mı, hiç bulutu olmasa damlalar nereden yağardı?

² O’nun zatının denizinin dalgasının hiç sınırı ve sonu yok, O’nda aşk olmasa cihān açığa çıkmazdı.

³ Ey dost! *Len terānî* “Mûsâ, tayin ettiğimiz vakitte (Tûr’a) gelip de rabbi onunla konuştuğunda o, “Rabbim! Bana görün; sana bakayım” dedi. Rabbi, “**Sen beni asla göremezsın.** Fakat şu dağa bak; eğer o yerinde durabilirse sen de beni görebilirsin” buyurdu. Rabbi o dağa tecelli edince onu paramparça etti; Mûsâ da bayılıp düştü. Kendine gelince dedi ki: “Seni noksan sıfatlardan tenzih ederim, sana tövbe ettim; ben inananların ilkiyim.”” (A’râf 7/143) Kibriya’dan perdesi olmasa senin yüzünü herkes hem anlar hem de görürdü.

⁴ Yıldan yıla ağaçların yapraklarının alt üst olması olmasa kıyameti inkâr eden dinsizler galip mi olur?

⁵ Ey Niyâzî! Kimde cehaletin azabı olmasa onun mezarı vahdet köşesidir, onun kıyameti ise eğlence yeri idi.

^{443.} **112b.** Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.169. (Erdoğan, 2019:332)

¹ Devran odur, devrini göğün devri bilmez olsun; insan odur, sırrını insan ve melek bilmez olsun.

Merkeb izinde şu görüp deryâyı gördüm şanma sen
Deryâ odur kim ka‘rını ašlâ semek bilmez ola

3. Ādem odur kim nān ola hem mā’ u hem ẓam’ān ola
Ḥayvāndan ol eḏaldurur nān u nemek bilmez ola

Kāmil odur kim aç şusuz çok çok emek çekmiş ola
Nāķış o kişidür[çigdür] bunda [kim] hergiz emek bilmez ola

5. Her bir nebī her bir velī ẓilletle irdi menzile
Mıšrīye sögsün şol ağız Allāh demek bilmez ola

444.

Muḥayyer

16’lı hece ölçüsü

1. Yā Rabbi ‘aşkuñ vir baña Hū diyeyüm döne döne
‘Āşik olayum ben saña Hū diyeyüm döne döne
- Ḳoma hīç benligüm [bende] varlığıum yok eyle sende
Seni görüp her mekānda Hū diyeyüm döne döne
3. Derde düşdüm Eyyūb gibi cāha düşdüm Yūsuf gibi
Ağlayayum Ya‘ķūb gibi Hū diyeyüm döne döne

Seyyid Nizāmoğlu kuldur gerek dirgür gerek öldür
‘Aşkuñla göñlümi ʈoldur Hū diyeyüm döne döne

² Sen eşek izinde su görüp denizi gördüm sanma! Dibini asla balık bilmez olsun, çünkü deniz odur.

³ Ekmek olsun hem su hem de zaman olsun çünkü insan odur; ekmek ve tuz bilmez olan o hayvandan daha çok şaşırmıştır.

⁴ Aç susuz çok çok emek çekmiş olsun çünkü kâmil insan odur; bunda asla emek bilmez olsun çünkü noksan o kişidir.

⁵ Her bir peygamber her bir veli zillette menzile ulaştı, Allah demek bilmez olan şu ağız Mısrî’ye sövsün.

^{444.} **112b.** Seyyid Nizmoğlu Divanı, ş.164. (Özdemir, 1996:247-248) Divanda 8 beyit.

¹ Ya Rabbi! Bana aşkını ver, döne döne Hū diyeyim. Ben sana âşik olayım, döne döne Hū diyeyim.

² Benliğimi hiç bende koyma, varlığımı sende yok et! Her mekānda seni görüp, döne döne Hū diyeyim.

³ Eyyūb gibi derde düştüm, Yusuf gibi kuyuya düştüm; Yakup gibi ağlayayım, döne döne Hū diyeyim.

⁴ Seyyid Nizāmoğlu sana kuldur, gerek dirilt gerek öldür, sen aşkınla gönlümü doldur! Döne döne Hū diyeyim.

445.

Segāh

Mef'ülü mefā 'ilü mefā 'ilü fe 'ülün

1. Ey gāfil uyan rıhlet-i nāgāhı unutma
Yol qorhulıdur qorhusı çok rāhı unutma

Mağrūr oluban devlet-i dünyāya tayanma
Şaķın yitürüp dīnūñi Allāhı unutma
3. Hālikdan utan rızkuñı halkdan şaķın umma
Bil Rabbūñi *er-rızku* 'alallāhı unutma

Bu dār-ı fenā içre hevā yolları çokdur
Şemsī yūri sen Hākka giden rāhı unutma

446.

Hüzzām

10'lu hece ölçüsü

1. 'Aşkuña cānum bendedür bende
Dil ā sulṭānum sendedür sende

Baña ey mālik itdigüñ iylik
Bilürem kemlik bendedür bende
3. 'Āşıq-ı zāram dā'im ağlaram
Baña ol yārüm ḥandedür ḥande

^{445.} **112b-113a.** Şemseddin Sivasî Divanı. (Toparlı, 2017:125) Divanda 7 beyit.

¹ Ey gāfil kişi, ansızın gelen ölümü unutma uyan! Yol korkuludur, sen korkusu çok yolu unutma!

² Sen gururlu olup dünya saadetine dayanma, sakın dinini yitirip Allah'ı unutma!

³ Yaratandan utan sakın, rızkını halktan umma; Rabb'ini bil, *er-rızku* 'alallāh "Yeryüzünde kımıldayan hiçbir canlı yoktur ki **rızkı Allah'ın üzerine** olmasın. Allah onların halen bulunduğu yeri de emanet olarak konulacağı yeri de bilir; hepsi apaçık kitapta vardır." (Hûd 11/6) unutma!

⁴ Bu geçici yer içinde istek yolları çoktur; Şemsî sen yürü, Hakk'a giden yolu unutma!

^{446.} **113a.** Abdülahad Nûri ve Divanı İnceleme ve Tenkitli Metin ş.114. (Akkaya, 2003:324-325) Divanda 10 beyit.

¹ Ey sultanım! Senin aşkına benim canım kuldur; gönül ise sendedir.

² Ey sahip! Senin bana ettiğin iyiliktir, noksanlık ise bendedir, bunu bilirim.

³ Ben ağlayan bir âşığım daima ağlarım; bana o sevgilim ise gülendir.

Bildüm ol hâzır qalbüme nâzır
Bilmezem hâtır qandadur qanda

5. Saña keşf olsa *semme vechullāh*
Qanda baqarsañ andadur anda

Nūrī ol şādık ‘aşkıla fāyık
Dā’imā ‘āşık zindedür zinde

447.

‘Arabān

Mef’ülü mefā’ilü mefā’ilü fe’ülün

I

1. Ey derdlülerüñ derdine dermān iden Allāh
Müzñib kuluña raḥmet ü gufrān iden Allāh
3. ‘Āşıklarına vuşlatın iḥsān iden Allāh
Qullarına yollarını āsān iden Allāh

II

1. Mevce gelicek baḥr-ı kerem lüce-i raḥmet
Hāzırladı tāliblerine gülşen-i cennet
3. Şādıklarına umaruz iḥsān ide vuşlat
Qullarına yollarını āsān iden Allāh

⁴ O hazır olan kalbime bakandır, bunu bildim; gönül ise nerededir? Ben bunu bilmem.

⁵ *Semme vechullāh* “Doğu da Allah’ındır batı da. Nereye dönerseniz **Allah’ın zâtı oradadır**. Şüphesiz Allah (zât ve sıfatlarında) sınırsızdır, her şeyi bilmektedir.” (Bakara 2/115) ayeti sana keşif olsa, sen nereye bakarsan oradadır.

⁶ Ey Nūrî! Sen sadık aşk ile seçkin ol! Çünkü âşık daima zindedir.

447. **113a-113b.** Azîz Mahmûd Hüdâyî Dîvân-ı İlâhiyât, ş.192. (Tatçı-Yıldız, 2015:214)

I

- 1 Ey dertlilerin derdine derman eden Allah,
2 Günahkâr kuluna rahmet ve affeden Allah,
3 Âşıklarına kavuşmasını ihsan eden Allah,
4 Kullarına yollarını kolay eden Allah!

II

- 1 O’nun cömertlik denizinin merhamet suları dalgalanacak,
2 O taliplerine cennetin gül bahçesini hazırladı,
3 Sadıklarına umarız kavuşmasını bağışlar,
4 Kullarına yollarını kolay eden Allah!

III

1. Çokdur kerem u luṭfı o Raḥmān u Raḥīmüñ
İḥsânına ḡāyet mi var ol Ḥayy u Qadīmüñ
3. Bî-ḥad keremin gördi **Hüdâyî** o Kerīmüñ
Kullarına yollarını āsān iden Allāh

[Ḥarfü'l-yā]

448.

Rāst, Beste-i Çālāk-zāde

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Ben şanurdum 'ālem içre hîç baña yār kalmadı
Ben beni terk eyledüm gördüm ki aḡyār kalmadı

Cümle eşyāda görürdüm ḥār var gülzār yok
Hep gülistān oldu 'ālem hîç ḥār kalmadı
3. Gice gündüz zār u efḡān eyleyüp inlerdi dil
Bilmezem noldı kesildi āhla zār kalmadı

Gitdi keşret geldi vaḥdet oldu ḥalvet dostıla
Hep Ḥaḡ oldu cümle 'ālem şehr ü bāzār kalmadı
5. Dīn diyānet 'ādet ü şöhret ḡamu vardı yile
Ey **Niyāzî** noldı sende ḡayd-ı dīndār kalmadı

III

-
- 1 O Rahman ve Rahim'in cömertliği ve iyiliği çoktur,
 - 2 O Hay ve Kadim'in iyiliğine nihayet mi var?
 - 3 Ey Hüdâyî! O Kerim'in sınırsız merhametini gördü,
 - 4 Kullarına yollarını kolay eden Allah!
 448. **114a.** Niyâzî-i Mısırî Dîvânı, ş.179. (Erdoğan, 2019:342)
 - 1 Ben âlem içinde bana hiç sevgili kalmadı sanırdım; ben beni terk ettim gördüm, hiç yabancı kalmadı.
 - 2 Bütün eşyada görürdüm diken var, gül bahçesi yok; âlem hep gül bahçesi oldu, hiç diken kalmadı.
 - 3 Gönül gece ve gündüz ağlayıp feryat edip inlerdi; ne oldu bilmem, ahlar kesildi, ağlama kalmadı.
 - 4 Kesret gitti, vahdet geldi, dost ile halvet oldu; bütün âlem hep Hak oldu, hiç şehir ve pazar kalmadı.
 - 5 Ey Niyâzî! Din diyanet, adet ve şöhret hep yele vardı; sende hiç dindar bağı kalmadı, ne oldu?

449.

Rehāvī, Beste-i Çālāk-zāde*Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün*

1. Benüm bu özge hālüm cümle halka yādigār oldu
Görindi her yaña bakşam yedi deryā kenār oldu
- İki āyīne içre hep cemāl-i yāre düşdi dil
Ki ‘aşk u ‘avn-i Hāk ile kamu şehir ü diyār oldu
3. O şehirün cümle bāzārında vardur ‘ālem-i ıtlāk
Ki naqd-i eşkle aldum metā‘-ı baht yār oldu
- O bāzār-ı muhabbetde nidā itdi münādīler
Metā‘-ı rāzı tebdīl itdiler hep āşikār oldu
5. O şehirün halkı ıtlākı kuyūda eyledi tebdīl
Ki naqd-i şer‘-i pāk ile ser-ā-ser hep şikār oldu
- Bu sır-ı mübhemi ehl-i sülūka itdiler teslīm
Şafālandı derūnı ehl-i hālīñ tīb-dār oldu
7. Tarīkat ehli añlar **Şeyh Mehmed** münkirān bilmez
Senūñ de hālūñ ancak ehl-i hāle i‘tizār oldu

450.

Işfahān, Beste-i Çālāk-zāde449. **114a.**

¹ Benim bu özge hālüm bütün halka hatıra oldu; ben her ne tarafa baksam, bana yedi deniz göründü kenar oldu.

² İki ayna içinde gönül hep sevgilinin yüzüne düştü; aşk ve Hakk’ın yardımı ile bütün şehir ve diyar oldu.

³ O şehrin bütün pazarında serbest âlem vardır; gözyaşı nakdi ile aldım, bana mutlu kazanç oldu.

⁴ Davetçiler o muhabbet pazarında çağırды; gizli elbiseyi değiştirdiler, her şey aşikâr oldu.

⁵ O şehrin halkı salıvermeyi kayıtlarla değiştirdi; temiz şeriatın nakdi ile baştan başa hep av oldu.

⁶ Bu gizli sırrı yol sahiplerine teslim ettiler; hâl sahiplerinin kalbi sefa buldu, parlak oldu.

⁷ Ey Şeyh Mehmed! Tarikat sahipleri anlar, inkâr edenleri bilmez; senin de hâlin sadece hâl sahiplerine özür dilemek oldu.

⁴⁵⁰. **114b.** Nakşî Ali Akkirmânî Dîvânı (İnceleme-Metin), ş.197. (Atik, 2003:327)

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. İçmeyen la'lün şarābın merd-i meydān olmadı
Düşmeyen zencīr-i 'aşka mest ü hayrān olmadı

Geçmeyüp benlik hicābın görmedün mi zāhidi
Kaldı şirket içre āhir gitdi insān olmadı
3. Derd-i 'aşkuñ çāresin gel şorma andan kim dilā
Defter-i 'uşşāk içre şāh-ı Lokmān olmadı

Mülk-i Ken'ān içre cānā bulmayan dil Yūsufin
Çāh-ı zulmet içre kaldı Mışra sultān olmadı
5. İçmeyen cānān elinden **Naḫṣī** kudret cāmını
Gelmeyüp bu bezme āhir kaldı ol cān olmadı

451.

Işfahān, Beste-i Seyyid Hüseyn Brusevī

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Şāh-ı iklīm-i velāyetdūr gürūh-ı Kādirī
Rāh-ı Hāḫda zū'l-kerāmetdūr gürūh-ı Kādirī

Cümle erbāb-ı tarīkat bülbul-i şūrīdedūr
Anlara bāğ-ı leṭāfetdūr gürūh-ı Kādirī
3. Dāmenin tutmuş bular sultān 'Abdū'l-Kādirün
Mefḫar-ı ehl-i sa'ādetdūr gürūh-ı Kādirī

¹ Şarabın kırmızısını içmeyen meydanın merdi olmadı, aşkın zincirine düşmeyen sarhoş ve hayran olmadı.

² Benlik utancını geçmeyip zahidi görmedin mi? O son gitti, şirk içinde kaldı, insan olmadı.

³ Ey gönül sen gel, aşk derinin çaresini, âşıkların defterinin içinde şah Lokman olmayandan sorma!

⁴ Ey sevgili! Kenan mülkü içinde gönül Yusuf'unu bulmayan; karanlık kuyu içinde kaldı, Mısır'a sultan olmadı.

⁵ Ey Naḫṣī! Sevgilinin elinden kudret kadehini içmeyen; bu meclise gelmeyip sonuncu kaldı, o can olmadı.

^{451.} **114b.** İzzî Divanı (Tenkitli Metin-İnceleme), ş.290. (Kara, 2007:343) Divanda 6 beyit.

¹ Kadirî cemaati dostluk memleketinin şahıdır; Kadirî cemaati Hak yolunda keramet sahibidir.

² Bütün tarikat sahipleri perişan bülbüldür, Kadirî cemaati onlara güzellik bağıdır.

³ Bunlar sultan Abdülkadir'in eteğini tutmuş, Kadirî cemaati mutluluk sahiplerinin itibar sebebidir.

Zîr-i mühr-i pâk-i şeyhde bir Süleymân her biri
Nâ'il-i 'avn ü 'inâyetdür gürûh-ı Kâdirî

5. Âsitân-ı Kâdirîye sür yüzün anlardan ol
'İzziyâ şâhib-selâmetdür gürûh-ı Kâdirî

452.

Işfahân, Beste-i 'İzze'd-dîn Efendi

Mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

1. Şular kim dost elinden içdi cāmı
Olar bilmedi hergiz hāşş u 'āmı

Olar esrükdürür dā'im ayılmaz
Olar fehm eylemez şubḥ u şāmı
3. Olara korku yok iki cihānda
Olar görmeyiser dār-ı melāmı

Olar bilmez *yecūz* u *lā yecūzı*
Olar mezḥeb idinmez bir imāmı
5. Olaruñ şānına geldi Resūle
Ki *lā ḥayfun 'aleyhim* Hāḫ kelāmı

Olarda dīn ü dünyā tedbīri yok
Olaruñ zikri Hāḫdur ve's-selāmı

⁴ Onlar şeyhin temiz mührünün altında her biri bir Süleyman, Kadirî cemaati yardım ve iyiliğe ulaşmıştır.

⁵ Ey İzzî! Sen de Kadirînin eşğine yüzünü sür, onlardan ol! Çünkü Kadirî cemaati doğruluk sahibidir.

^{452.} **114b-115a.** Eşrefoğlu Rûmî ve Dîvânı (İnceleme-Metin), ş.128. (Güneş, 1994:409) Divanda 13 beyit.

¹ Şunlar dost elinden aşk kadehini içti, onlar asla seçkin ve sıradan olanları bilmedi.

² Onlar sarhoştur daima ayılmaz, onlar sabah ve akşamı anlamaz.

³ Olara iki cihānda korku yok, onlar kıymetsizlik yerini görmeyecek.

⁴ Onlar caiz ve caiz olmayanı bilmez, onlar bir imamı yol edinmez.

⁵ Onların şanına peygambere geldi; Hak kelamı: *lā ḥayfun 'aleyhim* "Bilesiniz ki **Allah dostlarına asla korku yoktur**; onlar üzüntü de çekmeyecekler." (Yûnus 10/62)

⁶ Onlarda din ve dünya tedbiri yok, onların zikri ve bundan sonra selamı Hak'tır.

7. Oları Eşrefoğlu Rûmî'ye sor
Oları göstere size müdâmî

453.

Nevâ, Beste-i Dede

Fe 'îlâtün mefâ 'îlün fe 'ilün

1. 'Aşk-ı Hağ her kimüñ ola yâri
Hâr ider gözlerine ağıyârı

'Âlem içre bu cümle mevcûdât
Kâbza-i kudretindedür varı
3. Ne vücûdî ol[a] cebâbirenüñ
Var iken kâhramân-ı Kâhhârı

Ne 'aceb eyle olur şol zâhid
Değişür vaşl-ı hûra dildârı
5. Sırr-ı zâtuñ şu'ûnını gör kim
Cümleden 'ârî cümlede sârî

Gele ey Nûrî söyleme şabr it
Yiter açduñ bu sırr-ı Settârı

⁷ Sen onları Eşrefoğlu Rûmî'ye sor, devamlı size onları göstereyin.

453. **115a.** Abdülâhad Nûrî ve Divanı İnceleme ve Tenkitli Metin ş.125. (Akkaya, 2003:334-335)
Divanda 8 beyit.

¹ Hak aşkı her kimin sevgilisi olsa, gözlerine başkasını diken eder.

² Âlem içinde bu bütün yaratılanlar, var olan her şey O'nun gücünün elindedir.

³ Kahhar'ı var iken Cebrail'in neden vücudu olsun?

⁴ Şu zahit sevgilinin kavuşmasını cennet kızlarına değişir, ne tuhaf?

⁵ O'nun zatının sırlarının işlerini gör! Onlar herkesten temiz herkesten devamlıdır.

⁶ Ey Nûrî, gel! Bu Settâr'ın sırrını açtığın yeter, artık söyleme sabret!

454.
Nevā, Güfte vü Beste-i Ümmī Sinān-zāde

8'li hece ölçüsü

I

1. Gicelerde uyanıksın
Hakkın zikriyle yanıksın
3. ‘Âşıkları uyarırsın
‘Âşık o ki şādık o ki

II

1. Bu derdine noldu sebeb
Feryād idersin be-her şeb
3. ‘Âşıklara viren tarab
‘Âşık o ki şādık o ki(bu dörtlüğü iki kez yazmış)

III

1. Vīrāneyi mesken iden
Derd ehlini hem-dem iden
3. Zikr-i devāma irgüren
‘Âşık o ki şādık o ki

454. 115a-115b.

I

- 1 Gecelerde uyanıksın,
2 Hakk'ın zikriyle yanıksın,
3 Âşıkları uyarırsın,
4 Âşık odur, sadık odur.

II

- 1 Bu derdine sebep ne oldu?
2 Her gece feryat edersin,
3 Âşıklara sevinç veren,
4 Âşık odur, sadık odur.

III

- 1 Viraneyi mesken eden,
2 Dert sahiplerini arkadaş eden,
3 Devam zikrine ulaştıran,
4 Âşık odur, sadık odur.

1. **Şeyh Hasan**ı nālān iden
Göz yaşını seylān iden
3. ‘Āşıkları hayrān iden
‘Āşık o ki şādık o ki

455.

Beyātī, Beste-i Çālāk-zāde

Mefā ‘īlūn mefā ‘īlūn mefā ‘īlūn mefā ‘īlūn

1. Olursa devletüm hem-dem kılsa t̄ālī‘üm yāri
Vişāle degşürem hicri baña Hakk ırgüre yārī

Hezārān dürlü şehvetden t̄ama‘ kes yāri isterseñ
Özinden ürküdür yāri nazar kim olmayan arı
3. Saña ol dost için düşmen cefā itse tahammül kııl
Gülün dīdārına ‘āşık gerek hoş göre her hārī

Budur hālüm görürsün [...] eger zāhir eger bātın
Bizümle çün harīf olduñ gider hātırdan inkārı
5. Muhabbet sözi cān içre ki cāndan dahı nāzıkdür
Bulınmaz dünyede mahrem şaķın fāş itme esrārı

-
- 1 Şeyh Hasan'ı inleyen,
 - 2 Göz yaşını akıtan
 - 3 Âşıkları hayran eden,
 - 4 Âşık odur, sadık odur.

455. **115b.**

- 1 Talihim arkadaş olursa bana sevgiliyi kısmet ederse, Hak bana yardım ederse ayrılığı sevgiliye kavuşmaya değişirim.
- 2 Sen sevgiliyi istersen pek çok türlü şehvetten isteğini kes! Bakış temiz olmasa sevgiliyi ürkütür.
- 3 Düşman sana o dost için eziyet etse, ona tahammül et! Çünkü her dikenini hoş gören, gülün yüzüne âşık gerekir.
- 4 Eğer görünen eğer görünmeyen budur hâlim görürsün ... çünkü bizimle arkadaş oldun, gönlünden inkârı gider.
- 5 Aşk sözü can içinde candan daha naziktir, dünyada ona mahrem bulunmaz, sen de sakın sırları açık etme!

‘Aceb haddince **Mevlānā** sözi Türkīce nazm eyler
Kelāmından olur ma‘lūm kişinüñ kendi miqdārı

456.

Nevā

Müstef‘ilün müstef‘ilün

I

1. Açıldı çün bezm-i elest
Devr eyledi peymānesi
3. Andan içenler oldu mest
Ayılmadı mestānesi

II

1. Ol bādeden kim nūş ider
İçdiği dem serhoş ider
3. Deryā gibi ol cūş ider
Esrük olur dīvānesi

III

1. Şavm-ı sivāyı kim tutar
‘İyd-i vişāle ol yiter
3. Bülbül gibi dā’im öter
Gülşen olur kâşānesi

⁶ Garip! Mevlāna sözü haddince Türkçe söyler, kişinin kendi miktarı keliminden malum olur.
456. 115b-116a. Azîz Mahmūd Hüdâyî Dîvân-ı İlâhiyât, ş.11. (Tatcı-Yıldız, 2015:47-48)

I

- 1 Çünkü elest meclisi açıldı,
2 Onun kadehi döndü,
3 Ondan içenler sarhoş oldu,
4 Sarhoşu ayılmadı.

II

- 1 O şaraptan kim içer,
2 İçtiği an sarhoş olur,
3 Deniz gibi coşar,
4 Onun divanesi sarhoş olur.

III

- 1 Allah’tan başkasının orucunu kim tutar,
2 O kavuşma bayramına ulaşır,
3 Bülbül gibi daima öter,
4 Onun evi gül bahçesi olur.

IV

1. Bayrama ol ‘âşık irer
Kim Hâk cemâlini görür
3. Dost bezminüñ zevkîn sürer
Pür-nûr olur dil-ḥānesi

V

1. Aç gözünü Hâk-ile bak
Okı Hüdâyîden sebak
3. Kâmil olurmış ehl-i Hâk
Toğmazdan evvel ānesi

457.
Beyâtî

8’li hece ölçüsü

I

1. ‘Aceb midür deli olmak
‘Aşk odına yanan kişi
3. ‘Aşk-ıla yakın yürimesin
İyi adın şanan kişi

IV

- 1 Bayrama o âşık ulaşır,
2 Hakk’ın yüzünü görür,
3 Dost meclisinin zevkini sürer,
4 Onun gönül hanesi nur dolu olur.

V

- 1 Gözünü aç, Hak ile bak!
2 Hüdâyî’den ders oku,
3 Hak dostları kâmil olurmuş,
4 Annesinden doğmadan evvel.

457. 116a. Yûnus Emre: Dîvân-ı İlâhîyât, ş.186. (Tatçı, 2012:862 ‘Âşık Yûnus’) Divanda 4 bent.

I

- 1 Deli olmak tuhaf mıdır?
2 Aşk ateşine yanan kişi.
3 Aşk ile yakın yürümesin,
4 Adını iyi sanan kişi.

II

1. Kim şaķınur iyi adın
Bıraksun elden ‘aşk odın
3. Tîz çaldırurmuş kanadın
Daldan dala konan kişi

III

1. Gelen geçer sürün sürün
Yā bayramdur yāhud düğün
3. Gelür mola yarın bugün
Benüm gönlüm alan kişi

IV

1. Şol gözlerüm yola bakar
Başum döner yaşum akar
3. Ğayrıya ol nice bakar
Dost cemālũñ gören kişi

II

- 1 Kim iyi adını sakınır,
2 O aşk ateşini elden bıraksın!
3 Kanadını tez kırdırırmiş,
4 Daldan dala konan kişi.

III

- 1 Sürüne sürüne gelen geçer,
2 Ya bayramdır yahut düğün,
3 Mola bugün yarın gelir,
4 Benim gönlümü alan kişi.

IV

- 1 Şu gözlerim yola bakar,
2 Başım döner, yaşım akar,
3 Başkasına o nasıl bakar,
4 Dost yüzünü gören kişi.

V

1. Şol gözlerüm tola tola
Şaldı beni ırak yola
3. ‘Âşık hâlimden kim bile
Yüregi [...] olan kişi

VI

1. Yine toğdı ‘aşk güneşi
Yûnus yola kodı başı
3. Şol münkirler atar taşı
Gelsün kâbil olan kişi

458.
Beyâtî

7’li hece ölçüsü

I

1. Ben bu ‘aşka düşeli
‘Aşkıla bilişeli
3. Eli yeşil ‘aşalı
Bize dervîşler geldi

V

- 1 Şu gözlerim dola dola,
2 Beni uzak yola saldı,
3 Ey âşık! Senin hâlini kim bilsin,
4 Yüregi ... olan kişi.

VI

- 1 Aşk güneşi yine doğdu,
2 Yûnus bu yola başını koydu,
3 Şu inanmayanlar ona taşı atar,
4 Kabul eden kişi gelsin!

458. 116a. Yûnus Emre: Dîvân-ı İlâhîyât, ş.168. (Tatcı, 2012:840 ‘Âşık Yûnus’)

I

- 1 Ben bu aşka düşeli,
2 Aşk ile tanışalı,
3 Eli yeşil asalı,
4 Bize dervîşler geldi.

II

1. Yeşil ‘aşā elinde
Tesbīhī var bilinde
3. Hakkūñ zikri dilinde
Bize dervīşler geldi

III

1. Üçler yediler kırklar
Yüzi balkıyor nūrlar
3. Ak şakalları pīrler
Bize dervīşler geldi

IV

1. Dervīşler sürer şafā
Hüküm ider Kāfdan Kāfa
3. Bile geldi Muştafā
Bize dervīşler geldi

II

-
- 1 Yeşil asa elinde,
 - 2 Belinde tespihi var,
 - 3 Hakk’ın zikri dilinde,
 - 4 Bize dervişler geldi.

III

- 1 Üçler yediler kırklar,
- 2 Onların yüzünde nurlar parlıyor,
- 3 Ak sakallı pırler,
- 4 Bize dervişler geldi.

IV

- 1 Dervişler sefa sürer,
- 2 Kaf’tan Kaf’a hüküm eder,
- 3 Mustafa bile geldi,
- 4 Bize dervişler geldi.

1. Bölük bölük dervîşler
Hakkın buyrığın işler
3. **Yûnus** eydür kardaşlar
Bize dervîşler geldi

459.

Beyâtî, Beste-i Tosun-zâde

Mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün

1. Kaçan-kim maḳdem-i pâküñle ‘âlem muḥterem oldu
Ne şübhe ser-te-ser rûy-ı zemîn bâğ-ı irem oldu

Varınca *ḳābe ḳavseyni ev ednāya* sa‘âdetle
Saña peyk-i emîn ey şāhibü’l-mi‘râc ḥadem oldu
3. ‘Aceb mi rûtbe-i ‘izz ü celâl bulsa dü ‘âlemde
O kim maḥv-ı vücûd idüp saña ḥâk-i kadem oldu

Behiştüñ kıt‘asıdur ḥ‘ābgāh-i hikmet-āmîzûñ
Şeref-baḥşā-yı ‘arş u kürs ü hem levḥ ü ḳalem oldu
5. Kerem bâbın küşād it **Fâ’îz**-i nâ-çâre luṭf eyle
Ki zîrâ cürm ü taḳşîr ile gâyet pür-elem oldu

- 1 Bölük bölük dervîşler,
- 2 Hakk’ın buyruğunu işler,
- 3 Yûnus söyler, ey kardeşler!
- 4 Bize dervîşler geldi.

459. **116b.**

1 Ne vakit ki senin temiz gelişinle âlem muhterem oldu; şüphesiz, baştan başa yeryüzü cennet bahçesi oldu.

2 Ey miracın sahibi! Sen saadetle *Ḳābe ḳavseyni ev ednā* “Öyle ki, **iki yay kadar hatta daha yakın** oldu.” (Necm 53/9) gidince, sana güvenilir yıldız hizmetçi oldu.

3 O iki âlemde kıymet ve büyüklük rütbesi bulsa tuhaf mı? O vücudunu mahvedip sana ayak tozu oldu.

4 Senin hikmetli uyuduğun yer hem göğe ve yere hem de levh ve kaleme şeref veren, cennetin kıtasıdır.

5 Sen Cömertlik kıpını aç, çaresiz Faîz’e iyilik et! Zira o suç ve günah ile çok elem dolu oldu.

460.

Nevā, Beyātī, Güfte-i Şeyh Ahmed-i Sārbān

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Varumı ben dosta virdüm hānümānum kalmadı
Cümlesinden el yudum pes dü cihānum kalmadı
- Çünkü hubbullāh irişdi çekdi beni kendüye
Açdı gönülüm gözini ayruğ gümānum kalmadı
3. ‘Ayn-ı tevḥīd açılup ḥaḳḳa’l-yakīn gördüm anı
Şirki sürdüm aradan şekk ü gümānum kalmadı
- Evliyānuñ himmeti yakdı beni ḳāl eyledi
Şāfiyem buldum şafā ḡayrı gümānum kalmadı
5. **Aḥmedī** eydür İlāhī saña şükrüm oldurur
Ḥamdü lillāh ‘aşḳ-ı Ḥaḳdan ḡayrı varum kalmadı

461.

Beyātī

⁴⁶⁰. **116b.** Sārbān Ahmed Dīvānı (İnceleme-Metin), ş.17. (Kayabaşı, 1995:289) Divanda 7 beyit.
¹ Ben her şeyimi dosta verdim, benim evim barkım kalmadı; hepsinden vazgeçtim, geride iki cihānım kalmadı.
² Benim gönülüm gözünü açtı, artık şüphem kalmadı; çünkü Allah sevgisi bana ulaştı, beni kendine çekti.
³ Tevhit gözü açılıp onu hakka’l-yakīn gördüm; şirki aradan sürdüm şüphe ve zannım kalmadı.
⁴ Evliyanın himmeti beni yaktı, söz etti; temizim, sefa buldum, başka şüphem kalmadı.
⁵ Ahmedī söyler: Ey Allah’ım! Sana şükrüm odur, *ḥamdü lillāh* “Onlara, “Gökleri ve yeri kim yarattı?” diye soracak olsan, mutlaka “Allah” diyeceklerdir. De ki: “**Bütün övgüler Allah’a mahsustur**”; ama onların çoğu bilmez.” (Lokmān 31/25) Hak aşkından başka varım kalmadı.
⁴⁶¹. **116b-117a.**

7'li hece ölçüsü

I

1. 'Aşkuñ dādı göñlümde
Hîç görmedüm 'ömrümde
3. Muḥammedi seyrümde
Ġāyet göresüm geldi

II

1. Terk eyledüm dünyāyı
Nidem ġayrı sevdāyı
3. Muḥammed Muştafāyı
Ġāyet göresüm geldi

III

1. Dostum göster yüzüñi
İşideyüm sözüñi
3. Hāk-i pāye yüzümi
Her dem süresüm geldi

I

- 1 Gönümde aşkın doğruluġu,
2 Ömrümde hiç görmedim,
3 Muhammed'i rüyamda,
4 Çok göresim geldi.

II

- 1 Dünyayı terk ettim,
2 Başka sevdayı ne yapayım?
3 Muhammet Mustafa'yı,
4 Çok göresim geldi.

III

- 1 Dostum yüzünü göster,
2 Sözüñü işiteyim,
3 Ayağının tozuna yüzümü,
4 Her an süresim geldi.

IV

1. Vuşlat için hep aña
‘Ömrümi kıldum hebā
3. Yoluna cānum fedā
Dā’im göresüm geldi

V

1. Müştākam cemālūñe
İrgür hem vişālūñe
3. Luṭf it ‘Azīz kuluña
Ġāyet göresüm geldi

462.
Beyātī

8’li hece ölçüsü

I

1. Rūmdan çıkdum yüridüm
Mūm olup şızdum eridüm
3. Şükür Haḫḫa yüzler sürdüm
Ne güzel[dür] Ka‘be yolları

IV

1. Kavuşma için hep ona,
2. Ömrümü toz ettim,
3. Yoluna canım feda,
4. Daima onu göresim geldi.

V

1. Yüzüne istekliyim,
2. Hem de beni kavuşmana ulaştır,
3. Aziz kuluna iyilik et,
4. Seni çok göresim geldi.

462. **117a.** Yûnus Emre: Dîvân-ı İlâhîyât, ş.196. (Tatçı, 2012:875 ‘Âşık Yûnus’) Divanda 3 bent.

I

1. Anadolu’dan çıktım yürüdüm,
2. Mum olup sızdım eridim,
3. Şükür Hakka yüzler sürdüm,
4. Kabe yolları ne güzeldir.

II

1. Ay ٲoğarken  ı dum yola
 alav t getird m dile
3. Gel gidel m senün ile
Ne güzel[d r] Ka‘be yolları

III

1.  ağa yakındur evleri
  yet  usuzdur yolları
3.  lenler n yok[dur] (?) ağları
Ne güzel[d r] Ka‘be yolları

IV

1. ‘Al  kuyusına vardum
 b-dest aldum ihram giyd m
3. H cılar  ‘ ry n gördüm
Ne güzel[d r] Ka‘be yolları

II

-
- 1 Yola ay doğarken  ıktım,
 - 2 G nle salavat getirdim,
 - 3 Gel! Senin ile gidelim,
 - 4 Kabe yolları ne güzeldir.

III

- 1 Evleri dağa yakındır,
- 2 Yolları çok susuzdur,
- 3 Ölenlerin ağlayanları yoktur,
- 4 Kabe yolları ne güzeldir.

IV

- 1 Ali kuyusuna vardım,
- 2 Abdest aldım, ihram giydim,
- 3 Hacıları  ıplak gördüm,
- 4 Kabe yolları ne güzeldir.

V

1. Mīnāde kurulur bāzār
Hācılar armağān düzer
3. Melekler şevābın yazar
Ne güzel[dür] Ka‘be yolları

VI

1. Ka‘benüñ etrāfı tağlar
Dīdār görmüş şular çağlar
3. **Dervīş Yūnus** her dem ağlar
Ne güzel[dür] Ka‘be yolları

463.

Beyātī, Beste-i Çālāk-zāde*11’li hece ölçüsü*

I

1. Urūmda ‘Acemde ‘āşık olduğum
Yemen illerinde Veyse’l-ḳaranī
3. Allāhuñ ḥabībi dostum didügi
Yemen illerinde Veyse’l-ḳaranī

V

- 1 Mina’da pazar kurulur,
2 Hacılar armağan düzer,
3 Melekler sevabını yazar,
4 Kabe yolları ne güzeldir.

VI

- 1 Kabe’nin etrafı dağlar,
2 Yüzünü görmüş sular çağlar,
3 Derviş Yūnus her zaman ağlar,
4 Kabe yolları ne güzeldir.

463. **117a-117b.** Yūnus Emre: Dîvân-ı İlâhîyât, ş.159. (Tatçı, 2012:829 ‘Âşık Yūnus’) Divanda
11 bent.

I

- 1 Anadolu’da Acem’de âşık olduğum,
2 Yemen illerinde Veysel Karanî.
3 Allah’ın sevgilisi, dostum dediği,
4 Yemen illerinde Veysel Karanî.

II

1. ‘Aşāsı var idi ħurmā dalından
Hırkası var idi deve yūninden
3. Gözini ayırmaz Ka‘be yolından
Yemen illerinde Veyse’l-ḳaranî

III

1. Hırkadan çıkarmaz idi başını
Severdi Aḥmedi dökdi yaşını
3. Anuñ dostlığına çekdi dişini
Yemen illerinde Veyse’l-ḳaranî

IV

1. Anasından toğdı dünyāya geldi
Melekler ḳanadın altına yaydı
3. Resūlin tācıyla hırkasın giydi
Yemen illerinde Veyse’l-ḳaranî

II

-
- 1 Onun hurma dalından asası vardı,
 - 2 Deve yününden hırkası vardı,
 - 3 O Ka‘be yolundan gözünü ayırmaz,
 - 4 Yemen illerinde Veysel Karanî.

III

- 1 Başını hırkadan çıkarmazdı,
- 2 Aḥmed’i severdi, yaşını dökü,
- 3 Onun dostluğuna dişini çekti,
- 4 Yemen illerinde Veysel Karanî.

IV

- 1 Anasından doğdu, dünyaya geldi,
- 2 Melekler kanadını altına yaydı,
- 3 Peygamberin tacıyla hırkasını giydi,
- 4 Yemen illerinde Veysel Karanî.

V

1. Seher vakitlerde kalkar giderdi
Dā'imā Allāhı tevḥīd iderdi
3. 'Ādeti bu idi deve güderdi
Yemen illerinde Veyse'l-ḳaranī

VI

1. **Yûnus Emrem** dir ki biz de varalum
Ayağı tozına yüzler sürelüm
3. Hâḳ naşīb iderse yüzün görelüm
Yemen illerinde Veyse'l-ḳaranī

464.
Beyātī

11'li hece ölçüsü

I

1. Arayı arayı bulsam izüñi
İzinüñ tozına sürsem yüzümi
3. Hâḳ naşīb eylese görsem yüzüñi
Yā Muḥammed cānum ārzûlar seni
(Dost Muḥammed cānum ārzûlar seni)

V

- 1 Seher vakitlerde kalkar, giderdi,
2 Daima Allah'ı tevhit ederdi,
3 Adeti bu idi deve güderdi,
4 Yemen illerinde Veysel Karanî.

VI

- 1 Yûnus Emrem der, biz de varalım,
2 Ayağının tozuna yüzler sürelim,
3 Hak nasip ederse yüzünü görelim,
4 Yemen illerinde Veysel Karanî.

464. **117b-118a.** Yûnus Emre: Dîvân-ı İlâhîyât, ş.178. (Tatcı, 2012:852 'Âşık Yûnus') Divanda 6 bent.

I

- 1 Senin izini arayı arayı bulsam,
2 Senin izinin tozuna yüzümü sürsem,
3 Hak nasip etse yüzünü görsem,
4 Ya Muhammed! Benim canım seni arzular. (Dost Muhammed canım seni arzular.)

II

1. Bir mübârek sefer olsa da gitsem
Ka‘be yollarında kumlara batsam
3. Hüb cemâlin bârî düşde seyr itsem
Yâ Muhammed cânım ârzûlar seni

III

1. Zerrece kalmadı kalbümde hîle
Şıdkıla girmişem ben bu Hâk yola
3. Ebû Bekir ‘Ömer ‘Oşmânda bile
Yâ Muhammed cânım ârzûlar seni

IV

1. ‘Alî ile Hasan Hüseyin anda
Sevdâsı gönülde muhabbet cânda
3. Yarın kıyâmetde Hâk dîvânında
Dost Muhammed cânım ârzûlar seni

II

- 1 Bir mübarek sefer olsa da gitsem,
2 Ka‘be yollarında kumlara batsam,
3 Sevgili olan yüzünü bari rüyada seyretsem,
4 Ya Muhammed! Benim canım seni arzular.

III

- 1 Kalbimde zerrece hile kalmadı,
2 Ben bu Hak yoluna doğru söz ile girmişim,
3 Ebubekir Ömer, Osman’da bile,
4 Ya Muhammed! Benim canım seni arzular.

IV

- 1 Ali ile Hasan, Hüseyin onda,
2 Sevgisi gönülde, muhabbet canda,
3 Yarın kıyamette, Hak huzurunda,
4 Ya Muhammed! Benim canım seni arzular.

V

1. **Yûnus** medhûñ ider senüñ dillerde
Dillerde dillerde hem gönüllerde
3. Arayı arayı ğurbet illerde
Yâ Muhammed cânım ârzûlar seni

465.

‘Uşşāk, Beste-i Çālāk-zāde

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün

I

1. Bugün bize vefâlarla
Şafâ-yı Muştafâ geldi
3. Zihî zevk ü şafâlarla
Vefâ-yı Muştafâ geldi

II

1. İrişdük yâre ‘îd oldu
Sivâdan dil ba‘îd oldu
3. Bugün yevmü’l-mezîd oldu
Şafâ-yı Muştafâ geldi

V

- 1 Dillerde Yûnus senin övgünü eder,
2 Dillerde dillerde hem gönüllerde,
3 Gurbet illerde arayı arayı,
4 Ya Muhammed! Benim canım seni arzular.
465. **118a.**

I

- 1 Bugün bize vefalarla,
2 Mustafa’nın sefası geldi.
3 Ne güzel zevk ve sefalarla,
4 Mustafa’nın vefası geldi.

II

- 1 Biz sevgiliye kavuştuk, bize bayram oldu,
2 Allahtan başkasından gönül uzak oldu,
3 Bugün çoğalma günü oldu,
4 Çünkü Mustafa’nın sefası geldi.

III

1. İrişdi cāna eşerler
Tograndı cānlar ciğerler
3. Getürdi dostdan haberler
Esüp bād-ı şabā geldi

IV

1. Esen bād-ı şabā ile
Kudüm-i pür-şafā ile
3. Muhammed Muştafā ile
Hezārān merhabā geldi

V

1. **Müridoğlı** ne hāletdür
Niçün gönlüñ melāletdür
3. Gelen hatm-i risāletdür
Şafā-yı Muştafā geldi

466.

‘Uşşāk

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Sırr-ı tevḥīd ile sırrum āşinālīk eyledi
Baña bunu himmet-i pīr ile Hālīk eyledi

III

- 1 Cana eserler ulaştı,
2 Canlar ciğerler doğrandı,
3 Dosttan haberler getirdi,
4 Esip sabah rüzgârı geldi.

IV

- 1 Esen sabah rüzgârı ile,
2 Sefa dolu gelişi ile,
3 Muhammed Mustafa ile,
4 Pek çok merhaba geldi.

V

- 1 Müridoğlı ne hâldir,
2 Senin gönlün niçin bıkkındır?
3 Gelen peygamberliğin sonuncusudur,
4 Mustafa’nın sefası geldi.

466. 118a.

- 1 Tevhit sırrı ile sırrım ortaya çıktı, Halık bana bunu bir pirin himmeti ile yaptı.

Zulmet-i imkân içinde zâr u ser-gerdân iken
Çekdi nûr-ı kibriyâya reh-nümâlık eyledi

3. ‘Aşk-ı Hâkdan ğayrı bir yâr-ı vefâger bulmadum
Her kime yâr oldum ise bî-vefâlık eyledi

Merve hâkķı sa’y idüp kesb-i şafâ it ey gönûl
Nûr-ı Ka’be hac yolında rûşenâlık eyledi

5. Pîr-i ‘aşķuñ dâmenini ķoma elden **Çeşmiyâ**(Cismiyâ)
Öz atañdan saña evvel ol atalık eyledi

467.

‘Uşşâķ, Beste-i Dede

14’lü hece ölçüsü

1. Çıkıdum erik dalına anda yidüm üzümü
Bostân ıssı kaçıyup dir ne yirsün kozumı
- Kerpiç kodum kazana poyraz ile kaynatdum
Nedür diyüp şorana bandum virdüm özünü
3. İplik virdüm çulhaya şarup yumak itmemiş
Becid becid ımarlar gelsün alsun bezini
- Bir serçenüñ kanadın kırķ kañluya yükledüm
Çifte sığır çekmedi kaldı şöyle kazılı

² Ben imkân karanlığı içinde ağlayan ve şaşkın iken; Kibriya’nın nuru beni çekti, bana kılavuzluk etti.

³ Ben Hakk’ın aşkından başka bir vefalı sevgili bulmadım, her kime sevgili oldum ise bana vefasızlık etti.

⁴ Ey gönül! Merve hakkı için çalışıp sefa et, Ka’be’nin nuru sana hac yolunu aydınlattı.

⁵ Ey Çeşmi, sen aşkın pirinin eteğini elinden bırakma! Çünkü öz atandan evvel sana o atalık etti.
467. 118a-118b. Yûnus Emre: Dîvân-ı İlâhîyât, ş.407. (Tatcı, 2012:555-556) Divanda 13 beyit.

¹ Ben erik dalına çıktım, orada üzümü yedim; bostan sahibi kızıp, cevizimi ne yersin? Der.

² Ben kazana tuğla koydum, rüzgâr ile kaynatım; “o nedir” deyip sorana özünü bandım, verdim.

³ Ben kilim dokuyana iplik verdim, onu sarıp yumak etmemiş; o gelsin bezini alsın diye sık sık tembih eder.

⁴ Ben bir serçenin kanadını kırķ kağrı arabasına yükledim; çifte sığır onu çekmedi, şöyle saplanıp kaldı.

5. Bir küt ile güreşdüm elsüz ayağum aldı
Anı da başamadım göyündürdi özümü
- Kāf taşından bir taşı öyle atdılar baña
 Öylelik yola düştü bozayazdı yüzümü
7. Balık kavağa çıkmış zift turşısın yemege
Lağlak koduk toğurmuş bağa şunuñ sözünü
- Yûnus** bir söz söylemiş hîç bir söze beñzemez
Erenler meclisinde ma‘nî budur yüzini[Münâfıklar elinden örter ma‘nî yüzini]

468.

Nevrûz- ‘Acem, Beste-i Dede

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Cümleñ maḥbûbı sensin ey ḥabîb-i ezeli
Cümle Yûsuf’lar içinde ey güzeller güzeli
- Cümle ‘âlem saña ‘âşık oldu ey seyyid-i ḥalk
 Himmetüñden gitdi ğayrı bâğ-ı vahdet güzeli?
3. Cümle ‘âlem kapuña yalvarı geldi ey ḥabîb
Hep kabûl oldu dilekler *men aḥad lem yezeli*
- Oldı ‘uşşâk gözi giryân dili büryân ey şefî‘
 Oldı mecnûn u dîvâne **Muhyî** ḥüsnuñ sezeli

⁵ Ben bir kötürüm ile güreştim, o elsiz benim ayağımı aldı; onu da basamadım, özümü yaktı.
⁶ Bana Kaf dağından bir taşı öyle attılar; öylelikle yola düştü, benim yüzümü az daha bozuyordu.
⁷ Balık zift turşusunu yemek için kavağa çıkmış; bak sen şunun sözüne, leylek eşek yavrusu doğurmuş.

⁸ Yûnus bir söz söylemiş, hiçbir söze benzemez; o söz münâfıkların elinden mânâ yüzünü gizler.

468. **118b.**

¹ Ey ezeli sevgili, ey güzeller güzeli! Bütün Yusuf’lar içinde, herkesin sevgilisi sensin.

² Ey halkın efendisi, vahdet bağının güzeli! Yabancılar senin mânevi yardımın sayesinde gitti, bütün âlem sana âşık oldu.

³ Ey sevgili! Bütün âlem kapına yalvararak geldi, *men aḥad lem yezeli* “başka hiç kimseden”(?) hep dilekler kabul oldu.

⁴ Ey şefaatçi! Âşıkların gözü ağlayan, gönlü ise kebab oldu; Muhyî senin güzelliğini sezeli çıldırmış ve divane oldu.

469.
‘Acem, Beste ve Güfte

16’lı hece ölçüsü

1. Dimedüm mi dimedüm mi behey kardaş dimedüm mi
Bu cân kuşu kafesinden uçar bir gün dimedüm mi

Bağ şu kaşa bağ şu göze ciğer kebâb oldu köze
Yakasuz gönlekler bize biçer bir gün dimedüm mi

3. Bakma yârüne ırakdan seçegör karayı aktan
Mü’minleri münâfıktan seçer bir gün dimedüm mi

Kenziyâ okur destânı gezegör bağ u bostânı
Bu ‘ömrün bahâristânı şolar bir gün dimedüm mi

470.
‘Acem, Güfte-i Sultân Muştafâ-i Şânî, Beste-i Bahrî Hüseyin

Fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün

I

1. Şermsâr itme Hudâyâ rûz-ı mahşerde beni
Hürmetine Hâtemün yakdurma dūzahda beni
3. Mu‘terifem ben günâhuma muķırram cürmüme
Enbiyâ vü mürselîn içre hacîl itme beni

469. 118b-119a. Hasan Kenzî Divanı: Metin İnceleme ve Bestelenmiş Şiirlerinde Vezin-Usul İlişkisi, s.50. (Küçükçalık, 2016:106-107) Divanda 8 beyit.

¹ Demedim mi, demedim mi? Ey kardeş! Ben sana bu can kuşu kafesinden, bir gün uçar, demedim mi?

² Şu kaşa bak, şu göze bak! Köze ciğer kebab oldu, bize yakasız gömlekler, bir gün biçer, demedim mi?

³ Sevgiline uzaktan bakma, karayı aktan ayır! İnananları inanmayanlardan, bir gün seçer, demedim mi?

⁴ Ey Kenzî! O destanı okur, bağ ve bostanı gez, bu ömrün ilkbaharı, bir gün solar, demedim mi?

470. 119a.

I

- ¹ Ey Huda, mahşer gününde beni utandırma!
² Sonuncunun hürmetine beni cehennemde yaktırma!
³ Ben günahımı itiraf edim, suçumu söyleyemim,
⁴ Peygamberler ve gönderilenlerin içinde beni utandırma!

II

1. Ümmet-i Aḥmedde benden ‘āṣī vü mücrim mi var
Müsteḥak zecr ü ‘itāba benden aḥsen ferd mi var
3. Sen ‘ināyet itmez iseñ baña hīç rāḥat mı var
Enbiyā vü mürselīn içre ḥacīl itme beni

III

1. Şimdilik **İkbāliyā** ṭaldum ‘amīḳ-i ḥayrete
Luṭf idüp destümi al yā Rabbi düşdüm kürbete
3. Diler iseñ ḳo caḥīme diler iseñ cennete
Evvelīn ü āḥirīn içre rezīl itme beni

471.

‘Acem, Güfte-i Zākir-zāde ‘Abdullāh Efendi, Beste-i Tosun-zāde

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Yā İlāhī düşdigüm yirde ḳoma ḳaldur beni
Nice demdür aḡlaram bir demde de güldür beni
- Vaşlınuñ sevdāsına virdüm cemī‘-i varumı
Müflis ü bī-çāreyem nūruñ ile ṭoldur beni
3. Pādişāhum şol zamān-kim da‘vet idersin beni
Zātuñ ile ḳıl tecellī ba‘dehū öldür beni

II

- 1 Ahmet’in ümmeti içinde benden asi ve suçlu mu var?
- 2 Kovma ve azarlanmayı hak eden benden güzel fert mi var?
- 3 Sen yardım etmezsen bana hiç rahat mı var?
- 4 Peygamberler ve gönderilenlerin içinde beni utandırma!

III

- 1 Ey İkbālî! Ben şimdilik hayret derinliğine daldım,
- 2 Ya Rabbi, ben sıkıntıya düştüm, sen iyilik edip benim elimi tut!
- 3 İstersen cehenneme koy, istersen cennete koy.
- 4 Peygamberler ve gönderilenlerin içinde beni utandırma!
471. **119a-119b.** Bîçāre Dîvânı İnceleme-Metin, ş.143. (Aydın, 2007:171)
- 1 Ya İlāhi, düştüğüm yerde beni bırakma kaldır; ben çok zamandır aḡlarım, bir anda sen beni güldür!
- 2 Ben her şeyimi senin kavuşmanın sevdasına verdim; iflas etmiş ve çaresizim sen nurun ile beni doldur!
- 3 Ey padişahım, şu zaman ki sen beni davet edersin; sen zatın ile tecellî et, beni ondan sonra öldür!

Bir kerem-kānı Hudāsın yā Kerīm ü yā Raḥīm
Raḥmet ü gufrānının deryāsına taldur beni

5. Baḥr-ı ḥayretde gezer **Bî-çāreyem** yā Rabbenā
Rūzgārūm kıl muvāfiḳ vuşlata irgür beni

472.

‘Acem

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Pertev-i cānān kime irdiyse ḥayrān eyledi
Kaṭre iken bî-nihāyet baḥr-ı ‘ummān eyledi

Vaşlı envārı tecellî eylese kalmışlara
Yūsuf-ı Mısrî gibi kevneyne sulṭān eyledi

3. Tāc-ı devlet her kimin başına irdiyse hemān
Hükmüne ḥākim kılup anı Süleymān eyledi

Bu **Cemālî Halvetî** Ḥaḳdan görindi çok ‘aṭā
Emrini yitürmeyüp ḥamdinde noḳşān eyledi

⁴ Ya kerim ve Ya Rahim! Sen merhamet kaynağı Huda’sın; merhamet ve affının denizine beni daldır!

⁵ Ey Rabbimiz! Hayret denizinde gezen Bî-çâre’yim; rüzgârımı doğru et, beni kavuşmana ulaştır!

^{472.} **119b.**

¹ Sevgilinin ışığı kime ulaştıysa onu hayran etti; onu damla iken sonsuz büyük denizin denizi etti.

² Kalmışlara kavuşmanın nuru tecelli etse, onları Mısır’ın Yusuf’u gibi dünya ve ahirete sultan etti.

³ Devlet tacı her kimin başına hemen ulaştıysa onun hükmüne hâkim kılıp onu Süleyman etti.

⁴ Bu Cemâlî Halvetî’ye Hak’tan çok bağışlama göründü; emrini yitirmeyip onu hamdinde noksan etti.

473.
‘Acem

Müstef‘ilün müstef‘ilün

I

1. ‘Aşkuñla yak kül it beni
Tek bulayum Mevlām seni
3. Çignet yüzüm yol it beni
Tek bulayum Mevlām seni

II

1. Nūh gibi dögdür ellere
Emr eyle sögdür dillere
3. Düşürüp ırak yollara
Tek bulayum Mevlām seni

III

1. İbrāhīmem nār it yirüm
Mūsā gibi Tūr it yirüm
3. ‘İsā gibi dār it yirüm
Tek bulayum Mevlām seni

473. **119b.** Seyyid Nizmoğlu Divanı, ş.288. (Özdemir, 1996:265-266)

I

- 1 Beni aşkınla yak, kül et;
2 Mevla’m tek seni bulayım.
3 Yüzümü çignet, beni yol et;
4 Mevla’m tek seni bulayım.

II

- 1 Nuh gibi ellere dövdür,
2 Emret dillere sövdür,
3 Uzak yollara düşürüp,
4 Mevla’m tek seni bulayım.

III

- 1 İbrahim’im yerimi ateş et!
2 Musa gibi yerimi Tur et!
3 İsa gibi yerimi dar ağacı et!
4 Mevla’m tek seni bulayım.

IV

1. Yūsuf gibi çāha düşür
Ya‘kūb gibi ağlat taşur
3. ‘Aşkuñı başumdan aşur
Tek bulayum Mevlām seni

V

1. Biçdür beni Circīs gibi
Yutsun balık Yūnus gibi
3. Āhumla yak Ȑoknus gibi
Tek bulayum Mevlām seni

VI

1. İki cihānuñ güneşi
Bağlardı bağına taşı
3. Ağıdup gözinden yaşı
Tek bulayum Mevlām seni

IV

-
- 1 Yusuf gibi kuyuya düşür!
2 Yakup gibi ağlat taşır!
3 Aşkını başımdan aşır!
4 Mevla'm tek seni bulayım.

V

- 1 Beni Circis gibi biçtir!
2 Beni Yunus gibi balık yutsun!
3 Koknus gibi ahımla yak!
4 Mevla'm tek seni bulayım.

VI

- 1 İki cihânın güneşi,
2 Bağına taşı bağlardı,
3 Gözünden yaşı aktırıp,
4 Mevla'm tek seni bulayım.

VII

1. **Seyyid Nizâmoğlu** meded
Luṭfuña hîç yokdur ‘aded
3. Dile şifâ vir dile derd
Tek bulayum Mevlâm seni

474.
‘Acem

8’li hece ölçüsü

I

1. Korkdum kıyâmet gününden
Muḥammed unutma bizi
3. Her cân kalkınca yirinden
Muḥammed unutma bizi

II

1. Saña gelür ḥulle Burāk
Nûruñ olmış ‘arşa direk
3. Ümmetüñe luṭfuñ gerek
Efendüm unutma bizi

VII

- 1 Seyyid Nizâmoğlu medet,
2 Senin iyiliğinin hiç sayısı yoktur,
3 İstee şifa ver, ister dert,
4 Mevla’m tek seni bulayım.
474. **120a.**

I

- 1 Kıyamet gününden korktum,
2 Muhammed bizi unutma!
3 Her can yerinden kalkınca,
4 Muhammed bizi unutma!

II

- 1 Cennet elbisesi, Burak sana gelir,
2 Nurun göğre direk olmuş,
3 Ümmetine iyiliğin gerek,
4 Muhammed bizi unutma!

III

1. Yakdı bizi nefsüñ kahrı
Yıkıldı gönlümün şehri
3. Sensin ‘âlemlerün fahrı
Muhammed unutma bizi

IV

1. **Dervîş Yûnus** kalmış nâ-çâr
Yaş yirine kanlar saçar
3. Senün sözün Hakk’a geçer
Efendüm unutma bizi

475.

‘Arazbâr, Beste-i Şikârî-zâde

Mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün fe ‘ülün

1. A gönül neylersin sen bu cihânı
Qalur şanma saña bu mülk-i fânî
- Qanı bu ‘âleme sulţân olanlar
Qoyuban gitdiler nâm-ile şanı
3. Baquñ şol sinlere ‘ibret gözüyle
Türâb itmiş nice şâhib-ı kırânı

Hakîkî gâfil olma aç gözün kim
Ecel bir gün gelür virmez amânı

III

- 1 Nefsin zorlaması bizi yaktı,
- 2 Gönümün şehri yıkıldı,
- 3 Âlemlerin övücü sensin,
- 4 Muhammed bizi unutma!

IV

- 1 Dervîş Yûnus çaresiz kalmış,
- 2 Yaş yerine kanlar saçar,
- 3 Senin sözün Hakk’a geçer,
- 4 Muhammed bizi unutma!

475. 120a.

- 1 Ey gönül! Sen bu cihânı ne yaparsın? Bu geçici mülk sana kalır sanma!
- 2 Bu âleme sultan olanlar neredeler? Onlar nam ile şanı bırakıp gittiler.
- 3 Şu yaşanmış olan zamana ibret gözüyle bakın! O nasıl hükümdarı toprak etmiş.
- 4 Ey Hakîkî! Sen gafil olma, gözünü aç! Ecel bir gün gelir, o güven vermez.

476.

‘Arazbār

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Ey cenāb-ı Һazret-i Һaḳḳuñ ḥabīb-i ekremi
 Һaḳ Te‘ālā gizledi zātuñda ism-i a‘zamı
 Zerre-i fikrūñ değışmez devlet-i dünyāya ben
 ‘Āleme virmem ḥayālūñle geḥen her bir demi
3. Cennetūñ teşbīḥ iderler idi sūnbül-zārına
 Görseler ḥūriler ol gīsū-yı ḥam-ender-ḥamı
 Sırr-ı ḡaybū’l-ḡayba irdi leyle-i mi‘rācda
 ‘Arş u eflāka şeref virdi mübārek maḳdemi
5. Āteş-i ‘aşḳ-ıla **Naḳşī**ye tecellī eylemiş
 Һazret-i Bārī yaratmazdan muḳaddem ādemi

477.

‘Arazbār, Beste-i Һasan Aḡa

7’li hece ölçüsü

I

1. İlḥām ile dün gice
 Seyr itdüm Muḥammedi
3. Āyīne-i ḳalbümde
 Seyr itdüm Muḥammedi

476. 120a.

- 1 Ey Hak hazretlerinin çok cömert sevgilisi! Hak Teala senin zatında en büyük ismi gizledi.
- 2 Ben dünyanın mutluluğuna senin fikrinin zerresini değışmem; senin hayalinle geḥen her bir anı
- 3 Cennet kızları senin kıvrılmış saçlarını görselerdi, cennetin sūmbül bahçesine benzetirlerdi.
- 4 O miraç gecesinde kalpte olmayan sırra ulaştı, onun mübarek gelişi en yüce göḡe ve göklere şeref verdi.

5 Bari hazretleri deḡerli insanı yaratmadan evvel Naḳşī’ye aşḳ ateşiyle tecellī etmiş.

477. 120b. Yūnus Emre: Dîvân-ı İlāhîyât, ş.172. (Tatcı, 2012:845 ‘Āşık Yūnus’) Divanda 7 bent.

I

- 1 İlham ile dün gece,
- 2 Muhammed’i seyrettim.
- 3 Kalbimin aynasında,
- 4 Muhammed’i seyrettim.

II

1. ‘İmāmesi başında
Yeşil hülle egninde
3. Dört yār ile yanında
Seyr itdüm Muḥammedi

III

1. Pervāneyem şem‘ine
Şeyhüm ‘azîzüm bile
3. Cümle ‘âşıklar ile
Seyr itdüm Muḥammedi

IV

1. Kaṭreyem ‘ummān buldum
Derdüme dermān buldum
3. Dün gece kadre irdüm
Seyr itdüm Muḥammedi

II

-
- 1 Sarıġı başında,
2 Yeşil cennet elbisesi üstünde,
3 Yanında dört sevgilisi ile,
4 Muhammed’i seyrettim.

III

- 1 Ben onun mumuna pervaneyim,
2 Şeyhim azizim ile,
3 Bütün âşıklar ile,
4 Muhammed’i seyrettim.

IV

- 1 Damlayım deniz buldum,
2 Derdime derman buldum,
3 Dün gece büyük mertebeye ulaştım,
4 Muhammed’i seyrettim.

V

1. Cür'a şundi Muḥammed
Mest itdi beni ġāyet
3. Ḥaḫdan şundi 'ināyet
Seyr itdüm Muḥammedi

VI

1. **Yûnus** murāda irdi
Zevḳ u şafālar sürdi
3. 'Āşık ma'şūkın buldı
Seyr itdüm Muḥammedi

478.

'Arazbār, Beste-i Çālāk-zāde

14'lü hece ölçüsü

1. Evliyānuñ kelāmı söylenmesün ḫalsun mı
Baḫre yüzmek bilmeyen 'ummānlara ḫalsun mı
- Baḫr-i 'ummāna ḫaldı ḫaldı bir gevher aldı
İsteyen Ḥaḫḫı buldı istemeyen bulsun mı
3. Ṭarīḫat mektebinde elif bāyı bilmeyen
Dört kitābı okusa ma'nāsını bilsün mi

V

- 1 Muhammed bir yudum sundu,
- 2 Beni çok sarhoş etti,
- 3 Hak'tan yardım sundu,
- 4 Muhammed'i seyrettim.

VI

- 1 Yûnus isteğine ulaştı,
- 2 Zevk ve sefalar sürdü,
- 3 Âşık sevgilisini buldu,
- 4 Muhammed'i seyrettim.

478. **120b.** Yûnus Emre: Dîvân-ı İlâhîyât, ş.169. (Tatçı, 2012:841 'Âşık Yûnus')

- 1 Evliyanın sözü söylenmesin kalsın mı? Denizde yüzmek bilmeyen büyük denizlere dalsın mı?

- 2 O büyük denize daldı, daldı bir inci aldı; arayan Hakk'ı buldu, aramayan bulsun mu?

- 3 Tarikat mektebinde elif-bayı bilmeyen, dört kitabı okusa anlamını bilsin mi?

‘İlm okımağ bilmekdür bilmek Haqqı bulmağdur
Tekebbürlük eyleyen yâ Allâhı bulsun mı

5. **Dervîş Yûnus** sen-dağı artuğ eksük söyleme
Yâ niçün söylemesün tutuşuban yansun mı

479.

Baba Tâhir

Fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilün

1. Hâzret-i Haqqıñ Hâbîbi sevgili bir dânesi
Olduğıyçün oldı ‘âlem hüsniñ dîvânesi
- Zât-ı pākūndür sebep bu ‘âlemüñ icādına
Olmasa teşrîfün olmazdı cihân kâşânesi
3. Yâ Resûlallâh vişâlün bezmine şâyeste kııl
Tâ gönül olsun şarâb-ı ‘aşkuñuñ mestânesi
- Kenz-i ‘aşkuñ mahzeni olmuş **Sezâyî** gâlibâ
Hiç ‘imâret istemez bu gönülümün kâşânesi

480.

Şabâ, Beste-i Dede

Fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilün

1. Zât-ı Hağda mahrem-i ‘irfân olan añlar bizi
‘İlm-i sırda baħr-i bî-pâyân olan añlar bizi

⁴ İlim okumak bilmektir, bilmek ise Hakk’ı bulmaktır; kibirlenen kimse Allah’ı bilsin mi?

⁵ Dervîş Yûnus, sen de ne çok ne az söyleme! Ya niçin söylemesin, tutuşup yansın mı?

^{479.} **120b-121a.** Hasan Sezâyî-i Gülşenî Dîvânı, ş.345. (Özüygun, 2019:333) Divanda 5 beyit.

¹ Hakk’ın sevgilisi, sevgili bir tanesi olduğun için âlemsenin güzelliğinin divanesi oldu.

² Bu âlemin yaratılmasına sebep senin temiz zatındır, bu cihâna sen gelişinle şeref vermeseydin cihân sarayı olmazdı.

³ Ey Allah’ın peygamberi Gönül senin aşkının şarabının sarhoşu olana kadar, kavuşma meclisine onu layık et!

⁴ Sezâyî anlaşılan senin aşkının hazinesin mahzeni olmuş, bu yüzden benim bu gönlümün sarayı hiç mamur olmak istemez.

^{480.} **121a.** Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.178. (Erdoğan, 2019:341)

¹ Bizi Hakk’ın zatında irfanın sırdaşı olan bilir, bizi sır ilminde sonsuz deniz olan anlar.

Bu fenā gülzārına t̄alib olanlar añlamaz
Vech-i bākī hüsine hayrān olan añlar bizi

3. Dünyā vü ‘uqbāyı ta‘mīr eylemekden geçmişüz
Her taraftan yıkılıp vīrān olan añlar bizi

Biz şol abdāluz bıraķduķ egnimüzden şālımız
Varlığından şoyınup ‘üryān olan añlar bizi

5. Kahr u luṭfı şey’-i vāḥid bilmeyen çekdi ‘azāb
Ol ‘azābdan kurtulup sulṭān olan añlar bizi

Zāhidā ayık yürürken añlamazsın [sen] bizi
Cür‘a-i şāfī içüp mestān olan añlar bizi

7. ‘Ārifūñ her bir sözini tuymağa insān gerek
Bu cihānda şanmañuz ḥayvān olan añlar bizi

Ey Niyāzī kaṭremüz deryāya şaldık biz bugün
Kaṭre nice añlasun ‘ummān olan añlar bizi

9. Halkı koyup lā-mekān ilinde menzil tūtalı
Mıṣriyā şol cānlara cānān olan añlar bizi

2 Bu geçici gül bahçesine talip olanlar anlamaz, bizi sonsuz yüzünün güzelliğine hayran olan anlar.

3 Dünya ve ahireti tamir etmekten vazgeçmişiz, bizi her taraftan yıkılıp viran olan anlar.

4 Biz abdālız, sırtımızdaki şalımızı bıraktık, bizi varlığından soyunup çıplak olan anlar.

5 Üzüntü ve iyiliği bir şeyi bilmeyen azap çekti, bizi o azaptan kurtulup sultan olan anlar.

6 Ey zahit! Sen bizi ayık yürürken anlamazsın bizi temiz olan yudumu içip sarhoş olan anlar.

7 Arifin her bir sözünü anlamaya insan gerek, siz bu cihānda bizi hayvan olan anlar sanmayın!

8 Ey Niyâzî! Biz bugün damlamızı denize bıraktık; damla nasıl anlar, bizi ancak deniz olan anlar.

9 Ey Mısırî! Biz halkı bırakıp mekânsızlık ilinde menzil tutalı, bizi canlara sevgili olan anlar.

481.
Şabā, Beste-i Niķābī (Beķāyī) ‘Ömer Ağā

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün fe ‘ülün

I

1. Hābībullāh cihāna cān degül mi
- Vücūdı ‘āleme burhān degül mi
3. Cihāna bā‘iş oldu çünki nūrı
- Cemāli cümlede tābān degül mi

II

1. Varınca *lī ma ‘allāh* ‘ālemine
- İrince sā‘at-i ḥalvet demine
3. Kādem başınca ol ‘arş-ı berīne
- Cenab-ı Hāzrete mihmān degül mi

III

1. Nebīler serveri şāh rusüldür
- Gülistān-ı vişāl içinde güldür
3. Cenābı bize hādī-i sübüldür
- Beyān-ı āyet-i Kūr‘ān degül mi

481. **121a-121b.** Abdūlahad Nūri ve Divanı İnceleme ve Tenkitli Metin ş.122. (Akkaya, 2003:332)

I

- 1 Allah’ın sevgilisi cihāna can değil mi?
- 2 Onun vücudu āleme kanıt değil mi?
- 3 Çünkü nuru cihāna sebep oldu,
- 4 Onun yüzü her şeyde parlak değil mi?

II

- 1 *Lī ma ‘allāh* “Benim Allah ile...” (Yılmaz, 1992:115) ālemine varınca,
- 2 Halvet saatinin anına ulaşınca,
- 3 O en yüksek göğē ayak basınca,
- 4 Hazrete misafir değil mi?

III

- 1 O peygamberler önderi şāh peygamberdir,
- 2 O kavuşmanın gül bahçesi içinde güldür,
- 3 Onun cenabı bize yol kılavuzudur,
- 4 O Kūr’an ayetinin beyanı değil mi?

IV

1. Anuñ nûrı olupdur nûr-ı envār
Anuñ bûyından aldı bûyı ezhār
3. Meşāyihde anuñdur bunca eṭvār
Ḳamusı ḳaṭre-i ‘ummān degül mi

V

1. O şemse zerre olursa bu **Nûrî**
Yiter ‘ālemlere bir zerre nûrı
3. Olur ḫulmâtı kâşif çün ḫuhûrı
Ziyāsı ‘āleme tâbān degül mi

482.

Şabā, Beste-i Dragmanî Zākiri

Mefā ‘îlün mefā ‘îlün fe ‘ûlün

1. Şu dil keşret ile bût-ḥāne oldu
Anuñ vahdet sözi efsāne oldu
- Sivā ālāyişin terk idüp ‘āşık
Bu zīnetgāh aña ḡam-ḥāne oldu
3. Mey-i ‘aşkı ezel bezminde şundi
O sākīden içen mestāne oldu
- Olup ıtlāk içinde āşinā ol
Bu ḳayd içre düşüp bīgāne oldu

IV

1. Onun nuru, nurların nuru olup,
2. Onun kokusundan çiçekler koku aldı.
3. Şeyhlerde bunca hâller onundur,
4. Onun her şeyi denize damla değil mi?

V

1. Bu Nûrî o güneşe zerre olursa,
2. Âlemlere onun bir zerre nuru yeter,
3. Çünkü onun zuhuru karanlıkları açar,
4. Onun ışığı âleme parlayan güneş değil mi?

482. **121b-122a.**

1. Gönül kesret ile puthane oldu, onun vahdet sözü efsane oldu.
2. Âşık Allah’tan başkasını terk etti, bu süs yeri ona gamhane oldu.
3. Ezel meclisinde aşk şarabını sundu, o sakiden içen sarhoş oldu.
4. O kayıtsızlık içinde Hakk’a aşina iken bu kayıtlı âlemi içine düşüp yabancı oldu.

5. Per ü bālin yağanlar nār-ı ‘aşka
Cemāli şem‘ine pervāne oldu
- Bürehne-pā vü ser ‘aşkıñla yā Rab
Gezer **Şahvî** ‘aceb dīvāne oldu

483.

Şabā, Beste-i Çālāk-zāde

11’li hece ölçüsü

I

1. Ğaflet ile bir hāl yöneldi baña
Bir yeşil ‘alemlî sultān görindi
3. Gözümün gördüğün söylerem saña
Bir yeşil ‘alemlî sultān görindi

II

1. Sancağı ak idi döndi yeşile
Uyandım kendümi dögdüm taş-ile
3. İlāhî bir dahî göster düş-ile
Bir yeşil ‘alemlî sultān görindi

5 Aşkın ateşine kol ve kanadını yakanlar, yüzünün mumuna pervane oldu.
6 Ey Rab! Senin aşkınla Sahvî ayak ve baş çıplak gezer, o tuhaf bir divane oldu.
483. **122a.**

I

- 1 Gaflet ile bana bir hâl geldi,
2 Bir yeşil bayraklı sultan göründü.
3 Gözümün gördüğünü sana söylerim,
4 Bir yeşil bayraklı sultan göründü.

II

- 1 Onun sancağı beyazdı, yeşile döndü,
2 Uyandım kendimi taş ile dövdüm,
3 Ey Allah’ım! Bana bir daha düş ile göster,
4 Bir yeşil bayraklı sultan göründü.

III

1. Sancağın kaldırdı düzüldi yola
Sancağı dibinde ümmeti bile
3. Gel ey günehkâr günāhuñ dile
Bir yeşil ‘alemlî sulţān görindi

IV

1. Sancağını aldı şöyle yürüdi
Yüregüm içinde yağum eridi
3. Muḥammedüñ nûrî ‘arşî bürüdi
Bir yeşil sancaklı sulţān görindi

V

1. **Dervîş Yûnus** saña şıdkıla şapar
Tapmayanlar toğrı yolından şapar
3. Ey Allāhum bizi anlarla kopar
Bir yeşil sancaklı server görindi

III

-
- 1 O sancağını kaldırdı, yola hazırlandı,
 - 2 Sancağının dibinde ümmeti ile,
 - 3 Gel, ey günahkâr, günahını niyaz et!
 - 4 Bir yeşil bayraklı sultan göründü.

IV

- 1 O sancağını aldı, şöyle yürüdü,
- 2 Yüreğimin içinde yağım eridi,
- 3 Muhammed’in nuru göğü sardı,
- 4 Bir yeşil bayraklı sultan göründü.

V

- 1 Dervîş Yûnus sana doğru söz ile bağlanır,
- 2 Tapmayanlar doğru yolundan sapar,
- 3 Ey Allah’ım, bizi onlarla kopar!
- 4 Bir yeşil bayraklı sultan göründü.

484.
Çārgāh

8'li hece ölçüsü

I

1. ‘Aşkuñ aldı benden beni
Mevlām seni isterem seni
3. Ben yanaram dün ü günü
Mevlām seni isterem seni

II

1. Eger beni yanduralar
Külüm göge şavuralar
3. Zerrelerüm çağrışalar
Mevlām seni isterem seni

III

1. Ne varlığa sevinürem
Ne yokluğa yerinürem
3. ‘Aşkuñ ile eglenürem
Mevlām seni isterem seni

484. 122a-122b.

I

- 1 Aşkın beni benden aldı,
2 Mevla'm seni isterim seni.
3 Ben gece ve gündüz yanarım,
4 Mevla'm seni isterim seni.

II

- 1 Şâyet beni yandırdılar,
2 Külümü göge savurdular,
3 Zerrelerim çağrışalar,
4 Mevla'm seni isterim seni.

III

- 1 Ne varlığa sevinirim,
2 Ne yokluğa üzülürüm,
3 Aşkın ile eğlenirim,
4 Mevla'm seni isterim seni.

IV

1. Ġāfillere dünyā gerek
Zāhidlere ‘uḳbā gerek
3. Mecnūnlara Leylā gerek
Mevlām seni isterem seni

V

1. ‘Āşıḳları ‘aşḳ öldürür
‘Aşḳ deryāsına ṭaldurur
3. Tecellīsiyle güldürür
Mevlām seni isterem seni

VI

1. ‘Aşḳuñ zencīrini şeşem
Deli olup ṭaḡa düşem
3. Dün ü gün sensin endīšem
Mevlām seni isterem seni

IV

-
- 1 Gafillere dünya gerek,
2 Zahitlere ahiret gerek,
3 Mecnunlara Leyla gerek,
4 Mevla'm seni isterim seni.

V

- 1 Âşıkları aşk öldürür,
2 Onları aşk denizine daldırır,
3 Allah tecellisiyle güldürür,
4 Mevla'm seni isterim seni.

VI

- 1 Aşḳ zincirini çözeyim,
2 Deli olup daḡa düşeyim,
3 Gece ve gündüz endişem sensin,
4 Mevla'm seni isterim seni.

VII

1. Cennet cennet didükleri
Bir ev ile bir kaç hūrī
3. İsteyene virgil anı
Mevlām seni isterem seni

VIII

1. **Dervīş Yūnus** benüm adum
Günden güne artar derdüm
3. İki cihānda maḫṣūdum
Mevlām seni isterem seni

485.
İlahī

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

I

1. Gülşen-i vahdetde dā’im rūz u şebdil bülbüli
İrgürür eflāke feryād u fiğānum gulğuli
3. Himmetüm bu cān u dilde açıla vahdet gülü
Sünbülīyem Sünbülīyem Sünbülīyem Sünbülī

VII

- 1 Cennet cennet dedikleri,
- 2 Bir ev ile birkaç cennet kızı,
- 3 İsteyene onu ver,
- 4 Mevla’m seni isterim seni.

VIII

- 1 Benim adım Dervīş Yūnus,
- 2 Günden güne derdim artar,
- 3 Benim iki cihānda isteğim,
- 4 Mevla’m seni isterim seni.

485. 122b.

I

- 1 Gönül bülbüli, gece ve gündüz daima, vahdetin gül bahçesinde,
- 2 Göklere feryat ve fiğanımın gürültüsünü ulaştırır.
- 3 Himmetim bu, vahdet gülü can ve gönülde açılsın,
- 4 Sünbülî’yim Sünbülî’yim Sünbülî’yim Sünbülî.

II

1. Āsitān-ı Sünbüle sürdüm yüzümi niçe dem
 Gāh yāş akıtdı çeşmüm gāh yāş yirine dem
 3. Dilde tekrār eylerem bu mışra‘ı ben dem-be-dem
 Sünbülīyem Sünbülīyem Sünbülīyem Sünbülī

III

1. Nola peymāne tölup feryād iderse bülbüle
 ‘An‘aneyle irişür sultān-ı dīne silsile
 3. Geldi bu mışra‘ efendi içerü dilden dile
 Sünbülīyem Sünbülīyem Sünbülīyem Sünbülī

IV

1. Sünbül ü Ya‘küb u Merkez hem-dahı Şeyhüm Hasan
 ‘Adliya boynuma taqdılar benüm bir hoş resen
 3. Silsileñ kime irer diyü şorarsañ baña sen
 Sünbülīyem Sünbülīyem Sünbülīyem Sünbülī

486.

Hüseyni, Beste-i Dede

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Ziyālar virdi nūr ile dil ü cāna seher zikri
 Şafālar bahş idüp vaşl itdi Sübhāna seher zikri

II

- 1 Ben çok zaman yüzümü Sünbül’ün dergâhına sürdüm,
 2 Gözüm bazen yaş akıttı, bazen yaş yerine kan,
 3 Ben bazen gönülde bu mısraı tekrar ederim,
 4 Sünbülî’yim Sünbülî’yim Sünbülî’yim Sünbülî.

III

- 1 Kadeh dolup bülbüle feryat ederse ne olur?
 2 Din sultanının adeti soya ulaşır,
 3 Efendi! Bu mısra gönülden içeri gönle geldi.
 4 Sünbülî’yim Sünbülî’yim Sünbülî’yim Sünbülî.

IV

- 1 Sünbül, Yakup ve Merkez hem de Şeyhim Hasan,
 2 Ey Adli! Benim boynuma bir hoş ip taktılar,
 3 Bana sen, silsilen kime ulaşır diye sorarsan,
 4 Sünbülî’yim Sünbülî’yim Sünbülî’yim Sünbülî.

486. 123a.

- 1 Seher zikri nur ile gönle ve cana ışıklar verdi, seher zikri sefalar verip beni Sübhan’a kavuşturdu.

Seherde bülbül-i şūrīde-veş efgāna başladı
Göñül mülkini döndürdi gülistāna seher zikri

3. Giceler şubha dek zār it gözüñ yaşın revān eyle
Dilerseñ döndüre[m] derdini dermāna seher zikri

İrişdi sem‘-i cāna bir haber ilhām-ı Mevlādan
Ki vākıf eyledi esrār-ı Sübhāna seher zikri

5. Bi-ḥamdillāh ‘anāşır bendi bağından ḥalāş idüp
Müyesser itdi vuşlat **Dervīş ‘Oşmāna** seher zikri

487.

Hüseynī, Beste-i Dede

16’lı hece ölçüsü

1. Bir ben degül seni seven cümle ‘ālemdür sevice
Yüz biñ ola her gūşede yoluña cānlar virici
- Ben kim olam seni sevem yā yoluña cānum virem
Sevenleri göricegüz ben de bir boyun eyici
3. Varuñ şoruñ mürşidlere var mıdur bī-derde çāre
Hīç ola [mı] dosta ire düşmen ile dost olıcı
- Düşmen didügüm nefşüñdür şol ṭama‘ ile hırşuñdur
Keser ṭama‘ ṭamarını dosta ‘āşıkam diyici

² O seher vaktinde perişan bülbül gibi bağırmaya başladı, seher zikri onun gönül mülkünü gül bahçesine döndürdü.

³ Sen geceler sabaha kadar ağla, gözünün yaşını akıt! Seher zikri ile istersen derdini dermana döndüreyim.

⁴ Can kulağına Mevla’nın ilhamından bir haber ulaştı, seher zikri Sübhan’ın sırlarına vakıf etti.

⁵ Allah’a şükürler olsun, o unsurlar bendi bağından kurtuldu; seher zikri Derviş Osman’a kavuşma nasip etti.

^{487.} **123a.** Eşrefoğlu Rûmî ve Dîvânı (İnceleme-Metin), ş.125. (Güneş, 1994:404-405) Divanda 9 beyit.

¹ Seni seven bir ben değilim, bütün âlem seni sevendir; her köşede yoluna canlar veren yüz bin tane olsun.

² Ben kimim, seni seveyim ya yoluna canımı vereyim; seni sevenleri görünce ben de bir boyun eğiciyim.

³ Mürşitlere varın sorun çaresize çare var mıdır? Düşman ile dost olan, dosta ulaşır mı, hiç olur mu?

⁴ Düşman dediğim nefsendir, şu aç gözlülük ile hırındır; dosta âşığım diyen aç gözlülük damarını keser.

5. ‘Âşık nefesine uymadı cânını virdi tuymadı
Kim ki cânına kıymadı oldur ol yalan da‘vîci
- ‘Âşık kendüden el yudı dünyâ vü âhreti kodi
Hîç añmaz bilişi yadı kendüzin yoğa şayıcı
7. **Eşrefoğlu Rûmî** gibi şöyle mücrim arada kul
Arasalar bulunmaya nefsi hevâsı kovıcı

488.

Hüseynî, Beste-i Dede

Müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün

1. Bir yüze düş oldı gözüm yüz biñ gezer dīvānesi
Olmuş cemāli şem‘inüñ ay ile gün pervānesi
- Kendi şunar tolı tolı peymāneler ‘âşıklara
Bir kez elinden nüş iden olur ebed mestānesi
3. [Her] bir kuru lāf ehli dāhil olımaz bu meclise
Ol cânā kıymaz niçe gel disün aña cânānesi
- Bir mülke mālîk eylemiş ‘uşşākını ol pādîşāh
Mülk-i Süleymān añlaruñ yanında bir vîrānesi
5. İki cihānda **Mısrî**ye devlet dahı ‘izzet yiter
Geldükçe yārüñ şunduğı cevherlerüñ her dānesi

⁵ Âşık nefesine uymadı, canını verdi, doymadı; kim canına kıymadı, o yalan davacıdır.

⁶ Âşık kendinden vazgeçti, o dünya ve ahireti bıraktı; kendi özünü yoğa sayan dostu ve yabancıyı hiç anmaz.

⁷ Eşrefoğlu Rûmî gibi şöyle suçlu, arada kul; nefsin isteklerini kovan arasalar bulunmasın.

⁴⁸⁸ **123b.** Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.188. (Erdoğan, 2019:353) Divanda 7 beyit.

¹ Gözümün yüz bin gezen divanesi, bir yüze hayal oldu; ay ve gün senin yüzünün mumunun pervanesi olmuş.

² O âşıklara dolu dolu kadehleri kendi sunar, bir kez elinden için sonsuza kadar sarhoşu olur.

³ Bu meclise bir kuru laf sahibi dahil olamaz, çünkü o canına kıymaz; öyleyse sevgilisi ona nasıl gel, desin?

⁴ O padişah âşıklarını bir mülke sahip etmiş, Süleyman’ın mülkü bile onların yanında bir viranedir.

⁵ Sevgilinin sunduğu cevherlerin her tanesi geldikçe iki cihānda bu Mısrî’ye mutluluktur, sadece bu izzet ona yeter.

489.

Hüseyinî, Beste-i Küçük İmâm*Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*

1. Zühdüñi қо 'aşka düş ehl-i cinān itsüñ seni
Pîr-i 'aşka kulluk it cānāna cān itsüñ seni

Bir zamān bülbül gibi efgānuñ ağdur göklere
Şol-çadar kıl nāleyi kim gülsitān itsüñ seni

3. 'Ār u nāmūsuñ bırak şöhret libāsından soyın
Giy melāmet hırkasın kim öz nihān itsüñ seni

Yüzini yirler gibi ayaklar altında қо kim
Haқ Te'ālā başlar üzre āsumān itsüñ seni

5. Virme rāhat nefsüñe dā'im gāzā-yı ekber it
Ka'be-i dil feth olup dārü'l-emān itsüñ seni

Gel **Niyâzî**nün elinden bir kadeh nüş eyle kim
Maḥv idüp nām u nişānuñ bî-nişān itsüñ seni

490.

Hüseyinî*10'lu hece ölçüsü*

1. Çün saña göñlüm mübtelā düşdi
Derd ü gam baña āşinā düşdi

⁴⁸⁹. **123b.** Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.189. (Erdoğan, 2019:354)

¹ Sen zühdünü bırak, aşka düş! O aşk seni cennet sahibi etsin. Sen aşkın pirine kulluk et! O seni sevgiliye can etsin.

² Bir zaman bülbül gibi bağrımlarını göklere yükselt, şu kadar inle! O seni gül bahçesi etsin.

³ Ar ve namusunu bırak, şöhret elbisesinden soyun; ayıplanma hırkasını giy! O zaman öz seni saklasın.

⁴ Yüzünü yerler gibi ayaklar altına koy! O zaman Hak Teala seni başlar üstüne gökyüzü etsin.

⁵ Nefsine rahat verme, onunla daima büyük mücadele et! O zaman gönül Kabe'si açılıp seni sığınılacak yer etsin.

⁶ Gel Niyâzî'nin elinden bir kadeh iç! O nam ve şanını mahvedip, seni nişansız etsin.

⁴⁹⁰. **123b-124a.** Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.187. (Erdoğan, 2019:352) Divanda 8 beyit.

¹ Gönüm sana mübtela düştüğü için dert ve gam bana tanıdık oldu.

Zühd ü takvāya yār idüm evvel
‘Aşkıla benden hep cüdā düşdi

3. Vā‘iz eydür gel ‘aşkı terk eyle
Nideyüm şabrum bî-vefā düşdi

Kim seni buldı kendi yoğ oldu
Vaşluña ey dost cān bahā düşdi

5. Bu **Niyāzī**nün hīç vücūdunda
Zerre kımadı hep yağa düşdi

491.

Hüseynī

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Bugün Ya‘kūb-ı kâlbe Yūsuf-ı cāndan haber geldi
Kāmīş-i pür-nesīm ile o cānāndan haber geldi
- Açıl ey gözlerüm envār-ı vech-i zū’l-celāliden
Dilā bedr ol-kim ol mihr-i dıraşşandan haber geldi
3. Yerinme nākışum deyü kemāl ehlini gördükde
Kāmu nokşānı tekmīl iden insāndan haber geldi
- Ne kim yağma olındı çekme gam şimden-gerü sen var
Dil-i vīrāndaki ol kenz-i vīrāndan haber geldi

² Evvel zühd ve takvaya sevgili idim, bunlar aşk ile benden hep uzaklaştı.

³ Vaiz söyler: Gel aşkı terk et! Benim sabrım vefasız düştü ne yapayım?

⁴ Ey dost! Kim seni buldu, kendi yok oldu, kavuşman cana māl oldu.

⁵ Bu aşk Niyāzī’nin vücudunda zerre yer bırakmadı, hep yaktı.

^{491.} **124a.** Niyāzī-i Mısrî Dîvânı, ş.170. (Erdoğan, 2019:333)

¹ Bugün kalp Yakub’una can Yusuf’undan haber geldi, rüzgârın gömleği ile o sevgiliden haber geldi.

² Ey gözlerim, Allah’ın yüzünün nurlarından açıl! Ey gönül, sen bedir ol! Çünkü o parlak güneşten haber geldi.

³ Kemal sahiplerini görünce ben eksikim diye yerinme, bütün eksikleri tamamlayan insandan haber geldi.

⁴ Her ne varsa yağmalandı, gel sen bundan sonra gam çekme! Çünkü virane gönüldeki o viran hazineden haber geldi.

5. İdüp dil-hāneyi ta‘mīr otur beytū’l- aḥzānda
Bu şeb baña seher vaktinde mihmāndan haber geldi
- Bu **Mıṣrī**nün vücūdı mıṣrīnuñ oldur şehinşāhı
Ezelden tā ebed ḥükm-i Süleymāndan haber geldi

492.
Hüseynī, Beste-i Üsküdarī ‘Alī

11’li hece ölçüsü

I

1. Uyan behey gāfil ḥ‘āb-ı gāfletden
‘Ömrün geldi geçti haberün var mı
3. Bir haber alduñ mı sırr-ı vaḥdetden
‘Ömrün geldi geçti haberün var mı

II

1. Bu dār-ı rıḥletdür bunda kalınmaz
Hem şoñı fenādur murād alınmaz
3. Kāfile kalkınca gerü dönülmez
Kerbān başı göçdi haberün var mı

⁵ Sen gönül hanesini tamir edip hüznler evinde otur; bu gece bana seher vaktinde gelen misafirden haber geldi.

⁶ Bu Mısrī’nin vücudu Mısır’ın şahlarının şahıdır, çünkü ezelden ebede kadar Süleyman’ın hükmünden haber geldi.

^{492.} **124a-124b.** Bolulu Şeyh Himet ve Divânçesi(Çeviriyazı-Şerh-Sözlük). (Yetkin, 2016:125) Divanda 5 bent.

I

- 1 Ey gafil kişi, gaflet uykusundan uyan!
2 Ömrün geldi geçti, haberin var mı?
3 Vaḥdet sırrından bir haber aldın mı?
4 Ömrün geldi geçti, haberin var mı?

II

- 1 Burası ölme yeridir, burada kalınmaz,
2 Hem sonu kötüdür, burada isteğe kavuşulmaz,
3 Kafele kalkınca geri dönülmez,
4 Kervan başı göçtü, haberin var mı?

III

1. Azığın var mıdur yola gitmege
Döşek hazır mı varup yatmağa
3. Ejder gibi dem çeküp seni yutmağa
Yirler ağzın açmış haberün var mı

IV

1. **Dervîş Himmet** senden evvel gelenler
Kimi kul kimisi sultân olanlar
3. Dünyâ benüm mülküm diyüp yilenler
Ecel hamrın içdi haberün var mı

493.

Hüseynî, Beste-i Kenzî Efendi

Mef'ûlü mefâ 'îlü mefâ 'îlü fe 'ûlün

1. Cânân ilinün güllerinün bâğı göründi
Dost iklîminün lâlesinün dâğı göründi

Envâr-ı Muhammed toğuban tutdı cihânı
Şakķu'l-kamerün mu'cize parmağı göründi
3. Ya'ķûba bugün Yûsufuñ ķoķusu geldi
Eyyûba dahı sıhķhatinün çağı göründi

III

- 1 Yola gitmeye azığın var mıdır?
- 2 Varıp yatmaya döşek hazır mı?
- 3 Ejder gibi kan çekip seni yutmaya,
- 4 Yerler ağzını açmış haberin var mı?

IV

- 1 Dervîş Himmet senden evvel gelenler,
- 2 Kimi kul kimisi sultan olanlar,
- 3 Dünya benim deyip onun peşinden koşanlar,
- 4 Ecel şarabını içti, haberin var mı?

493. **124b.** Şemseddin Sivasî Divanı. (Toparlı, 2017:152) Divanda 5 beyit.

1 Sevgilinin ilinin bağı göründü, dost memleketinin lalesinin işareti göründü.

2 Muhammed'in nurları doğup cihânı tuttu, ayın iki parça olmasının mucizesinin parmağı göründü.

3 Yakub'a bugün Yusuf'un kokusu geldi, Eyüb'e dahi sıhhatinin çağı göründü.

Kaygı gicesi geçti kalmadı kamu korku
Vuşlat düninün gündüzinün ağı göründi

5. Dil-hastasının derdine tīmār irişdi
Şemsîye dahı dostının otağı göründi

Şemsî yine ‘aşk-ıla bugün vecde irişdi
Var ise hayāt ābının ırmağı göründi

494.

Hüseynî

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

I

1. Cām-ı ‘aşkı nūş idüp ser-mest ü hayrān ol yüri
Zerre-i nā-çîz iken mihr-i dıraḥşān ol yüri
3. Kaṭreñi maḥv eyleyüp deryā-yı ‘ummān ol yüri
Geç bu fānīden beḳā mülkine sulṭān ol yüri

II

1. Sağ u sola bakmayup ḡaybū’l-ḡuyūba ol revān
Kühl-i mā zāḡa’l-başardan rūşen olsun çeşm-i cān
3. Cilvegāhuñ olsun ey dil şahn-ı bāḡ [...]
Geç bu fānīden beḳā mülkine sulṭān ol yüri

4 Kaygı gicesi geçti, hiç korku kalmadı, kavuşma gecesinin sabahının beyazlığı göründü.
5 Gönül hastasının derdine iyileştirme ulaştı, Şemsî’ye de dostunun çadırı göründü.
6 Şemsî yine bugün aşk ile vecde ulaştı, galiba ona hayat suyunun ırmağı göründü.
494. **124b-125a.**

I

- 1 Sen aşk kadehini içip başı dönmüş ve sarhoş ol,
2 Çok küçük zerre iken parlak güneş ol,
3 Damlanı mahvedip büyük denizin denizi ol,
4 Bu fani olandan vazgeç, sen ebedilik mülküne sultan ol!

II

- 1 Sen sağa ve sola bakmayıp gizlilerin gizlisine git,
2 Mā zāḡa’l-başar “Göz ne kaydı ne de hedefinden şaştı.” (Necm 53/17) sürmesi senin can
gözüne aydınlatır,
3 Ey gönül! ... bağının avlusu tecellî yerin olsun,
4 Bu fani olandan vazgeç, sen ebedilik mülküne sultan ol!

III

1.

Ġaflet ile saña reh-zen olmasun tûl-i emel

3.

Ey Ġâfûrî fîkr idüp aḥvâlûñi inşâfa gel

Geç bu fâniden beḳâ mülkine sultân ol yûri

495.

Hüseynî

Mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün

1.

Qararum qalmadı cānā görelden sen dil-ārâyı

Ḥadeng-i çeşm-i mestüñdür açan sînemde yarayı

Yanan Tûr-ı vişâlünde tecellî nûrını gördi

Bulupdur Mûsî-veş ol *len terânî*den tesellâyı

3.

Geçür mevc-i mecâzîden irişdür aşl-ı deryāya

Bulup anılayalum tā ki ḥaḳîḳat üzre eşyâyı

Fedâ kıl can ile cismi fenâ rāhında ey sâlik

Virürlerse şaḳın alma Semerḳand u Buḥārâyı

III

1

2

Gaflet ile sana isteklerin çokluğu eşkıya olmasın,

3

Ey Ġâfûrî! Kendi hâlini düşünüp insaf et,

4

Bu fani olandan vazgeç, sen ebedîlik mülküne sultan ol.

495.

125a. Fenâyî Cennet Mehmed Efendi ve Dîvânı, ş.225. (Aydın, 2003:330)

1

Ey sevgili! Sen gönül süsleyeni görünce benim kararım kalmadı, sinemde yarayı açan senin mest olmuş gözünün okudur.

2

Ben de Musa gibi *len terânî* “Mûsâ, tayin ettiğimiz vakitte (Tûr’a) gelip de rabbi onunla konuştuğunda o, “Rabbim! Bana görün; sana bakayım” dedi. Rabbi, “**Sen beni asla göremezsin.** Fakat şu dağa bak; eğer o yerinde durabilirse sen de beni görebilirsin” buyurdu. Rabbi o dağa tecelli edince onu paramparça etti; Mûsâ da bayılıp düştü. Kendine gelince dedi ki: “Seni noksan sıfatlardan tenzih ederim, sana tövbe ettim; ben inananların ilkiyim.”” (A’râf 7/143) ayetinden teselli bulayım; çünkü o sana kavuştuğu Tur dağında yanan tecellî nurunu gördü.

3

Sen bizi Mecazi olan dalgadan geçip denizin aslına ulaştır, bu sayede hakikatle birlikte eşyayı bulup anlayalım.

4

Ey salık! Yokluk yolunda canını ve cismini feda et, verilirse Semerkant ve Buhara’yı sakın alma!

5. Harīm-i zātuña eyle **Fenāyī** bendeñi maḥrem
Geçem tā *ḵābe ḵavsey*nden bulam sırr-ı *ev ednāy*

496.

Hüseynī, Beste-i Şikārī-zāde*11 'li hece ölçüsü*

I

1. Mevlām senüñ cehennemüñ odına
Birligüñ birleyen ḵullar yanar mı
3. Faḵīre raḥm ile iḥsān eylegil
Ḥaḵ yolına giden mällar yanar mı

II

1. Bir kişi kendin ḥarāmdan şaḵına
Sofrasında ḥayır du‘ā okuna
3. Ḳanā‘at eyleyen kendi ḥaḵḵına
Ḥarāma şunmayan eller yanar mı

⁵ Sen Fenāyī kulunu zatının harem dairesine sırdaş et! Böylece ben *ḵābe kavsey*’den “İki yay uzunluğu kadar” (Necm 53/9) geçeyim, *ev ednā* “Öyle ki, iki yay kadar **hatta daha yakın** oldu.” (Necm 53/9) ayetinin sırrını bulayım.

⁴⁹⁶. **125a-125b.** Yûnus Emre: Dîvân-ı İlâhîyât, ş.200. (Tatçı, 2012:879 ‘Âşık Yûnus’)

I

- 1 Mevlâ’m senin cehenneminin ateşine,
2 Birliğini birleyen kullar yanar mı?
3 Fakire merhametle iyilik et,
4 Hak yoluna giden mallar yanar mı?

II

- 1 Bir kişi kendini haramdan sakınsa,
2 Onun sofrasında hayır dua okunsa,
3 Kendi hakkına kanaat eden,
4 Harama uzanmayan eller yanar mı?

III

1. Yavuz dirler cehennemüñ odını
Naşīb itme lezzetini dadını
3. ‘Aşkıla yād iden biñ bir adını
Seni tevḥīd iden diller yanar mı

IV

1. **Yūnus** dir ki pervāne olup yandım
İki faslın[fasılım] er bāğından ڭandım
3. Ben bu ‘aşk[ın] odına çokdan yandım
Yanup da şusayan güller yanar mı

497.

Hüseynî*7’li hece ölçüsü*

I

1. ‘Aşkuñ ile şevkuñla
Kādirīyüz Kādirī
3. Şafā ile zevķile
Kādirīyüz Kādirī

III

- 1 Cehennemin ateşine çetin derler,
2 Onun lezzetini tadını nasip etme!
3 Bin bir adını aşk ile anan,
4 Seni tevhit eden diller yanar mı?

IV

- 1 Yūnus ben pervane olup yandım, der;
2 İki kısımım, er bağından doydum,
3 Ben bu aşkın ateşine çoktan yandım,
4 Yanıp da susayan güller yanar mı?

497. **125b.**

I

- 1 Senin aşkınla şevkinle,
2 Kadirî’yiz Kadirî.
3 Sefa ile zevk ile,
4 Kadirî’yiz Kadirî.

II

1. Yüz sürüben gelmişüz
Himmet-i pîr almışuz
3. Maḥv-ı vücūd itmişüz
Ḳādirîyüz Ḳādirî

III

1. Sulṭānumuz velîdür
Evliyâlar gülîdür
3. Şehr-i Bağdād ilîdür
Ḳādirîyüz Ḳādirî

IV

1. Her kim bu yola girer
Himmet-i pîri alır
3. Derdine dermân bulur
Ḳādirîyüz Ḳādirî

II

-
- 1 Yüz sürüp gelmişiz,
 - 2 Pir himmeti almışız,
 - 3 Vücudu mahvetmişiz,
 - 4 Kadirî'yiz Kadirî.

III

- 1 Sultanımız velidir,
- 2 Evliyalar gülüdür,
- 3 Bağdat şehri ilidir,
- 4 Kadirî'yiz Kadirî.

IV

- 1 Her kim bu yola girer,
- 2 Pir himmeti alır,
- 3 Derdine derman bulur,
- 4 Kadirî'yiz Kadirî.

1. Gel-berü ey t̤alibān
Gör ki ne dir **Süleymān**
3. Sen bu yola gir hemān
Ḳādirīyüz Ḳādirī

498.

Büselik, Beste-i T̤alib Brusevī*Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün*

1. T̤alib-i Ḥaḳḳuñ devāsız derddürür sermāyesi
Anuñ içün āh u zār olur hemīn hem-māyesi

‘Āşıḳuñ ma‘şūḳ yolında derdi artduḳça müdām
Artar anuñ dem-be-dem aḳrān içinde pāyesi
3. ‘Ārifüñ göñlüñi bilmez ḳandadur ḥaḳ-ı cihān
Ol ki ‘anḳādur yire düşmez bil anuñ sāyesi

T̤a‘atüñ iḥlāşa irmez ‘ilmile a‘mālle
‘İzzeti ḳo zilleti tut oldur anuñ māyesi
5. ‘Arz-ı Vāsi‘ ister iseñ kāmīlūñ gir ḳabzına
‘Arş u kürsīden geñişdür bir velīnūñ ayası

Kim ki *mā zāḡa’l-başar* sulṭānınuñ tıflı ola
Mıṣriyā şol feyz-i aḳdes nūrı oldı dāyesi

-
- 1 Ey talipler! Buraya gelin,
 - 2 Gör! Süleyman ne der?
 - 3 Sen bu yola hemen gir,
 - 4 Kadirî’yiz Kadirî.
 498. **125b-126a.** Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, ş.182. (Erdoğan, 2019:345)
 - 1 Hakk’ın talibinin sermayesi devasız derttir, onun için her zaman onun esası ah ve ağlama olur.
 - 2 Āşıḡın sevgili yolunda derdi devamlı artıḳça, onun daima akranları arasında rütbesi artar.
 - 3 Cihān halkı arifin gönlünü bilmez nerededir? Çünkü o gönül Anka’dır, onun gölgesi yere düşmez, sen bunu bil!
 - 4 İlim ile âmelle, senin ibadetin samimiyete ulaşmaz, sen izzeti bırak hakirliği tut! Çünkü onun esası odur.
 - 5 Sen Allah’ı istersen bir kāmīlin eline gir! Çünkü bir velinin elinin içi gök ve makamdan daha geniştir.
 - 6 Ey Mısrî! Her kim *mā zāḡa’l-başar* “**Göz ne kaydı ne de hedefinden şaştı.**” (Necm 53/17) ayetinin sultanının çocuḡu olsa, en mübarek feyzin nuru onun dadısı oldu.

499.
Büselik, Beste-i Dede

14'lü hece ölçüsü

1. Nice bir besleyesin sen bu kıdd ü kâmeti
Düşdüñ dünyâ zevkine unutduñ kıyâmeti

Kerâmeti var deyü halka sâlûsluk şatma
Nefsin müselmân itsün var ise kerâmeti
3. Nefsi müselmân iden Hâk yola toğrı giden
Yarın aña idiser Muḥammed şefâ'ati

Toprakdan yaradıldıñ yine toprakdur yirüñ
Toprak olan kişiler neyler bu 'alâmeti
5. Dervîş kıazan yi yidür bir göñül ele getür
Biñ Ka'beden yegdürür bir göñül 'imâreti

Dervîş Yûnus sen-dahı gerçeklerden olagör
Gerçek erenler imiş cümleñüñ ziyâreti

500.
'Aşîrân, Beste-i Dede

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1. Kıldan incedür kılıcdan keskin ol şâhuñ yolu
Her kemâl ehli kıpusında anuñ ednâ kılı

⁴⁹⁹. **126a.** Yûnus Emre: Dîvân-ı İlâhîyât, ş.380. (Tatçı, 2012:523) Divanda 8 beyit.
¹ Sen bu boy ve posu nasıl besleyesin, çünkü dünya zevkine düştün kıyameti unuttun.
² Sen kerameti var diye halka iki yüzlülük satma! Onun kerameti varsa o önce nefsin Müslüman
 etsin.
³ Nefsin Müslüman edene, Hak yola doğru gidene, Muhammed yarın ona şefaati edecek.
⁴ Toprakdan yaratıldın, yerin yine topraktır; bu alameti toprak olan kişiler ne yapar?
⁵ Dervîş; kıazan, ye, yedir, bir gönlü mutlu et! bir gönlü şenlendirmek bin Kabe'den iyidir.
⁶ Dervîş Yûnus sen dahi gerçeklerden ola! Çünkü herkesin ziyareti gerçek erenler imiş.
⁵⁰⁰. **126a.** Niyâzî-i Mısırî Dîvânı, ş.172. (Erdoğan, 2019:335) Divanda 7 beyit.
¹ O şahın yolu kıldan incedir, kılıçtan keskindir; her kemal sahibi onun kapısında pek aşağı
 kuldur.

‘Ārifūñ bir himmeti var ‘arş aña olmaz maḳām
Sidre vü Tūbā gözetmez kāmīlūñ cān u dili

3. ‘Āḳīlūñ mīzān-ı ‘aḳlī māverāsın almadı
‘Āşīḳuñ ‘āḳiller içre adı mülhid yā deli

Çün muḳaddem *fakru fahrī* didi sultān-ı rusül
Yā ‘aceb mi *fahre züllī* dise bu āḫir velī

5. Zerre zerre kıldı **Mısrīnūñ** vücūdını ḳazā
Ḳatre ḳatre kıldı zātını daḫı ‘aşḳuñ yili

501.

İşfahān

Fe ‘ilātūn fe ‘ilātūn fe ‘ilātūn fe ‘ilūn

1. Vire mi derd-i şanem derdüme dermān vire mi
Vaḳtidür yüregimūñ dem-be-dem artar veremi
- Görebilmem yüzüñi müdde‘īlerden şanem āh
Ey kızıl gül saña kim çekdi dikenden ḫaremi
3. Ḥaylī demdür ben [anuñ] gözlerinūñ ḫastasıyam
Süregelse yüzümūñ üstüne başsa ḳademi
- Yazayum dirse ḳalem kirpiginūñ şerhini ben
Yarayum bıçağ-ıla başdan ayağa ḳalemi

² Arifin bir gayreti var, bu yüzden gök ona makam olmaz; kâmilin canı ve gönlü Sidre ve Tuba ağacına önem vermez.

³ Akıllı olanın akıl terazisi görülen âlemin ötesinde olanı anlamadı, çünkü âşığın akıllılar içinde adı ya dinsizdir ya delidir.

⁴ Bu son veli övünce *züllī* “kuyruğum” dese tuhaf mı? Çünkü peygamberlerin sultanı *fakru fahrī* “**Yoksulluk benim övüncümdür**, ben onunla övünürüm.” (Yılmaz, 1992:49) dedi.

⁵ Bela Mısrî’nin vücudunu parça parça etti, üstelik aşkın yeli onun zatını damla damla etti.

501. 126a-126b.

¹ Çok güzel olan kimse dert verir mi, derdime derman verir mi? Çünkü vaktidir, daima yüreğimin veremi artar.

² Ah çok güzel olan! Ben davacılar yüzünden senin yüzünü göremem. Ey kızıl gül! Sana dikenden haremim kim çekti?

³ O gelip, yüzümün üstüne ayak bassa çünkü çok zamandır ben onun gözlerinin hastasıyım.

⁴ Kalem, onun kirpiğinin şerhini ben yazayım derse, ben o kalemi bıçak ile baştan ayağa yarayım.

5. Yüzümi göklere tutup giceler yalvaruram
Kâfirüñ vire murādın yā baña vermeye mi
- Fazlî** sen mähî dilerseñ yüzini göklere tut
Böyle mahrûm mı koyar çokdur Allāhuñ keremi

502.
Kürdî

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Gel gönül mey-hānesinde kurma bezm-i keşreti
Pîr elinden içmege sa‘y eyle cām-ı vaḥdeti
- Ehl-i ‘irfān hizmetini eyle cān ile qabûl
Eyleme nādān ile ‘ömründe zinhār ülfeti
3. Meskenetle zinde ol ‘ālemde miskīnlik idüp
Şāh-ı ‘uqbā olmağa bā‘iş bu dünyā devleti
- Añma ferdā cennetini ey **Sezâyî** gel bugün
Kim ḥaḳīḳat cenneti oldu ma‘ārif soḥbeti

503.
Kürdî

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

1. Baña mir’āt-ı mezāhirde ne ḥālāt oldu
Şüverüñ cümlesi evhām u ḥayālāt oldu

⁵ Yüzümü göklere tutup geceleri yalvarırım, kâfirin isteğini verse peki ya bana vermesin mi?
⁶ Ey Fazlî, sen de dilerseñ yüzünü göklere tut! O seni mahrum mu bırakır? Çünkü Allah’ın merhameti çoktur.

^{502.} **1^a**. Hasan Sezâyî-i Gülşenî Dîvânı, ş.366. (Özuygun, 2019:342) Divanda 7 beyit.

¹ Sen gel, gönül meyhanesinde kesret meclisini kurma! Sen vahdet kadehini pir elinden içmeye çalış.

² İrfan sahibinin hizmetini can ile kabul et, ömründe cahil ile asla dostluk etme!

³ Sen bu âlemde miskinlik edip miskinlik ile canlı ol! Çünkü bu dünya mutluluğu ahiret şahi olmaya sebeptir.

⁴ Ey Sezâyî sen gel, bugün yarın cenneti anma! Çünkü maarif sohbeti asıl cennettir.

^{503.} **126b**. Abdullah Sıdkî Divanı (İnceleme, Metin, Dizin), ş.129. (Akgül, 2011:150) Divanda 7 beyit.

¹ Bana tecellî aynasından ne hâller oldu? Şekillerin hepsi kuruntular ve hayallerden ibarettir.

Nefse kâr eylemez ol top u tûfengüñ darbı
Zîkr-i Hâk rûha cihâd itmege âlât oldu

3. Beyt-i ma‘mûrî tavâf itmiş göster yâ Rab
Ki o yârûñ sühânı şıdka delâlât oldu

Bu hezâr-ı dile şâyeste maḥal ey **Şıdkî**
Meclis-i hâşş-ı gülistân-ı maḳâlât oldu

504.
Kürdî, ‘Acem

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

I

1. Çün teferrüc eyleyüp bakdum cihânuñ yüzine
Her neye bakdum ise ‘ibret göründi gözüme
3. ‘Âkıl iseñ cân gözin aç tut kulaḳ bu sözüme
Bir degirmendür bu dünyâ un ider bir gün bizi

II

1. Âline aldanma şaḳın mekr-ile hîle kıılır
Virdüğini gerü alır şanma ki bâḳî ḳalır
3. İki taşuñ arasında dânenüñ hâli nolur
Bir degirmendür bu dünyâ un ider bir gün bizi

² O top ve tüfeğin darbesi nefse fayda etmez, ancak Hak zikri ruha mücadele etmesi için vasıtaadır.

³ Ya Rab! Mamur olan evi tavaf etmiş göster; sevgilinin sözü, doğru söze kılavuzdur.

⁴ Ey Sıdkî! Bu gönül bülbülüne uygun olan yerler ve sözler, gül bahçesinin saf meclisidir.

504. 127a.

I

- 1 Dolaşp cihânın yüzüne bakıncı,
2 Her neye baktım ise gözüme bir ibret göründü.
3 Sen akıllı isen can gözünü aç, bu sözüme kulak ver!
4 Bu dünya bir değirmendir, bir gün bizi un eder.

II

- 1 Sakın onun hilesine aldanma! O oyun ile hile eder,
2 Verdiğini geri alır, sanma o ebedi kalır.
3 İki taşın arasında tanenin hâli ne olur?
4 Bu dünya bir değirmendir, bir gün bizi un eder.

III

1. **Cāhidî** geç bu fenādan bakma anuñ āline
 Zehr olur her kim yir ise şunma elüñ balına
 3. ‘Āķil iseñ kıl seyāhat gir Resūlüñ yolına
 Bir degirmendür bu dünyā un ider bir gün bizi

505.

Hicāz, Beste-i Çālāk-zāde*8’li hece ölçüsü*

I

1. Yā Rabbi cennet evine
 Girenlerden eyle bizi
 3. Yarın anda cemālini
 Görenlerden eyle bizi

II

1. Maḥşerde ḥalk ola ḥayrān
 Çok cigerler ola püryān
 3. ‘Arşuñ gölgesinde seyrān
 İdenlerden eyle bizi

III

- 1 Cahidî bu geçici olandan vazgeç, onun hilesine bakma!
 2 Elini, balına sunma! Her kim o balı yer ise o zehir olur,
 3 Sen akıllı isen peygamberin yoluna gir, o yolda seyahat et!
 4 Bu dünya bir değirmendir, bir gün bizi un eder.
 505. **127a.** Yûnus Emre: Dîvân-ı İlâhîyât, ş.194. (Tatçı, 2012:873 ‘Âşık Yûnus’)

I

- 1 Ya Rabbi! Cennet evine,
 2 Bizi girenlerden et!
 3 Yarın orada cemâlini,
 4 Bizi görenlerden et!

II

- 1 Maḥşerde halk hayran olsun,
 2 Çok ciğerler kebab olsun,
 3 Göğün gölgesinde gezinti,
 4 Bizi edenlerden et!

III

1. Bakma dünyā[nın] mālına
Şarf it varın Hāk yolına
3. Berātını sağ eline
Alanlardan eyle bizi

IV

1. Bu dünyānuñ beķāsı yok
Yā aç olmuş yā olmuş tok
3. Terāzūda şevābı çok
Gelenlerden eyle bizi

V

1. Yā Vāhīd ü Ferd ü Ehad
‘Āşīlere eyle meded
3. Cennet içinde tā ebed
Kalanlardan eyle bizi

III

-
- 1 Sen dünyanın malına önem verme,
2 Her şeyini Hak yoluna sarfet!
3 Beratını sağ eline,
4 Bizi alanlardan et!

IV

- 1 Bu dünyanın bekası yok,
2 Ya aç olmuş ya tok,
3 Terazide sevabı çok,
4 Bizi gelenlerden et!

V

- 1 Ey Vahid, Ferd ve Ehad;
2 Asilere yardım et,
3 Cennet içinde sonsuza kadar,
4 Bizi kalanlardan et!

VI

1. Mü'minlere rahmet ola
Münâfıklar mahrûm kıala
3. **Yûnus** eydür toğrı yola
Gidenlerden eyle bizi

506.

Hicâz, Beste-i Receb Efendi*Mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ûlün*

I

1. İdüp 'âşıqlara in'âm-ı küllî
Tecellî eyle Allâhum tecellî
3. Bu[la] her kıuluñ 'aşkıuñla tesellî
Tecellî eyle sulţânım tecellî

II

1. İçür 'âşıqlara şahbâ-yı zâtı
Ki fark itmez olalar kâ'inâtı
3. Müyesser eyleyüp âb-ı hayâtı
Tecellî eyle sulţânım tecellî

VI

-
1. İnanlara merhamet olsun,
 2. İnanmayanlar mahrum kalsın,
 3. Yûnus söyler doğru yola,
 4. Bizi gidenlerden et!
- 506. 127a-127b.** Abdülahad Nûri ve Divanı İnceleme ve Tenkitli Metin ş.121. (Akkaya, 2003:331)

I

1. Âşıklara çok nimet edip,
2. Ey Allah'ım, tecellî et, tecellî!
3. Her kulun aşkınla teselli bulsun,
4. Ey sultanım, tecellî et, tecellî!

II

1. Âşıklara zatının şarabını içir,
2. Onlar kâinatı fark etmez olsunlar,
3. Onlara hayat suyunu nasip edip,
4. Ey sultanım, tecellî et, tecellî!

III

1. Vişālũñ cāmını cānlar idüp nūş
Firāk encāmın itsünler ferāmūş
3. Olalar bāde-i ‘aşķuñla ser-ħoş
Tecellî eyle sulţānum tecellî

IV

1. Açup vahdet eli keşret ħicābın
Cemālũñ vechinũñ keşf it niķābın
3. Görüp cān çeşmi ħüsnũñ āfitābın
Tecellî eyle sulţānum tecellî

V

1. Neķāyışdan münezzeh zātuñ-içün
Cenābuñdan gelen āyātıñ-içün
3. Kerem it Nūrîye ey zāt-ı bî-çün
Tecellî eyle Allāhum tecellî

507.

Ĥicāz

10’lu hece ölçüsü

1. ‘Aşķıla ‘āşık gül-‘izār oldı
Tāze ter göñlüm nev-bahār oldı

III

- 1 Kavuşmanın kadehini canlar içip,
2 Ayrılığın neticesini unutsunlar,
3 Aşkının şarabıyla sarhoş olsunlar,
4 Ey sultanım, tecellî et, tecellî!

IV

- 1 Vahdet eli kesret utanmasını açıp,
2 Tecellî yüzünün perdesini keşfet,
3 Can gözü, O’nun güzelliğinin güneşini görüp,
4 Ey sultanım, tecellî et, tecellî!

V

- 1 Eksiklikten münezzeh zatın için,
2 Cenabından gelen ayetlerin için,
3 Ey eşsiz zat! Nûrî’ye merhamet et,
4 Ey sultanım, tecellî et, tecellî!

^{507.} **127b-128a.** İzzî Divanı (Tenkitli Metin-İnceleme), ş.294. (Kara, 2007:347) Divanda 8 beyit.

¹ Aşk ile aşıklar gül yanaklı oldu; taze, ıslak gönlüm ilkbahar oldu.

Allāhuñ adın ‘āşık añduķça
Züh[d[zikrine] ile zāhid şermsār oldu

3. Nār-ı fırķatde bir ġarīb iken
Vuşlata irdi şehriyār oldu

Ėodi aġyārı ġördi dildārı
Buldı ol yārı bī-ķarār oldu

5. Her seher inler nāleler ile
Ėülşen-i ‘aşķda ol hezār oldu

Ėaķķı tıyanlar ‘aşķa uyanlar
‘İzziyā anlar yāre yār oldu

508.

Ėazel, Beste-i Dede

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün fe ‘ülün

I

1. Musahķhar emrüñe hep cümle eşyā
Senüñdür ķul senüñdür ħükm efendi
3. Elüñ altındadır dünyā vü ‘uķbā
Senüñdür ķul senüñdür ħükm İlāhī

2 Âşık Allah’ın adını andıkça, züht ile zahit mahcup oldu.
3 O ayrılık ateşinde bir kimsesiz iken, kavuşmaya ulaştı, hükümdar oldu.
4 O başkalarını bıraktı, sevgiliyi ġördü; o sevgiliyi buldu, karasız oldu.
5 Her seher o iniltilele inler, çünkü aşkın ġül bahçesinde o bülbul oldu.
6 Ey İzzî! Hakk’ı duyanlar aşķa uyanlar, onlar sevgili ile sevgili oldu.
508. 128a. Azîz Mahmûd Hüdâyî Dîvân-ı İlâhiyât, ş.17. (Tatcı-Yıldız, 2015:53)

I

1 Hep bütün eşya emrine bağlanmış,
2 Ey Efendi! Kul senindir, hüküm senindir.
3 Dünya ve ahiret elinin altındadır,
4 Ey Allah’ım! Kul senindir, hüküm senindir.

II

1. Ne isterseñ idersüñ kudretüñ var
Her işde nice nice hikmetüñ var
3. Esirgersüñ ‘uşatı rahmetüñ var
Senüñdür kul senüñdür hüküm efendi

III

1. Kiminüñ derdine dermân idersüñ
Kimine âteşi gülzâr idersüñ
3. Kimini Muştafâ muhtâr idersüñ
Senüñdür kul senüñdür hüküm efendi

IV

1. Kimüñ kapısına yüzüm süreyüm
Kimüñ dîvânına el kavşurayum
3. Efendümi koyup kanda gideyüm
Senüñdür kul senüñdür hüküm efendi

II

-
- 1 Ne istersen yaparsın, gücün var;
 - 2 Her işte nasıl hikmetin var,
 - 3 Asileri esirgersin, merhametin var,
 - 4 Ey Efendi! Kul senindir, hüküm senindir.

III

- 1 Kiminin derdine derman edersin,
- 2 Kimine ateşi gül bahçesi edersin,
- 3 Kimini seçilmiş Mustafa edersin,
- 4 Ey Efendi! Kul senindir, hüküm senindir.

IV

- 1 Kimin kapısına yüzümü süreyim?
- 2 Kimin huzuruna el kavuşturayım?
- 3 Efendimi bırakıp nereye gideyim,
- 4 Ey Efendi! Kul senindir, hüküm senindir.

V

1. ‘Uşāta rahmet ü gufrān idersün
Göñüller derdine dermān idersün
3. **Hüdāyī**ye ‘aṭā ihsān idersün
Senüñdür kul senüñdür hüküm efendi

509.

Ġazel, Beste-i Ġālāk-zāde*11’li hece ölçüsü*

I

1. Bülbul niçün [böyle] feryād idersün
Ötme bülbul ötme bağrum delindi
3. Varup yad illerde mekân tutarsun
Ötme bülbul ötme bağrum delindi

II

1. Öte öte üstümüzden geçersün
Eski yeñi yaralarum açarsun
3. Senün de kanaduñ vardur uçarsun
Ötme bülbul ötme bağrum delindi

V

- 1 Asilere merhamet ve af edersin,
2 Gönüller derdine derman edersin,
3 Hüdāyī’ye iyilik, güzellik edersin,
4 Ey Efendi! Kul senindir, hüküm senindir.
509. **128a-128b.**

I

- 1 Bülbul niçin böyle bağırsın?
2 Ötme bülbul ötme! Bağrum delindi.
3 Varıp yabancı illerde mekân tutarsın,
4 Ötme bülbul ötme! Bağrum delindi.

II

- 1 Öte öte üstümüzden geçersin,
2 Eski yeni yaralarımı açarsın,
3 Senin de kanadın vardır, uçarsın;
4 Ötme bülbul ötme! Bağrum delindi.

III

1. A bñlbñl āvāzuñ tā ‘arşa çıkdı
Yine yanmışlaruñ bağrını yakdı
3. Senññ de yavruñı şāhin mi kapdı
Ötme bñlbñl ötme bağrum delindi

IV

1. **Dervîş Yñnus** kanaduñ vardur uçduñ
Acı deryāları öte mi geçdüñ
3. Ayrılık şerbetin sen de mi içdüñ
Ötme bñlbñl ötme bağrum delindi

510.

Şehnāz

16’lı hece ölçüsü

1. ‘Aşk cür‘asın şundi baña içdüm oldum mestānesi
Gözüm açdum bağdum gördüm ‘arşdan yüce mey-hānesi

Bu ‘aşk bilinmez āl? ile dağı añlanmaz kāl ile
Mürşid aldanmaz māl ile cāndur anuñ sermāyesi
3. Pīrüm yoluñ toğrı yoldur bu söyleyen ğayrı dildür
Dervîş Yñnus ednā kuldur ol sultānuñ dīvānesi

III

- 1 Ey bñlbñl! Senin yüksek sesin göğe kadar çıktı,
2 Yine yanmışların bağrını yaktı,
3 Senin de yavrunu şahin mi kaptı?
4 Ötme bñlbñl ötme! Bağrım delindi.

IV

- 1 Dervîş Yñnus kanadın vardır uçtun,
2 Acı denizlerden öteye mi geçtin?
3 Ayrılık şerbetini sen de mi içtin?
4 Ötme bñlbñl ötme! Bağrım delindi.

510. 128b.

1 Bana aşk yudumunu sundu, onu içtim, onun sarhoşu oldum. Gözümü açtım, baktım, gördüm; meyhanesi gökten yücedir.

2 Bu aşk hile ile bilinmez, üstelik söz ile anlanmaz; mürşit mal ile aldanmaz, çünkü onun sermayesi candır.

3 Pirim yolun doğru yoldur, bu söyleyen başka dildir; Dervîş Yñnus pek aşağı kuldur, çünkü o sultanın divanesidir.

511.

Sünbüle, Beste-i Dervîş ‘Abdî

Mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün mefâ ‘îlün

1. Cemî‘-i enbîyâlardan Muhammed cümledenüñ şâhı
Yüzi nûrundan almışdur felekler şems ile mâhı

Yedi kat gökleri geçdi kıdem ‘arş üstüne başdı
İrişdi *kābe kavseyne* tavâf eyledi dergâhı
3. Anuñ seyr ü sülûkunda melekler ‘âciz oldılar
Ki biñ yılda varamazlar o bir demde varan râhı

Tecellî-i cemâlini şular kim gördiler bir kez
Anuñ-çün şevkıla dâ’im iderler derdile âhı
5. Kıluram cânımı kırbân senüñ yoluñda ey Ahmed
Nola bir kez yüzüñ görsem seher vakti sehergâhı

Bu **Eşrefoğlu Rûmî**ñün günâhı çokdurur gâyet
Şefâ‘at kıl yâ Muhammed yüzüñ şems ü kamer mâhı

512.

Muḥayyer

^{511.} **129a.** Eşrefoğlu Rûmî ve Dîvânı (İnceleme-Metin), ş.136. (Güneş, 1994:429)

¹ Peygamberlerin hepsinin Muhammed şahıdır; gökler, güneş ile ayı onun yüzünün nurundan almıştır.

² O yedi kat gökleri geçti, gök üstüne ayak bastı; *kābe kavseyne*’e “Öyle ki, **iki yay kadar** hatta daha yakın oldu.” (Necm 53/9) erişti, o dergâhı tavaf etti.

³ Onun gezintisinde ve yolculuğunda melekler aciz oldular, çünkü onlar onun bir anda vardığı yolu bin yılda alamazlar.

⁴ Şunlar Allah’ın cemâlinin tecellîsini bir kez gördüler, onun için şevkle ve dertle ah ederler.

⁵ Ey Ahmet! Canımı senin yolunda kurban ederim; seher vakti yüzünü bir kez görsem ne olur?

⁶ Ey Muhammed! Bu Eşrefoğlu Rûmî’nin günâhı pek çoktur, senin yüzün güneş ve ayın sevgilisidir, sen bize şefaet et!

^{512.} **129a.** Yûnus Emre: Dîvân-ı İlâhîyât, ş.198. (Tatçı, 2012:877 ‘Âşık Yûnus’)

8'li hece ölçüsü

I

1. Ğanî Mevlâm naşîb itse
Varsam ağlayı ağlayı
3. Medîne de Muḥammedi
Görsem ağlayı ağlayı

II

1. Delîl yapışsa elüme
Lebbeyk söyletse dilüme
3. İhrâm bezini belüme
Şarsam ağlayı ağlayı

III

1. Çevre yanı kesme kaya
El kaldurup âmîn diye
3. ‘Arafât da şol vakfeye
Tursam ağlayı ağlayı

I

- 1 Ganî Mevla'm nasip etse,
2 Ağlaya ağlaya varsam.
3 Muhammed'i Medine'de,
4 Ağlaya ağlaya görsem.

II

- 1 Elimi rehber tutsa,
2 Dilime *lebbeyk* "Buyurun" (Telbiye duası) söyletse,
3 İhram bezini belime,
4 Ağlaya ağlaya sarsam.

III

- 1 Çevresi, yanı kesme kaya,
2 El açıp âmin desin,
3 Arafat'ta şu vakfeye,
4 Ağlaya ağlaya dursam.

IV

1. Hıccāc gelür yana yana
Döndi cigercigüm kana
3. Āb-ı zemzem kana kana
İçsem ağlayı ağlayı

V

1. Altun oluk dirler aña
Anı gören kalur taña
3. K̄ara t̄onl̄ı Ka‘be saña
Varsam ağlayı ağlayı

VI

1. Aqıdurlar hayvān kanı
Esirgemez kimse cānı
3. Şol Mināda hac kurbānı
Kessem ağlayı ağlayı

IV

-
- 1 Hacılar yana yana gelir,
2 Ciğerciğim kana döndü,
3 Zemzem suyunu kana kana,
4 Ağlaya ağlaya içsem.

V

- 1 Ona altın oluk derler,
2 Onu gören şaşırıp kalır,
3 Kara elbiseli Kâbe sana,
4 Ağlaya ağlaya varsam.

VI

- 1 Hayvan kanı akıtırlar,
2 Kimse canını esirgemez,
3 Şu Mina’da hac kurbanını,
4 Ağlaya ağlaya kessem.

VII

1. **Dervîş Yûnus** dir cānile
 2. Kûl olmışam îmānile
 3. Dilûm zîkr ü Kûr'ân-ile
 4. Varsam ağlayı ağlayı

513.

Beste-i Eşref-zāde Luţfullāh, 'Irāk*Mefā 'îlün mefā 'îlün mefā 'îlün mefā 'îlün*

1. Görelden yüzünü yārūñ belā baña şikār oldu
 2. İñildüm arttı gün günden gözüm yaşı pınar oldu
 Gözüm dünyāyı hîç görmez akar kanlı yaşum diñmez
 Bu derd ü bu firāk-ile içüm taşum yanar oldu
3. 'Aceb yā Rabbi derddür bu getürmez gözüme uyku
 4. İçümdeki yanan od Hû yaralarum yaçar oldu
 Göñül fikrindedür hayrān bu cān āvāre ser-gerdān
 Bu sevdāya düşeliden dü 'ālem bana tar oldu
5. İñildüm 'āleme tıldı gören dir ki buña noldı
 6. Esirgeyüp bu halka derdi girü baña şorar oldu

VII

- 1 Dervîş Yûnus can ile der,
 2 Ben iman ile kul olmuşum,
 3 Dilimde Kur'an zikri ile,
 4 Ağlaya ağlaya varsam.

513. 129b. Eşrefoğlu Rûmî ve Dîvânı (İnceleme-Metin), ş.135. (Güneş, 1994:428) Divanda 9 beyit.
 1 Sevgilinin yüzünü gördüğümden beri bela bana değerli oldu; benim iniltim günden güne arttı, gözümün yaşı pınar oldu.

2 Benim gözüm dünyayı hiç görmez, kanlı yaşım akar, dinmez; bu dert ve bu ayrılık ile içim dışım yandı.

3 Ey Rab! Tuhaf derttir, bu gözüme uyku getirmez; Hû, benim içimde yanan bir ateştir, o yaralarımı yaktı.

4 Bu can avare ve şaşkındır, çünkü hayran gönül senin fikrindedir; bu sevdaya düştüğümden beri iki âlem bana dar oldu.

5 Benim iniltim âleme doldu, beni gören buna ne oldu? Der. Bu halka derdi esirgeyip yine bana sordu.

Var Eşrefoğlu Rûmî var bu derdi kılma âşikâr
Saña çün derdi zehrin yâr tolı tolı şunar oldu

514.

‘Irâk, Beste-i Dragman Zâkiri

Mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün fe ‘ülün

1. Düşüp ıtlâka terk iden kuyûdı
Görür ol lem‘a-i nûr-ı vücûdı

Olur âşâr-ı esmâ cümle fânî
Beķâ-ender-beķâdur bes şuhûdı
3. Cemâlullâh haķîķat Ka‘besidür
Bu çâr erkânadur şer‘iñ sücûdı

Tarîķat sırrına maķrem olaldan
Dil oldu vech-i bâķînüñ rubûdı
5. ‘Aref sırrında Şahvî ma‘rifet ol
Ola ķalbe füyûzâtuñ vürûdı

515.

‘Irâk, Beste-i Üsküdarî ‘Alî Çelebî

Fe ‘ilâtün fe ‘ilâtün fe ‘ilâtün fe ‘ilün

1. Dir idüm gül yüzüñe olsa gülüñ gözi ķaşı
Yâ benefşe ķoķulu ķaddi ķad-i serv-veşı

⁶ Ey Eşrefoğlu Rûmî sen gel, bu derdi açık etme! Çünkü sevgili sana derdinin zehrini dolu dolu sundu.

^{514.} **129b.**

¹ Kayıtsızlığa düşen, kayıtları terk eden kimse, O’nun vücudunun nurunun parlayışını görür.

² Fani olan her şey onun isimlerinin eserleridir, O’nu tecellisine şahit olanlara bu yeter, O ölümsüzlük içinde ölümsüzlüktür.

³ Allah’ın cemâlî hakikat Ka’besi’dir; şeriâtın secdesi bu dört temeldir.

⁴ Tarikat sırrına sırdaş olduğumdan beri, gönül daima ebedî olanın yüzüne kapıldı.

⁵ Ey Sahvî! Sen ‘aref“Kendini bilen Rabb’ini bilir.” (Yılmaz, 1992:122) sırrında gerçeği bilen ol, böylece kalbe O’nun feyizleri gelsin.

^{515.} **130a.** Dede Ömer Rûşenî Hayâtı, Eserleri ve Dîvânı’nın Tenkidli Metni, ş.77. (Aydemir, 1990:210) Divanda 9 beyit.

¹ Gülün gözü ķaşı olsa yahut menķeşe kokulu servi gibi boyu olsa o zaman ben senin yüzüne güldür derdim.

Hāşe lillāh ki diyem ben de senüñ gül yüzüne
Di nice beñzedeyüm pādişhe hār-keşi

3. Ne ‘aceb kâfir-i bed-gevher-i sengîn-dil imiş
Gelmeyüp rahme senüñ gevherine atdı taşı

Pāk ü şāf oluban evşāf-ı beşerden arınur
Nüş iden la‘l-i lebüñden mey-i bî-gıll u ğışı

5. **Rüşenî** zülf ü ruhuñ yādına tañ mı okusa
Süre-i Nūr u Duḥān *külle ğadātin ve ‘aşı*

516.

‘Irāk, Beste-i Çālāk Şeyḥ Ahmed

16’lı hece ölçüsü

1. Evliyānuñ nazarında yanmayınca durulur mı
‘Aşk ‘âşıkı esrük ider dönmeyince turulur mı
- ‘Aşk yakar kuru ve yaşı inledür tağile taşı
Haḳḳa ‘âşık olan kişi yā uşanur yorulur mı
3. Ğurāb gibi ötmek ile el ḥaḳḳını yutmak ile
Ḥayvān gibi yatmak ile ḥūrî dīdār görülür mi

² Allah korusun ben de senin yüzüne nasıl güldür diyeyim, ben padişahı dikene nasıl benzeteyim, söyle!

³ Taştan olan gönlün kötü cevheri kâfırmiş, buna şaşılır mı? O merhamete gelmeyip senin cevherine taşı attı.

⁴ Temiz yürekli olmanın şarabını senin dudağının kırmızısından içen, temiz ve saf olup beşer vasıflarından arınır.

⁵ Rüşenî, senin saçının ve yanağının hatırına *külle ğadātin ve ‘aşı* “Rablerinin rızâsını isteyerek **sabah akşam** O’na yalvaranları kovma! Onların hesaplarından sana sorumluluk yoktur, senin hesabından da onlara sorumluluk yoktur ki onları yanından uzaklaştırıp da zalimlerden olasın.” (En’âm 6/52) Nur ve Duhan suresi okusa ayıp mı?

^{516.} **130a.**

¹ Evliyanın nazarında, yanmayınca durulur mu? Aşk âşığı sarhoş eder, o dönmeyince durulur mu?

² Aşk kuru ve yaş olan her şeyi yakar, dağ ile taşı inletir; Hakk’a âşık olan kişi, ya usanır yorulur mu?

³ Karga gibi ötmek ile, başkasının hakkını yutmak ile; hayvan gibi yatmak ile, cennet kızı, yüzü görünür mü?

Zıkr ile aşılır beller zıkr ile keşf olur hâller
Tevhîd ile varan kullar dergâhdan [...] sürülür mi

5. Ehl -i tevhîd üñ cengine? Hâkdan ğayrınıñ şun‘una?
Allâh zıkrınıñ men‘ine emr ü fetvâ virilür mi

Emr-i Hâkkuñ virilürse çâre nedür şorulursa
Hamdî bu yolda ölürse şoru hesâb şorulur mı

517.

Segâh

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün fe‘ülün

1. Yitürdüm özümü şöyle ki hâli
İdemem farkı hicrân u vişâli

Nedür mâhiyyeti bu kâ‘inātuñ
Neyedür cümleñüñ âhir me‘âli
3. Nedür bu görinen eşbâh u ervâh
Göremem bir şeyi kim ola hâlî

Hâkîkatde kâmunuñ zâtı birdür
Biri iki görür aḥvel mişâli
5. Nedür bu kahr u luṭf u zulmet ü nûr
Nedür bâkî nedür olan zevâli

Dilerseñ Rüşenî vü Gülşenîyi
Gözün aç gör mişâlidür **Hayâlî**

⁴ Zikir ile dağlar aşılır, zikir ile hâller keşif olur; tevhit ile varan kullar, ... senin dergâhından sürülür mü?

⁵ Tevhit sahiplerinin mücadelesine, Hak’tan başkasının eserine; Allah zikrinin yasağına, emir ve fetva verilir mi?

⁶ Hakk’ın emri verilirse, çare nedir diye sorulursa; Hamdî bu yolda ölürse, ona soru hesap sorulur mu?

^{517.} **130a-130b.** Hayâlî-i Gülşenî Dîvânı, ş.320. (Alvan (Çınar), 1998:320) Divanda 7 beyit.

¹ Şöyle ki ben hâlimi, özümü yitirdim; bundan böyle ayrılığı ve kavuşmayı ayırt edemem.

² Bu kâinatın aslı nedir, her şeyin son mânâsı nedir?

³ Bu görünen şahıslar ve ruhlar nedir? Bir şey ıssız olsa ben onu göremem.

⁴ Hakikatte her şeyin zâtı birdir, o şaşı misali bir olanı iki gibi görür.

⁵ O’nun eziyeti, iyiliği, karanlığı ve aydınlığı nedir; ebedî olan nedir, sonu olan nedir?

⁶ Ruşeni ve Gülşeni’yi görmek istersen; sen gözünü aç, gör! Onlar Hayâlî benzeridir.

518.

Rāḥatü'l-ervāḥ, Beste-i Çālāk-zāde*Mef'ülü mefā'ilün mef'ülü mefā'ilün*

1. Añdum yine ol bezmi mestānelik el virdi
Yağmā[ya] virüp 'aqlum dīvānelik el virdi

Çün zīnet-i zāhirle göñül olmadı ma'mūr
Pes t̄alib-i genc oldum vīrānelik el virdi
3. Çeşmümden akan yaşa şordum ki neden pürsün
Dir ke's-i dil-ārādan peymānelik el virdi

Olmadı göñül k̄āni' vardukça olur t̄āmi'
Şem'-i ruh-ı yār ister pervānelik el virdi
5. Beydāk-ı hevā başın kesmek dilerem bir bir
Bu naṭ'-ı cihān içre ferzānelik el virdi

Sa'y eyle t̄uruş **Şemsī** Hāk-ile enīs olgıl
Şimden-gerü halk-ile bīgānelik el virdi

519.

Evc, Beste-i Zākir-i Drağman*Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*

1. Ey gürūh-ı enbiyā vü evliyānuñ ekremi
Ḥāzret-i Ḥaḳḳuñ Ḥabībi mürselīnūñ a'lemi

^{518.} **130b.** Şemseddin Sivasī Divanı. (Toparlı, 2017:139) Divanda 7 beyit.

¹ Yine o meclisi andım, sarhoşluk bana yardım etti; aklımı yağmaya verdim, divanelik bana yardım etti.

² Çünkü görünen süs ile gönül şenlenmiş olmadı; öyleyse hazinenin talibi oldum, divanelik bana yardım etti.

³ Gözümden akan yaşa sordum, neden bu kadar çoksun? Gönül süsleyenin kadehinin şarabı bana yardım etti, dedi.

⁴ Gönül kanaat eden olmadı, gittikçe aç gözlü olur; çünkü o sevgilinin yanağının mumunu ister, pervanelik bana yardım etti.

⁵ Heves piyonunun başını tek tek kesmek isterim; çünkü bu cihān naatı içinde bilgili kimse bana yardım etti.

⁶ Ey Şemsī! Sen çalış, gayret et, Hak ile dost ol! Şu andan sonra halk ile kayıtsızlık bana yardım etti.

^{519.} **130b-131a.**

¹ Ey peygamberlerin ve evliyanın en cömerti, Hakk'ın sevgilisi, peygamberlerin çok bileni!

Zātuñı hallāk-ı ‘ālem bā’ış-i kevn itmese
Halk ider miydi ‘aceb ol cedd-i pākūñ Ādemi

3. Derdümüñ dermānı sensin cānumuñ cānanı hem
Zahmumuñ ey derdlerüñ dermānı sensin merhemi

Hadd-i zātında Eħadden Aħmedi fark eyleyen
Mīm-i zātuñdur senüñ fark itdi ism-i a‘zamı

5. Her ne deñlü mücrim ise kendi ‘abdüñdür **Hulûş**
Kıl şefâ‘at aña ey esrâr-ı Hakkuñ mahremi

520.

Evc, Beste-i Dede

11’li hece ölçüsü

1. Nazaruñ pāk ise alduñ nazarı
Ger hulûşuñ yoğ ise kıl hazeri

Vuşlat-ı yâri sen de ister iseñ
Ne getürdüñ yâ aña mâ-hazarı

3. Gelüñüz yâre cānumuz virelüm
Çün kuruldı bu yolda cān pāzārı

Himmet az görme pîrlerüñ nazarın
Niçe biñ cāna deger bir er nazarı

521.

‘İrāk, Beste-i Şikārî-zāde

² Âlemi yaratan senin zatını varlık sebebi etmese, acaba o Adem’in temiz ceddini yaratır mıydı?
³ Benim derdimin dermanı hem de canımın sevgilisi sensin. Ey dertlilerin dermanı! Benim yaramın merhemi sensin.

⁴ Aslında Ehad ile Ahmet’i birbirinden ayıran, ism-i azamdaki mim’dır.

⁵ Ey Hakk’ın sırlarının sırdaşı! Hulûş her ne kadar suçlu ise de senin kölendir, sen ona şefaet et!
⁵²⁰. **131a.** Bolulu Himmet Divan Manzum Tarikatname Âdâb-ı Hurde-i Tarikat, ş.72. (Tapsız, 1995:122) Divanda 6 beyit.

¹ Senin bakışın temiz ise sana teveccühle bakıldı, eğer senin samimiyetin yoksa çekin!

² Sen de sevgilinin kavuşmasını ister isen ona daha evvelden hazır olan ne getirdin?

³ Geliniz! Sevgiliye canımızı verelim, çünkü bu yolda can pazarı kuruldu.

⁴ Ey Himmet! Sen pirlerin nazarını hafife alma! Çünkü velinin bir nazarı binlerce can değerindedir.

⁵²¹. **131a.**

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. *Yā Resūlallāh ḥabīb-i ḥālīk-i yektā tuyī*
Ber-güzīn-i zū 'l-celāl-i pāk-i bī-hemtā tuyī
Nāzenīn-i Ḥazret-i Ḥaḳ ṣadr-i bedr-i kā'ināt
Nūr-i çeşm-i enbiyā çeşm-i çerāğ-i mā tuyī
3. *Yā Resūlallāh tu dānī ummetāned 'ācizend*
Reh-numā-yi 'ācizān-i bī-ser u bī-pā tuyī
Der-şeb-i mi 'rāc būdet Cebre'ıl ender-rikāb
Pā nihāde ber-ser-i nüh kunbed-i ḥaḍrā tuyī
5. *Şems-i Tebrīzī ki dāred na 't-i peygamber zi-ber*
Muştafā vu muctebā an seyyid-i a'lā tuyī

522.

10'lu hece ölçüsü

1. 'Aşk bāzırgānı sermāye cānı
 Bahādır gördüm cāna kıyanı
 Vallāh bahādır cān terkin uran
 Şol Circīsleyin cānın kıyanı
3. Tīz çıkarurlar fevka'l-'alāya
 Şol 'İsā gibi dünyā kıyanı

¹ Ey Allah'ın sevgilisi! Eşsiz Yaratıcı'nın elçisi sensin, Allah'ın kulları arasından seçtiği temiz ve benzeri olmayan sensin.

² Ulu Allah'ın nazlısı! Sen kâinatın yüksek dereceli ve en mükemmeli, peygamberlerin gözünün nuru, bizim gözlerimizin ışığı sensin.

³ Ey Allah'ın Elçisi! Bilirsin ki ümmetlerin acizdirler; başsız, ayaksız acizlerin yol göstericisi sensin.

⁴ Miraç gecesi Cebrail rikabında olduğu hâlde dokuz kat yeşil kubbenin üstüne ayak basan sensin.

⁵ Şems-i Tebrîzî peygamberin medhini ezberlemiştir, Mustafa ve Mücteba o ulu Efendi sensin.

522. 131b. Makam ve bestekâr bilgisi bulunmamaktadır. Yûnus Emre: Dîvân-ı İlâhîyât, ş.353. (Tatcı, 2012:494) Divanda 11 beyit.

¹ Aşk tüccarının sermayesi canıdır, ben canına kıyan kimseyi cesur gördüm.

² Allah hakkı için cesur kimse canını terk eden, Circis gibi canını bırakandır.

³ İsa gibi dünyayı bırakanı, şerefın üstüne tez çıkarırlar.

Tîz indürürler tahte's-serāya
Şol Kārūn gibi dünyā seveni

5. Manşūrî gör kim *ene'l-Hak* didi
Ber-dār itdiler işitdūñ anı

'İlmüm var diyü sen mağrūr olma
Merdūd iderler mağrūr olanı

7. 'Āşık olanuñ nişānı vardur
Melāmet olur bellü beyānı

⁴ Karun gibi dünya seveni, toprak altına tez indirirler.
⁵ Sen Mansur'u gör! O *ene'l-Hak* "Ben Hakk'ım." dedi, bu yüzden onu astılar, sen bunu işittin.
⁶ İlmim var diye sen mağrur olma! Mağrur olanı kovarlar.
⁷ Âşık olanın açık belirtisi vardır, o belirti ise ayıplanmadır.

SONUÇ

Mecmualar Osmanlı toplumunda ve edebiyatımızın belirli bir döneminde üretilen edebi ya da edebi olamayan konuları ihtiva eden eserlerdir. Üzerinde çalışılan ve bu tezin konusu olan *İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Osman Ergin Yazmaları OE_Yz_0352 Arşiv Numarası ile Kayıtlı İlahiler Mecmuası* isimli eser 31 varaktan müteşekkil bir mecmuadır. Mecmua karton kapaktır ve rik'a hattıyla tertip edilmiştir. Bu mecmuanın mürettibi ve tertip tarihi ile ilgili bir kayıt bulunmamaktadır. Tezin konusu olan mecmuada yer alan şiirler Arap harflerinden Latin harflerine aktarılmış, bu şiirlerin nesre çevirisi yapılmış ve bu çalışmalardan hareketle inceleme kısmı oluşturulmuştur.

Tezin giriş bölümünde mecmua, ilahî ve musikî kavramlarıyla ilgili özet niteliğinde bilgi verilmiştir. Akabinde mecmua şekil ve muhteva yönünden bir incelemeye tabi tutulmuştur. Bunun neticesinde mecmuada kimliği belirlenmiş 123 farklı şaire ve kimliği belirlenememiş 13 farklı şaire ait toplamda 522 şiirin bulunduğu tespit edilmiştir. Mahlasa rastlanmayan 7 şiirin de 5 tanesinin kime ait olduğu araştırmalarımız neticesinde tespit edilmiştir.

Mecmuada yer alan şiirlerin üzerinde kırmızı mürekkeple makam ve bestekâr bilgilerinin bulunmaktadır. Mecmuada ismi geçen 61 bestekâr vardır. Bu bestekârlardan 12 tanesi hakkında bilgi bulunamamış, kimlikleri tespit edilememiştir. 49 bestekârın ise kimlikleri tespit edilebilmiştir. Mecmuada 61 makam ismi bulunmaktadır. Şairler, bestekârlar ve makamlarla ilgili daha ayrıntılı bilgiler çalışmanın inceleme kısmında verilmiştir.

Mecmuada yer alan ayetler, hadisler, Arapça ifadeler, deyimler, peygamberler, tarikatlar, ülke/yer isimleri, dinî ve menkıbevî şahsiyetler ile ilgili bir çalışma da yapılmış, bu çalışmalara inceleme kısmında yer verilmiş ve şiirlerin özellikle deyimler ve ayetler yönünden zengin bir içerik barındırdığı belirlenmiştir.

Mecmuada toplam 333 gazel, 162 murabba, 8 kıta, 8 muhammes, 3 kaside, 2 müseddes, 1 tahmis, 1 terci-i bend, nazım şekliyle yazılmış şiir bulunmaktadır. Mecmuadaki şiirlerin 4 tanesinin nazım şekli tespit edilememiştir.

Mecmuada hem aruz vezniyle hem de hece ölçüsüyle yazılmış şiirler bulunmaktadır. Mecmuada en fazla kullanılan aruz vezni fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün veznidir. 128 şiirde bu vezin kullanılmıştır. En fazla kullanılan hece vezni ise 11'li ve 16'lı hece ölçüsüdür. 28'er şiirde bu vezinler kullanılmıştır. 1 şiirin vezni ise tespit edilememiştir.

Mecmuada bulunan şiirlerin devriye, şathiye, ilahî, na't, hicviye, münacat, medhiye, mersiye, nutuk ve tevhid gibi nazım türlerinden oluştuğu tespit edilmiştir. En çok kullanılan nazım türünün ilahî olduğu saptanmıştır. Mecmuada 323 tane şiirin ilahî nazım türü olduğu tespit edilmiştir. 2 şiirin ise türü belirlenememiştir. Nazım türlerinin tamamı dinî/tasavvufî konuları işlemektedir.

Bu çalışmalar neticesinde mecmuanın edebî ve kültürel bir değer taşımanın yanı sıra Türk musikisi açısından da bir değer ihtiva ettiği sonucuna varılmıştır. Bu çalışmayla günümüzde yapılan mecmua çalışmalarına ve bundan sonra yapılacak olan çalışmalara ufak da olsa bir katkı sağlanması amaçlanmıştır.

KAYNAKÇA

- ACAR, Burcu** (2020). **Konya Büyükşehir Belediyesi Koyunoğlu Müzesi ve Kütüphanesi'ndeki 13215 Numaralı Güfte Mecmuası ve 14717 Numaralı Şiir Mecmuasının “Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi”ne (Mestap) Göre Tasnifi**, (Danışman: Doç. Dr. İncinur Atik Gürbüz), Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, Yüksek Lisans Tezi.
- Ahterî Mustafa Efendi** (2014). **Ahterî-i Kebîr**, 2. Baskı, İstanbul: T.C. Kültür Bakanlığı Yayıncılık Nadir Eserler Kitaplığı.
- AK, Coşkun** (1977). **Muhibbi Divanı**, (Danışman: Prof. Dr. M. Kaya Bilgegil), Atatürk Üniversitesi, İslâmî İlimler Fakültesi, Erzurum, Doktora Tezi.
- AKATAY, Tuğba** (2020). **III. Selim’ in Terkip Ettiği Sûzî-Dilâra ve Şevk-û Tarâb Makamlarında Bestelediği Eserlerin Makam, Usûl ve Form Açısından İncelenmesi**, (Danışman: Doç. Dr. Serhat Yener), Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun, Yüksek Lisans Tezi.
- AKBULUT, Yusuf** (1990). **Klâsik Türk Müziği Şarkı Formu’nda Usûl- Arûz Vezni İlişkisi**, Konya Sanatta Yeterlik Tezi.
- AKÇARA, Mehmet** (2015). **Sıdkî, Abdullah Sıdkî Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sidki-abdullah-sidki-efendi>, (Erişim Tarihi:13.08.2023).
- AKÇARA, Mehmet** (2015). **Sırrî, Eşref-zâde Şeyh Abdülkadir Sırrî Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sirri-esrefzade-seyh-abdulkadir>, (Erişim Tarihi:11.08.2023).
- AKÇAY, Gülçiçek** (2014). **Halîlî, Halîl İbrâhim**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/halili-halil-ibrahim>, (Erişim Tarihi:16.07.2024).
- AKGÜL, Ahmet** (2011). **Abdullah Sıdkî Divanı (İnceleme, Metin, Dizin)**, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Selami Turan), Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta, Yüksek Lisans Tezi.
- AKIN, Mücahit** (2010). **Divançe-i Fahrî (İnceleme-Metin)**, (Danışman: Prof. Dr. İlhan Genç), Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, Yüksek Lisans Tezi.
- AKKAYA, Hüseyin** (2003). **Abdülahad Nûri ve Divanı**, İstanbul: Kitabevi.
- AKKAYA, Hüseyin** (2015). **Nûrî, Abdülahad**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nuri-abdulahad>, (Erişim Tarihi:30.07.2023).
- AKKAYA, Hüseyin** (2015). **Şemsî, Şemseddîn Sivasî**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/semsi-semseddin-sivasi>, (Erişim Tarihi:07.10.2023).
- AKKAYA, Mehmet** (1992). **Şemsî Paşa Divânı (İnceleme-Edisyon Kritikli Metin)**, (Danışman: Prof. Dr. Kemâl Yavuz), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Doktora Tezi.
- AKKESE, Ayten** (2014). **Muhyiddin Rûmî Ve Divançesi (İnceleme-Metin)**, (Danışman: Prof. Dr. Ahmet Mermer), Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Yüksek Lisans Tezi.

- AKSOY, Hasan** (2003). **Mehmed Muhyiddin, Bezcizâde**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/mehmed-muhyiddin-bezcizade>, (Erişim Tarihi:06.10.2023).
- AKSOY, Hasan** (2003). **Mehmed Sâdık Efendi**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/mehmed-sadik-efendi>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- AKSOY, Hasan** (2003). **Mehmed Zaîfî Efendi**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/mehmed-zaifi-efendi>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- AKSOY, Hasan** (2007). **Receb Çelebi, Çömlekçizâde**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/receb-celebi-comlekczade>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- AKSOY, Hasan** (2020). **Mustafa Efendi, Karaoğlan**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/mustafa-efendi-karaoglan>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- AKSOY, Ömer Asım** (1984). **Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü II Deyimler Sözlüğü**, Dördüncü Baskı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- AKSOYAK, İsmail Hakkı** (2014). **Derviş Mûsâ**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/dervis-musa>, (Erişim Tarihi:24.07.2023).
- AKSOYAK, İsmail Hakkı** (2013). **Feyzullâh Efendi, Vahyî-zâde Mehmed**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/feyzullah-efendi-vahyizade-mehmed>, (Erişim Tarihi:24.07.2023).
- AKSOYAK, İsmail Hakkı** (2013). **Gafûrî, Şeyh Mahmud Gafûrî Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/gafuri-seyh-mahmud-gafuri-efendi>, (Erişim Tarihi:24.07.2023).
- AKSOYAK, İsmail Hakkı** (2014). **Fâiz, Mustafâ, Börekçi-zâde**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/faiz-mustafa-borekcizade>, (Erişim Tarihi:11.08.2023).
- AKSOYAK, İsmail Hakkı** (2014). **Fethî, Bolbolcu-zâde/Bübülcü-zâde Şeyh Abdülkerîm Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fethi-bolbolcuzade-seyh-abdulkerim>, (Erişim Tarihi:21.07.2023).
- AKSOYAK, İsmail Hakkı** (2014). **Hasan/Ümmî Sinan-zâde, Şeyh Hasan Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hasan-ummi-sinanzade-seyh-hasan>, (Erişim Tarihi:24.07.2023).
- AKSOYAK, İsmail Hakkı** (2014). **Himmet/Abdî, Şeyh Himmet Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/himmet-abdi-seyh-himmet-efendi>, (Erişim Tarihi:13.08.2023).
- AKSOYAK, İsmail Hakkı** (2014). **Hulûs, Enfi/Burnaz Hasan Ağa**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hulus-enfi-burnaz-hasan-aga>, (Erişim Tarihi:13.08.2023).
- AKSOYAK, İsmail Hakkı** (2014). **Lütfî, Lütfullâh, Hoca-zâde**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/lutfi-lutfullah-hocazade>, (Erişim Tarihi:11.08.2023).
- AKSOYAK, İsmail Hakkı** (2014). **Üftâde-zâde, Kutb İbrahim Sadık Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/uftadezade-kutb-ibrahim-sadik-efendi>, (Erişim Tarihi:24.07.2023).

- AKSOYAK**, İsmail Hakkı (2014). **Vahyî**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/vahyi-mdbir>, (Erişim Tarihi:04.11.2023).
- AKSOYAK**, İsmail Hakkı (2015). **Hüdâyî, Ahî-zâde Hüseyin Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hudayi-ahizade-huseyin-efendi>, (Erişim Tarihi:09.08.2023).
- AKSOYAK**, İsmail Hakkı (2015). **İzzî, Eşref-zâde İzzeddîn Ahmed Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/izzi-esrefzade-izzeddin-ahmed-efendi>, (Erişim Tarihi:07.10.2023).
- AKSOYAK**, İsmail Hakkı (2015). **Merkezî, Şeyh Mûsâ Merkez Muslihiddîn Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/merkezi-seyh-musa-merkez-muslihiddin>, (Erişim Tarihi:04.11.2023).
- AKSOYAK**, İsmail Hakkı (2015). **Recâ'î, Mehmed Şâkir**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/recai-mehmed-sakir>, (Erişim Tarihi:11.08.2023).
- AKSOYAK**, İsmail Hakkı (2015). **Refî'/Sa'îd, Kâtib-zâde Mehmed Refî Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/refi-said-katibzade-mehmed-refi>, (Erişim Tarihi:24.07.2023).
- AKYOL**, Gülten (2020). **Sıyâmzâde Hasan Hamdî Divanı (İnceleme-Metin)**, (Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Sevda Önal Kılıç), Atatürk Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Erzurum, Yüksek Lisans Tezi.
- ALBAYRAK**, Nurettin (1995). **Ferhad ve Şirin**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/ferhad-ve-sirin>, (Erişim Tarihi: 21.05.2024).
- ALPTEKİN SARIOĞLU**, Leyla ve Himmet Konur (2014). **Cemâl-i Halvetî**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/cemali-halveti>, (Erişim Tarihi:24.07.2023).
- ALVAN (ÇINAR)**, Türkan (1998). **Hayâlî-i Gülşenî Dîvânı**, (Danışman: Doç. Dr. Yekta Saraç), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Yüksek Lisans Tezi.
- ALVAN**, Türkan ve M. Hakan Alvan (2019). **Saz ve Söz Meclisi “Şiir ve Musıkî Medeniyetimiz”**, 2. Baskı, İstanbul: Şule Yayınları.
- ARKAN**, Abdülhakim (2020). **Saida Divanı (İnceleme-Metin)**, (Danışman: Dr. Öğretim Üyesi Kadir Turgut), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Yüksek Lisans Tezi.
- ARSLAN**, Mustafa (2006). **Muhyî Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divanı**, (Danışman: Prof. Dr. Ahmet Mermer), Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Doktora Tezi.
- ASLAN**, Üzeyir (2013). **Fahrî, Mehmed**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fahri-mehmed>, (Erişim Tarihi:07.10.2023).
- ASLAN**, Üzeyir (2014). **Yahyâ, Şeyh Yahya Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/yahya-seyh-yahya-efendi>, (Erişim Tarihi:25.07.2023).
- ATAY**, Ayşe (2014). **Resul Rıza; Hayatı, Sanatı ve Şiirleri**, (Danışman: Prof. Dr. Ali Erol), Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, Doktora Tezi.
- ATEŞ**, Erdoğan (1999). **Türk Din Mûsikisinde Hatip Zâkirî Hasan Efendi'nin Hayatı ve Eserleri**, (Danışman: Prf. A. Ayhan Altıkuşlar), Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta, Yüksek Lisans Tezi.

- ATİK GÜRBÜZ**, İncinur (2014). **Çâresiz, Şeyh İlyas, Sakızlı İlyas Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/caresiz-seyh-ilyas-sakizli-ilyas>, (Erişim Tarihi:11.08.2023).
- ATİK GÜRBÜZ**, İncinur (2014). **Şemsî, Seyyid Mehmed Şemseddin Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/semsi-seyyid-mehmed-semseddin-efendi>, (Erişim Tarihi:16.07.2024).
- ATİK**, Hikmet (2003). **Nakşî Ali Akkirmânî Dîvânı (İnceleme-Metin)**, (Danışman: Prof. Dr. Mehmet Akkuş), Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Doktora Tezi.
- ATİK**, Hikmet (2015). **Nakşî, Ali**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/naksi-ali>, (Erişim Tarihi:04.11.2023).
- AVCI**, Casim (2008). **Rum**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/rum>, (Erişim Tarihi: 06.05.2024).
- AVŞAR**, Ziya (2014). **Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî, Muhammed Celâleddîn, Hudâvendigâr**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/mevlana-celaeddini-rumi-muhammed>, (Erişim Tarihi:11.08.2023).
- AYAN**, Hüseyin (1990). **Nesimî Divanı**, Ankara, Akçağ Yayınları.
- AYDEMİR**, Sema (1990). **Dede Ömer Rûşenî (Hayâtı, Eserleri ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni)**, (Danışman: Prof. Dr. Hüseyin Ayan), Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, Yüksek Lisans Tezi.
- AYDIN**, Abdullah (2003). **Fenâyî Cennet Mehmed Efendi ve Dîvânı**, (Danışman: Prof. Dr. Cemâl Kurnaz), Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Yüksek Lisans Tezi.
- AYDIN**, Abdullah (2009). **Hanyalı Nûrî Osmân ve Dîvânı**, (Danışman: Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak), Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Doktora Tezi.
- AYDIN**, Abdullah (2013). **Câhidî, Ahmed**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/cahidi-ahmed>, (Erişim Tarihi:13.08.2023).
- AYDIN**, Abdullah (2013). **Fenâyî, Cennet Mehmed Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fenayi-cennet-mehmed-efendi>, (Erişim Tarihi:07.10.2023).
- AYDIN**, Abdullah (2014). **Fenâyî/ Halvetî, Şeyh Mehmed Fenâyî Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fenayi-halveti-seyh-mehmed-fenayi>, (Erişim Tarihi:11.08.2023).
- AYDIN**, Abdullah (2014). **Hamdî, Şeyh Seyyid Ahmed Hamdî Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hamdi-seyh-seyyid-ahmed-hamdi-efendi>, (Erişim Tarihi:13.08.2023).
- AYDIN**, Mehtap (2007). **Bîçâre Dîvânı İnceleme-Metin**, (Danışman: Doç. Dr. Bilâl Kemikli), Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa, Yüksek Lisans Tezi.
- AYDINLI**, Osman (2009). **Semerkant**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/semerkant>, (Erişim Tarihi: 06.05.2024).
- AYDOĞMUŞ YÜCE**, Emine (2010). **Abdürrahim Tirsî ve Divanı**, (Danışman: Prof. Dr. Mustafa Kara), Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa, Yüksek Lisans Tezi.
- AYHAN**, Emrah (2000). **Nakşî Dîvânı**, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Nejat Sefercioglu), Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Yüksek Lisans Tezi.

- AYNUR**, Hatice ve diğerleri (2017). **Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları XII Metin Neşri: Problemler, Tespitler, Öneriler**, Birinci Basım, İstanbul: Klasik Yayınları.
- AYPAY**, A. İrfan (1992). **Nahîfî Süleymân Efendi (Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Divanı'nın Tenkitli Metni)**, (Danışman: Prof. Dr. Hüseyin Ayan), Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, Doktora Tezi.
- AZAMAT**, Nihat (2001). **Kādiriyye**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/kadiriyye>, (Erişim Tarihi: 06.05.2024).
- AZARKAN**, Muhammed Şerif (2013). **Mehmed Said Pertev Paşa Dîvânı (Transkripsiyon ve Tahlil)**, (Danışman: Prof. Dr. Abdurrahman Acar), Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır, Yüksek Lisans Tezi.
- BAKİ**, Zeynep Safiye (2015). **Nasuhî, Mehmed Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nasuhi-mehmed-efendi>, (Erişim Tarihi:21.07.2023).
- BALBABA**, Sefa (2009). **Kemal Ümmî Divanı Tenkitli Metin-İndeks**, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Lütfi Alıcı), Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş, Yüksek Lisans Tezi.
- BALTALI**, Seval (2016). **Mehmed Adlî Divanı**, (Danışman: Doç. Dr. Fatih Başpınar), Kırklareli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırklareli, Yüksek Lisans Tezi.
- BAŞ**, Münire Kevser (2014). **Rûşenî, Dede Ömer**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ruseni-dede-omer>, (Erişim Tarihi:30.07.2023).
- BAŞPINAR**, Fatih (2011) "" Tasavvuf Sözlüğü (İstîlâhât-ı İnsân-ı Kâmil)" Adlı Eserdeki Manzum Metinlerde Okuma Hataları", **International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic**, Volume 6/2 Spring, p. 229-246.
- BAŞPINAR**, Fatih; **Beyânî Dîvân İnceleme-Metin**, Kültür ve Turizm Bakanlığı, ekitap. kulturturizm.gov.tr, (Erişim Tarihi:30.10.2020).
- BAYRAM**, Ömer (2013). **Abdî, Himmet-zâde, Şeyh Abdullâh Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/abdi-himmetzade>, (ET:30.07.2023).
- BEKTAŞ**, Ekrem (2014). **Nazmî, Şeyh Mehmed Nazmî**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nazmi-seyh-mehmed-nazmi>, (Erişim Tarihi:24.07.2023).
- BEKTAŞ**, Halime (2005). **Şeyh Mehmed Nazmî Dîvânı (Edisyon Kritik, İnceleme)**, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Ahmet Ölmez), Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas, Yüksek Lisans Tezi.
- BENLİOĞLU**, Selman (2018). **Saray ve Mûsikî III. Selim ve II. Mahmud Dönemlerinde Mûsikînin Himayesi**, 1. Baskı, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- BİLGİN**, A. Azmi (2009). **Sinâniyye**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/sinaniyye>, (Erişim Tarihi: 06.05.2024).
- BİRGÖREN**, Hamdi (2014). **Îsâ Mahvî, Sukûkî-zâde, Şeyh Îsâ Mahvî Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/isa-mahvi-sukukizade-seyh-isa-mahvi>, (Erişim Tarihi:21.07.2023).
- BOLAY**, Süleyman Hayri (1988). **Âdem**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/adem--peygamber>, (Erişim Tarihi:11.05.2024).

- BOZKURT**, Nebi ve Mustafa Sabri Küçükaşcı (2003). **Medine**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/medine>, (Erişim Tarihi: 04.05.2024).
- BOZKURT**, Nebi ve Mustafa Sabri Küçükaşcı (2003). **Mekke**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/mekke>, (Erişim Tarihi: 04.05.2024).
- CEBECİOĞLU**, Ethem (1997). **Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü**, Birinci Basım, Ankara: Rehber Yayıncılık.
- CEVİZ**, Nurettin (2015). **Hakkı, Erzurumlu İbrahim Hakkı**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hakki-erzurumlu-ibrahim-hakki>, (Erişim Tarihi:05.11.2023).
- CEYHAN**, Semih (2010). **Şems-i Tebrîzî**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/sems-i-tebrizi>, (Erişim Tarihi:04.11.2023).
- ÇAĞLIŞLEK**, Aynur (1991). **Yahya Nazım Divanı II (Transkripsiyonlu Metin)**, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Ümit Tokatlı), Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, Yüksek Lisans Tezi.
- ÇAKIR**, Emine (2014). **Azîzî**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/azizi>, (Erişim Tarihi:25.07.2023).
- ÇAKIR**, Emine (2014). **Şerifi, Tekirdağlı**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/serifi-tekirdagli>, (Erişim Tarihi:09.08.2023).
- ÇAKIR**, Emine (2015). **Müderriş, Yahya Efendi, Beşiktaşlı Şeyh Yahya Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/muderris-yahya-efendi-besiktasli>, (Erişim Tarihi:09.08.2023).
- ÇAKIR**, Emine (2015). **Şaban Dede**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/saban-dede>, (Erişim Tarihi:30.07.2023).
- ÇAKIR**, Emine ve Erdem Can Öztürk (2013). **Seyyid Seyfi/Seyyid Nizamoğlu, Şeyh Seyyid Seyfullah Kasım b. Şeyh Seyyid Nizameddin Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/seyyid-seyfi-seyyid-nizamoglu-seyh>, (Erişim Tarihi:29.04.2023).
- ÇAKIR**, Mustafa Sefa (2018). **Yahyâ Nazîm Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin)**, (Danışman: Prof. Dr. Mehmet Arslan), Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas, Doktora Tezi.
- ÇAKIR**, Müjgân (2014). **Nutkî, Şeyh Muslihiddin Mustafa Nutkî Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nutki-seyh-muslihiddin-mustafa>, (Erişim Tarihi:11.08.2023).
- ÇAMYAR**, Erol (2014). **Nakşibendî Mehmed Murâd Dîvânı (İnceleme-Metin)**, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Muhammet Kuzubaş) Ordu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ordu, Yüksek Lisans Tezi.
- ÇAVUŞOĞLU ÖZKET**, İrem (2014). **Sıdkî Derviş Mehmed Divanı (Metin İnceleme)**, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Yakup Poyraz), Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun, Yüksek Lisans Tezi.
- ÇELEBİ**, İlyas (1998). **Hızır**, Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/hizir>, (Erişim Tarihi: 07.05.2024).
- ÇETİN**, Rıdvan (2014). **XIX. Yüzyıl Mutasavvıf Şairlerinden Seyyid Süleymân Mahvî Dîvânı (İnceleme-Metin)**, (Danışman: Doç. Dr. Atilla Batur), Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya Yüksek Lisans Tezi.

- ÇIPAN, Mustafa (1991). Fasîh Ahmed Dede Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni**, (Danışman: Doç. Dr. Gönül Ayan), Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa, Doktora Tezi.
- ÇİFTÇİ, Kibele Kıvılcım (2014). Türk Mûsikîsi Makâm Eğitiminde Kullanılabilirliği Bakımından Mehmet Zekâî Dede Efendi'nin Beste Formundaki Eserlerinin Analizi**, (Danışman: Doç. Dr. Sema Sevinç), Necmettin Erbakan, Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya, Doktora Tezi.
- DEMİR, Zehra Sema (2015). Kenzî, Ayaşlı Kenzî, Kenzî-i Rumî, Hasan**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kenzi-ayasli-kenzi-kenzii-rumi>, (Erişim Tarihi:07.10.2023).
- DEMİRALAY, Mehmet (2007). Hüdâyî-i Kadîm (16. yy) ve Dîvânı İnceleme-Tenkidli Metin**, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Selami Turan), Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta, Yüksek Lisans Tezi.
- DEMİRCİ, Kürşat (2001). Kafdağı**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/kafdagı>, (Erişim Tarihi: 04.05.2024).
- DERDİYOK, İ. Çetin (1988). Cemâlî Dîvânı (İnceleme-Metin)**, (Danışman: Prof. Dr. Mine Mengi), Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana, Yüksek Lisans Tezi.
- DİLÇİN, Cem (2016). Örneklerle Türk Şiir Bilgisi**, Onbirinci Baskı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- DİLÇİN, Cem; (2011) "Divan Şiirini Günümüz Türkçesine Aktarma ve Dil İçi Çeviri" Divan Şiiri ve Şairleri Üzerine İncelemeler**, Birinci Baskı, İstanbul, Kabalcı Yayınevi, s. 225-248.
- DOĞAN, Güler (2010). Edirneli Nazmî Dîvânı (Transkripsiyonlu Metin-İnceleme) 1. Cilt**, (Danışman: Prof. Dr. Orhan Bilgin), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, Doktora Tezi.
- DOĞANER, Suna (2004). Mısır**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/misir>, (Erişim Tarihi: 04.05.2024).
- DURBİLMEZ, Bayram (1998). Muhyiddîn Abdal Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin)**, (Danışman: Doç. Dr. İsmail Görkem), Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elâzığ, Doktora Tezi.
- DURMAZ, Gülay (2013). Muhibbî**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/muhibbi>, (Erişim Tarihi:07.10.2023).
- DURMUŞ, İsmail (2003). Leylâ ve Mecnûn**, Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/leyla-ve-mecnun>, (Erişim Tarihi: 21.05.2024).
- DURU, Necip Fazıl (2014). Hakîkî, Ağa-zâde Mehmed Dede**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hakiki-agazade-mehmed-dede>, (Erişim Tarihi:11.08.2023).
- DUYMAZ, Ali (2013). Aczî, Mürid-zâde Aczî Ağa**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/aczi-muridzade-aczi-aga>, (Erişim Tarihi:11.08.2023).
- ECE, Selami (2015). Klasik Türk Edebiyatı Araştırma Yöntemler (1-2)**, 1. Baskı, Erzurum: Eser Basım Yayın Dağıtım Matbacılık.
- EFE, Mustafa (2018). Mehmet Şemseddin Ulusoy'un Eş'âr-ı Şemsî Adlı Dîvânı (İnceleme-Metin)**, (Danışman: Prof. Dr. Bilal Kemikli), Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa, Doktora Tezi.

- EFE, Zahide (2020). **Nakşî, İbrahim Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ibrahim-efendi>, (Erişim Tarihi:06.10.2023).
- EGÜZ, Esra (2009). **Priştineli Nûrî Divanı ve İncelenmesi**, (Danışman: Prof. Dr. A. Azmi Bilgin), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Yüksek Lisans Tezi.
- EKE, Nagehan U. (2014). **Cismî, Şeyh İsmâil Cismî Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/cismi-seyh-ismail-cismi-efendi>, (Erişim Tarihi:11.08.2023).
- EKE, Nagehan U. (2014). **Hakkı, Bursalı İsmail Hakkı Bursevî**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hakki-bursali-ismail-hakki-bursevi>, (Erişim Tarihi:05.11.2023).
- EKİCİ, Hasan (2010). **Hasan Hilmi Edirnevî Dîvânı (İnceleme-Metin)**, (Danışman: Doç. Dr. Kâzım Yoldaş), İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya, Yüksek Lisans Tezi.
- EKİNCİ, Ramazan (2014). **Eşref-i Sâni, Şeyh Seyyid Mehmed**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/esrefi-sani-seyh-seyyid-mehmed>, (Erişim Tarihi:04.11.2023).
- EKİNCİ, Ramazan (2014). **Nazîf, Hacı Mü'min-zâde Seyyid Abdullah Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nazif-haci-muminzade-seyyid-abdullah>, (Erişim Tarihi:11.08.2023).
- EKİNCİ, Ramazan (2014). **Sahvî, Sâlih Mehmed Efendi (Îsâ-zâde)**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sahvi-salih-mehmed-efendi-isazade>, (Erişim Tarihi:30.07.2023).
- ELİAÇIK, Muhittin (2014). **Emîr Sultân, Şemseddîn, Muhammed bin Alî, Şeyh Seyyid Muhammed Buhârî, Emîr Buhârî**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/emir-sultan-semseddin-muhammed>, (Erişim Tarihi:30.07.2023).
- ERBAY, Ömür (2013). **Şeyh Muhyiddin Akbiyık Divanı ve Hikayat-ı Nayı (Metin-İnceleme)**, (Danışman: Doç. Dr. Selami Ece), Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, Yüksek Lisans Tezi.
- ERCİLASUN, Ahmet B. (2015). **Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi**, 15. Baskı, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayıncılık.
- ERDEM, Melike (1994). **Bursalı Talib ve Divânı Tenkidli Metin ve İnceleme**, (Danışman: Prof. Dr. Günay Kut), Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul, Yüksek Lisans Tezi.
- ERDEMİR, Avni (1999). **Anadolu Sahası Musikişinas Divan Şairleri**, 1. Baskı, Ankara: Türk Sanatı ve Eğitimi Vakfı (TÜSAV) Yayınları.
- ERDOĞAN, Hilal (2014). **Vâhib Ümmî, Abdülvahhap**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/vahib-ummi-abdolvahhap>, (Erişim Tarihi:04.11.2023).
- ERDOĞAN, Hilal (2015). **Molla Kasım**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/molla-kasim>, (Erişim Tarihi: 07.05.2024).
- ERDOĞAN, Kenan (2019). **Niyâzi-i Mısri Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Dîvânı (Tenkidli Metin)**, 3. Baskı, Ankara: Akçağ Yayınları.
- ERDOĞAN, Mehtap (2014). **Şemsî, Sivasî-zâde Şems Ahmed Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/semsi-sivasizade-sems-ahmed-efendi>, (Erişim Tarihi:30.07.2023).

- ERDOĞAN**, Mehtap (2014). **Şeyhî, Abdülmecîd Sivasî**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/seysi-abdulgmeceid-sivasi>, (Erişim Tarihi:25.07.2023).
- ERDOĞAN**, Mustafa (2011). **Bursalı Rahmî Dîvânı**, İstanbul, Dergâh Yayınları.
- EREN**, Hulusi (2015). **Hüdâyî, Azîz Mahmûd**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hudayi-aziz-mahmud>, (Erişim Tarihi:06.10.2023).
- EREN**, Metin (2013). **Âdem Dede**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/adem-dede>, (Erişim Tarihi:30.07.2023).
- ERGİN**, Mehmet (1995). **Cemâleddîn-i ‘Uşşâkî’nin Hayatı, Eserleri ve Dîvânı’nın Edisyon Kitiği**, (Danışman: Doç. Dr. Ali Yılmaz), Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Yüksek Lisans Tezi.
- ERGİN**, Muharrem (2012). **Türk Dil Bilgisi**, Birinci Baskı, İstanbul: Bayrak Basım/Yayım/Tanıtım.
- EROĞLU**, Süleyman (1998). **Sadîk Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divanı’nın Tenkitli Metni**, (Danışman: Prof. Dr. Coşkun Ak), Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa, Yüksek Lisans Tezi.
- EROĞLU**, Süleyman (1998). **Sadîk Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divanı’nın Tenkitli Metni**, (Danışman: Prof. Dr. Coşkun Ak), Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa, Yüksek Lisans Tezi.
- EROĞLU**, Süleyman; “Mutasavvîf, Bestekâr Bir Şâir: Zâkirî Hasan Efendi ve Yayınlanmamış Şiirleri”, **Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic**, Volume 9/12 Fall, Ankara-Turkey 2014, p. 235-254.
- ERTEM**, Rekin (1995). **Şeyhülislâm Yahyâ Dîvânı**, Ankara, Akçağ Yayınları.
- ERTEN**, Saniye Rukiye (2018). **Kayseri Raşit Efendi Eski Eserler Kütüphanesi’ndeki Bağdatlı Rûhî**, (Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Erdem Sarıkaya), Yozgat Bozok Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yozgat, Yüksek Lisans Tezi.
- Fakîr** (2018). **Mâhest ne-mî dânem hurşîd ruhat yâ ne**, Nağme-i Aşk, Dergâh, Blogger.com <https://defter-i-ussak.blogspot.com/2018/11/mahest-ne-mi-danem-hursid-ruhat-ya-ne.html>, (Erişim Tarihi: 16.07.2024).
- FAYDA**, Mustafa (1994). **Ebû bekir**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/ebu-bekir>, (Erişim Tarihi: 07.05.2024).
- FAYDA**, Mustafa (2007). **Ömer**, Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/omer>, (Erişim Tarihi: 07.05.2024).
- FAYDA**, Mustafa (2020). **Muhammed**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/muhammed>, (Erişim Tarihi: 08.04.2024).
- FIĞLALI**, Ethem Ruhi (1989). **Ali**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/ali>, (Erişim Tarihi: 07.05.2024).
- FIĞLALI**, Ethem Ruhi (1997). **Hasan**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/hasan>, (Erişim Tarihi: 07.05.2024).
- FIĞLALI**, Ethem Ruhi (1998). **Hüseyin**, Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/huseyin>, (Erişim Tarihi: 07.05.2024).
- GÖKALP**, Halûk (2001). **Fasîhî Divanı (İnceleme, Metin)**, (Danışman: Doç. Dr. İ. Çetin Derdiyok), Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana, Yüksek Lisans Tezi.

- GÖKÇE**, Hasan (2014). **Yazıcıoğlu Mehmed Efendi, Şeyh Mehmed Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/yazicioglu-mehmed-efendi-seyh-mehmed>, (Erişim Tarihi:24.07.2023).
- GÖNEL**, Hüseyin (2014). **Süleyman, Şeyh Süleyman Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/suleyman-seyh-suleyman-efendi>, (Erişim Tarihi:24.07.2023).
- GÖNEL**, Hüseyin ve Şaban Er (2014). **Ahmedî/ Kaygusuz, Sârbân Ahmed**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ahmedi-kaygusuz-sarban-ahmed>, (Erişim Tarihi:11.08.2023).
- GÜLER**, Mehmet (2009). **Halil Nuri Divanı Edisyon-Kritik-İnceleme**, (Danışman: Prof. Dr. Mehmet Arslan), Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas, Yüksek Lisans Tezi.
- GÜLER**, Murat (2017). **Şu‘ûrî Hasan Efendi Divanı Metin-İnceleme**, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Abuzer Kalyon), Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Yüksek Lisans Tezi.
- GÜLNAR**, Özlem (1996). **Hüsâm-zâde Feyzî Dîvânı İnceleme-Metin**, (Danışman: Prof. Dr. Coşkun Ak), Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa, Yüksek Lisans Tezi.
- GÜLTEKİN**, Menekşe (2009). **Divan-ı Şekûrî (İnceleme-Metin-Dizin)**, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Nurgül Özcan), Fatih Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Yüksek Lisans Tezi.
- GÜMÜŞ**, Nevin (1992). **Yahya Nazîm Dîvânı I (İnceleme-Metin)**, (Danışman: Doç. Dr. Cihan Okuyucu), Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, Yüksek Lisans Tezi.
- GÜMÜŞ**, Nevin (2014). **Nazîm, Yahya Çelebi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nazim-yahya-celebi>, (Erişim Tarihi:17.04.2023).
- GÜNDÜZ**, Erol (1997). **Subhî-zâde Feyzî Dîvânı (Karşılaştırmalı Metin)**, (Danışman: Prof. Dr. Sabahattin Küçük), İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya, Yüksek Lisans Tezi.
- GÜNEŞ**, Mustafa (1994). **Eşrefoğlu Rûmî ve Dîvânı (İnceleme-Metin)**, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Hasan Kavruk), İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya, Doktora Tezi.
- GÜNEŞ**, Mustafa (2015). **Eşrefoğlu, Abdullah**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/esrefoglu-abdullah>, (Erişim Tarihi:18.10.2023).
- GÜNGÖR**, Esra (2013). **Nûrî İbrahim Divanı**, (Danışman: Prof. Dr. Cemal Kurnaz), Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Yüksek Lisans Tezi.
- GÜRBÜZ**, Mehmet (2013). “Şiir Mecmualarının Kaynakları Üzerine”, **Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic**, Volume 8/1, p. 315-322.
- GÜRBÜZ**, Mehmet (2011). “Biyografik Değer Bakımından Şiir Mecmû’aları”, **Klâsik Türk Edebiyatında Biyografi-Bildiriler, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları**, s. 315-328.
- GÜRBÜZ**, Mehmet (2016). “Cönkler ve Mecmualar Üzerinden Osmanlı Toplumunun Şiir ve Şair Tercihlerine Bir Bakış Denemesi”, **Journol of Turkish Studies Türklük Bilgisi Araştırmaları**, Volume 45, s. 95-104.

- GÜRBÜZ**, Mehmet (2019). “Konya Büyükşehir Belediyesi Koyunoğlu Müzesi ve Kütüphanesi’ndeki 13229 Numaralı İlâhi ve Dua Mecmuası”, **Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi Academic Journal of Language and Literature**, Cilt/Volume 3, Sayı/Issue 4, s.179-220.
- GÜRBÜZ**, Mehmet (2013). “Mecmuaların Tüketim Biçimleri Üzerine Kimi Teşpitler”, **Gazi Türkiyat**, Cilt 1, Sayı 12, s. 67-74.
- GÜRBÜZ**, Mehmet (2013). “Osmanlı Şiirinin Hazinesi: Mecmualar ve Cönkler Çalışması” **Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic**, Volume 8/1, p.2907-2909.
- GÜRBÜZ**, Mehmet (2012). “Şiir Mecmûaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi”, **Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII: Mecmû’a: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı**, İstanbul, Turkuaz Yayınları, s. 99-113.
- GÜRGENDERELİ**, Müberra (2002). **Hasan Ziyâ’î Hayatı-Eserleri-Sanâtı ve Divanı (İnceleme-Metin)**, Birinci Baskı, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- GÜRSOY**, Aslı (2014). **Hilmî, Yusûf-zâde Abdullâh**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hilmi-yusufzade-abdullah>, (Erişim Tarihi:30.07.2023).
- GÜZEL**, Bilal (2014). **Meftûnî/İkbâlî, Sultan II. Mustafa**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/meftuni-ikbaliii-mustafa>, (Erişim Tarihi:11.08.2023).
- HALICIOĞLU**, İsmail (2006). **Mustafa Rûmî Efendi Dîvânı’nda Dînî ve Tasavvufî Unsurlar**, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Hüseyin Yorulmaz), Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya, Yüksek Lisans Tezi.
- HARMAN**, Ömer Faruk (1995). **Eyyûb**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/eyyub>, (Erişim Tarihi:11.05.2024).
- HARMAN**, Ömer Faruk (1997). **Havvâ**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/havva>, (Erişim Tarihi: 07.05.2024).
- HARMAN**, Ömer Faruk (2003). **Lokman**, Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/lokman>, (Erişim Tarihi: 07.05.2024).
- HARMAN**, Ömer Faruk (2004). **Cehennem**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/cehennem>, (Erişim Tarihi: 06.05.2024).
- HARMAN**, Ömer Faruk (2004). **Meryem**, Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/meryem>, (Erişim Tarihi: 07.05.2024).
- İLBAK**, Üzeyir (2010). **Divan-ı Şems-i Hayâlî Tuhfetü’l-Uşşak Metin ve İnceleme**, (Danışman: Prof. Dr. A. Azmi Bilgin), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Yüksek Lisans Tezi.
- İLHAN**, Derda (2020). **Üftâde Divanı (İnceleme-Metin)**, (Danışman: Prof. Dr. Bilal Kemikli), Bursa Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa, Yüksek Lisans Tezi.
- İPEKTEN**, Haluk (2015). **Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz**, 19. Baskı, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- İSEN**, Mustafa (2015). **Murâd/Murâdî, Sultân III. Murâd**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/murad-muradi-sultan-iii-murad>, (Erişim Tarihi:30.07.2023).
- İSEN**, Mustafa ve Cemal Kurnaz (1990). **Şeyhî Dîvânı**, Ankara, Akçağ Yayınları.

- KANDEMİR, M. Yaşar** (1995). **Fâtıma**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/fatima>, (Erişim Tarihi: 07.05.2024).
- KAPLAN, Yunus** (2013). **Tâlib, Divitçi-zâde Şeyh Mehmed Tâlib Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/talib-divitcizade-seyh-mehmed-talib>, (Erişim Tarihi:25.07.2023).
- KAPLAN, Yunus** (2014). **Selîm, Kavsara-zâde Mehmed**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/selim-kavsarazade-mehmed>, (Erişim Tarihi:25.07.2023).
- KARA, Abdullah** (2007). **İzzî Divanı (Tenkitli Metin-İnceleme)**, (Danışman: Prof. Dr. Azmi Bilgin), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Yüksek Lisans Tezi.
- KARA, Hamza** (2014). **15. Yüzyıl Memluk Sahası Şairlerinden Rûhî'nin Divânı (İnceleme-Metin)**, (Danışman: Prof. Dr. Sebahat Deniz), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, Yüksek Lisans Tezi.
- KARA, Mustafa** (1995). **Eşrefiyye**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/esrefiyye>, (Erişim Tarihi: 06.05.2024).
- KARACA, Murat** (2013). **Üftâde, Mehmed Muhyiddin**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/uftade-mehmed-muhyiddin>, (Erişim Tarihi:29.04.2023).
- KARACA, Murat** (2014). **Akşemseddin, Şemseddin Mehmed**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/aksemseddin-semseddin-mehmed>, (Erişim Tarihi:04.11.2023).
- KARAİSMAİLOĞLU, Adnan** (1988). **Acem**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/acem>, (Erişim Tarihi: 04.05.2024).
- KARAKUŞ, Esra** (2019). **Seyyid Ahmed Cemâlî Divanı (İnceleme-Metin)**, (Danışman: Doç. Dr. Yusuf Yıldırım), Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas, Yüksek Lisans Tezi.
- KARAMAN, Gülay** (2009). **Hasan Rızâ Dîvânı (İnceleme-Metin-Nesre Çeviri)**, (Danışman: Doç. Dr. Gencay Zavotçu), Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli, Yüksek Lisans Tezi.
- KARAMAN, Nihal Nomer** (1988). **Cemâlî ve Divanının Tenkidli Metni**, (Danışman: Prof. Dr. Ali Alpaslan), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Doktora Tezi.
- KARAVELİOĞLU, Murat Ali** (2014). **Nahîfî, Süleyman**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nahifi-suleyman>, (Erişim Tarihi:06.10.2023).
- KAVRUK, Hasan** (2014). **Niyâzî-i Mısırî**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/niyazii-misri>, (Erişim Tarihi:17.04.2023).
- KAYABAŞI, Ayfer** (1995). **Sârbân Ahmed Dîvânı (İnceleme-Metin)**, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Hasan Kavruk), Sosyal Bilimler Enstitüsü, İnönü Üniversitesi, Malatya, Yüksek Lisans Tezi.
- KESİK, Beyhan** (2014). **Abdussamed, Himmet-zâde Şeyh Abdussamed Efendi b. Şeyh Abdullah Efendi b. Himmet Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/abdussamed-himmetzade-seyh-abdussamed>, (Erişim Tarihi:30.07.2023).

- KESİK**, Beyhan (2014). **Cemâlî, Şeyh Seyyid Mehmed Cemâleddin Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/cemali-seyh-seyyid-mehmed-cemaleddin>, (Erişim Tarihi:25.07.2023).
- KESİK**, Beyhan (2014). **Habîbî, Şeyh Seyyid Habîbî İsmail Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/habibi-seyh-seyyid-habibi-ismail>, (Erişim Tarihi:21.07.2023).
- KESİK**, Beyhan ve Ramazan Sarıçiçek, (2013). **Kemâl Ümmî, İsmâ'îl**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kemal-ummi-ismail>, (Erişim Tarihi:30.07.2023).
- KESİK**, Beyhan (2014). **Kerîmüddîn, Şeyh Seyyid Kerîmüddîn Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kerimuddin-seyh-seyyid-kerimuddin>, (Erişim Tarihi:05.11.2023).
- KESİK**, Beyhan (2014). **Nazîfeddîn/Nazîf, Şeyh Mehmed Nizâmî Nazîfeddin Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nazifeddin-seyh-mehmed-nizami-nazifeddin>, (Erişim Tarihi:25.07.2023).
- KESİK**, Beyhan (2014). **Necîb, Sultan Ahmed-i Sâlis b. Sultan IV. Mehmed**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/necib-sultan-ahmedi-salis-sultan>, (Erişim Tarihi:30.07.2023).
- KESİK**, Beyhan (2014). **Seyyid Şeref/Şerefeddîn, Eşref-zâde Şeyh Seyyid Mehmed Şerefeddin Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/seyyid-seref-serefeddin-esrefzade>, (Erişim Tarihi:04.11.2023).
- KESİK**, Beyhan (2014). **Şekûrî, Şeyh Abdüşşekûr Mûsâ Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sekuri-seyh-abdussekur-musa-efendi>, (Erişim Tarihi:04.11.2023).
- KESİK**, Beyhan (2014). **Vahyî, Şeyh Mehmed Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/vahyi-seyh-mehmed-efendi>, (Erişim Tarihi:29.04.2023).
- KILAVUZ**, Ahmet Saim (1991). **Azrâil**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/azrail>, (Erişim Tarihi: 06.05.2024).
- KILIÇ**, Filiz (2013). **Nûrî, Nureddin-zâde Şeyh Muslihiddîn Mustafa**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nuri-nureddinzade-seyh-muslihiddin>, (Erişim Tarihi:24.07.2023).
- KILIÇ**, Filiz (2014). **Adlî, Şeyh Hasan Adlullah Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/adli-seyh-hasan-adlullah-efendi>, (Erişim Tarihi:30.07.2023).
- KINAY**, Nilay (2011). **Sadık Kemalî Divanı (Dürretülüşşak)**, (Danışman: Prof. Dr. Metin Akkuş), Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Erzurum, Yüksek Lisans Tezi.
- KIZILER**, Hamdi (2004). **Câhidî Ahmed Efendi ve Tasavvuf Anlayışı**, (Danışman: Prof. Dr. Ethem Cebecioğlu), Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Doktora Tezi.
- KOÇAK**, Şükran (2019). **Erzurumlu İbrahim Hakkı Dîvânı'nın Tahlîli**, (Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Ömer Demirbağ), Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van, Yüksek Lisans Tezi.

- KONCU**, Hanife (2014). **Vâlî, Nefes-zâde Seyyid Abdurrahman Vâlî Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/vali-nefeszade-seyyid-abdurrahman>, (Erişim Tarihi:25.07.2023).
- KONUR**, Himmet (2009). **Sezâî-yi Gülşenî**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/sezai-yi-gulseni>, (Erişim Tarihi:07.10.2023).
- KORO**, Hüsnîye (2015). **Abdûlmâlik Hilmi Divanı ve Dil Özellikleri**, (Danışman: Prof. Dr. Mustafa Özkan), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Doktora Tezi.
- KÖKSAL**, Mehmet Fatih (2013). **Derviş Osman**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/dervis-osman>, (Erişim Tarihi:30.07.2023).
- KÖSEOĞLU**, Sinan (1997). **Zekâyî Dîvânı**, (Danışman: Doç. Dr. Yekta Saraç), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Yüksek Lisans Tezi.
- KUL**, Berat (2017). **Hızırağazade Said Bey Divançesi İnceleme-Karşılaştırmalı Metin**, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Abdülkadir Erkal), Artvin Çoruh Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Artvin, Yüksek Lisans Tezi.
- KURBAN**, Ahmet (1992). **Yahya Nazîm Dîvânı IV (İnceleme-Metin)**, (Danışman: Doç. Dr. Cihan Okuyucu), Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, Yüksek Lisans Tezi.
- KURT**, Halil (2013). **Yemen**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/yemen>, (Erişim Tarihi: 06.05.2024).
- KUZAY DEMİR**, Gonca (2013). **Kosova Türk Halk Şiiri (İnceleme-Metinler)**, (Danışman: Prof. Dr. Metin Ekici), Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, Doktora Tezi.
- KUZAY DEMİR**, Gonca (2014). **Ümmî Sinan, İbrahim**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ummi-sinan-ibrahim>, (Erişim Tarihi:25.07.2023).
- KÜÇÜKÇALIK**, Bedia (2016). **Hasan Kenzi Divanı: Metin İnceleme ve Bestelenmiş Şiirlerinde Vezin-USul İlişkisi**, (Danışman: Assist. Prof. Tülay Gençtürk Demircioğlu) Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Yüksek Lisans Tezi.
- KÜLEKÇİ**, Numan ve Turgut Karabey (1997). **Dîvân Erzurumlu İbrahim Hakkı, Erzurum**, Atatürk Üniversitesi Yayınları.
- LEVEND**, Ağâh Sırrı (2015). **Divan Edebiyatı: Kelimeler ve Remizler, Manzumlar ve Mefhumlar**, 2. Baskı, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- MACİT**, Muhsin (2015). **Hayâlî-i Gülşenî**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hayalii-gulseni>, (Erişim Tarihi:13.08.2023).
- MARK**, Joshua J. (2018). **Kenan Bölgesi**, World History Encyclopedia, <https://www.worldhistory.org/trans/tr/1-162/kenan--bolgesi/>, (ET: 04.05.2024).
- MERMER**, Kenan (2013). **Ma'nevî, Mustafa Manevî**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/manevi-mustafa-manevi>, (Erişim Tarihi:09.08.2023).
- MUTLU**, Hafsa (2008). **Bezcizâde Mehmed Muhyiddîn Efendi ve Dîvânı**, (Danışman: Prof. Dr. Hasan Aksoy), Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Yüksek Lisans Tezi.
- OKUMUŞ**, Necdet (1997). **Hasan Kenzî**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi <https://islamansiklopedisi.org.tr/hasan-kenzi>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).

- ÖNGÖREN**, Reşat (2000). **İbrâhim b. Edhem**, Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/ibrahim-b-edhem>, (Erişim Tarihi: 07.05.2024).
- ÖRDEK**, Şerife (2014). **Sünbül, Şeyh Yusuf Sünbül Sinan Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sunbul-seyh-yusuf-sunbul-sinan>, (Erişim Tarihi:25.07.2023).
- ÖZ**, Mustafa (2022). **Kerbela**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/kerbela>, (Erişim Tarihi: 04.05.2024).
- ÖZCAN**, Hüseyin (1994). **Abdulmalik Hilmi Hayatı ve Şiirleri**, Ankara.
- ÖZCAN**, Nuri (1988). **Abdi, Himmetzâde**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/abdi-himmetzade>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZCAN**, Nuri (1988). **Abdi, Himmetzâde**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/abdi-himmetzade>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZCAN**, Nuri (1988). **Abdullah Efendi, Tosunzâde**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/abdullah-efendi-tosunzade>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZCAN**, Nuri (1988). **Abdullah Efendi, Tosunzâde**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/abdullah-efendi-tosunzade>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZCAN**, Nuri (1988). **Abdüllatif Efendi, Sütçüzâde**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/abdullatif-efendi-sutcuzade>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZCAN**, Nuri (1988). **Abdüllatif Efendi, Sütçüzâde**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/abdullatif-efendi-sutcuzade>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZCAN**, Nuri (1988). **Âhenî Mehmed Çelebi**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi <https://islamansiklopedisi.org.tr/aheni-mehmed-celebi>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZCAN**, Nuri (1988). **Âhenî Mehmed Çelebi**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi <https://islamansiklopedisi.org.tr/aheni-mehmed-celebi>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZCAN**, Nuri (1988). **Âhî Çelebi, Hasanefendizâde**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/ahi-celebi-hasanefendizade>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZCAN**, Nuri (1988). **Âhî Çelebi, Hasanefendizâde**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/ahi-celebi-hasanefendizade>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZCAN**, Nuri (1989). **Ahmed Efendi, Çâlâk**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/ahmed-efendi-calak>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZCAN**, Nuri (1989). **Ahmed Efendi, Çâlâk**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/ahmed-efendi-calak>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZCAN**, Nuri (1989). **Ahmed Efendi, Şikârîzâde**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/ahmed-efendi-sikarizade>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).

- ÖZCAN, Nuri** (1989). **Ahmed Efendi, Şikârîzâde**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/ahmed-efendi-sikarizade>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZCAN, Nuri** (1989). **Ahmed Vefki Efendi**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/ahmed-vefki-efendi>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZCAN, Nuri** (1989). **Ahmed Vefki Efendi**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/ahmed-vefki-efendi>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZCAN, Nuri** (1989). **Ali Şîrûganî**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/ali-sirugani>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZCAN, Nuri** (1989). **Ali Şîrûganî**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/ali-sirugani>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZCAN, Nuri** (1994). **Derviş Abdi, Kefeli**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/dervis-abdi-kefeli>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZCAN, Nuri** (1994). **Derviş Abdi, Kefeli**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/dervis-abdi-kefeli>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZCAN, Nuri** (1994). **Derviş Sadâyî**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/dervis-sadayi>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZCAN, Nuri** (1994). **Derviş Sadâyî**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/dervis-sadayi>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZCAN, Nuri** (1997). **Hâfız Kumral**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/hafiz-kumral>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZCAN, Nuri** (1997). **Hâfız Kumral**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/hafiz-kumral>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZCAN, Nuri** (1997). **Hâfız Post**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/hafiz-post>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZCAN, Nuri** (1997). **Hâfız Post**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/hafiz-post>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZCAN, Nuri** (1997). **Hasan Ağa, Enfi**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/hasan-aga-enfi>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZCAN, Nuri** (1997). **Hasan Ağa, Enfi**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/hasan-aga-enfi>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZCAN, Nuri** (1997). **Hasan Çelebi, Kazzâz**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/hasan-celebi-kazzaz>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZCAN, Nuri** (1997). **Hasan Çelebi, Kazzâz**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/hasan-celebi-kazzaz>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZCAN, Nuri** (1997). **Hasan Efendi, Zâkirî**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/hasan-efendi-zakiri>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZCAN, Nuri** (1997). **Hasan Efendi, Zâkirî**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/hasan-efendi-zakiri>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).

- ÖZCAN, Nuri** (1999). **Itrî Efendi, Buhûrîzâde**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi <https://islamansiklopedisi.org.tr/itri-efendi-buhurizade>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZCAN, Nuri** (1999). **Itrî Efendi, Buhûrîzâde**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi <https://islamansiklopedisi.org.tr/itri-efendi-buhurizade>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZCAN, Nuri** (2001). **İsmâil Dede Efendi, Hamâmîzâde**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/ismail-dede-efendi-hamamizade>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZCAN, Nuri** (2001). **İsmâil Dede Efendi, Hamâmîzâde**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/ismail-dede-efendi-hamamizade>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZCAN, Nuri** (2003). **Mehmed Efendi, Küçük İmam**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/mehmed-efendi-kucuk-imam>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZCAN, Nuri** (2003). **Mehmed Efendi, Küçük İmam**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/mehmed-efendi-kucuk-imam>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZCAN, Nuri** (2003). **Mehmed Efendi, Yâkubzâde**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/mehmed-efendi-yakubzade>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZCAN, Nuri** (2003). **Mehmed Efendi, Yâkubzâde**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/mehmed-efendi-yakubzade>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZCAN, Nuri** (2010). **Tâlib Efendi**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/talib-efendi>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZCAN, Nuri** (2010). **Tâlib Efendi**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/talib-efendi>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZCAN, Nuri** (2012). **Vehbi Osman Çelebi**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/vehbi-osman-celebi>, (Erişim Tarihi:04.11.2023).
- ÖZCAN, Nuri** (2013). **Yûsuf Çelebi, Niznâm**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/yusuf-celebi-niznam>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZCAN, Nuri** (2013). **Yûsuf Çelebi, Niznâm**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/yusuf-celebi-niznam>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZCAN, Nuri** (2020). **Mustafa Anber Ağa**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/mustafa-anber-aga>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZCAN, Nuri** (2020). **Mustafa Anber Ağa**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/mustafa-anber-aga>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZCAN, Nuri** (2020). **Mustafa Efendi, Çâlâkzâde**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/mustafa-efendi-calakzade>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).

- ÖZCAN**, Nuri (2020). **Mustafa Efendi, Çâlâkzâde**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/mustafa-efendi-calakzade>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- ÖZDEMİR**, Canan (1996). **Seyyid Nizmoğlu Divanı**, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Ali Yakıcı), Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Yüksek Lisans Tezi.
- ÖZDEMİR**, Mehmet (1999). **Neccâr-zâde Rızâ Divanı'nın Edisyon Kritiği**, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Halil İbrahim Haksever), Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon, Yüksek Lisans Tezi.
- ÖZDEMİR**, Mehmet (2014). **Rızâ, Neccâr-zâde Şeyh Rızâ**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/riza-neccarzade-seyh-riza>, (Erişim Tarihi:07.10.2023).
- ÖZDEN**, Sevda (2009). **Şeyh Muhammed Fahrî Sünbülî Dîvânçesi (Tenkitli Metin)**, (Danışman: Prof. Dr. Ahmet Doğan), Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon, Yüksek Lisans Tezi.
- ÖZDİL**, Kevser Nehir (2019). **Himmetî Engurânî Dîvânı (Metin – İnceleme)**, (Danışman: Prof. Dr. Yaşar Aydemir), Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Yüksek Lisans Tezi.
- ÖZGÜDENLİ**, Osman Gazi (2000). **İsfahan**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/isfahan>, (Erişim Tarihi: 06.05.2024).
- ÖZMEN**, Abdulsamet (2020). “Bağdatlı Rûhî Dîvânı'nda Ehl-i Beyt Sevgisi”, **Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi**, 9(1), 80-93.
- ÖZMEN**, Vildan (2007). **Abdurrahîm-i Tîrsî Dîvânı (İnceleme-Metin-Düzyazıya Çeviri)**, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Gencay Zavotçu), Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli, Yüksek Lisans Tezi.
- ÖZTEKİN**, Özge (2014). **Zekâ'î, Şeyh Mustafa Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/zekai-seyh-mustafa-efendi>, (Erişim Tarihi:11.08.2023).
- ÖZTOPRAK**, Nihat (2014). **Rûhî, Bağdatlı**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ruhi-bagdatli>, (Erişim Tarihi:21.07.2023).
- ÖZTUNA**, Yılmaz (1990). **Büyük Türk Mûsikîsi Ansiklopedisi II**, Ankara, Kültür Bakanlığı.
- ÖZTUNA**, Yılmaz (1990). **Büyük Türk Mûsikîsi Ansiklopedisi**, Ankara, Kültür Bakanlığı.
- ÖZTUNA**, Yılmaz (2000). **Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimleri Ansiklopedisi**, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- ÖZTÜRK**, Dursun (1991). **Kemâl Ümmî Dîvânı (Metin ve İndeks)**, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Muzaffer Akkuş), Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van, Yüksek Lisans Tezi.
- ÖZTÜRK**, Zehra (2013). **Züleyha**, Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/zuleyha>, (Erişim Tarihi: 07.05.2024).
- ÖZUYGUN**, Ali Rıza (1999). **Hasan Sezâyî'nin Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Dîvânı'nın Tenkitli Metni ve İncelemesi 1. Cilt**, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Rıdvan Canım), Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, Doktora Tezi.
- ÖZUYGUN**, Ali Rıza (2019). **Hasan Sezâyî-i Gülşenî Dîvânı**, İstanbul: Buhara Yayınları.
- PEHLİVAN**, Gürol (2014). **Kul Nesîmî, Ali**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kul-nesimi-ali>, (Erişim Tarihi:25.07.2023).

- PEHLİVAN**, Gürol (2014). **Ümmî Sinan, Yusuf**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ummi-sinan-yusuf>, (Erişim Tarihi:04.11.2023).
- PEKER**, Nilüfer (2017). **Fenâyî Divanı Sözlüğü [Bağlamli Dizin ve İşlevsel Sözlük]**, (Danışman: Doç. Dr. Abdullah Aydın), Bingöl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bingöl, Yüksek Lisans Tezi.
- PEKTAŞ**, Muhittin (1998). **Sezâyî (Câbî Hasan Dede) Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Divan'ının Tenkidli Metni**, (Danışman: Prof. Dr. Hüseyin Ayan), Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, Yüksek Lisans Tezi.
- PERAN**, Yeliz Yasak (2017). **Fethî Hüdâyî Dîvânı**, (Danışman: Prof. Dr. Müberra Gürgendereli), Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne, Doktora Tezi.
- REDHOUSE**, James W. (2011). **A Turkish and English Lexicon**, 4. Baskı, İstanbul: Çağrı Yayınları.
- ROOHİ MALEKY**, Mahnaz (2012). **Himmetzâde Ahmet Cezbî Divanı**, (Danışman: Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak), Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Yüksek Lisans Tezi.
- SAĞMAN**, Şengül (2001). **Müstakîmzâde'nin "Mecmûa-i İlâhiyyât" Adlı Güfte Mecmuası**, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. M. Nuri Uygun), Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Yüksek Lisans Tezi.
- SAHİL**, Buğra Sercan (2019). **Zekâî Dede'nin Türk Din Mûsikîsi Tarihindeki Yeri ve İlâhi Formundaki Eserlerinin Makamsal Analizi**, (Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Serbülend Arpa), Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Yüksek Lisans Tezi.
- SAKAR**, Ekrem. "Divan Edebiyatında Nazım Şekli Meselesi", **Turkish Studies, International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume** 12/15, p. 545-556.
- SALGAR**, M. Fatih (2017). **Türk Müziğinde Makamlar, Usûller ve Seyir Örnekleri**, İstanbul, Ötüken.
- SARI**, Mehmet Ali (2012). **Üsküdarlı Ali Efendi**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/uskudarli-ali-efendi>, (Erişim Tarihi:20.07.2023).
- SARIKAYA**, Meliha Yıldırım (2012). "Halk Dilinde Bir Duâ Mecmûası: Bilâl Nûrî Münâcâtı", **İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, 27, 113-146.
- SAVRAN**, Hülya (2008/1). "Türk Dilinde "+Dır" Bildirme Eki ve "+Dır" Bildirme Ekiyle Yapılan Belirsizlik Kelimeler", **U.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Yıl: 9, Sayı: 14.
- SAZLIK**, Fatma (2010). **Hasan Hilmî Hayatı, Edebî Kişiliği, Dîvânı ve Dîvânı'nın İncelenmesi**, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. H. Feridun Güven), Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon, Yüksek Lisans Tezi.
- SELÇUK**, Engin (2014). **Nakşî, Şeyh Nakşî Mustafa Dede Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/naksi-seyh-naksi-mustafa-dede-efendi>, (Erişim Tarihi:05.11.2023).
- SEVER**, Mustafa (2016). **Dîvân-ı Kaygusuz Abdâl**, Ankara: Helke Yayıncılık.
- SEZEN**, Gülşen (2010). **Mustafa Sıdkî Efendi Dîvânı Transkripsiyonlu Metin-Edebî İnceleme**, (Danışman: Prof. Dr. Kemal Yavuz), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Yüksek Lisans Tezi.
- SİNANOĞLU**, Mustafa (2009). **Sînâ**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/sina>, (Erişim Tarihi: 06.05.2024).

- SORGUN**, Sercay (2009). **Tâlib Ahmed Bosnavî Dîvânı (İnceleme, Transkripsiyonlu Metin, Nesre Çeviri)**, (Danışman: Prof. Dr. İ. Güven Kaya), Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli, Yüksek Lisans Tezi.
- SUKAN**, Murat (2005). **Seyyid Mehmed Vahyî Dîvânı'nın Bilimsel Yayını ile Eserin Şekil ve Muhteva bakımından İncelenmesi**, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Müjgân Çakır), Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Yüksek Lisans Tezi.
- SUNAL**, Arif (2014). **Sâdık Dîvânı (İnceleme-Metin)**, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Sadettin Eğri) Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa, Doktora Tezi.
- SÜME**, Rıdvan (2017). **Es-Seyyid Alî Nasûhî Bey'in Hayatı, Edebî Şahsiyeti ve Divanı'nın Transkripsiyonlu Metni (İnceleme-Metin)**, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mehmet Emin Ertan), Batman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Batman, Yüksek Lisans Tezi.
- ŞAHİN**, M. Süreyya (1993). **Cennet**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/cennet>, (Erişim Tarihi: 06.05.2024).
- Şemseddin Sâmî (2006). **Kâmûs-ı Türkî**, 15. Baskı, İstanbul: Çağrı Yayınları.
- ŞENER**, Mehmet (2020). **Mina**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/mina>, (Erişim Tarihi: 06.05.2024).
- ŞENÖDEYİCİ**, Özer (2015). **Nâ'ilî-i Kadîm, Mustafa Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nailii-kadim-mustafa>, (Erişim Tarihi: 09.08.2023).
- ŞEŞEN**, Ramazan (1992). **Buhara**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/buhara>, (Erişim Tarihi: 04.05.2024).
- ŞİĞVA**, Bülent (2012). **Şeyh Hasan Haydar Divanı (İnceleme-Tenkidli Metin)**, (Danışman: Doç. Dr. Selami Ece), Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, Doktora Tezi.
- ŞİMŞEK**, Mehmet (2007). **Yahyâ Nazîm Dîvânı (III.Dîvân) (İnceleme-Metin)**, (Danışman: Prof. Dr. Ümit Tokatlı), Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, Yüksek Lisans Tezi.
- TADAL**, Tuğba (2015). **Hoca Rıza Sarraf Divan-ı Sarraf Çeviri Yazılı Metin-Sözlük**, (Danışman: Prof. Dr. Vahit Türk), İstanbul Kültür Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Yüksek Lisans Tezi.
- TANRIKORUR**, Cinuçen (2018). **Müzik Kültür Dil**, 4. Baskı, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- TANRIKORUR**, Cinuçen (2018). **Türk Müzik Kimliği**, 3. Baskı, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- TANRIKORUR**, Cinuçen (2019). **Osmanlı Dönemi Türk Mûsikîsi**, 5. Baskı, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- TAPSIZ**, Meliha (1995). **Bolulu Himmet Divan Manzum Tarikatname Âdâb-ı Hurde-i Tarikat**, (Danışman: Prof. Dr. Mustafa İsen), Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Yüksek Lisans Tezi.
- TAS**, Bünyamin (2014). **Kuloğlu Şeyh Hacı İlyas Bâğ-ı Behişt (İnceleme-Tenkitli Metin)**, (Danışman: Prof. Dr. Ali İhsan Öbek), Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne, Doktora Tezi.
- TAS**, Hakan (2004). **Vahyî Divanı ve İncelemesi**, (Danışman: Doç. Dr. A. Azmi Bilgin), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Doktora Tezi.

- TAŞDELEN, İshak (2014). **Şevkî Hasan Tahsin İstanbulî Divanı (Transkripsiyonlu Metin ve Sadeleştirme)**, (Danışman: Prof. Dr. Selami Ece), Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, Doktora Tezi.
- TATCI, Mustafa (2012). **Yûnus Emre: Dîvân-ı İlâhîyât**, 1. Basım, İstanbul: Kapı Yayınları.
- TATCI, Mustafa (2014). **Vâhib Ümmî Halvetî Dîvân-ı İlâhîyât -Seçmeler-**, 2. Baskı, Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- TATCI, Mustafa ve Mustafa Yıldız (2015). **Azîz Mahmûd Hüdâyî Dîvân-ı İlâhîyât**, Ankara: Ankara Büyükşehir Belediyesi Basın-Yayın Halkla İlişkiler Daire Başkanlığı.
- TELLİ, Fatma Betül (2010). **Divan by Hasan Rıza**, (Danışman: Prof. Dr. Zehra Toska), Boğaziçi University, Institute for Graduate Studies in the Social Sciences, İstanbul.
- TOKEL, Bayram Bilge (2002). **Bağımıza Gazel Düştü Müziğe Dair**, Ankara: Akçağ Yayınları.
- TOMAR, Cengiz (2010). **Şam**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/sam--suriye>, (Erişim Tarihi: 06.05.2024).
- TOMBUL, Enis (2014). **Beşiktaşlı Yahya Efendi's Diwan: Text And Textual Analysis**, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Nezihe Seyhan), Boğaziçi Üniversitesi, Thesis submitted to the Institute for Graduate Studies in the Social Sciences in partial fulfillment of the requirements for the degree of, İstanbul.
- TOPARLI, Recep (1984). **Abdalmecid Sivasî Divanı**, Birinci Baskı, Sivas: Dilek Matbaası.
- TOPARLI, Recep (2017). **Şemseddin Sivasî Divanı**, 2. Baskı, Sivas: Sivas Belediyesi.
- TOPÇU, Mümin (1997). **Dîvân-ı Rızâyî (Tenkitli Metin)**, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Hasan Kavruk), İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya, Yüksek Lisans Tezi.
- TOSUN, Necdet (2013). **Veysel Karanî**, Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/veysel-karani>, (Erişim Tarihi: 07.05.2024).
- TOYSAL, Tuğrul Çağrı (2009). **Üftâde Divanı (Transkripsiyonlu Metin – Dil İncelemesi - Dizin)**, (Danışman: Prof. Dr. Ümit Tokatlı), Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri Yüksek Lisans Tezi.
- TUĞLUK, İbrahim Halil (2014). **Fazlî, Şeyh Seyyid Fazlullah Fazlî Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fazli-seyh-seyyid-fazlullah-fazli>, (Erişim Tarihi:13.08.2023).
- TUĞLUK, İbrahim Halil (2007). **Abbas Vesîm Efendi; Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği, Divanı'nın Tenkitli Metni ve İncelemesi**, (Danışman: Doç. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak), Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Doktora Tezi.
- TUĞLUK, İbrahim Halil (2010). **Ahmed Vesîm Dîvânı (İnceleme-Metin)**, 1. Basım, Erzurum: Salkımsöğüt Yayınevi.
- TUĞLUK, İbrahim Halil (2014). **Lâmekânî, Hüseyin**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/lamekani-huseyin>, (Erişim Tarihi:11.08.2023).
- TURAN, Fatma Ahsen (2014). **Hacı Bayram-ı Velî**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/haci-bayrami-veli>, (Erişim Tarihi:30.07.2023).
- TURAN, Fatma Ahsen (2014). **Tırsî, Abdurrahim**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/tirsi-abdurrahim>, (Erişim Tarihi:25.07.2023).

- TÜMER**, Günay (1993). **Circîs**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/circis>, (Erişim Tarihi:11.05.2024).
Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/ridvan>, (Erişim Tarihi: 06.05.2024).
- TÜRKOĞLU KÖSE**, Hayriye (2007). **XVI. Yüzyıl Dîvân Şâiri Hudâyî Hayatı-Eserleri, Edebî Kişiliği ve Dîvânı'nın Tenkitli Metni**, (Danışman: Prof. Dr. Ahmet Mermer), Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Yüksek Lisans Tezi.
- ULUDAĞ**, Süleyman (1997). **Hallâc-ı Mansûr**, Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/hallac-i-mansur>, (Erişim Tarihi: 07.05.2024).
- ULUDAĞ**, Süleyman (2012). **Tasavvuf Terimleri Sözlüğü**, Birinci Baskı, İstanbul: Kabcacı Yayıncılık.
- ULUDAĞ**, Süleyman (2020). **İslâm ve Musiki**, 3. Baskı, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- UNUTMAZ**, Caner (2019). **Ümmî Sinan Divanı'nın Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü**, (Danışman: Prof. Dr. Ahmet Kartal), Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir, Yüksek Lisans Tezi.
- USLU**, Recep (2014). **İtrî, Buhûrî-zâde Mustafa**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/itri-buhurizade-mustafa>, (Erişim Tarihi:25.07.2023).
- UYSAL**, Cengiz (2019). **Seyyid Hasan-ı Gaznevî Dîvânı'nın Tahlili**, (Danışman: Prof. Dr. Yusuf Öz), Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale, Doktora Tezi.
- UZUN**, Mustafa İsmet (2000). **İlâhi**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/ilahi>, (Erişim Tarihi:05.11.2023).
- UZUN**, Savaş (2003). **Ünsî Hasan Efendi Hayatı, Eserleri, Dönemi ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni**, (Danışman: Prof. Dr. Abdülkerim Abdulkadiroğlu), Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde, Yüksek Lisans Tezi.
- ÜÇÜNCÜ**, Kemal (1998). **Cemâleddin Uşşâki Divânı (Metin İnceleme)**, (Danışman: Prof. Dr. Abdurrahman Güzel), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale, Yüksek Lisans Tezi.
- ÜNAL**, Mehmet (2013). **Abdülhay**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/abdi-abdulhay>, (Erişim Tarihi:25.07.2023).
- ÜNAL**, Mehmet (2013). **Afvî, Yakub**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/afvi-yakub>, (Erişim Tarihi:11.08.2023).
- ÜNAL**, Mehmet (2013). **Bîçâre**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/bicare>, (Erişim Tarihi:11.08.2023).
- ÜNAL**, Mehmet (2014). **Fasîh, Ahmed Fasîh Dede**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fasih-ahmed-fasih-dede>, (Erişim Tarihi:07.10.2023).
- ÜNAL**, Sadettin (2001). **Kâbe**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/kabe>, (Erişim Tarihi: 04.05.2024).
- ÜSTÜN**, Esra (2012). **Seyyid Hasan Haydar Divanı (İnceleme-Metin-İndeks)**, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Atilla Batur), Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya, Yüksek Lisans Tezi.
- ÜSTÜNKAYA**, Neşe (2022). **TRT Nota Repertuvarında Yer Alan Güfteleri Fuzûlî'nin Şiirlerinden Oluşturulan Beste Formundaki Eserlerin Usûl-Vezin Münâsebeti Üzerine Bir İnceleme**, (Danışman: Prof. Dr. Özgür Sadık Karataş), Atatürk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Erzurum, Yüksek Lisans Tezi.

- YAHYA KAÇAR**, Gülçin (2013). “Hatip Zâkirî Hasan Efendi’nin Nühüft Makamındaki İmam Hüseyin Mersiyesi”, **Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi** / 66.
- YALSIUZUÇANLAR**, Sadık (2013). **Ümmî Sinân Halvetî Dîvân-ı İlâhiyât**, 1. Baskı, Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- YAŞAR**, Önder (2019). **Muhyî-i Gülşenî [Ö. 1604] Dîvânı (İnceleme-Metin)**, (Danışman: Doç. Dr. Ümran Ay), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul Doktora Tezi.
- YAVAŞCA**, Alâaddin; **Türk Mûsîkisinde Kompozisyon ve Beste Biçimleri**, Türk Kültürüne Hizmet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2002.
- YAVUZ**, Sevgi (2012). **Cemaleddin Mahmud Hulvî Divanı (Metin-İnceleme)**, (Danışman: Prof. Dr. A. Azmi Bilgin), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Yüksek Lisans Tezi.
- YAVUZ**, Yusuf Şevki ve Zeki Ünal (1993). **Cebrâil**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/cebrail>, (Erişim Tarihi: 06.05.2024).
- YAVUZER**, Hayati (1997). **Kemâl Ümmî Dîvânı İnceleme-Metin**, (Danışman: Prof. Dr. Abdurrahman Güzel), Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Doktora Tezi.
- YAZAR**, İlyas (2013). **Fuâdî, Ömer**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fuadi-omer>, (Erişim Tarihi:08.08.2023).
- YAZAR**, Sadık (2006). **Seyyid Şerîfî Mehmed Efendî; Hayatı, Divanı ve Hilyesi**, (Danışman: Prof. Dr. Cihan Okuyucu), Fatih Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Yüksek Lisans Tezi.
- YEŞİLBAĞ**, Semih (2004). **Muhyiddîn-i Bursevî Dîvânı (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin)**, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Kadir Güler), Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya, Yüksek Lisans Tezi.
- YETKİN**, Yasemin (2016). **Bolulu Şeyh Himet ve Dîvânçesi (Çeviriyazı-Şerh-Sözlük)**, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mustafa Fidan) Bozok Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yozgat, Yüksek Lisans Tezi.
- YILDIRIM**, Ali ve Ayşegül Akdemir (2014). **Söz Bir Ateş Gazel Çözümlemeleri**, Malatya: Yılmaz Matbaacılık.
- YILDIRIM**, Metin (2008). **Priştineli Nuri ve Divanı**, (Danışman: Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak), Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Yüksek Lisans Tezi.
- YILDIZ**, Alim (2002). **Fenâyî Divanı (Metin-Muhteva-Tahlil)**, (Danışman: Prof. Dr. H. İbrahim Şener), Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, Doktora Tezi.
- YILDIZ**, Ayşe (2015). **Hulvî, Şeyh Cemâleddîn Mahmûd Hulvî Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hulvi-seyh-cemaleddin-mahmud-hulvi>, (Erişim Tarihi:30.07.2023).
- YILDIZ**, Osman (2011). **XV. Yüzyıla Ait Anonim Güfte Mecmuasının İncelenmesi**, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Bayram Akdoğan), Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Yüksek Lisans Tezi.
- YILDIZ**, Musa (2005). “Aziz Mahmut Hüdayî’nin Arapça ve Farsça Manzumeleri”, **Aziz Mahmud Hüdayî Uluslararası Sempozyumu**, İstanbul, Turkey, pp.399-421.
- YILMAZ**, Hayati (2019). “Peygamberimiz’i Rüya da Görmek -Mahiyeti ve Bilgi Değeri-”, **Usul**, 32, s. 9 – 39.

- YILMAZ**, Kadri Hüsnü (2014). **Sâlik, Derviş Ahmed Sâlik Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/salik-dervis-ahmed-salik-efendi>, (Erişim Tarihi:30.07.2023).
- YILMAZ**, Kadriye (2001). **İbrahim Tırsî ve Dîvân'ı İnceleme-Tenkidli Metin-Sözlük**, (Danışman: Doç. Dr. Sadık Erdem), Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta, Yüksek Lisans Tezi.
- YILMAZ**, Mehmet; **Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler**, (Ansiklopedik Sözlük), Enderûn Kitabevi, İstanbul, 1992.
- YILMAZ**, Mehmet; **Edebiyatımızda İslamî Kaynaklı Sözler**, Enderun Yayınları, İstanbul, 1992.
- YILMAZTÜRK**, Hasan (2014). **Yahya Tevfik ve Dîvânı (İnceleme – Metin)**, (Danışman: Prof. Dr. Ahmet Mermer), Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Doktora Tezi.
- YİĞİT**, İsmail (2007). **Osman**, Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/osman>, (Erişim Tarihi: 07.05.2024).
- YİĞİT**, İsmail (2019). **Peygamberler Tarihi**, İstanbul: Kayhan Yayınları.
- YURTSEVER**, M. Murat (1990). **İsmâil Hakkî Dîvânı (İnceleme-Metin)**, (Danışman: Doç. Dr. Mustafa Kara), Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa, Doktora Tezi.
- YÜCEİŞİK**, Zeynep Sema (1990). **Şeyhülislâm Esat Efendi Atrabü'l-Âsâr fî Tezkireti Urefâi'l-Edvâr (Giriş-Metin-Tercüme-Terimler-Dil Notları)**, (Danışman: Prof. Dr. Kemal Eraslan), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Doktora Tezi.
- YÜCER**, Hür Mahmut (2010). **Sünbülüyye**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/sunbuliyye>, (Erişim Tarihi: 06.05.2024).
- YÜCETÜRK**, Orhan Seyfi (1992). **Belkis**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/belkis>, (Erişim Tarihi: 21.05.2024).

TIPKIBASIM

۱۰۰
 ۱۰۱

3

مجلس العلماء
مجلس العلماء
مجلس العلماء

1790

1870

100

Handwritten notes in Urdu script.

1875

Handwritten text in the right margin, likely a date or reference: 1877-78

Don't forget to
write to me

1000

卷之六

200

7
4
2
3
7
3
2

8

۱۰۰۰
 ۱۰۰۰

1871

1890

12

11

1875-1876

11

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

77

卷之四

2000

1871

27

1872

Handwritten notes in the left margin:

Handwritten notes in the right margin:

130

2. 4

124

[Faint handwritten notes at bottom left]

100

Handwritten text in Urdu script, likely bleed-through from the reverse side of the page.

卷之四

18

Handwritten text in the right margin, likely bleed-through from the reverse side of the page.

1870

1875

1870

...

卷之四

Handwritten text in Urdu script, likely a signature or note.

10

1875

1

1870

1870

Handwritten text, likely a signature or date, written vertically on the right margin.

وہابیہ کے خلاف
مفتی محمد رفیع

الحمد لله الذي جعلنا من
العلماء من عباده

مجلسه اول

1875

Handwritten text in Arabic script, likely a signature or date, located at the bottom of the page.

1892

Handwritten notes in Urdu script, likely bleed-through from the reverse side of the page.

الحمد لله الذي جعل في كل شيء
دلالة على قدرته وكرمه

10

11

مكتبة
مكتبة

42

卷之四

Handwritten notes in the right margin:

Handwritten notes in the right margin:

100

卷之四

...

Handwritten text in Arabic script, likely a signature or date, located at the bottom of the page.

卷之四

卷之四

卷之四

الحمد لله الذي جعلنا من عباده
الذين هم خير خلقه

卷之四

3

1871

Handwritten text in a cursive script, likely a signature or a note, located at the bottom of the page.

1872

卷之四

١٢

مجلسه اوله
مجلسه دومه
مجلسه سومه
مجلسه چهارمه
مجلسه پنجمه
مجلسه ششمه
مجلسه هفتمه
مجلسه هشتمه
مجلسه نهمه
مجلسه دهمه
مجلسه یازدهم
مجلسه دوازدهم
مجلسه سیزدهم
مجلسه چهاردهم
مجلسه پانزدهم
مجلسه شانزدهم
مجلسه هجدهم
مجلسه نوزدهم
مجلسه بیستم

مجلسه اوله
مجلسه دومه
مجلسه سومه
مجلسه چهارمه
مجلسه پنجمه
مجلسه ششمه
مجلسه هفتمه
مجلسه هشتمه
مجلسه نهمه
مجلسه دهمه
مجلسه یازدهم
مجلسه دوازدهم
مجلسه سیزدهم
مجلسه چهاردهم
مجلسه پانزدهم
مجلسه شانزدهم
مجلسه هجدهم
مجلسه نوزدهم
مجلسه بیستم

١٣

مجلسه اوله
مجلسه دومه
مجلسه سومه
مجلسه چهارمه
مجلسه پنجمه
مجلسه ششمه
مجلسه هفتمه
مجلسه هشتمه
مجلسه نهمه
مجلسه دهمه
مجلسه یازدهم
مجلسه دوازدهم
مجلسه سیزدهم
مجلسه چهاردهم
مجلسه پانزدهم
مجلسه شانزدهم
مجلسه هجدهم
مجلسه نوزدهم
مجلسه بیستم

مجلسه اول
در روز شنبه ۱۳۰۲

مجلسه دوم
در روز یکشنبه ۱۳۰۲

مجلسه سوم
در روز دوشنبه ۱۳۰۲

مجلسه چهارم
در روز سه شنبه ۱۳۰۲

مجلسه پنجم
در روز چهارشنبه ۱۳۰۲

مجلسه ششم
در روز پنجشنبه ۱۳۰۲

مجلسه هفتم
در روز شنبه ۱۳۰۲

مجلسه هشتم
در روز یکشنبه ۱۳۰۲

مجلسه نهم
در روز دوشنبه ۱۳۰۲

مجلسه دهم
در روز سه شنبه ۱۳۰۲

مجلسه یازدهم
در روز چهارشنبه ۱۳۰۲

مجلسه دهم
در روز پنجشنبه ۱۳۰۲

مجلسه یازدهم
در روز شنبه ۱۳۰۲

مجلسه دهم
در روز یکشنبه ۱۳۰۲

مجلسه دهم
در روز دوشنبه ۱۳۰۲

مجلسه دهم
در روز سه شنبه ۱۳۰۲

100

701

...

卷之四

الحمد لله الذي جعلنا من عباده المخلصين

18

3

مجلسه اول

134

في سنة ١٢٨٥ هـ

17

1871

47

卷之四

1870

100

1872

17

卷之四

وہی شخص ہے جس نے

1870

[Faint handwritten notes at the bottom of the page]

1875

مكتبة

12

三

1871

1848

الحمد لله الذي جعل العلم نوراً

1871

1847

1844

11

...

卷之四

1871

1870

2

A

1874-1875

7

卷之七

1874

2

1000

2-2-2

23

الحمد لله

1874

7
5
p

1

1

2

7

卷之四

卷之五

17

188

2.

卷之四

2

卷之四

...

33

卷之四

卷之四

طالع

1874

10

1875

100

1870

10

卷之四

३

[Faint handwritten notes at the bottom of the page]

1870

Handwritten text in Urdu script, likely a signature or date, located at the bottom right of the page.

[illegible]

Handwritten text in a cursive script, likely a signature or a note, located at the bottom of the page.

100

115

卷之四

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

موسم در کوهستان و در کوهستان

12

18

Handwritten text in Urdu script, likely a signature or date, located at the bottom of the page.

مجلسه اول

Handwritten text in a cursive script, likely a signature or a note, located at the bottom of the page.

طريقه

والتاريخ المذكور في المتن

مجلس الشورى
البرلمان

Handwritten text in Arabic script, likely a signature or date, located at the bottom right of the page.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

卷之四

卷之三

17

1871

1. 1. 1.

100

1872

1877

100

7-8-9-10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-28-29-30-31-32-33-34-35-36-37-38-39-40-41-42-43-44-45-46-47-48-49-50-51-52-53-54-55-56-57-58-59-60-61-62-63-64-65-66-67-68-69-70-71-72-73-74-75-76-77-78-79-80-81-82-83-84-85-86-87-88-89-90-91-92-93-94-95-96-97-98-99-100

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

卷之四

1847

10/10/10

1894

...

11

Handwritten text in a cursive script, likely a signature or a name, written vertically on the right side of the page.

1891

卷之四

سکالہ ہندوستان

Handwritten text in a cursive script, likely a signature or a note, located at the bottom of the page.

1871-1872

1840-1841

مجلس العلماء العرب والمسلمين

مجلسه اول در تاریخ ۱۳۰۲/۱۰/۱۵

طريقه

طريقه

100

20-10-1920

قوله في قوله

1875

報

فقد كان له اليد الطولى في ذلك

الحمد لله الذي هدانا لهذا
 ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

1871

Handwritten text in the right margin, likely a signature or date, written vertically.

مجلس شورای ملی

الحمد لله الذي جعل في كل شيء
دلالة على قدرته وقدرته

1892. 20. 10. 1892.

تحت عنوان: العلماء في
العلماء في

1870

Handwritten text in Urdu script, likely a signature or note.

1870

1875

卷之四

1871

الحمد لله الذي جعل في كل شيء
دلالة على قدرته وكرمه

1887

Substrate

三

وہاں پہنچ کر وہاں کے لوگوں سے مل کر ان کے بارے میں پتہ چلا کہ وہاں کے لوگوں نے ان کو بھاری پھانسی دے دی ہے۔

1872

1870

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

1870

11

مجلسه اول

33

3. *Handwritten text, likely a signature or date.*

مجلسه اول

Handwritten text in a cursive script, likely a signature or a note, located at the bottom of the page.

1870

1871

卷之四

Handwritten notes in Urdu script, likely bleed-through from the reverse side of the page.

مجلسه اوله
مجلسه اوله
مجلسه اوله
مجلسه اوله
مجلسه اوله

مجلسه اوله
مجلسه اوله
مجلسه اوله
مجلسه اوله
مجلسه اوله

مجلسه اوله
مجلسه اوله
مجلسه اوله
مجلسه اوله
مجلسه اوله

İSTANBUL
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

مجلس العلماء

1962

تاریخ اسلام و ایران

卷之四

1875

Handwritten text in Arabic script, likely a signature or note, located at the bottom of the page.

1870

11

卷之四

222

1875

Handwritten text in Arabic script, likely a signature or note, located at the bottom of the page.

Handwritten text in a cursive script, likely a signature or a note, located at the bottom of the page.

1875

Handwritten text in a cursive script, likely a signature or a note, located at the bottom of the page.

10

Handwritten text in a cursive script, likely a signature or a note, located at the bottom of the page.

1871

Handwritten text in Urdu script, likely a signature or date, located at the bottom right of the page.

1892

2. 1000

卷之四

100

卷之四

...

卷之四

1870

1840

Handwritten notes in Urdu script, likely bleed-through from the reverse side of the page.

100

1. 1000
 2. 1000
 3. 1000

10/10/10

3

1871

Handwritten text in a cursive script, likely a signature or a note, located at the bottom of the page.

1874

1870

مكتبة
مكتبة
مكتبة

1871-1872, 1873-1874, 1875-1876, 1877-1878, 1879-1880, 1881-1882, 1883-1884, 1885-1886, 1887-1888, 1889-1890, 1891-1892, 1893-1894, 1895-1896, 1897-1898, 1899-1900, 1901-1902, 1903-1904, 1905-1906, 1907-1908, 1909-1910, 1911-1912, 1913-1914, 1915-1916, 1917-1918, 1919-1920, 1921-1922, 1923-1924, 1925-1926, 1927-1928, 1929-1930, 1931-1932, 1933-1934, 1935-1936, 1937-1938, 1939-1940, 1941-1942, 1943-1944, 1945-1946, 1947-1948, 1949-1950, 1951-1952, 1953-1954, 1955-1956, 1957-1958, 1959-1960, 1961-1962, 1963-1964, 1965-1966, 1967-1968, 1969-1970, 1971-1972, 1973-1974, 1975-1976, 1977-1978, 1979-1980, 1981-1982, 1983-1984, 1985-1986, 1987-1988, 1989-1990, 1991-1992, 1993-1994, 1995-1996, 1997-1998, 1999-2000, 2001-2002, 2003-2004, 2005-2006, 2007-2008, 2009-2010, 2011-2012, 2013-2014, 2015-2016, 2017-2018, 2019-2020, 2021-2022, 2023-2024, 2025-2026, 2027-2028, 2029-2030, 2031-2032, 2033-2034, 2035-2036, 2037-2038, 2039-2040, 2041-2042, 2043-2044, 2045-2046, 2047-2048, 2049-2050, 2051-2052, 2053-2054, 2055-2056, 2057-2058, 2059-2060, 2061-2062, 2063-2064, 2065-2066, 2067-2068, 2069-2070, 2071-2072, 2073-2074, 2075-2076, 2077-2078, 2079-2080, 2081-2082, 2083-2084, 2085-2086, 2087-2088, 2089-2090, 2091-2092, 2093-2094, 2095-2096, 2097-2098, 2099-2100, 2101-2102, 2103-2104, 2105-2106, 2107-2108, 2109-2110, 2111-2112, 2113-2114, 2115-2116, 2117-2118, 2119-2120, 2121-2122, 2123-2124, 2125-2126, 2127-2128, 2129-2130, 2131-2132, 2133-2134, 2135-2136, 2137-2138, 2139-2140, 2141-2142, 2143-2144, 2145-2146, 2147-2148, 2149-2150, 2151-2152, 2153-2154, 2155-2156, 2157-2158, 2159-2160, 2161-2162, 2163-2164, 2165-2166, 2167-2168, 2169-2170, 2171-2172, 2173-2174, 2175-2176, 2177-2178, 2179-2180, 2181-2182, 2183-2184, 2185-2186, 2187-2188, 2189-2190, 2191-2192, 2193-2194, 2195-2196, 2197-2198, 2199-2200, 2201-2202, 2203-2204, 2205-2206, 2207-2208, 2209-2210, 2211-2212, 2213-2214, 2215-2216, 2217-2218, 2219-2220, 2221-2222, 2223-2224, 2225-2226, 2227-2228, 2229-2230, 2231-2232, 2233-2234, 2235-2236, 2237-2238, 2239-2240, 2241-2242, 2243-2244, 2245-2246, 2247-2248, 2249-2250, 2251-2252, 2253-2254, 2255-2256, 2257-2258, 2259-2260, 2261-2262, 2263-2264, 2265-2266, 2267-2268, 2269-2270, 2271-2272, 2273-2274, 2275-2276, 2277-2278, 2279-2280, 2281-2282, 2283-2284, 2285-2286, 2287-2288, 2289-2290, 2291-2292, 2293-2294, 2295-2296, 2297-2298, 2299-2300, 2301-2302, 2303-2304, 2305-2306, 2307-2308, 2309-2310, 2311-2312, 2313-2314, 2315-2316, 2317-2318, 2319-2320, 2321-2322, 2323-2324, 2325-2326, 2327-2328, 2329-2330, 2331-2332, 2333-2334, 2335-2336, 2337-2338, 2339-2340, 2341-2342, 2343-2344, 2345-2346, 2347-2348, 2349-2350, 2351-2352, 2353-2354, 2355-2356, 2357-2358, 2359-2360, 2361-2362, 2363-2364, 2365-2366, 2367-2368, 2369-2370, 2371-2372, 2373-2374, 2375-2376, 2377-2378, 2379-2380, 2381-2382, 2383-2384, 2385-2386, 2387-2388, 2389-2390, 2391-2392, 2393-2394, 2395-2396, 2397-2398, 2399-2400, 2401-2402, 2403-2404, 2405-2406, 2407-2408, 2409-2410, 2411-2412, 2413-2414, 2415-2416, 2417-2418, 2419-2420, 2421-2422, 2423-2424, 2425-2426, 2427-2428, 2429-2430, 2431-2432, 2433-2434, 2435-2436, 2437-2438, 2439-2440, 2441-2442, 2443-2444, 2445-2446, 2447-2448, 2449-2450, 2451-2452, 2453-2454, 2455-2456, 2457-2458, 2459-2460, 2461-2462, 2463-2464, 2465-2466, 2467-2468, 2469-2470, 2471-2472, 2473-2474, 2475-2476, 2477-2478, 2479-2480, 2481-2482, 2483-2484, 2485-2486, 2487-2488, 2489-2490, 2491-2492, 2493-2494, 2495-2496, 2497-2498, 2499-2500, 2501-2502, 2503-2504, 2505-2506, 2507-2508, 2509-2510, 2511-2512, 2513-2514, 2515-2516, 2517-2518, 2519-2520, 2521-2522, 2523-2524, 2525-2526, 2527-2528, 2529-2530, 2531-2532, 2533-2534, 2535-2536, 2537-2538, 2539-2540, 2541-2542, 2543-2544, 2545-2546, 2547-2548, 2549-2550, 2551-2552, 2553-2554, 2555-2556, 2557-2558, 2559-2560, 2561-2562, 2563-2564, 2565-2566, 2567-2568, 2569-2570, 2571-2572, 2573-2574, 2575-2576, 2577-2578, 2579-2580, 2581-2582, 2583-2584, 2585-2586, 2587-2588, 2589-2590, 2591-2592, 2593-2594, 2595-2596, 2597-2598, 2599-2600, 2601-2602, 2603-2604, 2605-2606, 2607-2608, 2609-2610, 2611-2612, 2613-2614, 26

Handwritten notes in Urdu script, likely bleed-through from the reverse side of the page.

1890

21. 10. 1911

1846
1847
1848

Handwritten text, likely a signature or date, written vertically on the right margin.

[Faint handwritten notes at bottom left]

1874

في سنة ١٢٠٠ هـ

1874

1891

1. 1000
 2. 1000
 3. 1000
 4. 1000
 5. 1000
 6. 1000
 7. 1000
 8. 1000
 9. 1000
 10. 1000
 11. 1000
 12. 1000
 13. 1000
 14. 1000
 15. 1000
 16. 1000
 17. 1000
 18. 1000
 19. 1000
 20. 1000
 21. 1000
 22. 1000
 23. 1000
 24. 1000
 25. 1000
 26. 1000
 27. 1000
 28. 1000
 29. 1000
 30. 1000
 31. 1000
 32. 1000
 33. 1000
 34. 1000
 35. 1000
 36. 1000
 37. 1000
 38. 1000
 39. 1000
 40. 1000
 41. 1000
 42. 1000
 43. 1000
 44. 1000
 45. 1000
 46. 1000
 47. 1000
 48. 1000
 49. 1000
 50. 1000
 51. 1000
 52. 1000
 53. 1000
 54. 1000
 55. 1000
 56. 1000
 57. 1000
 58. 1000
 59. 1000
 60. 1000
 61. 1000
 62. 1000
 63. 1000
 64. 1000
 65. 1000
 66. 1000
 67. 1000
 68. 1000
 69. 1000
 70. 1000
 71. 1000
 72. 1000
 73. 1000
 74. 1000
 75. 1000
 76. 1000
 77. 1000
 78. 1000
 79. 1000
 80. 1000
 81. 1000
 82. 1000
 83. 1000
 84. 1000
 85. 1000
 86. 1000
 87. 1000
 88. 1000
 89. 1000
 90. 1000
 91. 1000
 92. 1000
 93. 1000
 94. 1000
 95. 1000
 96. 1000
 97. 1000
 98. 1000
 99. 1000
 100. 1000

١٠٠
 ١٠١
 ١٠٢
 ١٠٣
 ١٠٤
 ١٠٥
 ١٠٦
 ١٠٧
 ١٠٨
 ١٠٩
 ١١٠
 ١١١
 ١١٢
 ١١٣
 ١١٤
 ١١٥
 ١١٦
 ١١٧
 ١١٨
 ١١٩
 ١٢٠
 ١٢١
 ١٢٢
 ١٢٣
 ١٢٤
 ١٢٥
 ١٢٦
 ١٢٧
 ١٢٨
 ١٢٩
 ١٣٠
 ١٣١
 ١٣٢
 ١٣٣
 ١٣٤
 ١٣٥
 ١٣٦
 ١٣٧
 ١٣٨
 ١٣٩
 ١٤٠
 ١٤١
 ١٤٢
 ١٤٣
 ١٤٤
 ١٤٥
 ١٤٦
 ١٤٧
 ١٤٨
 ١٤٩
 ١٥٠
 ١٥١
 ١٥٢
 ١٥٣
 ١٥٤
 ١٥٥
 ١٥٦
 ١٥٧
 ١٥٨
 ١٥٩
 ١٦٠
 ١٦١
 ١٦٢
 ١٦٣
 ١٦٤
 ١٦٥
 ١٦٦
 ١٦٧
 ١٦٨
 ١٦٩
 ١٧٠
 ١٧١
 ١٧٢
 ١٧٣
 ١٧٤
 ١٧٥
 ١٧٦
 ١٧٧
 ١٧٨
 ١٧٩
 ١٨٠
 ١٨١
 ١٨٢
 ١٨٣
 ١٨٤
 ١٨٥
 ١٨٦
 ١٨٧
 ١٨٨
 ١٨٩
 ١٩٠
 ١٩١
 ١٩٢
 ١٩٣
 ١٩٤
 ١٩٥
 ١٩٦
 ١٩٧
 ١٩٨
 ١٩٩
 ٢٠٠

Handwritten text in Urdu script, likely a signature or note, located at the bottom right of the page.

Handwritten text in Arabic script, likely a continuation of the previous page.

مجلسه اول
تاریخ و جغرافیه

(Handwritten note)

1870

الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

10

Handwritten notes in Urdu script.

1. *Adiantum*
 2. *Asplenium*
 3. *Polypodium*

44

توکل علی اللہ العزیز
وہو اللہ العزیز

2000

Handwritten text in a cursive script, likely a signature or a note, located at the bottom of the page.

11

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

مجلس
العلماء
الذين
كانوا
في
الهند
في
القرن
العاشر
هـ

Handwritten notes in Arabic script, likely bleed-through from the reverse side of the page.

卷之五

1871

1847

Handwritten notes in Arabic script, likely bleed-through from the reverse side of the page.

1870

Handwritten notes in Arabic script, likely a continuation of the text or a separate entry.

Handwritten notes in Arabic script, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten notes in Arabic script.

Handwritten text in Arabic script, likely a continuation of the preceding text, written in a cursive style.

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

1875

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي جعلنا من عباده

الذين هم خير خلقه

والذين هم خير خلقه

والذين هم خير خلقه

والذين هم خير خلقه

والذين هم خير خلقه

والذين هم خير خلقه

22

الحمد لله الذي جعلنا من عباده

الذين هم خير خلقه

والذين هم خير خلقه

والذين هم خير خلقه

والذين هم خير خلقه

والذين هم خير خلقه

والذين هم خير خلقه

والذين هم خير خلقه

23

الحمد لله الذي جعلنا من عباده

الذين هم خير خلقه

والذين هم خير خلقه

والذين هم خير خلقه

والذين هم خير خلقه

والذين هم خير خلقه

والذين هم خير خلقه

والذين هم خير خلقه

الحمد لله الذي جعلنا من عباده

الذين هم خير خلقه

والذين هم خير خلقه

والذين هم خير خلقه

والذين هم خير خلقه

والذين هم خير خلقه

والذين هم خير خلقه

والذين هم خير خلقه

مجلسه اوله

مجلسه دومه

مجلسه سومه

مجلسه چهارمه

مجلسه پنجمه

مجلسه ششمه

مجلسه هفتمه

مجلسه هشتمه

مجلسه نهمه

مجلسه دهمه

مجلسه یازدهم

مجلسه دوازدهم

مجلسه سیزدهم

مجلسه چهاردهم

مجلسه پانزدهم

مجلسه شانزدهم

مجلسه هجدهم

مجلسه نهمه

مجلسه دهمه

مجلسه یازدهم

مجلسه دوازدهم

مجلسه سیزدهم

مجلسه چهاردهم

مجلسه پانزدهم

مجلسه شانزدهم

مجلسه هجدهم

مجلسه نوزدهم

مجلسه بیستم

مجلسه بیست و یکم

مجلسه بیست و دوم

مجلسه بیست و سوم

مجلسه بیست و چهارم

مجلسه بیست و پنجم

مجلسه بیست و ششم

مجلسه بیست و هفتم

مجلسه بیست و هشتم

مجلسه بیست و نهم

مجلسه بیست و دهم

مجلسه بیست و یازدهم

مجلسه بیست و دوازدهم

مجلسه بیست و سیزدهم

مجلسه بیست و چهارم

مجلسه بیست و پنجم

مجلسه بیست و ششم

مجلسه بیست و هفتم

مجلسه بیست و هشتم

مجلسه بیست و نهم

مجلسه بیست و دهم

مجلسه بیست و یازدهم

مجلسه بیست و دوازدهم

مجلسه بیست و سیزدهم

مجلسه بیست و چهارم

مجلسه بیست و پنجم

مجلسه بیست و ششم

مجلسه بیست و هفتم

مجلسه بیست و هشتم

مجلسه بیست و نهم

مجلسه بیست و دهم

مجلسه بیست و یازدهم

مجلسه بیست و دوازدهم

مجلسه بیست و سیزدهم

مجلسه بیست و چهارم

مجلسه بیست و پنجم

مجلسه بیست و ششم

مجلسه بیست و هفتم

مجلسه بیست و هشتم

مجلسه بیست و نهم

مجلسه بیست و دهم

مجلسه اول

[Faint handwritten notes in Arabic script]

۱- در این کتاب که در این کتاب
 ۲- در این کتاب که در این کتاب
 ۳- در این کتاب که در این کتاب
 ۴- در این کتاب که در این کتاب
 ۵- در این کتاب که در این کتاب
 ۶- در این کتاب که در این کتاب
 ۷- در این کتاب که در این کتاب
 ۸- در این کتاب که در این کتاب
 ۹- در این کتاب که در این کتاب
 ۱۰- در این کتاب که در این کتاب

١٠٠
 ١٠١
 ١٠٢
 ١٠٣
 ١٠٤
 ١٠٥
 ١٠٦
 ١٠٧
 ١٠٨
 ١٠٩
 ١١٠
 ١١١
 ١١٢
 ١١٣
 ١١٤
 ١١٥
 ١١٦
 ١١٧
 ١١٨
 ١١٩
 ١٢٠

مجلسه اول
در روز شنبه ۱۳۰۲

مجلسه دوم
در روز یکشنبه ۱۳۰۲

مجلسه سوم
در روز دوشنبه ۱۳۰۲

مجلسه چهارم
در روز سه شنبه ۱۳۰۲

مجلسه پنجم
در روز چهارشنبه ۱۳۰۲

۱۱

مجلسه ششم
در روز پنجشنبه ۱۳۰۲

مجلسه هفتم
در روز شنبه ۱۳۰۲

مجلسه هشتم
در روز یکشنبه ۱۳۰۲

مجلسه نهم
در روز دوشنبه ۱۳۰۲

مجلسه دهم
در روز سه شنبه ۱۳۰۲

۱۲

مجلسه یازدهم
در روز چهارشنبه ۱۳۰۲

مجلسه بیستم
در روز پنجشنبه ۱۳۰۲

مجلسه بیست و یکم
در روز شنبه ۱۳۰۲

مجلسه بیست و دوم
در روز یکشنبه ۱۳۰۲

مجلسه بیست و سوم
در روز دوشنبه ۱۳۰۲

مجلسه بیست و چهارم
در روز سه شنبه ۱۳۰۲

مجلسه بیست و پنجم
در روز چهارشنبه ۱۳۰۲

مجلسه بیست و ششم
در روز پنجشنبه ۱۳۰۲

مجلسه بیست و هفتم
در روز شنبه ۱۳۰۲

مجلسه بیست و هشتم
در روز یکشنبه ۱۳۰۲

مجلسه بیست و نهم
در روز دوشنبه ۱۳۰۲

مجلسه بیست و دهم
در روز سه شنبه ۱۳۰۲

مجلسه بیست و یازدهم
در روز چهارشنبه ۱۳۰۲

(Faint handwritten notes)

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

Handwritten text in Arabic script, likely a continuation of the previous page, mentioning "الحمد لله" (Praise be to God).

1. The first part of the document is a list of names and dates, which appears to be a record of some kind. The names are written in a cursive script, and the dates are in a more formal, printed style. The list is organized into two columns, with names on the left and dates on the right.

۱- در صورتی که در یک سال دو بار
 ۲- در صورتی که در یک سال سه بار
 ۳- در صورتی که در یک سال چهار بار
 ۴- در صورتی که در یک سال پنج بار

١٠٠
 ١٠١
 ١٠٢
 ١٠٣
 ١٠٤
 ١٠٥
 ١٠٦
 ١٠٧
 ١٠٨
 ١٠٩
 ١١٠
 ١١١
 ١١٢
 ١١٣
 ١١٤
 ١١٥
 ١١٦
 ١١٧
 ١١٨
 ١١٩
 ١٢٠
 ١٢١
 ١٢٢
 ١٢٣
 ١٢٤
 ١٢٥
 ١٢٦
 ١٢٧
 ١٢٨
 ١٢٩
 ١٣٠
 ١٣١
 ١٣٢
 ١٣٣
 ١٣٤
 ١٣٥
 ١٣٦
 ١٣٧
 ١٣٨
 ١٣٩
 ١٤٠
 ١٤١
 ١٤٢
 ١٤٣
 ١٤٤
 ١٤٥
 ١٤٦
 ١٤٧
 ١٤٨
 ١٤٩
 ١٥٠
 ١٥١
 ١٥٢
 ١٥٣
 ١٥٤
 ١٥٥
 ١٥٦
 ١٥٧
 ١٥٨
 ١٥٩
 ١٦٠
 ١٦١
 ١٦٢
 ١٦٣
 ١٦٤
 ١٦٥
 ١٦٦
 ١٦٧
 ١٦٨
 ١٦٩
 ١٧٠
 ١٧١
 ١٧٢
 ١٧٣
 ١٧٤
 ١٧٥
 ١٧٦
 ١٧٧
 ١٧٨
 ١٧٩
 ١٨٠
 ١٨١
 ١٨٢
 ١٨٣
 ١٨٤
 ١٨٥
 ١٨٦
 ١٨٧
 ١٨٨
 ١٨٩
 ١٩٠
 ١٩١
 ١٩٢
 ١٩٣
 ١٩٤
 ١٩٥
 ١٩٦
 ١٩٧
 ١٩٨
 ١٩٩
 ٢٠٠

والماء على النار حتى يذهب
الزبد ويتركه حتى يبرد
ويشربه في وقت الحاجة
إلى الماء.

1870-1871

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

[Faint handwritten notes at the bottom of the page]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

والمسلمون في كل زمان ومكان
والمسلمون في كل زمان ومكان

1872-1873

1871

Handwritten text in Arabic script, likely a signature or date, located at the bottom right of the page.

مجلس العلماء
مجلس العلماء
مجلس العلماء

...

Handwritten text in Urdu script, likely bleed-through from the reverse side of the page.

1

1890

4. 11. 1914

7

Handwritten text in a cursive script, likely a signature or a note, located at the bottom of the page.

17

5

1848

100

1720

1871

طبعة المطبعة المطبوعة

卷之四

18

5

2000

18

五

Handwritten text in a cursive script, likely a signature or a note, located at the bottom of the page.

1875

مكتبة دار الفنون
الطبعة الأولى: ١٩٨٥

卷之四

Handwritten text in the left margin, likely bleed-through from the reverse side of the page.

مجلسه اول

100

卷之四

1870

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

1890

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

1. *Chrysomelidae*
 2. *Curculionidae*
 3. *Chrysomelidae*
 4. *Curculionidae*
 5. *Chrysomelidae*
 6. *Curculionidae*
 7. *Chrysomelidae*
 8. *Curculionidae*
 9. *Chrysomelidae*
 10. *Curculionidae*
 11. *Chrysomelidae*
 12. *Curculionidae*
 13. *Chrysomelidae*
 14. *Curculionidae*
 15. *Chrysomelidae*
 16. *Curculionidae*
 17. *Chrysomelidae*
 18. *Curculionidae*
 19. *Chrysomelidae*
 20. *Curculionidae*
 21. *Chrysomelidae*
 22. *Curculionidae*
 23. *Chrysomelidae*
 24. *Curculionidae*
 25. *Chrysomelidae*
 26. *Curculionidae*
 27. *Chrysomelidae*
 28. *Curculionidae*
 29. *Chrysomelidae*
 30. *Curculionidae*
 31. *Chrysomelidae*
 32. *Curculionidae*
 33. *Chrysomelidae*
 34. *Curculionidae*
 35. *Chrysomelidae*
 36. *Curculionidae*
 37. *Chrysomelidae*
 38. *Curculionidae*
 39. *Chrysomelidae*
 40. *Curculionidae*
 41. *Chrysomelidae*
 42. *Curculionidae*
 43. *Chrysomelidae*
 44. *Curculionidae*
 45. *Chrysomelidae*
 46. *Curculionidae*
 47. *Chrysomelidae*
 48. *Curculionidae*
 49. *Chrysomelidae*
 50. *Curculionidae*
 51. *Chrysomelidae*
 52. *Curculionidae*
 53. *Chrysomelidae*
 54. *Curculionidae*
 55. *Chrysomelidae*
 56. *Curculionidae*
 57. *Chrysomelidae*
 58. *Curculionidae*
 59. *Chrysomelidae*
 60. *Curculionidae*
 61. *Chrysomelidae*
 62. *Curculionidae*
 63. *Chrysomelidae*
 64. *Curculionidae*
 65. *Chrysomelidae*
 66. *Curculionidae*
 67. *Chrysomelidae*
 68. *Curculionidae*
 69. *Chrysomelidae*
 70. *Curculionidae*
 71. *Chrysomelidae*
 72. *Curculionidae*
 73. *Chrysomelidae*
 74. *Curculionidae*
 75. *Chrysomelidae*
 76. *Curculionidae*
 77. *Chrysomelidae*
 78. *Curculionidae*
 79. *Chrysomelidae*
 80. *Curculionidae*
 81. *Chrysomelidae*
 82. *Curculionidae*
 83. *Chrysomelidae*
 84. *Curculionidae*
 85. *Chrysomelidae*
 86. *Curculionidae*
 87. *Chrysomelidae*
 88. *Curculionidae*
 89. *Chrysomelidae*
 90. *Curculionidae*
 91. *Chrysomelidae*
 92. *Curculionidae*
 93. *Chrysomelidae*
 94. *Curculionidae*
 95. *Chrysomelidae*
 96. *Curculionidae*
 97. *Chrysomelidae*
 98. *Curculionidae*
 99. *Chrysomelidae*
 100. *Curculionidae*

1. 1. The first
 2. 2. The second
 3. 3. The third
 4. 4. The fourth
 5. 5. The fifth
 6. 6. The sixth
 7. 7. The seventh
 8. 8. The eighth
 9. 9. The ninth
 10. 10. The tenth
 11. 11. The eleventh
 12. 12. The twelfth
 13. 13. The thirteenth
 14. 14. The fourteenth
 15. 15. The fifteenth
 16. 16. The sixteenth
 17. 17. The seventeenth
 18. 18. The eighteenth
 19. 19. The nineteenth
 20. 20. The twentieth
 21. 21. The twenty-first
 22. 22. The twenty-second
 23. 23. The twenty-third
 24. 24. The twenty-fourth
 25. 25. The twenty-fifth
 26. 26. The twenty-sixth
 27. 27. The twenty-seventh
 28. 28. The twenty-eighth
 29. 29. The twenty-ninth
 30. 30. The thirtieth
 31. 31. The thirty-first
 32. 32. The thirty-second
 33. 33. The thirty-third
 34. 34. The thirty-fourth
 35. 35. The thirty-fifth
 36. 36. The thirty-sixth
 37. 37. The thirty-seventh
 38. 38. The thirty-eighth
 39. 39. The thirty-ninth
 40. 40. The fortieth
 41. 41. The forty-first
 42. 42. The forty-second
 43. 43. The forty-third
 44. 44. The forty-fourth
 45. 45. The forty-fifth
 46. 46. The forty-sixth
 47. 47. The forty-seventh
 48. 48. The forty-eighth
 49. 49. The forty-ninth
 50. 50. The fiftieth
 51. 51. The fifty-first
 52. 52. The fifty-second
 53. 53. The fifty-third
 54. 54. The fifty-fourth
 55. 55. The fifty-fifth
 56. 56. The fifty-sixth
 57. 57. The fifty-seventh
 58. 58. The fifty-eighth
 59. 59. The fifty-ninth
 60. 60. The sixtieth
 61. 61. The sixty-first
 62. 62. The sixty-second
 63. 63. The sixty-third
 64. 64. The sixty-fourth
 65. 65. The sixty-fifth
 66. 66. The sixty-sixth
 67. 67. The sixty-seventh
 68. 68. The sixty-eighth
 69. 69. The sixty-ninth
 70. 70. The seventieth
 71. 71. The seventy-first
 72. 72. The seventy-second
 73. 73. The seventy-third
 74. 74. The seventy-fourth
 75. 75. The seventy-fifth
 76. 76. The seventy-sixth
 77. 77. The seventy-seventh
 78. 78. The seventy-eighth
 79. 79. The seventy-ninth
 80. 80. The eightieth
 81. 81. The eighty-first
 82. 82. The eighty-second
 83. 83. The eighty-third
 84. 84. The eighty-fourth
 85. 85. The eighty-fifth
 86. 86. The eighty-sixth
 87. 87. The eighty-seventh
 88. 88. The eighty-eighth
 89. 89. The eighty-ninth
 90. 90. The ninetieth
 91. 91. The ninety-first
 92. 92. The ninety-second
 93. 93. The ninety-third
 94. 94. The ninety-fourth
 95. 95. The ninety-fifth
 96. 96. The ninety-sixth
 97. 97. The ninety-seventh
 98. 98. The ninety-eighth
 99. 99. The ninety-ninth
 100. 100. The hundredth

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲

دعوت الی اللہ
و دعوت الی النبی

1871

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

Handwritten notes in Arabic script, likely bleed-through from the reverse side of the page.

1

Handwritten text in Arabic script, likely a continuation of the previous page.

Handwritten text in Arabic script, likely a continuation of the manuscript's content.

1777

مجلسه اول

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

1000
 1000
 1000

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

منه
معه
بها
فيها

[Faint handwritten notes at the bottom of the page]

۱۰۰
 ۱۰۰
 ۱۰۰

Handwritten text (likely bleed-through from the reverse side):
 ...
 ...
 ...

1875

Handwritten notes in Urdu script, likely bleed-through from the reverse side of the page.

11-5-57

Handwritten text in Arabic script, likely a signature or note, located at the bottom right of the page.

1870

Handwritten text in Arabic script, likely a marginal note or a small section of text.

卷之三

卷之四

1877

四

1875

10

...

100

12

1872

2000

والمستخرج من العلم على وجهه
العلماء

1840

المسألة الأولى في بيان ما هو المشيئة

1846

1870

卷之四

1870

1871

卷之四

الحمد لله الذي جعلنا من عباده المخلصين

4

100

卷之四

100

1897

مجلسه اول

الحمد لله رب العالمين

1870

卷之四

Proph. 11

الحمد لله

...

卷之四

200

المجلد الثاني

27

1870

100

卷之六

27

1871

188

100

Handwritten notes in Urdu script, likely bleed-through from the reverse side of the page.

卷之四

三

1722

1898

...

74. 24. 0. 1. 1. 1.

100

卷之四

1871

1874

1872

100

1871

卷之四

10

卷之四

1875

1875

4471. 4472. 4473. 4474. 4475.

1875

Confession
of the
faith

1875

卷之四

1000

فصل في طهارة الخمر

1871

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

3

卷之四

卷之四

1874

卷之四

21. 12. 1912

1875

عالمی سطح پر مشہور ہے۔

Handwritten text in a cursive script, likely a signature or a note, located at the bottom of the page.

الحمد لله رب العالمين

وَقَدْ كُنْتُ لَكُمْ كَمَا كُنْتُ لَكُمْ

卷之四

1847

100

الحمد لله الذي جعل القرآن
مدرسة لكل من اراد ان يتعلم

35

1870

1870

مجلسه اول

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

1870-1871

1874

100

1852

1. *... ..*
 2. *... ..*
 3. *... ..*
 4. *... ..*
 5. *... ..*
 6. *... ..*
 7. *... ..*
 8. *... ..*
 9. *... ..*
 10. *... ..*

1. *... ..*
 2. *... ..*
 3. *... ..*
 4. *... ..*
 5. *... ..*
 6. *... ..*
 7. *... ..*
 8. *... ..*
 9. *... ..*
 10. *... ..*

1. *... ..*
 2. *... ..*
 3. *... ..*
 4. *... ..*
 5. *... ..*
 6. *... ..*
 7. *... ..*
 8. *... ..*
 9. *... ..*
 10. *... ..*

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين

والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين

الطاهرين أجمعين
اللهم صل على محمد

وعلى آل محمد
الذين هم خير البرية

اللهم صل على
سيدنا محمد وآله

الطيبين الطاهرين
اللهم صل على محمد

وعلى آل محمد
الذين هم خير البرية

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين

والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين

الطاهرين أجمعين
اللهم صل على محمد

وعلى آل محمد
الذين هم خير البرية

اللهم صل على
سيدنا محمد وآله

الطيبين الطاهرين
اللهم صل على محمد

وعلى آل محمد
الذين هم خير البرية

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين

والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين

الطاهرين أجمعين
اللهم صل على محمد

وعلى آل محمد
الذين هم خير البرية

اللهم صل على
سيدنا محمد وآله

الطيبين الطاهرين
اللهم صل على محمد

وعلى آل محمد
الذين هم خير البرية

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين

والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين

الطاهرين أجمعين
اللهم صل على محمد

وعلى آل محمد
الذين هم خير البرية

اللهم صل على
سيدنا محمد وآله

الطيبين الطاهرين
اللهم صل على محمد

وعلى آل محمد
الذين هم خير البرية

مجلس

بما ان الله سبحانه وتعالى
قد خلقنا من نوره
فما خلقنا من نوره
فما خلقنا من نوره

بما ان الله سبحانه وتعالى
قد خلقنا من نوره
فما خلقنا من نوره
فما خلقنا من نوره

بما ان الله سبحانه وتعالى
قد خلقنا من نوره
فما خلقنا من نوره
فما خلقنا من نوره

مجلس

بما ان الله سبحانه وتعالى
قد خلقنا من نوره
فما خلقنا من نوره
فما خلقنا من نوره

بما ان الله سبحانه وتعالى
قد خلقنا من نوره
فما خلقنا من نوره
فما خلقنا من نوره

بما ان الله سبحانه وتعالى
قد خلقنا من نوره
فما خلقنا من نوره
فما خلقنا من نوره

بما ان الله سبحانه وتعالى
قد خلقنا من نوره
فما خلقنا من نوره
فما خلقنا من نوره

بما ان الله سبحانه وتعالى
قد خلقنا من نوره
فما خلقنا من نوره
فما خلقنا من نوره

بما ان الله سبحانه وتعالى
قد خلقنا من نوره
فما خلقنا من نوره
فما خلقنا من نوره

15

1. من كان له من الدنيا ما يغنيه
 2. فليؤتها للفقراء والمساكين
 3. فليكون له من الله جنة
 4. ولينال به ربه
 5. ولينال به ربه
 6. ولينال به ربه

1. من كان له من الدنيا ما يغنيه
 2. فليؤتها للفقراء والمساكين
 3. فليكون له من الله جنة
 4. ولينال به ربه
 5. ولينال به ربه
 6. ولينال به ربه

1. من كان له من الدنيا ما يغنيه
 2. فليؤتها للفقراء والمساكين
 3. فليكون له من الله جنة
 4. ولينال به ربه
 5. ولينال به ربه
 6. ولينال به ربه

1. من كان له من الدنيا ما يغنيه
 2. فليؤتها للفقراء والمساكين
 3. فليكون له من الله جنة
 4. ولينال به ربه
 5. ولينال به ربه
 6. ولينال به ربه

15

1. من كان له من الدنيا ما يغنيه
 2. فليؤتها للفقراء والمساكين
 3. فليكون له من الله جنة
 4. ولينال به ربه
 5. ولينال به ربه
 6. ولينال به ربه

1. من كان له من الدنيا ما يغنيه
 2. فليؤتها للفقراء والمساكين
 3. فليكون له من الله جنة
 4. ولينال به ربه
 5. ولينال به ربه
 6. ولينال به ربه

1907
 1908
 1909
 1910
 1911
 1912

Handwritten notes in Arabic script.

卷之四

[Faint handwritten Arabic script]

五

1. The first part of the paper is devoted to a review of the literature on the topic.

一、
 二、
 三、
 四、
 五、
 六、
 七、
 八、
 九、
 十、

[illegible]

من طبعه: ١٠٠٠ نسخة
من طبعه: ١٠٠٠ نسخة

1872

1870

الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

Independence
of

On the 1st of May 1864

卷之四

12

1874

174

10/10/10

1870

مجلسه اول

الماء في البحر

1872

وہ

72

2

1872

424

مجلسه اول

مجلسه دوم

مجلسه سوم

مجلسه چهارم

مجلسه پنجم

مجلسه ششم

مجلسه هفتم

مجلسه هشتم

مجلسه نهم

مجلسه دهم

مجلسه یازدهم

مجلسه دوازدهم

مجلسه سیزدهم

مجلسه چهاردهم

مجلسه پانزدهم

شماره

مجلسه شانزدهم

مجلسه هجدهم

مجلسه نوزدهم

مجلسه بیستم

مجلسه بیست و یکم

مجلسه بیست و دوم

مجلسه بیست و سوم

مجلسه بیست و چهارم

مجلسه بیست و پنجم

مجلسه بیست و ششم

مجلسه بیست و هفتم

مجلسه بیست و هشتم

مجلسه بیست و نهم

مجلسه بیست و دهم

مجلسه بیست و یازدهم

مجلسه بیست و دوازدهم

مجلسه بیست و سیزدهم

مجلسه بیست و چهارم

مجلسه بیست و پنجم

مجلسه بیست و ششم

مجلسه بیست و هفتم

مجلسه بیست و هشتم

مجلسه بیست و نهم

مجلسه بیست و دهم

مجلسه بیست و یازدهم

مجلسه بیست و دوازدهم

مجلسه بیست و سیزدهم

مجلسه بیست و چهارم

مجلسه بیست و پنجم

مجلسه بیست و ششم

مجلسه بیست و هفتم

مجلسه بیست و هشتم

مجلسه بیست و نهم

مجلسه بیست و دهم

مجلسه بیست و یازدهم

مجلسه بیست و دوازدهم

مجلسه بیست و سیزدهم

مجلسه بیست و چهارم

مجلسه بیست و پنجم

مجلسه بیست و ششم

مجلسه بیست و هفتم

مجلسه بیست و هشتم

مجلسه بیست و نهم

مجلسه بیست و دهم

مجلسه بیست و یازدهم

مجلسه بیست و دوازدهم

مجلسه بیست و سیزدهم

مجلسه بیست و چهارم

مجلسه بیست و پنجم

مجلسه بیست و ششم

مجلسه بیست و هفتم

مجلسه بیست و هشتم

مجلسه بیست و نهم

مجلسه بیست و دهم

مجلسه بیست و یازدهم

مجلسه بیست و دوازدهم

مجلسه بیست و سیزدهم

مجلسه بیست و چهارم

مجلسه بیست و پنجم

مجلسه بیست و ششم

مجلسه اول
در روز پنجشنبه
در محفل حضرت
میرزا محمد باقر

مجلسه دوم
در روز شنبه
در محفل حضرت
میرزا محمد باقر

مجلسه سوم
در روز یکشنبه
در محفل حضرت
میرزا محمد باقر

مجلسه چهارم
در روز دوشنبه
در محفل حضرت
میرزا محمد باقر

مجلسه پنجم
در روز سه شنبه
در محفل حضرت
میرزا محمد باقر

مجلسه ششم
در روز چهارشنبه
در محفل حضرت
میرزا محمد باقر

مجلسه هفتم
در روز پنجشنبه
در محفل حضرت
میرزا محمد باقر

مجلسه هشتم
در روز شنبه
در محفل حضرت
میرزا محمد باقر

مجلسه نهم
در روز یکشنبه
در محفل حضرت
میرزا محمد باقر

مجلسه دهم
در روز دوشنبه
در محفل حضرت
میرزا محمد باقر

مجلسه یازدهم
در روز سه شنبه
در محفل حضرت
میرزا محمد باقر

مجلسه بیستم
در روز چهارشنبه
در محفل حضرت
میرزا محمد باقر

مجلسه بیست و یکم
در روز پنجشنبه
در محفل حضرت
میرزا محمد باقر

مجلسه بیست و دوم
در روز شنبه
در محفل حضرت
میرزا محمد باقر

مجلسه بیست و سوم
در روز یکشنبه
در محفل حضرت
میرزا محمد باقر

مجلسه بیست و چهارم
در روز دوشنبه
در محفل حضرت
میرزا محمد باقر

مجلسه بیست و پنجم
در روز سه شنبه
در محفل حضرت
میرزا محمد باقر

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحل

الحمد لله الذي جعل العلم نوراً
والعلماء أئمةً يهتدون بهم

✓ 313

المجلد الثاني

10

1848

10

222

10

1

...مجلسه

11

7

27

1

卷之七

2

1850

...

10

卷之四

2

...

George Washington

卷之四

1875

1874

1871

3

1875

714-14

...

1877

卷之四

Sample 1

1874

1461

2000

10

24

卷之三

1852

Handwritten text in Urdu script, likely bleed-through from the reverse side of the page.

1871

24

12

17

22

卷之四

11-2-77

1894

2

12

1847

الحمد لله رب العالمين

1870

18

1875

2

1871

1871

7

三

4/20/1902

1870

1870

1845

...

5

卷之四

1727

طريقه

1871

18

...

...

卷之六

100

1840

1871

1871

1847

1898

10

1844

1872-1873

1871

1875-1876

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

...

الحمد لله الذي جعل في كل شيء
دلالة على قدرته وكرمه

[Faint handwritten notes at the bottom of the page]

1875

Handwritten text in Arabic script, likely a title or chapter heading, written vertically on the right margin.

18

Chas. C. ...

Handwritten notes in Urdu script, likely bleed-through from the reverse side of the page.

1892

100

لا ينبغي أن يكون

100

Handwritten text in Urdu script, likely a signature or date, located at the bottom right of the page.

卷之四

Handwritten text in Urdu script, likely a signature or note, located at the bottom of the page.

11

1891

100

10

...

...

Handwritten text in Urdu script, likely a signature or date, located at the bottom of the page.

...

Handwritten text in Arabic script, likely a signature or note, located at the bottom right of the page.

...

1744-1745

1745-1746

1746-1747

1747-1748

1748-1749

1749-1750

1750-1751

1751-1752

1752-1753

1753-1754

1754-1755

1755-1756

1756-1757

1757-1758

1758-1759

1759-1760

1760-1761

1761-1762

1762-1763

1763-1764

1764-1765

1765-1766

1766-1767

1767-1768

1768-1769

1769-1770

1770-1771

1771-1772

1772-1773

1773-1774

1774-1775

1775-1776

1776-1777

1777-1778

RECEIVED
SHIP
OFFICE
KITAPOUSI

معدن
معدن
معدن

معدن
معدن
معدن

معدن
معدن
معدن

معدن
معدن
معدن

معدن
معدن
معدن

معدن
معدن
معدن

معدن
معدن
معدن

معدن
معدن
معدن

معدن
معدن
معدن

معدن
معدن
معدن

معدن
معدن
معدن

معدن
معدن
معدن

معدن
معدن
معدن

معدن
معدن
معدن

معدن
معدن
معدن

معدن
معدن
معدن

معدن
معدن
معدن

معدن
معدن
معدن

معدن
معدن
معدن

معدن
معدن
معدن

معدن
معدن
معدن

معدن
معدن
معدن

معدن
معدن
معدن

معدن
معدن
معدن

مستطاب

Handwritten text in Urdu script, likely a signature or date, located at the bottom right of the page.

1871

1774

1871

1871

1872-1873

1871

Handwritten text in a cursive script, likely a signature or a name, oriented vertically.

Handwritten text in a cursive script, likely a signature or a note, located at the bottom of the page.

2000

Handwritten text in a cursive script, likely a signature or a note, located at the bottom of the page.

1000

1840

1871

10

100

1. *Phacelia*
 2. *Phacelia*

والتاريخ المذكور في المتن

1850-1851

1871

10

1848

مدار مدار و مدار مدار

45-46-47-48-49-50

خط و قلم و حسن و قبح

1872

2

18

7

Handwritten text in a cursive script, likely a signature or a note, located at the bottom of the page.

11

تاریخ ۱۳۰۲

1871

1871

1870

الحمد لله الذي جعل في كل شيء
دلالة على قدرته وجلته

1875

卷之四

...

18

...

10

111

1875

卷之四

1871

۱۰۷

Handwritten text in a cursive script, likely a signature or a note, located at the bottom of the page.

1874

1891

卷之四

1875

115

Handwritten text in Arabic script, likely a signature or date, located at the bottom of the page.

1870

18

1874

1871

1844

[Faint handwritten notes]

1

三

THE

18

2000

100

7

10

(New Edition)

1870

100

مجلس اول
در روز پنجشنبه
در محفل عالی

مجلس دوم
در روز شنبه

مجلس سوم
در روز یکشنبه

مجلس چهارم
در روز دوشنبه

مجلس پنجم
در روز سه شنبه

مجلس ششم
در روز چهارشنبه

مجلس هفتم
در روز پنجشنبه

مجلس هشتم
در روز شنبه

مجلس نهم
در روز یکشنبه

مجلس دهم
در روز دوشنبه

مجلس یازدهم
در روز سه شنبه

مجلس اول
در روز پنجشنبه

مجلس دوم
در روز شنبه

مجلس سوم
در روز یکشنبه

مجلس چهارم
در روز دوشنبه

مجلس پنجم
در روز سه شنبه

مجلس ششم
در روز چهارشنبه

مجلس هفتم
در روز پنجشنبه

مجلس هشتم
در روز شنبه

مجلس نهم
در روز یکشنبه

مجلس دهم
در روز دوشنبه

مجلس یازدهم
در روز سه شنبه

مجلس چهاردهم
در روز چهارشنبه

مجلس اول
در روز پنجشنبه

مجلس دوم
در روز شنبه

مجلس سوم
در روز یکشنبه

مجلس چهارم
در روز دوشنبه

مجلس پنجم
در روز سه شنبه

مجلس ششم
در روز چهارشنبه

مجلس هفتم
در روز پنجشنبه

مجلس هشتم
در روز شنبه

مجلس نهم
در روز یکشنبه

مجلس دهم
در روز دوشنبه

مجلس یازدهم
در روز سه شنبه

مجلس چهاردهم
در روز چهارشنبه

مجلس اول
در روز پنجشنبه

مجلس دوم
در روز شنبه

مجلس سوم
در روز یکشنبه

مجلس چهارم
در روز دوشنبه

مجلس پنجم
در روز سه شنبه

مجلس ششم
در روز چهارشنبه

مجلس هفتم
در روز پنجشنبه

مجلس هشتم
در روز شنبه

مجلس نهم
در روز یکشنبه

مجلس دهم
در روز دوشنبه

مجلس یازدهم
در روز سه شنبه

مجلس چهاردهم
در روز چهارشنبه

مجلسه اول
در روز پنجشنبه
در محفل حضرت
میرزا محمد باقر

مجلسه دوم
در روز شنبه
در محفل حضرت
میرزا محمد باقر

مجلسه سوم
در روز یکشنبه
در محفل حضرت
میرزا محمد باقر

مجلسه چهارم
در روز دوشنبه
در محفل حضرت
میرزا محمد باقر

مجلسه پنجم
در روز سه شنبه
در محفل حضرت
میرزا محمد باقر

مجلسه ششم
در روز چهارشنبه
در محفل حضرت
میرزا محمد باقر

مجلسه هفتم
در روز پنجشنبه
در محفل حضرت
میرزا محمد باقر

مجلسه هشتم
در روز شنبه
در محفل حضرت
میرزا محمد باقر

مجلسه نهم
در روز یکشنبه
در محفل حضرت
میرزا محمد باقر

مجلسه دهم
در روز دوشنبه
در محفل حضرت
میرزا محمد باقر

مجلسه یازدهم
در روز سه شنبه
در محفل حضرت
میرزا محمد باقر

مجلسه بیستم
در روز چهارشنبه
در محفل حضرت
میرزا محمد باقر

مجلسه بیست و یکم
در روز پنجشنبه
در محفل حضرت
میرزا محمد باقر

مجلسه بیست و دوم
در روز شنبه
در محفل حضرت
میرزا محمد باقر

مجلسه بیست و سوم
در روز یکشنبه
در محفل حضرت
میرزا محمد باقر

مجلسه بیست و چهارم
در روز دوشنبه
در محفل حضرت
میرزا محمد باقر

مجلسه بیست و پنجم
در روز سه شنبه
در محفل حضرت
میرزا محمد باقر

1. *Chrysomela*
 2. *Chrysomela*
 3. *Chrysomela*
 4. *Chrysomela*

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳

12

[Faint handwritten notes in Urdu script]

مجلس العلماء
بجامعة القاهرة

22

1871

三

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲

1871

1875

Test

1797-1800

1870

مجلسه

مجلسه اول

مجلسه دوم

مجلسه سوم

مجلسه چهارم

مجلسه پنجم

مجلسه ششم

مجلسه هفتم

مجلسه هشتم

مجلسه نهم

مجلسه دهم

مجلسه یازدهم

مجلسه بیستم

مجلسه سی و دوم

مجلسه

مجلسه اول

مجلسه دوم

مجلسه سوم

مجلسه چهارم

مجلسه پنجم

مجلسه ششم

مجلسه هفتم

مجلسه هشتم

مجلسه نهم

مجلسه دهم

مجلسه یازدهم

مجلسه بیستم

مجلسه سی و دوم

مجلسه

مجلسه اول

مجلسه دوم

مجلسه سوم

مجلسه چهارم

مجلسه پنجم

مجلسه ششم

مجلسه هفتم

مجلسه هشتم

مجلسه نهم

مجلسه دهم

مجلسه یازدهم

مجلسه بیستم

مجلسه سی و دوم

١٠٠
 ١٠١
 ١٠٢
 ١٠٣
 ١٠٤
 ١٠٥
 ١٠٦
 ١٠٧
 ١٠٨
 ١٠٩
 ١١٠
 ١١١
 ١١٢
 ١١٣
 ١١٤
 ١١٥
 ١١٦
 ١١٧
 ١١٨
 ١١٩
 ١٢٠
 ١٢١
 ١٢٢
 ١٢٣
 ١٢٤
 ١٢٥
 ١٢٦
 ١٢٧
 ١٢٨
 ١٢٩
 ١٣٠
 ١٣١
 ١٣٢
 ١٣٣
 ١٣٤
 ١٣٥
 ١٣٦
 ١٣٧
 ١٣٨
 ١٣٩
 ١٤٠
 ١٤١
 ١٤٢
 ١٤٣
 ١٤٤
 ١٤٥
 ١٤٦
 ١٤٧
 ١٤٨
 ١٤٩
 ١٥٠
 ١٥١
 ١٥٢
 ١٥٣
 ١٥٤
 ١٥٥
 ١٥٦
 ١٥٧
 ١٥٨
 ١٥٩
 ١٦٠
 ١٦١
 ١٦٢
 ١٦٣
 ١٦٤
 ١٦٥
 ١٦٦
 ١٦٧
 ١٦٨
 ١٦٩
 ١٧٠
 ١٧١
 ١٧٢
 ١٧٣
 ١٧٤
 ١٧٥
 ١٧٦
 ١٧٧
 ١٧٨
 ١٧٩
 ١٨٠
 ١٨١
 ١٨٢
 ١٨٣
 ١٨٤
 ١٨٥
 ١٨٦
 ١٨٧
 ١٨٨
 ١٨٩
 ١٩٠
 ١٩١
 ١٩٢
 ١٩٣
 ١٩٤
 ١٩٥
 ١٩٦
 ١٩٧
 ١٩٨
 ١٩٩
 ٢٠٠

٢٠١
 ٢٠٢
 ٢٠٣
 ٢٠٤
 ٢٠٥
 ٢٠٦
 ٢٠٧
 ٢٠٨
 ٢٠٩
 ٢١٠
 ٢١١
 ٢١٢
 ٢١٣
 ٢١٤
 ٢١٥
 ٢١٦
 ٢١٧
 ٢١٨
 ٢١٩
 ٢٢٠
 ٢٢١
 ٢٢٢
 ٢٢٣
 ٢٢٤
 ٢٢٥
 ٢٢٦
 ٢٢٧
 ٢٢٨
 ٢٢٩
 ٢٣٠
 ٢٣١
 ٢٣٢
 ٢٣٣
 ٢٣٤
 ٢٣٥
 ٢٣٦
 ٢٣٧
 ٢٣٨
 ٢٣٩
 ٢٤٠
 ٢٤١
 ٢٤٢
 ٢٤٣
 ٢٤٤
 ٢٤٥
 ٢٤٦
 ٢٤٧
 ٢٤٨
 ٢٤٩
 ٢٥٠
 ٢٥١
 ٢٥٢
 ٢٥٣
 ٢٥٤
 ٢٥٥
 ٢٥٦
 ٢٥٧
 ٢٥٨
 ٢٥٩
 ٢٦٠
 ٢٦١
 ٢٦٢
 ٢٦٣
 ٢٦٤
 ٢٦٥
 ٢٦٦
 ٢٦٧
 ٢٦٨
 ٢٦٩
 ٢٧٠
 ٢٧١
 ٢٧٢
 ٢٧٣
 ٢٧٤
 ٢٧٥
 ٢٧٦
 ٢٧٧
 ٢٧٨
 ٢٧٩
 ٢٨٠
 ٢٨١
 ٢٨٢
 ٢٨٣
 ٢٨٤
 ٢٨٥
 ٢٨٦
 ٢٨٧
 ٢٨٨
 ٢٨٩
 ٢٩٠
 ٢٩١
 ٢٩٢
 ٢٩٣
 ٢٩٤
 ٢٩٥
 ٢٩٦
 ٢٩٧
 ٢٩٨
 ٢٩٩
 ٣٠٠

٣٠١
 ٣٠٢
 ٣٠٣
 ٣٠٤
 ٣٠٥
 ٣٠٦
 ٣٠٧
 ٣٠٨
 ٣٠٩
 ٣١٠
 ٣١١
 ٣١٢
 ٣١٣
 ٣١٤
 ٣١٥
 ٣١٦
 ٣١٧
 ٣١٨
 ٣١٩
 ٣٢٠
 ٣٢١
 ٣٢٢
 ٣٢٣
 ٣٢٤
 ٣٢٥
 ٣٢٦
 ٣٢٧
 ٣٢٨
 ٣٢٩
 ٣٣٠
 ٣٣١
 ٣٣٢
 ٣٣٣
 ٣٣٤
 ٣٣٥
 ٣٣٦
 ٣٣٧
 ٣٣٨
 ٣٣٩
 ٣٤٠
 ٣٤١
 ٣٤٢
 ٣٤٣
 ٣٤٤
 ٣٤٥
 ٣٤٦
 ٣٤٧
 ٣٤٨
 ٣٤٩
 ٣٥٠
 ٣٥١
 ٣٥٢
 ٣٥٣
 ٣٥٤
 ٣٥٥
 ٣٥٦
 ٣٥٧
 ٣٥٨
 ٣٥٩
 ٣٦٠
 ٣٦١
 ٣٦٢
 ٣٦٣
 ٣٦٤
 ٣٦٥
 ٣٦٦
 ٣٦٧
 ٣٦٨
 ٣٦٩
 ٣٧٠
 ٣٧١
 ٣٧٢
 ٣٧٣
 ٣٧٤
 ٣٧٥
 ٣٧٦
 ٣٧٧
 ٣٧٨
 ٣٧٩
 ٣٨٠
 ٣٨١
 ٣٨٢
 ٣٨٣
 ٣٨٤
 ٣٨٥
 ٣٨٦
 ٣٨٧
 ٣٨٨
 ٣٨٩
 ٣٩٠
 ٣٩١
 ٣٩٢
 ٣٩٣
 ٣٩٤
 ٣٩٥
 ٣٩٦
 ٣٩٧
 ٣٩٨
 ٣٩٩
 ٤٠٠

٤٠١
 ٤٠٢
 ٤٠٣
 ٤٠٤
 ٤٠٥
 ٤٠٦
 ٤٠٧
 ٤٠٨
 ٤٠٩
 ٤١٠
 ٤١١
 ٤١٢
 ٤١٣
 ٤١٤
 ٤١٥
 ٤١٦
 ٤١٧
 ٤١٨
 ٤١٩
 ٤٢٠
 ٤٢١
 ٤٢٢
 ٤٢٣
 ٤٢٤
 ٤٢٥
 ٤٢٦
 ٤٢٧
 ٤٢٨
 ٤٢٩
 ٤٣٠
 ٤٣١
 ٤٣٢
 ٤٣٣
 ٤٣٤
 ٤٣٥
 ٤٣٦
 ٤٣٧
 ٤٣٨
 ٤٣٩
 ٤٤٠
 ٤٤١
 ٤٤٢
 ٤٤٣
 ٤٤٤
 ٤٤٥
 ٤٤٦
 ٤٤٧
 ٤٤٨
 ٤٤٩
 ٤٥٠
 ٤٥١
 ٤٥٢
 ٤٥٣
 ٤٥٤
 ٤٥٥
 ٤٥٦
 ٤٥٧
 ٤٥٨
 ٤٥٩
 ٤٦٠
 ٤٦١
 ٤٦٢
 ٤٦٣
 ٤٦٤
 ٤٦٥
 ٤٦٦
 ٤٦٧
 ٤٦٨
 ٤٦٩
 ٤٧٠
 ٤٧١
 ٤٧٢
 ٤٧٣
 ٤٧٤
 ٤٧٥
 ٤٧٦
 ٤٧٧
 ٤٧٨
 ٤٧٩
 ٤٨٠
 ٤٨١
 ٤٨٢
 ٤٨٣
 ٤٨٤
 ٤٨٥
 ٤٨٦
 ٤٨٧
 ٤٨٨
 ٤٨٩
 ٤٩٠
 ٤٩١
 ٤٩٢
 ٤٩٣
 ٤٩٤
 ٤٩٥
 ٤٩٦
 ٤٩٧
 ٤٩٨
 ٤٩٩
 ٥٠٠

وَأَمَّا الْفُلُ
فَالْفُلُ الْفُلُ

وَأَمَّا الْفُلُ
فَالْفُلُ الْفُلُ

وَأَمَّا الْفُلُ
فَالْفُلُ الْفُلُ

وَأَمَّا الْفُلُ
فَالْفُلُ الْفُلُ

١١١

وَأَمَّا الْفُلُ
فَالْفُلُ الْفُلُ

وَأَمَّا الْفُلُ
فَالْفُلُ الْفُلُ

وَأَمَّا الْفُلُ
فَالْفُلُ الْفُلُ

١١٢

وَأَمَّا الْفُلُ
فَالْفُلُ الْفُلُ

وَأَمَّا الْفُلُ
فَالْفُلُ الْفُلُ

وَأَمَّا الْفُلُ
فَالْفُلُ الْفُلُ

وَأَمَّا الْفُلُ
فَالْفُلُ الْفُلُ

وَأَمَّا الْفُلُ
فَالْفُلُ الْفُلُ

وَأَمَّا الْفُلُ
فَالْفُلُ الْفُلُ

1875

البرهان على ان كل عدد طبيعي هو مجموع
اثنين من اعداد اوليه

10

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

مجلسه اول در تاریخ ۱۳۰۲/۱۲/۲۵
مجلسه دوم در تاریخ ۱۳۰۲/۱۲/۲۶
مجلسه سوم در تاریخ ۱۳۰۲/۱۲/۲۷

[Faint handwritten notes at the bottom of the page]

هذا هو الكتاب الذي ذكره في المتن
في كتابه في تاريخه في كتابه في كتابه

卷之四

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten notes in Urdu script.

...
...
...
...
...

卷之四

...

[illegible]

Handwritten notes in Urdu script, likely a continuation of the text or a separate entry.

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

1875

...

سید الشهدا

Handwritten notes in Arabic script, likely bleed-through from the reverse side of the page.

1875

11

فانما كان من اهل البيت
 فانه من اهل البيت

فانما كان من اهل البيت
 فانه من اهل البيت

فانما كان من اهل البيت
 فانه من اهل البيت

فانما كان من اهل البيت
 فانه من اهل البيت

فانما كان من اهل البيت
 فانه من اهل البيت

فانما كان من اهل البيت
 فانه من اهل البيت

فانما كان من اهل البيت
 فانه من اهل البيت

فانما كان من اهل البيت
 فانه من اهل البيت

فانما كان من اهل البيت
 فانه من اهل البيت

فانما كان من اهل البيت
 فانه من اهل البيت

فانما كان من اهل البيت
 فانه من اهل البيت

فانما كان من اهل البيت
 فانه من اهل البيت

فانما كان من اهل البيت
 فانه من اهل البيت

فانما كان من اهل البيت
 فانه من اهل البيت

فانما كان من اهل البيت
 فانه من اهل البيت

فانما كان من اهل البيت
 فانه من اهل البيت

الحمد لله الذي جعل
العلم نوراً يضيء
القلوب

الحمد لله الذي جعل
العلم نوراً يضيء
القلوب

الحمد لله الذي جعل
العلم نوراً يضيء
القلوب

الحمد لله الذي جعل
العلم نوراً يضيء
القلوب

الحمد لله الذي جعل
العلم نوراً يضيء
القلوب

الحمد لله الذي جعل
العلم نوراً يضيء
القلوب

الحمد لله الذي جعل
العلم نوراً يضيء
القلوب

الحمد لله الذي جعل
العلم نوراً يضيء
القلوب

الحمد لله الذي جعل
العلم نوراً يضيء
القلوب

الحمد لله الذي جعل
العلم نوراً يضيء
القلوب

الحمد لله الذي جعل
العلم نوراً يضيء
القلوب

الحمد لله الذي جعل
العلم نوراً يضيء
القلوب

الحمد لله الذي جعل
العلم نوراً يضيء
القلوب

الحمد لله الذي جعل
العلم نوراً يضيء
القلوب

الحمد لله الذي جعل
العلم نوراً يضيء
القلوب

الحمد لله الذي جعل
العلم نوراً يضيء
القلوب

الحمد لله الذي جعل
العلم نوراً يضيء
القلوب

1871

1871

مجلسه ۱۰۰

Handwritten notes in Urdu script, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten notes in the left margin:

Handwritten notes in the right margin:

Handwritten text in a cursive script, likely a signature or a note, located at the bottom of the page.

10

Handwritten text in Arabic script, likely a signature or date, located at the bottom of the page.

1875

Handwritten text in Urdu script, likely a signature or date, located at the bottom right of the page.

Handwritten text in Arabic script, likely a signature or date, located at the bottom right of the page.

2

11

18

12

Handwritten text in a cursive script, likely a signature or a note, located at the bottom of the page.

1871

1

Small, dark, and illegible text, possibly a signature or date.

Handwritten text in Arabic script, likely a title or chapter heading, oriented vertically.

10

卷之四

1870

18

10

1872

الحمد لله الذي جعل في كل شيء
دلالة على قدرته وكرمه

1872

11

1870

卷之四

...

...

10

18

1870

1871

194

1891

1871

1870

1871

2000-2001

子

1871

عبد الله بن محمد بن عبد الوهاب

مجلس

22

[Faint handwritten notes]

2000-2001
2001-2002

1870

1870

1844

1870

Handwritten text in a cursive script, likely a signature or a note, located at the bottom of the page.

1891

Handwritten notes in Arabic script.

1871

2000

Y
Z

Handwritten notes in Urdu script, likely bleed-through from the reverse side of the page.

...

12/11/1912

7

1000

30

[Faint handwritten notes at the bottom of the page]

مجلسه اول - ۱۳۰۲

عبد الله بن عبد الرحمن بن عبد الوهاب

مسألة في علم الحساب

قوله في قوله تعالى

1000

Handwritten text in a cursive script, likely a signature or a note, located at the bottom of the page.

1791

1870

1844-1845

1871

1880

卷之四

卷之三

18

100

...

...

الحمد لله الذي جعل في كل شيء
دلالة على قدرته وجلته

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

...

卷之四

1870

1875

الحمد لله الذي جعلنا من عباده المخلصين

Handwritten text in Arabic script, likely a library or ownership stamp, located in the bottom right corner of the page.

100

10

卷之六

卷之四

1848

188

1872

1870

مكتبة
مكتبة
مكتبة

100

2004-2005

1870

طريقه

1877

الحمد لله الذي جعل في كل شيء
دلالة على قدرته وجلته

1000

Handwritten notes in Urdu script, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten text in the right margin, likely a library or collection stamp.

Handwritten text in a cursive script, likely a signature or a note, located at the bottom of the page.

1875

3 U. L. 1000

1871

1561

1871

卷之四

卷之四

1871

1875

1870

...

1877

1871

100

Staphylococcus aureus

1875

1871

卷之四
 卷之五
 卷之六
 卷之七
 卷之八
 卷之九
 卷之十
 卷之十一
 卷之十二
 卷之十三
 卷之十四
 卷之十五
 卷之十六
 卷之十七
 卷之十八
 卷之十九
 卷之二十
 卷之二十一
 卷之二十二
 卷之二十三
 卷之二十四
 卷之二十五
 卷之二十六
 卷之二十七
 卷之二十八
 卷之二十九
 卷之三十
 卷之三十一
 卷之三十二
 卷之三十三
 卷之三十四
 卷之三十五
 卷之三十六
 卷之三十七
 卷之三十八
 卷之三十九
 卷之四十
 卷之四十一
 卷之四十二
 卷之四十三
 卷之四十四
 卷之四十五
 卷之四十六
 卷之四十七
 卷之四十八
 卷之四十九
 卷之五十
 卷之五十一
 卷之五十二
 卷之五十三
 卷之五十四
 卷之五十五
 卷之五十六
 卷之五十七
 卷之五十八
 卷之五十九
 卷之六十
 卷之六十一
 卷之六十二
 卷之六十三
 卷之六十四
 卷之六十五
 卷之六十六
 卷之六十七
 卷之六十八
 卷之六十九
 卷之七十
 卷之七十一
 卷之七十二
 卷之七十三
 卷之七十四
 卷之七十五
 卷之七十六
 卷之七十七
 卷之七十八
 卷之七十九
 卷之八十
 卷之八十一
 卷之八十二
 卷之八十三
 卷之八十四
 卷之八十五
 卷之八十六
 卷之八十七
 卷之八十八
 卷之八十九
 卷之九十
 卷之九十一
 卷之九十二
 卷之九十三
 卷之九十四
 卷之九十五
 卷之九十六
 卷之九十七
 卷之九十八
 卷之九十九
 卷之一百

1881

1871

10

1840

Handwritten text in a cursive script, likely a signature or a note, located at the bottom of the page.

Handwritten notes in Urdu script, likely bleed-through from the reverse side of the page.

آدم جنت به گنجینه
در بهشت جنت به گنجینه

2009

(Faint vertical text or bleed-through from another page)

15

卷之四

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

1875

卷之五

1844

1870-1871

10

120

Handwritten notes in the right margin:

Handwritten notes in the left margin:

10

1. *Chamaecyparis*
 2. *Juniperus*
 3. *Thuja*
 4. *Podocarpus*
 5. *Sciadopitys*
 6. *Widdowsonia*
 7. *Platycladus*
 8. *Sequoia*
 9. *Metasequoia*
 10. *Libocedrus*
 11. *Calocedrus*
 12. *Chamaecyparis*
 13. *Juniperus*
 14. *Thuja*
 15. *Podocarpus*
 16. *Sciadopitys*
 17. *Widdowsonia*
 18. *Platycladus*
 19. *Sequoia*
 20. *Metasequoia*
 21. *Libocedrus*
 22. *Calocedrus*
 23. *Chamaecyparis*
 24. *Juniperus*
 25. *Thuja*
 26. *Podocarpus*
 27. *Sciadopitys*
 28. *Widdowsonia*
 29. *Platycladus*
 30. *Sequoia*
 31. *Metasequoia*
 32. *Libocedrus*
 33. *Calocedrus*
 34. *Chamaecyparis*
 35. *Juniperus*
 36. *Thuja*
 37. *Podocarpus*
 38. *Sciadopitys*
 39. *Widdowsonia*
 40. *Platycladus*
 41. *Sequoia*
 42. *Metasequoia*
 43. *Libocedrus*
 44. *Calocedrus*
 45. *Chamaecyparis*
 46. *Juniperus*
 47. *Thuja*
 48. *Podocarpus*
 49. *Sciadopitys*
 50. *Widdowsonia*
 51. *Platycladus*
 52. *Sequoia*
 53. *Metasequoia*
 54. *Libocedrus*
 55. *Calocedrus*
 56. *Chamaecyparis*
 57. *Juniperus*
 58. *Thuja*
 59. *Podocarpus*
 60. *Sciadopitys*
 61. *Widdowsonia*
 62. *Platycladus*
 63. *Sequoia*
 64. *Metasequoia*
 65. *Libocedrus*
 66. *Calocedrus*
 67. *Chamaecyparis*
 68. *Juniperus*
 69. *Thuja*
 70. *Podocarpus*
 71. *Sciadopitys*
 72. *Widdowsonia*
 73. *Platycladus*
 74. *Sequoia*
 75. *Metasequoia*
 76. *Libocedrus*
 77. *Calocedrus*
 78. *Chamaecyparis*
 79. *Juniperus*
 80. *Thuja*
 81. *Podocarpus*
 82. *Sciadopitys*
 83. *Widdowsonia*
 84. *Platycladus*
 85. *Sequoia*
 86. *Metasequoia*
 87. *Libocedrus*
 88. *Calocedrus*
 89. *Chamaecyparis*
 90. *Juniperus*
 91. *Thuja*
 92. *Podocarpus*
 93. *Sciadopitys*
 94. *Widdowsonia*
 95. *Platycladus*
 96. *Sequoia*
 97. *Metasequoia*
 98. *Libocedrus*
 99. *Calocedrus*
 100. *Chamaecyparis*

1871-1872

Handwritten text (likely bleed-through from the reverse side):
 ...
 ...
 ...

1871

الحمد لله الذي جعل القرآن الكريم
موسمًا من موسمي الدنيا والآخرة

1870-1871

1870

1870

1871

1000

100

الحمد لله الذي
 جعلنا من عباده
 المخلصين

الحمد لله الذي
 جعلنا من عباده
 المخلصين

الحمد لله الذي
 جعلنا من عباده
 المخلصين

الحمد لله الذي
 جعلنا من عباده
 المخلصين

١٠٢

الحمد لله الذي
 جعلنا من عباده
 المخلصين

الحمد لله الذي
 جعلنا من عباده
 المخلصين

الحمد لله الذي
 جعلنا من عباده
 المخلصين

١٠٣

الحمد لله الذي
 جعلنا من عباده
 المخلصين

الحمد لله الذي
 جعلنا من عباده
 المخلصين

الحمد لله الذي
 جعلنا من عباده
 المخلصين

الحمد لله الذي
 جعلنا من عباده
 المخلصين

الحمد لله الذي
 جعلنا من عباده
 المخلصين

الحمد لله الذي
 جعلنا من عباده
 المخلصين

الحمد لله الذي
 جعلنا من عباده
 المخلصين

الحمد لله الذي
 جعلنا من عباده
 المخلصين

الحمد لله الذي
 جعلنا من عباده
 المخلصين

22

١٠٠
 ١٠١
 ١٠٢
 ١٠٣
 ١٠٤
 ١٠٥
 ١٠٦
 ١٠٧
 ١٠٨
 ١٠٩
 ١١٠
 ١١١
 ١١٢
 ١١٣
 ١١٤
 ١١٥
 ١١٦
 ١١٧
 ١١٨
 ١١٩
 ١٢٠
 ١٢١
 ١٢٢
 ١٢٣
 ١٢٤
 ١٢٥
 ١٢٦
 ١٢٧
 ١٢٨
 ١٢٩
 ١٣٠
 ١٣١
 ١٣٢
 ١٣٣
 ١٣٤
 ١٣٥
 ١٣٦
 ١٣٧
 ١٣٨
 ١٣٩
 ١٤٠
 ١٤١
 ١٤٢
 ١٤٣
 ١٤٤
 ١٤٥
 ١٤٦
 ١٤٧
 ١٤٨
 ١٤٩
 ١٥٠
 ١٥١
 ١٥٢
 ١٥٣
 ١٥٤
 ١٥٥
 ١٥٦
 ١٥٧
 ١٥٨
 ١٥٩
 ١٦٠
 ١٦١
 ١٦٢
 ١٦٣
 ١٦٤
 ١٦٥
 ١٦٦
 ١٦٧
 ١٦٨
 ١٦٩
 ١٧٠
 ١٧١
 ١٧٢
 ١٧٣
 ١٧٤
 ١٧٥
 ١٧٦
 ١٧٧
 ١٧٨
 ١٧٩
 ١٨٠
 ١٨١
 ١٨٢
 ١٨٣
 ١٨٤
 ١٨٥
 ١٨٦
 ١٨٧
 ١٨٨
 ١٨٩
 ١٩٠
 ١٩١
 ١٩٢
 ١٩٣
 ١٩٤
 ١٩٥
 ١٩٦
 ١٩٧
 ١٩٨
 ١٩٩
 ٢٠٠
 ٢٠١
 ٢٠٢
 ٢٠٣
 ٢٠٤
 ٢٠٥
 ٢٠٦
 ٢٠٧
 ٢٠٨
 ٢٠٩
 ٢١٠
 ٢١١
 ٢١٢
 ٢١٣
 ٢١٤
 ٢١٥
 ٢١٦
 ٢١٧
 ٢١٨
 ٢١٩
 ٢٢٠
 ٢٢١
 ٢٢٢
 ٢٢٣
 ٢٢٤
 ٢٢٥
 ٢٢٦
 ٢٢٧
 ٢٢٨
 ٢٢٩
 ٢٣٠
 ٢٣١
 ٢٣٢
 ٢٣٣
 ٢٣٤
 ٢٣٥
 ٢٣٦
 ٢٣٧
 ٢٣٨
 ٢٣٩
 ٢٤٠
 ٢٤١
 ٢٤٢
 ٢٤٣
 ٢٤٤
 ٢٤٥
 ٢٤٦
 ٢٤٧
 ٢٤٨
 ٢٤٩
 ٢٥٠
 ٢٥١
 ٢٥٢
 ٢٥٣
 ٢٥٤
 ٢٥٥
 ٢٥٦
 ٢٥٧
 ٢٥٨
 ٢٥٩
 ٢٦٠
 ٢٦١
 ٢٦٢
 ٢٦٣
 ٢٦٤
 ٢٦٥
 ٢٦٦
 ٢٦٧
 ٢٦٨
 ٢٦٩
 ٢٧٠
 ٢٧١
 ٢٧٢
 ٢٧٣
 ٢٧٤
 ٢٧٥
 ٢٧٦
 ٢٧٧
 ٢٧٨
 ٢٧٩
 ٢٨٠
 ٢٨١
 ٢٨٢
 ٢٨٣
 ٢٨٤
 ٢٨٥
 ٢٨٦
 ٢٨٧
 ٢٨٨
 ٢٨٩
 ٢٩٠
 ٢٩١
 ٢٩٢
 ٢٩٣
 ٢٩٤
 ٢٩٥
 ٢٩٦
 ٢٩٧
 ٢٩٨
 ٢٩٩
 ٣٠٠
 ٣٠١
 ٣٠٢
 ٣٠٣
 ٣٠٤
 ٣٠٥
 ٣٠٦
 ٣٠٧
 ٣٠٨
 ٣٠٩
 ٣١٠
 ٣١١
 ٣١٢
 ٣١٣
 ٣١٤
 ٣١٥
 ٣١٦
 ٣١٧
 ٣١٨
 ٣١٩
 ٣٢٠
 ٣٢١
 ٣٢٢
 ٣٢٣
 ٣٢٤
 ٣٢٥
 ٣٢٦
 ٣٢٧
 ٣٢٨
 ٣٢٩
 ٣٣٠
 ٣٣١
 ٣٣٢
 ٣٣٣
 ٣٣٤
 ٣٣٥
 ٣٣٦
 ٣٣٧
 ٣٣٨
 ٣٣٩
 ٣٤٠
 ٣٤١
 ٣٤٢
 ٣٤٣
 ٣٤٤
 ٣٤٥
 ٣٤٦
 ٣٤٧
 ٣٤٨
 ٣٤٩
 ٣٥٠
 ٣٥١
 ٣٥٢
 ٣٥٣
 ٣٥٤
 ٣٥٥
 ٣٥٦
 ٣٥٧
 ٣٥٨
 ٣٥٩
 ٣٦٠
 ٣٦١
 ٣٦٢
 ٣٦٣
 ٣٦٤
 ٣٦٥
 ٣٦٦
 ٣٦٧
 ٣٦٨
 ٣٦٩
 ٣٧٠
 ٣٧١
 ٣٧٢
 ٣٧٣
 ٣٧٤
 ٣٧٥
 ٣٧٦
 ٣٧٧
 ٣٧٨
 ٣٧٩
 ٣٨٠
 ٣٨١
 ٣٨٢
 ٣٨٣
 ٣٨٤
 ٣٨٥
 ٣٨٦
 ٣٨٧
 ٣٨٨
 ٣٨٩
 ٣٩٠
 ٣٩١
 ٣٩٢
 ٣٩٣
 ٣٩٤
 ٣٩٥
 ٣٩٦
 ٣٩٧
 ٣٩٨
 ٣٩٩
 ٤٠٠
 ٤٠١
 ٤٠٢
 ٤٠٣
 ٤٠٤
 ٤٠٥
 ٤٠٦
 ٤٠٧
 ٤٠٨
 ٤٠٩
 ٤١٠
 ٤١١
 ٤١٢
 ٤١٣
 ٤١٤
 ٤١٥
 ٤١٦
 ٤١٧
 ٤١٨
 ٤١٩
 ٤٢٠
 ٤٢١
 ٤٢٢
 ٤٢٣
 ٤٢٤
 ٤٢٥
 ٤٢٦
 ٤٢٧
 ٤٢٨
 ٤٢٩
 ٤٣٠
 ٤٣١
 ٤٣٢
 ٤٣٣
 ٤٣٤
 ٤٣٥
 ٤٣٦
 ٤٣٧
 ٤٣٨
 ٤٣٩
 ٤٤٠
 ٤٤١
 ٤٤٢
 ٤٤٣
 ٤٤٤
 ٤٤٥
 ٤٤٦
 ٤٤٧
 ٤٤٨
 ٤٤٩
 ٤٥٠
 ٤٥١
 ٤٥٢
 ٤٥٣
 ٤٥٤
 ٤٥٥
 ٤٥٦
 ٤٥٧
 ٤٥٨
 ٤٥٩
 ٤٦٠
 ٤٦١
 ٤٦٢
 ٤٦٣
 ٤٦٤
 ٤٦٥
 ٤٦٦
 ٤٦٧
 ٤٦٨
 ٤٦٩
 ٤٧٠
 ٤٧١

20. The first of the three
 21. The second of the three
 22. The third of the three

[illegible]

卷一

Handwritten notes in Urdu script, likely a signature or date, located at the bottom right of the page.

١٠
 ١١
 ١٢
 ١٣
 ١٤
 ١٥
 ١٦
 ١٧
 ١٨
 ١٩
 ٢٠
 ٢١
 ٢٢
 ٢٣
 ٢٤
 ٢٥
 ٢٦
 ٢٧
 ٢٨
 ٢٩
 ٣٠
 ٣١
 ٣٢
 ٣٣
 ٣٤
 ٣٥
 ٣٦
 ٣٧
 ٣٨
 ٣٩
 ٤٠
 ٤١
 ٤٢
 ٤٣
 ٤٤
 ٤٥
 ٤٦
 ٤٧
 ٤٨
 ٤٩
 ٥٠
 ٥١
 ٥٢
 ٥٣
 ٥٤
 ٥٥
 ٥٦
 ٥٧
 ٥٨
 ٥٩
 ٦٠
 ٦١
 ٦٢
 ٦٣
 ٦٤
 ٦٥
 ٦٦
 ٦٧
 ٦٨
 ٦٩
 ٧٠
 ٧١
 ٧٢
 ٧٣
 ٧٤
 ٧٥
 ٧٦
 ٧٧
 ٧٨
 ٧٩
 ٨٠
 ٨١
 ٨٢
 ٨٣
 ٨٤
 ٨٥
 ٨٦
 ٨٧
 ٨٨
 ٨٩
 ٩٠
 ٩١
 ٩٢
 ٩٣
 ٩٤
 ٩٥
 ٩٦
 ٩٧
 ٩٨
 ٩٩
 ١٠٠

[Faint handwritten notes at the bottom of the page]

1. *Handwritten text in Urdu script, likely bleed-through from the reverse side of the page.*

३

卷之四

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten text in a cursive script, likely a letter or document, written on aged paper. The text is partially obscured by a dark, irregular stain or shadow in the center of the page.

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

1860-1861

[Faint handwritten notes at the bottom of the page]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

Handwritten text in Arabic script, likely a continuation of the previous page, mentioning "الحمد لله" (Praise be to God).

مجلسه اوله
در روز شنبه ۱۲۸۵

مجلسه دومه
در روز یکشنبه ۱۲۸۵

مجلسه سومه
در روز دوشنبه ۱۲۸۵

مجلسه چهارمه
در روز سه شنبه ۱۲۸۵

مجلسه پنجمه
در روز چهارشنبه ۱۲۸۵

مجلسه ششمه
در روز پنجشنبه ۱۲۸۵

مجلسه هفتمه
در روز شنبه ۱۲۸۵

مجلسه هشتمه
در روز یکشنبه ۱۲۸۵

مجلسه نهمه
در روز دوشنبه ۱۲۸۵

مجلسه دهمه
در روز سه شنبه ۱۲۸۵

مجلسه یازدهم
در روز چهارشنبه ۱۲۸۵

مجلسه دهمه
در روز پنجشنبه ۱۲۸۵

مجلسه یازدهم
در روز شنبه ۱۲۸۵

مجلسه دهمه
در روز یکشنبه ۱۲۸۵

مجلسه یازدهم
در روز دوشنبه ۱۲۸۵

مجلسه دهمه
در روز سه شنبه ۱۲۸۵

مجلسه یازدهم
در روز چهارشنبه ۱۲۸۵

مجلسه دهمه
در روز پنجشنبه ۱۲۸۵

مجلسه یازدهم
در روز شنبه ۱۲۸۵

مجلسه دهمه
در روز یکشنبه ۱۲۸۵

مجلسه یازدهم
در روز دوشنبه ۱۲۸۵

مجلسه دهمه
در روز سه شنبه ۱۲۸۵

مجلسه یازدهم
در روز چهارشنبه ۱۲۸۵

مجلسه دهمه
در روز پنجشنبه ۱۲۸۵

مجلسه یازدهم
در روز شنبه ۱۲۸۵

لما وجدوا في ذلك اليوم

في ذلك اليوم في ذلك اليوم

في ذلك اليوم في ذلك اليوم

في ذلك اليوم في ذلك اليوم

في ذلك اليوم في ذلك اليوم

في ذلك اليوم في ذلك اليوم

في ذلك اليوم في ذلك اليوم

في ذلك اليوم في ذلك اليوم

في ذلك اليوم في ذلك اليوم

في ذلك اليوم في ذلك اليوم

فكان

فكان في ذلك اليوم

فكان في ذلك اليوم

فكان في ذلك اليوم

فكان في ذلك اليوم

فكان في ذلك اليوم

فكان في ذلك اليوم

فكان في ذلك اليوم

فكان في ذلك اليوم

فكان في ذلك اليوم

فكان في ذلك اليوم

فكان

فكان في ذلك اليوم

فكان في ذلك اليوم

فكان في ذلك اليوم

فكان في ذلك اليوم

فكان في ذلك اليوم

فكان في ذلك اليوم

فكان في ذلك اليوم

فكان في ذلك اليوم

فكان في ذلك اليوم

فكان في ذلك اليوم

2000

4-1-10

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

11

مجلسه اول - ۱۳۰۲ - ۱۳۰۳

...

...

卷之四

March 1884

1871

Chlorophyll

2000

Handwritten text in Urdu script, likely a signature or note, located at the bottom right of the page.

02234

卷之四

10

卷之四

10

1872

Handwritten text in Urdu script, likely a signature or date, located at the bottom right of the page.

بر مذهب شیعه و آل محمد و آل محمد

18

卷之四

مجلسه اول: ۱۳۰۲ هـ

الحمد لله الذي جعلنا من عباده

122

卷之四

卷之六

100

卷之六

وہم قانونہ ملکہ

...

في بيتك
في بيتك

...

1870

Handwritten text in a cursive script, likely a signature or a note, located at the bottom of the page.

100

مكتبة
دار السلام

1871

مجلسه اول

مجلس شورای ملی

مجلس شورای ملی

...

卷之四

...

1875

卷之四

THE
FIVE
FIVE

1892

...

18

21. 10. 1904

1871

1871

...

1870

Handwritten notes in Arabic script, likely bleed-through from the reverse side of the page.

1870

Handwritten text in Urdu script, likely a signature or note, located at the bottom right of the page.

...

117

1870

10

1871

1871

18

Handwritten text in Urdu script, likely a signature or date, located at the bottom right of the page.

222

10

卷之四

100

...

24

100

Handwritten note: *Handwritten text, possibly a signature or date.*

1875

1875

卷之六

Handwritten text in the left margin, likely bleed-through from the reverse side of the page.

卷之四

...

7

1874

10

1870

مكتبة
مكتبة

Handwritten text in a cursive script, likely a signature or a note, located at the bottom of the page.

...

10

1890

575-1

1870

卷之六

11

卷之四

卷之四

1875

1871

...

2000

Handwritten text in Arabic script, likely a signature or date, located at the bottom of the page.

Handwritten text in Urdu script, likely a signature or note, located at the bottom right of the page.

卷之八

卷之四

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

...

1. *Handwritten text in Urdu script, likely bleed-through from the reverse side of the page.*

Handwritten text in Urdu script, likely a signature or note.

مجلسه

Handwritten text in Arabic script, likely a continuation of the previous page.

Handwritten text in Arabic script, likely a signature or date, located at the bottom right of the page.

1875

100

1871

Handwritten text in a cursive script, likely a signature or a note, located at the bottom of the page.

卷之四

1847

For the first time, the

Handwritten text in a cursive script, likely a signature or a note, located at the bottom of the page.

2. 11. 1901

10

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

1885

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

1841

卷之九

1877

...

1875

2010

1871

卷之四

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين

والصلاة والسلام على من لا نبي بعده

وبعد فاعلم ان

الحق قد بلغنا

المراد من

المراد من

المراد من

المراد من

المراد من

المراد من

المراد من

المراد من

المراد من

المراد من

المراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

والمراد من

في سنة ١٢٢٢ هـ
 في سنة ١٢٢٣ هـ
 في سنة ١٢٢٤ هـ
 في سنة ١٢٢٥ هـ
 في سنة ١٢٢٦ هـ
 في سنة ١٢٢٧ هـ
 في سنة ١٢٢٨ هـ
 في سنة ١٢٢٩ هـ
 في سنة ١٢٣٠ هـ

في سنة ١٢٣١ هـ
 في سنة ١٢٣٢ هـ
 في سنة ١٢٣٣ هـ
 في سنة ١٢٣٤ هـ
 في سنة ١٢٣٥ هـ
 في سنة ١٢٣٦ هـ
 في سنة ١٢٣٧ هـ
 في سنة ١٢٣٨ هـ
 في سنة ١٢٣٩ هـ
 في سنة ١٢٤٠ هـ

في سنة ١٢٤١ هـ
 في سنة ١٢٤٢ هـ
 في سنة ١٢٤٣ هـ
 في سنة ١٢٤٤ هـ
 في سنة ١٢٤٥ هـ
 في سنة ١٢٤٦ هـ
 في سنة ١٢٤٧ هـ
 في سنة ١٢٤٨ هـ
 في سنة ١٢٤٩ هـ
 في سنة ١٢٥٠ هـ

في سنة ١٢٥١ هـ
 في سنة ١٢٥٢ هـ
 في سنة ١٢٥٣ هـ
 في سنة ١٢٥٤ هـ
 في سنة ١٢٥٥ هـ
 في سنة ١٢٥٦ هـ
 في سنة ١٢٥٧ هـ
 في سنة ١٢٥٨ هـ
 في سنة ١٢٥٩ هـ
 في سنة ١٢٦٠ هـ

في سنة ١٢٦١ هـ
 في سنة ١٢٦٢ هـ
 في سنة ١٢٦٣ هـ
 في سنة ١٢٦٤ هـ
 في سنة ١٢٦٥ هـ
 في سنة ١٢٦٦ هـ
 في سنة ١٢٦٧ هـ
 في سنة ١٢٦٨ هـ
 في سنة ١٢٦٩ هـ
 في سنة ١٢٧٠ هـ

1. *Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.*

1. *Handwritten text in a cursive script, likely a list or index.*
 2. *Handwritten text in a cursive script, likely a list or index.*
 3. *Handwritten text in a cursive script, likely a list or index.*
 4. *Handwritten text in a cursive script, likely a list or index.*
 5. *Handwritten text in a cursive script, likely a list or index.*

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

1848

مجلسه اول

Handwritten notes in Arabic script, likely bleed-through from the reverse side of the page.

١٠٠
 ١٠١
 ١٠٢
 ١٠٣
 ١٠٤
 ١٠٥
 ١٠٦
 ١٠٧
 ١٠٨
 ١٠٩
 ١١٠
 ١١١
 ١١٢
 ١١٣
 ١١٤
 ١١٥
 ١١٦
 ١١٧
 ١١٨
 ١١٩
 ١٢٠
 ١٢١
 ١٢٢
 ١٢٣
 ١٢٤
 ١٢٥
 ١٢٦
 ١٢٧
 ١٢٨
 ١٢٩
 ١٣٠
 ١٣١
 ١٣٢
 ١٣٣
 ١٣٤
 ١٣٥
 ١٣٦
 ١٣٧
 ١٣٨
 ١٣٩
 ١٤٠
 ١٤١
 ١٤٢
 ١٤٣
 ١٤٤
 ١٤٥
 ١٤٦
 ١٤٧
 ١٤٨
 ١٤٩
 ١٥٠
 ١٥١
 ١٥٢
 ١٥٣
 ١٥٤
 ١٥٥
 ١٥٦
 ١٥٧
 ١٥٨
 ١٥٩
 ١٦٠
 ١٦١
 ١٦٢
 ١٦٣
 ١٦٤
 ١٦٥
 ١٦٦
 ١٦٧
 ١٦٨
 ١٦٩
 ١٧٠
 ١٧١
 ١٧٢
 ١٧٣
 ١٧٤
 ١٧٥
 ١٧٦
 ١٧٧
 ١٧٨
 ١٧٩
 ١٨٠
 ١٨١
 ١٨٢
 ١٨٣
 ١٨٤
 ١٨٥
 ١٨٦
 ١٨٧
 ١٨٨
 ١٨٩
 ١٩٠
 ١٩١
 ١٩٢
 ١٩٣
 ١٩٤
 ١٩٥
 ١٩٦
 ١٩٧
 ١٩٨
 ١٩٩
 ٢٠٠

Handwritten text in Arabic script, likely a library stamp or ownership mark, located in the bottom right corner of the page.

مجلسه ۱۱ / ۱۱ / ۱۱

سکون سکون سکون سکون سکون
سکون سکون سکون سکون سکون

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

Handwritten notes in Arabic script at the bottom of the page.

17

مجلس السبعين

Handwritten notes:

- 1. The first part of the book is devoted to the history of the city.
- 2. The second part contains a detailed description of the city's architecture.
- 3. The third part discusses the city's culture and traditions.

Handwritten notes in Arabic script, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten text in Arabic script, likely a continuation of the manuscript's content.

12

Handwritten text in Urdu script, likely a signature or date, located at the bottom right of the page.

لما كان في سنة ١٢٤٠

في سنة ١٢٤٠

في سنة ١٢٤٠

في سنة ١٢٤٠

في سنة ١٢٤٠

في سنة ١٢٤٠

في سنة ١٢٤٠

في سنة ١٢٤٠

في سنة ١٢٤٠

١٢٤٠

في سنة ١٢٤٠

في سنة ١٢٤٠

في سنة ١٢٤٠

في سنة ١٢٤٠

في سنة ١٢٤٠

في سنة ١٢٤٠

في سنة ١٢٤٠

في سنة ١٢٤٠

في سنة ١٢٤٠

١٢٤٠

في سنة ١٢٤٠

في سنة ١٢٤٠

في سنة ١٢٤٠

في سنة ١٢٤٠

في سنة ١٢٤٠

في سنة ١٢٤٠

في سنة ١٢٤٠

في سنة ١٢٤٠

في سنة ١٢٤٠

في سنة ١٢٤٠

في سنة ١٢٤٠

في سنة ١٢٤٠

في سنة ١٢٤٠

في سنة ١٢٤٠

في سنة ١٢٤٠

في سنة ١٢٤٠

في سنة ١٢٤٠

في سنة ١٢٤٠

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي جعل

العلم نوراً والحق

سكراً والبرهان

مفتاحاً والهدى

سبيلاً والبرهان

مفتاحاً والهدى

سبيلاً والبرهان

مفتاحاً والهدى

سبيلاً والبرهان

مفتاحاً والهدى

سبيلاً والبرهان

مفتاحاً والهدى

سبيلاً والبرهان

مفتاحاً والهدى

سبيلاً والبرهان

مفتاحاً والهدى

سبيلاً والبرهان

مفتاحاً والهدى

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي جعل

العلم نوراً والحق

سكراً والبرهان

مفتاحاً والهدى

سبيلاً والبرهان

مفتاحاً والهدى

سبيلاً والبرهان

مفتاحاً والهدى

سبيلاً والبرهان

مفتاحاً والهدى

سبيلاً والبرهان

مفتاحاً والهدى

سبيلاً والبرهان

مفتاحاً والهدى

سبيلاً والبرهان

مفتاحاً والهدى

سبيلاً والبرهان

مفتاحاً والهدى

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي جعل

العلم نوراً والحق

سكراً والبرهان

مفتاحاً والهدى

سبيلاً والبرهان

مفتاحاً والهدى

سبيلاً والبرهان

مفتاحاً والهدى

سبيلاً والبرهان

مفتاحاً والهدى

سبيلاً والبرهان

مفتاحاً والهدى

سبيلاً والبرهان

مفتاحاً والهدى

سبيلاً والبرهان

مفتاحاً والهدى

سبيلاً والبرهان

مفتاحاً والهدى

1875

مجلس
الشيخ
الشيخ

1848

[Faint handwritten notes at the bottom of the page]

Handwritten text in a cursive script, likely a signature or a note, located at the bottom right of the page.

三子

1871

Handwritten notes in the right margin:

Handwritten notes in the right margin:

7527

Handwritten notes in Arabic script, likely bleed-through from the reverse side of the page.

[Faint handwritten notes at the bottom of the page]

[Faint handwritten notes at the bottom of the page]

Handwritten text in a cursive script, likely a signature or a note, located at the bottom of the page.

Handwritten text in a cursive script, likely a signature or a note, located at the bottom right of the page.

15

2. *Phlox*
3. *Phlox*
4. *Phlox*

Handwritten notes in a cursive script, likely a personal or working manuscript, located at the bottom of the page.

مجلسه اول

سازمان

1840

مجلسه ۲۰۰۰
مجلسه ۲۰۰۱
مجلسه ۲۰۰۲

777

...

1870

三

1870

محکم دلائل سے مزین متنوع و منفرد موضوعات پر مشتمل مفت آن لائن مکتبہ

1871

Handwritten text in Urdu script, likely a signature or name, located at the bottom of the page.

1871

Handwritten notes:

1870
1871

417

1850

2000

2000

Handwritten text in Urdu script, likely a signature or date, located at the bottom right of the page.

卷之四

1875